BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
IX
D
45
NAPOLI

Pro Sacro

DEPOSITO FIDEI CATHOLICAE ET APOSTOLICÆ.

Fideliter à Romanis Põtificibus cuſtodito,

APOLOGETICVS.

ADVERSVS NOVATORVM CALVMNIAS,
Et præſertim nouiſſimi M. Antonij de Dominis
Archiapoſtatæ Spalatenſis.

AVTHORE
P. M. F. DOMINICO GRAVINA
ORDINIS PRÆDICATORVM;

Cur. Archiep. Neap. Theologo, Sancti Officij Conſultore, in Vniuerſit. R. Sac. doctr. primario profeſſore.

Cum triplici Indice, Capitum, Axiomatum ſacrorum, & rerum notabilium.

NEAPOLI Apud Lazarum Scorigium. M. DC. XXIX.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE III. NAPOLI

Sanctiſsimo, ac Beatiſs. D.N.

VRBANO

PAPAE VIII.

SVPREMO FIDEI CENSORI,

APOSTOLICI DEPOSITI CONSERVATORI.

Et vniuerſis contra hæreticam prauitatem S.R.E. Illuſtriſſimis, & Reuerendiſſimis Cardinalibus, in tota Chriſtiana Repub. Generalibus Inquiſitoribus, Octauio Bandino, Carolo Madrucio, Ioanni Garſiæ Millino, F. Auguſtino Galaminio, Gaſpari Borja, F. Felici Centino, Petro Camporeo, Guidoni Bentiuolio, F. Deſiderio Scaliæ, Ludouico Ludouiſio, F. Antonio Barberino, Laurentio Magalotto, Laudiuiuio Zachiæ, Franciſco Barberino.

VTinam (Beatiſs. Pater, & S. Inquiſitionis generales Quęſitores) Heliodori illius, depoſiti vidualis, & cęterorum quæ Sacerdotali cuſtodiæ fuerant demandata, prædatoris temeritas, in ſuo auctore extincta fuiſſet; proculdubio à Nouatoribus eadem flamma nunquã reaccenſa, neq; corporalium gazarũ, quæ in templis ſeruabãtur, nec cœleſtium dogmatum ſpirituale ærarium, & communes

copiæ temeratæ eſſent,manu, duplici titulo ſacrilega, deprædatoria auri,& fidei. Verum,vt illo temporis articulo, quando de expilando depoſito ab impio tractabatur (diuina Hiſtoria referente. 2. Mach. 3.)
„ Erat miſera commixtæ multitudinis, &
„ magni Sacerdotis cũ populo,in agone cõ-
„ ſtituti,expectatio, & inuocabant omnipo-
„ tentem Deum,vt credita ſibi,his qui credi-
„ derunt,cum omni integritate conſeruaren
„ tur;& Spiritus omnipotentis Dei,magnam
„ fecit oſtenſionis ſuæ euidentiam, aggreſſorem elidendo; vt ab inimicis quoq; probaretur,eo in loco aſsiſtens verè quædã Dei virtus: ita pro cuſtodia diuini, & præcipui depoſiti, doctrinæ inq̃ Catholicæ,& Apoſtolicę,Dei auxilium atq; virtutem aſtitiſſe, ipſa rerum euidentia, exemplis manifeſtiſſimis demonſtrauit. Cuius diuinæ protectionis fides,adeò in animis Orthodoxis fixa eſt,vt (quod noſtræ fidei caput eſt) non dormire nec dormitare poſſe, qui cuſtodit Iſrael,Catholicam videlicet Eccleſiam,poſſibile iudicetur;non ſecus ac in materiali illa
„ la cuſtodia depoſiti,decipi eos, qui credidiſ-

ſent

„ ſent loco, & templo, quod per vniuerſum
„ mundum tunc honorabatur, pro ſui vene-
„ ratione , & ſanctitate , omnino impoſsi-
„ bile eſſe, adiudicabatur . Hanc ergo diuinã prouidẽtiam, ſacroſanctũ Fidei Catholicæ depoſitũ indefectibiliter cuſtodientem,per Romanorũ Pontificũ miniſterium,& magiſterium,& Sanctiſsimæ Inquiſitionis tribunal, velut turrim Libani erectam contra Damaſcum, ideſt, hæreticam prauitatem; hoc tractatu ad fidelium ſolamen,& rebellium hæreticorum peruicaciam retundendam,oſtendo.Faxit D.O.M. quòd ſicut cœleſtis cuſtodia Heliodorum proſtrauit, proſtratumque Oniæ Sacerdotis magni preci-
„ bus, vitali vſui reformauit; vt omnia quæ
„ ſub oculis viderat,opera magna Dei, poſtea fateretur: ita Sanctitatis V. ardentiſsima, qua pollet,charitate,zelo,precibus,quas iugiter ad Deum fundit,pertinacia Nouantiũ proſternatur,agnoſcatque,ꝙ qui habitat in
„ cœlis,viſitator,& adiutor eſt Eccleſiæ, po-
„ tiori iure, quàm loci illius, & venientes ad
„ malefaciendum percutit , & perdit . Et ſi mea opella.S. V. & ſacræ fidei Inquiſitorib.

ge-

generalibus dicata, Pōtificio tamen veſtrò calculo approbata, & benedictionis dono ſacrata, aliquid proderit, vt errantium corda reſipiſcant, & nuncient magnalia Dei, non leue præmium reportabo, pro domo Dei mei laboraſſe, & pro meo modulo defendiſſe, & vel vnã ouiculam palabundam, ab ouili Dominico aberrantem, rurſus ad caulas illius gregis (cuius Paſtor es vigilantiſsimus) reuocaſſe. Sanctitatẽ V. cum hoc ampliſsimo ſacræ Inquiſitionis Senatu, pro religionis amplitudine diutiſsimè ſeruet. Neap. E Cęnobio Prædicatorio S. Mariæ Sanitatis die 28. Maij 1628.

S. V.

Pedibus proſtratus

Fr. Dominicus Grauina Ord. Prędic.
S.T.M. Sancti Officij Conſultor.

Approbationes.

IVſſu Reuerendiſs. P. Fr. Lucæ Caſtellini S. T. Profeſs. Vicarij, & Procuratoris generalis totius Ord. Prædicatorum, A. R. P. Fr. Dominici Grauinæ S. T. Magiſtri Commentarium de Sac. Apoſtolico totius Eccleſiæ depoſito, qua maxima potui diligentia legi: nihilque in eo contra orthodoxiã, aut bonos mores, quinimo omnia ad catholici theſauri inextimabile pretium extimandum, ad ſummorum Hierophantarum inuiolatam Fidem ſuſpiciendam, & ad vigilem curam Apoſtolicæ Sedis, in eo ſeruando magnificandam, ſeù demonſtrandam, ex varijs Eccleſiæ tabulis ſummo ſtudio comparatum reperi, dignumque publica luce cenſui. Romæ apud S. Petrum in meo Muſęo vi. Kal. Iulii 1628.

Ego Fr. Abraham Bzouius S. T. Mag. Ord. Pręd.

IVbente Reuerendiſs. P. S. T. M. F. Luca Caſtellino totius Ord. Pręd. Procuratore Generali, nec non Reuerendiſs. P. F. Seraphini Sicci eiuſdem Ord. Generalis Magiſtri Vicario, tractatum de ſacro depoſito Catholicæ Fidei, ab A. R. P. F. Dominico Grauina S. T. Magiſtro, eiuſdemmet Ordin. diligenti ſtudio compilatum, pro dicti Sac. depoſiti manutenentia, maiori qua potui diligentia legi, & conſideraui: nihilque reperi quod fidei catholicæ, & Chriſtianis moribus aduerſetur. Vnde ad commodum eorum, qui ad dicti depoſiti cuſtodiam ſelecti ſunt, & omnibus perutiliſſimum, in lucem prodire debere cenſeo, ſaluo meliori iudicio. Dat. Romæ in ædibus S. Nicolai in Campo Martio die 29. Iulij 1628.

Ego Fr. Archangelus Caraccia de Ripaltã S. T. M. & Procurator Canonizationis Pij V. S. mem.

Licentia Reuerendiſs. Vicarij, & Procuratoris Generalis.

NOs Fr. Lucas Caſtellinus S.T. Magiſt. ac totius Ord. Præd. in Rom. Cur. humilis Procurator, & Vicarius Generalis, ſtante atteſtatione ſupradictorũ PP. Magiſtrorum, quibus iuxta diſpoſitionem decretorum Apoſtolicorum, Concil. Trid. & Capitul. Generalium ſtrictius demandatũ fuit diligens examen huius libri, quem nos ipsi alijs detentis occupationibus, haud videre potuimus: tenore præſentiũ, noſtrique authoritate officij facultatem concedimus tibi R.A.P. Magiſtro Fr. Dominico Grauina noſtræ Congregat. Sanitatis, quantum in nobis eſt, vt alijs ſeruatis circa editionem librorum, prælo committere poſſis librum, qui inſcribitur, Pro Sac. deposito fidei Cath. & Apoſt. fideliter à Rom. Pontif. cuſtodito Apologeticus. In quorum fidem his noſtro ſigillo munitis manu ppria ſubſcripsimus die 30. Iulij 1628.

Ita eſt. Fr. Lucas qui ſup. manu propria.

Reg. f. 12. F. Ioannes Spina M. & ſocius.

Facultas Curiæ Archiep. Neap.

TAntum abeſt, vt vllus relinquatur ambigendi locus, num hic Apologet. ſanam doctrinam contineat, vt potius ad confutãdos hæreticos, & cõuincendas Nouat. calumnias, principem teneat locum; in eo enim potius Chriſtianæ Religionis compendium, & quicquid in PP. ſcriptis, ad rectè viuendi, & catholicè ſentiendi pertinet regulam, reperitur expreſſum, non ſolum igitur permittenda eſt eius impreſſio; ſed ipsi vehementer inſtandum, ad totius Chriſtianæ Reip. bonum, mille enim clypei pendent ex eo, omnis armatura fortium, vt omnes qui aduerſus hæreticos, & Nouat. fallacias pro fide agonizant, hinc communiti, & armati, de hoſtibus S. depositi facilè triumpharint.

D. Andreas Lanfranc. Cler. Reg. Dep.

Imprimatur. Iac. Terrag. Vic. Gen.

Authoris
PRAEFATIO,
& operis argumentum.

1 FIducia Chriſtianorum, fidelitas Eccleſiæ in cuſtodiendo fidei depoſito. Hoc credere veritas fidei cogit, hanc veritatem, Deus quoque in ſacris eloquijs manifeſtauit. Sed hæreticus ridet, Nouator inſultat, & de nouitate dogmata Eccleſiæ ſugillare non erubeſcit: Eamque eorumdem artificem in dies noua cudentem, & obtrudentem placita, & pro articulis venditantem, inſcitia malitia, odio amore, gratia vel metu, ſuperſtitione vel pietatis ſpecie, inflatis buccis conclamat.

Fides Catholica ſacroſancto depoſito innititur.

2 At hoc malitiæ proprium (ait Chryſ. hom. 53. in Gen.) quòd *ſemper contra virtutem pugnat, & ei ſua peccata affricare, & impingere vult: id quod & mulier illa faciebat, adoleſcentem* Ioſephum *quaſi intemperantem criminans, & ſe continentiæ larua induit, & dicit propter hoc & illum reliquiſſe veſtes, & ſe retinuiſſe illas: & miſericors Deus fieri hæc permittit, vt per omnia famulum ſuum clariorem efficiat*. Non diſſimilis criminationis forma in reformata, verſus deformata religione, quæ ne adulterii crimine denotetur, caſtam matronam, imo virginem, Romanam Eccleſiam de mœchia incuſat, venerandamque antiquitatis caniciem exagitat, quòd

Malitia Nouatorum, qui ne de nouitate notentur, vetuſtatem catholicã de nouitate traducere non verentur.

 noui-

nouitates admittat, ne de ſua nouitiola paratura conuincatur, & depoſitum Apoſtolicorum dogmatum permutatum ab Orthodoxis fingit, ne ſui profeſſores tanquam fures, & latrones eiuſdemque depoſiti inuaſores, & agreſſores habeantur.

3 Si ergo, ò noui Euangelij miniſtelli, falſum illud crimen à vobis, vel maioribus veſtris illatum, hoc apologetico, & calumniam iſtam portentoſam mendaci ſtylo fabrefactam conuellere aggredior, ne ſuccenſeatis. Vnicuique vi legum maximè in materia religionis, licitum eſt aduerſarios propulſare. Quod ſi noſtrates tanquam depoſiti violatores apud veſtros, & per orbem infamatis; æquum eſt innocentiam quoque noſtram propalare, quæ conſcientiæ ſecuritati confiſa, in publicum apparere non erubeſcit, non ad incertas probationes, vel nupera hominum commenta prouocans, ſed ad antiquam Fidem Catholicorum dogmatum, temporis authoritate firmatam confugiens, & veterum inſtrumentorum, ac tabularum authoritate indicans, & demonſtrans, eiuſdem numero depoſiti identitatem ab Apoſtolis, & Apoſtolicis conteſtatam, & ſemel traditæ fidei dogmata diligentiſſimè à poſteris cuſtodita.

Quam rationabiliter orthodoxus de obiecta nouitate immunem ſe monſtrat.

4 Nemo neſcit initio quinti Euangelij, repudiata fidei regula, uaria ad credendum principia tradita à veſtris Cacangelicis; primo enim ad ſolam eamque emortuam ſcripturam ſe adſtrinxerunt: mox vidētes nec ſua hætherodoxa poſſe ſtatuere, ſomnia & enthuſiaſmos inuexere, vt ſe Deodactos venditarent. Inde articulos Smalcaldicos, confeſſionem Auguſtanam, Apologiam Philippi, Catechiſmum Lutheri, eiuſdemque confeſſionem e ſuo cerebro natam (quam verbum Dei, & ſuccum Propheticorum, & Apoſtolicorum ſcriptorum

Abiecta fidei regula, Cacangelici noua principia credendi quàm inaniter ſtatuerint.

rum appellarunt) inter principia nouæ Mateologiæ, loco ſacri depoſiti Apoſtolici, recenſuerunt: e quibus tot errores quot concluſiones, tot errorum portenta quot placita, tempori, loco, perſonis, Principum auribus, & athęiſmo accomodata deduxerunt, *ſimulantes fidem, non ſubditi fidei, ſibique fides potius conſtituentes, quàm accipientes*, vt ſcripſit quondam de Arianis Hil. lib. *6.* de Trinit. ſe ipſos conſtituentes regulam veritatis, Apoſtolica doctrina eierata: extra namque ſanæ doctrinæ patientiam poſiti, populi immorigeri (vt idem ſcripſit lib. 10.) *per impietatis ſtudium ÿs quæ deſiderabant, coaceruarunt magiſtros, apta ſcilicet cupiditatibus ſuis doctrinarum inſtituta cumulantes, nec doceri ſe cupientes ad id quod optabant congregarunt, vt cumulus ipſe conquiſitorum, & coaceruatorum magiſtrorum, æſtuantium deſideriorum doctrinis ſatisfaceret. dumque aures prurigine incitatæ, vetera faſtidientes, noua exoptantes, nouella deſiderÿ ſui prædicatione ſcalperentur, totos ſe fabulis deſtinarunt, & non tam aures ex refricata prurigine oblectatæ, ſed miſerè exulceratæ, dum ſecundum deſideria ſtudiorum potius, quàm ſecundum euangelicam fidem, coaceruata doctrina eſt, quam & incentiua ſeducentium ſpirituum ſuppeditarũt, & ſimulatæ religionis falſiloquia confirmarunt*, ſequitur enim (ait idem) defectionem fidei *hypocriſis mendax, vt ſit vel in verbis pietas, quã amiſerat conſcientia*.

Talia principia, noua Mateologię fabricata, quæ auribus prurigine laborantibus placerent, quæ potius ſunt exulceratæ quam oblectatæ. ex Hil.

5 Sub ſpecie ergo pietatis in verbis, quæ à corde iampridem fuerat ablegata, apoſtaſiam, & fornicationem ſpiritualem obtegere volens veſtra hæreſis, noſtrũ pallium, furata eſt, Scripturam, Sacramenta: hypocritico mendacio, veritati vim illatam ab Orthodoxia inclamat, & veritatis conſtrupatorem, & adulterum & depoſiti infidelem

Orthodoxiam perperam criminantur Nouatores, quod veritati & depoſito fidei vim intulerit.

b 2 cuſto-

cuſtodem, imò inuaſorem, catholicum extitiſſe criminatur. Quid Lutherus lib. de concilijs? *Illi ſycophantæ, qui paraſitantur Papæ, adeò ſunt dementati, vt hoc paradoxum audaciſſimè defendant: Concilia poteſtatem habere condendi nouos articulos fidei, & mutandi veteres*. Et a. 27. *Permitto quod Papa condat nouos articulos fidei, ſuis fidelibus, vt panem, & vinum tranſubſtantiari, &c.* Lutheri corculus Martinus Kemnitius apud Payuam lib. 5. de pecc. orig. eidẽ ſubſcribens dixit. *Pontificios neque ſcripturam, neque traditiones curare, quando volunt nouos articulos cudere.* Cõuenticulus Smalcaldicus c. de primatu Papæ. *Papa ſibi arrogat autoritatem condendi leges de cultibus, de mutatione ſacramẽtorum, de doctrina, & vult ſuos articulos, ſua decreta, ſuas leges exiſtimari pares legibus diuinis.* Sed fortaſſe dociliores Caluiniani? minimè: nã cane, & angue peiores, ijſdem verbis, & ſententijs, ſub pietatis ſpecie veluti gehennæ ignibus, nutriunt eandem blaſphemiam, vt ſimul & ſemel noſtros Pontifices offendant, & apud ſuos promereri de ſuis ſynagogis videantur. O pietatem de religione ludentem: ſacrificare videntur, & inſultant, & obſequium putantes ſe præſtare Deo, fidem ſine qua impoſſibile eſt illi placere, Deũ extra orbem iubent exulare. Audiamus Caluinum truculentam belluam ſua verba reſonantem in lib. 4. inſtit. c. 7. ſect. 10. *Fidem noſtram ſuo arbitrio ſtare volunt, & cadere, vt quicquid ipſi vtrãque in partem conſtituerint, firmum animis noſtris, ſtatumque ſit, vt ſi quid probauerint, nobis vlla dubitationi probari, ſi quid damnauerint, id quoque pro damnato eſſe oporteat. Interim ſua libidine, contemptoque Dei verbo, cudũt dogmata, quibus poſtea fidem, hac ratione ſui poſtulant, nec enim Chriſtianum eſſe, niſi qui in om*

Verba calumnioſa Lutheri, catholicam eccleſiam infamantis, quod articulos fidei immutauerit

Aliæ conſimiles calumniæ Martini Kemnitij, & aliorum Lutheranorum.

Caluini calumnia aduerſus eccleſiam, à Lutherana non degenerans, quod penes illam ſit condere nouos articulos.

nia ſua dogmata tam affirmatiua, quàm negatiua certo conſentiat, ſi non explicita fide, tamen implicita, quia penes Eccleſiam ſit condere nouos articulos . Iacobus I. Rex Brittaniæ, & Hiberni in ſuo Baſilico Doro in præfatione, multa eccleſiaſtica dogmata, *vt nouitia, & nupera*, criminatur, & exemplificat de B. Virginis, & Sanctorũ inuocatione, reliquiarum veneratione, &c. & pag. 62. de ſua hæreſi loquẽs ait. *Ego ingenuè ſpondeo, quoties religionis quam profiteor vllum caput oſtendetur non antiquum, non catholicum, & apoſtolicum, ſed nouitium eſſe in rebus ſpectantibus ad fidem, me ſtatim ab eo diſceſſurum.* Philippus Mornæus, qui enſe accinctus, ſexagenario maior, eiuſdem Regis lateri indiuulsè ſe adhærere promittit in ſuo myſterio iniquitatis, progreſſu 50. pag. 346. de vet. Patribus, & Pontificibus dicit, ꝙ *nouos articulos condebant, transubſtantiationẽ, adorationem cruſtulæ in Miſſa, auricularem confeſſionem, &c.* & in progreſſu 62. pag. 546. loquens de communione ſub vtraque ſpecie, Laicis ab Eccleſia inhibita, ait. *Eccleſia, ſeù Concilium ſuum, ſupra ſanctam ſcripturam non extollitur tantum, ſed ſupra Deum ipſum aſſurgit, qui, ſi ÿs fides, pro eorum libidine conſilium mutare teneatur*, & poſtea, *Papa Deum corrigere audeat; verbi ſui ſenſum pro libidine aut commodo cauponetur, &c.* Modeſtior fortè Spalatenſis archiapoſtata? nequaquam: concupiſcentiæ enim tartareæ flammis aduſtus, reformatæ religionis illecebris ineſcatus, pudorem cum religione exuens in Angliam aufugit, vt ſuam Venerem iu libero regno, canis reſperſus, exaturaret; ſed ne ab Ecleſia temerè ſe receſſiſſe videretur, hanc cauſam inter cęte-as ſuæ apoſtaſiæ euulgauit, in ſuæ profectionis conſilio cap. 7. pag. 15. *Vidi apertiſſimè penituſq; proſpexi Romæ, abſque vllo legitimo fundamento,*

Iacobi I. Regis Brittanniæ calumnia, quod dogmata eccleſiæ Rom. nouitia ſint, & nupera.

Philippi Mornæi mendacia, quod pro placito Pontificum Rom. noua dogmata obtrudantur.

Marci Antonij de Dominis friuolus prætextus de ſua apoſtaſia; fingendo (quod à recitatis hæreticis hauſit, nouorum articulorum intruſionem.

to, imò per ſummam vim innumeros fidei articulos nouos quotidie cudi, & nobis obtrudi, in his nõ modo, quæ ad fidem diuinam nihil pertinent, ſed etiam manifeſtam in ſe continent falſitatem. Plurima quoque dicit ad fidei articulos reduci, *quibus animæ fidelium miſerabiliter decipiuntur, & in barathrum perditionis ruunt, ob innumerabiles quoque Romanæ Curiæ nouitates, pernicioſiſſimos errores, quibus ſcandala in Eccleſiam inuehuntur, & regna ſubuertunt, & ſchiſmata fiunt.* Hi ſunt adulteræ clamores, vt Orthodoxiam infament. Sed vos compello cum Bernardo ſerm. 3. de adult. & Suſanna. *Veſtras, ò Heretici, manus, neque adultera effugit, nec pudica: veſtras accuſationes, nec ſanctus, nec peccator euadit. Diſſimulatis peccata veſtra, vbi inueneritis aliena, alioquin verò ſi quis fortè ſuum non habet, veſtrum ei crimen impingitis.* Et cum omnia veſtris nouitatibus turbaſſetis, meretricia fronte huius nos reos criminis facitis, cum nihil magis ſymmiſtis veſtris cordi fuerit (hic enim proprius eſt hæreticorum character) quàm veſtram nouitatem antiquitatis pallio amicire, noſtram vero antiquitatem à ſua legitima poſſeſſione exturbare; noſtrum depoſitum adoriri, cuſtodes vero eius (Iudaicam impietatem imitando, Apoſtolos de furto dominici corporis à monumento criminãtem) latrocinij incuſare. At nec nouum furibus, rē furto ſublatam, ne recentis delicti ſuſpicione notentur, vel aliis ſupponere, vel eoſdem de perpetrato delicto proclamare. Etiam impudici illi ſenes, Suſannæ ſpecie excœcati, propriaque concupiſcentia velut belluæ illaqueati, ne adulterii crimine inurerentur, caſtiſsimã illam mulierem infamarunt, accuſarunt, damnarunt: veritas tandem aperta eſt, cœlo mendacium non ferente, vlciſcente, & pudicitiam innocentis detegente. Quod ſi plenè

Contra iſtas criminationes iniuſtas, & portentoſa mendacia, præclarum dictum S. Bernardi expēditur.

Nouatores imitãtur cuſtodes ſepulchri dominici; ementes mēdacium furti.

Sunt imitatores quoque ſeniorũ illorum, qui falſo Suſannam accuſabant.

plenè abſurdus atque improbus, vt ſcitè Nazianzenus in Apologet. pronunciauit, *qui aliorum res proprijs affectibus perpendit* παντα ατόπος καὶ μοχθηρος κρινεὶ τα τῶν αλλον τοις ἐκεινις παθεσι; dicant nobis noui iſti depoſitarii, à quibus, quando, ſub qua teſtis præſentia, depoſitum fidei acceperunt, acceptumque in ſua integritate, & identitate ſeruarint? Vos cum Tertull. conuenio in Apolog. c. 6. *Vbi religio? vbi veneratio maioribus debita à vobis? habitu, victu, inſtructu, ſenſu ipſo, denique ſermone, proauis renunciaſtis.* Quomodo ergo illibatum depoſitum ſeruari, potuit, qui à maioribus veſtris in tot deſciuiſtis? *Laudatis ſemper antiquitatem*, licet tunc cum Patres recipere ſimulatis: *& nouè de die viuitis*, nouas cõfeſſiones, & reconfeſſiones fabricando. *Per quod oſtenditur, dum à bonis maiorum inſtitutis receditis, ea vos retinere, & cuſtodire, quæ non debuiſtis*, dogmata præcedentium hæreticorum, quæ ab Orco reuocaſtis; cum quæ debuiſtis, non cuſtodiſtis; ea ſcilicet, quę ab Apoſtolis, & Apoſtolicis tradita, vſque in præſentem diem in Eccleſiâ ſunt conſeruata.

Obiicientes Nouatores hæc crimina immutationis, & deprauationis depoſiti, tenentur ad probationem.

Optimum agumentum deſumptum ex Tertulliano, quo probatur erga noſtrum depoſitum, ipſorum irreligioſitas, & in cuſtodia ſuæ impiæ doctrinæ infidelitas.

6 Contra verò cum depoſiti conſignationem, publica antiquitatis atteſtatione, identitatem, fidã cuſtodiam oſtendamus in hoc opere, fures quoq; & aggreſſores depoſiti denotemus, qui à noſtris repulſam paſſi ſunt, & eierati, veſtrorum quoque teſtimonio, veſtra etiam dogmata à primipilis veſtris magiſtellis tradita, centies innouata, alieni depoſiti inuaſores, & veſtri infidi cuſtodes, ſupereſt euincamini.

In hoc opere demõſtratur noſtrorum fida cuſtodia. Nouatorũ temeraria inuaſio, & ſuorum dogmatum incõſtantia.

7 Certè quando alia argumenta deeſſent ad veſtram peruicaciam conterendam, hoc ſolo, à ſacri depoſiti cuſtodia noſtra, & temeraria aggreſſione veſtra haberi debetis extorres à fide, & eierati,

In ipſis conſiſtoriis Geneuẽſibus & Anglicanis, ꝑ depoſitario pronunciatur, ſi idẽtitas depoſiti legitimè probetur.

Aggreſſores depoſiti habentur inuaſores, effractores murorum, arcæ, &c.

Eodem quoque argumento, ab ipſorum Nouatorum politia desũpto, deprælendi poteſt, qui ſint legitimi cuſtodes, qui nam depoſiti aggreſſores.

Ordo dicendorũ proponitur.

rati, nam ſi in ſubſelliis veſtris Anglicanis, vel Geneuanis, pro depoſitario pronunciatur, ſi eam quam recepit argenti vel auri ſummam, gemmas, vel lapides precioſos fideliter cuſtodierit, & in eadem identitate concreditam reſtituat; aduerſus vero depoſiti aggreſſores procedatur, ſi clanculò, vel effracto muro, abſque claue depoſitum adorti, theſaurum ſuffurati fuerint, vel plumbum pro argento, æs pro auro ſubſtituerint; rationabilius (cum de illo agatur depoſito, in cuius cuſtodia religio, & ſalus æterna tanquam in vitæ ſpiritualis fundamento conſiſtit) pro cuſtodibus, non aggreſſoribus pronunciari, nobis tacentibus, veſtris quoque iudicantibus ſperat: & ſatis oſtenſio noſtræ cuſtodiæ, tot nedum domeſticis, ſed externis indiciis onerata, erit idonea ad depellendum crimen innouationis, cum in vos exprobratio reſultabit, qui mendacium, & figmentum colentes, antiquam, & veram religionem, quæ antiquum depoſitum conſeruauit, atque conſeruat deſeruiſtis, vetera ſuffurantes, noua ſuperinducentes. Propoſitum ergo aggrediamur, ad Dei ſolam gloriam, methodicè procedentes, ab ipſa depoſiti notione incipiendo, vt ſubſtratis paulatim gradibus feratur greſſus ad ſumma; & ne lector fatigetur, capitulorum connexione primo propoſita, iter intelligẽtię ordinatæ, quaſi cliuo molliore lenitũ, lectorem ad legendum inuitet.

INDEX I.
CAPITVM,
QVAE IN HOC OPERE TRACTANTVR.

Cap. 1. QVid ſit Apoſtolicum depoſitum.

Cap. 2. Hoc depoſitum regula fidei appellatur, & critirion, quo, finiendarum quæſtionum, quod ſcriptum, & non ſcriptum verbum comprehendit.

Cap. 3. Quibus viis, & regulis indagari poſſint ſacræ traditiones in depoſito conſignatæ.

Cap. 4. Antiquitas traditiones atteſtatur, & dogmata ad depoſitum pertinere.

Cap. 5. Ex vniuerſitate pariter aliquod dogma de traditione Apoſtolica deſcendere, & ad depoſitum attinere demonſtratur.

Cap. 6. Patrum doctrina, ſiuè conſenſio, & per omnia ſibi conſonans magiſterium, traditiones, & depoſitum oſtendunt.

Cap. 7. Poſteriorũ Paſtorum, & DD. ſenſus, & fidelium conſenſus, ad inueniendum Apoſtolicum depoſitum

argumenta ſubminiſtrant.

Cap.8. Eorundem Doctorum poſteriorũ ſenſus,atq; conſenſus in fidei rebus cum veterum doctrina conſpirãs, ad depoſitum attinet. Non prçponẽdi autem vetuſtioribus, nec moderni Scholaſtici antiquioribus, vbi hi ab illis diſſident.

Cap.9. Non pertinet ad depoſitum populorum ſenſus, cum à Doctorum Eccleſiæ diſcrepat, nec illis præponẽdus,ſed ab illo regulandus.

Cap.10.Reuelationes factæ particularibus perſonis,quia ad fidem Catholicam non pertinent, in depoſiti ſcrinio non locantur: recipiendæ tamen conſequenter ad fidei confirmationem, vt et miracula.

Cap.11. Variis viis Diabolus attentauit ſacrum depoſitum deprædari, & inuertere.

Cap.12. Furibus,& latronibus,ſacri depoſiti inuaſoribus, Eccleſiæ Proceres, Romanos verò Pontifices præcipuè reſtitiſſe.

Cap.13. Nunquam Romani Pontifices violarunt depoſitum, nec per additionem, nec per diminutionem, nec per tranſmutationem.

Cap.14. In quo calumniæ aduerſus fidelitatem Roman. Pontificum ab Aduerſariis Hæreticis confictæ euidenter repelluntur.

Cap.15. Nunquam Romani Pontifices nouos articulos fidei condunt, vel noua dogmata cudunt, ſed quæ in depoſito continentur conſignant, & ſua authoritate obſignant.

Cap.16. Conſequens eſt nunquam euentuũ, nec eueniſſe, ꝙ cõtra depoſitum, vel contra ſenſum SS. Patrũ omnium,vel grauiorum ſuas priuatas opiniones iidem Pontifices obtrudant.

Cap.

Cap.17.In explicatione,vel definitione dogmatum,non expectant Romani Pontifices nouas, & immediatas reuelationes, ſed ex depoſiti inſpectione,Spiritu ſancto aſſiſtente, illuſtrante, dirigente, tanquam legitimi iudices,& Critirion, quod,decernunt,& definiunt.

Cap.18. Magna ſollicitudine, & diligentia curarunt Romani Pontifices controuerſias definire ex ſacro depoſito oſtendendo, & præſcribendo quid in depoſito recondendum, quod abiiciendum.

Cap.19. In huiuſmodi definitionibus non temerè, ſed maturè depoſitum inſpiciunt Rom.Pont.hoc eſt.S.ſcripturam, traditiones, Conciliorum,& prædeceſſorum decreta,Patrum ſenſum, atque conſenſum.

Cap.20.Ex ſola PP.doctrina ſæpe Proceres eccleſię,Cōcilia Romani Pontifices triumpharunt. Epheſina Synodus decē numero Patrum authoritate contenta;Neſtorium damnauit, minori quoque numero hæretici debellati:ex ſolo Auguſtino hoſtium acies profligatæ.

Cap.21.Diabolus ſemper,functius vero hoc ſæculo,in Patrum contemptu Atheiſmum fundaſſe proinde à Catholicis magna cura adhibenda in PP. authoritate tuenda.

Cap. 22.Myſtici canes ex omnibus ordinibus, Dominicani ex ſui inſtituti ratione ſuam operam latrando impenderunt, fures exterrendo, Paſtores excitando,pro cuſtodia depoſiti,& Patrum doctrina tuenda.

Cap.23. Victrix palma de doctrinarum nouitate (in ſuo tamen gradu) vnitati, ſeu conſenſioni,Vniuerſitati,& vetuſtati doctrinæ Auguſtinianæ, atque Thomiſticae tribuenda eſt, quę depoſitum Apoſtolicum tuetur,& defendit.

Cap.24. Aduerſus doctrinam Sanctorum Auguſtini, &

Thomæ de Apoſtolico depoſito tàm benemerita ; diabolus etiam num varias machinas eſt meditatus.

Cap. 25. Meritò à viris catholicis diaboli technæ, & alia ſophiſmata detecta, pręſertim à florentiſsimis Vniuerſitatibus Louaniẽſi,& Duacenſi,& inſigni Salmãticẽſi Academia, quæ in verba tantorum magiſtrorum Auguſtini , & Thomæ iuraſſe glorietur , & exultet pro ſacri depoſiti tuta cuſtodia.

Scio enim , cui credidi, & certus ſum,quia potens eſt DEPOSITVM meum ſeruare in illum diem. 2. *Timot.* 1.

Eſt autem *D*epoſitum *F*ides,& pręd̀icatio.Hoc ipſum,qui depoſuit, inquit, integrum inuiolatumque ſeruabit. Omnia patior,vti ne huiuſce theſaurus expiletur . *Chriſoſt.ibid.ho.*2.

INDEX II.

AXIOMATVM HIEROPOLITICORVM.

Quæ in hoc opere continentur, pro tuendo ſacro depoſito, & ciuitate Dei.

PRo propagatione terrenæ ciuitatis, à filijs huius ſeculi voluitur, & manibus teritur *Cornelius Tacitus*, *ſanè ille mendaciorum loquaciſſimus*, hoc enim titulo à Tertull. in Apolog. cap. 6. cohoneſtatur. Rationabilius *Patrum* monumenta à filijs ciuitatis Dei pro ſacroſanto fidei Cath. & Apoſt. Rom. depoſito conſeruando, leguntur: è quorum fontibus ſelectiora hæc Hieropolitica præcepta colligimus, ijſque pauperem noſtrum tractatum ditauimus, in obſequium ſponſæ IESV CHRISTI Romanæ Eccleſiæ. *V*el ſerò tandem ſapiant (vt dicam cum *Nazianz.* oratione ad *Arian.*) *qui arenā in precio habent, & ipſa mūdi lumina* faſtidiunt, & quod peius eſt, *contumelijs afficiunt, qui denique conchas aggerunt, & margaritas contemnunt.* *V*ale, & fruere.

Index II.

EX CAP. I. Obuiandum ijs, qui geſtiunt religioni, addere, mutare, detrahere nu. 7. Ex S. Vicentio Lerinenſi.

In depoſito fidei nullus Doctor habendus auctor, ſed cuſtos, rem ad ſe perductã, nõ à ſe prolatam, & inuentam tradendo. ibid.

Cauendum ne pro auro plumbum, aut æramenta depoſito ſupponantur. ibid.

EX C. II. Perſonarum acceptio locum non habet, vbi fides expenditur. nu. 2. Ex Chryſoſt. & Naz.

Propter aſſerendam primæ fidei tenacitatem, nulli parcendum. ibid. Ex Lerin.

EX C. III. Doctrina diſcordans ab Apoſtolicis, matricibus, & originalibus eccleſijs, de mendacio præſumpta, & proinde abijcienda nu. 2. Ex Tertull.

Illud verum & Dominicũ quod prius, illud extraneũ, & falſum quod poſterius immiſſum. nu. 4. Ex eodem.

In quæſtionibus fidei, canalis prædicationis ad Dominicã & Apoſtolicã traditionẽ dirigendus. n. 8. Ex Cypriano.

EX C. IV. Nulla hæreſis prodijt, niſi ſub certo loco, homine, & tempore, ſe prius ab Vniuerſitate, & Patrum conſenſione ſeparando. n. 6. Ex Lerin.

Proprius character hæreſis eſt, profanis nouitatibus gaudere, antiquitatis ſcita faſtidire. n. 8. Ex eodem.

Minimam particulam fidei lædens, totam corrumpit. n. 3 & 8. Ex Chryſ.

Supprimenda nouitas præſumptionis, contra antiquos Magiſtros inſurgens. n. 1. Ex Proſpero.

Propter vnum, vel duo verba fidei contraria, multæ hæreſes de eccleſia eiectæ. n 8. Ex Epiphan.

EX C. V. Conatus ad inuertendum depoſitum, eſt Rom. Imperij conuulſio, & Reip. turbatio. n. 3. Ex Nazianz.

Non eſt neceſſe exigentibus hæreticis ſynodos conuocare, ſat ibi damnari hæreſes, vbi ſunt ortæ. n 8. Ex Aug. & Amb.

Corrupto membro, ſanitas vniuerſi corporis eccleſia præferenda. nu. 5. Ex Lerin.

EX C. VI. Quod vno eodemque ſenſu à PP. traditur firmiter, & aſſeueranter, omnino retinendum. n. 2. Ex Lerin.

In opinionibus vero priuatis, non perſonarum, ſed rerũ

pon-

pondere iudicandum. n. 4. Ex Hieron.

Si nouandarum rerum cupidi Patrum volumina legerẽt, plus ſaperent. n. 5. Ex eodem.

Dolor proprius in opinione priuata, cauſa eccleſiæ non putanda. nu. 6. ex eodem.

Non proprij fœtus noſtri, pro dogmatibus venditandi, ne humana putentur pietatis verba. n. 10. ex Baſilio.

EX C. VII. *Patres defuncti in eccleſia & nunc fide viuunt, & ſua autoritate, & magiſterio, & voce adſunt. n. 9.* ex Naz.

Impius, crudelis, qui defunctos PP. laceſſit, & in eorum decreta peruerſus irrumpit n. 8. ex Hilario.

DD. *Eccleſiæ non tam ipſi docent, quàm in ijs Deus, qui per* Sanctos *loquitur. n. 4.* ex Hierony.

EX C. VIII. *Dicere in rebus fidei Patres ſibi contradicere, eſt Spiritum ſanctum impugnare. n. 1.* ex Leone Bizantio.

Affectatio eſt in omni diſputatione dominari velle, & in quacumq; quæſtione, primariã ſedem obtinere. n. 6. Ex Naz.

Etiam in minimis temeritas compeſcenda, ne maioribus abutamur. ibid. ex eodem.

Sapientia Chalanæ *turris eſt, cum diuerſorũ linguæ, contrarijs factionibus ſcinduntur. n. 5.* ex eodem.

Si reprimi nõ põt curioſitas ſcrutãdi diuina, in rebus vbi nullum eſt periculum, exerceatur. n. 6. ex eodem.

In fidei pietate periculoſum omnibus magiſtris ſe imbuendum tradere, & ſibi ipſis delectum ſequendarum rerum, tã quam malis iudicibus, reſeruare n. 6. ex eodem.

Antiqui ſcriptores cum reuerentia legendi, ſine iniuria recentes. n. 7. ex Apollin. Sidon.

Sciolorũ proprium, impertinentes quæſtiones nectere, & ſoluere, vt ſapere videantur. n. 7. ex Naz.

Non eſt laudabile contra antiquos ſapere & noua comminiſci vt ſapientes iudicemur. ibid. ex Caſſiod.

Superborum nota eſt, dicere ſe ſolos ſapientes, ſibi ſolis myſteria reuelata nu. 8. ex Theodor.

Vna mater ſuperbia, omnes hæreſes generat. n. 8. ex Aug.

Deſpiciens præſentes Magiſtros, etiam Patres deſpexiſſet, ſi cum illis vixiſſet. n. 10. ex Chryſ.

Dementia eſt, vnius dei Theologos creare velle, & ſu- [illegible] *n. 4.* [illegible] *pra* [illegible]

pra veteres leuiſsimos quoſque homines efferre. num. 9. ex Nazianz.

Feruentia ingenia non Theologicis, ſed Philoſophicis ſtu dijs incumbant, circa elementa diſcurrant, & vacuum, vel ſpacium imaginarium impetant. n. 10. ex eodem.

EX C.IX. *Si laici de dogmatibus diſputent, bellum eccleſiæ inferent. n.* 4. ex eodem.

Nihil inconſtantius vulgi opinione. n 5. ex Chryſ.

Stultum eſt odiſſe, quod ignoratur, & de incognitis ferre iudicium. n. 8. ex Tertull.

Arcana Theologica coram imperita plebe effundere, rui- narum cauſa. n. 9. ex Nicephoro.

Non debent Principes ſeculi, in religionis ſe immiſcere tractatibus, quia perdere multos poſſunt, lucrari neminem. nu. 10. ex Facundo Afric.

EX C.X. *Fidei controuerſa non priuatis reuelationibus, ſed publicis ſcripturarum, & traditionum monumentis, termi- nata n.* 5. & 10. ex Aug. & Baronio.

Semel euangelium reuelatum, & eiuſdem doctrinæ re- gula, Apoſtolis, vt publicis fidei præconibus à Chriſto adle- gata. nu. 1. ex Tertull.

EX C.XI. *Pijs profeſſionibus fidei contradictiones attexere, impiorum eſt. nu.* 11. ex Hilar.

Pro Dei laudibus, non ſunt aſſumenda leuia, & officioſa mendacia, quia maiori ſcelere in Deo laudatur falſitas, quã vituperetur veritas. n. 14. ex Aug.

Malè ſanctis rebus præiudicatur, ſi quia à quibuſdam ſancta non putantur, eſſe non debeant. n. 15. ex Hilario.

Fides diuina ſuffragia non à terrenis palatiis, & Prin- cipibus expectanda. n. 16. ex eodem.

Dicentes Religionem eſſe inimicam regnis, & coronis, sũt Herodis ſectarii. n. 18. ex Bernar.

Eccleſiaſticam libertatem, ſub prætextu pacis, multi im- pugnant, per pacem bellum inferentes. n. 18. ex eodem.

Non damnandi Patres, ne animentur heretici, & vnde hæreſim expellimus, hæreſim nutriamus. n. 11. ex Hilar.

EX C XII. *Si ab eccleſia zizania tolerantur, quæ ſunt contra fidem, aut mores non probantur. n.* 2. ex Aug.

Nihil in religione innouandum, ſeruandum quod tra- *ditum*

*ditum eſt. num.*15. ex S. Steph. PP.

*Non eſt aliquid ſuperinducendum in eccleſia, quod autoritatē non habet, & exēplo deſtituitur. n.*22. ex Inno. PP.

*Nihil liceat Nouitati, quia nihil addi conuenit vetuſtati. n.*23. ex Cæleſt. PP.

Agendum labore communi, vt credita, & per Apoſtolicam ſucceſſionem nobis tradita, decreta ſeruentur. ibidem. ex eodem.

*Solicitè curandum, ne conſtitutiones PP. ad ſoliditatem fidei pertinentes, praua cuiuſquè interpretatione violentur. n.*24. ex Leone PP.

*Nulli fas eſt, ſine ſui periculo diuinas conſtitutiones, vel decreta Apoſtolicæ ſedis temerare. n.*25. ex Hil. Papa.

*Pro fidei depoſito tuendo, eligendum quodlibet perpeti, quā incidere cauſas dānationis æternæ. n.*28. ex Gelaſ. PP.

*Infirmum ſatis oſtendit affectum, qui quod diligit, vz. fidei dogmata, non tuetur. n.*31. ex Hormiſda.

*Hæreſis radicitus euellenda, ne radix eius in poſterum inueniatur. n.*32. & 40. ex Ioanne PP.

*Regiam viam ambulantes PP. veſtigia inſequendo, in inſaniam non prorumpunt. n.*78. ex Steph. VI.

Membra eccleſiæ ſe non agnoſcant, qui capiti eccleſiæ B. Petro, & ſucceſſoribus reluctantur. n. 93. ex Gregor. VI.

*Humanis coniecturis; & argumentationibus antiqua fides fruſtra impetitur. n.*95. ex Leone IX.

*Non proprio libito, & adinuentione, Pontifices Rom. determinant, ſed veterem, & antiquam fidem, ad credendum proponunt. n.*74. & 98. ex Greg. VII. & Adrian. II.

*EX C. XIII. Eccleſia Rom. tot ſuſtinet argumenta veritatis, quot peruerſitatum, & infidelitatis calumniæ mouebuntur. n.*9. ex S. Hil.

*Melius, & optabilius eſt egregium bellum, pace impia, & à Deo diſtrahente. n.*11. ex Naz.

*Non permittendum, vt quod mali iure non poſſunt, temeritate, & deſperatione perficiant. n.*12. ex S. Cypr.

Nullo modo cedendum impietati, & iis, qui minantur, non enim diabolus maior eſt Chriſto. ibid. ex eodem.

Non plus poſſunt, ad impugnandum fidem, humana conamina, quā ad protegendū valet diuina tutela. ibid. ex eod.

Non

Non indulgendum impietati rebellium, ne timeri videantur, & incipiat terroris ſui poteſtate dominari.ibid ex eod.
Hæretici dum putant nos ſua comminatione terreri, magis erigunt, & accendunt.ibid. eodem.
Miſera eſt fides, à plebis iudicio, & ſæculari poteſtate dependens, & quæ neſcitur, quo authore ſit nata.num. 16. ex S. Zenone.
*EX CAP. XIV. Obiecta Romanis Pontificibus à fide deuiationes, conuicia ſunt, non criminum probamenta. num.*24. ex Symmacho.
*Hæretici, quos gladiis impetere nequeunt, voto interficiunt.n.*41. ex Hyeron.
Iidem canes ſunt, argumentationes vero oſſa, quæ rodunt. nu. 47. ex Tertull.
*Neque ſuis fidiculis acquieſcunt; confeſſiones, & decreta variantes.n.*51. ex Athanaſ.
Quum ſimulant de fide ſcribere, cum Pilato lauant manus, & maiores errores confingunt.ibid. ex eod.
*EX C. XV. Chriſtianus, nihil amplius quam quod à Deo, eccleſia adminiſtrante, addiſcit, quod autem hoc modo diſcitur, totum eſt. n.*8. ex Tertull.
*Ab Apoſtolis tradita, nec augmentum, nec imminutionē patiuntur.n.*11. ex Cæleſtin.
*In hæreticis, nec eſt verbum ſapientiæ, nec religionis fides n.*13. ex Hil.
*Dogmata catholica non de nouo reuelantur, proceſſu tamen tēporis limantur, polliuntur, excurantur.n.*17. ex Leri.
*Profanæ vocum nouitates illæ ſunt, quæ ſunt antiquitati contrariæ n.*16. ex eodem.
*Conciliorum decretis id perficitur, vt in traditione repoſitum conſignetur, & authoritate eccleſiæ obſignetur.n.*17 ex eodem.
*EX C. XVI. Errat, qui à via quam SS. PP. moſtrauit electio, exorbitat.n.*2. ex Hormiſda.
*Scripturæ ſacræ non aliter interpretandæ, quam quod ecclesiæ lumina ſunt interpretati.n.*3. ex Concil. Gen 6.
*Catholici in ſacris dogmatibus cenſum ad Patres deferunt, hæretici nullum è veteribus habent progenitorem. n.*4. ex Athanaſ.

Si quandoque hæretici, Patres recipere ſimulant, tunc Rapſacem imitantur.n.5. ex S.Martino Papa.

Qui Patres repudiant bella contra hæreticos confecta retractant, & munitiones ſecuræ pacis infirmant. num. 7. ex Proſpero.

*Romana eccleſia nil aliud prædicat quam quæ PP. noſtri toto orbe docuerunt. n.*3. ex S Leone.

*Callidè Hæretici Patrum ambigua dicta aſſumunt, ne ſoli ſentire videantur n.*8. ex Lerin.

Fides, & religio mutuo nexu iunguntur, vt ab illis deuiantes, nec ſapientes, nec religioſi videantur n. 10. ex Lact.

*Quod religio firmiter colit in templo fides primo præſcribit eſſe colendum. n.*12. ex Auguſt.

Obſequium rationabile præſumptione non turbatur, nec temeritate confunditur, nec ſimulatione fucatur. num. 13. ex Chryſologo.

EX CVII. *Quiſquis diuinum, et profundum noſſe cupit ad Petri magiſterium recurrat, etiamſi quod quæritur non ignoret.n.6.* ex S.Maximo.

In ſede ſua adhuc viuit S. Petrus, & præſtat quærentibus fidei veritatem.n 6. ex eodem.

*Chriſtus Dominus adeſt, præcipuè in ſuorum congregatione Põtificũ, & per eos ſua opera exequitur n.*9. ex Leon.

*Romano Pontifici diuinitus datum, ſyncera ab adulterinis diſcernere, & Patrum fidem ſine metu prædicare. n.*22. ex S.Baſilio.

EX CXVIII. *Vera & ſyncera fidei prædicatio, nunquam à Rom. Pontificibus omiſſa.n.*5. ex Agathone PP.

*Facilius cedunt prauè opinantes, cum eorũ errores Apoſtolico mucrone truncantur. n.*8. ex Proſp.

*Fidei controuerſia deciſionibus ſopiuntur, ne ſit infinita inquiſitio, & ne Pagani, & hæretici nobis inſultent. nu.*12. ex Conſt. ad Donum Papam.

*Malum hæreſis ſanandum celerius, ne execrandus morbus inſerpat.n.*14. ex Concil. Carthag.

*Cito repellendi hæretici, ne putentur vera ſentire, cum videntur in eccleſia perdurare, n.*15. ex Poſſeſſore Epiſcop.

A Romana eccleſia fideles in dubijs certitudinem ſe habere

bere gaudent, vnde noſcuntur magiſterium fide ſuſcepiſſe. *n.*17. ex Adrian.PP:

*Vetuſta Rom: ecclеſ. ſolicitudo, tàm mala damnare, quã probare laudanda. n.*19. ex Epiſ. Afric.

*Nihil periculoſius, quàm vno verbulo Dominicam fidẽ, tanquam veneni ſtilla inficere, & ſub obtentu fidei, eius integritatem violare. n.*19. ex Nazianz.

*Non diutiùs religionis negotia protrahenda, ne dilatis temporibus, aliquid naſcatur incertius. n.*20. ex Iuſtiniano.

*Nouantes, veterum contemptores, ſuæ ſententiæ amatores, nulli cedentes, putànt ad ſui arbitrium vniuerſum orbem inclinandum. n.*22. ex Hormiſda.

*Iidem in domibus dominorum nidificant, & potentes in ſui patrociniũ aſſumũt. n.*23. ex Archimandr. ad Agapetum.

*Sola hæreſis eſt, quæ publicè loqui erubeſcit. num.*25. ex Hieronon.

*Nunquam impugnata noſtra religio ſuccubuit, ſed tunc magis inuicta permanſit. nu.*26. ex Gelaſ.

*Non eccleſiaſticæ definitiones, ſed PP. contemptores, & nouorum dogmatum ſatores, eccleſiam Chriſti conturbant. nu.*27. ex Stephano Cænobita.

*A defenſione fidei maiorum, ſacros Antiſtites nulla vis atque potentia retardauit. n.*29. ex Lerin.

Vtilius ſcandalum naſci permittitur, quàm quod veritas relinquatur. n. 29. ex 5. decret.

*Quo ſtudioſius præualere cõtendit audacia perditorum, eo magis reſiſtendum, & Chriſtianæ religioni conſulẽdum. n.*29. ex Iuone.

*Hæretici nedum eccleſiaſticas leges violant, ſed & Politiam euertunt. nu.*23. ex Archimand.

EX C. XIX. *Legislatores, nullam, eorum quæ condunt decretorum, rationem aſſignare tenentur. n.*7. ex Chryſ.

*Non incognitis rebus, ſed maturo iudicio, decreta ab Apoſtolico throno deſcendunt. nu.*10. ex Epiſc. Num. ad Theodor. PP.

*Nihil errore aut præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione à Petri ſede præcipitur. num.*10. 35. q. 9. c. ad Apoſt.

Pru-

☞ *Prudentia ſuas habet excubias, diligentiam, vigilãtiã, ne mala ſuaſione fallamur.n.11.* ex Auguſt.

EX C.XX. Compendioſa via hæreſes refutãdi, ad Patrum antiquorum doctrinam recurrere, & Theodoſij & Theodoræ Auguſtæ exemplis hæreticos cõfundere.n 6 & 7. ex Theophane oratione in S.Niceph.

Decem Patrũ numero velut ſacrato decalogo, Epheſina ſynodus Neſtorium proſcripſit.n.9. ex Lerin.

Non concorditer loquerentur Patres, niſi ex notiſſima regula veritatis eſſent inſtructi.n.12. ex Auguſt.

Qui PP repudiant, eccleſiæ decorem tanquam Saræ pulcherrimæ aniculæ caſtitatem corrumpere tentant.num.13. ex eodem.

Iidem contra muros antiquiſſimæ veritatis nouas machinas ſtruunt.n.13. ex eodem.

EX C.XXI. Nullus repente, ſed gradatim ad impietatem tendit.n 1. ex Chryſ.

A Patrum abnegatione ad Apoſtolos, ab Apoſtolis vſque ad Dei abnegationem proceditur.n 2. ex Doroth.

Spretis Patribus, ex artificio loquuntur homines, non Theologicè. n 5. ex Baſil.

Simulant impij Orthodoxiam, ne de falſitate argui poſſint.ibidem. ex eodem.

Iidem diſſenſiones excitant in Eccleſia, vt publicis malis eorum delicta tegantur.ibid. ex eodem.

Incondita epulæ, quas non condit Apicius hoc eſt, quæ nõ de Patrum iure ſuffumant.nu.8. ex Hierony.

EX C.XXII. Canis catholicus prædicator, qui domeſticos mulcet, externos latrando inſectatur.nu.2. ex Nazianz.

Doctores eccleſiæ piè vrgent, & ſtimulant Paſtores, ne zizania creſcant n.71. ex Chryſ.

Laborem promittunt, nec patiũtur, vel temporalẽ Dominicæ meſſis videre fæditatem.n.72. ex eodem.

Tempore manifeſtatur in doctrinis, quod latebat in gramine, & quod occultabatur in herba, apparet in ſpica.ibid. ex eodem.

EX C.XXIII. Nouatores de vna via, obliquos multos tramites, & inextricabiles faciunt.nu.3. ex Tertull.

Bellum

*Bellum & diſcordia hæreticorum, pax & triumphus Eccleſiæ. num.*4. ex Hilar.

*Mendacium multiplex, & varium eſt, veritas vna, & ſimplex. nu.*4. ex Theodor.

Facilius omnia mutare quiſque ſolet, quam religionem, & conſuetudinis reuerentiam. nu. 8. ex Chryſoſt.

*Non aliunde hæreſes, quam quod authores, in rebus nouandis vacabant. n.*7. ex Niceph.

EX C.XXIV. *Non prius Chriſtiani, quam Chriſtus, nec hæretici, quàm vera doctrina, n.*4. ex Tertull.

Non exſpectauit veritas hæreſes, vt per illas ab errore liberaretur. ibid. ex eodem.

*Facilem conſenſum elicitit Nouatores illi, qui ſibi reuerentiam præſumptione pepererunt. n.*8 ex Proſp.

Peremptorum bellum rurſus ijdem innouant, & reaccendunt. ibid. ex eodem.

*Neſciunt ijdem latrare, habentes ſolum voluntatem, & rabiem mentiendi. n.*15. ex Hieron.

*Veritas ſemper, vt oleum ſupra eſt, deorſum mendacium. nu.*16 ex eodem.

*Qui à vero aberrant, in ſtultitia perſeuerant, vana vanis defendendo. nu.*17. ex Lactant.

*Qui Patres eccleſiæ calumniantur, ad ſtimulos calcitrãtes ſe ipſos feriunt n.*18. ex Chryſ.

*Contrarias diſputationes introducentes, veritatem cum multo errore commutant. n.*19. ex Hieron.

Malignitas ex vna parte confuſa, alium ſibi aditum adinuenit. n 22. ex Chryſoſt.

*Si canes latrant pro dominis ſuis, æquius catholicos latrare pro Chriſto. nu.*24. ex Hierony.

Hæretici conuicti de perfidia, ad maledicta ſe conferunt. ibid. ex Hieron.

Calcibus magis ſæuire poſſunt, quam dentibus, vt Alpini canes. ibidem. ex eodem.

EX C.XXV. *Academias impetentes, ciuitates euertunt. n.*6. ex 2. Reg. c. 20.

*Nulla diſciplina abſque magiſtro, quem ſequatur, & imitetur, addiſcitur. n.*8. ex Aug.

Faſti-

Faſtidientis ſtomachi eſt, diuerſos magiſtros deguſtare. nu. 10. ex Seneca.

Abſque ordine, & diſcretione addiſcens non proficit, ſed puluerem in ventum ſpargit. ibid. ex Hug.

Non turpe eſt vinci ab eo quem vincere nefas, & ei ſubmitti à quo poſſis edoceri. n 11. ex Velleio Paterc.

Cum præcipuis DD. in obſcuris qq. ſapere, vel errare, ſapientiſſimum. n. 11. ex Bernard.

Propriã, non publicam doctrinam conſignantes, à multiloquio in falſiloquium incidunt. n. 12. ex Aug.

Scripturæ. S. non propria præſumptione, ſed maiorum ſcriptis interpretandæ. n. 13. ex Ruff.

Modeſtorum filiorum eſt, Patrum dicta, cum diſſonare videntur, non reÿcere ſed conciliare. ibid. ex Niſſeno.

Subdolè Hæretici, Patres, & Eccleſiæ DD. interpellant, quorum ſententias ipſi culpant. n. 14. ex Athanaſ.

In conſultatione moralium, vbi deficimus, maiori periculo peccatur. n. 17. ex Lact.

Communes ſententias reſpuentes, nouas requirentes, de ſingularitate ſapientiæ volunt gloriari. n. 20. ex Greg.

Poſt dicta veterum, quæ dici poſſunt, iam à melioribus ingenÿs occupata. ibid. ex Hiero.

Pauperes, & humiles facilius Deo, & Sanctis eius credunt quia minus terrenis ſunt implicati. n. 24. ex Lact.

Mali Doctores ſunt, qui auditorum voluptatibus ſe conformant. n. 25. ex Hierõn.

Mundus magis audit Doctores, qui palpent, quàm qui vitia reprehendant. n. 25. ex Hier.

Veri Patres Reip. non quod ſuauius, ſed quod honeſtius eſt, proponunt. ibid. ex Plutar.

Diſcordia in materia religionis, tranquillum ſtatum Reip. turbat. n. 26. ex Nazianz.

Multitudo pace carẽs, ſe ipſam diſſenſionibus impugnat. ibid ex S Thoma.

Nihil magis animos ciuium ligat, quam religio. ibidem. ex eodem.

Diſcordiarum materia, nouitas opinandi in materia religionis. ibid. ex Theodoſio Imp.

Qui

Index II.

*Qui ſeditiones affectant, nouitates, & diſſenſientes ſectas introducunt. nu.*28. ex Naz.

*Nulla hæreſis capit niſi ſub velamine opinionis probabilis, vel prætextu euangelij nu.*28. ex Chryſ.

Multæ Prouinciæ ſub prætextu libertatis deſolatæ. ibid. ex Ioſepho.

*Cum impijs deeſt occaſio exercendæ malitiæ, non deſunt tunc venena, ſed torpent. n.*29. ex Seneca.

*Diſputationes de fide animo ſiniſtro, contra veritatem ſũt exercitamenta n.*31. ex Naz.

Pro ſalute Imperij geritur, quicquid pro religione laboratur n 31. ex Cæleſt.

Dei cultus (qui S. Officij Tribunali conſeruatur) & ſapientia ſcholaſtica (quæ in Vniuerſitatibus exercetur) regna conſeruant. ibid. ex S. Tho.

*Talis eſt multitudo qualis habet Duces, & conſiliarios. nu.*30. Polybius.

*Vitia ſub velamine probabilitatis defensa, virtutum ſunt euerſiones. n.*36. ex Lact.

*Vt cicatrix monet cauendum vulnus, ſic memoria præteritorum malorum, reddit cautiores. nu.*38. ex Plut.

Bonum DEPOSITVM cuſtodi per Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis. 2. *Timot.* 1.

INDEX VLTIMVS RERVM NOTABILIVM.

Primus numerus caput, ſecundus capitis numeros ſignat.

Inter notab. in hoc elencho ſunt; Primo quæſtiones, quæ tractantur, & vſui eſſe poſſunt Scholaſticis Lectoribus in lectura 1. partis q. 1. & 2. 2. q. 1. Summæ Angelici Doctoris; Secundo præcipua dicta, per ordinem alphabeticum.

A

Qvæſtio 1. An regula Fidei ſolam Scripturam amplectatur, 2. 5.

Q. 2. An traditiones pertineant ad eandem regulam, & quomodo cognoſcantur, 3. 1.

Q. 3. An conſenſio, Vniuerſitas, Antiquitas coniunctim, monſtrent traditiones, 3. 8.

Q. 4. An Patrum doctrina ſit index traditionis, & quomodo, & quibus conditionibus, 6. 1.

Q. 5. An DD. poſteriorum doctrina, ſit ſufficiens traditionis teſtimonium, 7. 1.

Q. 6. An hi poſteriores præponendi Patribus, c. 8. n. 3.

Q. 7. An modernis Scholaſticis ſit magis, quàm S. Thomæ, Bonauenturæ, Scoto, &c. deferendum, n. 5.

Q. 8. An omnes præſentis ſeculi DD. poſsint in re ad Fidem pertinente decipi, c. 7 n 7.

Q. 9. An poſteriores DD. à Patribus in doctrina diſcordent, c. 7. n. 8.

Q. 10. An Fidelium omnium conſenſus firmum argumentum ſubminiſtret in dogmatibus, c. 7. n. 10.

Q. 11. An ſenſus populorum pertineat ad depoſitum apoſtolicum, c. 9. n. 1.

Q. 12. An ſit conueniens populares de myſterijs religionis differere, c. 9. n. 9.

Q. 13. An ex priuatis reuelationibus ſumatur efficax argumentũ in Theologia, c. 10. n. 1.

Q. 14. An ſeculares magiſtratus debeant ſe in Fidei negotijs immiſcere, c. 11. n. 16.

Q. 15. An vnquam per additionem, diminutionem, depoſitum Fidei ſit immutatum à Roman. Pontif. c. 13. & c. 14. per totum.

Q. 16. An Rom. Pontifex determinans quæſtiones Fidei, habeat nouas reuelationes, c. 17. per totum.

Q. 17. An cum definit aliquid de Fide, prophetico inſtinctu illuſtretur, c. 17. n. 18.

Q. 18. An eiuſdem Pontificis mens ſolum illuſtretur, an etiam voluntas moueatur, ne erret. c. 17. 19. 20.

Q. 19. An in definiendo teneatur Pontifex Rom. præmittere conſultationes, c. 19. per totum.

Q. 20. An ſit expediens, Fidei quæſtionum deciſiones differri, an accelerari, c. 18 à n. 2.

Q. 21. An ſola Patrum doctrina aliquando ſit definitum, & quot ſatis ſunt ad definitionem, c. 20. per totum.

Q. 22. An doctrina S. Auguſtini magnam habeat in Eccleſia authoritatem, & qualem, c 23 & 24.

Q. 23. An doctrina S. Thomæ Aquinatis in Eccleſia magnam ſibi vendicarit authoritatem, & quam. ibid.

Q. 24. An iuſtæ ſint criminationes ſciolorum

lorum contra duo Eccleſiæ iſta luminaria. ibidem.
Q.25. An ob ſciolorum iſtorum audaciã, Salmantina Schola laudanda, & in cęlum efferenda ſit, quòd in illorũ Heroum verbis iurarit, c.vltimo.

A

ANimæ teſtimonium quàm efficax, c.9. 1.& 2.
Anonymi cuiuſdam temeritas contra S.Th.doctrinam, c.24.à n.12.
Antiquitas dat dogmatibus reuerentiã, c.4. 1. ea vſus Apoſt. n.3. commendata à Scripturis, Gentibus, Hæreticis, c.23.n.7.
Apoſtoli pleniſsimè inſtructi, c.1. 3. c.5.4. Quanta, & qualis eorumdem ſapientia, n.13. Sunt oſſa Eccleſiæ, c.21.9.
Auguſtinus à Pelagianis impetitus, cap. 24.num.2. A S. Proſpero defenditur, c.18. 21. Eidem nedum Patres alij, Pontifices, ſed etiam Nouatores teſtimonium perhibent, c.24.n.5.& 6. c.24.n.5.& 6.

B

BErengarij hæreſis quando cœpit, c.12.90.In multis Concilijs damnata, c.14.41.
S. Bernardi cura in cuſtodia depoſiti, c.18.n.1. Vrgebat definitionis accelerationem contra Hæreticos, nu.2. Eius modeſtia cum vigilantia coniuncta, c.22.n.72.

C

CAnis proprietates, & ſymbolum, c.22.2. Canes myſtici, qui, n.1.
Caluinus regulas traditionis acceptat, c.3. n.7. Falsò vocatur Eccleſiæ reformator, 4.n.8. & 9. Eiuſdem teſtimonium de Romana Eccleſia, 13.8. De eiuſdem Eccleſiæ amplitudine, & dilatatione, c.7.n.1. Falsò calumniatur Victorem, c.14. 5. & Ioannem XXII. n.47. In alios Rom. Pontifices linguam maledicam exacuit, n. 15. Eiuſdem ſtrophæ eliduntur, ibidem.
Centuriatores antiquitatem noſtrorum dogmatum monſtrant, cap. 4 n.10. S. Petrum impiè traducunt, cap. 14. Linum, n.2. Anacletum, n.4. Ex ipſorum Centurijs refutati, cap.5 n.5. Falsò ſugillant Eccleſiam, quòd nouitates, & ſuperſtitiones inducat, c.16.n.1.
Cardinales in deciſionibus Fidei aſsiſtunt vt Conſiliarij Pontif.c.19.n.20. Eorum conſenſus, & approbatio non neceſſariò requiruntur in deciſione quæſtionum Fidei, ibidem.
CHRISTVS Dominus Apoſtolis Fidei depoſitum conſignauit, c.1 n.2. Fidei noſtræ author, c.15. 2. & 5. Super Petrum ædificauit Eccleſiam, n.7. Eccleſiæ primarium fundamentum ſemel poſitum, n.13. Aſsiſtit in Eccleſia, illam dirigens, & gubernans, c.17 9. Per Pontificum miniſterium opera ſua exequitur, ibidem. Eoldem mouet ad actiones hierarchicas, n 9. Secundum menſuram eius, dona Eccleſiæ collata, nu.10. & 11. Super excellenter Pontifici eius Vicario impertitur. ibidem. Pro Fide Romanæ Eccleſiæ rogauit, c.13.nu.1.2. & 3. Ipſe eſt qui principaliter definit, c.17 9. Impetrauit nedum infallibilitatem definitionis, ſed vt prudenter quoque Summi Pontifices definirent, c.19. n 16.
Concilium Apoſtolorum non ex immediatis reuelationibus definiuit, c.10. n.2. Nicænum cur non meminit de Spiritu ſancto, c. 13. nu. 19. Concilia Rom. Pontificem interpellant, c.18.1. Irrita ſine illius authoritate, c.12. n 24. 26. Non nouam Fidem cudunt, ſed veterem conſignant,

gnant, & obſignant, cap. 15. nu. 17. Abſque Concilijs Rom. Pontif. poteſt definire, c. 19. n. 9. Concilij PP. habent votum etiam deciſiuum, ſed cum ſubordinatione ad Pontificem, n. 20.
Conſiliatio in omni graui negotio requiſita, c. 19. 11. Multo magis in cauſis Fidei, n. 12.
Conſtitutiones eccleſiaſticæ nullo modo violandæ, c. 12. n. 24. & 25.

D

DEpoſiti notio à Forenſibus mutuata, ad Fidei conſignationem adaptata, c. 1. n. 1. Eius cuſtodia ſub depoſiti nomine ab Apoſtolo inculcata, n 5. 6. & 7. Sacri depoſiti definitio, n. 7. A ſuppoſititio diſtinguitur, ibid. Varijs vijs, & inſidijs ſacrum depoſitum aggreſſus eſt Diabolus, apochrypha inducendo, veras Scripturas truncãdo, c. 11. n. 1. 2. 3. 4. Sacros codices comburendo, nu. 4. Carnis illecebris, 8. Virtutum ſpecie, 10. præſertim pietatis, ibidem. Per ſecularem ambitum, n. 18. Minis, & terroribus, nu. 9. Sub ſpecie defenſionis, n. 16. Illibatè cuſtoditum à Romanis Pontificibus, quod c. 12. inductione à S. Petro, vſque in præſentem Summum Sacerdotem, & Pontificem, demonſtratur.
Diabolus Apoſtolicum Collegium ad Monomachiam prouocauit, c. 13. n. 1. Vrbem præoccupare conatus, eo deſtinando Simonem Magum, c 12. n. 4. Eius aſtus, & fallaciæ, c. 11. num. 7. A contemptu Scholaſticorum incipit, vt in Atheiſmum inducat, c. 21. n. 1. Exemplis notatu dignis, id probatur, & demonſtratur, vt qui legit, intelligat, num. 2. Paulatim ad barathrum impellit, ex Chryſ. cap. 21. num. 1.
Dogmata ſacra venari poſſumus à poſterioribus ad primos Doctores aſcẽdendo, c. 7. n. 2. Cum eorum initium reperiri nequit, à traditione deſcendunt, c. 3. n. 4. Eorumdem initium ſatis excluditur, cum initium poſitiuè non monſtratur, c. 3. n. 9. Nullo modo nouitia, c. 4. n. 9. & 10.
Doctorum præſentium quanta in Eccleſia authoritas, c. 7. n. 2. 3. 4. Simul omnes errare nequeunt, 7. Quando eorum conſenſus haberi poteſt, n. 6. Non diſcordes à PP. 8. & 9. In quo eorum authoritas differat à PP. c. 8. n. 1. & 2. Moderni non ſapientiores primis, n 4. & 5. Iiſdem tamen ſua debetur laus, n. 7.
S. DOMINICVS cum Epiſcopo Fulcone adfuit in Concil. Lateran. c. 12. n. 107 Eius laudes, c. 22. nu 2. Septem conſumpſit annos pro depoſito certans, ibid. Pluſquam centum millia Hæreticorum ad Fidem conuertit, n. 2.
Dominicani à ſui ortu omnes fermè hæreſes profligarunt, vt Catharorum, Manichæorum, Patarenorum, c. 22. 3. item Gyrald. Gulielmi de Sancto Amore, Flagellantium, Sagarelli, Bcguinarum, Templariorum, Dulcini, ibid. Item Michaelis de Cæſena, Okam. n. 3. 4. Ab ijſdẽ puniti Petrus de Baldach, Petrus Bitirrenſis, Berengarius de Montefalcone, num. 5. Conuincuntur ab ijſdem Archiepiſcopus Armacanus, Vuitcleph, Hus, n. 6. 7. Lulli errores ab ijſdẽ detecti, n. 8. Adamitæ, Thaboritæ, Orebitæ, Iacobitæ effugati, n. 8. Baſileæ in Hus inſurgunt, n. 8. In Concil. Florent. aduerſus Græcos, n. 9. Poliaci errores confutant, & Petri Oxomenſis, n. 10. Noua hæreſis Mantuæ oppugnata ab ijſdem, n. 11. In Lutherum inſurgunt n. 12. Aduerſus Lutherica dogmata, & aliorum ſectariorum Tridenti decertant, ibidem. Illuminatorum hæreſis ab ijſdem detecta, n. 13.

n. 13. Eadem repullulans, à S. Doct. prius prædici videtur, n. 14.
Ab ijſdem Turres Inquiſitionis Apoſtolica authoritate erectæ, & primo à S. Dominico, ibidem n. 16. Diuerſorum Regnorum, & Prouinciarum recenſentur, à n. 17. vſque ad 32.
Martyrio multi coronati è Dominicanis pro depoſito tuendo, à 33. vſque ad 58.
Ab ijſdem Hæretici profligati, à 34. vſque ad 42. Item puniti, à 39. vſque ad 57. Item ab anno 1404. vſque ad 1600. 30. millia ſtrigum ab Inquiſitoribus noſtris amandata, nu. 51.

E

Eccleſia Doctorum ſenſum magnificauit, c. 7. 5. Errare non poteſt, c. 10. n. 5. & 10. Noua dogmata non cudit, c. 15. n. 4. & ſeq. Suum cenſum, & fidem ad Apoſtolos defert, ibid. Tenaciſſimè Traditiones Apoſtolicas ſeruat, nu. 9. Quomodo creſcat in ſapientia, & doctrina, c. 15. n. 16. Veterem Fidem nouiter explicat, nõ nouam obtrudit, c. 15. 17. Fidei articulos non mutat, etſi mutet attinentia ad diſciplinam pro qualitate temporum, c. 16. n. 1. c. 15. n. 18.
Euangelium D. Paulo reuelatum quoad nos D. Petri calculo indiguit, c. 10. nu. 2.
Eunomius authoritate PP. à Baſilio preſſus, tandem eos acceptauit, c. 20. nu. 3.

F

Fabella de Papa Ioanne fœmina exploditur, c. 14. n. 34. Alia de Syluestro II confictа à Bennone, reijcitur, c. 14 n. 39.
Fides noſtra non pendet à populorum iudicio, c. 9. 6. & ſeq. Fidei maiorum debent populi, & minores acquieſcere, c. 12. 142. Semper conſeruata in Eccleſia, c. 13. n. 18. Non ſecundum noſtras phantaſias metienda, c. 13. 17. Nec cum temporibus mutanda, c. 12. 31. Eadem numero nunc eſt, quæ ab Apoſtolis prædicata, c. 15. 4. 7. Non iterum ſerenda, ſed excolenda, ibidem n. 11. Extraneum, & adſcititium non admittit, nu. 15. Illius conſectaria agnita ab Apoſtolis, etſi non omnia ab omnibus Apoſtolicis, n. 15. 16.

G

Gentiles impia ſcripta euulgarunt cõtra Chriſtianam Religionem, c. 12. 16.
Gnoſticorum fabula de ſecretiori doctrina, c. 1. n. 6. Propter eorum turpitudines, Chriſtianorum nomen olim inuiſum, c. 11. 9.
Gratia Dei opus eſt ad depoſiti illibatam cuſtodiam, c. 1. n. 5.
Græcorum mos Synodos falſare, c. 14. n. 28.
Gregorij Nazianzeni magna in Eccleſia authoritas, c. 20. 12.

H

Hæreſis proprium calumnia, c. 12. 1. Vix orta conuicta, c. 12. 2. Per extrema vagatur, c. 11. 12. Cantharidi aſsimilata, 13. Illa naſcẽte, Doctores diuinitus prouiſi, c. 12. n. 2. Sẽper de poſteritate conuicta, cap. 4 n. 5. Prodit certo loco, nomine, & tempore, num. 6. Fingit ſe habere Rom. Eccleſ. patrocinium, c. 14. 6. De plauſtro loquitur, n 4.
Hæretici inconſtantes, c. 14 51. Politiam euertunt, c. 18. n 23. Compto ſermone venenum inſtillant, n. 24. Similes ſunt ſyrenibus, mulierculis calamiſtratis, n. 24. Impediunt definitiones eccleſiaſt. n. 26. 30. 32. Fures ſunt, & latrones, c. 1. n. 4. Religioni

addere

addere ſatagunt, num.7.
Honor non eſt, ſed iniuria, tribuere Deo quod non competit, vel non facit, c.11.n.14.

I

IMperatores, & Reges non debent docere, ſed ediſcere myſteria religionis, c.9.n.10. Nec ſuaderi permittant ab aulicis ſe ingerere in iudicio religionis, c.11.n.16. Nec minis, nec fauoribus illis ceſſerũt Pōtifices in materia religionis, c.13.n.12.c.14.24.
Imperij Græcorum ruina vnde orta, c.9.n.9.
Ingenia temeraria nulli cedunt, primatum affectant, à vetuſtioribus ſe erudiri effugiunt, cap.8 nu 6. Puritatem doctrinæ Fidei faſtidiunt, ibid. Doctores permutant, omnibus ſe erudiendos tradunt, ſe ipſis iudicibus vtentes, eligendo quod ſibi videtur, ibidem. Supra veterum doctrinam ſe extollunt, n.8. Icaro aſſimilantur, c.8.n.6. Vnius diei Patres, & Theologos creant, c.8.n.11.
Irreuerentia, & irreligioſitas erga Patres, reprehenſa, c.8.n.7.& 8.

L

LAurentius Valla ab Inquiſitoribus noſtris in clauſtro S. Dominici de Neap. fuſtigatus, c.22.n.27. Idem in Hiſtoria turpiter lapſus, cap.14. n.18.
Laudibus diuinis mendacia, etſi officioſa, nunquam attexenda, c.11.n.14.
Liberius Papa ſpadonem Imperatoris, qui eum pecunia corrumpere tentabat, reiecit, c.13.n.13. Eius ſanctitas, c.14.n.12. Arianos anathematizauit, c.14.n.12.
Lutherus, à contemptu Theologorum gradatim proceſsit vſque ad contemptum, & abnegationem Dei, cap.21. n.3. Eius hæreſis omnium hæreſum poſt ipſum fœcunda genitura, c.21. n.5.
Luxuria Hæreticorum turpiſsima, c.11.n.8.

M

MArci Antonij de Dominis calumnia, quod Theologi à Patribus diſcordent, c.8.n.1. Impiè ſugillat PP. Societatis, ibidem. Fruſtra gloriatur fuiſſe adſcriptum ijſdem, non perſeuerando in Religione, ibidem. Suam ſenectutē turpiter maculauit, ibid. Inſcitè ſeparat veteres DD à præſenti Eccleſiæ magiſterio, c.7.nu.8. Falsò ſcribit Eccleſiam Romanam condere nouos articulos Fidei, c.15. n.1. Mendaciter infamat Rom.Pont. quod diſcuſsiones quæſtionum Fidei committat ſanguinarijs, & parricidis, c.19.12. Eius cadauer exhumatum, & combuſtum iuſſu D. N. PP. Vrbani VIII. c.12. n.143.
B. Maria Virgo ab Anticomarianis ſacrilegè impetitur, c.11.n.12. Deam illam dixerunt Collyridiani, & de cælo corpus habere, nu.12. Non de oſculo Ioachim, & Annæ, vel de Spiritu ſancto, aut in gloria concepta, vt quidam dixerunt, n.13. Nunquam à Chriſto reprehenſa, c.16.n 8.
S. Martialis Lemouicenſium Apoſtolus dici poteſt, ex authoritate Eccleſiæ, c.12.n.93.
Martyrum choro adſcripti, qui codices ſacros tradere noluerunt, & ob id occiſi, c.11.n.5.
Modernorum quorũdam aſſertio, quod contra multorum, & grauiorum Patrum ſententiam, & doctrinam, vt de lib. canonicis nonnullis, de origine animæ, &c. ſit diffinitum, c.16. nu.8. & 9.
Moderni cuiuſdam nouus locus Theologicus, melius Atheologus, nimirum quod ſenſus ſeniorũ vnius Prouinciæ,

uinciæ, vel omnium, excedat octo, vel decem Patrum ſententiam, refutatur, c.20.17. Irriſoriè S. Thomæ ſententiam nondum ab Eccleſia deciſam, ſugillat, & carpit, c.24.n.13.

Muliebre genus lubricum, & erroneum, c.11. n.13. Hamus multorum Hæreticorum, ibidem.

N

NOuatores, nedū quos (aiunt) adiaphoros, ſed etiam fundamentales articulos deſtruūt, c.4.n.3. Nouitia, & portentoſa eorum dogmata, c.4.n.9. Falsò ſe iactant Apoſtolos, & reformatores orbis, ibid. Iudaizant, c.14. 10.45. Templa expilarunt, n.3.

Nouitas falsò obiecta Catholicis, c.12.1. Ab Hæreticis affectata, c.8. n.8. Ab Apoſtolo damnata, c.4. 10. Simulat religionis profectum vt ſe intrudat, c.8.9. Illam intentantes, deprehenduntur Hæretici, c.15.16. Non quæcunque nouitas, ſed prophana damnatur, c.18.16. Dat teſtimonium vetuſtati noſtræ, c.4.9. & 10. Eam ſectantes, in abſurda incidunt, cap.8.8. & 9. Cum in PP. inſurgit, in barathrū ſe præcipitat, c.21.n.8.

O

OPiniones quædam peregrinæ, & nouæ à DD. multis noſtri ſæculi confutatæ, c.22.n.69.70.

Origeniſtæ hæretici, c.12.n.14. Romæ detecti, & profligati, 21. A Hieronymo confutati, ibid. Falſa pietate dæmonijs ſalutē promiſerunt, c.11.n.10.

Ordo ſeruandus in DD. qui ſeruabatur in arcæ miniſterio, ex Nazian. 8.5.

Ophitæ hæretici, c.12.9.

P

PApa non immutat verbum Dei, cap. 13.13. non definit ad fauorem petentium, ibid. decreta fidei illibatè cuſtodit, c.12.38. ſemel definita non retractat, n.74. vigil, ne depoſito quid addatur vel minuatur, 52. temerè non definit, n.74. non propria adinuentione decernit, 98. veſtigijs Prædeceſſorū, & PP. inhæret, c.12.45. diuinitus mouetur ad definiendum, c.19. 16 medijs etiam innititur, quibus definiat, conſulendo, &c. ibidem, & n.8. nūquam accidet quod definiat, & diligentias, & media cōſulenda, omiſerit, n.16. Illi reſiſtētes, Deo reſiſtunt. vide *Romana Eccleſia*.

Patres nec ſyllabā depoſiti immutari patiuntur, c.4.8. eorum conſenſus index depoſiti, c. 6. n.2. vnius vel plurium authoritas, communi PP. choro non præualet, c.6.6. poſt Apoſtolos ad docendum poſiti c. 8. 2. quot ſufficiant ad probandum fidei dogma, c.20. per totum. eorumdem elogia, c. 7. 4. temerarijs qui ſe illis præferunt, c.8. 8. eorum authorem reuerenter ſuſpicit Pontifices, & concilia, c.16.2.3. Patres ſubſequētes Priorum teſtimonijs innituntur, n.4. & c.20.2 & ſeq. eos contemnentes anathematizantur, n.5. eorum doctrina ſummarium iudicij, & breue compendium ad hæreſes reuincendas, n.7.

S. Petrus cum vulgi ſententia referretur tacet, c.9.n.11. poſtea reſpondit cum propria expoſceretur. ibidem. Eius fides in ſuis etiam ſucceſſoribus indefectibilis, c 13.1.2.3. & ſeq. eius fortitudo, & libertas in prædicat. verbi Dei, cap.13. 10. impiè ſugillatur à Centur. c. 14.1. In ſua ſede, viuit, & determinat, c.12.73. Lingua eius clauis cæli, c.19.6.

Politici principibus ſuadent excedere fines ſuos, vt ſe immiſceant in materia religionis, c.11.16. Et eccleſiaſticam libertatē lædunt, 18. Eorum perſecutio amariſſima, ibid. ſuadent hæreſium tolerantiam pacis prætextu, c.13.11.

Item procurant retardationem definitionũ fidei varijs prætextibus, c.18. n.26.& ſeq. Tales technæ ab Eccleſia deſpectæ.ibid.

Populorum ſenſus, & conſenſus quando, & quomodo habeat vel non habeat authoritatem, c.9.nu.2.& 4. docendi non ſequendi.n.7.eorumdem incoſtantia in rebus religionis,6.quale populorum iudicium,n.5.hæreſum, & ſeditionum quandoque fomentum nu.9.

S.Paulus in Timotheo Eccleſiam,& eius Præpoſitos ad vigilem cuſtodiam depoſiti adhortatur, cap.1.5.& 7. Cur Euangelium cum Petro contulit,cap.2.3.c.18.1. Cur etiam Angelis dixit anathema,c.2.2.

Q

Quæſtiones fidei cur terminandæ ex Bern. c.18. n.2. triplex à S. aſſignatur cauſa. Primo ex neceſſitate muneris Pontificalis,n.2. Secundo ex parte Eccleſiæ, ne vigeant diſſenſiones, nu. 8. & 9. ad tollendas ambiguitates.n.10. Et alias rationes, à n.12. vſque ad 20. Tertio ex parte mouētium quæſtiones,maximè ſi ſint potentes, ſi ſub ſpecie pietatis peregrina doceant,vel ſi ſapientes,& eloquentes,à n.21.vſque ad 24.

Quæcunque dogmata ſola Eccleſiæ authoritate credita,de traditione deſcēdunt,c.3.4.

Quartadecimani ab Eccleſia proſcripti, c.12.n.14.& c.18.n.33.

R

Religio coniungitur cum ſapientia, illa cultum, hæc Fidem reſpicit, c.16.n.10. In controuerſijs de aliquo myſterio,prius Fides, poſtea Religio conſulenda, ibid. Nullo modo quod in ſchola Chriſtianitatis proponitur, aduerſatur ei, quod in templis colitur,& e contra, n.12.

Romana Eccleſia ab omni hæreſi illibata,c.12.68. Priuilegijs magnis,& donis à Chriſto dotata, cap.17. n.6.12. De illa, admirabilis prouidentia, & diuina protectio,n.9. Quæ à S.Petro accepit, cuſtodit, nec nouum ſuperinduci patitur,c.12.22. Symbolo Fidei, non extraneum, vel contrarium addit, ſed explicationem, c.13.n.19. Sola eius authoritas,in qua totius Eccleſiæ ſenſus relucet,ſufficit ad hæreſes proſcribendas, c.18.8. Ad illam recurritur in cōtrouerſijs Fidei,c.18.11.& 16.Id præſtarunt Cōcilia,c.18. n.4. Imperatores,nu.5.& 6. Patriarchæ,n.9.Patres,n.19. Vide infra *Sedes Apoſtolica*.

S

Scripturæ apochryphæ ab Hæreticis inuectæ,cap.11.4. Sacræ truncatæ, n.3.&c.21.3. Sacrarū interpretatio à Patribus petenda, c.21.n.1.

Sedes Apoſtolica nō ſeparatur ab Apoſtolico, & è contra Apoſtolicus nec ab Apoſtolica Sede ſeiungitur, c. 19. n.13.& 14. Poteſt abſque Synodis,& abſque Conſiſtorio,nō tamen abſque conſultatione definire, ibid. Omnes Sedis Apoſtolicæ Pontifices à S.Petro vſque ad præſentem,Summam diligentiam in vigili cuſtodia adhibuerunt,c.12.per totum.Nullus eorundē vel in minimis ab Apoſtolico depoſito deuiauit,c. 3. per totum.

Spiritus ſancti iudicio fiunt conſtitutiones Eccleſiæ,c.12.n.101.Cum Patre, & Filio ſimul conglorificandum vetuſti Græcorū populi etiam faſsi ſunt, c.9.n.3.

T

Theologorum Scholaſticorum authoritas quanta, & qualis, cap.8. n.2.3. Antiquis Scholaſticis,moderni faſces

Faſces ſubmittere debent, n.4.
S. Thomæ Aquinatis authoritas quanta ſit in Eccleſia, c.23. nu 9.10.11.12. Celebris ob notas Vniuerſitatis, Antiquitatis, Patrum conſenſionis, n.6. 7.9. Meruit Patrum intelligentiam, ex reuerentia ſua erga Patres, ibid. Vniuerſalis Doctor, n.12. Vindicatus à Gulielmo de Sancto Amore, c.24. n.9. à Luthero, c.24 n.10.11. à quodā nupero Anonymo, qui de multis erroribus S. Doctorem inurere tentauit, n.13. & ſeq Meritò ab Academia Salmaticenſi, cum S. Auguſtino in eorum verba iuratum, per totū c.25.
Traditiones ad depoſitum pertinent, c.2. nu.4. & 5. Regulæ cognoſcendi traditiones, ibidem à n.2. vſque ad 9.

V

Veritas non eſt deſerenda propter ſcandalum, in neceſſarijs ad ſalutem, c.18.n.29. Vna eſt, & ſimplex, c.23. n.2. Non eſt apud Hæreticos, n.5. Supernatat mendacio, c.24 n.16.
Viſiones muliercularum Tertullianum ineſcarunt, & alios hæreticos, c.10. n.3. Quomodo veræ à falſis à S. Monica diſcernebantur, nu.eod. Quantam authoritatem habeant, n.9. & ſequentibus.
Vetuſtas erroris quomodo differat à vetuſtate veritatis, c.23 n.8.
Vniuerſitates Louanienſis, Duacena, Salmantina de doctrina S. Th. benemeritæ, c.25.n.1. & 2. & ſeq.

X

Xiſtus quartus propoſitiones hæreticas, erroneas, &c. Petri Oxomenſis authoritate Apoſtolica damnat, c.12.n.132.

Z

Zacharias Papa nouas quaſdam benedictiones depoſito non vult admiſceri, c.12.n.61.
Zenonis Imperatoris Enoticon nunquā probatum, c.12.n.26.
Zoſimus Papa ab Auguſtino defenditur, c.18.n.31. Cur definitionem controuerſiarum de gratia, et libero arbitrio diſtulit, n.35.

F I N I S.

O Timothee, DEPOSITVM cuſtodi: deuitans prophanas vocum nouitates, & oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ.

S. Paulus 1.Tim.6.

PRO SACRO DEPOSITO FIDEI CATHOLICAE, ET APOSTOLICAE.

Fideliter à Romanis Pontificibus cuſtodito Apologeticus.

AVTHORE FR. DOMINICO GRAVINA Ordinis Prædicatorum S. T. M.

Quid ſit Apoſtolicum Depoſitum:

CAPVT I.

1 AB ipſa autem nominis notione exordium ſumentes, & huius ſeculi legibus, depoſitum explicamus interdum accipi pro actione, qua res aliqua alterius cuſtodiæ concreditur, & hæc mutuo conſenſu tradentis, & acceptantis perficitur; quandoq; pro ipſa re depoſitata, & cuſtodiæ demandata vſurpari. Primò modo definitur à Iuriſperitis quod ſit, *conſignatio qua aliquid cuſtodiẽdum traditur, vt integrum reſtituatur*. Secundò quod ſit aliquid *alicui cuſtodiendum, vel alicuius fidei datum*, cuius cuſtodia illam exigit fidelitatem, vt nedum permutatio, ſed, & eiuſdem vſus inuito Domino, furti iudicio condemnetur; ad quam illicitam contrectatio-

nem cauendam, olim in ædibus ſacris cuſtodienda depoſita tradebantur: modo apud publicos Reipublicæ depoſitarios obſignatis teſtibus, vel ſyngraphis reponuntur.

2 Fidei ergò Catholicæ cõſignatio cunctas opes exuperantis (à cognitione illius promanantis, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei) vel ipſamet Catholica fides, aliàs & ſæpiſſime, regula ab Apoſtolo dicta eſt; depoſitum quoque, metaphora à Forenſibus deducta, rectiſsimè ab eodem nuncupata.

3 Hoc depoſitum, è ſinu Patris acceptum Chriſtus Dominus Apoſtolorum pectoribus primò conſignauit, ipſo dicente Ioannis c.15. *Omnia quæcumque audiui à Patre meo nota feci vobis:* eosq; publicos depoſitarios inſtituit, *quos adlegerat* (ait Tertull. cap.22. lib. Præſcript.) *deſtinatos nationibus magiſtros.* Nec clanculo: ſed palam eos edocuit: quo argumento ipſum Annam Pontificem de ſuæ doctrinæ veritate conuicit, & ſi altiora, ne profanis, & vulgaribus committerentur, ſimilitudinum, & Parabolarum inuolucris abſconderet: eosq; quibus mandabat Euangelij adminiſtrationem, & ſi voluerit non paſsim, vel inconſideratè margaritas porcis, nec ſanctum canibus iactarent; tamen ſicut *idem Dominus palam edidit* (dicit Tertullianus de præſcrip. cap.26.) *ſine vlla ſignificatione alicuius taciti Sacramenti; ipſe quoque præcepit, ſi quid in tenebris, & in abſcondito audiſſent, in luce, & in tectis prædicarent.*

4 Publici ergo huius depoſiti fidei cuſtodes Apoſtoli eandem doctrinam ſeù fidei regulam nationibus euulgauerunt, *& quaſi in depoſitorium diues*, vt dicit Irenæus lib.3. cap.4. *pleniſſimè in Eccleſiam contulerunt omnia, quæ ſint veritatis*, Domini mandatum implentes,

tes,

tes, nihil abſcondentes, ideſt Dei verbum, & Chriſti Sacramentum palã prædicantes,& edocentes. Quamquam (vt ponderauit quoque idem Tertull. cap. 26.) *& si quædam inter domeſticos (vt ita dixerim) diſſerebant* (nempe difficiliora,& ſenſus altiſsimos plebi non credendo, ſed Epiſcopis,) *non tamen ea fuiſſe credendum eſt, quæ aliam fidei regulam ſuperinducerent, diuerſam, & contrariam illi quam Catholicè in medium proferebant, vt alium Deum in Eccleſia dicerent, alium in hoſpitio*. Vnde Apoſtolus Paulus volens oſtendere Apoſtolicam praxim in legitima, & publica conſignatione depoſiti ait 2.Tim.2. *Quæ audiſti à me per multos teſtes hæc commenda fidelibus. Audiſti*, ait, non quæ inueniſti, nam fides ex auditu, auditus autem per verbum Chriſti, quid eſt autem *per multos teſtes?* Non ea inquit, clam audiſti, neque in ſecreto; ſed palàm adſtantibus omnibus. Neque ait, dic & ipſe, ſed *commenda* veluti theſaurum regium, qui tuto loco deponitur.

5 Verùm Diabolus Dei æmulus ſub ipſis quoque Apoſtolorum temporibus exceptiones ad labefactandum depoſitum adinuenit, his dicentibus non integrum depoſitum Apoſtolis commiſſum, ignoraſſeq; plenitudinem prædicationis; illis, non omnem regulã omnibus edidiſſe: his integrum quidem depoſitum ſimpliciter, & plenè Eccleſiæ commendaſſe, ſed eam ſuo vitio aliter accepiſſe, quàm Apoſtoli proferebant & ab Apoſtolis deſciuiſſe; illis aliud depoſitum accepiſſe iactantibus occultiorem quandam ſapientiam in arcanis contentam, quæ Paulo in tertium Cęlum rapto mutire non licuit; vel Enthuſiaſmos introducendo, plura dixiſſe Spiritum ſanctum in ſuis hæreſiarchis

quàm Chriſtum in Euangelio protulerit, immo & maiora, & meliora. Propterea Apoſtolus ad has hæreticorum exceptiones eradicandas ad Timotheum exclamauit dicens. *Bonum depoſitum cuſtodi per Spiritum ſanctum qui habitat in nobis* 2.Tim.1. nomine autem depoſiti Euangelicam,& Apoſtolicam doctrinam interpretrantur PP. Græci, quibus Ambroſio tributus commentarius adſtipulatur. Bonum autem depoſitum vocat, hoc eſt perfectum,non mutilum, ſed integrum, neque vitiatum, vel ſuppoſititium, & à Timotheo expoſtulat in poſterum ſimiliter conſeruandum integrũ, & immune ab omni impietate, & hæretica fraude. *Feruent enim cuncta latronibus* (ait Chryſoſtomus in eum locum) *denſiſsimæ imminent tenebræ; inſidiatur Diabolus, neſcimus, qua hora, quo immineat tempore. Quomodo ergo hoc depositum cuſtodire ſufficimus? per Spiritum ſanctum, hoc eſt, ſi ſpiritum habeamus apud nos manentem*, &c. quare ſicut opus eſt gratia, & Spiritu ſancto, vt vnuſquisq; fidem cuſtodiat, vt, & cætera Dei dona, *non enim*, ait idem Sanctus, *humanæ animæ, humanæq; virtutis eſt tàm multa deposita dignè poſſe ſeruare*; ita diuino Spiritu opus eſt apud Eccleſiam manente, pro illibata cuſtodia depoſiti,tàm ad dicacitates hæreticorum comprimendas, & exceptiones friuolas, quàm fraudes ad depoſitum bonum inuertendum excogitatas. Vnde factum eſt, vt ex aſſiſtente Spiritu, à depoſito ſemel tradito diligenter cuſtodiendo, Eccleſia nec de leui culpa poſſit argui, vtpote directa à Spiritu, præcipuo Cuſtode depoſiti, non ſinente (ait Tertull. cap.28.) Spiritu ſancto *Eccleſias aliter intelligere, aliter credere, quàm ipſe per Apoſtolos prædicabat*, & arcente fures, & latrones, ne ſub depoſiti

authen-

authentici nomine adulterina, & priuata miſcerentur.

6 Sed quoniam hoc eodem loco (Tertull. teſte c. 24.) antiqui Gnoſtici abutebantur ad ſecretiorem illam ſuã doctrinam de Cęlo lapſam, illa eructantem, quæ Paulo loqui non fas fuit, illi ſunt reuincẽdi ex Tertull. hoc modo. *Si hoc ſe aliqua hæreſis ſequi affirmat, aut Paulus ſecreti proditi reus eſt, aut, & alius poſtea in Paradiſum raptus oſtendi debet, cui permiſſum sit eloqui, quæ Paulo mutire non licuit;* & poſtea cap. 25. *quod hoc depositum eſt, tàm tacitum vt alterius doctrinæ deputetur? An illius denuntiationis de qua ait: Denuntiationem commendo apud te filiole Timothee: Item illius præcepti de quo ait: Denuntio tibi ante Deum, qui viuificat omnia, & Ieſum Chriſtum qui teſtificatus eſt ſub Pontio Pilato bonam confeſsionem, vt cuſtodias præceptum.* Quod autem præceptum ex ſupra, & infraſcriptis intelligetur, *non neſcio quid ſuboſtendi hoc dicto de remotiori doctrina, ſed potius inculcari de non admittenda alia præter eam, quam audierat ab ipſo, & puto coram multis inquit teſtibus quos multos teſtes, si nolunt Eccleſiam intelligi, nihil intereſt quomodo nihil tacitum fuerit, quod ſub multis teſtibus proferebatur.*

7 Per hæc eadem veſtigia poſteriores hæretici inceſſerunt, non contenti tradita ſemel, & accepta antiquitus credendi regula, & antiquo depoſito, ſed noua, ac noua comminiſcẽdi in diem querunt (ex Lerinenſi, cap. 26. contra prophanas vocum nouit.) *ſemperq; aliquid aliud geſtiunt religioni addere, mutare, detrahere, quaſi non cæleſte dogma ſit quod ſemel reuelatum eſſe ſufficiat; ſed terrena inſtitutio quæ aliter perfici niſi aſsidua emendatione, imò potius reprehenſione non poſsit.* Illud, Apoſtolicum dictum quo omnes omnium hæreſum ſce-

leratæ nouitates veluti quodam ſpirituali gladio ſæpe truncatæ ſemperq́; truncandæ ſunt. *O Timothee depoſitum cuſtodi deuitans prophanas vocum nouitates, & oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ, quam quidam promittentes circa fidem exciderunt*. Audiamus eundem magnum illum Lerinenſem hæc verba, coronidis loco omnium eorum, quæ huc vſque dicta ſunt, egregiè explicantem. *O Timothee, ò, exclamatio iſta præſcientiæ etiam pariter, & charitatis, præuidebat enim futuros, quos etiam prædolebat errores. Quis eſt hodie Timotheus, niſi, vel vniuerſa Eccleſia, vel ſpecialiter totum corpus Præpoſitorum, qui integram diuini cultus ſcientiam, vel habere ipſi debent, vel alijs infundere? Quid eſt depoſitum cuſtodi? cuſtodi, inquit, propter fures, propter inimicos, ne dormientibus hominibus ſuperſeminentur zizania ſuper illud tritici bonũ ſemen, quod ſeminauerat filius hominis in agro ſuo. Depoſitum inquit cuſtodi, quid eſt depoſitum, ideſt, quod tibi creditum eſt, non quod à te inuẽtum, quod accepiſti, nõ quod excogitaſti, rem non ingenij, ſed doctrinæ, non vſurpationis priuatæ, ſed publicæ traditionis: rem ad te perductam non à te prolatam, in quo non Autor debes eſſe, ſed cuſtos; non inſtitutor, ſed ſectator; non ducens, ſed ſequens. Depoſitum inquit cuſtodi Catholicæ fidei talentum inuiolatum, illibatumq́; conſerua. Quod tibi creditum eſt, hoc penes te maneat, hoc à te tradatur. Aurum accepiſti, aurum redde. Nolo mihi pro alijs alia ſubijcias: nolo pro auro impudenter plumbum, aut fraudulenter æramenta ſuppo nas, &c.* Hæc ille explicationem, & notionem Apoſtolici depoſiti tradens, & ſuppoſitij depoſiti naturam demoſtrans, vt legitimum, & verùm depoſitum ſit illud, quod *Eccleſiæ creditum eſt & traditum doctrinam*

Apoſto-

Apoſtolicam continens publica conſignatione, & traditione firmatum, ad Eccleſiæ proceres perductum per ſucceſſiones, cuius ſunt non Autores, vel Inſtitutores, ſed fideliſsimi cuſtodes. Suppoſitium verò depoſitum, res ſit poſterius inuenta, excogitata ab ingeniolis inflatis, priuatè vſurpatum à Nouatoribus, velut Authoribus, Inſtitutoribus, ductoribus primo prolata; pro vero auro, veluti plumbum, & æramenta, ſimilitudinem auri præferens fraudulenter ſuppoſita, & pro verbo Dei venditata. Quod eſt breuiter dicere, quæ de fide ſunt velut adiaphora, & vt ad fidem non pertinentia prædicare, quæ verò de fide non ſunt tanquam articulos fidei ſub pœna perfidiæ in ſacrorum digmatum numero velle concludere.

CAPVT II.

Hoc depoſitum regula fidei aliàs appellatur, & critirion quo finiendarum quæſtionum, quòd ſcriptum, & non ſcriptum verbum comprehendit.

1 IDem verò depoſitum regulæ nomine appellatum, ſacro teſtante eloquio didicimus, ſecunda namq; Corint. 10. prædicationem Apoſtolicam *regulam noſtram* Apoſtolus vocat; in illa permanendum (Philip. 3.) cum aliter ſapimus inculcat, *& ſi quid aliter ſapitis* in rebus ſcilicet cõtrouerſis, &c. *& hoc Deus reuelabit*, ideſt quod non rectè ſapitis, exponit Anſelmus, vel quicumque ſic author eorum commentariorum, *qui enim* (ſubdit) *in pace catholica permanet, ſi quid aliter ſapit quàm oportet, humili Deus reuelabit, ſi illud ſuperbus defendit, Deus abijciet: Veruntamen* ſubdit Apoſtolus *ad quod peruenimus, vt idem ſapiamus* (nempe in credendo ex Anſelmo) *in eadem permaneamus regula*, hoc eſt ex Chryſoſtomo, *eadem fide, eodem præſcripto*.

2 Eſt autem regulæ proprium ex Chryſoſtomo in eodem loco, *quæ nec addi ſibi quicquam, nec demi ſuſtinet, alioquin hoc ipſum quod regulæ eſt amittit, & perdit*; Eiuſdem quoque regulæ eſſentialis proprietas, vt ſit prima in ſuo genere, vt non per aliud meſuretur, ſed alia per ipſam menſurentur: ex quo infallibilitatem

obti-

obtinet, cum non per aliam oporteat regulari, quæ ſi regulanda eſſet, vel ei quicquam adderetur, vel minueretur, à regulæ nomine, ne dum ratione deficeret. Hinc ab hac regula deuiantes ſeductos à Pſeudoapoſtolis Galatas corrigit, vt aduertit Tertull. ſup. cap. 27. dicens. *In Chriſto Ieſu non valet, neque circumciſio, neque præputium, ſed noua creatura, & quicumque hanc regulam ſecuti fuerint, &c.* Gal. 1. & diuerſa, vel aduerſa ſentientes, hoc eſt regulæ addentes, vel minuentes, anathematis mucrone percutiens inquit. *Sed licet nos, aut Angelus de Cœlo euangelizet vobis præterquam quod euangelizauimus, anathema ſit.* Hoc eſt ex Lerinenſi cap. 12. *etiam ſi Petrus, etiam ſi Andreas, etiam ſi Ioannes, etiam ſi poſtremo omnis Apoſtolorum chorus euangelizet vobis, præterquam euangelizauimus vobis, anathema ſit: tremenda diſtrictio propter adſerendam primæ fidei tenacitatem, nec ſibi, nec cæteris Apoſtolis peperciſſe.* Hæc ille. Vide prudentiam Apoſtolicam clamat Chryſoſtomus, ad Galat. Hom. 1. *ne quis diceret illum ſua ipſius oſtentare dogmata, etiam ſeipſum deuouit. Cæterum* ſubdit Chryſoſt. *quoniam ad authoritatem confugiebant, & vbiq; celebrabant Iacobum, & Ioannem, hac de cauſa Angelorum meminit. Ne mihi (inquit) Iacobum narres, & Ioannem; etiam ſi quis Angelorum è Cœlis deſcenderit corrumpens Euangelij prædicationem, anathema ſit. Neque dixit, ſi contraria annunciauerint, aut totum Euangelium ſubuerterint. Verùm ſi vel Paulum euangelizauerint præter Euangelium quod accepiſtis, etiam ſi quiduis labefactauerint, anathema ſit.* Hæc eleganter Chryſoſt. addens: *per hoc quod euangelizans, & Angelos pronuntiauit anathema, omnem dignitatem compræhendit, per*

hoc verò quod ſeipſum quoque pronunciat anathema, omnem familiaritatem, ac germanitatem complexus eſt; quaſi diceret (ſubdit Chryſoſtom.) *Ne mihi dixeris (inquit) collegæ tui, & ſocij Apoſtolorum hoc dicunt, nec mihi parco, ſi diuerſa prædicem. Neque verò Paulus hæc dicit quod damnaret Apoſtolos tanquam euangelicæ prædicationis præuaricatores, abſit, ait enim ſiue nos, ſiue illi ſic prædicamus* (quæ eſt conditionalis particula non ponens in eſſe) *ſed vt oſtenderet perſonarum dignitatem non recipi,* (vel familiaritatem, ac germanitatem) *quoties expenditur veritas,* & ad denotandum, quod, vt dixit Lerinenſ. *Etiam ſi fiat, quod nō poteſt fieri, quis quis ille traditam ſemel fidem mutare tentauerit diuerſa, vel aduerſa inducendo, anathema ſit.*

3 Ipſe quoque Paulus vt ſuo præiret exemplo, cum non ab homine, neque per hominem accepiſſet Euangelium, ne in vacuum curreret, & orbi quis arbitraretur aliam ſuperinductam regulæ fidei prædicationem, Hieroſolymam aſcendit ad cognoſcendos, & conſulendos Apoſtolos, ne non ſecundum illos crediſiſſe, & non ſecundum illos euangelizaſſe crederetur. Denique vt cum Authoribus contulit, & conuenit de regula fidei dexteras miſcuere, & exinde officia prædicandi diſtinxerunt, vt illi, nempe Petro, ad Iudæos, Paulo ad Gentes & nationes, vt eleganter Tertull. proſequitur eodem lib. cap. 23.

4 Sed quæ ſit regula fidei adæquata operoſius inquirendum eſt. Lutherani, & Caluiniani ſolam, eamq; integram, & adæquatam regulam fidei, dicunt eſſe verbum Dei, quod in ſcripturis legitur. At præter Dei verbum ſcriptum, tradito inhærendum eſſe, ſcriptum quoque verbum quod ex tradito manauit, apertè demoſtrat.

moſtrat. *Tenete traditiones quas didiciſtis, ſiue per ſermonem, ſiue per epiſtolam noſtram*, ait Apoſtolus 2.Theſ.2. Alij ſymbolum Apoſtolorum cum ſcriptura coniunctum regulam fidei integram eſſe aſſeuerant: Sic Lutherus, & Georgius Caſſander. At Apoſtolo contradicunt 2.Corint.10. *ſpem* ait *habentes creſcentis fidei veſtræ, in vobis magnificari ſecundum regulam fidei noſtram in abundantiam, etiam in illa, quæ vltra vos ſunt, euangelizare, non in aliena regula in ijs quæ præparata ſunt gloriari*, quæ verba Clemens Alex.l.6. ſtrom. ſic interpetratur, *docet cogitationem quæ eſt perfectio fidei abundare vltra catecheſim, conuenienter maieſtati doctrinæ Domini, & regulæ eccleſiaſticæ*. Certum eſt autem in catecheſi Symbolum tradi, & vltra hanc dicit Apoſtolus regulam prædicationis abundare, non eſt ergo adæquata fidei regula ſymbolum ſolùm ſcripturæ adiunctum, cum regula catecheſim excedat.

5 Adæquata ergo regula, ſeù critirion quo fit Iudicium, eſt euangelica, & Apoſtolica prædicatio, cuius quædam ait S. Dionyſius lib.de eccleſ.Hierarch.cap.1. *in Sanctis, ac Theologicis commendata ſunt libris, quædam verò ſacratiori, & purgatiore, & propinqua quodammodo cæleſtis Hierarchiæ doctrinæ, Sanctos Duces Præceptores noſtros didiciſſe, & ex animo in animum medio intercurrente verbo ſine litteris transfudiſſe*, quæ etiam idem Sanctus, *non ſcriptas inſtitutiones vocat*. Hæc ergo euangelizatio, ſeù prædicatio ſcriptū & non ſcriptum verbum complectens eſt depoſitum, & regula adęquata fidei, ſeù critirion, quo, vt quicunque ab iſta regula diſcedat, Apoſtolicę doctrinę, & ipſi verbo ſcripto aduerſarius eſſe manifeſtè depręhendatur.

CAPVT III.

Quibus vijs, & regulis indagari poſſint ſacræ traditiones, in depoſito conſignatæ.

1 VErùm cum varia ſcrupuloſitatis videamus obijci incitamenta ab aduerſarijs veritatis, qui traditionem (inquiunt) reciperent, & Apoſtolico depoſito, & regulę fidei ſe, & ſua regulanda ſubijcerent, ſi de vera eis (aiũt) traditione conſtaret; vię, & regulę tradendę ſunt, quibus certas à nothis traditionibus ſecernamus.

2 Prima eſt. Si ex originalibus Apoſtolicis, hoc eſt, quę ab Apoſtolis fundatę ſunt Eccleſijs, & pręſertim Eccleſia Romana habeamus aliqua dogmata, vel conſuetudines, ex traditione deſcendere depręhendimus. Hęc ponitur à Tertull. de Pręſcrip. cap.21. his verbis. *Quid autem prædicauerint, ideſt quid illis Chriſtus reuelauerit, & hic præſcribam, non aliter probari debere, niſi per eaſdem Eccleſias, quas ipſi Apoſtoli condiderunt, ipſi eis prædicando, tùm viua (quod aiunt) voce, quàm per epiſtolas poſtea*, & ſubdit ibidem, *ſi hæc ita ſint, conſtat proinde omnem doctrinam, quæ cum illis Eccleſijs Apoſtolicis, matricibus, & originalibus fidei conſpiret, veritati deputandam, id sine dubio tenẽtem quod Ecclesiæ ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, & Chriſtus à Deo ſuſcepit. Reliquam verò omnem doctrinam de menda-*

cio præiudicandam, quæ ſapiat contra veritatem Eccleſiarum, & Apoſtolorum, & Chriſti, & Dei. Deſignans autem cap.36. Eccleſias Apoſtolicas, enumerat Corinthum, Theſſalonicam, Epheſum, & ſuper omnes Romam, ſubdens: *ſtatu felix Eccleſia cui totam doctrinam cum ſanguine ſuo profuderunt*, nempe Petrus, & Paulus.

2 Ex ſola verò Romana Eccleſia, quando ex aliįs non poſſemus deprehendere quid ceteræ ſentiant, efficax argumentum ſumi poſſe, eleganter demoſtrauit Auguſtinus dicens Iuliano Pelagiano libro primo contra eundem. *Puto tibi eam partem orbis ſufficere debere, in qua primum Apoſtolorum ſuorum voluit Dominus glorioſiſſimo martyrio coronare, cui Eccleſiæ Præſidentem B. Innocentium ſi audire voluiſſes, iam tunc periculoſam iuuentutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes*. Cuius rationem reddens ſubdit. *Quid enim potuit vir ille ſanctus Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitus Apoſtolica* Sedes, & *Romana cum cæteris perſeueranter tenet Eccleſijs?* Ex vna ergo Romana Eccleſia (cum in ea communicent Eccleſię cęterę, & cum quibus ipſa quoque communicat) quid Apoſtoli prędicarint habetur, cùm Romana Eccleſia vetuſtam fidem tradat, eamq; numero quam per totum orbem Apoſtoli prędicarunt, ipſiq; Principes terrę Petrus, & Paulus tradiderunt.

3 Hanc viam tradidit quoque Irenęus lib.4. cap.43. *Quapropter eis qui in Eccleſia ſunt præsbyteris obaudire oportet, qui ſucceſſionem habent ab Apoſtolis, vt oſtendimus, qui cum Epiſcopatus ſucceſſione chariſma veritatis certum ſecundum Patris placitum acceperunt*. Et lib.3. cap.3. per traditionem Eccleſiarum quas fun-

darunt

darunt Apoſtoli, maximè Petrus, & Paulus *confundi eos, qui præterquam oportet colligunt*; & addit de Romana Eccleſia. *Ad hanc propter potentiorem principalitatem neceſſe eſt omnem Eccleſiam conuenire, hoc eſt eos, qui vndiq; ſunt fideles, in qua ſemper ab ijs, qui ſunt vndiq; conſeruata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio*. Quouis ergo tempore Eccleſia Romana aliquod dogma definiuit, videlicet numerum librorum canonicorum, ſeptenarium numerum ſacramentorum, & huiuſmodi, quod ex ſcripturis deſumi non potuit, Apoſtolicę id traditioni aſcribendum.

4 Similiter cũ aliquid decreuit, quod pręter Deũ nullus poteſt ſtatuere, vt quod diſpenſare poſſit in votis vel iuramentis, &c. traditione id acceptum fateri neceſſe eſt: cum enim nihil ſub fide cadat, niſi quod à Deo reuelatum eſt; quod autem reuelatum eſt in ſcripturis, & viua voce Apoſtolorum contineatur, ſi ſcriptum non eſt, in viua voce eſt; alioquin ſi nec in viua voce eſſet, ſub fide non eſſet. Abſit autem, vt dicamus verbum hominum pro verbo Dei obtrudi potuiſſe, non enim accepiſſet chariſma veritatis, quod cum acceperit, decepi non potuit. Cumque Eccleſiarum conſenſus, omnium pręcipuè, non ſit humanę ſapientię opus, diuinam originem dogmatis arguit, nec enim eſſe poteſt, vt tot Eccleſię errauerint, (vt ponderauit quoque Tertull. cap.28.) & non ſint inductæ à Spiritu ſancto in veritatem; & prædicationem, & depoſitum ipſis traditum fideliter non cuſtodierint, diuerſam, vel contrariam fidem inducendo.

4 Secunda via agnoſcendę traditionis eſt, quam tradit S. Auguſtinus epiſt.118. *quod vniuerſa tenet Eccle-*

ſia

ſia nec Concilijs inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi authoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur. Regula hęc rationabiliter conſtituta eſt, nam doctrina Apoſtolica, eſt Catholica, & vniuerſalis: vnde reſpicit vniuerſalitatem temporum, locorum, & perſonarum, cuius doctrinę Apoſtolicę veſtigia ſunt, Antiquitas, quę tempora; Vniuerſitas, quæ loca; Conſenſio, quę Apoſtolicorum virorum ſenſum reſpicit; vnde illud Catholicum à Lerinenſi dicitur (cap.3. contra prof. vocum nouit.) *Quod ſemper, quòd vbiq; quod ab omnibus creditum eſt*. Itaq; ſi dogmatis alicuius prędicationis initium non reperiamus; ſed retroactis tẽporibus per ſingula ſecula excurrẽdo vſque ad Apoſtolos, reperimus à viris Apoſtolicis factam eſſe mentionem, & ſemper retentum eſſe, ad traditionis Apoſtolicæ depoſitum, illud dogma pertinebit. Vnde Tertull.4. contra Marcionem cap.5. ſic dixit. *Id verius quod prius, id prius quod ab initio*, & de pręſcriptionibus, cap.31. *illud*, ait *eſſe Dominicum, & verùm, quod prius ſit traditum, id autem extraneum, & falſum, quod ſit poſterius immiſſum.* & S. Ignatius ad Philippenſes; *relinquentes* ait *vanitates multorum, & falſas doctrinas, ad illud quod traditum eſt nobis à principio verbum reuertamur.*

5 Rurſus, ſi alicuius dogmatis doctrina per vniuerſam Eccleſiam prædicatur, non poteſt niſi de Apoſtolica doctrina deſcendere. Vnde Tertull. lib. de pręſcriptionibus cap.29. ait. *Cæterum quod apud multos, vnum inuenitur, non eſt erratum, ſed traditum*, & optimam ibidem affert rationem, *& quid veriſimile eſt vt tot, ac tantæq; Eccleſiæ, in vnam fidem errauerint? nullus inter multos euentus eſt vnus, exitus, variaſſe*

debue-

debuerat error doctrinæ Eccleſiarum.

6 Si conſtantiſſimè ſecundum ſuorum temporum ſucceſſionem Patres aliquod tanquam dogma tradiderunt, oppoſitum refutando, ad depoſitum Apoſtolicum pertinere dicendum eſt. Vnde Sanctus Irenæus lib.3. cap.3. ſic dicit. *Traditionem Apoſtolorum ergo in toto mundo manifeſtatam, in omni Eccleſia adeſt perſpicere omnibus, qui vera velint audire, & habemus annumerare eos, qui ab Apoſtolis inſtituti ſunt Epiſcopi in Eccleſijs*, per ſucceſſiones eorum, *vſque ad nos, qui nihil tale docuerunt, neque cognouerunt quale ab his*, nempè hæreticis, *deliratur*. Ergo quando ex antiquitate, ex vniuerſitate, ex conſenſione, aliquod dogma fulciri cernimus, iam tuto ex his regulis in Apoſtolico depoſito reponi poteſt, & illam doctrinam tuto Pontifex ſummus definire, & ſua authoritate ad credendum proponere.

7 Regulam ſecundam Sancti Auguſtini etiam Aduerſarij aliqui expreſsè acceptant, vt Fieldus lib.4. de Eccleſia cap.21. pag.242. cuius capitis argumentum eſt, *de regulis quibus veræ traditiones à falsis dignoſci poterunt*, & Vuhitgiſtus Superintendens Cantuarienſis in defenſione ſua contra Cartuurightum pag. 351. hanc regulam tamquam certam Apoſtolicę doctrinæ notam vrget dicens. *Quandoquidem hæc nomina, Metropolitanus, Archiepiſcopus, &c. tam ſunt antiqua, vt origo, & initium eorum (quantum ego quidem legendo aſſequi potuerim) inueniri nequeat, exiſtimandum est illa ab Apostolis manaſſe. Hanc etiam regulam, vt memini, statuit Augustinus epistola* 118. & *pag.*352. (ait idem) *recepta est ab Authoribus nostri temporis*, Zuuinglio, Gualtero, *Caluino, & certè neminem*

minem puto doctum ab illis diſſentire. Non minus ergo cætera dogmata, fideiq; capita controuerſa, quæ initio carent, &c. in ſcrinio Apoſtolico collocanda, quàm nomina, Metropolitanus, Archiepiſcopus, &c. quæ propter res Eccleſiæ vſurpandas retinere voluerunt fures iniqui, & latrones Superintendentes, & ad Apoſtolicum depóſitum pertinere, rectiſſimè ex noſtra veritate inſtructi docuerunt. Conſequutionem iſtam videns Cartuuightus apud eundem pag. 352. initio, & 103. curauit hanc regulam, ſe tantum Iudice, abijcere pronunciando quod, *per illam aditus patet ad omnem Papiſticam doctrinam*, & iterum. *Appello iudicium omnium*, *ſi hoc Auguſtini dictum probare*, *non ſit Papiſmum poſtliminio reducere*. Sed dum omnia dogmata, quæ vocat Papiſtica, ex Auguſtini regula ad Apoſtolos referuntur, ſuo ore velit nolit Aduerſarius, ad depoſitum Apoſtolicum pertinere ſatis, ſuperq; euincitur.

8 Hæc autem omnia ſimul iuncta, *antiquitas*, *vniuerſitas*, *conſenſio*, cum mirifico nexu inter ſe connectuntur traditionẽ oſtendunt; vnde cũ præſentis doctrinæ vniuerſitas, & mirificus conſenſus deprehenditur, tunc tanquam effectus à cauſa originem ducit, non ſecus ac flumina à mari, riui à fonte. Vnde ſicut riui quando cum ſua origine non continuantur decreſcunt, ac deficiunt, ita præſentis Eccleſię vniuerſitas, & conſenſio, ſi non continuaretur cum ſuo primario fonte deficeret. Quare Sanctus Cyprianus epiſtola ad Pompeium ad cognoſcendũ an aliqua conſuetudo ex antiquitate profluat, hoc exemplo riui vſus eſt. *Si canalis* inquit *aquam ducens, qui copioſè prius, & largiter profluebat ſubitò deficiat, nonnè ad fontem pergi-*

tur, vt illic defectionis ratio noſcatur, vtrumne areſcentibus venis in capite vnda ſiccauerit, an verò integrè inde, & plenè procurrens in medio itinere deſtiterit, vt ſi vitio interrupti, aut bibuli canalis effectum eſt, quominus aqua continua perſeueranter, ac iugiter flueret, refecto ac confirmato canali, ad vſum, atque ad potum Ciuitatis aqua collecta, eadem vbertate, atque integritate repræſentetur, quæ de fonte proficiſcitur? Quod, & nunc facere oportet Dei ſacerdotes diuina præcepta ſeruantes, vt ſi in aliquo nutauerit, atque vacillauerit veritas, ad originem Dominicam, & Euangelicam, & Apoſtolicam traditionem reuertamur.

9 Reſpectu tamen noſtri non ſemper in quocumque dogmate, vel traditione Eccleſiaſtica, Vniuerſitate, & conſenſione firmata, caput, vel principium innoteſcit, nec primæ ætatis habere poſſumus poſitiua teſtimonia, vt poſitiuè antiquitatis teſtimonio probari poſſint: nihilominus cum dogmatis initium non legamus in Concilijs poſterorum; ſed ſemper cum de illo per præcedentes ætates, tanquam de re non tunc recenter inſtituta, ſed omnium hominum memoria antiquiore facta ſit mentio; negatiuè, hoc eſt, ex non probatione initij alicuius, ſufficienter arguitur, non aliunde, quàm ex antiqua traditione deſcendere; quæ licet non appareat ex rationabili Patrum ſilentio, in ſua natura (cum ab illa deſcendat) ſuo fonti nempe antiquitati coniungitur, non ſecus ac Nilus, qui neceſſario à ſuo capite originatur, & tamen nobis continuatio iſta non innoteſcit: de quo Lucanus, cecinit.

Nullaq; non ætas voluit conferre futuris
Notitiam, ſed vincit adhuc natura latendi,

Hac

Hac via multa ad ſacrum depoſitum pertinere definiuit Eccleſia, nempe ex non probatione initij, vt etiam fatentibus Aduerſarijs, vt ſupra viſum eſt, aliquod dogma ad Apoſtolicam traditionem referri debere arguamus.

CAPVT IV.

Antiquitas traditiones atteſtatur, & dogmata ad depoſitum pertinere.

1 CVM ergo depoſitum Apoſtolicum ijs conſignatum ſit (ex Tertulliano cap. 20. de præſcrip.) quibus plenitudo prædicationis, & omnis regula fidei euulgandę in nationes commiſſa eſt, vt per eos ad poſteros per intermedias intercurrentes ætates perueniret, merito dogma aliquod à plenitudine Apoſtolicæ prædicationis deſcendere depræhenditur, quod antiquitatis teſtimoniis comprobatur. *Veneranda* (ait Baſilius lib. de Spiritu ſancto cap. 29.) *ſunt vetuſta dogmata, quod ob antiquitatem, ſeu quandam caniciem habeant aliquod reuerendum*. Vnde Cęleſtinus Papa aduerſus Neſtoriũ curabat maximè ne cani à proceribus Eccleſiæ euellerentur, vt vetuſtas, & antiquitas qua dogmata Apoſtolica depræhenduntur, innoteſceret. *Deſinat*, aiebat, *nouitas inceſſere vetuſtatem, deſinat Eccleſiarum quie-*

tem inquietudo turbare. Conantur ſæpè naufragio mergere, quos intra portum ſtantes ſtatio facit fida ſecuros. Quod teſtimoniū pro vetuſtate à Sācto prolatum commendauit S. Proſper dicens, lib. contra Collatorem, cap. 41. *Sancto manifeſtauit eloquio euidenter pronuncians, quantum ſibi iſtius præſumptionis nouitas diſpliceret, qua auderent quidam aduerſus antiquos magiſtros inſolenter inſurgere, & indiſciplinata calumnia prædicationi veritatis obſtrepere.* Hoc eſt enim mandatum, ſcripſit dilectus Ioannes 2. epiſt. 1. *vt quemadmodum audiſtis ab initio, hoc permaneat in vobis*, & Iudas pro antiquitate eiuſdem fidei ſupercertandum rogat dicens, *deprecans ſupercertare ſemel ſanctis fidei.* Ad hoc ipſum Hierem. fideles tunc etiam ſui temporis prouocabat cap. 6. *ſtate ſuper vias veſtras, & videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea.*

2 Etiam in ſcientijs humanitùs partis, & proprio ingenio comparatis, concluſiones quę nouiter educuntur è principijs, ſcientiam non pariunt, quouſque ad principia quæ vetuſtiora ſunt, non reducantur. In Philoſophorum quoque Academijs ſpurium, & adulterinum dogma reputabitur, quod antiquitatis præſidio non fulcitur, vnde Euſebius quidam Philoſophus (referente Stobęo ſer. 4.) dicere ſolebat. *Homines multa potius ſcire, quàm vera dicere, ſtudio teneri proinde multos, dum contrarias veteribus opiniones probant, veri cognitionem de rebus maximè neceſſarijs efficere dubiam.* Ad eorum quoque ſuperſtitionem tuendam Ethnici antiquitatis ſuffragium aſſumebant, à ſcripturis noſtris ſuffurantes. Vnde Socrates ad Nioclem. *In his quæ ad Deorum cultum pertinent, ita facito, quemadmo-*

admodum eſt à maioribus præceptum: nouitatem ſemper abhorruerunt ſapientes. In ipſis quoque ſubſellijs cum de poſsidenda hęreditate controuertitur, illi res adiudicatur qui antiquitatis iure prior depręhēditur lib. 3. Cod. de ſeruit. & aqua. l. ſi quis diuturno vſu, S. de acquir. poſſeſſ.

3 In antiquitate gradum fixit Apoſtolus, cùm (vt dicit Tertullianus 4. contra Marcionem cap. 2.) *authoritatem anteceſſorum, & fidei, & prædicationi ſuæ optauit*, propterea Hieroſolymam aſcendit ad cognoſcendos Apoſtolos, & conſultandos, ne fortè in vacuum cucurriſſet. Ex Antiquę fidei regula Galatarum nouellam perfidiam idem Apoſtolus confutabat cum diceret cap. 1. *miror quod ſic cito transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiam Chriſti, in aliud Euangelium*, eosq́; depræhendit adulteros monetæ fabricatores, quia antiquitatis charactere relicto nouum characterem fabricarent; vel quia de antiquitatis vero numiſmate pauca corroſerant, *duo ſolummodo*, vt aduertit Chryſoſtomus, *circumciſionem, & dierum obſeruationes* innouantes, & ob hoc nouum Euangelium, vetere relicto, rectè conqueſtus eſt Apoſtolus, *& vt oſtenderet*, (vt ſubdit Chyſoſtomus) *quòd puſillum quidam perperam admixtum totum corrumpit, dixit ſubuerti Euangelium. Quemadmodum enim in moneta regia, qui paulum aliquid amputarit de expreſſa imagine totum numiſma reddit adulterinum: ita quiſque ſanæ fidei vel minimam particulam ſubuerterit, in totum corrumpit, ab hoc initio ſemper ad deteriora procedens*. Et quaſi pręuidens Adiaphoriſtas noſtri temporis, qui vetuſta Apoſtolorum dogmata, de ſanctorum interceſsione, cœlibatu, &c. ad indifferentia pertinere dog-

matizant, & non ad fidei fundamenta, & articulos (quos vocant) Capitales, ſic eos euincit. *Vbi ſunt igitur qui nos, vt contentioſos damnant, eo quod cum hæreticis habemus diſsidium, dictitantq; nullum eſſe diſcrimen inter nos, & illos, ſed ex principatus ambitu proficiſci diſcordiam? audiant quid dicit Paulus, nimirum illos ſubuertiſſe Euangelium qui paululum quoddam rerum nouarum inuexerant. Iſti verò nempe hæretici* quales etiam ſunt Nouatores, & Lutherani, *non ſimpliciter puſillum quiddam innouant, nam qui puſillum qui filium Dei prædicant creaturam, &c.* quod etiam Neariani noſtri temporis renouarunt: Vnde ex tali nouitate permotus Apoſtolus anathematis fulmine percuſsit antiquitatem relinquentes, & nouitias paraturas inducentes; *ſed licet nos aut Angelus de Cælo Euangelizauerit vobis præterquam quod Euangelizatum eſt, anathema ſit.*

4 Sed cum pari niſu Hæreticus cum catholico certet de dogmate, vnoquoque contendente ſe Apoſtolicam fidem tueri, cui fides adiudicabitur in pari concertationis gradu, niſi per antiquitatis funem res deducatur? ſcilicet vt cum depræhenſum fuerit pro dogmate controuerſo antiquitatem ſuffragari, ad depoſitum pertinere cignoſcatur. *Quid enim* dicebat S. Irenęus lib.3. cap.4. *& ſi cui de aliqua modica quæſtione diſceptatio eſſet, nonne oportet in antiquiſsimas recurrere Eccleſias in quibus Apoſtoli conuerſati ſunt, & ab eis de præſenti quæſtione ſumere quod certum, & liquidum eſt?* Exempli gratia vt cum Tertulliano diſcurramus lib.4. contra Marcionem cap.4. *Si ego meum dico verum (Euangelium) Marcion ſuum: ego Marcionis affirmo adulteratum, Marcion meum, quis inter nos determina-*

minabit niſi temporis ratio, ei præſcribens authoritatem quod antiquius reperietur, & ei præiudicans vitiationem quod poſterius reuincetur? in quantum enim falſum eſt corruptio veri, in tantùm præcedat neceſſe eſt veritas falſum. Sic,& de quo vis dogmate controuerſo de fide, operibus, iuſtificatione, ſacrificio, &c. an plumbum, an aurum ſint, hoc eſt ad Apoſtolicum depoſitum pertineant nec ne, temporis ratio præſcripta erit teſtis, & iudex.

5 Per hanc lineam antiquitatis incedentes quot quot hæreſum monſtra inſurrexerunt eliminata ſunt, & de poſteritate proſcripta: nam ſicut Catholici dogmatis initium, aut à nobis nouatæ fidei nunquam potuerunt rebelles oſtendere; ſic orthodoxi nouellæ perfidiæ caput, & originem demonſtrarunt, & non ad aurum, & argentum; ſed ad æramenta pertinere comprobarunt. Certè non poteſt eſſe (vt ſcripſit Tertull. de præſcrip. cap. 38.) vt ante ſit hæreſis quam vera doctrina, ſed in omnibus veritas imaginem antecedit, poſtremo ſimilitudo ſuccedit. Cæterum ſatis ineptum eſt vt prior in doctrina hæreſis habeatur, vel quoniam ipſa eſt, quę futuras hæreſes prænunciauit. Etiam acutè idem inuehitur in Marcionem. *Si Marcion nouum teſtamentum à veteri ſeparauit*, ſicut quilibet hæreticus ſe ſeparat ab orthodoxa doctrina, *poſterior eſt eo quod ſeparauit, quia ſeparare non poſſet niſi quod vnitum fuit, vnitum primo antequam ſepararetur, poſtea factum ſeparatum. Similiter prior res eſt paſſione, & materia æmulatione* 4. cōtra Marcion c.4. cumque omnis hæreſis ex paſſione, & æmulatione procedat, prius eſt id circa quod, vel contra quod verſatur paſsio, & æmulatio, id autem eſt catholica doctrina, quę ſemper antiquior demōſtratur.

6 Nulla verò hęreſis (dicit Lerinenſ. cap. 34.) *niſi ſub certo nomine, certo loco, certo tempore ebulliuit. Quis vnquam hareſes inſtituit, niſi qui ſe prius ab Eccleſia Catholica vniuerſitatis, & antiquitatis conſenſione diſcreuit? quod ita eſſe luce clarius exempla demonſtrant. Quis enim vnquam ante prophanum illum Pelagium, tantam virtutem liberi præſumpſit arbitrij, vt ad hoc in bonis rebus per actus ſingulos adiuuandum neceſſariam Dei gratiam non putaret? Quis ante prodigioſum diſcipulum eius Caleſtium reatu preuaricationis Ada omne genus humanum negauit aſtrictum? Quis ante ſacrilegum Arium Trinitatis vnitatē diſcindere; Quis ante ſceleratum Sabellium vnitatis Trinitatem confundere auſus eſt? Quis ante crudeliſsimum Nouatianum, crudelem Deum dixit, eo quod nollet mortem morietis, quàm vt reuertatur, & viuat? Quis ante Magum Simonem Apoſtolica diſtrictione percuſſum, à quo verus ille turpitudinum gurges vſque in nouiſsimum Priſcillianum continua, & occulta ſucceſsione manauit, autorem malorum ideſt ſcelerum impietatum flagitiorumq; noſtrorum auſus eſt dicere creatorem Deum? Quippe quem aſſerit talem hominum manibus ipſum ſuis creare naturam, qua proprio quodam motu, & neceſſaria cuiuſdam voluntatis impulſu, nihil aliud poſsit, nihil aliud velit, niſi peccare.* Innumera ſunt alia quæ breuitatis ſtudio prætermittimus, &c. vt de imputatiua iuſtitia, de Canaliſtica in Cœna manducatione ab helluonibus adinuenta.

7 Tanti ponderis huius Sancti verba exiſtimata ſunt etiam ab aduerſarijs, vt ea contra alios Symmiſtas vrgeant. Ita Sarauia in defenſione tractatus de diuerſis miniſtrorum gradibus, cap. 23. Iuellus reſponſ. ad Hardingum. Fruſtra verò & inaniter laborarunt No-

uato-

uatores noſtra dogmata de nouitate taxare. Et quomodo veriſimile erat Eccleſiam loco antiquæ fidei noua dogmata, momento non leuia, numero non pauciora, creditu difficiliora, ſenſui, & carni non ablandientia confingere potuiſſe, & nec domeſticos, nec extraneos, nec noſtros, nec aduerſarios reluctaſſe? qui proculdubio reluctaſſent, ſi vel ortum, vel initium reperiſſent recentiſsimi dogmatis: vnde calumnia exiſtimatur, exempli cauſa, quod dicunt aduerſarij, *Honorium III.* qui ſedit 1220. *Eucharistiam idolatricè adorandam propoſuiſſe*; nam & Foxus non ignobilis hæreſum confarcinator in actis, & monumentis pag. 846. deſperans authorem eius dogmatis non poſſe reperire, tandem dixit. *Si Honorius hanc Eucharistiæ adorationem non introduxerit, ſe alium eius authorem non inuenire*. Ipſiq́;met Centuriatores Argi oculos aſſumentes ad næuos, & ſtipulas (vt dicebant) inueniendas, videntes ſingulorum penè capita controuerſorum hodie dogmatum à primis ſęculis vſque ad nos, antiquitatis teſtimonio roborata, non auſi ſunt ea appellare recentia, nec initium deſignarunt, niſi quod venerandos antiquitatis canos ſugillarunt, vel earum authoritatem eludendo, vel aſſerta & tradita ab eis dogmata tamquam næuos & paleas, vel paradoxa æſtimando: cum tamen cogitare debuiſſent, ea antiquitatis, & Sanctorum Patrum teſtimonia aptiſsima eſſe (vt in ſimili confutat, S. Auguſtinus Pelagianum Iulianum) qui alieni ab omni ſtudio partium antequam nos, & illi naſceremur, ſuffragia tulerunt, & pro nobis pronunciarunt.

8 Illud leuius aura quod prætexunt aduerſarij (Sancti Vincentij regula exterriti) non eſſe neceſſe cum

aduer-

aduerſum nos diſputant, vt de nouitate conuincant, initium dogmatis prædicati oſtendere, quando (inquiunt) crines non ſubitò, ſed imperceptibiliter caneſcunt: rimæq́; paruulę in ędificijs vix queunt diſcerni, & paulatim terminant in ruinas ædificiorum. Sic ait Vuitakerus ratione 7. contra Campian. & Gabriel Pouelus in conſiderat. pag. 102. Sed valdè diſſimilis noſtro propoſito, ineptaq́; ſimilitudo allata caniciei, & rimarum exemplum, nam canicies, vt ſit ſuis numeris abſoluta, non vnum, vel alterum capillum album expoſcit; nec vna vel altera rima ædificia ſubuertit. At in materia religionis, vt ſcripſit Gregorius Nazianz. de fide ad Ruff. *vno verbo, ac ſi veneni gutta ſimplex fides dominica, & exinde Apoſtolicæ traditionis inficitur?* Et vel leuiſſima rimula ædificium rectæ fidei corruit; vnde in doctrina religionis nec vnam ſyllabam Patres immutari paſſi ſunt: vnde & in Concilio Ariminenſi mutatione facta ab impijs vocis illius Homouſion, in Hemiuſion, cui cum ſine dolo ab orthodoxis ſubſcriptum eſſet, ac proinde hęreticis ouantibus aduerſus illos eſſet inclamatum, detecta fraude ſunt eierati, & anathematizati, litterula illa abolita, & depoſitum vetus non paſſi ſunt nec in vno apice immutari. Etiam vt ſcribit Epiphanius epiſt. ad Ioannē Epiſcopum Hier. contra Origenem, *propter vnum verbum, aut duo quæ contraria fidei ſunt, multæ hæreſes abiectæ ſunt ab Eccleſia*. Sed ſi ipſi oculos linceos habere iactant, proferant mutatiunculæ etiam imperceptibilis initium & authores. Cumque proferre non poſſint, & è contra totius doctrinę Luthericę initium à Luthero, & Caluino aſsignetur, dum vocant ſe Apoſtolos, reformatores, Luciferos orbis, &c. reſtat maniſeſtè

niſeſtè probatum, vt põderauit Lerinen. cap. 34. *apud omnes hæreſes quaſi ſolemne eſſe ac legitimum, vt ſemper profanis nouitatibus gaudeant, antiquitatis ſcita faſtidiant: & per oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ à fide naufragent. Contra vero Catholicorum hoc ferè proprium depoſita Sanctorum Patrum, & commiſſa ſeruare: & ſicut dixit Apoſtolus. Si quis annunciauerit præterquam quod acceptum eſt, anathemate feriatur.* Hæc iſte elegantiſſimus ſcriptor, vetuſtatis, & antiquitatis monimenta confirmans.

9 Sed nouitas nobis obiecta nunquam probata, cum ipſorum nouitate certet. Si oculos ad ipſorum dogmata conuertas, mox occurrent fides illa ſaluifica, imputatiua iuſtitia, canaliſtica cœna, gratiæ & prędeſtinationis certitudo: & negatiua tota fermè ipſorum doctrina, videlicet quod nõ detur liberum arbitrium, non tranſubſtantiatio, non ſeptenarius Sacramentorum numerus, non vota ſeruanda, non inuocandi Sancti, non ieiunandum, &c. quæ quando cœperint Lutherus teſtis, dicens pręf. in corpus doctrinæ Lypſiæ 1561. *Chriſtum à nobis primo vulgatum audemus gloriari*, Caluinus de neceſſ. reformat. Eccleſię, *reformatorem* eccleſiaſticorum dogmatum ſe iactat: Caluiniani miniſtri, *reformatæ religionis* à ſuis nuncupantur. Noſtra vero quando cęperint, deſignari non poſſunt, imò ipſi quod nunquam efficere potuerunt, deſignare audent. Amplius controuerſorum dogmatum antiquitatem non diffitentur, nec clam intruſa; ſed in Concilijs promulgata pro noſtra ſententia Patres referunt; nam vt canonicos libros habitos primum, & ſecundum Machabæorum ex 3. Concil. Carthag. teſtatur Lubertus de princip. Chriſtiani dogmatis, c. 4. pag. 8.

pag.8. Nubere non poſſe religionis voto ſacratos ex Concil. Chalced. can.16. teſtatur Oſiander in epit. cent. 5. pag. 539. nec ſacris ordinibus initiatos ex Niceno, teſtatur Fulconius in teſtam. Rhemenſ. in Matt. ſect.3. col.14. minores ordines à 4. Concilio Carthaginenſi cũ ſuis cuiq; officio debitis inſtrumentis agnoſcit recenſeri Oſiander epit. cent.5. pag.4. Ex eodem Concilio can.33. vt virgines ſacrę ab Epiſcopo conſecrarentur. Ne Bigamus fieret ſacerdos can.69. vt pęnitentia, & abſolutio impoſitione manuum celebraretur can.76. & 78. Euchariſtia pro viatico adminiſtraretur can.77. & 78. vt ſacrificium pro mortuis offerretur can.79. quę omnia idem Oſiander in notis ſuper canones illos agnoſcit. Ex Concilio Laodiceno agnoſcit Sacerdotem non eligẽdum à populo can.13. oſculum pacis, & ſecreta in Miſſa can.19. peregrinationes ad ſepulchra Martyrum can.34. Item ex Concilio Arauſic. ſecundo noſcit traditam doctrinam de operum poſsibilitate can.25. Meritum operum can. 18. Omnium controuerſorum dogmatum, antiquorum Patrum teſtimonia ferè recẽſent Centuriatores, & Oſiander, & alij, quę videri poſſunt in apologia proteſtantium pro Romana Eccleſia apud Barlęum tract. 2. cap.1. ſect.3.

10 Cum ergo noſtra antiquiſsima ſint, & vetuſta dogmata ex ipſorum confeſsione, non ab vno vel altero, ſed publicis Eccleſiæ comitijs tradita, non tum primo promulgata, ſed tradita à prioribus Patribus, & vicinis Apoſtolorum temporibus; ſaltem noſtra antiquiora eſſe, ſuis nouitatibus fateri adſtringuntur, quas dum ideo ab eis adinuentas dicunt, vt priſtinam labeſcentem reformarent religionem, iam noſtram fatentur

tur antiquiorem, atquè affirmatiua dogmata vetuſtiora probant, dum negatiua obtrudunt, prior enim affirmatio eſt negatione. Iam ergo cum noua ſint ab eis inuenta; vetuſtiora noſtra: & mirum eſt *quod poſt hæc* (ait Lerinenſis cap.26.) *inueniantur aliqui, qui tantæ inueteratæ frontis duritia, tanta impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœleſtium molibus non ſuccumbant; tantis ponderibus non fatiſcant, tantis malleis non quaſſentur, tantis poſtremo fulminibus non conterantur. Deuita, inquit* Apoſtolus, *prophanas vocum nouitates: non dixit antiquitates, non dixit vetuſtates, imò planè quid è contrario ſequeretur oſtendit. Nam ſi vitanda eſt nouitas, tenenda eſt antiquitas: & ſi profana eſt nouitas, ſacrata eſt vetuſtas:* dicamus & nos. Si plumbum, aes, ſtipula, nouitas; aurum argentum & lapides precioſi antiquitas, quæ in depoſito Eccleſiæ merito conſeruata atque ſeruanda eſt.

CAPVT V.

Ex vniuerſitate pariter aliquod dogma de traditione Apoſtolica deſcendere, & ad depoſitum attinere demonſtratur.

1 VNiuerſitas quoque locorum, & Eccleſiarum antiquitati teſtimonium perhibet. Nam cum Apoſtoli in omnem terram prædicationẽ euulgarint, quicquid in doctrina eorumdem conſpirans reperitur, ad depoſitum pertinet. Vnde Irȩn. 1. lib. cap. 2. *Eccleſia per vniuerſum orbem vſque ad fines terræ ſeminata, & ab Apoſt. & diſcipulis eorum accepit eam fidem,* &c. Et iterum. *Eccleſia quidem hanc fidem, in vniuerſum diſſeminata diligenter cuſtodit quaſi vnam domum inhabitans, & ſimiliter credit ijs, videlicet quaſi vnum poſſidens os. Nam & ſi in mundo loquelæ diſſimiles ſunt; ſed tamen virtus traditionis vna, & eadem eſt. Et neque quæ in Germania ſunt fundatæ Eccleſiæ aliter credunt, neque hæ quæ in Celtis, neque quæ in Oriente, neque quæ in Lybia, neque hæ quæ in medio mundo ſunt conſtitutæ.* Irȩnȩi conſimile teſtimonium affert Nicep. lib. 4. cap. 3. ad veritatem conſubſtantialitatis adſtruendam. *Huic nempe veritati, omnes vbiq; Eccleſiæ aſſenſæ ſunt; vt Hiſpaniæ, Brittaniæ, Galliæ, Italiæ, totius Dalmatiæ, Myſiæ, Macedoniæ & cunctæ Græciæ, & omnes Africæ, Sardiniæ, Cypri, Orien-*

tis

tis deniq; Eccleſiæ, exceptis paucis quæ ſectæ ſunt Arianæ, lege aliud ſimile in Theodoreto 4.Hiſt. cap.3.

2 Hinc merito PP. ad decidendas fidei controuerſias & ſacra probanda dogmata, & depoſitum indagandum hoc medio vſi ſunt. S. Baſilius lib. de Spiritu Sancto cap.29. contra quoſdam nolentes in glorificatione & adoratione Spiritus Sancti admittere particulam *CVM*, quam admittendam docebat Baſilius, cum Patre ſcilicet, & Filio Sanctum conglorificandum Spiritum, ad vniuerſitatem tanquam ad ſacram confugit anchoram dicens. *Quin & Cappadoces ſic iux. regionis morem loquimur, iam tum in linguarum diuiſione dictionum vſum prouidente Spiritu. Quid porrò Occidens totus, propemodum ab Illyrico vſque ad fines noſtri orbis, nonne per hanc vocem orat? qui ſit igitur, vt ego ſim innouator, & recentium verborum architectus? quum totas nationes, ciuitates, & conſuetudines omni hominum memoria vetuſtiores, inſuper & viros Eccleſiæ columnas, & omni ſcientia ac virtute Spiritus venerandos Duces, & authores huius vocis exhibeam.*

3 S. Hieronymus epiſt. ad Marcum presbyterũ Celdenſem, orbem integrum præponit orbis particulæ Ariana lue infectæ dicens. *Hæreticus vocor* nempe *ab æmulis, homouſion prædicans Trinitatem; Sabellianæ impietatis arguor, tres ſubſiſtentias veras, integras, perfectasq; perſonas indefeſſa voce pronuncians. Si ab Arianis, meritò. Si ab Orthodoxis, qui huiuſmodi arguunt fidem, Orthodoxi eſſe deſierunt, aut ſi eis placet hæreticum me cum Occidente, hæreticum cum Aegypto, hoc eſt cum Damaſo Petroq; condemnent. Quid vnum hominem exceptis ſocijs criminantur? ſi riuus tenuiter fluit, non eſt alueι culpa, ſed fontis. Pudet dicere, de cauernis*

celſu-

cellularum damnamus orbem; *&c.* optimè arguebat ſcilicet ex vniuerſitate orbis ad partem, quæ à fide excideràt euincendam, ſtulteq́; orbem damnari ab orbis particula demonſtrabat, ac proinde ſtultiſſimè hæreſeos ſe damnari & inſimulari, cum quo Oriens, & Occidens cōſpirabat: quinimo orbis particula damnanda eſſet, vbi à toto terrarum orbe manifeſta & publica profeſſione in aſſerenda & propugnanda conſubſtantialitate perſonarum ſalua diſtinctione, contradicebatur. Illud etiam Hieronymus aduerſus Pelagianos ex vniuerſitate ductum validiſſimum vrgebat argumentum, contra paucos, nempe, *Apoſtolicam Sedem vniuerſamq; Romanam Eccleſiam, Romanumq; Imperium, quod Deo propitio Chriſtianum eſt, fuiſſe commotum*. Cuius argumenti formam à ſuo præceptore, S. Gregorio Nazianzeno iam pridem didicerat, nam in oratione prima cōtra Iulianum Imperatorem commotionem orbis cum commotione Chriſtianę Religionis, tamquam mutuò ſe inferentia probauit, dicēs. *Nunc autem ſalutifera doctrina longè lateq; fuſa, ac circa nos maximè vigente, Religionem Chriſtianam inuertere, & labefactare conari, nihil aliud fuerit quam Romanum Imperium conuellere, omnibusq; Reipublicæ partibus periclitari.*

4 Eodem ariete Pelagianos S. Auguſtinus impetebat, cum enim Iulianus temerario auſu Occidentales Patres à teſtimonio repuliſſet, & ad ſolas Orientales prouocaſſet; S. Pater ad conſenſum Orientis confugit, vt eos proteruos, per eas, quas cupiebant Eccleſias Orientales, reuinceret. *Non eſt ergo*, dicebat libro primo contra Iul. cap. 2. *quod prouoces ad Orientis Antiſtites, quia & ipſi vtiq; Chriſtiani ſunt, & vtriusq; partis*

orbis terrarum fides vna eſt, quia & fides ipſa Chriſtiana eſt; & te certè Occidentalis terra generauit, Occidentalis regenerauit Eccleſia. Et mox Orientalium Eccleſiarum antiſtites affert, ad eius procacitatem retundendam.

5 Illud idem antitodum præparauit Lerinenſis, cap. 4. ſciſcitando enim; *Quid faciet Catholicus, ſi ſe aliqua Eccleſiæ particula ab vniuerſalis fidei communione præciderit?* Reſpondet. *Quid vtique niſi vt peſtifero corruptoq; membro ſanitatem vniuerſi corporis anteponat?* Sed iam pridem à noſtræ fidei authore Chriſto domino idem preparatum antitodum accepimus: exurgentibus enim Pſeudoprophetis & falſis DD. atque dicentibus: *Ecce hic eſt Chriſtus. Ecce illic*, non exeundum admonuit. *Nolite*, inquit, *exire. Nolite credere:* Vbi Hieronymus in eum loc. Matt. cap. 24. eleganter. *Nolite*, inquit, *credere quod filius hominis ſit; vel in deſerto gentium; vel in penetralibus hæreticorum: ſed quod ab Oriente vſque in Occidentem, fides eius in Catholicis Eccleſijs fulget*.

6 Porro iſta eccleſiarum vniuerſitas adeò preſto eſt in Concilijs, & definitionibus eccleſiaſticis efformandis, vt ad finiendas & componendas controuerſias expeditum, & efficax medium ſemper ſit adiudicatum, compendioſa enim via eſt ad reperiendum depoſitum illudq; fidelibus conſignandum. Vnde Theodoretus loquens de definitione Nicæna aduerſus Arium, docet lib. 4. cap. 3. quod multis ibi benè & rectè, nonnullis perperam ſentientibus, obtinuit illa, *quæ tunc per vniuerſum orbem vicerat ac diuulgata* fuerat fidei confeſſio; *dicens, quòd, hanc*, nempe conſubſtantialitatis fidem, *confirmarunt SS. Nicææ coacti. Huic omnes Ec-*

cleſiæ aſſenſæ ſunt, &c. & quamuis pauci huic fidei contradicant, non tamen praiudicium inde poteſt orbi terræ fieri vniuerſo. Vide Hiſtoriam Tripartitam lib.2. cap.5. & 10. Et S. Leo magnus epiſtola decima cap.2. in Eutychete hoc criminabatur; *quòd, quæ per totum mundum omnium regeneratorum voce deprome-bantur, illius adhuc ſenis corde non caperentur.* S. Cyrillus quoque Neſtorium ita euincebat in Conc. Epheſin. in epiſtola Synodica. *Non ſufficit tuæ religioni ſolummodo Symbolum fidei confiteri, quod expoſitum eſt per idem tempus Sancti Spiritus largitate à venerando & magno Concilio apud Nicæam congregato; ſed conſequens eſt, & iureiurando fateri te quod anathematizes quidem tua profana, & polluta dogmata: ſentias autem, & doceas quæ nos vniuerſi per Orientem, ſeù Occidentem Epiſcopi, & magiſtri Præſulesq; populorum credimus, & docemus.*

7 Sed vt damnaretur Origenes in Prouincialibus Concilijs, ſic ſcribebat Theoph. ad Epiph. (quę epiſtola inter Hieron. epiſtolas recenſetur.) *Dignationis tuæ eſt, quæ in huiuſmodi certaminibus ſæpe ante nos pugnauit, & poſitos in prælio conſolari, & congregare totius Inſulæ Epiſcopos, ac ſynodicas litteras, tùm ad nos, quàm ad Conſtantinopolitanæ vrbis Epiſcopum, & ſi quos alios putaueris mittere, vt conſenſu omnium, & ipſe Origenes nominatim, & hæreſis nefaria condemnetur;* Et paulò poſt. *Curæ igitur tuæ ſit, vt cunctis Epiſcopis, per Iſauriam, atque Pamphiliam, & cæterarum Prouinciarum, quæ in vicino ſunt, rei ordinem pandas, & noſtram ſi dignam putas epiſtolam ſubijcias, vt omnes vno ſpiritu congregati, cum virtute Domini Noſtri Ieſu Chriſti tra-*

damus eos Satanæ in interitum impietatis, quæ poſſidet eos. Hæc ille.

8 Adeo verò vrgens hoc medium habitū eſt, vt abſque Synodi Generalis, vel Prouincialis, aut Nationalis congregatione, quando de vniuerſitate conſtabat, multi errores pululantes repreſſi, vt reclamantibus Hæreticis, & ad Synodos maximè generales prouocantes, reiecti fuerint. Vnde S. Ambroſius epiſt. 32. ad Valentin. *Si ad Synodum prouocat Auxentius, vt de fide diſputet, licet non ſit neceſſe propter vnū tot Epiſcopos fatigari, qui etiāſi Angelus de Cœlo eſſet, paci Eccleſiarū nō deberet præferri; cum audiero Synodum congregari, & ipſe non deero*. Pelagiani quoque apud S. Auguſtinum 4. libro contra duas Epiſtolas Pelagianorum cap. 8. impiè conquerebantur, *non minus*, vt dicebant, *ſtultum quàm impium dogma eſſe ſuſceptum, & ſimplicibus Epiſcopis ſine congregatione Synodi, in ſuis locis ſedentibus, ad hoc confirmandum ſubſcriptionem quæruntur extortam; cum potius eorum prophanas vocum nouitates Eccleſia Chriſti & Occidentalis, & Orientalis horruerit*. Ijdem inimici gratiæ ſub laude naturæ (eodem Auguſtino teſtante lib. 1. contra Iulianum) dicebant, Catholicos idcirco eſſe victores, quia ipſis Pelagianis non erat datum, ſicut ipſi deſiderabant, & expoſcebant, examen. Quibus quęrelis, & murmurationibus gratię defenſor S. Auguſtinus ad Vniuerſitatem recurrens Apoſtolici depoſiti indicem, ſolum abſque Synodi congregatione ad eos errores cauendos ſufficere, elegantiſsimè his verbis oſtendit. *An verò Congregatione Synodi opus erat, vt aperta pernicies damnaretur? Quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit, quum potius rariſſimæ inueniantur*

propter quas damnandas neceſsitas talis extiterit, multaq; ſint ac incomparabiliter plures, quæ vbi extiterunt, illic improbari, damnariq; meruerunt, atque inde per cæteras terras deuitandæ innoteſcere potuerunt. Satis ergo ex Sanctorum documentis oſtenſum, multa ex iſta conſenſione definita, & ad depoſitum Apoſtolicum pertinere, etiam abſque Synodi congregatione, ſæpiſſimè declarata.

9 Fortaſſe ſuſpectos in noſtra cauſa nos eſſe conclamabunt. Ergo ipſi inimici noſtri, eius quam probamus veritatis, ſint iudices; vniuerſitatis enim argumento conuicti, vel tandem inuiti eidem teſtimonium perhibent. Et vt Centuriatores omittam, alios producam. Dauid Cythræus in oratione habita apud Academiam vrbis Roſſarum anno 1559. docet inter alia, *Apud omnes gentes cuncta eſſe miſſarum plena, Sacramenta 7. diſpenſari, ſanctis inuocationem, bonores, imagines ſaltem pictas adhiberi: Eccleſiam per Hierarchiam à Patriarchis in Archiepiſcopos, Epiſcopos, &c. deſcendentem adminiſtrari. Conſtantinopoli eſſe Chriſtianorum templa. Hos, & Georgianos veterem Iberiam, & Albaniam incolentes inter Colchos, Caucaſum, mare Caſpium, & Americam in octodecim epiſcopatus diſtribui, Syros Liturgiæ ſuæ authorem D. Baſilium laudare, &c.* Quod teſtimonium cum alijs ſubſequentibus legi poteſt apud Genebrardum 4. Chronol. pag.747. & 754.

10 Philippus quoque Nicolai Proteſtans in comment. de Regno Chriſti lib.1. cap.35. loquens de Miſſæ ſacrificio, cui tot nationes teſtimonium perhibent, ad Armenos deſcendens dicit, *quòd, in ipſorum Liturgijs forma inuocationis eſt, & interceſsionis Sanctorum. Et oblationis ſacrificij mentio fit*, pag.22. *Hoc*, ait, *teneant*

Chri-

Chriſtiani Lectores non modo Græcorũ Eccleſias, verũ & Ruthenos, & Georgianos, & Armenos, & Aethiopes, qui Chriſto nomen dederunt, veram & realem corporis & ſanguinis Domini fateri præſentiam, vbicumque Euchariſtia celebratur, & pag. 56. *Non deſunt*, ait, *qui ſentiant in Arabia ſparſim adhuc nonnullos Chriſtiani nominis Mozarabes ſupereſſe, quos in Africa & Hiſpania ſuperioribus ſeculis religionem Chriſtianam haud multum ritibus Pontificijs abſimilem, excoluiſſe conſtat*. Et de remota India pag. 45. & 46. de illis populis ait, *quod in ingreſſu templi luſtralibus aquis, perinde vt Pontificij aſperguntur. Eodem etiam ritu mortuos, & eadem religione ſepeliunt, &c. pro illorum ſempiterna ſalute Chriſtum inuocantes, &c. Sacerdotes in capite ita ſunt attonſi, vt Crucis imaginem in vertice ſummo contineant. Sunt & apud illos Monachorum ſodalitia, & virginum ſacrarum cœtus ædibus ſemotis incluſa; ab omnibus illis pudicitia cum ſummo probitatis & abſtinentię & religionis ſtudio conſeruatur. Ieiunia temporum, quę Aduentum & Quadrageſimam appellamus, ſtrictè obſeruant: in Thomę honorem diem feſtum agunt*, pag. 64. *de remotis Chatayamis*, dicit (Vide horum populorum iam pridem, non nuperam fundatam fidem,) *Sua habent ſacella, in quibus pro mercatorum, & peregrinantium incolumitate, ritibus, miſsisq; litatur*. Si ergo hæc omnia ab ipſis Nouatoribus exploſa, ab omni natione, quæ ſub cœlo eſt recipiuntur, eorumq; placita in ſolis angulis deliteſcant Anglię, Galliæ, vel Germaniæ, erubeſcant de tam parua portione ſub ſuis vexillis militante, cum per vniuerſum orbem Catholica religio ipſis fatentibus ſit dilatata, & ad depoſitum dogma-

 ta Ca-

ta Catholica pertinere cognoſcant, & ab illis deſcendere de quibus ſcriptum eſt Pſal. 18. *In omnem terrã exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terrę verba eorum.*

CAPVT VI.

Patrum doctrina ſiue conſenſio, & per omnia ſibi conſonans magiſterium, traditionem, & depoſitum oſtendunt.

1 AT ſi antiquitas vel vniuerſitas argumenta non ſuppeditaret, tunc ex magni Vincentij Lerinẽſis doctrina cap. 4. ad magiſterium Patrum, eorum ſententias conferendo, confugiendum eſt, vnde depoſitum colligamus, his conditionibus, & legibus. Primo vt conferantur ij, qui diuerſis locis, & temporibus docuerunt: Secundo vt ij inſpiciantur, qui in Catholicæ fidei communione magiſtri probabiles extiterunt: Tertio vt non quicquid vnus, vel alter, ſed omnes vel penè omnes tradiderunt, diligenter inſpiciatur: Quarto vt non omne quod per tranſennam, vel perfunctoriè ab illis prolatum, vt ad depoſitum pertinens accipiatur; ſed quicquid vno eodemq; conſenſu, apertè, frequenter, perſeueranter tenuiſſe, ſcripſiſſe deprẹhenditur, ſine ambiguitate accipiendum, & paucorum hominum inſcitię prẹponendum.

Hæc

2 Hęc doctrina apertiſsimè his verbis tradita eſt à Lerinenſ. *Quid ſi tale aliquid emergat, vbi nihil eiuſmodi reperiatur? tunc operam dabit, vt collatas inter ſe maiorum conſulat, interrogetq; ſententias, eorum dumtaxat, qui diuerſis licet tẽporibus, & locis, in vnius tamen Eccleſię Catholicę communione, & fide permanentes Magiſtri probabiles extiterunt: & quicquid non vnus, aut duo tantum, ſed & pariter vno eodemq; conſenſu, apertè frequenter, perſeueranter, tenuiſſe, ſcripsiſſe, docuiſſe cognouerit, id ſibi quoque intelligat abſque vlla dubitatione credendum.*

3 Prima conditio ſatis rationabiliter apponitur, nam conſonantia in doctrina diuerſis locis, & tẽporibus, omnem ſuſpicionem, & ſcrupulum aufert, quod ſit conſpiratio, & humana adinuentio: nec enim niſi ab illo, qui facit concordiam in ſublimibus, in vno ſenſu conuenire potuerunt loco, & tempore diſtantes, & in veritate concordes, vnde Gregorius lib. 29. moral. c. 15. aſsimilat PP. Eccleſię Pleiadibus ſtellis, *quod ſimul quidem sitę ſunt, & tamen lucis ſuę variatim radios fundunt: ita omnes Sancti alijs, atque alijs ad prędicandum temporibus apparentes, & disiuncti ſunt per viſionem ſuę imaginis, & coniuncti ſunt per intentionem mentis. Simul micant quia vnum prædicant, ſed non ſemetipſos tangunt, quia in diuerſis temporibus partiuntur*, & tandem poſt multa concludit, quod, quia *ſolius diuinæ virtutis eſt, & diſiunctis temporibus miſſos in fidei prædicatione coniungere, & diſſimilibus virtutibus præditos fulgore intentionis vnire*, rectè dicitur: Nunquid coniungere valebis micantes ſtellas Pleiades?

4 Secunda conditio rectè appoſita eſt, vt magiſtri eccleſiarum ij accipiantur, qui vt probabiles in Eccleſia

Chriſti habiti ſunt, & in fide Catholica permanſerunt. Cum enim eorum teſtimonia aſſumantur ad decidendas fidei quęſtiones, eorumdem quoque fides diligēter inſpicienda, *nullus enim* (dicebat Hieron. epiſt. ad Theophil. 62.) *magis eccleſiaſticus eſt, quàm qui hæreticus numquam fuit*; Vnde d. 15. cap. Sancta Romana Eccleſia Gelaſius Papa ſic dicit; *Item opuſcula atque tractatus omnium PP. orthodoxorum, qui in nullo à Sanctę Romanę Eccleſię conſortio deuiarunt, nec ab eius fidei prędicatione ſeiuncti ſunt, ſed communionis ipſius gratię Dei vſque ad vltimum diem vitę ſuę participes fuerunt, legenda decernimus*. Enumerat autem ibi Sanctus Pontifex Cyprianum, Nazianzen. Baſil. Athanaſium, Cyrillum, Chryſoſtom. Theoph. Alex. Hil. Ambroſium, Auguſt. Hieron. Proſp. Oroſium, Sedulium, Iuuencum, &c. Sic autem eos ſuſcipit, vt non ſingula verba & apices (dogmatica tantum Leonis PP. epiſtola ad Flauianum excepta) probet, & canonizet, quicquid dixerit Gloſſ. in decret. d. 9. Agnoſcit ſiquidem aliter habendos canonicos ſcriptores, aliter cęteros fidei tractarores; illos ſemper vera dicere, iſtos in quibuſdam, vt homines aberrare, vt dicit Hieron. epiſtola ad Theophil. aduerſus errores Ioh. Hieroſol. Cęteros vero Patres qui vel priuata dogmata docuerunt ab Eccleſia ſeparati, vt Tertull. Origenes &c. vel hæreticis applauſerunt, vt Fauſtus, Caſſianus, & alij (quos propterea Gelaſ. inter Apochryphos doctores cenſet habendos,) ſic eſſe accipiendos idem Gelaſius voluit, vt illa lima Apoſtolica præ manibus haberetur nempè. *Omnia probate, quod bonum eſt tenete, ab omni ſpecie mala abſtinete vos*, 1. Theſſ. cap. 5. Vnde Hieronymus hunc delectum habendum docuit epiſtola ad Pammachium, & Oceanum

loquens

loquens de lectione Tertulliani, Euſebij, &c. *vę, inquit Eſaias, qui dicunt bonum malum, & malum bonum, & qui faciunt amarum dulce, & dulce amarum: Nec bonis aduerſariorum, ſi honeſtum quid habuerint, detrahendum eſt, nec amicorum, laudanda ſunt vitia; Et vnumquodq; non perſonarum, ſed rerum pondere iudicandum eſt.* Et ad Tranquill. *Ego Originẽ propter eruditionem ſic interdum legendum arbitror, quomodo Tertullianum, Nouatum, Arnobium, Apollinarium, & nonnullos Eccleſiaſticos Scriptores, Gręcos pariter, & Latinos, vt bona eorum eligamus, vitemusq; contraria, iux. Apoſtolum dicentem: omnia probate, &c.* Et poſt allegatam Eſaię ſententiã ſubdit. *Nec enim propter doctrinam eius,* ſcilicet Origenis, *praua ſuſcipienda ſunt dogmata, nec propter dogmatum prauitatem, ſi qui commentarij in ſcripturas ſanctas vtiles, penitus reſpuendi ſunt* (vnde, & Gelaſius calculo Hieronymi legenda vult eiuſdem Origenis opuſcula) & ſequitur. *Quod ſi contentioſum inter ſe amatores eius, & obtrectatores funem duxerint, vt nihil medium appetant, nec ſeruent modum; ſed totum aut probent, aut improbent; libentius piam ruſticitatem, quàm doctam blaſphemiam eligam.* Et tandem epiſt. ad Minerium, & Alex. *Meum propoſitum eſt antiquos legere, probare ſingula, retinere quę bona ſunt, & à fide Eccleſię Catholicę non recedere.* Lege eundem in cap.9. Daniel.

5 Tertia conditio rationabiliter adducitur à Sancto Vincentio, Patrum enim conſenſio vniuerſalitatem perſonarum reſpicit, ſicut & antiquitas vniuerſalitatem temporum; vniuerſalitas autem perſonarum plures reſpicit, non vnam, vel alteram: vnde cap.3. dixit conſenſionem tunc inueſtigari, *cum omnium,*

vel penè omnium Sacerdotum, & magiſtrorum definitiones, ſententiasq; ſectamur, vnde, & propter hoc ait cap.38. contra paucorum inſcitiam, multorum, atque magnorum conſentientes magiſtrorum ſententias eſſe ſequendas. Sic aduerſus Heluidium fecit Hieronymus. *Nunquid*, ait, *non poſſum tibi totam veterum ſcriptorum ſeriem commouere, Ignatium, Polycarpum, Irenęum, Iuſtinum Martyrem, multosq; alios Apoſtolicos, & eloquentes viros, qui aduerſus Hebionem, & Theodorum Bizantium, & Valentinum hęc eadem ſentientes plena ſapientię volumina ſcripſerunt? quę ſi legiſſes aliquando, plus ſaperes*. Benè verum eſt (vt dicemus infra) cum ex notiſſima regula veritatis Patres aliquid pronunciant, duos etiam poſſe ſufficere vt traditionis teſtes, quod patrum teſtimonio comprobabitur.

6 Quando autem vnus, vel alter à communi ſententia PP. recedit, communi magiſterio nullo pacto derogant tales ſententiæ, ſed inter priuatas opiniones, vel etiam lapſus recenſendę ſunt, vnde idem Hieronym. in dialogo contra Luciferianos, *cap.*8. ait, *conatus eſt, & Beatus Cyprianus contritos laqueos fugere, nec bibere de aqua aliena, & idcircò hęreticorum baptiſma reprobans, & ad Stephanum tunc Romanę vrbis Epiſcopum, qui à B. Petro vigeſimus ſextus, ſuper hac re Africanam Synodum direxit, ſed conatus eius fruſtra fuit*; & epiſt.62. ad Theoph. cap.2. *Nouum defenſionis genus, ſic Origenis vitia non negare, vt cum illo cęteros crimineris*, & cap.4. *ex quo*, ait, *perſpicuum eſt dolorem proprium, cauſam Eccleſię non putandum, nec ſtomachum vnius hominis, imò per illum aliorum, generali Eccleſię vocabulo nuncupandum*. Ex hoc deducitur conditio ſequens.

7 Quarta cōditio rationabilis quoq; eſt. Nec enim vnius, vel

vel alterius opinio vel etiam plurium, reclamante communi Sanctorum choro firmum Theologo pręſtat argumentum, tunc enim non idem ſenſus eademq́; concordia apparet, vt traditionis veſtigium appareat, ſed vniuſcuiusq́; particularis ſententia probanda, vel approbanda relinquitur: vnde S. Hieronym. in ſimili loquens in cap. 9. Danielis, ait. *Scio de hac quæſtione ab eruditiſſimis viris variè diſputatum, & vnumquemq; pro captu ingenij ſui dixiſſe quod ſenſerat. Quia igitur periculoſum eſt de magiſtrorum Eccleſię iudicare ſententijs, & alterum præferre alteri, dicam quid vnusquisq; ſenſerit, lectoris arbitrio derelinquens, cuius expoſitionem ſequi debeat.* Et tunc in talibus diſcordia nullo modo Patrum authoritatem infirmat, ſed firmat: nam in hoc apparet non proprios fœtus obtrudi, vel eorum placita, & opiniones pro fide venditari, ſed ſolam fidem eorum teſtimonio conteſtatam proponi: vnde idem Hieronym. de diſſenſione huiuſmodi placitorum loquens, tertia ad Ruff. cap. 1. ſic dicit. *Nonnè & Apoſtoli ſaluis inter ſe amicitijs diſſenſerunt, cum Paulus, & Barnabas propter Ioannem cognomento Marcum ſtomachati ſunt? & ſeparauit eos nauigatio, quos Chriſti Euangelium copulabat. Nonne idem Paulus in faciem Cephæ reſtitit, quod non recto pede incederet in Euangelio? & tamen præceſſorem ſuum, & columnam Eccleſiæ vocat, & exponit cum eo prædicationem; ne in vacuum curreret, aut cucurriſſet. Nonnè etiam in religione etiam liberi à parentibus, & coniuges à maritis ſalua pietate diſſentiunt? vos ſi ita habetis, vt habemus, cur nos odiſtis? ſi aliter creditis, quid vultis occidere? an qui à vobis diſceſſerit occidendus eſt?*

6 Talia etiam ſunt in quibus diſſentiunt interdum diuino

uinorum eloquiorum tractatores, vt ad fidem non pertineant. Tunc enim in his, & ſimilibus diuinæ legis quæſtiunculis, (vt dicit idem Lerinenſis cap.39.) fidem certam Patres non adſtruunt, V. G. cum controuerſum eſt, an dies illi qui recenſentur in rerum creatione, fuerint veri, & naturales? vbi affirmatiuam partem tenent Baſil.hom.2.Hexam.Ambr.in Hexam.c.7. Chryſoſtomus in c.1.Geneſ.& hom.22. in Io. Greg.lib.32. moral. cap.10. Damaſc.2. de fide orthod. cap.7.Hil.12. de Trinit. negantem vero tenent Auguſt.11. de ciuit. cap.9. & ad Oroſium lib.4. in Geneſ. cap.8. & vtramq; probabilem exiſtimat S.D. 1.par. quæſt.74. art.2. & quæſt.4. de creat. in diſput. art.2. vocans Auguſtini ſententiam ſubtiliorem, oppoſitam planiorem, & ſuperficiei litteræ magis conſonam, *& quia* (ait S. D.) *neutra à fide diſcordat, & vtrumque ſenſum litteræ circumſtantia patitur, vtraque ſuſtineri poteſt*. Item in illa celebri quæſtione, an Moyſes in hac vita viderit diuinam eſſentiam: partem negantem aſſerunt Dionyſ. de Myſt. Theol. Nanzianz.2. oratione Theol. Cyrill. in Ioan. cap.22. Hieron. epiſt. ad Damaſ. & lib.3. contra Pelagianos, & in Eſaię cap.6. Chryſ. hom.14. in Ioan.& in 2.epiſt.ad Cor. cap.12.Greg. PP.l.13. moral. cap.37. Euariſtus PP. epiſt.1. decretal. Affirmantem ſequitur Baſil.in hexam. Auguſt. epiſt.112. de videndo Deo, quem ſecuti ſunt Anſelmus, & Beda 2.Cor. cap.12. S.Tho. 1.par.quæſt.12.art.11. Neutrum ad fidem attinet, vnde vtraque opinio ſuſtineri poteſt: qui enim negant, in lege communi fundantur; qui affirmant in priuilegio. Vnde quotieſcunque contingit aliquos PP. aliquem locum ſcripturæ vniformiter explicare de lege, ſi contingat alios, vel etiam

vnum, aut alterum aliquem ex priuilegio à communi lege excipere ob aliquam rationem, non præſtatur indubitatum argumentum Theologo ex communi, eodemq; illo PP. conſenſu.

7 Multa ſunt alia in Theologia exempla, vt de illa quæſtione, vtrum omnes ſint morituri, qui in iudicij vniuerſalis articulo erunt ſuperſtites; nam communis ſententia eſt Patrum affirmatiua, & Hieronymus in ſpecie docet epiſtola ad Minerium, & Alex. Eccleſiam in ea magis acquieſcere; verùm alios in contrarium PP. in eadem epiſtola commemorat: vnde propter horum Patrum reuerentiam in 1. Cor. 15. in ea verba, *omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur*, ait S. Thomas, hanc contrariam opinionem non eſſe contra fidẽ, vnde alludit quod Patres affirmaiuè loquẽtes, ad legem communem reſpexerint. Quamuis tempore S. Thom. antequam decretum de vulgata editione editum eſſet, in qua hæc lectio retinetur, *omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur*, fauens affirmatiuæ, & non illa Græcorum, *omnes quidem non dormiemus*, fauẽs poſterioribus Patribus, probabilitate non careret: modo (ait Soto 4. ſent. diſt. 43. quæſt. 2. art. 4.) audacia eſſet illam defendere, iam probata vulgata lectione à Tridentino: nec excipi, ait, vllus poteſt ab illa lege, *Terra es, & in terram ibis*, antequam de diuino priuilegio conſtiterit, hęc Soto.

9 Sed, & vltima conditio rationabiliter ponitur: cum enim aliquod tradere PP. volunt vt dogma, & ad Apoſtolicum depoſitum ſpectans, non circunductili animo, ſed firma, ſtabili, clara, & frequenti ſententia pronunciant. Tunc ergo apertè Patres tradunt, cum illud dicunt à maioribus traditum, vel ab Apoſtolica traditione de-

ne deſcēdere, ſic Baſilius dicit lib. de Spiritu Sãcto, *à maioribus acceptam formam glorificandi Spiritum Sanctum*, vel cum ab alijs de hac antiquitate teſtimonium perhibetur, ſic dicit Auguſt. lib. 1. contra Iul. quod Patres confitentes peccatum originale dum *vno ore credunt, vno ore fatentur, Pelagianorum nouitiam præſumptionem, catholica antiquitate ſubuertunt*. Idem docet lib. 4. cap. 12. Item cum dicunt illam eſſe, *Chriſtianam fidem*, vel ad *notiſſimam regulam fidei* attinere. ſic Auguſtinus lib. 2. in Iul. cap. 2. *ex notiſſima fide Chriſtiana* à PP. aſſerit haberi originale peccatum, & 6. contra eundem cap. 4. eandem veritatem vnanimiter ab omnibus PP. conteſtatam, dicit *ita eſſe vulgatam, & apud omnes confirmatam iſtam Catholicam fidem, vt nec notitiam effugiat popularem*.

10 Rurſus aperte aliquid tradunt Patres, cum ea quæ aſferunt non veluti ſuos fœtus proponunt; ſed tanquam citra omnem contentionem recepta, & indubitata, & praxi vſitata. ſic dū apud Dyoniſ. in Eccleſia Hierarch. S. Ignatium epiſtola ad Antioch. cernimus fieri mentionem de minoribus, & maioribus ordinibus, item ab his & alijs PP. de cœlibatu, de inuocatione Sanctorum, & huiuſmodi, non propria ſententia refertur; ſed quod tot luſtris, vel annorum centurijs ſumma diligentia eſt cuſtoditum, & traditum euulgatur. Qua in re illud ab Auguſtino prolatum, locū firmū obtinet, ſecundo lib. in Iul. propè finem. *Quod inuenerunt in Eccleſia tenuerunt, quod didicerunt docuerunt, quod à PP. acceperunt, hoc filijs tradiderunt*. Quare nihil magis cauebant Patres, ne paleas pro tritico venditarent, & opiniones & noua inuenta pro indubitatis dogmatibus commendarent, vnde Baſil. ad Eccleſ. Antioch. dicebat. *Fidem*

autem

autem nos neque recentiorem ab alijs conſcriptam acceptamus, neque ipſi mentis noſtræ fœtus alijs obtrudere audemus, ne humana putentur pietatis verba, ſed quæ à SS. PP. edocti ſumus, ea rogantibus nos, annunciamus. Rurſus etiam apertè tradunt, cum ad probandum aliquod incertum certa aliqua ſententia vtuntur. Sic dogma tunc controuerſum à quibuſdam tempore Auguſtini, quod deberet propter adulterium, matrimonium diſſolui, idem S. Auguſt. lib. 2. ad Pollentium deſtruxit, ex receptiſſimo, & à nemine controuerſo dogmate, characteris baptiſmi, quod ſicut qui ab Eccleſia ſeparatus eſt Sacramento non caret, ſic nec caret vinculo illo coniugali mulier à viro ſeparata, etiam ſi nunquam reconcilietur viro.

11 Frequenter verò tradunt dogma aliquod, cum non in vno, vel altero loco de illo mentionem faciunt, ſed pluribus in locis, ſecundum quod ſe ſe offert occaſio diſputandi. Tunc tradunt perſeueranter quando id quod docent minimè retractant, ſed vrgent, inculcãt, probant, mordicus illud tuendo, conſignando, defendendo, fidelium cordibus imprimendo. Hinc eſt quod vel quando propriam opinionem referunt, vel verbis dubitatiuis vtuntur, vel alienas ſententias referunt, & quæ in aliorum opinione ſunt poſita, vel per tranſennam aliquid dicunt, & obiter præter inſtitutum de quo agitur, vel quando ſentẽtias proprias retractãt, ſeù (vt dicit Baſilius epiſt. 64.) *contentioſè*, non *dogmaticè* loquuntur, infallibilia documenta non præſtant. Plura in tertio tomo noſtrarum Catholicarum præſcriptionum in prima controuerſia generali art. 9. §. de cautelis obſeruandis in Patrum lectione, ſcripſimus.

12 Hoc igitur vno firmoq; Patrum conſenſu, Patres here-

hæreticos debellarunt, quod pluribus eodem tomo 3. demonſtrauimus. Vnum Auguſtinum in medium afferre ſufficiat. Is cum plures SS. ſententias ad euertendum Pelagianiſmum adduxiſſet, tandem ſic concludit lib. 1. cap. 2. contra Iulian. Pelagianum. *Tu interim habes in conſpectu, non ſolum Occidentis, verum etiam Orientis Epiſcopos, nam qui nobis deeſſe videbantur, plures Orientis inuenimus. Omnes vno eodemq; modo credunt, per vnum hominem peccatum intraſſe in mundum, & per peccatum mortem, & ita in omnes homines pertranſiſſe, in quo omnes peccauerunt;* Et poſtea. *Quod credunt, credo; quod tenent, teneo; quod docent doceo; quod prædicant prædico. Iſtis cede, & mihi cedas, acquieſce iſtis, & quieſces à me.* Et lib. 2. *Hoc autem probauimus catholica authoritate Sanctorum, ac per hoc non eſt conſequens vt hoc falſum ſit, quia illa vera ſunt. Tales quippe, ac tanti viri ſecundum catholicam fidem, quæ vbiq; toto orbe diffunditur, & hoc & illa vera eſſe confirmant, vt veſtra fragilis, & quaſi argutula nouitas ſola authoritate conteratur iſtorum.* Sufficienter ergo ex Patrum conſenſiente magiſterio aliquid ad depoſitum Apoſtolicum pertinere demonſtratũ eſt; ſed plenius in tertio noſtro tomo præſcriptionum, qui iam prælo mandandus præparatur.

C A-

CAPVT VII.

Poſteriorum Paſtorum, & DD. ſenſus, & fidelium conſenſus, ad inueniendum Apoſtolicum depoſitum, argumenta ſubminiſtrant.

1 POſteriores quoque Paſtores, & Doctores vſque ad præſens à diuina prouidentia deſtinatos, hęreditatem paternam cõſeruaſſe adeò ex ſcripturis ipſis manifeſtum, vt nec Nouatores huius ſeculi auſi ſint id denegare. *Spiritus meus, qui eſt in te* (ait Eſaias c.59.) *& verba mea, quæ poſui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore ſeminis tui etc. amodo, et vſque in ſempiternũ.* Quod de propagatione Doctrinæ Catholicæ verificari tradunt Patres in eum locum, & fatentur Nouatores. & iterum. *Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij.* pſ.44. & Apoſt. ad Epheſ.3. in Eccleſia (ait) Deus *poſuit Paſtores, & Doctores, donec occurramus omnes in vnitatem fidei.* i. (Fulcone Nouatore etiam interprete) *in æternum*; Vnde, & ipſe Calu. in Inſtit. Geneuenſ. 1550. c.8. de fide §.37.38. & Vvitake. de Eccleſia contra Bellarm. pag. 281. *Eccleſiam*, aiunt, *nunquã carere poſſe Paſtoribus, & Doctoribus, cum enim Euangelij prędicatio vſque in finem mundi* dilatanda, & propagãda ſit; *Prędicabitur* (ait Chriſtus Dominus Matt. c.24.) *hoc Euãgeliũ regni in vniuerſo orbe, etc. et tũc ueniet conſummatio*, miniſtros oportet eſſe, & præcones verbi Dei, & paſtores à quibus legitimam obtineant prædi-

candi miſſionē, tamdiù duraturos, quamdiù Euangeliũ vſque in finem prædicabitur.

2 A poſterioribus ergo Paſtoribus, & Doctoribus, hoc eſt à præſentibus atque futuris deſumi quoque poteſt, (ſi conſentiant in aliquo dogmate) firmum argumentum, ijs conditionibus, & legibus, vt de Patribus dictum eſt: nempe ſi concorditer, firmiter, perſeueranter, tradendo, firmando, conſignando aliquid edocuerint. At hæc inter ſe ſe connexa ſunt, traditio Patrum ſenſus, poſteriorum atque præſentium paſtorum, atque doctorum conſenſus, vt inuicē ſe ſtatuant, ac firment. Nam vt ordinatè à primo ad vltimum deſcendimus, ſic ab vltimo ad primum aſcendimus: & recurrentibus partibus in controuerſijs fidei, ad legitimos iudices; ad inueſtigandum poſteriorum, & præſentium paſtorum, & magiſtrorum doctrinam, ad ſciendum Eccleſiarum conſenſum (quod fit in Cōcilijs generalibus, & in conſultationibus Romanorum Pōtificium cum aliquod dogma definiēdũ eſt) mox ipſi animati controuerſiarum iudices currũt; à poſteriorum PP. & doctorum ſenſu ad præcedentium Patrum documenta inſpicienda recurrunt, ex Patribus depoſitum traditionis venantur, inde multa dogmata ex traditione finiuntur, ſcripturæ conſignantur, ſenſus verus ex eadem traditione præſcribitur.

3 Horum Paſtorum primo, & DD. quos vnoquoque tempore præſentes habet Eccleſia, ſenſum infallibilem eſſe, & certam viam ad Apoſtolicum depoſitum reperiendum, & argumenta firmiſſima miniſtrandi (quod ſine errore negari non poteſt) dicimus, & fatemur. Nam cum fides Eccleſiæ ex doctrina Chriſti dependeat, & hæc per Apoſtolos eius comites deſcendat, eaque per apoſtolicos vſque ad cuiuſcunque ætatis paſtores, & do-

ctores perueniat, & per hos magiſtros populus in dogmatibus inſtruatur,non eſt poſſibile aberrare à veritate eos,per quos populi ſunt ſaliendi,& illuſtrandi. Cumq; ſint Eccleſiæ oculi, non eſt credendum eos cœcutire à vero aberrando (aliàs eſſent cæci ducesque cæcorum.) vnde à ſancto Spiritu continuo influxu reſtaurantur,ne caligent.Et licet omnes DD.& Paſtores(ſecluſo Pontifice) non ſint infallibilis regula credendorum, ſicut eſt ſummus Pontifex, vel Concilium à Pontifice approbatum;tamen,verum eſt quod ſi non ſunt primaria regula, ita vt ex illis per ſe dependeat Summus Pontifex,ceterum ſunt regula ſecundaria; quatenus talis cócors doctrina non promulgaretur ab ipſis,niſi è ſcripturis, traditione,vel definitionibus Eccleſiæ deſcenderet, quam idcircò etiam definitiones Pontificum, & Concilium ſuſpiciunt,in quantum ex his fontibus originantur. Sed de hac re in 3.tomo noſtrarum præſcriptionū diffuſius.

4 Hunc vero ſenſum non ſolum intelligimus illum quē apertè in ſcriptis eorundem legimus,ſed rationabiliter etiam eum, quem in eorum cordibus cernimus exaratum: non enim niſi à Spiritu ſancto poteſt fieri, vt omnes DD.& paſtores idem ſentiant,atque concorditer in eodem ſenſu conueniant. Quamobrem cum idem ſentiunt,ab illo eſt qui gratiarum eſt fons,vt ex gratia gratis data(quæ fides vocatur ab Apoſtolo. 1.Cor.12.hoc eſt ſupereminens quædam cognitio, & certitudo) ſint potentes in actu primo exhortari in doctrina ſana,& eos qui contradicunt arguere. vnde tunc etiam de his Doctoribus verificatur,quod de Patribus ſcripſit S.Hieron. in c.1.ad Galatas. *Doctores Eccleſiæ non tam ipſi docent, quàm in eis Deus, qui ad ſanctos loquitur*, & propterea S.Proſper.2.de vita contemplat.c.2.hos vocat *Funda-*

tores Eccleſiæ poſt Apoſtolos; fidelis populi Duces, veritatis aſſertores, & praua doctrinæ hoſtes. Rationabiliter verò tuemur, eos Eccleſiam decipere non poſſe, quia nec ipſi vniuerſaliter decipi poſſunt: & ex quo conuincimus Eccleſiam totā errare non poſſe, nec prędicando, nec falſum dogma ſentiendo; ita ſimiliter non ſolum non poſſunt errare in docendo (quod certiſſimum eſt) ſed nec in ſentiendo, quod rationabiliſſimum eſt: & miracula multiplicare non eſt neceſſe aſſerendo, quod contra veritatem omnes ſentire poſſint, & tamen vera docere contra ſuum ſenſum valeant.

5 Ex praxi Eccleſiæ quod dictum eſt manifeſtatur, nullum enim dogma (ait noſter Magiſter ſapientiſſimus Cano in lib. 8. de locis c. 5.) quod cōmuni DD. Scholaſticorum conſenſu tanquam de fide receptum eſt, quod ab Eccleſia tanquam de fide non ſit approbatum: nec vllū eſt quod vniuerſaliter à DD. ſentitur (etiam ſi non doceatur) quod ex iiſdē fontibus non prodeat, quando ſcilicet non opinatiuè, ſed firmo aſſenſu in aliquo dogmate, eoque ad ſanam doctrinam ſpectante, cōſpirant. Quare ex tali conſenſu poſſunt quæſtiones fidei abſq; vllo dubio terminari.

5 Communem vero cōſenſum intelligimus Paſtorum, & DD. qui varijs ætatibus floruerunt, quos, quid docuerint non eſt difficile enumerare, & cognoſcere, cum in definito ſint numero, & famigeratiſsimi ſint eorū libri. Sunt autem præcipuè inter hos Scholaſtici DD. qui eādem doctrinam Patrum diſtinctius, & apertius enuclearunt, & quę illi de religione tradiderunt diſtinctiori methodo explanarunt. Numerus vero eorum in ſuis ſeculis viuentium, qui vnum eumdemque ſenſum habuerūt in aliquo dogmate non poteſt cognoſci, ſicut nunc nec

omnes

omnes Epiſcopi,& DD. congregari poſſunt, nec interrogari quid ſentiant.Quare difficile ex horum omnium ſenſu,poteſt ſumi argumentum,ſi mathematicè res expendatur: ceterũ moraliter,omnium conſenſus cenſetur, quando auctores graues recenſentur,conſideratis, & attentis omnibus qualitatibus v.g. ſanctitatis,pietatis, eruditionis, vt non tàm ſectatores attendamus,ſed Duces,& DD. claſsicos; non nouos,ſed veteres potius Scholaſticos &c. vt alij reſpectu eorũ, diſcipuli potius, quam Magiſtri habeantur,& tunc firmum præſtatur argumentum. Vnde,ſicut dixit Lerinenſis c.3. *Conſenſionem ſequemur*(loquendo de Patribus)*ſi in ipſa vetuſtate Sacerdotum omnium,aut pene omniũ definitiones,ſententiaſque ſectemur*; ita & de ijs doctoribus dicendum eſt,qui pro Patribus nobis dati ſunt,poſteriores ſcilicet Epiſcopi,Patres,& Eccleſiarum doctores. Cum hac tamen differentia , quod conſenſum Patrum ſine errore ante Eccleſię definitionem reijcere nõ poſsimus,Scholaſticorum vero dogmata communia , ne grauiori nota inuramur, ſaltem ſine erroris proximitate.

7 Sed an omnes pręſentis ſeculi Doctores,& Patres ſiue ſeorſim,ſiue ſimul iuncti accipiantur, poſsint,in aliqua ad fidẽ pertinente quæſtione,decipi , tenendo non piè, vel opinatiuè,ſed certo,& infallibiliter aliquid velut de fide quod ſub fide non eſt , & repudiare aliquid quod ſub fide eſt,caſus eſt impoſsibilis. Primo quia impoſsibile eſt errare omnes oculos Eccleſiæ,& columnas Eccleſiam ſuſtentantes. Secundo quia quod ita firmiter ſentitur, non aliunde niſi ab antiquitate potuit deſcendere(ſecus ſi nõ firmiter,ſed piè,& opinatiuè) quare id impoſsibile eſt falsũ eſſe;niſi antiquitatem velimus damnare,cui conſenſio teſtimonium perhibet.

8 Hinc deducitur, quod impoſsibile eſt vt omnes Patres cum antiquitate in aliquo dogmate ſint cõcordes, &, ex cõſenſione,poſteriores conuenientes,à Patribus diſcordent. Primo,quia fides reſpicit vniuerſalitatem perſonarum,locorum,& temporum:quod ergo ab omnibus,vbique,quod ſemper eſt creditum,tanquam dogma accipiendum, & ex hoc retro ſeculorum fides optimè demonſtratur, quia ſcilicet antiquitas non contradixit, vt ſupra explicatum eſt. Secundo, quia à Spiritu ſancto contrariæ non poſſunt prodire ſententiæ,cumq; Spiritus ſanctus ſit locutus per os ſanctorum, & nũc loquatur per Paſtores,& DD.impoſsibile eſt,vt omnes à vero aberrent, ſicut impoſsibile eſt PP. noſtros in tradendis dogmatibus errare potuiſſe.Tertio,quia inſipiẽtis eſt prætendere Patres veteres à præſentis ſeculi doctrina Theologica diſcordare (vt falsò exiſtimauit M. Antonius de Dominis in conſilio profectionis ſuæ cap. 5.infra allegandus)& illos à pręſenti magiſterio eſſe ſecretos. vnde meritò argui poteſt contra ipſos,ſicut cõtra Iulianum Auguſtinus diſputabat. *Si Epiſcoporum Synodus ex toto orbe congregaretur, mirum ſi tales poſſent illic facilè ſedere tot, quia nec iſti,nec vno tempore fuerunt:* loquebatur autem Auguſtinus de Chryſoſtomo, Baſilio, Olympio, Iręneo, & alijs Paſtoribus vita functis,quorum teſtimonium nibilominus,etiam ſi vita functi eſſent,adeò Aug.magnificeit,vt ijs de Iuliano Pelagiano triumpharit. Vnde,eodem lib. 1.c.2.circa med. dicebat, *Tantum ne apud te poſſunt Pelagius, & Celeſtius, & à ſolis ortu vſque ad occaſum tot ac tantos Catholicæ Fidei DD. & defenſores, antiquos,& noſtrę ætati contiguos, dormientes, & manentes, non ſolum deſerere, verum etiam Manichæos audeas appellare?* ecce quomodo

modo antiquos cum contiguis, dormientes cum manentibus Doctoribus Auguſtinus copulauit; & quòd impiè tanquam Manichæi fuerint traducti, obijcit Iuliano. Sed & S.Hilar. eo titulo Conſtantium ſugillat (contra eundē ſcribens) quod veteres Patres mortuos putabat aduerſari ſui æui Doctoribus. *Ceteri* (ait) *quidem mortales ſemper cum viuis bella geſſerunt, dum homini ad hominem vltra mortem nihil cauſæ eſt. Tibi vero inimicitiarum nullus eſt finis, receptos enim in æternam requiem Patres laceſſis, & in decreta eorum peruerſus irrumpis. Apoſtolus communicare nos memorijs.SS.docet, tu damnare coegiſti.* Non ergo, quia mortui, eorum ſenſus à præſenti ſenſu diſcordare putandum.

9 Huius rei rationem aſſignauit Caſſianus lib. 7. de Incarnat. Verbi cap. 28. eleganter, dicens. *Loco fides non imminuitur, & quid ſit quis, non vbi ſit conſiderandum, præſertim cum religio omnes vniat, & hi qui in fide vna ſunt, in corpore quoque vno eſſe noſcuntur;* & allegans S. Greg. Nanzianz. vita functum, ſic dicit. *Qui cum iam vita functus ſit, & nunc autoritate, & fide viuit: & cum iam olim in corpore abſit ab Eccleſijs, tamen magiſterio, & voce ab Eccleſia non recedit.*

10 His annectitur fidelium conſenſus in dogmate aliquo, vel cultu; nam vt ſignum conſenſus Eccleſiarum, & Paſtorum adducitur. Paſtores enim & DD. ſic ſentire arguimus, quia eorum oues cum à Paſtoribus & DD. erudiendas ſe tradunt, à Paſtorum voce non recedunt. Secùs autem quando contra Paſtores, & DD. inſurgunt, & ſentiunt. Et in hoc ſenſu dixit Magnus ille Vualdenſis 2. lib. doctrin. fidei ca. 20. Eccleſiam, cuius eſt determinare doctrinā fidei, teſtimoniū

D 4 om-

omniũ fidelium non excludere, ſed includere. Quod teſtimonium, quando, & quibus circumſtantijs ſit efficax, vel inefficax ſit nempe Populi Chriſtiani conſenſus, inferius in proprio titulo diſcutietur.

11 Satis ergo expoſitæ ſunt viæ, per quas incedendum eſt ad Apoſtolicum depoſitum inueſtigandum, nempè traditio, antiquitas, vniuerſitas conſenſione conteſtata. Quia vero contingit in multis poſteriores à prioribus Patribus atque Doctoribus diſſentire, inquirendum eſt, quibus nam magis ſit inhærendum prioribus, vel poſteriori-bus Doctoribus vbi hos ab illis contingerit in rebus grauibus diſcordare.

C A-

CAPVT VIII.

Eorundem Doctorum poſteriorum ſenſus atque conſenſus in fidei rebus cum veterum doctrina conſpirans, ad depoſitum attinet. Non præponendi autem vetuſtioribus, nec moderni Scholaſtici antiquioribus, vbi hi ab illis diſſident.

HOC pallio ſuam apoſtaſiam colorare ſtuduit M. Antonius de Dominis Archiapoſtata Spalatenſis, mentiens, quòd diſcrepantiam inter Theologos, & Patres deprehendiſſet. Sic ergo ait cap. 5. Conſilij profectionis ſuæ. *Obſeruabam hinc in theoricis dicta PP. valde communi doctrinæ, qua imbutus in Scholis fueram, in multis aduerſantia, & ea vel prætermiſſa à meis magiſtris, vel non fideliter adducta, vel non ſufficienter, aut etiam perperam explicata*. Futilis cauſatio, ad tuam colorandam apoſtaſiam. Dato enim quod Magiſter tuus (Antoni) quędam dicta Patrum non explicaſſet, deerant forte in Eccleſia Chriſti doctiſſimi, & eruditiſſimi viri, qui tibi laboranti ſuppetias ferrent? Cur pietate, doctrina, & eruditione pręſtantes Patres Societatis Ieſu (cui nomen dediſse inaniter gloriaris, in illa non perſeuerando) iniquè criminaris, qui lacte Catholicæ doctrinæ, bonis moribus, adoleſcentiam tuam informare curarunt, quam poſtea tua inſtabilitate notaſti, & tuæ denigra-

ſti

ſti turpitudine ſenectutis? Verum hæc non tua noua, ſed vetus fuit, quoque Neſtorij fraus; ſic enim Leo Bizantius (lib. 1. contra Neſtorium, & Eutychetem) ſcribit. *Eos (Neſtorianos) conari Theologos ad contradictionem adducere, & dicere, à ſe ipſis diſſentire. Hic conatus ſuſceptus non eſt contra nos, ſed contra illorum gloriam, iam vero contra Paulum, & adhuc contra Spiritus ſancti authoritatem, & Chriſtum, qui in Paulo loquebatur: poſt enim Apoſtolos, & Prophetas, DD. poſuit in Eccleſia Deus, ſecundum prouidentiã Spiritus ſancti incomprehenſam in opus miniſterij, ad ædificationem corporis Chriſti.* Ita à ſimili cum Patres, & Scholaſtici ſecundum ſuorum temporum ſucceſſionem, diuinitus ſint prouiſi ad ædificationem corporis Eccleſiæ; eos conari ad contradictionem adducere, ſeù aſſerere, quòd in dogmatibus ad inuicem diſcordent, eſt Spiritui ſancto contradicere, qui illos ad docendũ deſtinauit. Vnde rectè Gregorius eiuſdem, & aliorum Nouatorum temeritatem corrigens lib. 36. Moral. cap. 12. ait. *Dicunt hæc neſcientes, quia omnipotens Deus Eccleſiam ſuam digna ſine adminiſtratione non deſerit*, &c. *de quibus eidem Sanctæ Eccleſiæ dicitur: Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij*, &c. *in virtute quippe antiquorum PP. ſi qui poſtmodum prælati ſunt, ſubrogantur; quia, & cum annoſa arbuſta ſucciduntur, in eorum robore tenera virgulta ſuccreſcunt.* Pro patribus ergo nati ſunt filij, nempè Scholaſtici, in eorum hæreditate, & depoſito conſeruando ſuccedentes. Et lib. 36. cap. 5. exponens illud: *Qui aufert ſtillas pluuiæ*, &c. ait. *Cum Prophetas abſtulit, eorum vice Dominus Apoſtolos miſit, qui in ſimilitudine gurgitum pluerent.* Et mox. *Reductis ad ſuperna Apoſtolis, per expoſitorum ſequentium linguas,*

guae, diuinæ fluenta ſcientiæ diù abſcondita largiori effuſione patefacit. Nam quod illi ſub breuitate locuti ſunt, hoc exponendo multipliciter auxerunt. Vnde, & non immeritò ipſa expoſitorum *Prædicatio, gurgitibus comparatur, quia dum multorum præcedentium dicta colligunt, ipſi in eo, quod adſtruunt profundius dilatarunt, nam dum teſtimonia teſtimonijs iungunt, quaſi ex guttis gurgites faciunt.* Vbi nota, quod ſicuti guttæ, & gurgites eiusdem ſubſtantię, & naturæ rationem participant, ita eandem doctrinam Apoſtolicam retinent Patres cum Scholaſticis, vt in ſubſtantia poſteriorum ſapientia, à priorum doctrina non ſit in dogmatibus abſimilis, ſed conformis.

2 Sed non propterea, quia Apoſtolorũ doctrina guttis, gurgitibus verò aſſimilantur Apoſtolici Patres, & Doctores, exiſtimandum eſt extitiſſe Apoſtolis ſapientiores; ſed tantum habetur, quòd quæ guttæ ſtrictius ſunt locuti, gurgites dilatarunt; hoc eſt, quod preſſius Apoſtoli, vberius Apoſtolici explicarunt. Vnde, ſubdit idem Gregorius, ad hanc obiectionem diſſoluendam. *Sed nequaquam ſe eiſdem Apoſtolis expoſitores in ſcientia preferunt, cum exponendo latius loquuntur: meminiſſe quippe incunctanter debent, per quos eiusdem ſcientiæ inuentiones acceperunt.*

3 Ita, & de Scholaſticis, & poſterioribus Doctoribus dicendũ eſt per comparationem ad primos Scholaſticos, Albertum, Thomam, Alenſem, Bonauenturam, Scotum, &c. qui Patribus fuere proximiores; quòd nullo modo (& ſi illi ſint veluti pluuiæ, hi veluti gurgites) ſint vetuſtioribus illis præponendi, præſertim in controuerſijs grauioribus, quę pietatem, & religionem concernunt: nam, & ſi poſteriores reſpectu antiquio-

quiorum diffuſius quaſdam materias, vel quædam argumenta pertractarunt, agnoſcere debent humiliter pluuias, per quas profecerunt, & à quibus inuentiones acceperunt. Et ſola hæc differentia cernitur, quod guttę pluuiæ paruæ ſeorſum, adunatæ, gurgites produxerun: & conciſè, & Laconicè nonnulla quæ veteres Scholaſtici tractarunt, vberius pluribus argumẽtis, teſtimonijs, exemplis poſteriores illuſtrarunt. Semper tamen pluuiarum ſtillæ gurgitum ſunt parentes, & procreatrices, & quamcumque habent gurgites qualitatem, ſtillis attribuunt.

4 Vbi ergo ſunt, qui moderniorum aliquot ſapientiam, philautiæ morbo laborantes, ex librorum multitudine definiunt, & veteribus Scholaſticis ſupradictis Alenſi, Alberto, Thomæ, Bonauenturæ, Scoto, audent comparare, immo, & præferre? Si ex multitudine librorum authoritas iactatur, iam iactare poſſent ſapiẽtiam etiam Mathæologi, qui aduerſus pietatem cartas replerunt, ſic eo titulo S. Baſilius epiſt. 74 ad Occidentales Epiſcopos ſcripta, Apollinariſtas perſtrinxit, quòd ſupra Patres, de multitudine librorum ab Apollinari compoſitorum, gloriarentur. *Alter* ait *ex illis de quibus vos admonemus eſt Apollinarius, haud parum, & ipſe Eccleſias contriſtans: facilitati namque ſcribendi, quæ per occaſionem ad quoſuis irrepſit, coniunctam habens ſufficientem linguæ facultatem, orbem libris ſuis repleuit, contempto Eccleſiaſte, qui cauendum eſſe dicit, ne multi libri fiant. In multitudine autem certũ eſt, quòd multa delinquantur. Nam quomodò poteſt in multiloquio vitari peccatum? Sunt verò quæ ſcribit, etiam ad Theologiam penitentia, non ex ſcripturæ probationibus,* & alijs locis Theologicis, *ſed ex humanis*

argu-

argumentis adſtructionem habentia. Sed ſi multos *ſpecietenus* Aquinates, Albertos, Bonauenturas, &c. in librorum copia imitantes, Neotericos aliquos celebrari audire contingat, *quaſi in vmbris* (vt loquar cum Nanzianz. in laudem Baſilij) *nimirum illis dedero; ſi eos reſonabili Echus voci ſimiles eſſe dixero; nam illa quamuis poſtremam dumtaxat ſermonis partem expreſſius tamen refert atque exprimit, hi autem longius ab eo diſtant, quàm quantum accedere concupiſcant*. Vocẽ certè imitatur Echo per reuerberationem è concauis locis, vt euidentius ſermonẽm exprimere videatur; extremas tamen ſyllabas reddit, & à voce dependet, nec integram vocem format, vel reddit (propriũ.n.Echo eſt, extremarum ſyllabarum additio cum fortiori ſono) ſic multi ab eo dependent, vt de Principe Theologorum S.Thoma noſtro exemplificem, de quo dici poteſt, *vox ſermonum eius, vt vox multitudinis*, Daniel. cap.10. vt non integram vocem cum ſua mente, ſed extremas ſyllabas reddant voci ſuperadditas, & ſuperinductas; vt ipſius Echo addititia cum ſono, & rumore ſint propria; articulata verò vox, & animata intelligentia proferenti attribuatur. Aufer vocem, & mox Echo tacebit.

Sed qua fronte modernioribus etiam quibuſdam ſupra Scholaſticos claſſicos in ſubtilitate, & in profunditate plus deferendum in multis quoque grauioribus ſententijs aliqui iactant? nonnè hoc eſt canalem prædicationis Euangelicæ inuertere? nonnè ea pars, quæ viciniori contiguitati Apoſtolicæ ætatis fonti copulatur, poſterioribus, & vltimis poſtponitur? Diuinæ illuminationis ordinem hac via confundimus, nam ex Nanzianz. de moder. in diſput. ſeruanda, *aliter Moſes,*

aliter

aliter Aaron, aliter Ithamar, & Eleazar eruditi ſunt: ſi quidem Moyſes Deum adijt, & facie ad faciem allocutus eſt. Secundo loco aſcendit Aaron, ſed extra nubem in propinquo conſtitit. Tertio loco veluti in tertia ſede quieſcentes, gradũ fixerunt Ithamar, & Eleazarus, belluis, & plebeis à monte procul ſub pœna capitis ablegatis Exod. 19. Primo loco cum Deo loquentes, fuerunt Prophetæ, & Apoſtoli, mox Apoſtolici in propinquo conſtiterunt; in tertia claſſe Scholaſtici. Verum inter eos ille ordo, qui ſeruabatur in arcæ miniſterio, ſeruãdus eſt; nam ex eodem Nanzian. præſcriptũ erat, vt diſtribuerentur *alij præſtantiores eius partes, alij inferiores minoresq. pretij, prout cuiusq. dignitas ferebat. Et quoniam eam quoque cuſtodiri oportebat, quidam eam quoque modo cuſtodiebant, alij videlicet aliud latus, alij aliud: nec quicquam indiſtinctum, & perturbatum erat, nec minimarum quidem rerum.* Sic in cuſtodia doctrinæ cęleſtis, dignioribus, & vetuſtioribus Doctoribus (nempè claſſicis) locus dandus eſt dignior; modernioribus ſeruandus ſuus eſt locus. Sed cum ordo inuertitur, iam in id incidimus, quod S. Gregorius deplorauit ſupra dicens. *At nos ſi exiguam quamdam gloriam, nominisq. ſplendorem aſſecuti fuerimus, ac ne id quidem perſæpe, verum temerè duo, aut tria ſcripturæ verba, eaque imperitè, & conciſè perdidicerimus, illa videlicet ſapientia eſt vno die parta, & Chalanæ turris, qua linguæ præclarè diuiſæ ſunt.* Super alios enim ſapere feſtinamus, & cælum artificiosè conſcendere, & altiores videri, cæteris ſuper terram incedentibus: inde ad æmulationem contendentibus, linguæ quoque diuiduntur, vt tot ſint capita quot ſententiæ, & diuiſas Babylonicas linguas repræſentent, & exuperent.

Proin-

6 Proindè (dicit ibidem S. Pater) ad iſtam ſuper ceteros ſupereminentiam cauendam; *Non graue, & intolerandum putes, ſi non in omni diſputatione domineris, atque in omni quæſtione, & problemate primariam ſedẽ obtineas*, etiam ſi minima ſint, quę in contentionem cadunt, & ſubdit infrà. *Proinde nobis curæ eſſe debet, vt quemadmodum in prima inſtitutione puerorum animos formamus, vt in ſequentis ætatis improbitatem nequitiamq. fugiant, ita nos quoque ne in leuibus quidem paruisq. momenti diſputationibus, temeritatis ineptiæq. ſpecimen edamus, ne ea tandem diuturna conſuetudine in maioribus abutamur. Minoris enim laboris eſt in ipſis principijs improbitati non cedere atque accedentem fugere, quam progredientem, altiuſque graſſantem excidere, ac profligere; non ſecus, ac petram initio firmare, & retinere, quam ruentẽ ſurſum retrahere.* Quod ſi tamen *immodica, & inexplicabili diſputandi cupiditate flagras, nec morbum ſiſtere, ac reprimere potes, hæc meditare, in his eſto, ambitionem iſtam in ijs rebus à quibus periculi nihil impendet, effunde. Quòd ſi* hoc repudias, *nec linguam fræno coercere, animique impetus frangere, ac comprimere potes, ſed tibi furere atq. inſanire certum eſt, angelisq. minimè cedere, niſi tantum ijs quorum cognitionis modus eſt conſtitutus, altiuſq; omnino aſſurgere, quàm ex vtilitate tua ſit; at illud ſaltẽ tibi imperæ, vt fratrem non condemnes, nec timiditatis* eos cenſurando, aut arguendo, *impietatis nomen imponas*, &c. Ergo ſi prioribus Magiſtris, & vetuſtioribus non cedemus, & nos nec erudiendos tradamus, & in minimis quoque palmam deferamus, ſed potius condemnemus, & in impietatis, & erroris imponamus notam (vt quidam, vt dicetur infra, in S. Thomam nu-

per auſi ſunt facere.) Verendum eſt (vt idem Nazian. dixit ibidem) *ne propter animi elationem cadant, penniſq; propter volatus ſublimitatem liquefactis miſere corruant.* nam, & ſi non ſint ex eorum numero, & de prędictę claſſis impietate, qui in fide errent, eas operationes habendo quas domo ſecum afferant, vel qui glorię dominandi ſtudio iniquitatem in excelſum loquuntur, aduerſus ſanam doctrinam inſurgentes, vt hęretici faciunt; tamen *in tertia claſſe* (ait Nazianz. in Apologet.) *collocantur, qui per imperitiam eiuſque comitem temeritatem, aduerſus omnem doctrinam ſuillo quodam affectu gradiuntur, pulchraſq. margaritas conculcant; vel in vltima claſſe, qui nec certam* (inquit) *vllam opinionem, nec diuinæ doctrinæ, vel probam vllã, vel vitioſam formam, impreſſionemque ſecum ferentes, verum ſermonibus omnibus magiſtriſq; ſeſe ſubijcientes, tanquam ex omnibus id, quod melius certiuſque eſt electuris, ac ſibi ipſis, hoc eſt malis veritatis iudicibus, confidentes, à diſertis poſtea verbis, & ad perſuadendum comparatis ſubinde circumferuntur, atque verſantur: omnibuſq; ſermonibus obruti, protritique Doctoribus permutatis, ac multis litteris velut puluere in ventos facile abiectis* (ò inſignem vecordiam) *omnes, puraq; fidei doctrinas faſtidiunt, pernicioſamq; formam ſibi ipſis inſculpunt, ipſam videlicet fidem noſtram, vt incertam, nihilque ſani habentem irridentes, & aſpernantes, ſtultèq; à doctrinæ profeſſoribus ad doctrinæ condemnationem tranſeuntes.* Ad hunc autem impietatis barathrum, Lutherum, ex Scholaſticorum Sancti Thom. Bonauenturę, &c. contemptu, deſcendiſſe, ſuo loco demonſtrabitur infra.

7 Non graues, & ſapientes huius temporis ex omnibus

bus ordinibus ſcriprores, ac celebres Theologos perſtringimus; Illud enim præclarum, quod de Lampridio Oratore refert Sidonius, dicere ſolitum: *Antiquos cum reuerentia lego, ſine iniuria recentes*, & Plinius: *Sum ex ijs, qui miror antiquos, non tamen, vt quidam, noſtrorum temporum ingenia deſpicio*: Sed ſciolos quoſdam admonemus; qui eo pertingere ſolent, vel poſſent, vt veritatis terminos tranſgrediantur, *quibus*, vt dixit Nazianz. oratione prima de Theol. *non aures dumtaxat, ſed etiam lingua, atque adeo manus quoq; ipſæ, vt video, pruriunt, prophanis videlicet vocum nouitatibus, & contentionibus falsò nominatæ ſcientiæ, pugniſq. diſputationum, nullam vtilitatem afferentibus*, &c. *qui omni pietatis via ſublata atque deleta, hoc vnum ſibi proponunt, vt quæſtiones nectant, vel ſoluant, quemadmodum, qui in Theatris palæſtræ artem profitentur, eaq; certaminum genera, quæ non iuxta paleſtræ leges, ad victoriam ferunt, ſed imperitorum dumtaxat oculos perſtringunt, ac laudem à ſpectatoribus captant, &c.* maximè venditando multoties probabilia pro certis, & certa, vt probabilia creando; vt *periculum ſit* (ait idem Sanctus) *ne magnum fidei noſtræ myſterium, in argutatricem quandam artem deſciſcat*; Sic Paulum Samoſatenum conſtat feciſſe ex Euſeb. lib. 7. Eccleſiaſt. Hiſt. cap. 28. *quia in congregationibus Eccleſiaſticis volebat à viris, & mulieribus ſibi noua dicenti applaudi, & acclamari, antiquis PP. ſcriptoribus, & defunctis inſultari*. Sic & alij, de quibus Caſſiodor. in lib. inſtituit. cap. 11. quem locum ponderat Vualdenſ. 3. to. doctr. 4. contra Vuitcleph. qui putabant, *laudabile eſſe ſi quid contra antiquos ſaperent, & aliquid noui, vt periti viderentur, inueniſſent*. Perbellè, qui hos imitantur, diſer-

tiſſimè perſtringuntur à Clem. Alex. lib.7.ſtrom. his verbis. *Ex ijs,qui declinant à veritate,* ait Cle. Ale. *alij ſe ipſos ſolos, alij vero propinquos quoque conantur fallere, atque ij, qui appellantur δοξόσοφοι ideſt opinione ſapientes,qui ſe veritatem inueniſſe exiſtimāt, nullam habentes veram demonſtrationem,ſe ipſos decipiunt, quorum non parua eſt multitudo: & quæſtiones declinantiū propter confutationes, & doctrinam vitantium propter condemnationem. Qui autem eos,qui accedunt decipiunt, hi ſunt valdè callidi,& aſtuti. Qui etiam ſi ſatis ſciant ſe nihil ſcire,probabilibus tamen argumentis obſcurant veritatem.*

8 Superbus fuit ille Arianorum tumor,ex Alex.Alex. ep.Encyclica ad Orient.Epiſcopos apud Theod.lib.1. cap.4. *qui etiam neminem volunt ex antiquis patribus ſibi comparari,neque illis, quibus nos ab ineunte ætate vſi ſumus præceptoribus,ſe pares exiſtimari ſinunt. Imo vero, ac vnus quidem collegarum noſtrorum,vel ad mediocrem ſapientiam perueniſſe cenſent, ſed ſe ſolos, ſapientes,ſolos egeſtatem voluntariam ſectantes, ſoli dogmatum inuentores,& ſibi ſolis,& ea doctrina patefacta eſſe myſteria, quæ in nullius vnquam ſub ſole cogitationem,mentemq. venerint,*arbitrantur. aduerſus quam temerariam vocem Epiſcopus ille exclamare conatus eſt. *O impiam arrogantiam,ò inſaniam, ò inanem gloriam cum furore coniunctam. O Spiritus planè Satanicos, qui impijs eorum animis velut callum malitiæ obduxere: non diuina veterum ſcripturarum claritas vllum ipſis incuſſit pudorem, non conſenſiens collegarum,& pia de Chriſto doctrina eorum audaciam repreſſit. Scelus nefarium,ne homines quidem,quippè qui ſedulo caueant, ne vllā omnino maledicā,& contumelioſam vocem con-*

tra

tra Filium Dei eloquatur omnino ferre videntur. Eundem morem depingit in Manichæis S. Vinc. Lerin. cap.14. *Nobis inquiunt authoribus, nobis principibus, nobis expoſitoribus, damnate quæ tenebatis; tenete, quæ damnabatis: reijcite antiquam fidem, paterna inſtituta, maiorum depoſita; & recipite, quænam illa tandem? horreo dicere, ſunt enim tam ſuperba, vt mihi non modo affirmari, ſed nec referri quidem ſine aliquo piaculo poſſe videantur*. Vnde S. Auguſt. in Pſal. 67. *vna mater ſuperbia omnes hæreſes generat*. Verendum eſt, vt ſicut antiquos Patres ſuorum temporum Neoterici illi aſpernabātur, & illis ſubijci detrectabant, & propterea paulatim in errores prolapſi ſunt, ita formidandum, ne dum Claſſici DD. in rebus grauibus nouitiolis adinuētionibus poſtponuntur, & ſuper ſapientiam antiquorum, quidam ſe ſapere, plura vidiſſe, & inſpexiſſe gloriantur, vt in abſurda, & commentitia incidant.

9 Obmurmurat gloriolæ cupidus, aliā eſſe de Patribus, aliam de Scholaſticis rationem: illos immane piaculum eſſe reijcere; iſtos ſine erroris periculo explodi poſſe: Si in patrum choro Scholaſtici numerarentur, illis reuerentia debita æqualiter impenderetur: At nunc cum Scholaſtici, etiam veteres, ſint in inferiori gradu, non mirum ſi illis præferri poſſint multi Neoterici, cum ratio cogit ab eorum placitis diſcedere.

10 Sed hanc technam olim S. Chryſoſt. hom. 45. in imperfectum Mathæi propulſauit, exponens enim illam fictam Phariſæorum religionem, qui dicebant, *ſi fuiſſemus in diebus PP. noſtrorum, non fuiſſemus ſocii eorum, in ſanguine Prophetarum*, ait S. Doctor. *Semper Iudæi præteritorum ſanctorum cultores fuerunt, & præſentium contemptores, & inimici viuentium, & amici*

mortuorum: non enim ſuſtinentes increpationes Prophetarum ſuorum, perſequebantur eos, & occidebant, & concludit. *Cum audieris aliquem beatificantem antiquos DD. proba illum qualis eſt circa ſuos doctores. Si enim illos ſuſtinet, & honorat cum quibus viuit, ſine dubio, & illos honoraturus, ſi cum illis vixiſſet. Si autem ſuos contemnit; verè & illos contempturus fuiſſet, ſi cum illis vixiſſet.* Si ergo hi Patribus ſolis ſe erudiendos tradant, & veteres Scholaſticos ſubſequentes ſibi æquant, & ab illis erudiri non ſe permittunt, qu omodo recepturi eſſent Patres, ſi illis ſeculis vixiſſent, ſi poſterioribus ſeculis nobis proximis debita reuerentia non præſtatur? Sint poſteriores Scholaſtici claſſici Patribus, non ne antiquiores omnibus etiam Neoreticis? Quod ſi antiquiores, meritò hoc ſolo titulo præferendi, quando cetera argumenta deeſſent. Sed ſi ſuper antiquos iactent ſe Neoretici aliqui de eximia ſapientia, illud Platonis obijcimus in Timæo, quod refert Theodoretus tom. 2. de Græcan. affection. cur. lib. 1. *O Solon Salon, vos quidem Græci pueri ſemper eſtis, ſenex autem Græcorum nemo; nulla enim eſt apud vos ſapientia, quæ ſenio incanuerit.* Sed & S. Hieron. in Ezech. de quibuſdam ſui temporis magiſtellis dicebat, quòd *ſunt quidam Eccleſiaſtici viri, qui dogmatum non cuſtodiunt veritatem, ſed de corde ſuo confingunt, magiſtiramque habent præſumptionem ſuam. ſimili errore detinentur, qui cum populo perſuaſerint vera eſſe, quæ fingunt, & cum theatralem modum plauſus concitauerint, & clamores; immemores fiunt imperitiæ ſuæ, & adducto ſupercilio libratisq; ſermonibus, atque trutinatis, Magiſtrorum ſibi aſſumunt authoritatem.*

9 Quod ſi obijcias; ergo ne vllus erit in Eccleſia Chri-

Chriſti religionis profectus? *Habeatur planè, & maximus*, dicam cum Lerinenſi cap. 28. hanc obiectionem repellente, *ſed ea lege, vt verè profectus ſit ille fidei, non permutatio: Si quidem ad profectum pertinet, vt in ſemetipſa vnaquaq. res amplificetur: ad permutationem vero, vt aliquid ex alio in aliud tranſuertatur*. Et poſtea concludit poſt multa: *Fas eſt enim, vt priſca illa cæleſtis Philoſophiæ dogmata proceſſu temporis excurentur, limentur, poliantur, ſed nefas eſt, vt commutentur, nefas vt detruncentur, vt mutilentur: accipiant licet euidentiã, lucem, diſtinctionẽ, ſed retineant neceſſe eſt plenitudinem, integritatem, proprietatem:* dicant nouè, non noua; antiquitatem expoliant, non vetuſtatem nouitate corrumpant; ſuper humeros gignatum veluti pueri poſiti, & ſi tectum attingant, meminerint ſuper Pelion, & Oſſa innixos, & ab humeris excuſſos, nanos apparere, & humi repere. *Eſto autem* (dicam cum Nanzianz. oratione prima de Theol. *sis ipſe altus, & ſublimis, & ſublimibus ſublimior, & nubibus altior, ſi ita lubet, rerum ab ocultis remotarum ſpectator, & arcanorum auditor, poſt Heliam in ſublime raptus, poſt Moyſem de conſpectione dignus habitus, poſt Paulum in Cęlum euectus: quid tandem eſt, quod alios quoque vnius diei ſanctos fingis* (vocando hunc, vel illum alterum Baſilium alterum Auguſtinum) *& Theologos creas*, dicendo hunc, vel illum non inuidere Thomæ, nõ Bonauenturæ, *eruditionemque ipſis velut inſpiras, & multa eloquentium indoctorum Conciliabula facis. cur arenarum telis infirmos illaqueas, ex eoque tibi ſcitus, ac magnus videris? cur contra fidem crabrones excitas?* ideſt ex Billio num. 6. dando occaſionem Ethnicis, vt fidem ex iſta varietate, & nouitate traducant? *cur Dialecticos*

cticorum agmen nobis ex tempore producis non aliter, ac fabula olim gigantes? Cur leuiſſimos quoſque homines ſupra veteres viri nomine indignos, velut colluuiem quãdam in vnum torrentem cogens, & verborum illecebris, magis, ac magis effœminatas nouam officinam condidiſti aſtutè interim eorum amentia ad vtilitatem tuam abutens, ex eaque meſſem faciens?

10 *Quod ſi* his SS. documentis *quoque contradicis* (talis enim eſt quorumdam Theomachia) *nec parturientem linguam vlla arte retinere potes, multa quoque alia, & honorifica argumenta tibi ſuppetunt, ad quæ morbũ iſtũ* contradicendi, & nouandi, & arcana rimandi contra veteres, *non ſine fruge conuertere queas*; Theologica linque: *Pythagoræ ſilentium, & fabas illas Orphicas inſectare, &c. Stoicorum ſupercilium deijce, Cynicorum ingluuiem, & ſcurrilitatem impete; vacuum illud nugarum certè plenum inceſſe, &c. de mundo vel mundis philoſophare, de materia, &c. in his enim argumentis, & ſcopum aſſequi vtile eſt, & aberrare minimè periculoſum*, & nullum piaculum eſt contra veteres Philoſophos aliquid innocare; in Theologia verò, vt inſcitia veniam meretur, ſic temeritas contra veteres in rebus grauibus ſapiendi, pœnam habet,

CA-

CAPVT IX.

Non pertinet ad depoſitum populorum ſenſus cum à DD. Eccleſiæ diſcrepat, nec illis præponendus, ſed ab illo regulandus.

E*St quidem & de communibus ſapere in Dei rebus* (ſcripſit Tertull. de reſurr. carnis c.3.) *Sed in teſtimonium veri, non in adiutorium falſi*, quod ſit ſecundum diuinam, non contra diuinam diſpoſitionem. Quædam enim natura nota ſunt, quædam vero apud ſapientes. In ijs quę apud omnes nota ſunt, ex communi conſenſu populorum, adeò efficax eſt argumentum (vt idem Tertullian. lib. de teſtimonio animæ cap. 1. ad probandam Dei exiſtentiam, animorum immortalitatem) vt communem etiam indoctorum hominum aduerſus Philoſophos ſenſum produxerit dicens. *Nouum teſtimonium aduoco, imo omni litteratura notius, omni doctrina agitatius, omni conditione euulgatius, toto homine maius*; Animam, ſimplicem, impolitam, *nõ quę ſcholis formata, bibliothecis exercitata, quę nec Academijs, & porticibus Acticis ſapientiam eructat*, ſed quam in animo legebat veritatẽ impreſſam, ad chriſtianæ defenſionis argumentum, & humanam incredulitatem ad fidem inclinandam, ita pronuntians *Si Deus voluerit; ſi Deus dederit, Deo cõmendo, Deus red-*

diſcat à te carnis reſurrectionem, immortalitatem animorum confiteri, quàm tu ab illo diffiteri. Quia *ſi à Chriſtianis eam negare oporteret, ſufficeret illis de ſua ſcientia, non de vulgi ignorantia inſtrui* aufert. (ſubdit) *Hæreticis, quæ cum Ethnicis ſapiunt, vt de ſcripturis ſolis ſiſtant, & ſtare non poterunt*, & ſubdit ratiõe, *omnes enim ſenſus ſimplicitas ipſa commendat, & compaſſio*, ſeù ſympathia, vel mutuum reponſum ſententiarum, & familiaritas opinionum, *eoque fideliores exiſtimationes, quia nuda, & aperta, & omnibus nota definiunt:* facillimè enim capiuntur mentes, de communione fauorabili ſenſuum: cæterum ratio diuina in medulla eſt, non in ſuperficie, & pleruque æmula manifeſtis: nam quæ vulgaria ſunt, ſenſui accomodata, mulcentia aures populorum, ſenſum, & imaginatione non tranſcendentia, & propterea notiora, & plauſibiliora; quę à vulgi capacitate remota ſunt, altiora, ſublimiora, abſtruſiora, reconditiora. Perſequar ergo propoſitum. Si communes vulgarium ſenſus, atque conſenſus è limpido rationis fonte promanãt, quæ & ſenſus quoque carnis corrigit, & emendat, certè malus eſt, qui eius teſtimonio non credit, tunc enim credens animæ in ſua puritate, Deo credis naturæ authori, & animæ credens, tibi credis. Si verò phantaſmatibus decepta anima, vel familiaritate opinionum, vel philautia paſſionum ex ſympathia ſententiarum aliquid ſibi contra veritatem elegerit, quod à lumine naturali diſcordat, ſuſpectam habeas conuenientiam prædicationis. Quod ſi excedant eædem conceptiones communes intelligentiam plebium; quis rudis populi teſtimonium aſſumet ad corrigendos ſapientes?

In

3 In illis autem quæſtionibus, quæ lumine naturali cognoſci nequeunt, ſed ex diuina reuelatione dependent, diſtinguendum eſt. Quædam enim res ita ſunt ad fidem pertinentes, vt cum ad notiſſimam veritatis regulam pertineant, omneſque fideles ad ea credenda aſtringãt, ex populi quoquè ſenſu arguẽdi locum ſubminiſtrant. Hinc quia Baptiſmi effectum omnes tenentur credere, ex populi voce, per baptiſmum dari peccatorum remiſſionem adnotat Auguſtinus de pec. mer. & rem. lib. 1. c. 24. *Optimè Punici Chriſtiani, baptiſmum ipſum nihil aliud, quam ſalutem; & Sacramentum Corporis Chriſti, nihil aliud*, quàm vitam vocant. Et in communibus Chriſtianæ fidei capitibus, ait de vtilit. cred. cap. 17. *idem, imperitum vulgus marium fæminarumque in tam multis, & diuerſis gentibus, credit, & prædicat*. Et Iuliano Pelagiano obijcienti dogma de peccati originalis exiſtentia eſſe *murmur populi*, eruditè reſpondit 1. lib. cap. 7. *Non tibi ſicut calumniaris, ſolum populi murmur opponimus, quamquam, & ipſe populus aduerſum eos propterea murmuret, quia non eſt talis quæstio, quæ poſſit etiam cognitionem populi effugere. Diuites, & pauperes, excelſi atque infirmi, docti, atque indocti, mares, ac fœminæ nouerunt quid cuique genti in baptiſmate remittatur.* Notiſſima enim regula veritatis eſt, quam nec fæmellas effugit, omnes nos cõcipi in originali peccato, & baptiſmi Sacramentum eſſe neceſſarium ad puerulos quoque abluendos. Et S. Baſilius lib. de Spiritu ſancto cap. 29. ex populi ſententia, qui hymnum ad accenſionem lampadarum canere ſolebat, probat conglorificationem Spiritus ſancti cum Patre, & Filio dicens. *Quis autem fuerit autor illorum verborum, quæ dicũtur in gratiarum actione*

apud

apud lucernas , dicere non poſſum Populus autem antiquam profert vocem , neque cuiquam viſi ſunt impietatem committere, qui dicunt: laudamus Patrem, & Filium, Deum cum Spiritū ſanctū. Item ex S. Aug. 22. de ciuit. ca. 29. loquens de futuro aduentu Eliæ ad iudicium ait. *Celeberrimū eſt hoc in ſermonibus cordibusq. fidelium*. Et de liberatione Adæ à Limbo ſic ait ep. 99. *De illo quidem primo homine patre humani generis, quod eum ibidem ſoluerit, Eccleſia ferè tota conſenſit, quod eam non inaniter crediſſe credendum eſt, etiam ſi ſcripturarum canonicarum expreſsè non proferatur authoritas.* In his ergo fidei Catholicæ notiſſimis articulis, cum populi ſenſus ſit ſui prototypi, nempè fidei maiorum, ſignum, & imago tunc eſt Apoſtolici depoſiti. Vnde ſapienter Auguſtinus epiſt. 86. *cum nihil ſtatuit diuina Scriptura, mos Populi Dei, & inſtituta maiorum pro lege habenda ſunt*. Sapienter morem populi, cum inſtitutis maiorum ſuorum ab illis dependẽtem, coniungens, ſicut & in dogmate de originali peccato, quod ex ſententijs Patrum probarat, conſenſum populi cum fide maiorum adiunxit dicens. *In hoc fidei firmiſſimo, & antiquiſſimo fundamento, ipſa toto orbe diffuſa, à ſe non diſcrepat multitudo, &c.*

4 At quædam dogmata ſunt ſubtilia, & difficilia, populi ſapientiā exuperantia, & tunc cum non ſubtiliora credere adſtringatur, & in fide maiorum acquieſcat tantum abeſt, vt ad populos recurrere debeamus, vt potius ipſos populos, quos non intelligendi viuacitas, ſed credendi ſimplicitas tutiſſimos facit, in arcem fidei recludere debeamus, ad prælia, ſapientiſſimis exeuntibus, *vt pro eis iam tutiſſimè poſitis, fortiſſima ratione pugnetur*, ex Auguſt. epiſt. 56. vnde cum Vuicleph

cleph in ſubtilioribus dogmatibus populi conſenſum vrgeret, tale reſponſum à Thoma Vualdenſi tom.2.c. 44. reportauit. *Non ego dedignor laicos petere quaſi viles, ſed in ſubtilitatibus fidei deſero ſicut incautos.* Præclarè Nanzianz. in Apologetico 1. *Quamuis multi ad montem acciti, aduocatique fuiſſent, inter quos Aaron etiam erat, duobus filijs ijsque Sacerdotibus comitatus eſt, & 70. Seniores, ceteros tamen omnes eminus adorare iuſſos eſſe: Moyſen ſolum proprius acceſſiſſe, plebem verò ne ſimul quidem aſcendiſſe, tanquam videlicet non cuiuſuis eſſet Deo proprius iungi, ſed eorum dumtaxat, qui Dei gloriam Moyſis inſtar concipere poſſent.* Cumq. Moyſes legem de manu Domini ſuſcepit, fulgura, & tonitrua populos *inferiori loco cohibebãt, adeò, vt præclarè ſecum agi arbitrarentur, quòd ſolam Dei vocem audirent, idq. hac lege, vt ſe ipſos ante ſumma cura diligentiaque purgarent*, At *Moyſes aſcendit, nubemque perrumpit, legesq. & tabulas accipit, craſſioribus quidem litterales, acutioribus autem ſpirituales*. Quid ita? vt populus ad ſuptilia rimanda nõ ſe intromitteret, nec auderet Sacerdotibus tabulas porrigere, ſed à Sacerdotibus potius diuinam legem, eiuſdemque intelligentiam ſuſciperet. Quod ſi auderet populus, vel de ſubtilitatibus fidei diſſerere, vel Sacerdotibus legem cum intelligẽtia tradere, in illa tempora incideremus, quæ deplorabat Nanz. in eodem Apologetico. *Metus omnis ex animis pulſus eſt, in eiusq. locum ſubrogata impudentia. Cuiuſuis eſt ſcientia, & profunditates*, & rurſus. *Qui in plebeio ordine, grandiores atque præſtantiores ſunt: quin potius hi, apertum quoque bellum Sacerdotibus inferunt, ſubſidium ad perſuadendum habentes, pietatem.*

Sed

5 Sed quale populi iudiciũ ſit, Chryſoſtomus, eleganter expreſſit dicens Hom. 2. in Ioann. *Quid multitudinem eſſe arbitraris? procul dubio deſidem, & nulla bonæ rei deditam reſponderes. Quid autem an ex illius numero fieri optares? Si quis eundem iterum interrogaret, non vtique mihi aſſenſurum perſuadeo: Nonnè igitur maximè ridiculum eſt gloriam eorum* (adde iudicium) *aucupari, quorum ne ſimilis quidem eſſe velles? Si autem dixeris multos etiam conſtantes viros hac eſſe ſententia, idcircò longè magis contemnendos dicimus, nã ſi ſponte ſua contemptibiles ſunt, cum multi fuerint, maiorem in modum digni ſunt, qui contemnantur: ſingulorum enim amentia ſimul collecta multitudine ipſa fit auctior. Quamobrem ſi quis eos ſigillatim caſtigaret*, cum contra Patres, & Doctores locuntur, *facile, quod vellet aſſequeretur: ſin cunctos ſimul, nullus eſſet correctioni locus, cum numero ipſo ſtultitia creſcat, & pecudũ more ducantur, quãcumque inuicem ſecularem gloriam atque opinionem ſecuti.* Quare benè deducit idem Sanctus lib. 2. de Sacerdotio. nequaquam *vulgi opinionem veritati præpoſitam eſſe oportuit*, & inferius dat rationem, *nam ſepè vſu venit, vt opinio vulgi falſa ſit, à qua tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa tota per te prius exactè ac diligenter diſcuſſa atq. examinata fuerit.* Præclarè Anacharis, ex Tertull. in apol. c. 1. ignorantes muſicã deridebat de muſicis ferrè iudiciũ, multo magis, ait idem Tertull. imprudenter damnaſſet, ſi de prudentibus vidiſſet iudicare, cum culpabilior ſit imprudentia, quàm amuſia. Certè nec Lycurgus à Lacædemonijs, neque ab Athenienſibus Solon, nec Camillus à Romanis tantam iniuriam paſſi eſſent, ſi integro iudicio fuiſſet populi multitudo, at ipſi ex-

per-

perti ſunt, quod ſcripſit Ennius.

Pellitur è medio ſapientia, vi geritur res.

6 Nihil autem eſſet inconſtantius fide noſtra, ſi à populis de rebus ad fidem pertinentibus, iudicium eſſet expectandum, contemptis Eccleſiæ Doctoribus, atque Magiſtris: Non dicam annua, ſed menſtrua, ęphimera; eſſet fides, ſi populari ſententiæ eſſet ſubiecta. Aſpice Iudæorum populum Dei beneficijs allectum verum Deum colentem, mox populari inconſtantia, nouos recentesq. adorare Deos, quos non coluerunt Patres eorum. Eumdem intuere, Chriſtum Dominum, tanquam Meſſiam verum recipientem atque acclamantem, paulò poſt eundem Barrabæ poſtpoſitum, morti adiudicatũ. Paulo tanquam Mercurio, Barnabæ, ceù Ioui, Lycaonici populi diuinos titulos cum immo lationibus obtulerunt Act. 14. vnius diei periodo immutati aduerſus eoſdem inſurgunt, nam Paulum lapidibus obrutum ſemiuiuum reliquerunt. Alexandrinus populus Athanaſio aduerſus furorem Arij fuit deuinctiſſimus, attamen Petri loco, quem Athanaſium futurum Epiſcopum commendarat, populari nauſea, & inconſtantia Lucium Africanum ſuffecerunt, ex Socrate lib. 11. hiſt. cap. 2. & eierata fide catholica, ſub Arianorum vexillo militauit. Ipſi quoque Ariani eo clypeo ſuas hæreſes tuebantur, quòd magnam populi partem ſuæ ſectæ haberent obſequentem, Creuit autem ſcintilla hæc in eam flammam, ex Socrate lib. 1. cap. 19. & 2. cap. 2. Sozomen. lib. 2. cap. 26. & 3. cap. 2. Niceph. lib. 8. cap. 47. & 9. cap. 2. quia *pedetentim euagata primum inter ſatellites, qui palatium frequentabant, deinde per multitudinis animos, qui vrbem incolebant peruaſit hæreſis, & illius mali contagio*

ad

ad alias prouincias quoque, & Ciuitates celeriter permeauit. quare eo titulo ſuos ſubornabant Ariani, quod maior (vt iactabant) eſſet pars ſub eorum caſtris, ea quæ ſub vexillis orthodoxorũ militabat. Lutherus populum ſibi conciliauit loquens carni, & ſanguini placentia, cumque multitudinem callidus veterator inſpiceret ſibi applaudentem, iudicium plebis, populorumque adeo extulit, vt ſingulos Chriſtianos de doctrina, & dogmatibus poſſe cognoſcere, & iudicare audacter pronuntiarit de captiu. Baby. cap. 11. Hinc Scholaſticis contemptis, Patrum doctrinis exploſis, Epiſcoporum ſubſellijs proſtratis, tamquã onager liber vagans in vanitate ſenſus ſui, rupit cæleſtium dogmatum ſepem, & velut ſingularis ferus depaſtus eſt vineam Eccleſiæ.

7 Vtinam ij, qui contemptis Patribus Eccleſiæ, & populorum iudicium expectant, attenderent, quod ſcriptum eſt Exod. 23. *Ne ſequaris turbam ad faciendum iudicium* (vbi Gloſſa ibidem) *non populum ſequendũ*, ait, *ſed Doctores, qui licet pauciores ſint, ſanioris tamen ſunt conſilij* & d. 62. ait Cæleſtinus ep. 3. cap. 3. *docendus eſt populus, non ſequendus*. procul dubio de ore Sacerdotis, non populi expectandum, quid in rebus fidei ſit tenendum, vel reſpuendum. *Eſto*, dictum eſt Moyſi. cap. 18. Exodi, *in populo in ijs, quæ ad Deum pertinet, vt referas, quæ dicuntur, ad eum, oſtendaſque populo cærimonias, & ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, & opus, quod facere debeant*; populus verò timeat, & Sacerdotem vereatur, non legem prefigat, non ſuffocet Sacerdotem, vt ſecundum eius placita definiat. *Timuitque populus Dominum, & crediderunt Moyſi ſeruo eius*. Poſuit Deus Paſtores, & Docto-

ctores poſt Apoſtolos, *ne circumferamur omni vento doctrinę*, Eph. 3. neuè ſimus velut *paruuli fluctuantes* ait idem Apoſtolus. Quis ergo Paſtores, & Doctores inſtruet, qui inſtruendus ſuſcipitur? *Boues arabant, & aſinæ paſcebantur* Iob. 1. ſignificando, vt minores fidei maiorum inhæreant, & nullo modo inuertatur ordo, vt Boues terram proſcindant, hoc eſt ſubtilitates aperiant, & Aſinæ paſcantur, vt exponit Greg. loquãtur Doctores ſapientiã, ſed inter perfectos, & paruulis non detur eſca ſubtilioris doctrinæ, ne fauces ſimplicium ſuffocentur. Simplicia elementa fidei tradantur ijſdem, nullo pacto virgula cenſoria, vt de dogmatibus dijudicet, tribuatur, nam ſi cæco vulgo tribuatur talis facultas, facilè poteſt damnare, quod ignorat. At nihil eſt iniquius (ait Tertull. in Apolog. cap. primo) *quàm, vt homines oderint, quod ignorant, etiamſi res mereatur odium*, tunc enim meretur, cum cognoſcitur an mereatur. Optimorum (ait idem) potius ille iudex eſt, qui cognouit, & intelligit, quod ignorat, etiam ſi res mereatur odium. Quare duplex eſſet peccatum populi iudicium vſurpantis, & de dogmatibus diſſerẽtis, ſi de ſua ſapientia, dogmata tamen neſciens, ſupra Patres, & Doctores, vel contra, aut præter illos ſentiret (quod tamen Patres probarent,) & iniuſtitię, odio habendo, quod neſciatur, cum bonum eſſe poſſit, quod ignoratur. Diſcat quis à populis, quod ſenſibus præſto eſt, at ſubtilia à ſapientibus addiſcat.

9 Quod ſi liberæ populis habenæ laxentur, nedum religionis interitus, ſed tragicus regnorum exitus expectabitur, Anarchia introducta. Hoc diſertè Nicephorus Gregoras lib. 11. manifeſto exemplo declarauit, qui videns ſuo tempore prophanum vulgus de-

my-

myſterijs differere, ſigna quoque (vt euenit) ruituri Gręcanici Imperii, exhibuit. *Apud* nos, inquit, *etiam opificibus effuſa ſunt arcana Theologiæ; atque ita omnes inhiant ratiocinatiunculis, & ſermonibus ſyllogiſticis, vt herbæ, & paſcuis armenta. Et illi quidem recta fide ambigui ſunt, & quid, nec quoque modo credendum ſit ſciunt, nec quid ſit aliud, quod credere ſe dicunt. Illi in quam, & fora, & porticus Theologia impleuerunt. Neq. ſolum hunc teſtem facere impudicitiæ ſuæ reuerentur. Quomodo autem non ſit abſurdiſſimum? Olim quidem cũ florerent Gentiliũ dogmata, ordinationẽ aliquam fuiſſe & arcana, quæ Delphorum Theologis commiſſa erant; nulli alij, vel edicere, vel indicare licuiſſe, ſiuè is Plato, ſiue Socrates, aut alius ſapiens celebris fuiſſet. Apud nos verò, qui purum pietatis, myſterium profitemur, ita cernimus profanari res diuinas, vt omnibus, qui de Theologia differere volunt, id liceat ſuopte arbitrio, & ſuffragio*, quę omnia imminentis ruinę Gręcorum, apertũ fuiſſe iudicium Scriptores non ignobiles teſtati ſunt.

10 Sit Rex ille, ſit Imperaror, à Sacerdotibus myſtica ediſcat. Pręclarè Facundus Africanus Imperatori ſcribebat (cuius ſcripto monitus tandem ad Sacerdotes confugit) *Melius* eſt ait, vt *Imperator ſemet intra limitem ſuum contineat, quem cum transgreditur, perdere multos poteſt, lucrari neminem. Nam & ſuas officinas habent, vel artifices, omniaque ex propoſito doceri videmus. Nunquam enim de tonſtrina perſonare incudes audimus, & ignem illic in fornacibus anhelare. Neque comperimus à ſutore quæſitum, quæ cuiuſque fabricæ proportio latitudinis cõueniret, & quàm vtriſq. conueniens congrueret altitudo: quomodo illa integreſcere poſſunt, quæ ab ipſis artis ſunt præceptoribus inſti-*

tutæ Scholæ. Ideò in contemptu ſunt diuinæ litteræ, quæ nec ſuam ſcholam, nec Magiſtros habent, vt de quibus peritiſſimè diſputare ſe credat, qui nunquam didicit. Quibus verbis eruditus Imperator Iuſtin. controuerſiæ fidei iudicium ad PP. Vigilium detulit.

11 Meritò ergo populorum conſenſus in rebus ſubtilibus fidei extra Apoſtolici ſcrinia collocatur, & collocandum eſſe etiam ex Pontificum praxi in definitionibus apparet, quam ex S. Petro didicerunt: à vulgi enim ſententiis de Chriſto alienus, ſolam illam pronunciauit ſententiam, quę in diuinę reuelationis theſauris continebatur. Audiamus Ambroſium lib. de Incarn. Dominicę Sacram. cap. 4. *Laudatur*, ait *Petrus quia Dei Filium credidit, quem videbat, quia ſe ab imperitæ plebis rudibus adhuc opinionibus ſeparabat. Denique cum interrogaſſet Dominus, quid homines de Filio hominis exiſtimarent, cum diceretur vulgi ſententia, Petrus tacebat. Taces ergo Simon, & reſpondentibus alijs adhuc taces, cum ipse ſis primus, qui etiam non interrogatus interrogas, nec times ne reprehendaris à Domino, quia non respondes interroganti? Ideò (inquit) non reſpondeo, quia non interrogor meam, ſed alienam ſententiam: legi enim, vt non loquatur os meum opera hominum; opus autem eſt perfidorum perfidias prædicare. Ergo taceo adhuc, quia non dum id, quod ſentio interrogor: non proferam labijs, quod animus non probauit. Erit tempus quando reſpondeam: Interrogabor, & ipse, quid ſentiam, tunc demum reſpondebo, quod meum eſt. Meum eſt enim fidem loqui, pietatem aſſerere, gratiam prædicare. Non igitur,* quaſi pigrior *ſenſu voce tardior, tacet, nec quaſi faſtidioſus differt vocis obſequium, ſed quaſi cautus periculum vul-*

garis opinionis euitant, qui periculum non euaſit ſalutis. Denique in poſterioribus habes, quia exiliuit è naui, vt occurreret Domino non gloriæ cupidus, ſed obedientiæ præmaturus. Egregiam ſanè praxim à Summo primo Pontifice Petro ſucceſſoribus oſtenſam, ſemper omnibus in definitionibus Conciliorum, & Summis Pontificibus æmulatam, quando excluſis populorum turbis, laicis quoque Principibus, cum ſolis Sacerdotibus collationes factæ inter Eccleſiaſticos proceres, & diſcuſſæ, & nullo populi iudicio habito, iuxta regulas fidei, de fidei dogmatibus pronunciarunt.

✠

CAPVT X.

Reuelationes factæ particularibus perſonis, quia ad fidem Catholicam non pertinent, in depoſiti ſcrinio non locantur: recipiendæ tamen conſequenter ad fidei confirmationem, vt & miracula.

1 CVM ergo fidei noſtræ depoſitum, vt ſupra dictum eſt, ex vniuerſalitate temporis, locorum, & perſonarum teſtimonium accipiat, eiuſq. ratio formalis ſit diuina reuelatio, non quæcumque facta priuatis perſonis, ſed publicis præconibus, & miniſtris ſermonis, dicente Apoſtolo, *Superædificati ſuper fundamentum Apoſtolorum, & Prophetarum*, Epheſ. 2. & Tertullianus, ait *Chriſtum Dominum ſemel Euangelium, & eiuſdem regulæ doctrinę Apoſtolis delegaſſe*; lib. de pręſcrip. c. 20. & 29. conſequens eſt, vt particulares reuelationes extra fidei arcā collocentur, cum à Prophetis, & Apoſtolis non fuerint Eccleſiæ conſignatæ.

2 Hinc Paulus, qui per reuelationem acceperat Euāgelium, contulit illud cum Petro Gal. 1. ne fortè in vacuum curreret, vel cucurriſſet: facilè enim repulſam paſſus eſſet, ſi idētitatem depoſiti publicę doctri-

næ à cęteris collegis prędicatæ, ſuffragio Petri obſignatam populi non reperiſſent, & eatenus eſt Pauli reuelatio intra ſcrinia collocata, quatenus ipſiſſima, quæ ijſdem prædicanda fuerat demandata. Graui etiam quęſtione eorum circa legalia exorta, non reuelationes particulares adduxere, ſed ex depoſitò publicę doctrinæ Euangelicæ contra Iudaizantes eſt definitum.

3 Rationes etiam ſuffragātur. In politia enim benè ordinata, quę ad rempublicam generaliter pertinent, non priuati homines referunt, ſed publici oratores, & miniſtri, multo magis, quę Deus reuelauit, non à priuatis, ſed publicis miniſtris proponenda, & ab ijſdem accipienda. Amplius cum Eccleſia ſit miniſtra obiecti fidei, & credendorum menſura, non ad priuatas perſonas recurrendum, ſed ad Eccleſiam, quæ quicquid illi conſignatum eſt pandit, nec nouiter ſuper inductum promulgat. Accedit, quod menſura debet eſſe infallibilis, & certa. 10. Met. & 1.cap.2.9. 1.a 3. is autem cui fit talis reuelatio particularis, infallibilitatis dono præditus non eſt: cum enim prophętia nō ſit habitus (quo vtantur prophętæ, vt volunt) ſed actus; contingit, vt prophęta aliquando tangatur Spiritu ſancto, aliquando dicat aliqua ex Spiritu proprio, vt patet de Nathan quem conſuluit Dauid, vt templum ędificaret, & deceptus eſt (vt tradit cum Greg. S.Th. quęſt. quodlib. 12.a. 6.) vnde S. Auguſtinus lib. 6. confeſſ. cap. 13. cum de futuro matrimonio ſuo deprecaretur Deum eius mater, vt per viſum ei aliquid oſtenderetur dicit, quòd *videbat quidem vana, & phantaſtica, quo cogebat impetus de hac re ſatagentis humani ſpiritus, & narrabat mihi, non cum fidu-*

cia, quā ſolebat, cum tu demonſtrares ei, ſed contemnens ea; dicebat enim diſcernere ſe, neſcio quo ſapore, quem verbis explicare non poterat, quid intereſſet inter reuelantem te, & animam ſuam ſomniantem. Vnde argumentum, ex his viſionibus ductum, vt fluctiuagum, & incertum (quia ab aduerſarijs Hæreticis, quoque poterat vſurpari) repudiat S. Auguſtinus lib. de vnit. Eccleſiæ, cap. 16. vrgentibus enim Donatiſtis, vt ad eiuſmodi viſiones recurerretur in dogmatum diſcuſſione, ſic eoſdem perſtringit. *Oſtendat* nempè Eccleſiam ſuam Donatus per *omnes gentes diffuſam: & non dicat verum eſt, quia hoc ego dico, aut quia hoc dicit ille collega meus, aut illi collegæ mei, aut illi Epiſcopi, vel Clerici noſtri: aut ideò verum eſt, quia illa mirabilia fecit Donatus, vel Pontius, vel quilibet alius; aut quia homines ad memorias mortuorū noſtrorum orant, & exaudiuntur, aut quia illa, aut illa, ibi contingunt, aut quia ille Frater veſter, aut illa Soror noſtra tale viſum vigilans vidit, vel tale viſum dormiens ſomniauit: remoueantur iſta figmenta mendacium hominū. l. portenta fallacium ſpirituum: aut enim non ſunt vera, quæ dicuntur, aut ſi hæreticorum mira facta sunt, magis cauere debemus.* Et vnde quæſo Tertull. vt patet lib. de anima cap. 9. effigiatam animam eſſe dogmatizauit, niſi ex huiuſmodi viſis, & ſomnijs? vnde Vincentius Donatiſta falſa dogmata eructauit, & ad hæreticos ſcribendos libros conuolauit, niſi alterius Vincentij hæretici apparitione, & viſione? lege Auguſt. de anima, & eius origine lib. 3. cap. 2. Ille etiam alter Donatiſta reprçhenſus ab Auguſt. epiſt. 165. ad Generoſū, qui Angelum ſibi aſtitiſſe aſtuta nouitate fingebat. Quç portenta Anabaptiſtç ex ijſdem fictis reuelatio-

lationibus non euulgarunt? quę Ecſtatici? quæ Enthuſiaſtæ? quæ alij fanatici, & impoſtores non publicarunt hęreſum monſtra? quot etiam non de media plebe viri mulierculis ſe ſe erudiendos eiuſmodi viſionibus, & reuelationibus tradiderunt, vt non dubitarint ex huiuſmodi priuatis reuelationibus in rebus fidei decidendis, firmum poſſe ſumi argumētum apertè pronunciare?

4 Habemus pro veritate noſtræ religionis firmanda, innumeras, eaſque veras viſiones fide digna ſcriptas, in Eccleſia recitatas in vitis SS. probatas, & à SS. Patribus receptas, quas nullus niſi temerarius, & impius negare poteſt. Carpum ætatis Apoſtolicæ coæuum viſionibus illuſtratum ſcribit Dionyſ. epiſtola ad Demoph. Sanctus Cyprianus plurimis viſionibus, & reuelationibus illuſtrari à Deo dignatus eſt, epiſt. 8. 10. 57. epiſt. 33. 34. 35. & epiſt. 69. vbi quoque addidit. *Quāquam ſciam ſomnia ridicula, & viſiones ineptas quibusdam videri, ſed vtique illis, qui malunt contra Sacerdotes credere, quàm Sacerdoti*. Quàm multas Sancto Martino factas reuelationes recenſet Seuerus dial. 2. cap. 14. & ca. 11.? Helenæ viſionem de Cruce Sancta inuenienda, quot Patres cōmemorant? Euſeb. in vita Conſtant. lib. 1. cap. 22. Theod. lib. 3. cap. 17. Ambroſ. de obitu Theodoſ. Paulin. epiſt. 11. ad Seuerum, Chryſoſt. hom. 8. in Ioa. Pro reliquiarum inuentione viſiones habitas ſcribunt Auguſt. de vnit. Eccl. cap. 16. & de Ciuit. lib. 22. cap. 8. & 1. retract. cap. 13. Ambroſ. epiſt. 91. & 85. Paul. epiſt. 12. ad Seuerum. In Gregorio lib. 4. dial. cap. 55. cap. 56. & ho. 27. in Euangelia luce clariores, autenticas viſiones deprehendes multis viris ſanctiſſimis factas. In Beda alias

grauiſſimás li.4.Hiſt.Anglic.c.14.& alijs; quibus Deo caram,& acceptam religionem noſtram eiuſque dogmata diuinis teſtificationibus Angelorum miniſterio factis,ſatis ſuperq. reuincimus.

Verum hæ viſiones non antecedenter (ſicut etiã de miraculis dicimus) ſe habent, ſed conſequenter, non vt media ſola ad probandam fidem, ſed iuncta cum alijs,non vt antecedentiã, ſed vt ſubſequentia accipienda ſunt. Hinc S.Auguſt. de vnitate Eccleſiæ cap. 16. cum præmiſiſſet, ex Euangel.Luc. 24. quod Chriſtus Dominus cum reſurexiſſet à mortuis, & diſcipulorum oculis videndum, manibusq. tangendum Corpus ſuum offeret,nihilominus ne *quid fallaciæ ſe pati arbitrarẽtur,magis eos teſtimonijs legis,& Prophetarum, & pſalmorum confirmandum iudicauit, oſtendens ea de ſe impleta,quæ fuerunt tanto ante prædicta. Ipſe etiam Petrus Apoſtolus*, vbi ſuam viſionem commemoraſſet de transfiguratione Chriſti proprijs oculis viſa in monte Thabor,ſubiecit nihilominus. *Et habemus firmiorem propheticum ſermonem,cui benè facitis attendentes,&c.*2. Petr. 1. Vnde PP. & ſi multas perſpectas viſiones haberent, atque probatas,quibus non poſſent noſtri aduerſarij contradicere; tamen magis ex depoſito argumenta ſumpſere,quàm ex viſionibus, vt nulla eſſet fallaciæ ſuſpicio,maiorem enim obtinet authoritatem Eccleſiaſticum depoſitum, & Eccleſiaſtica authoritas, quàm quæcumque allegari poſſent priuatæ viſiones. Vndè in Conuerſione Pauli, non tàm viſionem attendere, quàm inexpugnabilem, & inuictam Eccleſiæ naturam admonitus eſt;oſtenſumq. ei viſibilem, quam perſequebatur Eccleſiam, ita eſſe inexpugnabilem, vt perindè eſſet contra illã dimica-

re,

re,ac calces denudatos contra ſtimulum iactare. [Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare.]

6 Verum quoque eſt,quod S. Cyprianus cum Synodo Africana,pacem lapſis dandam ſtatuit ex diuina reuelatione,prius enim non dabatur pax niſi in periculo infirmitatis, vt fortiores eſſent ad paſſionis prælium. Motus eſt autem Sanctus ex neceſſitatis articulo imminentis perſecutionis, adiunctis etiam reuelationibus, dicens Epiſt. 54. *Sed enim cum videamus diē rurſus alterius infeſtationis appropinquare cæpiſſe, & crebris atque aſſiduis oſtenſionibut admoneamur, vt ad certamen,quod nobis hoſtis indicit armati, & parati ſimus,etc.neceſſitate cogente,cenſuimus eis,qui de Eccleſia Domini non receſſerunt,&c. pacem dandam eſſe,& eos ad prælium, quod imminet armari,& inſtrui oportere; Obtemperandum est namque occaſionibus, atque admonitionibus iustis, vt à Pastoribus oues in periculo non deſerantur.* Et poſt adducit Scripturas, Ezech. 34. *Ecce lac consumitis,lanis vos tegitis; & quod craſſum est interficitis,& oues meas non paſcitis.* Et ſubditur.*ne igitur ore nostro, quo pacem negamus, quo duritiam magis humanæ crudelitatis, quam diuinæ, & paternæ pietatis opponimus, oues nobis commiſſæ à Domino repoſcantur,placuit nobis,Sancto ſpiritu ſuggerente, & Domino per viſiones multas,& manifestas admonente, & pacem lapſis dare.* Vide, inquit, Pamelius *verba non ſolum nunc, ſed olim in Concilijs ab ipſis Eccleſiæ incunabilis vſitata,nam* Act. 15. dicitur.*placuit Spiritui S. & nobis.* Vide etiam decretum primum innixum loco ab authoritate Conciliorum deſumpto, & illi viſiones adiunctas ſubſequi,non præire, conſequenter, non antecedenter afferri.

Sed,

7 Sed, & S. Felix 3.ad Petrum Antioch. primo tom. Concil. p. 2. in epiſt. decret. aduerſus additionem Triſagio appoſitã, *qui crucifixus es pro nobis*, ſic dicit. *Ab Angelis nobis laus iſta profluxit, qui ante Crucem dicebant, Sanctus, Sanctus, Sanctus, ſicut reſpicere Eſaias meruit: poſt Crucem verò cum laude clamabant, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis*. Deniq. cum *terremotu Conſtantinopolis quateretur, populuſque in campo oraret, infantulus toto populo ſpectante cum Proclo Ciuitatis Epiſcopo, in Cælum per vnã horam raptus eſt, ibique huiuſmodi didicit hymnum: rurſusq. deſcendens nunciauit, quæ in æthere audierat, dicens: de Cælo, quaſi de multitudine pſallentium huiuſmodi laudes inſonuiſſe auribus ſuis: dictumq. ſibi, vt eam laudationem populo indicaret. Quam vbi populi inceperunt, Ciuitatem receperunt, Deoque per huiuſmodi laudem propitio facto, ab imminenti ira liberati ſunt*. Idem ſcribit Quintianus Epiſcopus Auſculanus, apud Baronium anno. 483. num. 60. Vides ergo dogma Catholicum, primo ex ſcriptura, deinde conſequenter, ex ſuperabundantia, cæleſti reuelatione particulari, & probata confirmari. Secundum hunc ſenſum Auguſt. 10. de Ciuitate Dei cap. 31. dixit, aliquid Angelis reuelantibus, fidem adhibendum, *quapropter* (ait) *diuinæ auctoritati, humana cedat infirmitas, ijsq. beatis, & immortalibus de vera religione credamus, qui ſibi honorem non expectant, quem Deo ſuo, qui etiam noſter eſt, deberi ſciunt*. Accipiuntur ergo, vt coadiuuantes iam reuelatam doctrinam, tales reuelationes, &c.

8 Nec obſtat, quod idem Auguſt. 7. contra Donat. c. 53. loquens de baptiſmo per iocumdato, dixerit. *Si totum ludicrè, & mimicè, & ilocaliter ageretur, approban-*

bandus eſſet baptiſmus, qui ſic daretur, diuinum iudicium, per alicuius reuelationis oraculum, concordi oratione, & impenſis ſupplici deuotione gemitibus, implorandum eſſe cenſerem. Si quidem Auguſt. non de dogmate, ſed de facto loquitur, neſciri enim poterat animus, ſi iocosè, vel ludicrè miniſter baptizaſſet: vel ſi loquitur de dogmate, dicit expectandam quoque reuelationem, non primariò, & abſolutè, ſed vt magis atque magis notiſſimum dogma ex alijs capitibus, ex hoc etiam roborari poſſet.

9 Duo ergo extrema cauenda. vnum ne paſſim tales reuelationes adſtruantur, neuè eiſdem tanquam diuinæ regulæ innitantur. Alterum ne indiſcriminatim omnes repudiemus; nam vt hoc impietatem, illud leuitatẽ oſtendit. Media ergo via procedendum eſt, nam, vel tales reuelationes fiunt priuatis perſonis, vel Proceribus Eccleſiæ. Si priuatis perſonis, tàm de accipientibus, quàm teſtificantibus, Papæ Gelaſij documenta ſeruanda, imò Apoſtoli. *Spiritum nolite extinguere, prophetias nolite ſpernere, &. Omnia probate, quod bonũ eſt tenete* 1. Theſſa. c. 5. *Si* de reuelationibus factis Proceribus Eccleſię, vel ab ijſdem propoſitis loquamur, tàm fidem, quàm mores, vel cultum concernentibus, magnum authoritatis pondus habent, non tamen tale eſt, vt fide Catholica fideles adſtringantur ad eas credendas; nec enim de fide credendæ proponuntur, ſed vt media aſſumuntur ad dogmata ſuadenda, & probanda: ſicut, & ad canonizationem SS. vnde, & eaſdem reuelationes, vt probabiles, & moribus conducentes interdum probat Eccleſia, vt patet de reuelationibus S. Brigittę, &c. ex qua doctrina euidẽter apparet eiuſmodi reuelationes, ad Apoſtolicum

de-

depoſitum non pertinere,cũ has non de fide accipiendas arctet Eccleſia, nec illis ſolis tanquam medio infallibili nitatur ad controuerſi as fidei finiendas.

10 Sed etiam ſi miraculis, & ſignis doctrina aliqua approbaretur, non propterea fide credenda proponitur,ſi in depoſito aliàs contineri non appareat. Prædicauerunt Apoſtoli mandante Domino, ſed eodem *cooperante,& ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.* Marc.16. Et S.Paulus Heb.2.dixit de fide, quòd cum *initium accepiſſet enarrari per Dominum, in nos confirmata eſt,conteſtante Deo,ſignis, & virtutibus, &c.* vbi patet ſigna conſequenter, non antecedenter in credendorum propoſitione ſe habuiſſe: nam, & qui taliter affecti ſunt,vt fidei iugo colla ſubmittere non ſunt parati, niſi ſigna, & prodigia viderint, meritum fidei ammittunt,& de infidelitate taxantur. Quare meritò diuiti illi quærenti prodigia pro fratribus ſuis, reſponſum eſt Luc.16.*Si Moyſen,& Prophętas non audiunt, neque ſi quis ex mortuis reſurrexerit, credent.* Benè ergo, & ſapienter annalium dictator Baronius anno. 451.aduertit nullam Synodum in deciſione controuerſiarum fidei, miracula expectaſſe, ſed eas ex depoſito ſcripto, & non ſcripto Dei verbo terminaſſe: ibidemque confutat quoſdam ſcriptores, qui dixerunt ante definitionem Concilij Chalcedonenſis accidiſſe ſequens miraculum, nempè, quòd cum deſcriptis libellis hinc à Catholicis, illinc ab hæreticis,ijſque poſitis in ſepulchro S.Euphemiæ ad ſciendum vtra fides recipienda eſſet, accidit, quòd libellus ab Hæreticis conſcriptus, ad pedes Sanctæ Martyris repertus ſit: Catholicorum verò in eiuſdem manu dextera, quam extendens, libellum porrexit Imperatori. Tale

nam-

namque miraculum oſtendit Baronius ex Zonora to. 3.non ante defenſionem Concilij accidiſſe, ſed poſtea ad confirmandum in fide titubantem populum, & peruicacam hæreticorum extinguendam, vt accidit etiam quando S. Dominici liber Catholicus illæſus ab igne exiliuit; combuſtis hæreticorum libris. & ſubdit Baron. *ad confirmandam fidem firmiorem eſſe propheticum ſermonem, ipſam diuinam Scripturam, traditionem*, quod & S.Petri Apoſtoli teſtimonio habetur expreſſum, vt ſupra dictum eſt.

CAPVT XI.

Varijs vijs Diabolus attentauit ſacrum depoſitum deprædari, & inuertere.

1 HOC autem Sacroſanctum depoſitum varijs modis aggreſſus eſt verſutus Diabolus (vt verbis Origenis vtar. lib. 1. in Iob.) *per innumeros errores, per abundantes ſeductores, & pſeudodoctores, quibus hic mundus repletus eſt, quos nequiſſimus ſeminauit, quos atrociſſimus ille produxit, quos maligniſſimus fecit*. Igitur ad *ea vſque tempora* nempè Traiani, ex Euſeb. lib. 3. cap, 32. *Virgo pura, & incorrupta manſit Eccleſia, ijs qui ſanum Saluatoris prædicationis canonem corrumpere conati ſunt, ſi tum tamen aliqui fuerunt, in obſcura quadam caligine, ad id vſque temporis deliteſcentibus. Poſtquam autem ſacer Apoſtolorum Chorus differentem ſortius eſt finem, & generatio illa præterijt, quæ diuinam ſapientiam ipſis auribus audire meruerat, tunc impij erroris conſpiratio, per ſeductionem eorum, qui alienam doctrinam tradebant, initium cœpit, qui etiam, quando nemo amplius ſuperſtes erat ex Apoſtolis, iam nudo vertice contra veritatis prędicationem falſi nominis ſcientiam, ex aduerſo prædicare conati ſunt.*

2 Hi autem fuerunt alij primæ ætatis hæretici, quos

San-

Sanctus Ignatius martyr, Irænæus, & alij ex traditionis, & depoſiti inſpectione refutarũt. Inter ceteros hi Nouatorum prodomi, hac via depoſitum aggreſſi sũt: Non eſſe afferendum aliquid niſi eſſet in Euangelijs, aut in archiuis repoſitum, ita refert S. Ignatius epiſtola ad Philadel. *Audiui quoſdam dicentes, niſi Euangelium inuenero, in Archiuis, non credam. Talibus ego dico, quod Ieſus mihi pro archiuis eſt*, & poſtea *nec enim ſpiritui debent archiua preferri. Durum eſt contra ſtimulum calcitrare. Durum eſt Chriſto nolle credere. Durum eſt prædicationem Apoſtolorum reÿcere.*

3 Alij poſtmodum traditionibus adhærentes, in accuſationem ſcripturarum conuerſi ſunt, vt ſcripſit Iræneus lib. 3. c. 2. Subdolè alij fingentes ſe ſcripturas recipere, ſcripturis addiderunt, vel minuerunt, ſicut & alij, qui traditiones receperunt, ſuas tamen Deuteroſes, veluti centones, veris traditionibus affixerunt, *multitudinem apochryphorum inducendo*, vt ſcripſit idẽ Iræn. lib. 1. cap. 17. Vnde, contradictorios libros aduerſus Chriſti fidem attentaſſe, de Simonianis teſtatur Dioniſ. cap. 6. de diui. nom. Acta Apoſtolorum, & ſcripta Pauli impeterunt Ebionitæ, ex Polycarpo epiſtola, ad Smyrnenſ. Solùm Euangelio vtentes (ex Iræneo lib. 3. cap. 15. lege, & præcepta Moyſi abominabantur. Et in ea contineri non Dei, ſed hominum præcepta, Ptolomaitæ dicebant, ex Iræn. lib. 4. cap. 29. & Theoph. ad Autholy. lib. 2. vetus quoque teſtamẽtum Cerdo reijciebat (ex Iren. lib. 2. c. 66.) ſimiliter, & Euangelia (Lucæ excepto) Acta quoq. & ep. aliquas ſimiliter & Apocalypſim Marcion, nouum quoq. teſtamentum mutilauit, vetus reſpuit, ex Iræn. lib. 1. cap. 29. Similiter, & epiſtolas Pauli legem, & Prophetas

Apellitæ, ex Tertul. in Apol. cap. 13. Tatiani nec Acta, nec epiſtolas Pauli recipiebant, ex Euſeb. lib. 4. cap. 29. ſed, & Athemonitæ ex eodem Euſeb. ſcripturam corruperunt, antiquam fidei regulam proteruè, & impiè reſpuentes. Aquila Theodotion temerè ſcripturam innouarunt, ſicut & Symmachus, & hos inter ſe in vitiatione ſcripturæ non conueniſſe, ſed vnumquemque ſua propria induxiſſe (adeò, vt exemplaria plurimum inter ſe diſſiderent) ſcribit Epiph. de pon. & mens.

4 Alij ſuppoſititia ſacro librorum depoſito copulare conati ſunt: tales fuerunt Sethiani, libros ſeptem nomine Seth proferentes. Encratitæ, Andreæ, Thomæ ſcripta producentes: Achrontici Symponiæ magnæ, & paruæ libros apponebant, vide Epiph. aduer. hæreſ. Multa quoque nominibus Prophetarum, & Apoſtolorum prolata fuiſſe ab Hæreticis, teſtis eſt Auguſtinus 14. de Ciuit. cap. 23.

5 Sed à Patribus depoſitum interim inuictè à furibus defendebatur. Et quidem ante perſecutionis Diocletiani temporat liberius Euangelium decurrebat, doctrina Chriſti mirificè dilatabatur, cuſtodiebatur, ſine vlla contradictione depoſitum, adfauentibus, & incredibilem beneuolentiam erga noſtræ profeſſionis religionem exhibentibus, ijs Principibus, qui Chriſto nomen dabant, vt latè Euſebius lib. 8. cap. primo. *Vt nec væſanus ille, & perditus Dæmon, vel ſuo ipſius conatu in inuidiam rapere, vel hominum inſidijs vlla ex parte potuerit impedire*. Verum altiſſimo Dei conſilio Diabolo poteſtas permiſſa, vt Eccleſiam perſecutionibus exerceret, Gentilium furorem armando, quo eam redderet illuſtriorem. Edictum ergo de-

tra-

tradendis ſacris codicibus, vt igne cremarentur euulgatur; rurſus perſecutio, quæ fuit in omni prouincia inſtauratur, Pręſides conſtituti, qui Sacros libros Sacroſancti depoſiti partem, vbi nam ſeruarentur, exquirerent, exquiſitos adducerent, abductos in medio foro rogo imponerent, quod oculis proprijs inſpexit Euſebius, l.8.c.2. Non defuerunt, vitę temporali conſulentes, qui codices conſignarunt, vnde, vt hi traditoris titulum, meruerunt, ita qui mori potius, quàm eos prodere maluerunt, illuſtri martyrij pręrogatiua effulxerunt. Plenæ his Eccleſiaſticę tabulę, vbi commemoratio legitur plurimorum Sanctorum Martyrum, qui ſpreto Diocletiani Imperatoris edicto, quo tradi Sacri Codices iubebantur, potius corpora carnificibus, quàm ſancta dare canibus, maluerunt. Inter eos Eccleſiarum Pręſules mirificè enitebant, quorum ſi qui (quę eſt humana conditio) depręhēſi fuiſſent perſecutoribus ceſſiſſe, tradēdo, Codices, in Synodis, eorum cauſa diſcutiebatur, & tranſgreſſores amandabantur, ex Auguſt. 3. con. Creſc. cap. 27. in Breui. collat. 3. diei c. 3. Sic in Synodo Cirthēſi, de multorum Epiſcoporum cauſa tractatum eſt, multique à gradu eiecti Traditores, qui poſtea rabie perciti, Carthaginem adeuntes Maiorinum Pſeudoepiſcopum crearunt, contra Cęcilianum Epiſcopum: cumq. ijdem eſſent manifeſtiſſimi traditores in Cęcilianum traditionis crimen falſiſſimè retorſerunt, & Schiſmati hęreſim addiderunt; cuius ſemina Lucilla factioſa fœmina peperit, auaritia nutriuit, ambitus roborauit, & à Donato ſucceſſore Maiorini cum Schiſmate Donatiſtarum nomen eorum factio aſſumpſit. Pręceteris autem depoſiti cuſtodibus Romani pręſules eni-

tuerunt, & quamuis Donatiſtarum patroni aliquot, eos proſcindere auſi ſint, Auguſt. illos redarguit dicens. *Quid ergo iam opus eſt, vt Epiſcoporum Romanæ Eccleſię, quos incredibilibus calumnijs inſectatus eſt, obiecta ab eo crimina diluamus? Marcellinus, & Presbyteri eius Melchiades, Marcellus, & Sylueſter traditionis codicum diuinorum, etiã thurificationis ab eo crimine arguuntur, ſed nunquid ideò, etiam conuincuntur, aut conuicti aliqua documentorum firmitate monſtrantur?* de vnit. bapt. con. Petil. lib. cap. 16. & quamuis id accidiſſet, hoc nihil prçiudicat. Audi Auguſt. *Non ſanè* (ait Sanctus) *parua eſt parumque glorioſa conſolatio cuiuſcumque, ſi ab inimicis Eccleſiæ cum ipſa Eccleſia criminamur. Eius tamen defenſio, non in eorum hominum defenſione conſtitit, quos iſti nominatim falſis criminationibus appetunt. Prorſus quales fuerint Marcellinus, Marcellus, Syflueſter, Melchiades, Menſurius, Cecilianus, atque alij, quibus obijciunt pro ſua defenſione, quod volunt, nihil præiudicat Eccleſiæ Catholicæ toto terrarum orbe diffuſæ, nullomodo eorum innocentia coronamur, nullo modo eorum iniquitate damnamur. Si boni fuerunt, in area Catholicæ, tritura, tãquam grana mundati ſunt. Si mali fuerunt in area Catholicę, tritura tamquam ſtipulæ comminuti ſunt. Intra iſtam arcam boni, & mali eſſe poſſunt, extra eam boni eſſe non poſſunt.*

6 De cęlo pugnatum eſt contra oppreſſores ſacri depoſiti, nam (vt ſcribit Victor. Vticenſis lib. 3. de perſecut. Vuandalica) cum Fundanus Ciuitatis illius quõdam Epiſcopus ſcripturas Dominicas traderet exurendas, & magiſtratus ſacrilegus ignem apponeret, *ſubito imber ſereno cælo diffunditur, ignis ſcripturis ſanctis*

ctis admotus extinguitur, grandines adhibentur, omniſq. ipſa regio, pro ſcripturis Dominicis, elementibus furentibus, deuaſtabatur.

7 Hęc depoſiti inuaſio, aperta verbi Dei ſcripti, & non ſcripti cum cęterorum dogmatum orthodoxorũ primitiuis ſęculis, & nonnullis ſequentibus, ſagitta fuit volans in die, & Dęmonium meridianum, hoc eſt aperta, & manifeſta ſęuitia, & ęſtus diaboli, & miniſtrorum eius hęreticorum atque Gentilium, armis, ideſt ſagittis, linguis depoſitum inuadentium. Verùm *timore* etiam *nocturno*, & *negotio perambulante in tenebris* (hoc eſt occultè, & per noctem) idem depoſitum adorſus eſt per miniſtros tenebricoſos. Nec mirum, nam ex Nazianz. oratione de calamit. animę ſuę: *Semper humno generi infeſus, atq. infeſtus Diabolus, nec cum ipſe ob nefarium conſilium ſuum è cælo in terram præceps actus ſit, ex terra Cęlites fieri pati poteſt: miſerrimus nũc, qui primariæ excellentiſſimæ q; pulchritudinis gloriam ſummumque, ac regium Dei honorem affectans, nihil aliud eſt conſecutus, quàm vt pro luce tenebris obtegeretur. Eòque fit, vt tenebricoſis actionibus ſemper oblectetur, tetrique, ac caliginoſi vitij principatum in terra teneat. Duplicis porrò ille formæ eſt, atq. obliquo, & verſipelli conſilio, alios alioſq. ſubindè laqueos nectit, eſt quidem illa caligo obſcuriſſima.*

8 Inſidijs quidem laqueos nexuit, quando carnis quoque illecebris ineſcauit animales ſpiritum habentes, & ad ſuam naſſam pertraxit. Hinc vxorum communitas à Simone introducitur. Epiph. hęreſ. 21. In multiplici fœminarum coitu, turpibuſque, ac intollerabilibus actibus (quos nec dicere fas eſt) verſabantur Nicolaitę, ex eodem hęr. 25. lumine amoto ad cę-

nam conuenientes viri cum mulieribus turpiter alij miſcebantur ex Clem.3. Strom. Carnis voluptatibus inſatiabiliter inſeruiebant Valentiniani, ex Irenęo lib.1.cap.8. 9. 10. Poſt epulas ad ęſtrum ſe conuertebant Gnoſtici, viro vxorem ſuam alteri concedente ex Epip.hęr.26. Fęminas maximè honeſtas, & circumpurpuratas Marcoſiani corrumpebant, ex Iren.lib.1. cap.8. nudi in Hypocauſtis, & locis ſubterraneis lucem fugientes conueniebant Adamitæ: communeſque mulieros faciebant, & lumine extincto, promiſciuè in quacumq. incidiſſent commiſcebantur, ex Theodor. lib.1.hęret.fabularum. Harum turpitudinum heredes fuerunt Symmachiani diſcipuli Patricij Manichęi, & alij. Et nouiſſimè Anabaptiſtarum examina, Condormientes, & Fratres (vt vocant) de familia charitatis, ſunt imitati.

9 Hoc modo (vt dicit Euſebius 4. Hiſt. cap. 7.) *qui iam pridem perſecutionum procellis* (hoc eſt aperto Marte) *& impetu hæretico*, Machęra, ſcripturas adoriendo, aduerſus Eccleſiam dimicauerat, *ab illis vijs interclusus, viris perditis; & plenis pręstigiarum tanquā quibusdam iustrumentis, ad perniciem animarum, atq. adeò ministris ad interitum comparatis, vſus; alio inſidiarum genere oppugnare, omnesq. vias excogitare voluit, quibus præstigiatores, & homines fraudulenti, illam ipſam nostræ religionis appellationem callidè prætexentes, non modo fideles, quos fortè laqueis suis irretirent, in profundam internicionis voraginem vna ſecum præcipitarent; ſed etiam fidei ignaros, rudesq. perditis illis conatibus pariter ab auditu, qui ad salutare Dei verbum patebat, penitus auerterent*. Si quidem propter ſpurcitias Gnoſticorū, malè audiebat Chriſtianorum nomen,

men, quod hęretici ideo aſſumebant, vt negotia perambulantia in tenebris exercerent, vt coacti ſint Tertull. Iuſtinus, Clem. Alex. Orgia illa, & infanda myſteria apologeticis ſcriptis demonſtrare, non à Catholicis Chriſtianis, ſed à tenebricoſis hominibus Gnoſticis exerceri.

10 Sed rurſus inuidus diabolus iterato circulo, arma lucis aſſumens, & meridiei fulgorem, multa ſub pietatis ſpecie dogmata introducere cœpit, & depoſitum ſacrum adoririe. Nam per Pſeudapoſtolicos ſub ſpecie pietatis, & primo ſub continentiæ laude nuptias ſuggillabat, quos poſtea ſecuti ſunt Adamitæ, Manichęi, &c. Sub ſpecie miſericordię Caiani dicebant peccatores inuiſos quidem eſſe Deo, ſed nullam noxam pro malefactis recipere, ex Theodoreto. Hos poſtea imitati ſunt ex parte Origeniſtę, docendo Dęmones tandem ſaluandos, ex Auguſt. hęr. 43. Sub ſpecie rigoroſitatis diſciplinę Eccleſiaſticę, lapſis veniam negabant Nouatiani, & fores Eccleſiæ intercludebant, ex Theod. Sub pallio virtutis taciturnitatis, adeò ſilētio ſtudebant Paſſarolonchitæ apud Philaſtr. hær. 29 & Auguſt. hom. 63. vt nulli rei niſi ſilentio retinendo vacarent. Sub ſpecie temperantiæ Tertullianiſtę Catholicos, animales vocabant, quòd ſuperinducta ieiunia trium quadrageſimarum à Montaniſtis nollent obſeruare. Sub ſpecie pęnitentię nudis pedibus ſuperſtitiosè incedebant Helceſeitę ex Philaſt. hær. 82. Sub ſpecie caſtitatis Valleſij (alias dicti Eunuchi) ſe ipſos caſtrabant, & peregrinos quoque in vinculis alligatos, abſcindebant.

11 Sed vt dicit Hilarius 8. lib. de Trinit. *Pijs quoque profeſſionibus fidęi, impiæ perfidiæ contradictiones atte-*

xuerunt Ariani, profitentes vnum Deum, vt ſimplicis fidei hominem captantes, dum ſubijciendo percontabãtur, an etiam Chriſtus Deus eſſet, per vnius Dei fidem, à Chriſti Dei confeſſione depellerent: dum iam non vnus Deus ſit, ſi ſit Deus confitendus & Chriſtus. cumque ſcripturarum eloquijs Ariani reuincerentur, & Patrũ doctrinis; illi reclamabant: *Pium eſt, quod volumus*. Sed idem Hil. ſcribens eos retundebat, lib. de Synod. contra Arianos, dicens. *Ne damnemus PP. ne animemus hæreticos, ne dum hæreſim expellimus, hæreſim nutriamus*, & iterum ſic eos oppugnat. *Hoc nunc ſub falſæ pietatis efficiunt, hoc nunc ſub ſpecie prædicationis Euãgelicæ laborartur, vt Dominus Ieſus, dum prædicari creditur, denegetur*. lib. contra Arianos, ſeu contra Auxentium.

12 Et Anticomarianos quoque (teſtè Epiph. hæreſi. 78.) Diabolus aduerſus Chriſti Domini matrem ſuſcitauit, hoſtes puritatis Virginalis. Sed quos tenebris, in oppugnanda virginitate Deiparæ, circumuenerat, ſub ſpecie pietatis, & lucis Collyridianos excitauit, qui vltra decorum Virginem honorantes, illam pro Deo coluerunt, eidem, mulierum miniſterio, ſacrificãtes. Vnde eos perſtringens ſic dixit. *Ceterum quandoque, & procliuè eſt ad praua conuerti mentem, quam ad neceſſaria, cum lubrica ſit noſtra humana ratiocinatio, & non citò dirigat imperium ſuum ad rectam viam Domini, ſed declinet nunc ad dexteram, nunc ad ſiniſtram, & rurſus aliter vertatur noſtra malitia circa eaſdem cogitationes, & impellat noſtram modeſtiam, rurſus ad alias vias pergere coacti ſumus, ne fortè hoc ipſum, quod abundantius Virginem laudamus, fiat alicui in offendiculum imaginationis. Qui enim in filium*

Blaſ-

blaſpemi ſunt (quemadmodum à me ſupra oſtenſum eſt) natura ipſum ablienare à Patris deitate conati sũt. Alij verò rurſus aliter ſentientes, nimirum velut amplius honorare progreſſi eundem eſſe Patrem dixerunt, & eundem Filium, & eundẽ Spiritum S; eſt autẽ vtriuſq. inſanabilis plaga. Sic etiam de Sancta hac, & B. Virgine aliqui quidem contumelia afficere ipſam auſi ſunt, velut copulatam carni poſt maximam illam, & ſynceram Domini diſpenſationem, aduentus ipſius in carne, & eſt hoc impientiſſimum, & flagitioſiſſimum: Quemadmodum autem dicimus nos hoc audiuiſſe, quoſdam ita auſos fuiſſe, vt facillimè ſe ipſos proiecerint in peccatum, ſic admirati ſumus, quòd aliud rurſus audiuiſſemus, alios nimirum ita deſipere, vt in tractatione de ipſa Sancta ſemper Virgine pro Deo hanc introducere ſtuduerint, & adhuc ſtudeant, & furore quodam, & amentia ducantur. Et poſt enarratã hæreſim Collyridianorum, qui per mulieres collyridem eidem ſacrificabant (quod Diabolicum opus, & ſpiritus immundi doctrinam appellat) ſubdit. *Non conuenit colore Sanctos vltra decorum, ſed honorare ipſorum Dominum. Ceſſet itaque error ſeductorum. Neque enim Deus eſt Maria, neq. de cælo corpus habet, ſed ex conceptione viri, & mulieris, ſecundum promiſſionem verò velut Iſaac diſpoſita.*

13 Audiant documenta Epiph. qui ſub obtentu pietatis auſi ſunt dicere, vel B. Virginem conceptam de Spiritu ſancto, vel oſculo Ioachim, & Annæ abſque copula procreatam, vel in ventre Annæ in gloria conceptam, videndo diuinam eſſentiam, & huiuſmodi. Idẽ Epi. hæreſ. 79. ait, *Sicut autem per contumeliam Anticomariani, qui hæc opinari videntur nouas opiniones in cogitationes hominum ſeminant; ſic etiam hi Collyriani*

ni ad alteram partem inclinantes, in ſummo detrimento deprehendũtur, quo illud, quod apud externos, quidem Philoſophos celebrè eſt, dum dicunt. Extremitates æqualitates, etiam in ipſis impleatur. Aequale eſt enim in vtriſque his ſectis detrimentum, cum illi quidem vilipendant Sanctam Virginem, hi verò rurſus vltra decorum glorificent. Hi enim, qui hoc docent, qui ſunt præterquam mulieres? Muliebrè enim genus lubricum eſt, erroneumque, ac intellectu humili præditum, etenim, & ipſi Diabolo viſum eſt hoc à mulieribus euomere. Quemadmodum enim ſupra apud Quintillam, ac Priſcillam ridicula ſunt dogmata, ita etiam hic; & in fine vocat hanc hæreſim *Cantharidem forma quidem auricolorem, alatam* verò, & volantem, venenaque iaculantem, & virus in ſe ipſa habentem.

14 Felix quoque Tertius inuehitur contra Petrum Fullonem, quod ſub pietatis ſpecie Triſagio addiderit, *Qui crucifixus es pro nobis. Quemadmodum*, ait, qui *piscationem ſectantur, hamum eſca contegunt, & ex improuiſo capiunt piſces, ſic & tu Angelicæ locutioni additionem induxiſti, & triſagiæ deprecationi, quaſi pietatis obtentu diram impietatem excogitaſti*. Præclàre etiam ſcripſit Caſſian. lib. 1. de Incarnat. cap. 2. *Non minoris erroris eſt Domino noſtro Ieſu Christo impropria addere, quàm propria denegare: quicquid enim de illo non ita dicitur, vt eſt, etiam ſi honor videatur, iniuria eſt*. Ergo, & ſi pietatem ſupradicta aſſerta incautis primo aſpectu, redolere viderentur, etiam ſi deuotio erga Chriſtum, vel Virginem Matrem prætexeretur, ſi non dicuntur, vt ſunt, pia dicenda non ſunt, ſed potius pietati officere, vt dicebat Sanctus Auguſt. ep. 8. dicendo. *Poſſet aliquibus videri etiam de laudibus Dei*

eſſe officioſa mendacia, vt apud homines pigriores dilectio eius ardeſcat. Atque ita nuſquam certa erit in libris Sanctis, caſtæ veritatis autoritas. Nonne attendimus eundem Apoſtolum cum ingenti cura commendandæ veritatis dicere. ſi autem Chriſtus non reſurrexit inanis eſt prædicatio noſtra, inuenimur, & falſi teſtes Dei, quoniam teſtimonium diximus aduerſus Deum; quod ſuſcitauerit Chriſtum, quem non ſuſcitauit, ſi mortui non reſurgunt? ſi quis huic diceret, quid in hoc mendacio perhorreſcis, cum id dixeris, quod etiam ſi ſalſum ſit, ad laudem Dei maximè pertinet? nonne huius deteſtatus inſaniam, quibus poſſet verbis, & ſignificationibus in lucem penetralia ſui cordis aperiret, clamans. Non minori, aut fortaſſe etiam maiori ſcelere, in Deo laudari falſitatem, quam vituperari veritatem? cuius dicti ratio aſſignatur à S. D. in eum locum Apoſtoli 1. Cor. 15. lect. 2. *quia* (ait) *intellectus noſter nunquam poteſt tantum laudare Deum, quin deficiat à perfectione illius, & ideò ſi non totaliter intellectus omnem veritatem de Deo poſſit intelligere, hoc eſt ad excellentiam Dei, ſed ſi attribuatur Deo aliquid, quod nõ habet, vel non facit, videtur, quod intellectus noſter ſit maior Deo, & intelligat aliquid maius eo, quod ſibi falsè attribuit*, hoc eſt, certitudine fidei eidẽ attribuendo, quod non facit, vel nõ eſt certum feciſſe, & eadem fide laudare, quod certò neſcitur ex diuinis fidei regulis, an fecerit. E contrario verò non laudantes laudanda diuina opera (& ſi ob ſimplicitatem illorum operum, & humilitatem reſpuantur à puſillis, ſub ſpecie pietatis) non parum pietati officiunt. Quare S. Hilar. lib. de Synod. ſic talibus occurrebat. *Vobis fratres dico, qui iam non lacte alimini, ſed firmo cibo veritatis. Nunquid, quia iſta ſapien-*

pientia mundi non intelligit,& his ſtulta ſunt, nos cum mundo ſapientes erimus,& hæc stulta eſſe credemus?& quia hæc impijs coæua ſunt, nos non lucebimus in intellecta veritate doctrinæ? Malè Sanctis rebus præiudicatur, ſi quia Sanctè à quibuſdam non habentur, eſſe non debeant. Non ergo gloriemur in Cruce Christi, quia ſcandalum mundo eſt, neque, vt viuente Deo mortè prædicemus, ne ab impijs, Deus mortis arguatur. Aequale ergo periculum eſt, vel quæ ad maieſtatem pertinent addere ſub pietatis obtentu, vel quæ ad humilitatem attinent, propter ſcandalum denegare. Securæ vero vocis eſt aſſerere quæ à fidei regula, & in depoſito traduntur, vt nec inſolentia, intuitu maieſtatis, fabricemur, nec humilia reſpectu humanitatis confiteri erubeſcamus, nec vnquam putemus dogmata ad pietatem pertinere, niſi publico Eccleſiæ charactere obſignata, ad idē depoſitum pertinere, declaretur, nam rectè S. Cyprianus lib. de vnit. Eccleſiæ. *Aduerſarius Diabolus, qui ſecundum Apoſtolicam vocem transfigurat ſe in Angelum lucis, miniſtros ſubornat ſuos, aſſerentes noctem pro die, interitum pro ſalute, deſperationem ſub obtentu ſpei, perfidiam ſub prætextu fidei, Antichriſtum ſub vocabulo Christi, & dum veriſimilia mentiuntur, veritatem fruſtrantur*, & rationē aſſignat. *Hoc ideò fit, quia ad veritatis originem non reditur, nec caput quæritur, nec magiſtri cæleſtis doctrina ſeruatur.* Dicamus, & nos, quòd ad depoſitum non confugiatur.

16 Sub ſpecie quoque religionis defendendę, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ tuendæ, Principes ſeculi aliquos animauit ambitio aulicorum, vt in ea, quæ Pontificalis ordinis ſunt, cenſoriam virgulam arripiant, contra quā

vul-

vulpinam perſecutionem ſic exclamauit Hil. contra Conſtantium. *Pugnamus contra perſecutorem fallentem, contra hostem blandientem Antichristum, qui non dorſum cædit, ſed ventrem palpat, non caput gladio diſſecat, ſed animam auro occidit: Non ignes publicè minatur, ſed gehennam priuatim accendit, Christum confitetur, vt neget, Eccleſiæ tecta cõſtruit, vt fidem destruat.* & poſtea. *Ac primum miſereri licet nostræ ætatis laborum, & præsentium temporum stultorum opiniones ingemiſcere, quibus patrocinari Deo humana creduntur, & ad tuendam Christi Eccleſiam, ambitione ſeculari laboratur*, & ſubdit: *Oro vos Epiſcopi, qui hoc vos eſſe creditis, quibus nam ſuffragijs ad prædicandum Euangelium vſi ſunt? quibus adiuti potestatibus Christum prędicauerunt, genteſq. ferè omnes ex idolis ad Deum tranſeunt? an ne aliquem ſibi aſſumebant è Palatio dignitatem?* poſtea. *At nunc proh dolor diuinam fidem ſuffragia terrena commendant, inopſq. virtutis ſuæ Christus, dũ ambitio nomini ſuo cõciliatur arguitur.* Cumq. hoc ſit Epiſcoporum, non Principum diſcernere, quid ad depoſitum pertineat, optimè contra eundem Imperatorem ſcripſit Athanaſius epiſtola ad ſolit. vitam agentes, velle tale iudicium ſub ſpecie defenſionis Eccleſiæ vſurpare, eſſet *abhominationem deſolationis in templo Dei erigere*, ſubdens. *Quod ſi istud est iudicium Episcoporum, quid commune cum eo habet Imperator? ſin contra iſta, minis Cæſaris conſtantur, quid opus eſt hominibus titulo Epiſcopis?*

17 Quamuis autem multi fuerint Eccleſiaſtici iudicij vſurpatores, acerrimè tamen illis contradictum eſt, nã, & ille dixit. *in fidei negotio, Sacerdotum debet eſſe collatio* Ambroſ. ep. 32. ad Valentinianum: & Valentinia-

nia-

nianus epiſtola ad Synodum Epheſ. ſcitè prænunciauit. *Qui Sanctorum Epiſcoporum Catalogo adſcriptus non eſt, non debet Eccleſiaſticis negotijs, & conſultationibus ſe immiſcere*. Porrò temeratores, qui manus in depoſito diſcernendo appoſuerunt, diuinam vindictam expertos, eſſe annalia luculenter teſtantur.

18 Pergo.alia etiam via per nimiam exaltationem ſecularis Principatus contra leges Eccleſię, Eccleſiaſticã deſtruere libertatem conatus eſt Diabolus verſipellis. Vnde de quodam ſui temporis Rege conqueſtus eſt S. Bernardus epiſt.ad Honorium Papam pro Senonenſi. *Poſtremo quis ambigat, non aliud eum, quàm oppugnare religionem, quam nimirum apertè ſui regni deſtructionem, ſuæ coronæ proclamat inimicam, & alter Herodes Chriſtum non iam incunabilis habet ſuſpectũ, ſed in Eccleſijs inuidet exaltatum*. Ob eiuſdem libertatis inuaſionem docet Bernardus ſer.33. in Cant. quod plaga amara fuit in perſecutione Gentiliũ contra Eccleſiã, amarior in perſecutione Hæreticorum, amariſſima in perſecutione filiorũ, illudq. Ezechiæ impleri. *Ecce in pace amaritudo mea amariſſima*. Dum dicunt Pax, Pax, & non eſt Pax, vt eleganter idem S. proſequitur: & per pacem inferunt Eccleſiæ bellum, indebitam ſibi poteſtatem vſurpando, operantibus id ſpiritibus erroris. His modis à primordio ſpiritalis malitia auſpicata eſt ad Sacroſancti depoſiti inuaſionem.

CAPVT XII.

Furibus, & latronibus, Sacri depoſiti inuaſoribus, Eccleſiæ Proceres, Romanos verò Pontifices præcipuè reſtitiſſe.

1 AD noſtrorum quoque dogmatum prædicationem (quia erant antiquitatis ſigillo munita,& per manus traditū depoſitum oſtendebant) nullus vmquam nos eſt demiratus , nullus vnquam velut tunc primo recens, nouum , & inauditum potuit dogma deſignare,nullus de inuaſione notauit,nec vt prędones, & fures exterruit , & inſectatus eſt. Soli Hæretici de quibus etiam ſcripſit magnus Baſilius ep. 63. *Tantam contra nos impudentiam induerunt,vt & ſomnia in nos comminiſcantur,doctrinam noſtrā vt nociuam traducentes,qui tamen,etiāſi capitibus ſuis vniuerſa eorum menſium,quibus arborum folia ſternuntur,phantaſmata complecterentur,nullā nobis prorſus poterunt aſpergere calumniam, quandoquidem plurimos habeant ſingulæ Eccleſiæ , qui veritati teſtimoniū ferunt.*

2 Nouitia verò eorum doctrina vix orta, illicò contradictionem paſſa,deſignatis authoribus, tempore notato, dogmate de nouitate conuicto . Semper ergo obſeruatum eſt, quod exortis hæreſibus defenſo-

res

res depoſiti ſunt à Dei prouidentia deſtinati: & vt verbis Euſebij vtar. lib. 4. Hiſt. cap. 23. *Eccleſiarum Paſtores, vbiq.* Hæreticos *tāquam immanes quaſdam, & agreſtes beſtias à Chriſti ouibus arcere, & à præda depellere laborant; interdum fratres admonendo, cohortandoque, non rarò ipſos Hæreticos aperto Marte adoriendo, & coram abſque ſcripto, cùm diſſerendo cum illis, cùm eorum errores refutando; nonnumquam quibuſdam commentarijs diligenter, quos* ſcripſerant, opiniones ab illis inuentas accuratiſſimè *coarguendo*. Et ſemper, vt elegantiſſimè tradidit S. Vincentius Lerinen. cap. 9. *Semper hic mos in Eccleſia viguit, vt quantò quiſque foret religioſior, eò promptiùs nouellis adinuentionibus contrairet, exemplis* (ſubdit) *plena ſunt omnia*. Quæ videre non graueris in primo noſtro tomo cath. præſcript. à pag. 606. vſque ad finem. Clara quoque eſt euangelica parabola zizaniorum, vbi præſto ſunt ſerui vigiles patris familias ad zizania detegenda, & ipſa Dei Eccleſia ex Auguſt. ep. 119. cap. 19. *inter multam paleam, multaque zizania conſtituta, multa tolerat. Et tamen, quæ ſunt contra fidem, vel bonam vitam non approbat, nec tacet, nec facit*. Quomodo autem tacere poſſunt PP. cù ad inſurgēdum contra effoſſores depoſiti ſint deſtinati? Eſa. 62. *Super muros tuos Hieruſalem conſtitui cuſtodes tota die, & tota nocte, in perpetuū non tacebunt*. Quomodo cum furibus dexteras miſcere poſſunt Paſtores, & DD. qui dati ſunt (ex Apoſtolo Epheſ. 4.) *vt non ſimus paruuli fluctuantes? & iterum: ne circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in aſtutia ad circumuentionem erroris?* Erunt ne arundines vento agitatę, qui vt columnæ orbis poſiti ſunt ad ſuſtinendam Eccleſiam, quæ *colum-*

na

na, & firmamentum veritatis ab Apoſtolo 1. Tim.3. prędicatur? Numquam eis adaptabitur, quod hoſtibus tamen competit. *Canes muti, non valentes latrare* Eſ. 56. ſcilicet, vt fauore, vel gratia, tempori ſeruientes ſileant, vbi veritas periclitatur. Quin imò in illis impletur, quod ſcriptum eſt Zach. 13. *Et erit in die illa dicit Dominus exercituum, diſperdam nomina Idolorum de terra, & non memorabuntur vltra: & pſeudoprophetas, & ſpiritum immundum auferam de terra. Et erit, cum prophetauerit quiſpiam vltra, dicent ei pater & mater eius, qui genuerunt eum, Non viues, quia mendacium locutus es in nomine Domini, & configent eum Pater, & Mater eius genitores eius cum prophetauerit.*

3 Sed prę ceteris, vt ſupra ceteros, prȩcipua iſta vigilantia in cuſtodiendo depoſito à Sede Apoſtolica obſeruata eſt, recenſebimus exempla, Lerinenſis veſtigia ſequentes cap.9. *vt omnes luce clarius videant, beatorum Apoſtolorum beatæ ſucceſſio, quanta vi ſemper, quanto ſtudio, quanta contentione defenderit ſuſceptæ ſemel religionis integritatem.*

4 Igitur (vt ſcribit Euſebius lib.2. Ecc.Hiſtor.c.13.) *cum fides in ſeruatorem, & Dominum noſtrum* Ieſum *Chriſtum vbique ad omnes homines iam dimanaſſet, Satan humanæ ſalutis hoſtis capitalis, vrbemque, propter Imperij decus ceteris omnibus dominata eſt, priusquam fidem Chriſti reciperet, aſtutè præripere, præoccupareque molitus, eò Simonem quaſi manu deducit, atque callidis illius viri præſtigijs opem ipſe ferens, complures, qui Romæ domicilia rerum ſuarum collocaſſet, in errorem inductos ſuo addidiſſet obſequio:* Romam quoque Dei prouidentia Petrum deſtinauit, qui Hȩreticorum, pa-

ren-

rentem Simonem magum profligaret?

Ibi depoſitum fidei Catholicæ defendit Apoſtolorum Princeps S. PETRVS, eumque velut Icarum per aera volantem in terra elidi precibus impetrauit: idem depoſitum cum ſanguine Eccleſiæ Romanę conſignans.

Sub LINO erumpunt Hebion, Cherintus, Menander. Sed ne depoſitum inuerterent diligentiſſimè S. Pontifex euigilabat.

Sub CLETO (dum Domitianus ſe Deum deæ virginis Palladis filium attitulabat) eò feruentius depoſitum cuſtodiendo, Cletus Chriſtum Deum, filium quoque B. Virginis fidelibus prędicabat.

5 Cum autem inter Corinthios, vt ſcribit Iręneus lib. 3. cap. 3. de fide, & ad depoſitum pertinentes ortæ eſsēt controuerſiæ, CLEMENS *potentiſſimas* illis ſcripſit *litteras, reparans eorum fidem, & annuncians, quam in recenti ab Apoſtolis receperant, traditionem*.

6 Elxai, vel Elxęus, ſub ANACLETO Eccleſiam infeſtabat, ſicut & Tebulis Hæreticus, qui Eccleſiam Hieroſolymitanam inficere tentauerat (ex Euſeb. 4. Hiſt. cap. 21.) at depoſitum Anacletus cuſtodiebat, promulgans ex Apoſtolica traditione *maiores Eccleſiæ cauſas* ad Sedem Apoſtolicam deferendas epiſt. 1.

7 Millenariorū, ſeù Chiliaſtarū error ſub EVARISTO irrepſit. (ſemina ignoranter iaciente quodam Ioanne Seniore, quæ poſteà in hæreſim eruperunt, Apollinare propugnatore) ſimiliter Baſilides, & omnium ſordidiſſimus Carpocras, & nefandiſſimus Adamitarū parens Prodicus, qui omnes Gnoſtici, Barboritæ, dicebantur: Sed Euariſti diligentia procul à depoſito arceban-

bantur, idem matrimonij ſolemnitates ex Apoſtolico depoſito tradit epiſt.1.

7 Sub ALEXANDRO I. Barchocebas Iudęus diuinitus ſe miſſum aſſerebat, illudque de ſe prophetatum mentiebatur. *Orietur Stella ex Iacob.* At ex depoſito, de verò Meſſia id intelligi debere Alexander prædicabat. Epiſtola ad omnes orthodoxos ex depoſito S.Trinitatis myſterium defendit, quid ſit in ſacrificio offerendum tradit.

8 SIXTI I. Papæ tempore, Aquila Ponticus ab Eccleſia pulſus, & in Iudaiſmum relapſus, aſtrologiæ iudiciariæ vanus inſectator, aduerſus Septuaginta editionem, nouam traductionem Iudaicis fabulis adfauentem aggreditur, Pontifice Summo depoſitum ab hac impietate vindicante. Idem epiſtola ad orthodoxos eiuſdem S.Trinitatis fidem tradit ex depoſito.

9 Valētinus Hęreſiarcha ſub THELESPHORO caput exerit in depoſitum irruens; Ophitarum quoq; & Caianorum examina erumpunt, ſimiliter Sethiani, Marcionitæ, & Cerdonitæ fauos, vt veſpæ facientes felle non melle plenos: Sed argumentoſa apis ex aperta doctrina fauos componebat Theleſphorus, butyrum, & mel propheticum comedens, vt ſciret reprobare malum, & eligere bonum. ieiunium Quadrageſimale ex depoſito promulgat. Epiſtola ad vniuerſos.

10 Sub HIGINO ex Irænæo lib.3. cap. 4. Valentinus Hæreſiarcha Romam ſe contulit, qui cum ſuis Catholicam fidem confitendo, verius ſimulando, receptus ad communionem, ſicut & Cerdo, detecti poſtea Hæretici ab Eccleſia proſcripti, & eiecti. Item Iudaizantes Eccleſias, quæ decimaquarta Luna Paſcha celebrare volebant, ſuo decreto, ex Apoſtolico depo-

ſito,& traditione correxit Irẹn.lib.1.cap.28.3.cap.4. Tertull.3.in Marc.Socrat.lib.5.cap.21.

PIVS Epiſt. 2. conſuetudines laudabiles, quæ non ſunt contra fidem,ſeruandas docet: item eas,quę à *Sancto* Petro traditas longa ſeruauit vetuſtas.

11 Sub ANICETO Hermogenis hæreſis prodijt. Montani ſecta quoque lucem aſpexit,& quamuis Mõtaniſtis fidẽ ſimulantibus,litteræ pacis à Pontificæ traditæ ſint,ex Tertull.ad.Prax.cap.1.tamen ,cum detecti ſunt depoſiti Apoſtolici aggreſſores, reuocatæ sũt, & impoſtores exſibilati. Tatiani quoque, & Seueriani fures detecti,ab Eccleſia eliminati.

12 Ebullierũt veluti ciniphes,Bardeſanes, Marcus Colarbaſius, Sacramentarij, & alter Prodicus Hæreſiarchæ ſub SOTHERE Pontifice, ſed eius vigilantia, illæſum Apoſtolicum depoſitum ſeruatum eſt.

13 A Florini impietate ELEVTHERVS Eccleſiam cuſtodiuit immunem, & Valentinum,& Marcionem,qui vſque ad hæc tempora Romæ perſeuerarunt, ex Tertull.de præſcript.cap. 8. pœnitentiam ſimulantes, ob inquietam curioſitatem , qua reliquos fideles vitiabant, ab Eccleſia abſcidit. Vndè idem S.Iræn. lib.3.cap.3.cum præcedentes Pontifices enumeraſſet ſubdit. *Nunc duodecimo loco Epiſcopatum ab Apoſtolis habet Eleutherus(ſubdens) Hac ordinatione,& ſucceſſione,ea quæ eſt ab Apoſtolis in Eccleſia Traditio, & veritatis præconiatio peruenit vſque ad nos. Et eſt pleniſſima hæc oſtenſio,vnam,& eandem viuificatricem fidem eſſe,quæ in Eccleſia ab Apoſtolis vſque nunc ſit conſeruata, & tradita*. Vide continuatam depoſiti cuſtodiam tanti Patris authoritate conteſtatam.

14 Eleuthero VICTOR ſuccedit, & Theodotum

coria

coriarium Apoſtoli depoſiti inuaſorem ab Eccleſia eliminauit: ſimiliter, & alterum Theodotum argentarium, Melchiſedecianos, Praxeanos. Quartadecimanorum quoque hæreſim confregit. Montaniſtas diris deuouit ZEPHERINVS, cum Tertulliano eorumdem defenſore. Ab ijſdem CALIXTVS ne depoſitum inuaderetur, cauebat. Apoſtolicas etiam inſtitutiones ſartas tectas curabat. epiſt. 2. Berylli quoq. hæreſis, & Valleſiorũ, ſeù Eunuchorũ perfidia, & Origenis inſania, ſub VRBANO exufflabatur. Pſeudoprophetiſſa, quæ Capadociã, & Pontum inficiebat, Sub Pontiano euanuit. Anthero depoſiti pariter cuſtodi integerrimo FABIANVS ſuccedens, ex Cypr. ad Cornel. ep. 55. Priuatum nomine, hæreſiarcham infamia notatum, Eccleſiaſtica communione priuauit. Alij quoque Hæretici in Arabia immortalitatem animæ negantes ex Euſeb. 6. Hiſt. cap. 30. proſcripti hoc tempore, & anathematizati. Nouati cornua confregit CORNELIVS, ſicut, & Nouatianorum, qui alios ſuperaddiderunt errores, audacia compreſſa. Origeniſtæ, qui & Turpes ſub LVCIO graſſantes Apoſtolicum depoſitum inuadere non potuerunt. Hi ergo omnes indefeſsè laborabant pro cuſtodia depoſiti, & vt extorres à nouella perſidia ad antiquam redirent ſanitatem: inſuper multa tam circa fidem, quàm diſciplinam Eccleſiaſticam, ex depoſito tradiderunt. legendæ ipſorum Epiſtolæ decretales.

15 Sed & STEPHANVS PP. vt ſcribit Lerinẽſ. lib. con. prop. vocum nouit. c. 9. in cauſa anabaptiſmi Africa reluctante, cum ceteris collegis ſuis, imò præceteris reſtitit decernẽs, *nihil nouandum niſi, quod traditum eſt intelligebat enim vir ſanctus, & prudens, ni-*

hil aliud rationem pietatis admittere, niſi, vt omnia, quæ fide à Patribus ſuſcepta forent (hæc enim eſt depoſiti lex) *eadem fide filijs conſignarentur.* hęc Lerin.

16 Sub SIXTO II. Sabellianorum hæreſis in depoſitum inſurgit. Angelici item ſic dicti alij hæretici, nec non, & Apoſtolici nuncupati. at furor eorum pertin ax præualere non potuit. Idem ex depoſito in ep. ad Gratium, proceſſ. diuinarum explicat perſonarum. Dionyſius à Nepotis Epiſcopi verſutia, idem ſacrum depoſitum illęſum ſeruauit, & Paulum Samoſatenum in idem depoſitum furentem, Apoſtolico mucrone (ex Athanaſio lib. de Synod.) confodit. cuius vigilantiæ veſtigia ſecuti ſunt Felix, & Euthychianus, nam Mene te Manichęorum parente depoſitum adorienta Eccleſię feras FELIX, & EVTHICHIANVS ne, per rimulas intraret perfidia, obfirmabant, vterque dogmata de Filij Dei diuinitate, & incarnatione defendunt ex depoſito. ille epiſtola ad Benignum; iſte epiſt. Epiſcop. Bethicæ. Hieracitarum hęreſis, CAII Pontificis tempore, quę in Aegypto ſerpebat, ne Romanos fines inuaderet, vel reliquū Eccleſiæ corpus inficeret, curabatur. Felicem Epiſcopum de Incarnatione PP. inſtruebat. Sub MARCELLINO innumera Gentilium ſcripta aduerſus religionem Chriſtianam euúlgantur, trophæa erigūtur, de Chriſtiana religione extincta, ſed multa volumina à filijs Rom. Eccleſiæ à Lactantio præſertim conſcripta, nunquam perditum depoſitum demonſtrarunt. Idem depoſitum Marcellinus ipſe defendit, dum in ep. p. ad Salomonem damnat dogmatizantes Filium eſſe Patre minorem.

17 Sub MARCELLO Donatiſtarum Schiſma & hęreſis cępit, ſicut, & aliud infauſtum in Aegypto à

Mele-

Meletio Epiſcopo Nicopolis: ſed ab vtroque immune depoſitum conſeruatum eſt,idem Marcellus ex depoſito primatum Rom. Eccl. defendit Ep. ad Epiſcopos Antio.

Sub EVSEBIO cæpit furere Arius,qui poſtea magnam orbis partem accēdit, & à Petro Alexandrino, ob Schiſma Meletianum ab Eccleſiaſtica communione interdictus, inde poſtea noua intercedente hæreſis cauſa,quod filij Dei conſubſtantialitatem negaret,iterum ab Alexandro Alexandrino à communione reiectus,ex Ath.or. 1.contra Arian. tanta nimirum erat Apoſtolici depoſiti cura,vt initio morbi occurrerent viri Apoſtolici, ne illud depopularentur. Idem Pontifex multa ex depoſito ſtatuit obſeruanda in adminiſtratione baptiſmi, confirmationis,&c. in epiſt. ad Epiſcopos Tuſciæ, &c. Donatiſtarum quoque furor à MELCHIADE repreſſus de Collegarum iudicio,non quieuit,ſed vt dicit Optatus lib. 1. contra Parmenian. appellationem interpoſuerunt ad Conſtantinum appellando; ſed nihil profecit rabida iſta furoris audacia,firma Pontificijs ſententia permanente. Idem ex depoſito diſtinguit effectus Baptiſmi,& confirmationis in ep.ad Epiſc. Hiſpaniæ.

18 Sub SYLVESTRO hæreſis Ariana in flammam erumpebat adminiſtro Euſebio Epiſcopo Nicomedienſi,aliçque hæreſes Sabellianorũ,& Meletianorum graſſabantur, ſed ad eas compeſcendas Legatus à Syluestro deſtinatur Hoſius,Alexandriæ Concilium congregans, in Synodo Gangrenſi præſidens ad Euſtatij errores diſſipandos. Nicæna Synodus eius authoritate aduerſus Arianos congregatur, & confirmatur,Ariana dogmata proſcripta,& eierata.

19 Pro Athanaſio Filij Dei conſubſtantialitatis defenſore, aduerſus Arianos fautores MARCVS Papa defenſionem ſuſcipit, ipſomet teſtante in epiſtola ad Aegyptios. Item à IVLIO Romano Pontifice indicitur Romana Synodus contra Arianos, ſubterfugiunt illi iudicium, impoſtuere etiã detectę, Athanaſius Catholicus habitus, & ad agapen, & cõmunionẽ receptus. Ab Audianorum pariter hæreticorum inuaſione ſacrum depoſitum, ſub eodem Iulio cuſtoditum. epiſtolam reſcripſit ad Arianos, eorum dicta factaque confutans. Sardicenſe Concilium indicitur Archidamo, & Philoxeno, à Iulio legatis tranſmiſſis, vbi Ariani iterum eierati, ex Athan. apol. 2. LIBERIVS quem ad ſuas partes tradere volebant Ariani, depoſitum muniuit, illud eructans. *Numquam talem accepimus a PP. traditionem*, in epiſtola ad Athanaſium, & Epiſcopos Aegypti in Arianos inuehitur. Sed & Felix ſecundus initio intruſus poſtea Liberij partes aduerſus Conſtantium ſuſcepit, & pro ſacro tuendo depoſito ſanguinem profudit, meritò intra Pontificum, & Martyrum ſeriem, annumeratus. Extat eius vna epiſtola ad Athanaſium, & alios Epiſcopos in Alex. Synodo congregatos.

20 Cuius verò fortitudine laceratos artus Apollinaris, Photij, Sabellij, Eunomij, &c. videmus niſi DAMASI? cuius lateri adhęrens Hieronymus illum iuuabat, vt ex depoſito Apoſtolico, vt eius verbis vtar, Orientis, & Occidentis Synodicis conſultationibus reſpondere t, vt idem teſtatur ep. ad Gerontiam. Oecumenica Synodo Conſtantinopolitana eius authoritate celebrata, vbi Spiritus ſancti diuinitas aduerſus Macedonium, ex depoſiti monumentis oſtenſa eſt, Hiſt. Eccleſiaſticæ tradunt. Sed

21 Sed & SIRICII epiſt. 2. ad Eccleſiam Mediolanẽſem Iouinianum hæreticum ex depoſito damnat. Vnde propter eius paſtoralẽ ſollicitudinem, illud elogium Ambroſij epiſt. 81. promeruit. *Fideliter* (ait) *commiſſam tibi ianuam ſeruas, & pia ſolicitudine Chriſti ouile cuſtodis, dignus quem oues Domini audiant, & ſequantur*. Colluũies Origeniſtarum, Euagrij, Palladij, Ioannis Hieroſolym. Iſidori Alexandrini, ſub Siricio, Catholicorum virorum operibus profligata, præſertim à Hieronymo; Et quamquam Origenis hæreſes Romæ ſtabilire conaretur Ruffinus, nouæ Dèborę Marcellæ opera phalanges aduerſariorum detectæ, & à ſucceſſore ANASTASIO profligatæ, libri Petriarchon Origenis à Ruffino traducti, cum eodem traductore ab eodem Anaſtaſio proſcripti. Contra Manichæos ne reciperẽtur, ad Epiſcopos Germaniæ conſcripſit epiſtolas.

22 Quid INNOCENTIVS? adeò Apoſtolici tenax depoſiti cuſtodiendi fuit, vt nihil in fide, vel ritibus immutari pateretur. Sic ſcribens ad Decentium. *Scitur ab omnibus debere ſeruari id, quod à Principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſię traditum eſt, ac nũc vſque cuſtoditũ, nec ſuperinduci, aut introduci aliquid, quod aut authoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum*. Mileuitanum Concilium conſulto, & probante Innocentio aduerſus, Pelagianos celebratum: ijdemque ab eodem ex fidelium communione abſciſſi declarantur. Vigilantij quoque hæreſis ſub eodem depreſſa eſt, ſicut & eorum ſecta, qui Cælicolarum nomine ſe attitulabant. Præceſſoris ſui Innocentij veſtigia ſecutus eſt ZOZIMVS, qui etiam ex eodem depoſito eoſdem Pelagianos re-

ſutauit,& de eorumdem damnatione epiſtolas ad vniuerſas Eccleſias deſtinauit teſte Auguſtino de pecc. origin.ca.8.& 22.ep. 157. & Proſpero contra Collatorem.

23 Ab occultis quibuſdam Pelagianis, qui eo nomine notari nolebant, & à Vitalis Carthaginenſis dogmatibus, & Vincentij Victoris nouellis dogmatibus BONIFACIVS ſacrum depoſitum vindicabat. CAELESTINVS verò ſucceſſor aduerſus Semipelagianos eorumdemque ſopitos cineres, ne rurſus reaccenderentur inuigilabat, dicens epiſtola ad Epiſcopos Galliæ. *meritò nos cauſa reſpicit, ſi ſilentio foueamus errores. Ergo corripiantur huiuſmodi, non ſit eis liberum habere pro voluntate ſermonem*, concludens. *deſinat inceſſere nouitas vetuſtatem*. Sic contra Neſtorium etiam conclamabat, & quantam reuerentiam deberi depoſito, his verbis declarabat, epiſt. ad Synod. Ephes. *Præſtemus diligentiam prædicatis, poſt quæ monente Apoſtolo nullam prædicationem iubemur admittere. Non eſt minor tradentis officio, cuſtodia traditorum. Illi iecerunt fidei ſemen: noſtra hæc ſollicitudo cuſtodiat, vt incorruptum, & multiplicem fructum noſtri patris familias aduentus inueniat. Agendum eſt labore communi, vt credita, & per Apoſtolicam ſucceſſionem hucuſque decreta ſeruemus*. Idem obſeruauit, & SIXTVS III. ex depoſito Apoſtolico eundē Neſtorium curare ſatagens, & Ioannē Epiſcopū Antioch. eius fautorem, litteris datis ad Ioannem, ex Lerinenſ. Cap. vltimo. *Ergo quia ſicut, ait, Apoſtolus fides vna eſt, quæ euidenter obtinuit, dicenda credamus, & tenenda credamus*. & poſtea. *Nihil vltra liceat Nouitati, qui nihil addi conuenit vetuſtati. Perſpicua-*

ma-

maiorum fides nulla cæni permixtione turbetur.

24 Ex Apoſtolico throno rugiens LEO Magnus, & flammas ſpirans ardentis zeli Manichæos depoſitum inuadentes inſequitur, intra Vrbem latentes, eorum codices combuſſit, Concilium Rom. aduerſus eoſdem indicit. Proſperi opera vtitur aduerſus Pelagianos conterendos. Eutychetem hæreſiarcham confregit, & Synodo Coſtantinopolitanæ illegitimè à Theodoſio indictæ, ſuum legatum præfecit. Et aduerſus Eutychętem ſententiam pręſcripſit, ibique eidem & Neſtorio anathema dictum eſt. Chalcedonenſem quoq; Synodum indixit. ibi Dioſcorus, damnatur, iterumq. Neſtorius, & Eutyches anathematizantur. Anaſtaſiũ Theſſalonicenſem de depoſito tuendo commonefaciebat. *Ne*, dicebat, *inter aſſertiones partium aliqua ambiguitate fallamur, et diſſenſio, quæ in ſuis initijs abolenda eſt, nutriatur, cum in corde noſtro ea obſeruantia (Deo inſpirante) permaneat, ne coſtitutiones PP. diuinitus roboratæ, & ad ſoliditatem fidei pertinentes, praua cuiſquam interpetratione violentur.*

25 Quid HILARIVS Leoni ſuccedens? in Synodo Romana, quanti exiſtimaret depoſitum oſtendit, dicens. *Nulli fas ſit ſine ſenſus ſui periculo, vel diuinas conſtitutiones, vel Apoſtolicæ Sedis decreta temerare.*

26 Zenonis Imperatoris Enoticon, hoc eſt vnitiua quædam confeſſio (qua Catholicos, & hæreticos cõcordare putabat Zenon) à SIMPLICIO nunquam probatum eſt. Acacium, Epiſcopum Conſtantinopolit. inſtruit, vt Imperatorem hortętur ad retinenda dogmata Chalcedonenſis Concilij, nec aliud indici Concilium ſuadeat, neue Prædeceſſorum ſan-

ctio-

ctiones violentur, & in dubium reuocentur (epiſtola v. ad Acacium) vt hoſtem Eccleſiæ Alexandrinæ Petrum Mogum Hæreticum propellat; *& qualiter Catholicæ fidei teneatur integritas, in penetralibus aulæ ſuæ dignanter inquirat; quæ ne aliqua forſitan fidei æmulorum fraude vitietur* (vide curam depoſiti) *licet in Eccleſiæ tunc poſſint ſcrinijs inueniri, tamen exẽplaria miſimus, quæ pietati ipſius* properabis offerre.

27 Henoticon, quod Simplicius damnare, prçuentus morte, non potuit, FELIX tamquam depoſito contrarium abijecit, ex Theodoro Lectore lib. 2. collect. Concilium Romanum audiuit, ibi Petrus Fullo damnatur, vt eumdem Petrum Fullonem depoſiti inuaſorem proſcribat, litteris datis, Zenonem adhortatus, ep. 3. Eo autem titulo ab Eccleſia pulſus eſt (ex litteris ad eumdem Petrum à Felice ſcriptis epiſt. 1) quòd, exterritus non ſit, *quæ ſibi à SS. Euangelijs, & Apoſtolis, & viris Beatiſſimis, ac probabilibus Patribus tradita non ſint, aſſerere, & impijs dogmatibus, inferre putauerit Eccleſiæ Catholicæ nouitatem.*

28 Aduerſus Pelagianas reliquias exterminandas inuigilabat GELASIVS, Euphemio Patriarchæ illuſtre dans teſtimonium, hæc ſcribens. *Nos certe, præſtante Deo noſtro, ſynceram puramq; paternæ traditionis fidem, communionemq. eam retinere ab omni prçuaricatorum contagione diſcretam, etiam intentato mortis periculo optamus: eligentes (ſi velit Deus) quælibet illa perpeti, quàm cauſas incidere damnationis æternæ.* Et in alia epiſt. ad Honorium Epiſcopum rationem reddens, cur eſſet anxius in repreſſione Pelagianorum, ait, quòd, *melius eſt nos videri impatientius talia veſtigare voluiſſe, quàm creſcere diſſimulãdo perniciem.*

niciem. Neque enim vel ſilentio præmere cauſas huiuſmodi, vel differendo fouere debemus.

29 ANASTASIVS II. pro depoſito ſeruando aboleri vult Acacij nomen ab Eccleſia damnati, & Alexandrinos ad fidem rectam reuocari. Nam *quid* (ait) *tenendum ſit in religione Catholica ſecundum definita PP. & prædicationem omnium Sacerdotum, qui in Eccleſia floruerunt, ſi hoc quoque præceperitis, ſcientibus in memoriam tranſmitendo renouabimus ignorantibus per officium noſtræ inſtrutionis, offeremus &c.*

30 Aduerſus Anaſtaſium Imperatorem Hæreticum SYMMACHVS Papa pro depoſiti cuſtodia inſurgit à ſacris eliminando, & de non præmittenda libertate religionis (ſcindendo depoſitum) ſed potius de eiuſdem vnitate ſeruanda eſt cohortatus. *Quid intereſt enim verum Paganus, an quod deterius, ſub nomine Chriſtiano, veram, ſynceramque traditionem Apoſtolicæ regulæ conetur infringere? atque in hanc prorũpere cæcitatem, vt cum illis regionibus cũctæ prorſus hæreſes opiniones ſuas habeant, publicè licentiam profitendi, ſola Catholicæ cõmunionis libertas putetur ab ijs, qui ſe religioſos exiſtimant, ſubruenda?* Aduerſus quoque renaſcentes hæreſes Eutychetis, ad depoſitum retinendum, Illyricos, Dardanios, Daces Epiſc. ad hortatur, vt illud nec lædi patiantur etiam cum vitæ diſcrimine: *vbi Catholicæ*, inquit, *fidei adoranda reuerentia, vbi multo cruore ſanctorum dogmata conſtituta, vbi doctorum veterum fidelis authoritas, vbi illa religioſorum mentium ſtupenda patientia proprijs bonis contenta, nudari, ne de ſpe æternæ hæreditatis excideret, paſſa eſt.*

31 Eo verò tempore, quo in Alexandria hæretici dicti

Incor-

Incorruptibiles,& Corrupticolę, Themiſtiani, graſſabantur,ſub HORSMIDA, etiam Eutychetis dogmata repululabant. Sed quid Horſmidas ad Epiſcopos Orientales? ad depoſitum cuſtodiendum à furibus eos hortabatur. *Quid prodeſt cuilibet paternarum reuerentiam ſeruare regularum, ſi concuti hæc ab alijs, ſi ſine honore tractari patienter accipiant? infirmum oſtendit affectum, qui quod diligit non tuetur*,& ad Epiſcopos Epiri. *Amplectimini gratiam traditionis antiquæ, & in illius inconuulſi fundamenti ſtabilitate perſiſtite, non cum temporibus corda mutantes.*

32 IOANNES primus ad omnes Italię Epiſcop. ep.7. ad depoſitum excitat cuſtodiendum, *Hortor vos, & moneo contra Arianam perfidiam, quæ olim non ſemel, ſed ſæpè damnata eſt, & modo in quibuſdam reuiuiſcit, armari gladio Spiritus ſancti, vt eam (ita adminiculante diuina gratia) opprimere, & extirpare valeamus, vt nec radix eius in poſterum inueniatur.*

33 FELIX IV. permotus ſcriptis Sancti Cæſarij ad eundem miſſis (quæ non ſolum probauit ex Gennadio de ſcript. Eccl. c.86. ſed commendauit, & euulgari curauit) Concilium Arauſicanum celebrandum curauit, ex Baronio aduerſus Semipelagianos illa vox digna tanto Pontifice epiſt.2. *Pro fide, & iuſtitia, & pro ſalute animæ tuæ certa ſemper.*

34 FELICI BONIFACIVS II. ſuccedit, breui poſtea è vita ſublatus, depoſitum quoque diligenter ſeruauit eius diligentiam Iuſtin. eſt imitatus, nam Samaritanorum hęreſi graſſante, pro adiuuanda Pontificis cuſtodia, conſtitutionē edidit, à ſucceſſione bonorum hæreticos repellendo, in nouella 144. Extat eiuſdem epiſtola ad Eulalium pro reconciliat. Eccleſię, Carthag. IO-

35 IOANNES II. Concilio Romæ habito definit Chriſtum carne, non deitate paſſum,& Acœmetas,& contrarium ſentientes ab Eccleſiæ Catholicæ cõmunione alienos declarauit; in ep.3.inveteri depoſito authoritates Patrum inſpiciens, & priora concilia,ſubdens. *Hoc est enim noſtræ fidei firmamentum, hæc fidei noſtræ petra firmiſſima,&c.*

36. Ebulliebat Orbis AGAPETI tempore,inualeſcebant enim Agnoitarum hæreſes in alias ſectas diuiſæ,ſimiliter Armenorum in multa capita diſſectorum,& Acephalorum. Vnde hortatu Caſſiodori (vt patet in pręfat. diuin. inſtitut.) Theologię Scholas Romę aperuit, vt ex doctrina Apoſtolica depoſitum agnoſceretur. Ad idem depoſitum tuendum Iuſtinianum adhortatur ep. 3. In Chriſto duas naturas prędicat ex depoſito, & Anthimum contrarium ſentientem damnat epiſt.4. dicens. *Non dubium eſt eam nos fidem prædicare,& defendere, quam Sancti Apostoli docuerunt, & hactenus eorum,ſuorumq. ſucceſſorum ſequens Sancta hæc Romana, & Apoſtolica Eccleſia, doctrinam tenuit, docuit, & docet.* Vnde meritò à Gratiano de conſec.d.1. Agapetus vocatur, *vas Catholicum,Euangelij tuba &c.*

37 SILVERIVS prædeceſſoris exemplum ſecutus Anthimum noluit reſtituere, *quem*, inquit, *Sancta memoriæ Agapetus prædeceſſor meus,ſuis meritis damnauit.*

38 VIGILIVS ex depoſito Eleutherium de quibuſdam capitulis inſtruxit, maximè hęreſim Priſcillaniſtarum concernentibus. *De ſingulis*, inquit, *quid iuxta Catholicam diſciplinam teneat Apoſtolicæ Sedis autboritas, ſubiectis etiam aliquibus Sanctorum capitulis*

tulis regularum, te *credimus instruendum*. Fidelitatem ſuam in cuſtodiendo diſpoſito commendat ep. 2. *Nos nihil contra Synodalia, vel prędeceſſorum noſtrorum Prę ſulum S. Sedis Apostolicæ conſtituta, aut commiſiſſe aliquid, aut tentaße, quiſquam licet aſtutus, & ſubtilis, inueniet; imò* (vt repetit ep.4.) *fidem Catholicam ab Apostolis traditam, & à prędictis Sanctis quattuor Concilijs declaratam, & ab antedictis PP. prędicatam, atque inuiolabiliter custoditam, syncera volũtate tenuimus, tenemus, veneratiſumus, veneramur, atque defendimus, & contra eam facientes Apostolica authoritate damnamus.*

39 PELAGIVS aduerſus quoſdam negantes Patrem, & Filium vnum eſſe Deum, ex depoſito inuehitur ep. 1. & obligationis cuſtodię memor, hæc protulit. *Illud aliter mihi non licere, quàm, vt omnes conatus meos ei cauſæ, in qua vniuerſalis Eccleſiæ salus infeſtatur, impendam.* Idem etiam Papa Pelagius contra defenſores trium capitulorum, Vigilium ſecutus, ſcripſit ad Narſetem pro defenſione depoſiti. *Si quid* (dicebat) *eos de iudicio Vniuerſalis Synodi, quæ Conſtãtinopoli per primam indictionem elapſam, actum eſt, forte mouebat, ad Sedem Apoſtolicam* (*quod semper factum eſt*) *electis aliquibus de ſuis, qui dare, & accipere rationem poßent, dirigere debuerunt, & non clauſis oculis, Corpus Christi Dei nostri, hoc eſt S. Eccleſiam lacerare.* & ępiſtola vniuerſo populo Dei, ait. *Nihil contra fidem Patrum, contraque quatuor Synodorum firmitatem, eße tenendum.*

40 IOANNES III. in epiſt. ad Epiſcopos Gallię & Germanię dicebat, quod cum ſcriptum ſit. *Fundamentum aliud nemo poteſt pronere prater id, quod poſitum*

tum eſt: prędicta *duo fundamenta in Eccleſia tantum modo poſita inueniantur, quicquid amplius in his poſitum inuenitur, ſtare nullatenus poterit, & ideò cum omnibus ſuis fundamentis, actionibus atque radicibus, vt euellatur neceſſe eſt, ita vt amplius nec pullulare, nec germinare valeant*. Hæc ille contra Chorepiſcopos exercentes functiones Epiſcoporum. Iuſtiniano verò Imperatore, ex Niceph. lib. 17. Aphtardocitarum hęreſi infecto, eorundemq. hæreſim protegente, tantò diligentius excubias cuſtodiebat Ioannes, illud fulmen Apoſtolicum iaciens. *Si quis vobis euangelizauerit præter id, quod accepiſtis, anathema eſto.*

41 Sub BENEDICTO II. Samaritę hæretici in ſacras imagines in Syria debacchabantur, contra quos, vt nouellam conſtitutionem cōdidit Iuſtin. in nouell. 5. Conſt. 4. ita quoq. Benedictus pro depoſiti cuſtodia inuigilabat. in epiſt. ad Dauid Epiſcop. ex depoſito probat Trinitatem perſonarum cum vnitate eſſentię.

42 Sub PELAGIO II. EVTHYCHIVS (à Gregorio Magno legato Pelagij, tunc Diacono Conſtantinopolim miſſo) de hęreſis Origenis de reſurectione carnis abſque carne palpabili, conuictus eſt, & liber combuſtus, errore eierato, ex eodem Greg. 14. Moral. cap. 16. Iuſſu quoque Pelagij in Schiſmaticos defendentes tria capitula, idem Gregorius ſtylum exacuit, quem probauit Papa, & ad Eliam Aquilienſem tranſmiſit Epiſcopum, & ad alios Epiſcopos Iſtrię, *nè fortè* (dicebat) *quiſquam maligno ſtudio aliqua de fidei noſtræ integritate, diaboli inſtigatione, fingere præſumpſerit, & argumentari.*

43 Quid GREGORIVS Magnus? Teotiſtam ſororem

rorē Mauritij Imperatoris multis hæreſibus maculatam, errores anathematizare compulit, & ſe iuramento purgare 9.epiſt.39. Eſychius de extirpanda Simonis hæreſi admonetur 9. epiſt. 40. Tergeſtinus Epiſcopus,& alij Euthychiani, ſpontè hęreſi relicta, Romam venerunt, à Gregorio reconciliati ſub ea profeſſionis fidei forma, quam Greg. idem pręſcripſit lib.10.ep.36. Adeò autē fuit depoſiti tenax,vt ſicut 4. Euangelijs,ſic quatuor Concilijs Nicæno, Cōſtantinopolitano,Epheſino,Chalcedonenſi honorem deferri voluit,&c.ſubdens pro cura depoſiti. *quiſquis ergo aliud ſapit, anathema ſit.*

44 SABINIANVS Gregorio ſucceſſit, qui ab eodem Conſtantinopolim Apochriſarius deſtinatus fuerat.Menſibus quinque,& dies 19. in ſede vixit cuſtodiendi depoſiti à prędeceſſore habens exempla imitanda.

§. 1.

Oſtenſio Continuatæ cuſtodiæ per ſuccedentes Rom. Pontifices.

QVia verò Proteſtantes non ſibi concordant in tempore, quo falſo prętendunt factam eſſe in depoſito Apoſtolico mutationē, & omnes, qui putantur cautiores à Bonifacio III. factam muſſitant, oſtendenda quoque eſt Bonifacij; & ſucceſſorum fidelitas in cuſtodiendo depoſito.

BONIFACIVS ergo III. vigilantiſſimus cuſtos ſacrorum dogmatum ſatis probatur, quando pro Eccleſiaſtica diſciplina,in Eccleſia Vaticana, ad

repri-

reprimendam ambitionem quorundam clericorum, Synodum celebrauit. Primatum etiam Rom.Pontificis ex depoſiti doctrina tutatus eſt.

45 BONIFACIVS quoque Papa IV.Romæ Synodum indixit pro cauſis neceſſarijs Anglorum. Eò acceſſit Mellitus Epiſcopus, vt in Britanniam rediens, decreta Apoſtolica ſecum deferret, cum epiſtolis Bonifacij ad Archiepiſcopum, & Regem directis. ex Beda 2. Hiſt. Angl. c.4. Vide diligentiam ex depoſito fratres confirmandi, & in fide, & diſciplina Eccleſiaſtica conſeruandi.

DEVSDEDIT in ſede ſucceſſor, archiuis *A*poſtolicę Sedis inſpectis, de ſpirituali cognatione decretum confirmauit. *Sequendo*, dicebat, *veſtigia Iulij, Innocentij, & Cęleſtini*, refractarios anathemate feriens. Extat decretum apud Gratianũ 30.q. peruenit ad nos. Poſt hunc ſedit BONIFACIVS V. depoſiti amantiſſimus. *E*duinum *A*nglorum Regem ad fidem amplectendam adhortatur ep.1. gaudet de eiuſdem conuerſione, & vt det operam, vt coniux idem faciat, ſcribit.

46 Ex depoſito Apoſtolico correxit HONORIVS Scotos in celebratione Paſchæ eos exhortans (ex Beda lib.7.c.19.) *Ne paucitatem ſuam in extremis terræ finibus conſtitutam, ſapientiorem antiquis, ſiue modernis, quæ per orbem terræ erant, Chriſti Eccleſijs, extimarent, neue contra Paſchales computus, & decreta Synodalium totius orbis Pontificum, aliud Paſcha celebrarent.*

47 *A*d SEVERINVM Honorij ſucceſſorem Ectheſis, expoſitio fidei hæretica, per Iſacium Italiæ Exarchum mittitur ſub nomine Heraclij Imperatoris, vt eam probaret; quam cum Seuerinus probare no-

Iuiſſet (vt aſſerit S. Martinus eius ſucceſſor) *Ceciderunt à ſua ſpe hæretici mentiti contra caput ſuum, nec enim ſuſcepta eſt omnino, aut admiſſa, ſecundũ vanam eorum ſpem; magis autem condemnata eſt ab Apoſtolica authoritate huc tranſmiſſæ, & præſumptæ nouitatis eorum Ecthesis.* Hęc ille, de rebus geſtis cum Seuerino Pontifice. ex Concil. Lateran. ſub Martino Papa ſecret. 3. Rurſus, collecta Romæ iterum Synodo, IOANNES IV. ex depoſito Ecthesim prędictã damnat, ſimulque ipſam Monothelitarũ hęreſim ex Theophane, & ex Epiſtola Agathonis Papæ.

48 THEODORO vero Papa depoſitum cuſtodiente, Pyrrhus hæreticus conuictus, Palidoniam recantat, libellũ offert Romano Pontifici, & ex epiſtola Cypriorum Epiſcoporũ, quàm vigilans fuerit in hęreſi Pauli Conſtantinopolitani debellanda, apparet, ibi enim tale illi teſtimonium perhibent. *Nos ſicut dictum eſt, iubentibus vobis Dominis noſtris* (ad hunc enim finem in Orientẽ Theodorus miſerat ſuos Apochriſarios) *& à Deo inſpiratis Patrib. ꝑcutimus eos, anathematizamus.* Et iterũ. Apoſtolicos vos Patres *ſequẽtes, in ſcripto, & ſine ſcripto, eos anathematizamus.* Idẽq; Pontifex, coacto Concilio Romæ, eundem Paulum, fruſtra litteris commonitum, eliminauit ab Eccleſia, & contra Pyrrhum relapſum (ex Anaſtaſio, & annalibus Græcorũ) ſanguine Chriſti ex calice diſtillato in atramẽtarium, ſententia excommunicationis deſcripta eſt, qua ab Eccleſia proſcriptus.

49 Theodoro defuncto. S. MARTINVS I. Synodum celebrauit Romæ, aduerſus Monothelitas, illam aſſignans rationem in oratione Synodica, *Quia*, inquit, *præceptum habemus Apoſtolicum attendere nobis ipſis, &*

vni-

vniuerſo gregi,&c.ſed & iterum attendere lupos,atten dere malos operarios, qui peruerſa faciunt, & loquuntur. Ex depoſito ergo,Patrum.ſ.monumentis,quæ ibi lecta ſunt,Monothelitæ damnati,Theodorus, Cyrus, Sergius,Pyrrhus,Paulus,&c.& epiſtolis Synodicis Eccleſię admonitæ,vt à furibus iſtis, & latronibus cauerent. Pro cuius depoſiti defenſione illuſtre etiã martyriũ ſubijt Pontifex,Martinus,tantò ſublimius,quantò (vt dixit Audoemus in vita S. Eligij c. 34.) ne ſcinderetur Eccleſia fallacijs hæreticorum illatam alacriter ſuſtinuit mortem.

50 Succedit in eiuſdem depoſiti cura EVGENIVS ſedens annos duos, menſes nouem, dies 24. VITALIANVM habuit ſucceſſorem,idem depoſitum cuſtodientem,eodem tempore,quò illud S.Maximus aduerſus Monothelitas mirificè defendebat. Clara etiã oſtenditur ADEODATI vigilantia,quę ex illis verbis cuiuſdam epiſtolę ad Epiſcopos Gallię colligitur, dum dicitur. *Canonica SS.Patrum conſulta, præſertim à Beatitudinis Apoſtolicæ Sedis Præſulibus prædeceſſoribus ſaltem noſtris, qui authoritatem ſucceſſionis,& vicem ſacratiſſimi Apoſtolorum Principis Petri per diligen tem ſolertiam nacti ſunt;quemadmodum ſtatuta reperimus,intemerata,atque illibata cuſtodita conſeruemus.*

51 DOMNIONEM, ſeù Donum Pontificem Apoſtolici depoſiti conſeruatorem Conſtantinus Pogonatus agnouit,ad illum litteras dirigendo, vt Chriſtianorum de religione diſcordias Conſtantinopoli ortas ſopiret,ex definitionibus quinque Synodorum,& doctrina SS. & probabilium Patrum, quę litterę Dono ſcriptæ Agathoni ſucceſſori redditę ſunt, Dono iam vita functo.

52 AGATHO ergo ſuccedens, hęc ſcripſit ad Imperatorem, ſcilicet. *Quæ à Sanctis, atque Apoſtolicis prædeceſſoribus, & Venerabilibus quinque Concilijs definita ſunt, cum ſimplicitate cordis, & ſine ambiguitate, à Patribus traditæ fidei conſeruamus, vnum ac præcipuum bonum ſemper optantes, atque ſtudentes, vt nihil de eis, quæ regulariter definita ſunt, minuatur, nihil mutetur, vel augeatur, ſed eadem, & verbis, & ſenſibus illibata à nobis cuſtodiantur.* In Romana Synodo Agatho Monothelitas quoque damnauit, & ſexta Synodus, Agathonis authoritate indicta, eoſdem eliminauit.

53 LEO II. Agathonis ſucceſſor ad Conſtantinum Imperatorem directis litteris, ſextam Synodum celebrauit, eamque laudem illi attribuit, ꝙ *Apoſtolicam in omnibus regulam, & probabilium PP. doctrinam ſecuta eſt; & quia definitionem rectæ fidei (vt dictum eſt) pleniſſimè prædicauit, quam & Apoſtolica ſedes B. Petri Apoſtoli (cuius licet impares miniſterio fungimur) veneranter ſuſcipit: idcirco & nos, & per noſtrum officiũ, hæc veneranda ſedes Apoſtolica concorditer, ac vnanimiter, his quæ definita ſunt ab ea, conſentit, & B. Petri authoritate confirmat.*

54 BENEDICTVS vero II. depoſiti tenax, legens in literis Epiſcoporum quorundam *In Chriſto tres eſſe ſubſtantias*, diuidentium rurſus humanam naturam in corpus, & animam; veritus ex ambiguitate vocum, ne aliquid depoſito extraneum immiſceretur, & ſtatui putaretur in Domino tres voluntates diuinam, rationalem, ſenſualem, citò, ne quid noui in verbis aſſereretur, (ex annalium conditore) occurrendum putauit.

55 IOANNEM V. (qui quondam cum alijs Sacerdotibus

tibus in 6. Synodo locum *A*poſtolicę Sedis repręſentabat) eo breui temporis ſpacio, quo *P*etri cathedrã regebat, *A*poſtolicum depoſitum defendiſſe multò magis, dignitas, & officium dubitare non ſinit.

56 CONON depoſitum cuſtodiebat, quando Imperator Iuſtinianus *P*ontifici aduerſabatur, & eius legatos Conſtantinopolim miſſos pręuaricari coegit. De qua re tàm *A*naſtaſius, quàm Nicolaus *P*apa conqueritur.

Sub SERGIO Conciliabulum celebratum eſt Cõſtantinopoli (quod à Beda, & alijs erratica Synodus dicta eſt) ibidemque multa contra depoſitum determinata, cui authoritatem volentes adhibere filij tenebrarum Hęretici, & Schiſmatici Sergium interpellarũt pro cõfirmatione, at vt dicit *A*naſtaſius Bibliothecar: quia paratior mori, quàm nouitatum erroribus conſentire, eam pſeudoſynodum intrepidè condemnauit.

57 IOANNES VI. optimi *P*aſtoris ſpeciem cuſtodia theſauri fidei pręſetulit, qñ etiam ex depoſito corporali, & Eccleſię ærario captiuos liberari pcurabat.

IOANNES VII. ei ſuccedit, qui cum vrgeretur à Iuſtiniano Imperatore, vt ſancitos Canones Conſtantinopoli (Sergij temporibus) examinaret, & quos reperiſſet veritati fidei congruere confirmaret, cęteris exploſis. *A*t noluit (congregato etiam Concilio) nec ex parte approbare, dedecens ratus vel minimum probare, quòd in legitima Synodo ſtatutum non eſſet. *E*idem SISINIVS ſucceſſit, qui poſt 20. dies mortuus eſt. *A*b eo Felix Rauennas conſecrationem ſuſcepit, profeſſionem fidei edens, & obedientię ſponſionem.

58 CONSTANTINVS *P*apa creatus Conſtantino-

polim perrexit,& cum eodem Pontifice, putat annalium deſcriptor,tractatum eſſe de capitulis illis additis quintæ, & ſextæ Synodis, Gregorio eius diacono, antiquorum Patrum acerrimo defenſore, quod ex Anaſtaſio Bibliothecario oſtēdit. Imperatoris hęreticam confeſſionē maturo conſilio reſpuit. Numeroſa quoque illa pſeudoſynodus, ope Imperatoris aduerſus ſextam legitimam Synodum congregata (vbi vera fides ibidem prodita eſt) ſub hoc Pontifice eierata, & in Occidente religionis fides,reſiſtente Imperatore conſeruata eſt.

59 GREGORIVS II. pro ſacrarum imaginum cultu Synodum Romanam indicit,eius decreta ſuo calculo obſignat,cuius Synodi fragmenta recitata ab Adriano Papa epiſt.ad Carolum Magnum.Ibidem anathema Imperatori,& omnibus Iconomachis ex depoſito dictum eſt.

60 GREGORIVS III. ex depoſiti doctrina Bonifacij Germanorum Apoſtoli conſultarionibus reſpondet. *Bene noſti* (ait) *quia B.Apoſtolus Petrus, & Epiſcopatus principium extitit, & conſulenti tibi de ſtatu Eccleſiæ, non ex nobis quaſi ex nobis, ſed eius gratia, qui aperit os mutorū, & linguas infantiū facit diſertas, qualiter tenere debeas Apoſtolici vigoris doctrinā dicimus.* Idē Sanctus Legatus Pontificis Synodum in Germania congregauit, multaque pro veritate,& ſubiectione,& reuerentia Sedi Apoſtolicæ, & Eccleſiaſtica diſciplina ſancita.

61 ZACHARIAS quoque eiuſdem Bonifacij ſucceſſor variis de Fide conſultationibus reſpondet ep.12. & nouas quarundam Gallorum benedictiones depoſito non vult admiſcendas. *Nam*, inquit, *non ex Apo-*

ſtolica

ſtolica traditione hoc faciunt, ſed per vanagloriam hoc operantur, ſibi ipſis damnationem adhibentes, dum ſcriptum eſt. Si quis volens euangelizauerit præter id, quod euangelizatum eſt, anathema ſit. Poſt concludens. *Regulam Catholicæ traditionis ſuſcepiſti Frater amantiſſime.* Ab eodem Pontifice coacto in Patriarchio Lateranenſi Concilio, Adalbertus & Clemens hęretici à Bonifacio detecti, cum ſuis erroribus damnati ſunt. Extat etiam epiſtola Zach. ad Bonifacium, qua etiam ſtatuta Synodi Germaniæ roborata. Sampſon quoquè qui neceſſitatem baptiſmi negabat vt hęreticus à Zacharia exploſus, ex epiſt. 10.

62 STEPHANVS II. eligitur ſucceſſor, & depoſiti cuſtos: ſed die 3. à ſomno exurgens alienatus obmutuit, & defunctus eſt, ex Baronio. Illi ſucceſſit STEPHANVS III. (ab alijs II. dictus) qui viriliter depoſitum cuſtodiuit, nam 7. Synodum congregatã Conſtantinopoli 338. Epiſcoporũ Orientalium diſſoluit, & irritauit; & vt ab errore Copronymus deſiſteret enixus, vt dicit *A*drianus Papa epiſtol. ad Conſtantin. & Iręnem.

63 PAVLVS quoquè primus (eodem Adriano teſtante) plurimum prọ depoſito cuſtodiendo laborauit, nã & Copronymum *I*mperatorem à ſua contra ſacras imagines impietate reuocare ſtuduit, ex Anaſtaſio Bibliotech.

64 Eius ſucceſſor STEPHANVS IV. aduerſus aliam pſeudoſynodum Conſtantinopolitanam pro depoſiti cuſtodia æſtuans ęgregiè dimicauit (congregata Romæ Synodo) eamque vt addititiam depoſito reſpuit, dicens. *Qui alium terminum ſi lei ſeu Symbolum, atque doctrinam habet, præter id, quod traditum eſt a Sanctis*

ſex magnis,& vniuerſalibus ſex Synodis, talem impium anathematizamus.Ex fragmentis in tract.Adriani Papæ ad Carolum Magnum de imaginibus.

65 ADRIANVS Papa I. depoſiti eiuſdem cuſtos vigilantiſſimus miſſis legatis, vij. Synodum Niceæ celebrari voluit pro ſacris imaginibus aduerſus Iconomachos.Vnde hæc ſcripſit ad Irenem, & Conſtantinum Imperatores.*Patrum priſcas ſequamur traditiones,& ab eorum doctrina nulla declinemus ratione*.Et ad Tharaſium Patriarcham,de Roman.Pontificis cura Paſtorali teſtimonium perhibet, quòd, *curæ quoque ſuſcepti ouilis diligenter inuigilat, ne oues Dei,aut peruerſi homines praua loquentes, dilanient, aut maligni ſpiritus oblectamenta vitiorum ſuadentes deuaſtent*. Significās quoque ſe curaſſe,vt *pſeudoſyllogus* (ideſt falſum collegium) *qui inſyllogisticè factus eſt aduerſus venerabilium Patrum traditionē,contra ſacras imagines,anathematizetur præſentibus Apochriſarijs noſtris,& omne zizanium eradicetur ab Eccleſia*.Errores item Elipandi Epiſcopi Tolet. ex teſtimonio Nazian. Athanaſ. &c. refutauit. epiſt.4.

66 LEO III. à Studita epiſt.33.&34.interpellatur, vt eliminaretur *Mœchoſynodus* (ſic enim dictum fuit conciliabulum illud,vbi coniugium Conſtantini cum Theodote viuente priori coniuge à Mœchianis, qui Synodo interfuerunt, approbatum eſt) *& diuino*, inquit,*eius principatu legitima Synodus conuocaretur, & orthodoxum dogma excluderet hereticum*. Opem verò præſtaſſe Leonem ne tam peruerſum dogma ſerperet compertum eſt, ex ijſdem Studitæ litteris ep.34. per Epiphanium enim paterno amore plenas Apoſtolicas epiſtolas ad eundem Theodorum direxit, in quibus

quam

quam viriliter contra eundem errorem Papa dimicarit, apparet apertè. Idem depoſitum ſucceſſor STEPHANVS V. illibatè ſeruauit. Sępè enim *cum Imperatore colloquium habebat de vtilitate S. Dei Eccleſiæ*, ex geſtis Ludou. c. 17.

67 A PASCHALI hæreſis Iconoclaſtarum rurſus ex Apoſtolico depoſito configitur, ex Studita epiſt. 66. quare *non effugerunt*, ait, *quin à ſupremo Eccleſiæ throno arguerentur*. Et poſtea. *Si enim à Coriphęo*, ideſt Rom. Pontifice, *abrupti ſunt, & ab alijs tribus Patriarchis, vtique & à Chriſto, qui caput eſt prædictorum*.

68 EVGENIVS II. depoſiti cuſtos tenaciſſimus, Ludouici Imperatoris Iconomachorum patroni, artes, & conſilia diſiecit: nec vnquam errores collatorum pſeudoſynodi Pariſienſis contra ſacras imagines probauit: licet ſubdole laborarent de errore ſuadendo Rom. Pontifici. Vnde & ad ipſum Eugenium ſcripſerunt, & nomine Eugenij fictitias reſponſiones ediderunt. Verum inuiti hoc teſtimonium perhibent Fidei Rom. Pontific. quod, *per Apoſtolos Petrum & Paulum protegente Spiritu S. & ipſis intercedentibus ab omni hæreſi illibata vſque nunc conſeruata eſt, vt non ſolum ipſa ad quodlibet erroris diuerticulum minimè declinaret, ſed potius omnes à rectæ fidei tramite, quoque modo per orthodoxos eorumdem ſucceſſores toto orbe terrarũ ad rectitudinem potius reuocaret. Teſtis enim huius rei non quilibet angulus, ſed orbis terrarum vniuerſus, quia quoties tales per mundum perſecutiones motæ ſunt, quæ ad periculum vniuerſalis Eccleſiæ imminere putabatur ob inueniendam, inuentamque cuſtodiendam Catholicæ fidei veritatem, ſemper hoc vniuerſalis Eccleſia, præſente, ob huius ſanctitatem ſedis, Pontifice, aut certè cum*

con-

conſenſu illius, verbis, vel litteris porrecto corrigere, porrectumque ad conſeruandum ſtare conſueuit.

69 VALENTINVS ſubſequitur, de quo Anaſtaſius Bibliothec. ait. *Valentinus alendorum gregum fidelium Præſulatus culmen ſortitus, maxima celeritate ex hac vita præſenti ſubtractus eſt, &c. magnæ ſanctitatis, magnæq; beatitudinis vir, repletus gratia Spiritus Sancti.* Quare neceſſariò depoſiti cuſtodiendi magno zelo exarſiſſe, dicendum eſt.

70 Sub GREGORIO IV. Theophilus Imperator Iconoclaſtarum hęreſim propugnabat, at Pontifex depoſitum cuſtodiebat: pro quo etiam multi confeſſores, præcipuè Monachi viriliter decertabant teſte Curopalata: *Oſtendebant* enim Imperatori *ex dictis Patrum noſtrorum Dionyſij Magni, Ierothæi, & Irenei, non heri, aut paulo ante Monachorum Rempublicam adinuentam, & ſtatum, ſed antiquam, atque adeò priſcam. Quin etiam imaginum figuras cum Apoſtolis viguiſſe monſtrabant:* vnde & martyrium ſubierunt. Sub eodem Pontifice tandem ea hæreſis, quæ ante centũ viginti annos Eccleſiam vexauerat, extincta eſt, & ex depoſito in cineres redacta.

71 SERGIVS II. in Pontificali ſede locatur, *fide purus, prædicatione,* Liberior, ait Anaſtaſius, ex depoſito Fidem ſeruans, & fideles paſcens, nam vt legitur in eius ſepulcro;

Diuinis monitis non fuit ille piger.
Romanos proceres non tantum ſamine verbi,
Rebus & humanis nocte dieq; fouens.

72 Sub LEONE IV. errores Godeſcalchi, innouantis Prædeſtinatorum hæreſim, in Gallia diſſeminabantur, qui in Synodo Moguntina, vbi Rabbanus interfuit

dam-

damnati ſunt,iterum aduerſus diſcipulos Godeſchalchi ſub eodem Leone Valentina Synodus in Gallijs celebratur,ſequens veſtigia Concil. Carth. Arauſic. quare nec inconſulto Romanæ ſedis depoſito,vt olim prædicta Concilia præſtiterunt, aliquid definiſſe putandum eſt.

73 NICOLAVS I. ſuccedit. Illicò ad ſcomprimendam hæreſim Iconomachorum in Orientem legatos miſit,vt iterum ex ſacro depoſito, definitio pro ſacris imaginibus publicaretur, hæc ſcribens. Oportet *Nos maiorum noſtrorum ſtatuta,immoto mentis intuitu conſeruare, & in omnibus, SS. Patrum ſemper dogmata venerari, definimus de ſacris imaginibus,&c. quæque Sedis Apoſtolicę Pręſules pro eis decreuerunt,atque ſtatuerunt illibata perſiſtere, atque intemerata manere.* Ad Conſulta Bulgarorum,illud elogium de Eccleſiæ Rom.fidelitate protulit.*B.Petrus,qui in ſede ſua viuit, & pręſidet,dat quærentibus fidei veritatem,nam & S. Romana Eccleſia ſemper ſine macula fuit,& ruga.*

74 Huius ſicut & ADRIANI II. ſucceſſoris octaua Synodus diligentiā prædicauit in depoſito cuſtodiendo aduerſus Photium, & Gregorium Syracuſanum his verbis. *Pontifex Beatiſſimus Papa Nicolaus, &c. & ipſe qui & gradus, & dignitatis, & moris eius ſucceſſor es,pro eccleſiaſtica pace,alacriter exercuiſtis, ad expellendum lupum,ab ouili Chriſti,tanquam veri Paſtores rationabilium ouium Chriſti, quinimò Summi Paſtoris,& Principis Eccleſiarum.*Eandem diligentiam idem Adrianus teſtatus eſt, ad Baſilium, & Leonem ſcribens.*Non enim eſt in nobis eſt,& non eſt. & ſi quæ deſtruximus eadem rędificauerimus, pręuaricatores nos legis eſſe conſtituemus.Satis enim nota ſunt,quę cum*

ſuo

ſuo authore deſtruximus, & quæ conſeruanda mandauimus. Ab illis quippe ſacratiſſimis conſtitutis, quæ vel Apoſtolicæ memorię deceſſor noſter Papa Nicolaus ante ſalubriter ſanxit, vel nos poſteà diſpenſatoriè protulimus, nulla motione, vel mutatione diſcedemus, aut ad dexteram vel ſiniſtram quoque modo declinabimus. Quę videlicet tota iamdudum probauit Eccleſia, & immutilata ſeruanda nuper geſtum vniuerſale Concilium ſtatuit. Neque enim nobis moris eſt, vt pro LIBITO PROPRIO *paternis ſanctionibus abutamur, &c.*

75 IOANNES VIII. Photianum conciliabulum cum Photio ipſo damnauit, vt patet ex litteris Stephani Papæ ſucceſſoris ad Baſilium deſtinatis, & ex alijs Formoſi, & Ioannis IX. litteris ad Stylianum Neocęs. Epiſcopum, & ſi enim antea miſericorditer egiſſet cum Photio, illum reſtituendo, nunquam tamẽ quæ contra depoſitum in Synodo acta ſunt probauit, ipſomet Pontifice epiſt. 250. & 251. ſcribente. *Ea quę pro cauſa tuę reſtitutionis Synodali decreto Conſtantinopoli miſericorditer acta ſunt recepimus. Et ſi fortaſſè noſtri Legati in eadẽ Syn. contra Apoſtolicã pręceptionem egerint, nos nec recipimus, nec iudicamus alicuius exiſtere firmitatis.* De puritate autem depoſiti, & fidei loquens ep. 86. ad Epiſcopos deſtinata, hortatur Michaelem Regem, vt ad fidem rediret. *Hanc*, ait, *itaque fidem ſuggere ſemper & ſuade cariſſime pio Regi ſitire. Hanc enim alibi præcipuè quęrere niſi Romę, vbi plantata eſt, & radicata à B. Petro, qui hęc vt ſupra oſtendimus, ſicut veraciter agnouit, veraciter & prędicauit: quoniam ſicut aqua non poteſt alibi tam munda, vel tam limpida, quemadmodum in fonte vnde originem protrabit inueniri; ita & fides nunquam omnino poterit alibi*

bi

bi tamen pura vel tam nitida reperiri, ſicut in Eccleſię noſtræ viuario, vbi eam non tecta perſtillantia, ſicut litigioſa mulier, id eſt hæretica prauitas comparatur: ſed ille Polorum clauiger vbertim, & puriſſimè congregauit, qui ex ipſo fonte viuo hanc cęlitus hauſit, & limpidiſsimam conſeruandam mandauit.

76 MARINVS II. aliàs Martinus *I*oanni ſuccedens Photium etiam damnauit, vnde Baſilius *I*mperator multa ignominioſa in Sanctum Pontificem effutiens, à *P*ontificali Sede eum exturbare ſatagebat. Sed Stephanus vi. ſucceſſor eius locupletiſſimè ſatiſfecit, ſcribens ad eundem Baſilium, ſui prædeceſſoris aduerſus illatas iniurias, ſe Hyperaſpiſtem oſtendens, eo elogio cohoneſtans Marinum, quod octauæ Synodi fuerit defenſor acerrimus, quando in ea, vt patet ex Act. 1. eius Concilij, locum Adriani Antiſtitis *V*rbis Romæ tenuit.

77 ADRIANVS III. prædeceſſoris ſui veſtigia inſectatus Photium quoque execratus eſt, tanquam depoſiti inuaſorem, nolens vllum cum eo habere conſortium.

78 STEPHANVS *VI*. *A*driani ſucceſſor eundem Photium execratus, eamque ad Epiſcopos Orientis reddidit rationem, quia depoſito Photius ſe oppoſuit. *Vnde*, ait Pontifex, *Si regiam viam ambulaſſet, & decretis SS. Patrum inhęſiſſet, ad tantam inſaniam nunquam deueniſſet.*

§. 2.

Eiuſdem depoſiti in ſubſequentibus Pontificibus continuata diligentia monſtratur.

79 FORMOSVS Papa ſubſequitur, qui ad confirmandam Photij damnationem Conſtantinopolim miſit Legatos à latere Capuanum, & Romanum, in Photium præuaricatorem, & legum euerſorem, vt *ſententia à prædeceſſoribus Oecumenicis Pontificibus, ante omnia prolata, nec non à noſtra,* dicebat, *humilitate confirmata, perpetuo tempore immutabilis permaneat.* epiſt. ad Stylian.

80 STEPHANVS VII. Papa ſuccedit Formoſo, qui & ſi quod humanum eſt, à prædeceſſorum virtutibus nonnihil declinarit, nullus tamen Catholicorum ab eiuſdem obedientia ſe ſubduxit, ipſum vt patrem, & paſtorem necnon depoſiti conſeruatorem agnoſcendo, à quo Rhemēſis Epiſcopus Fulco Remboldi tyrannidem Apoſtolica petit authoritate deprimi. Ei ſucceſſit THEODOSIVS, qui poſt Romanum ingreſſum creatus eſt, ſedens dies 20.

Quàm verò fuerit depoſiti tenax IOANNES IX. ſucceſſor Theodori, ex eiuſdem oratione ad Synodū Romanam liquidò demonſtratur; ibi enim Epiſcopos adhortatus eſt, *vt commiſſæ ſibi à Deo Eccleſiæ curam vnuſquiſque eorum vita augere ſtudeat, & gregem Chriſti ſanguine redemptum bonis exemplis, ac ſalutaribus documentis inſeruiat, vt illud audire mereatur. Euge ſerue bone, & fidelis.* Ad ieiunia hortatur, & litanias, vt Deus ſchiſmata, & ſeditiones comprimat; & ad Stylianum ſcribens hortatur, vt decreta prædeceſſo-

ceſſorum Pontificum inconcuſſa permaneant aduerſus Photium,&c.promulgata.

81 BENEDICTVS Papa IV. & LEO V. Ioanni ſuccedunt,depoſitũ cuſtodiendo ab incurſibus Orientalibus,& Photianæ hæreſi patrocinantibus. Deinde Chriſtophorus pulſo Leone intruditur, quo etiam pulſo,legitimè SERGIVS III. creatur,qui & ſi indigna contra ordinationes à Formoſo factas perpetrarit, nõ eſt inuẽtus,qui ob eã cauſam ſchiſma, vel hæreſim fecerit,vel depoſitum ſacrum aggreſſus ſit, peculiari prouidentia, Dei Eccleſiam protegente, ne corruptis moribus intruſorum Pontificum, anſam aduerſarius acciperet,Pontificiam,cum depoſito inuadendi maieſtatem.Quinimò viuente Sergio Concilium Sueſsione in Gallijs contra Photium eo exhortante congregauit, vbi in fine c.14.ſic dicitur. *Hortamur fraternitatem veſtram, vt vna mecum ſecundum admonitionem Domini Romanæ ſedis Præſidis,ſinguli veſtrum perſpectis Patrum Catholicorum ſententijs de diuinæ ſcripturæ pharetris acutas proferamus ſagittas, potentes ad conficiendam belluam monſtri renaſcentis, & ad terebrandum caput nequiſſimi ſerpentis*,& in cap. 15. *Eccleſia* (aiunt) *noſtris quoque partibus,vt dictum eſt ſuper hãc petræ ſoliditatem,non tantum fundata ,ſed ab eo, eiuſq; ſucceſſoribus, etiam edocta, cum de gratia ipſius Petri ſuffragantibus meritis firmitatem fidei, quam primo percepit hactenus inconcuſſam ſeruare ſtuduit, nullaq; perfidorum consortia recepit.* Nonne legem depoſiti illibatè cuſtodiuit?

82 ANASTASIVS III. Sergio, & Anaſtaſio, LANDVS ſuccedunt, ambo in cuſtodia depoſiti vigiles. Intruditur deinde IOANNES X. poſtea accedente

Cleri

Cleri concurſu legitimus Pontifex habitus legationē miſit ad Eccleſiam Conſtantinopolitanam pro vnione,& conſenſione fidei retinenda. Cuius meminit Nicolaus Patriarcha epiſt. ad Simonem Principem Bulgarorum,quem ad obſequium Rom. Pontifices adhortatus. idem Patriarcha ad eundem Ioannem litteras dedit,in quibus ait, *Si quæ ſunt correctionis indiga, doctrina inſinuet, vt emendari queant iuxta cōſtitutiones Eccleſiaſticas* .

83 LEO VI. ſuccedit in cuſtodia depoſiti, & pontificali munere, ſed eo poſt dies 15. e viuis ſublato, STEPHANVS VIII. aliàs VII. eligitur eiuſdem depoſiti cuſtos,ſed poſt duos annos,& menſem vnum, & dies 15. fatis conceſſit. Deinde potentia, & vi pſeudopapa intruſus, Ioannes XI. eligitur, qui ſicut violenter intruſus eſt, ſic violenter detruſus. Poſt quē LEO VII. legitimus ſucceſſor, & fidus cuſtos depoſiti habitus eſt. Deinde STEPHANVS IX. in Petri ſolio collocatur,in depoſiti cura ſolicitus.

Stephano ſuccedit MARINVS *III.* qui totus erat in reformatione Monachorum, cura pauperum, Baſilicarum inſtauratione indefeſſus, multò magis in depoſito cuſtodiendo vigilans, vt præſtitit quoque ſucceſſor AGAPETVS *II.* qui quantum fidelis eſſet in depoſito fidei tuendo, ex Synodo Romana ſub ipſo congregata colligitur, quando damnationem Epiſcopi Hugonis irritauit, & Hugonem Principem excommunicauit, donec Ludouico Regi ſatisfaceret. Quid ni rebelles,& à fide extorres eliminaſſet?

84 IOANNES *XII.* Agapito ſuccedit,qui quàm ferueus eſſet in cura depoſiti, ex eius litteris patet ad Duſthanum Archiepiſc. Si *paſtores* (ait) *Solem, geluque*

pro

pro gregis ſui cuſtodia,die,ac nocte ferre contenti sunt, & oculis conſpectant vigilantibus, ne aliqua ex ouibus, aut errando pereat,aut laniata morſibus rapiatur?quã-ta cura,quantoque ſudore debemus eſſe peruigiles ob ſa-lutem animarum,qui dicimur paſtores earum? Intruſo verò Leone Synodus Romana contra enm indicitur à Ioanne,& vt habetur actione 1.Conciliabulum Schiſ-maticorum cum Leone, authoritate Sanctorum Pa-trum profligatur.

85 BENEDICTVS V. poſtmodum legitimus ſucceſ-ſor Petri retinuit principatum, quem Pſeudopapa Leo coegit exulare in Saxonia, vbi in pace quieuit in *ſancta conuerſatione viuens, alioſque ſanctè viuere docens.* Ex Adam Chronographo li.2.c.6. Vide curam paſtoralem de fide, & reliquis virtutibus excolendis ſolicitam.

86 IOANNES XIII. ex veteri depoſito inſtructus, iubet Conciliũ Anglicanum indici ab omnibus Epiſ-copis eius Regni, aduerſus Clericorum incontinen-tiam,quod & ſua authoritate firmauit. Synodum Ro-manam celebrat, vbi priuilegia conceſſa ab Anglorũ Rege Glaſtingebiri confirmantur,legatis Regijs id po-ſtulantibus.

87 DONVS II. ſubſequitur tribus menſibus ſedens in cathedra pro cuſtodia depoſiti: in cuius ſepulchro in Eccleſia S. Crucis in Hieruſalem, leguntur hi ver-ſus,vigilantiam atteſtantes.

Cumque pater multum certaret dogmate ſancto,
Expulit à Sede, iniquus namque inuaſor.
Hic quoque prædones Sanctorum falce ſubegit
Romanæ Eccleſiæ, iudicijsque Patrum.

Fuit autem Franco iſte inuaſor.

88 BENEDICTVS VI. ſucceſſor eligitur, pro cuſtodia depoſiti vno anno, menſibus 3. & diebus aliquot in cathedra ſedens, ſtrangulatus ab inuaſore ſedis Bonifacio *VII.* meritò ob hoc inter Pontifices non relato. Succeſſit vero Benedicto vj. Papa BENEDICTVS VII. vir optimus, depoſiti cuſtos. Benedicto vero ſucceſſit Petrus Papienſis, IOANNES *XIV.* appellatus. Verùm *I*oanne *XIV.* Papa à Bonifacio Pſeudopapa, & inuaſore occiſo, eodemque poſtea Bonifacio repentina morte ſublato, legitimè creatus eſt IOANNES XV. ad eum accurrunt Epiſcopi Rhemenſes pro reditu S. Adalberti ad Epiſcopatum, *Pro ruina* (dicebant) *atque occaſu Sacerdotalis ordinis*. Damnantur ab eodē acta Synodi Rhemenſis, damnato inuaſore Sedis Epiſcopalis Geberto, qui Nouatorum ſemina ſpargens in ſummū Pontificem calamum ſtrinxit, ſed à Leone Abbate Papæ legato, diſputationibus victo, cathedra legitimo Epiſcopo Arnulpho reſtituta eſt. Eundem Ioannem Papam (ex Sigon. lib. de Reg. *I*tal.) ſacris pedibus proſtratus, vt Petri ſucceſſorem, & depoſiti conſeruatorem, Otho Imperator agnouit. Poſtea Ioannes Calaber dictus *XVI.* intruditur (iudicio *B*aronij pſeudopapa) verum poſt *I*oannem XV. Gregorius V. vigilans in cuſtodia fidei, & ſacrarum legum, vt legitimus ſucceſſor eſt agnitus. Vnde pro cauſa ſcilicet Adalberti concilium Romæ celebrat: ibidem electores *I*mperij deſignati, Cēturiatoribus id inuitè profitentibus, quam poteſtatem ex depoſito agnoſcunt, & tuentur Rom. Pontifices. Ex eodem depoſito damnauit matrimonium Ruperti Francorum Regis cum Berta Commatre, & affini ſua.

89 SYLVESTRO vero *II.* Gregorij ſucceſſore clauū

Eccle-

Eccleſiæ tenente, Leuchardus, & Vilgandus noui hęretici exorti, ſed repreſſi ſunt ex Fidei orthodoxæ depoſito, quod magna ſolicitudine Pontifex cuſtodiebat.

90 IOAN. Papa XVI.aliàs XVII.cognomẽto Siccus, Syluestro ſucceſſit; Huic poſt quinque menſes, alter IOANNES *XVIII.* alias *XIX.* ſub hoc Ioanne Berengarij fętus prodierunt contra Sacram Euchariſtiã. Sed cum Latinas aures, atque Theutonicas rumor de infanda hac hæreſi occupare cępiſſet, ab Aldemanno Epiſcopo Brixienſi redarguebatur hęreticus, vt depoſitum cuſtodiret, *Viam*, dicebat Epiſcopus, *gradientes, SS.PP.veſtigijs inhærentes, vt nullum prorſus diuerticulum, nullam in nouam, & fallacem ſemitam deſiliamus,* Et multo magis PP.in cuſtodia euigilabat, cum cęteros Epiſcopos loci authoritate ſuperaret. Vnio quoq; facta eſt Conſtantinopolitanæ cum Eccleſia Romana, vnde hos verſus Sergius IV. eius ſepulchro affixit.

Doctrinis comptus ſacris, & dogmate claro
Per patrias ſancta ſemina fudit ouans,
Nam Graios ſuperans Eois partibus vnam,
Schiſmata pellendo reddidit Eccleſiam.

91 SERGIVS ipſe IV. Ioanni ſuccedit, & ex eius ſepulchrali titulo diuini cuſtodia, & miſeratio colligitur.

Pauperibus panis, nudorum veſtis opima,
Doctor, & egregius, qui fuit in populo.

Succedit BENEDICTVS *VIII.* ſub quo (vt dicit, annalium conditor) Henrico Imperatore petente Symbolum poſt Euangelium in Miſſa cantari cęptum eſt, cum prius non caneretur, ea ratione (vt Henrico de ea te interrogante, Presbyteri Romani reſponde-

runt) quòd *Romana Eccleſia non fuiſſet aliquando vlla hæreſeos fęce infecta* (vide illibatam cuſtodiam depoſiti) *ſed ſecundum S.Petri doctrinam, in ſoliditate Catholicæ fidei permaneret inconcuſſa, & ideò magis ijs neceſſarium eſſe illud Symbolum, ſæpius cantando frequentari, qui aliquando vlla hæreſi potuerint maculari.* Detenta tamen poſtea Symboli canendi conſuetudo pijſſima, quam omnes Catholici veneramur, & antiquitate quoq; millenaria ſpectabilem monſtramus. Tanta verò erat Pontificis, & Cleri Romani vigilantia in cuſtodiendo depoſito, vt Sanctus Simon Armenus, qui Romam aduenerat, ab vno de Clero, vt hęreticus, & impoſtor haberetur (erant eo tempore Armenij erroribus, maximè Manichęis implicati) & parum abfuit, quin lapidibus obrueretur. Sed Pontifex eum acceſſit. *Tu quis es*, inquiebat: *dic ergo Frater, & Monache & ſi catholicæ Fidei cultum tenes, per me his omnibus innoteſcat.* Cumque Fidem catholicam innocens profeſſus eſſet, gratię Deo Opt.Max. redditæ, quod innocentiam defendiſſet. Vide quanta erat cura depoſiti in Benedicto. Serpebat eo temporis articulo in Gallijs hęreſis Manichęa, in Aureliana ſcilicet, & Aquitanica ditione, & in Hiſpanijs Toleti, alijsque occiduis regionibus; vigilantibus Epiſcopis, ſed multo magis Romano Pontifice, in ſublimi ſpecula, pro depoſiti cuſtodia diuinitus conſtituto.

92 IOANNES XIX. aliàs XX. Benedicti frater, primo intruſus, ſedem Petri occupat, ſed Pontificatu ſe abdicans, poſtmodum legitimè electus eſt, verus Petri ſucceſſor, & depoſiti conſeruator, quem Epiſcopi Galliarum agnoſcentes, & venerantes humiliter conſuluerunt de ea quæſtione; An B. Martialis Chriſti diſci-

ſcipulus *A*poſtolus attitulandus eſſet, qui controuerſiam ex depoſito diſſoluens, *A*poſtolum nuncupandũ epiſtola decretali ad eos directa, pronunciauit.

93 BENEDICTVS *IX.* poſt *I*oannem ſedit in cathedra, quæ & ſi vim in eo tunc paſſa ſit, poſtmodum vt verus, & legitimus Pontifex habitus eſt ex Baron. Hic depoſiti curam agnoſcens hęc ſcripſit ad Epiſcopum Lemouic. conquerentem quendam (ignorante Epiſcopo) abſolutionem fraude impetraſſe. *Scis* (ait) *quia quicunque de vniuerſa Eccleſia, quæ eſt in toto orbe terrarum ad me cauſa remedij recurrit, Impoſſibile eſt mihi eius curam negligere, dicente Domino ad B. ſpecialiter Petrum, paſce oues meas*. Quam poſtea abſolutionem, vt ſubreptitiã, fecit *P*ontifex irritam, & Canonibus eccleſiaſticis, & veteri depoſito aduerſam. *A P*ontificatu quoque ſe abdicante Benedicto, ſucceſſor GREGORIVS *VI.* Sanctitate conſpicuus in Petri ſede locatur, non ſolum depoſiti ſpiritualis, ſed etiam temporalium Eccleſię bonorum cuſtos, ſemper clamans, *Vt vſurpata patrimonia Eccleſiaſtica redderent inuaſores, aliàs membra Eccleſiæ ſe non eſſe cognoſcerent, qui capiti Eccleſiæ B. Petro, & ſucceſſori reluctarent*.

94 CLEMENS *II.* Gregorio ſuccedens, Romanam Synodum indicit contra Simonianam luem, eo tempore graſſantem. Meminit Petrus *D*amianus epiſt. 30. decreti Clementis aduerſus Simoniacos editi. Maiori curę certè erat Pontifici, hæreſis Simonianæ (vt aliarum) virus extinguere, qui Simoniaca facta tantopere deteſtabatur.

95 DAMASO *II.* ſuccedente, ex Panuino, viginti tres dies cathedra ſuum Pontificem habuit; cui ſucceſſit LEO *IX.* qui duas Synodos celebrauit, Ro-

manam,& Vercellenſem,in quibus Berengarij, & *I*oã-nis *S*coti, & aliorum *S*acramẽtariorum errores ex depoſito,atro lapillo damnati. *A* qua ſententia ex Lantfranco aduerſus Berengarium, tanquam depoſiti tenax, *Nunquam diſceſsit S. Leo in omnibus ſuis Concilijs*, &c. Quæ ſententia,ſubdit,nec effugit ſuum quoque ſucceſſorem *felicis memoriæ Papam Victorem*. *I*dem *L*eo ex depoſiti inſpectione Græcorum errores confutauit,præſertim Michaelis Cęrularij Patriarchæ, quẽ reprehendit 1. epiſt. c. 2. quod *humanis argumentationibus,& coniecturis antiquam fidem confodere,ac ſubuertere moliatur*.Nouam quoque hæreſim ex Gregorio vii. epiſt.4.de reordinandis Simoniacis profligauit etiam VICTOR *II*. ex teſtificatione iam dicta Lantfranci:quæcunque contra hęreſim *B*erengarianam ſtatuta fuerunt à prædeceſſore ſuo in multis Concilijs, tanquam depoſiti vigilantiſſimus cuſtos,confirmauit.

96 STEPHANVS X. depoſiti curam agnoſcens,vix creatus *P*ontifex, legationem ad Orientem deſtinandam decernit pro Conſtantinopolitana Eccleſia Romanæ vnienda. *A Beatæ memoriæ NICOLAO II. & centum tredecim Epiſcopis* (ait Lantfrancus) *dogmata Berengarij Romæ audita,examinata,atque damnata*.

97 *A*b ALEXANDRO *II*. Lateranenſis Synodus celebrata,hæreſis,ſeu lues Simoniaca damnata,incontinentia Clericorum depreſſa. *I*tem Concilium *B*arcinonenſe ſuo tempore celebratum, vbi leges Gothicę abrogatæ,Hęreſis Nicolaitarum,& *I*nceſtuoſorũ ſub eodem Pontifice,per Petrum Damianum repreſſa.

98 Sub GREGORIO *VII*. iterum Berengariana hæreſis in *S*ynodo Romana damnata. *I*dem Pontifex Henricum Regem Anglorum admonet, vt decreta

Apo-

Apoſtolica amplecteretur, ex depoſiti cuſtodia rationem aſſignans. *Quia ad SS.PP.decreta, doctrinamquè recurrimus, nihil ADINVENTIONE noſtra ſtatuentes, ſed primam, & vnicam Eccleſiaſticæ diſciplinæ regulam, & tritam Sanctorum viam, relicto errore, repetendam, & ſectandam eſſe cenſuimus. Neque enim aliū noſtræ ſalutis, & æternæ vitæ introitum Chriſti ouibus, eorumque paſtoribus patere cognouimus, niſi quem ab ipſo monſtratum, qui dixit. Ego ſum oſtium, & ab Apoſtolis prędicatum, & à Sanctis Patribus obſeruatum, & in omni diuinarum ſcripturarum pagina didicimus.*

99 Succeſſor Gregorij VICTOR *III.* Beneuentanū Concilium (cui pręſedit) celebrauit: ibi hæreſis Simoniaca damnata, & Guitbertum hæreſiarcham, tanquā Eccleſiae Romanae inuaſorem decreuit, ſarta tecta cupiens Prophetarum, Apoſtolorum decreta, Canonum, & Pontificum iura, vt dicit Leo Oſtienſ. 3. lib. c. 71. & ſeq.

100 VRBANVS *II.* eandem ſentētiā latam in Synodo Beneuentana (alia rurſus abiecta, Beneuenti collecta) contra Guitbertum confirmauit: libellum à S. Anſelmo contra hæreſis Sabellianæ inſtauratores roborauit: Synod. Turo. (vbi præterita Concilia roborata) aduerſus Beringarium, atq; etiam Barenſe Concilium congregari iuſſit, ad vnionem Eccleſiæ Gręcæ cum Latina. Eius Concilij acta perierunt, innoteſcunt verò quæ ibi geſta ſunt, ex S. Anſelmi ſcriptis, qui d. Concilio interfuit.

PASCHALIS *II.* Romæ indicta Synodo Henricianam damnauit hęreſim; quæ ſub forma iſta eierabatur. *Anathematizo omnem hæreſim, & præcipuè quæ ſtatum præſentis Eccleſiæ perturbat, quæ docet, & adſeruit,*

uit, anathema contemnendum, & Eccleſiæ ligamenta ſpernenda eſſe. Promitto autem obedientiam Apoſtolicæ Sedis Pontifici Domino Paſchali, eiuſque ſucceſſoribus, ſub teſtimonio Chriſti, & Eccleſiæ, affirmans, quod affirmat, damnans quod damnat ſancta, & vniuerſalis Eccleſia. Iura quoque Eccleſiæ, ex veteri depoſito confirmat ep. ad Archiep. Polon.

101 In GELASIO *II.* quanta eſſet cura depoſiti ſuamet verba in quodam ſerm. ad ſuos, de profectione, oſtendunt. *Sequamur Patres noſtros, quoniam valde bonum eſt antiquos ſequi parentes.* Bogomilorum errores ſub hoc Pontifice depreſſi.

CALLISTVS II. in Concilio Rhemenſi præſidens Canones ex ſacro depoſito firmat in hanc formam. *Quæ SS. Patrum ſanctionibus de prauitate Simoniaca ſtabilita ſunt, nos quoque Sancti Spiritus iudicio, & authoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus.*

Etiam HONORIVS II. magnam curam adhibebat in cuſtodiendo depoſito, eo tempore cum Tanchelini Sacramentarij, & Petri de Bruis errores Petrus Cluniacenſis, & S. Bernardus expugnabant.

Sub Honorij ſucceſſore INNOCENTIO II. celebrato Concilio Romano, Arnaldi Brixienſis errores damnati. Petri quoque Abailardi tum Galliæ, tum Romæ hęreſes, inſtante S. Bernardo eieratæ. Extat reſcriptum Innocentij ex Apoſtolico depoſito Abailardum damnantis, inter epiſtolas Bernardi, quę eſt, 194.

102 CAELESTINO II. Innocentij ſucceſſori teſtimonium perhibet idem Sanctus de depoſiti cuſtodia, dicens. *Innocentij defenditis bene geſta, & minus adimpleta perficitis.* Sed & LVCIVS II. à rebellibus, qui Politici dicebantur, & Arnaldiſtis vexatus (qui hęreſim

ſim Arnaldi ſectabatur) integerrimè perſtitit in cuſtodia depoſiti. Idem depoſitum à dictorum hęreticorũ furore defendit EVGENIVS III. Sub eodem Rhemenſe Concil. indicitur, ibidem præſente Pontifice Gilberti Porretani, ex Apoſtolici depoſiti theſauro errores ſunt damnati, Britonis quoque illius Eudonis. Sub eodem Pontifice Petrobuſiani, & Apoſtolici, ſic dicti, proſcripti, S.Bernardo etiam contra illos decertante.

103 ANASTASIVS IV. ex tom.1.Bull.1.depoſiti curam agnoſcens, dicebat eius eſſe, *praua corrigere, recta firmare*, & eiuſdem Pontificalis Sedis dignitatẽ dignoſcens, dicebat, quod, *ei propriæ firmitas, & alienæ fidei confirmatio, eodem Deo authore præſtatur.*

Similiter ADRIANVS IV. ad vnitatem fidei reſpiciens ex depoſito hęc ſcribebat, pro vnitate Gręcæ, cum Latina Eccleſia ad Archiepiſcop. Theſſalonic. *Da operam, vt grex cum Eccleſia vniatur, & qui ſeipſas dominicas oues confitentur, ad gregem B.Petri reuertantur.* Sub eodem ex doctrina depoſiti proſcriptus Arnaldus hęreſiarcha. Vnde ille cecinit.

Iudicio Cleri noſtro ſub principe victus,
Appenſusque Cruci, flammaque cremante ſolutus,
In cineres Tiberine tuas eſt ſparſus in vndas.

ALEXANDER III. errores Albigenſium ex depoſito in Concil. Lateranenſi proſcripſit. Ad Archiepiſcopum Senonenſem litteras dirigit, vt errores exorto circa humanitatem Chriſti Domini, conuocatis coepiſcopis, & Magiſtris in Theolog. damnet, habetur c. cum Chriſtus de hęret. in Dec.

LVCIVS quoque III. in cuſtodiendo depoſito vigilantiſsimus, damnat malè ſentientes, & docen-

tes

tes de Sacramentis Eccleſię contra Rom. Eccleſię fidem. Vide c. ad abolendam de hęret.

104 VRBANVS III. in epiſtola ad Regem Scotiae iniunctum ſibi officium agnouit, nimirum ad vniuerſas Eccleſias, *aciem conſiderationis extendere*, & ex regulis depoſiti irrationabiliter attentata ad factum congruũ reuocare. Ei GREGORIVS *VIII.* ſuccedit, in cuius pectore nedum cuſtodia, ſed etiam fidei cultus, & propagatio, in litteris ad Chriſti fideles pro recuperanda Terra ſancta apparet, ad illud opus fidei, dicendo ſe accingere, *In quo Prophetæ toto prius ſtudio laborauerunt, poſtmodum Apoſtoli, & ſequaces eorum, vt diuinus cultus eſſet in illa Terra, & ad omnia climata mundi ex ea defluerent.*

105 CLEMENS *III.* in Pontificatu ſuccedit. Sub illo orta eſt quęſtio de ſubſtantia aquae vino in calice admixta, an ſimiliter in ſanguinem conuertatur. Sedes Apoſtolica conſulta eſt, ſed ait Annalium conditor, *Quicquid ſit ſcriptum à Sede Apoſtolica non reperitur.* Tamen (ſubdit idem) ex depoſito nihil aliud reſponſum eſt, *quam quod credidit S.R.E. Nimirum aquam ſimul & vinum, in ſanguinem Chriſti tranſubſtantiari.*

106 Sed & CELESTINVS *III.* ſolerti vigilantia Apoſtol. depoſ. cuſtodiebat. Vnde epiſtola ad Simonẽ Decanum Eboracenſem ſcribebat. *Illud nobis eſt ſummoperè præcauendum, ne inde Eccleſiæ, vel in temporalibus, vel in ſpiritualibus detrimentum incurrant.* Et ad Lincolienſem Epiſcopum. *Illius debemus*, nempè S. Petri, *quantum humana fragilitas permittit, exempla ſectari, in quo Sedes Apoſtolica fundata conſiſtit, à quo cæterarum Eccleſiarum curam ſuſcepit, ligandi, atque ſoluendi plenitudinem poteſtatis.*

107 Ne-

107 Nequaquam vero cum prędeceſſoribus eadem cura depoſiti expirauit; nam & Innocentius *III.* in Concil. Lateranenſi (vbi quoque S. Patriarcha DOMINICVS cũ Epiſcopo Fulcone interfuit) Almarici dogma damnauit, Abbatis Ioachim ſententiam exploſit, ex depoſiti ſacri inſpectione. Eiuſdem ſucceſſor HONORIVS *III.* nec impar in cuſtodia depoſiti eiuſdem, quando pro eadem cura ſcribit, diuinam prouidentiã ſuſcitaſſe Paſtores, *qui populos paſcerent ſcientia, & doctrina, ſicut per os Hieremiæ promiſerat, Doctores Eccleſiæ, ſcilicet, qui terram cordis fidelium imbre doctrinæ complerent, & extirpatis vitiorum ſentibus eam ad proferendum virtutum germen, & fructum huiuſmodi operis fœcundarent.* in Bulla quae incipit *Ineffabilis.* anni 1225. Etiam GREGORIVS IX. depoſitum cuſtodiens excommunicauit Patarenos Catharos, Pauperes de Lugduno, Paſsaginos, Ioſepinos, Arnaldiſtas, facies quidem habentes diuerſas, ſed caudas adinuicem colligatas, de hæret. & ex Bulla 1236. quae in directorio incipit, *Excommunicamus.*

108 CLEMENS IV. in eadem cura depoſiti succedẽs, 17. diebus à ſua creatione ſuperſtes fuit. Hic INNOCENTIVM *IV.* ſucceſſorem habuit vigilantiſſimum depoſiti cuſtodem, vnde auctor fuit, vt Francorum Rex libros Thalmudiſtarum in vniuerſa Galliae ditione rogo traderet. Principes vniuerſos admonuit vt Inquiſitoribus ſuppetias ferrent aduerſus haereticã prauitatem, *Tanto*, aiebat, *intendatur ad tam peſtiferi morbi curam per Nos, & alios, qui ſunt animalia oculata, & lucernæ ardentes ſuper eiuſdem Eccleſiæ candelabrum, quanto grauior ex contagio ipſius morbi, & peſtilentior animarum ſequitur corruptela.* In Bulla anni

1241.

1241. quae incipit. *Impia Iudęorum.*

ALEXANDER *IV.* vigilantiam Apoſtolicā oſtendit, dicens in Bulla anni 1256. quod *quò altius præſidet eo longius, latiusque circumſpicit, & quanto plus poteſt officio, tanto maioris vigilantiæ ſibi ſarcina imminente plus penſat*. Item peſtiferam doctrinam contra ſtatum Epiſcoporum, & Mendicantium euulgatam damnat. Bulla incipit. *Non ſine multa.*

109 VRBANVS *IV.* dicebat. *Licet teneamur ex officij noſtri debito extirpare lætiferam peſtem hæreticæ prauitatis, in Italia tamen nobis imminet, nobis hæc ſolicitudo propenſius, vbi eandem peſtem propter malitiam temporis, quæ in detrimentum Fidei Catholicæ peruerſa germina germinauit, perſentimus abundantius ſuccreuiſſe.* in Bulla, *Licet ex omnibus.*

110 CLEMENS *IV.* zelo eiuſdem depoſiti flagrans conclamabat in Bulla anni 1265. *Ad extirpanda*, dicens. *Cum abundātius ſolito hæreſes ſuccreuerunt, &c. tanto ſtudioſius iuxta commiſſam nobis ſolicitudinem inſudare proponimus, quanto perniciosius negligeremus eaſdem in necem catholici ſeminis peruagari.*

111 GREGORIVS X. in Concilio Lugdunenſi, ex depoſito profitetur Spiritum Sanctum à Patre, & Filio, vt vno principio, non duobus procedere, quam confeſſionem cum alijs articulis Fidei Catholicae Romanae Eccleſiae, Gręci cum Michaele Imperatore amplexi ſunt, vnde in eodē Concil. Lugdun. exclamauit Pontifex, vt patet in epiſt. ad eundem Imperatorē ſcripta. *Exultet Mater Eccleſia.*

112 INNOCENTIVS V. ex Ordine Prędicatorum ei ſuccedens, non minus depoſitum vniuerſalis Eccleſiae Doctor factus cuſtodiebat, quàm cum priuatus

Do-

Doctor verbo, & ſcriptis in ſententiarum libros commentarijs, fidem illuſtrauerat.

113 ADRIANVS V. (breui tamen tempore in depoſiti vigili cuſtodia) legitima ſucceſſione creatur, poſt quem IOANNES XX. aliàs XXI. cathedram regens, depoſitum cuſtodiuit. *I*oanni ſucceſſit NICOLAVS *III.* depoſitũ diligenter cuſtodiendo; ac profitendo, c. *fundamenta* in 6. de electione, & elect. poteſtate, *Eccleſiam in Petro ædificatam, vt æterni templi ſtructura, Deo ædificante conſeruata, mirabili munere gratiæ Dei, in Petri conſiſteret firmitate, vt ab ipſo quaſi quædam capite, dona ſua velut in corpus omne diffunderet.* Vir integerrimus, magni animi, & conſilij, immeritò à Nicolao Macchiauello 1. Hiſt. Florentin. de ambitione notatus. *P*oſt quem MARTINVS *IV.* inuigilans in paterni cura depoſiti, Michaelem *I*mperatorẽ tanquam hæreticum, & hęreticorum patronum anathemate notatum, vitandum publicauit in Bulla, quæ incipit. *Michaelem Imperatorem.*

114 HONORIVS *IV.* Inquiſitionis miniſtros *A*poſtolicis diplomatibus tuetur pro ſecuritate depoſiti, rebelles comprimendo in *B*ulla, quæ incipit, *Nouerit*, *S*imiliter & NICOLAVS *IV.* in *A*poſtatas Hebraizantes excandeſcit, in Bulla, *Turbato corde.*

115 CAELESTINVS V. de renunciatione cõſtitutionem edidit, c. *Quoniam aliqui*, de qua re fit mentio in 6. docendo Romanũ *P*ontificem poſſe liberè reſignare, proculdubio doctrinam euulgans è depoſito deprompram, quam contra impios obloquentes Aegidius Romanus defendit. Succeſſoris BONIFACII *VIII.* mira depoſiti diligentia apparet in tot conſtitutionibus aduerſus hęreticam prauitatem, quæ ſunt in 6.

in 6.regiſtratæ.*Vt commiſſi à vobis*,& c.ſequentes.

116 BENEDICTVS *XI.* ex Ordine Prędicatorum aſſumptus, ſicut prius tanquã priuatus Doctor,ſcriptis eccleſiaſticũ depoſitũ muniuit,multo magis in cathedra Petri ſublimatus (quamuis breui tempore) quam etiam mortuus quoque miraculis illuſtrauit.

117 CLEMENS V. ex depoſito in Concilio Viennenſi multa dogmata definiuit,& Begardos, atque Beghinas eliminauit,atque damnauit. in Clement. *ad noſtrum.*Templarios profligauit, vide Bullam. *Paſtoralis præeminentiæ*,in directorio.

118 IOANNES quoque *XXII.* pro depoſiti cuſtodia extrauagantem condidit, quæ incipit, *Glorioſam*, aduerſus errores Fraticellorum,& in ſpecie Michaelẽ de Cęſena, Gulielmum Okam, Bonamgratiã, & Henricum de Thalhen,vt vehementer de hæreſi ſuſpectos pronunciat,vide Bullam in direct.*I*nquiſit.quę incipit, *Nuper in Conciſtorio publico.*

119 BENEDICTVS *XII.* conſtitutionem edidit pro depoſito Fidei tuendo, definiens iuſtorum gloriam non differri vſq; ad iudicij diem,ſed mox eorundem animas, ſi nihil purgandum ſuperſit,in cœlum recipi. refertur à Caſtro lib.3.aduerſus hæreſes.

120 CLEMENS *VI.* quantum, paucis illis, quibus vixit diebus,depoſiti cuſtodia ei cordi fuerit, oſtendit eiuſdem vigilantia in iuribus Eccleſiæ tuendis,in Bulla,quæ incipit,*Et ſi ſalutem.*

121 INNOCENTIVS *VI.* pro depoſ.fidei catholicæ ſacroſancto tuendo (vt patet ex Bulla, quæ incipit *Quaſi lignum*) Theologiæ ſtudia ampliare curauit, *quæ facultas*,ait,*ad exaltationem catholicæ fidei,& exterminium hæreticæ prauitatis, & cunctorum infideliũ, & ad-*

& aduerſus etiam inuiſibiles poteſtates, armis inexpugnabilibus munit, & fortiſſimas conſtituit bellatrices.

122 VRBANVS V. E veteri depoſito Eccleſiaſticarum conſuetudinum, in Dominica, *Lætare*, Roſam conſecrat (cuius cęremoniæ explicator eſt *I*nnocentius *III.* ſerm. 1. de eadem Dominica) ſimiliter, & Agnos cęreos diſpenſat in memoriam *A*gni immaculati (de qua re *I*oannes Molanus oratione de Agnis *D*ei. Durãtus in ration. c. 79.) aliarum cęremoniarum, & dogmatum Eccleſiæ cuſtos, vnde immeritò à Mornęo in progreſſ. 59. pag. 474. vt innouator cęremoniarum traducitur.

123 GREGORIVS *XI.* Raymundi Lulli articulos quoſdam, & libros damnat, recenſetur Bulla damnationis huius in direct. inquiſit. apud Pegnam, incipit *Nuper dilecto filio.*

124 VRBANVS *VI.* etiam ab Vvitclepho legitimus Papa, & depoſiti cuſtos fideliſſimus agnitus eſt, cum (licet callidè) ſuam doctrinam eius cenſuræ ſubiecerit, vt probaret ſi orthodoxa, ſi à depoſito diſcrepans improbaret.

125 BONIFACIVS *IX.* ex ſacro depoſito feſtum Viſitationis B. Virginis inſtituit, ſtudia Theologica pro eiuſdem depoſiti cuſtodia fouit, per quæ in Bulla, *in ſuprema*, dicebat, *diuini nominis, ſuæque fidei catholicæ cultus protenditur.*

126 INNOCENTIVS *VII.* Ordinem Fratrum de Pœnitentia (qui & Fratres militiæ *I*eſu Chriſti dicti, à S. Dominico pro fidei defenſione inſtituti) adeo amãs depoſitum, vt in illo id probarit. Non recipiẽdus, niſi *veritatis cathol. æmulator, & zelator præcipuus.* C. 1. confirmans id Bulla, quæ incipit, *Sedis Apoſtolicæ,*

Schiſma

Schiſma ne fidei vnitas diſſolueretur, extinguendum curabat.

127 GREGORIVS *XII.* *I*nnocentio ſucceſſit,& ſchiſma quantum in ſe erat ſopiendum ſatagebat. De ijs quoque dicebat, *quæ pro diuini cultus augumento, authoritate Apoſtolica proceſſerunt,vt illibata perſiſtant, libẽter adijci à Roman.Præſulibus firmitatem.* Sed illo cum Benedicto xiij.de Pontificatu contendente, Alex. V.electus eſt. Quare num Alexander V. legitimus fuerit ſucceſſor Gregorij, in controuerſiam vocatur: S.Antonino reclamante 3.p.Chron.tit.22.c.5.§.2.& 3.cum in Conciliabulo Piſano abdicato Gregorio, & Benedicto *XIII.*Antipapa electus ſit Alexander; Bellarmino vero affirmante. De qua re lege Coquetium in Antimornço p.2.pag.241. Nec *I*oannes *XXIII.* ait idem Coquetius,qui electus eſt poſt obitum Alex. viuente adhuc Gregorio *XII.*tanquam *P*ontifex certus,& indubitatus, propter ſchiſma trium Pontificum haberi potuit.

128 Fugato ſchiſmate in Concilio Conſtantienſi, MARTINVS V. eligitur. Hic litteras Apoſtolicas dedit damnationis errorum Vvitclephiſtarum, *I*oãnis Hus,& Hieronymi Pragenſis, qui in eodem Concilio damnati ſunt.*I*ncipiunt.*Inter cunctas.*

129 EVGENIVS *IV.* Concilium Florentinum indixit,eidem interfuit, ex depoſito errores Græcorum confutati,& Eccleſiæ Romanæ vniti. Ex act.eiuſdem Concilij. Sed & NICOLAVS V. vt legitimus ſucceſſor eſt habitus,& depoſiti Apoſtolici cuſtos, Amadęo,&Felice iv.repudiatis.

130 CALIXTVS *III.* ex iniuncto Pontificali officio, quæ pro cuſtodia depoſiti, & hæreſum extirpatione

ſan-

ſancita erant iterum roborata ſunt in Bulla, quae incipit. *Iniunctum*.

131 PIVS II. ex depoſito Apoſtolico Primatum Sũmi Pontificis ſupra Concilium tuetur atque defendit, ad Vniuerſitatem Colon. ſcribens litteras Apoſtolicas, quarum initium eſt. *In maioribus*. Idem depoſitũ fidei PAVLVS II. ſtrenuè defendit aduerſus tunc graſſantes Huſsitas, Orebitas, &c.

132 SIXTVS IV. multas propoſitiones Petri Oxomenſis reſpectiuè ſcandaloſas, errantes, hæreticas, ſua authoritate damnauit, atque proſcripſit, in extrauagãti, quæ incipit. *Licet ea*.

133 INNOCENTIVS VIII. paſtoralem curàm, fidem requirere pronunciauit, vt in Bulla, quæ habetur in directorio Inquiſit. vbi ſic ait. *Summis deſiderantes affectibus, prout ſolicitudinis cauſa requirit, vt fides catholica noſtris* (dicebat) *potiſſimum temporibus, vbique augeatur, & floreat, ac omnis hæretica prauitas de finibus fidelium procul pellatur*. in direct. inquiſit.

ALEXANDER VI. vt pro fidei propagatione in Occiduis Indijs cum Regibus Ferdinando, & Iſabella tractabat, ita pro eiuſdem fidei depoſito ſeruando ad Inquiſitores litteras deſtinabat, habentur in director. *Cum acceperimus*.

PIVS III. adeo depoſiti cura angebatur, vt Concilium celebrare hoc tempore propoſuerit ex Volaterrano. Id perficere haud potuit, poſt 14. vel 26. dies è viuis excedens. Eidem ſucceſſit IVLIVS II. qui ne à Conciliabulo Piſano ſacrum depoſitum labefactaretur, ad illud diſſoluendum, Lateranenſe Concilium indicit.

134 LEO X. magno Chriſtianæ Reipublicæ bo-

noidem Concilium proſecutus eſt, tanquam murum ſe opponit pro domo Dei, & inuaſorem depoſiti Lutherum, qui omnium hæreſum turmas ad illud depredandum armauerat, anathematizat, vide Bullam, quæ incipit, *Exurge Domine, & iudica*, &c. eiuſdem veſtigia ſecutus eſt ADRIANVS VI. qui in Lutherum eiuſque ſectam, decretalem epiſtolam ſcribit, depoſiti curae intentiſſimus habetur tom. vltim. Concil. Romæ impreſſ. ſub Sixto, & in direct incipit. *Satis*.

135 CLEMENS VII. ſimiliter aduerſus Sectarios inuigilans, ne hæreſis labes, præſertim Lutherica fideles inficeret, Inquiſitores ad vigilandum quoque admonebat, in Bulla, quæ incipit. *Cum ſicut*.

136 PAVLVS III. ad extinguendas hæreſes per Martinum Lutherum excitatas, Concilium Generale indixit, vbi præſentibus Apoſtolicæ Sedis Legatis, per octo ſeſſiones multi Hæreticorum errores eliminati ſunt. Sub Iulio III. iterum reaſſumptum eſt aduerſus eoſdem, licet ob funeſta Germaniæ bella aliquantiſper intermiſſum. Succeſſit interim MARCELLVS II. Paſtor vigilantiſſimus. Sed breui temporis ſpacio eo per mortem ſublato, PAVLVS IV. in ſede Petri collocatur, depoſiti cuſtodię intentiſſimus, hæreticorum verè malleus. Cuius vigilantia tum ſacri Tribunalis Romani erectione, tum alijs conſtitutionibus ad fures, & latrones hæreticos ſcilicet arcendos, luce meridiana clarior.

137 Sub PIO IV. tandem intermiſſum Concilium Tridentinum abſoluitur, & eius calculo, & authoritate, S. Carolo Borromęo vrgente, confirmatum, hęreſes eieratæ, atque præſcriptae.

138 PIVS V. noſter prædeceſſorũ curã æmulatus, cùm

Tri-

Tridentinis decretis, tùm alijs Conſtitutionibus à ſe in fidei fauorem editis, ſacroſanctum depoſitum impauidè defendit. Idem propoſitiones aliquas Michaelis Baij tanquam depoſito contrarias eliminauit. Contra Baium eundem idem præſtitit ſucceſſor GREGORIVS XIII. Fidei Catholicæ mirificus propagator.

139 SIXTVS V. e veteris depoſiti inſpectione, menda, quæ in ſacra Biblia irrepſerũt emaculanda curauit, quod morte præuentus perficere non potuit, ſicut nec VRBANVS VII. & GREGORIVS XIV. & INNOCENTIVS IX. ſucceſſores, ob immaturã mortẽ (quod vehemẽter optabãt) perficere nõ potuerunt. Tandem ſub CLEMENTE VIII. emaculatio confecta eſt, & eius authoritate ſub Xixti nomine euulgata. Index quoque librorum prohibitorum auctior eiuſdem authoritate promulgatus, ad depoſitum (vt ipſe teſtatur) ſacroſanctum illibatè ſeruandũ. Ab eodem Pontifice proſcripta, & cenſurata eſt illa propoſitio, quod pęnitenti abſenti poterat ſacramentalis forma abſolutionis per epiſtolas, aut per nunciũ tranſmitti.

140 LEO XI. ſuccedit ad magna natus, ſed cum ſediſſet in cathedra dies 27. perficere non potuit, quae pro cuſtodia depoſiti fuerat meditatus.

141 PAVLVS V. in Throno Apoſtolico ſucceſſit Leoni, cuſtodiæ inuigilans depoſiti ſacroſancti. Ex eo, deſtinatis litteris ad Patriarcham Babylonis, eum inſtruxit quid tenendum, & quomodo loquendum eſſet in Incarnationis D.N.Ieſu Chriſti myſterio, ablegata voce noua *Parſopa* Syriaca, quam pro *Perſona* catholica ſuſtituerat. Refertur à Doctiſſimo noſtro Mag.F. Abrahamo Bzouio in lib. Põtifex Romanus f.98.c.13

142 GREGORIVS XV. ſicut pertinentia ad Fidem non excluſit, ſic nec ea quae non pertinebant incluſit, vnde Catholicum Regem, inſtantem pro definitione Conceptionis immaculatae B.M.Virginis admonuit, & edocuit; nihil hucuſque de Fide certum ad nos Diuina reuelatione deſcendiſſe, his verbis. *Ne quid tamen noui tanta in re decernatur, in præſentia monet, tum negotij magnitudo, cum Romanorum Pontificum prædeceſſorum exemplum; Spiritus ſancti enim vocem aſcultare, non humanarum rationum ponderibus rem examinare debemus, qui in Diuinæ Sapientiæ cathedra Chriſtiano Orbi à Deo præfecti ſumus. Quare cum nondum æterna Sapientia Eccleſiæ ſuæ tanti Myſterij penetralia patefecerit, in Dei, Romanorumque Pontificum authoritate, debent fideles conquieſcere.* habetur in lib. legationis Epiſcopi de Carthagena.

143 Nouiſſimè VRBANVS VIII. qui viuit, & regnat, omnium prædeceſſorum veſtigia imitans, in Patrum, & Conciliorum lectione verſatus, nihil magis curat, quàm vt retineatur antiquitas, nouitas explodatur. Cuius mentis acies adeo perſpicax eſt, vt & humatos hoſtes à ceteris fidelibus diſcernat. Vnde & M.Antonium de Dominis olim Archiepiſcopum Spalatenſem mox Archiapoſtatam, & eieratum hoſtem, ſub Paulo V.transfugam, quamuis pœnitentiae ſigna exteriora demonſtrantem, ac propterea à Gregorio XV. reconciliatum, relapſum deprehendit; quare tumulo exhumatum, rogo impoſitum, igne examinari mandauit, cadauere in cineres, & fauillas redacto. Pro fidei quoque propagatione adeo ēt ſolicitus, vt Prædeceſſores Pontifices æmulatus poſteris, & ſucceſſoribus exempla relinquat, quomodo ſacroſanctum

depo-

depoſitum nulla ſuppoſititia mixtura turbetur, & nihil liceat nouitati, quia nihil addi conuenit vetuſtati.

CAPVT XIII.

Numquam Romani Pontifices violarunt depoſitum, nec per additionem, nec per diminutionem, nec per tranſmutationem.

1 AD monomachiam Apoſtolorū Collegium, Petrum prçcipuè caput eius, & Principem, expoſtulante Diabolo, eoque procurãte, ſicut triticum vexationibus cribari, vt ſi vel leuis palea deprçhenſa fuiſſet, inſultus ei materia ſubminiſtraretur, quòd minutiſsimas culpeculas veluti paleas immixtas tritico, reperiſſet, in genua prouolutum Chriſtum Dominum legimus, illumque impetraſſe, ob ſui reuerentiam, vt ſi quandoque (quae eſt humanae fragilitatis conditio) in Petro, vel ſucceſſoribus aliquid humanum irrepſiſſet, nihilominus tritici ſubſtantia, hoc eſt, veræ fidei doctrina, illibata permaneret. *Simon* (ait Saluator) *Ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum. Ego autem rogaui pro*

te Petre, vt non deficiat fides tua. Luc. 22. Cribreris vt triticum, palea vel ſtipula denotetur, fides tua pura permanebit. *Commune* (dicebat Leo Magnus ſerm. de aſſumptione ſua) *erat omnibus Apoſtolis periculum, ſpecialis tamen à Domino Petri cura ſuſcipitur. Tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrum Apoſtolis conferatur.*

2 Hęc pręrogatiua adeò inſignis eſt, vt cum indefectibilitatem fidei in Petro, & ſucceſſoribus Chriſtus promiſerit, & à Patre eam efficaciter impetrauerit; nō deprehenſus ſit, nec deprębendetur vnquam, à veritatis tramite quemquam Romanorum Pontificū deuiaſſe, ſed ſemper illibatum depoſitum fidei catholicę, & Apoſtolicae conſeruaſſe; illudque prout acceperunt; poſteris conſignaſſe.

3 Audiamus antiquitatem huic veritati teſtimonium perhibentem. Primò ex ipſorummet Pontificum teſtimonio. Lucius Papa ad Epiſcopos Galliae, & Hiſpan. *Dominus, & Saluator omnium, cuius fides eſt, qui pro nobis mori non dubitauit, & proprio ſuo redemit ſanguine, fidem B. Petri non defecturam promiſit, & confirmare eum fratres ſuos admonuit, quod Apoſtolicos Pontifices meos Prædeceſſores, confidenter feciſſe ſemper, cunctis eſt cognitum.*

Euſebius ad Epiſcopos Campaniae, & Tuſciae. *Prima ſalus eſt, rectæ fidei regulas cuſtodire, & à conſtitutis PP. nullatenus deuiare. Nec poteſt Domini noſtri prætermitti ſententia, dicentis. Tu es Petrus, &c. Et hæc, quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus; Quia in Sede*

Apo-

Apoſtolica extra maculam, ſemper eſt catholica ſeruata religio.

Marcus ad Athanaſium. *Sancta Romana Eccleſia, quæ ſemper immaculata manſit, & Domino prouidente, & B. Petro Apoſtolo opem ferente, in futuro manebit, ſine vlla hæreticorum inſultatione firma, & immobilis. Hæc Apoſtolorum viua traditio.*

Damaſus ad Stephanum, & Concilia Afric. *Scitis, Fratres chariſsimi, firmamentum à Deo fixum, & immobile, &c. Apoſtolicam Sedem eſſe conſtitutam*, dicente Domino; *Tu es Petrus, &c. Tu prophanatorum hominũ, & membrorum meorum, maximèque diſcipulorum meorum exiſtis, vt Princeps, & Doctor orthodoxæ, & immaculatæ fidei, cuius vice hodie, gratia Dei, legatione pro Chriſto fungimur, & omnes huius Sanctæ Sedis Præſules eius vicem geſſerunt, gerunt, & gerent.*

Hilarus PP. epiſt. 3. ad Aſcanium. *Quantum reuerẽtiæ in Spiritu Dei, qui ſubditos ſibi inhabitat Sacerdotes, B. Petro Apoſtolo, & Sedi ipſius deferatur, omnibus arbitror eſſe compertum, quibus paternarum traditionum incorrupta cuſtodia eſt.*

Adrianus Primus ad Conſtantinum, & Irenem. *Vos,* ait, *in traditione Orthodoxæ fidei Eccleſiaſticæ, B. Petri, & Pauli Principis Apoſtolorum acquieſcitis,* &c. & mox. *Hi Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam, & Orthodoxam fidem auſpicati, præſcripta quidem legibus, fidem ſuam ſeruandam præceperunt, omnibus ſcilicet, qui in ſedes illorum ſucceſſuri erant, & in fide eorum vſq; ad conſummationem ſeculi permanſuri.* Alia teſtimonia Pontificum omittuntur breuitatis cauſa; pleni ſunt libri catholicorum tractatorum, qui de hoc priuilegio apertiſſimè loquuntur, vide in Cano. Bellarmin.

Coccio,& alijs,&c.

4 Verum quia audio muſſitantes Nouatores,vel haec à citatis Pontificibus, *duriter, & odiosè* dicta (ſic Iunius ſatis inſulsè) vel *in cauſa propria* non audiendos (ac ſi in cauſa propria Magiſtratus, & Principes à perfidis laceſſiti,vel ſcommatibus impetiti, teſtimonium de eorum poteſtate perhibere non poſſint) ex aliorũ teſtimonio placeat propoſitum demonſtrare.

5 Secundo.in VI. Synodo act. 4. lecta eſt Agathonis epiſtola,à Concil.reuerenter ſuſcepta,in qua ſic dicitur. *Hæc eſt vera fidei regula, quam & in proſperis, & in aduerſis veraciter tenuit Apoſtolica Chriſti Eccleſia,quæ per Dei gratiam à tramite traditionis Apoſtolicæ numquã erraſſe probatur, nec hæreticis nouitatibus vmquam deprauata ſuccubuit; quia dictum eſt Petro. Ego autem rogaui pro te Petre, &c. Hic Dominus fidem Petri non defecturam promiſit, & confirmare eum fratres ſuos admonuit,quod Apoſtolicos Pontifices meæ exiguitatis prædeceſſores feciſſe, ſemper cunctis eſt agnitum.*

In confeſſione fidei recitanda à reuertentibus ab hæreſi, vel ſchiſmate tradita à Bonifacio II. Eulalio Chartaginenſi,& ab Horſmida ad Epiſcopos Hiſpan. & ab Adriano III. ad viij.Synodum generalem tranſmiſſa,ſic dicitur. *Prima ſalus eſt,rectæ fidei regulam cuſtodire* (prout Euſebius Papa ſcripſerat ad Epiſcopos Campaniae) & mox ſubditur. *Anathematizamus omnes,qui contra Sanctam Romanam, & Apoſtolicam Eccleſiam,ſuas erigunt ceruices, ſequentes in omnibus Apoſtolicam Sedem,in qua eſt integra, & vera Chriſtianæ religionis,& perfecta ſoliditas*. Hanc profeſſionẽ emiſit Ioannes Conſtantinopolit. Epiſcopus, cum Eccle-

ſia

ſia illa Romanae (à qua Acâcius defecerat) vniretur. Concilia iſta fortaſſis eludet aduerſarius?

7 Tertiò, ad Patres prouoco. S. Irenęus 3. aduerſus hęreſes cap. 3. vbi cum de Rom. Eccleſia diſseruiſſet, mox. *Ad hanc* (ait) *Eccleſiam* (Romanā, de qua loquitur) *propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem conuenire Eccleſiam, hoc eſt, eos, qui ſunt vndique fideles, in qua ſemper ab his, qui ſunt vndique conſeruata ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio.*

Cyprianus lib. 1. ep. 3. dicit de Romana Eccleſia, quod *ad eam perfidia habere non poteſt acceſſum.*

Gregorius Nazianz. carmine de vita ſua. *Vetus,* (ait) *Roma ab antiquis temporibus habet rectam fidem, & ſemper eam retinet, ſicut decet Vrbem, quæ toti orbi præſidet, ſemper de Deo integram fidem habere.*

Hieronymus Gregorij diſcipulus 3. adu. Ruff. de illibata depoſiti cuſtodia loquens, dicit. *Scito Romanam fidem Apoſtolico ore laudatam, eiuſmodi præſtigias non recipere; & ſi Angelus aliter annunciet, quàm ſemel prædicatum eſt, Pauli authoritate munitam, non poſſe mutari.*

Auguſtin. tom. 7. in pſal. contta partem Donati, ait. *Numerate Sacerdotes, vel ab ipſa Petri ſede, & in ordine illo Patrum, quis cui ſucceſſit, videte. Ipſa eſt Petra, quam non vincunt inferorum portæ.* Idem teſtatur, Pelagium non potuiſſe fallere Romanam Eccleſiam, de pecc. orig. contra Pel. & Cęleſt. c. 21. *Viſus eſt ad tempus aliquid dicere, quod fidei catholicæ conueniret, ſed illam ſedem vſque in finem fallere non præualuit, &c.*

8 Suſpecti ſunt illis Patres? vnum ſuæ Synagogæ anteſignanum Caluinum auſcultent. Is ergo in lib. Inſtit. c. 8. num. 103. de cuſtodia illibata depoſiti loquēs,

tale

tale teſtimonium profert. *Cum Orientales, & Græca Eccleſia, Africanę etiam multis opinionibus inter ſe tumultuarētur, Romana ſedatior alijs, & minus turbulēta fuit: nam quò minus acuto & celeri ingenio ſunt Occidentales Aſiaticis, & Afris, eò etiam ſunt rerum nouandarum minus cupidi.* Non paruum eſt inimici teſtimonium, quod, quando dubijs illis temporibus cęteræ tumulabantur, ab ipſo recenſitæ Eccleſiæ, Romana in ſemel tradita doctrina retinenda fuerit alijs tenacior. Idē eodem lib. ait, *Notum & indubitatum eſſe, quod ab Apoſtolorum temporibus vſque ad ſupra dicta tempora,* nempe Auguſtini, *nulla doctrinæ mutatio facta fuerit Romæ, vel in alia Ciuitate.* Vuitak. lib. de Antichriſto pag. 35. apud Brerlęum in Apol. ꝓ Romana Eccleſia pag. 161. ait. *Toto illo tempore,* Romana Eccleſia, *primis 600. à dictis annis, incorrupta permanſit, & fidem ab Apoſtolis traditam docuit, & defendit.* Sed quod deinceps defecerit doctrina Catholica, contra ſcripturas, contra Chriſti promiſſiones loquitur. Recolere debebat Vvitak. quod ſcripſerat lib. 7. cōtra Durę. f. 472. *Quicquid de Eccleſiæ propagatione, amplitudine, gloria veteres Prophetę prędixerunt, id perfectum eſſe hiſtoria luculentiſſimè teſtatur, ita vaticinijs Prophetarum, Eccleſiaſticam hiſtoriam ſuffragari, nulla controuerſia eſt.* Vaticinium eſt de Eccleſia Romana Eſaiæ c. 54. *Omne vas, quod ſictum eſt contra te, non dirigetur, & omnem linguam contradicentem tibi, in iudicio iudicabis.* Et iterum cap. 59. *Verba mea, quę poſui in ore tuo non recedent de ore tuo, & de ore ſeminis tui, & de orę ſeminis, & ſeminis tui, amodo vſque in ſempiternum.* Iam ergo ſi Apoſtolus es, ò Nouator, cum Apoſtolis ſenti, ſi Apoſtolicus cum Patribus, ſi Iudęus ſcripturis veteris

teſtamenti te conuinci patiaris. Si ergo nec Iudęus, nec Apoſtolicus,nec Apoſtolus, cum Ethnicis cōſiſte, & quod melius eſt,morere.

9 Flauerunt verò venti potentiae, & ſecularis ambitus, vt Petram fortiſſimam allidérent. Verùm,vt ſcripſit S.Hilar.2.de Trinit. *Vnum eſt hoc immobile fundamentū,vna hęc eſt felix fidei petra, Petri ore confeſsa, Tu es Chriſtus filius Dei viui,tanta in ſe ſuſtinens argumenta veritatis,quanta peruerſitatum quęſtiones, & infidelitatis calumnię mouebuntur.* Quae verba nedum ad confeſſionem Petri,ſed ad ipſum Petrum,& ſucceſſores referenda ſunt.Nam & idem S.in Matth.cap.16. eundem Petrum vocauit, *Felix Eccleſię fundamentum, dignamque ędificatione illius Petram,quę inferorum leges diſſolueret.* Quid ni diſſolueret? quae verbo illius ædificata eſt, qui portat *omnia verbo virtutis ſuę?* Quomódo nutaret,pro quo Chriſtus rogauit ne fides eius deficeret? quando autem rogauit ex Auguſtino de correpr. & gratia c.8.rogauit,vt haberet in *fide liberrimam, fortiſſimam, inuictiſſimam, & perſeuerantiſſimam voluntatem.*

10 Vide praxim,nam cum Petrus inhìberetur à Principibus Sacerdotum aperire depoſitum,eique ſilentium praedicationis imperaretur,quid ille? *Oportet obedire magis Deo,quàm hominibus,* Actor.c. 5. & iterum c.4. *Non poſſumus quę audiuimus, & vidimus non loqui,* mortemque potius obiuit,Neronis tempore, quàm à praedicatione deſiſteret: vt merito (eo etiam titulo depoſiti,ſanguine videlicet Petri & Pauli conſignati) exclamarit Tertullianus lib.de praeſcript. c.23. *Statu felix Eccleſia,cui totā doctrinam,cumſanguine ſuo,profuderunt.*

Suc-

Succeſſores vero tanta fortitudine obfirmati, vt nullo modo vel Tyrannorum potentia, vel Politicorũ vafricie vnquam obtineri potuit, vt ſcienter, & culpabiliter haereſis toleraretur, vel foueretur, & depoſitũ peſſundaretur. Et licet impietas aduerſus Eccleſiam fremeret, ignem, gladios, barathra, omnium tormentorum genera comminiſceretur, clara, & aperta erat, & fidelis in cathedra Petri ſedentium vox: *Non abſcondi miſericordiam tuam, & veritatem tuam à Concilio multo*, pſal. 39.

11 Suaſit interdum impietas pro Eccleſiae (vt fingebat) pace, hęreticos tolerari, anathematis mucronem ad tempus recondi, ictum differri. Verum aeternae Vrbis antiſtites, politicam rationem abijcientes, Chriſtianam amplectentes, illud exercebant, quod ſcripſerat Gregor. Nazianz. in Apolog. 1. *Melius, & optabilius est egregium bellum, pace impia, & à Deo distrahente.* Propterea Spiritus Dei, quando opus fuit, dexteras pontificales armauit antiſtitum, vt ſpirituali mucrone, ne totum corpus Eccleſiae tabeſceret, putridas carnes reſecarent. Præclarè in Pręſulum perſona, idem Orientis iubar ſcripſit. Rurſus hęc aurea verba oratione ad 150. Epiſcopos. *Verum nos pro Christo bellum gerere, perspicuo argumento declaramus, dum ſecundum pacificum illum, & clementem Christum, atque infirmitates nostras portantem, dimicamus. Neque enim cum veræ, atque orthodoxę fidei pernicie, paci studemus, nonnihil de animorum contentione remittentes, vt moderationis, & aequitatis formam colligamus, &c. atque interim pacem colimus, legitimè nimirum pugnantes, atque intra limites nostros, ſpiritusque nosmetipſos continentes.*

12 Alij

12 Alij minis ad depoſitum inuertendum, Pontifices adoriri tentabant. Commotus fuit S. Cornelius Papa minis ac probris, quae Felicianus, & Fortunatus hæretici in ipſum iactabant, ex Cyprian. l. epiſt. 3. aliàs 55. Sed quomodo Cyprianus eum ad fortitudinem retinendam adhortatus ſit, ex ipſo accipiamus. *Si ita eſt, Frater chariſſime, vt nequiſſimorum timeatur audacia, & quod mali iure atque æquitate non poſſunt, temeritate, & deſperatione perficiant; actum eſt de Epiſcopatus vigore, & de Eccleſiæ gubernandæ ſublimi ac diuina poteſtate: nec Chriſtiani vltra aut durare, aut eſſe iam poſſumus, ſi ad hoc ventum eſt, vt perditorum minas, atque inſidias pertimeſcamus. Nam & Gentiles, & Iudæi minantur, & hæretici, atque omnes, quorum pectora, & mentes Diabolus obſedit, venenatam rabiem ſuam quotidie furioſa voce teſtantur. Non tamen idcircò cędendum eſt, quia minantur, aut ideò aduerſarius, & inimicus maior eſt Chriſto, quia tantum ſibi vindicat, & aſſumit in ſeculo.* Et infra. *Sed non idcirco, frater chariſſime, relinquenda eſt Eccleſiaſtica diſciplina, aut Sacerdotalis ſoluenda cenſura, quoniam conuicijs infeſtamur, aut terroribus quatimur; quando occurrat, & moneat diuina Scriptura, dicens. A verbis viri peccatoris, ne timueritis, q̃a gloria eius in stercus, & vermes.* Et iterum. *Vidi impium & exaltatum, & eleuatum ſuper Cedros Libani, tranſiui, & ecce non erat. Et tandem. Neque enim quia pauci temerarij, & improbi cęleſtes, & ſalutares vias Domini relinquunt, & ſancta non agentes, à Spiritu ſancto deſeruntur, ideò & nos diuinæ traditionis immemores eſſe debemus, vt maiora eſſe furentium ſcelera, quàm Sacerdotum iudicia recenſeamus; aut exiſtimemus plus ad impugnandum poſſe humana conamina,*

quam

quam quòd ad protegendum præualet diuina tutelà. An adhoc, frater cariſſime, deponenda eſt catholica Eccleſiæ dignitas, & plebis intus poſitæ fidelis atque incorrupta maieſtas, & Sacerdotalis quoque authoritas, & poteſtas, vt iudicare velle ſe dicant de Eccleſiæ Præpoſito extra Eccleſiam conſtituti? de Chriſtiano hæretici? de ſano ſaucij? de integro vulnerati? de ſtãte lapſi? de iudice rei? de Sacerdote ſacrilegi? Quid ſupereſt, quàm vt Eccleſia Capitolio cedat, & recedentibus Sacerdotibus, ac Domini altare remouentibus, in Cleri noſtri ſacrum, venerandumque conſenſum, ſimulacra atque idola cum aris ſuis transeant, & Nouatiano, alijsque hæreticis, *reclamandi aduersum nos, atque increpandi largior, & plenior materia præstetur,* videlicet ijs, qui Chriſti dogmatibus contradicunt, *& non tantum rogari, sed & timeri, & adhuc insuper cœperint terroris sui poteſtate dominari. Si pacem poſtulant, arma deponant; ſi satisfacere cupiunt, quid minantur? ſi verò emẽdari cupiunt, cur censuram refugiunt? ſi corrigi volunt, cur delinquunt?* Si non ſanam doctrinam mordicus defendunt, cur volunt dici Chriſtiani? ſi eierant, cur eierandam doctrinam primi ipſi non produnt? *Credant certè, quod nec Antichriſtus* (vt idem dicit) *introibit Eccleſiam, quia minatur, aut armis eius, & violentiæ ceditur, quia resiſtentes perempturos ſe eſſe profitetur. Armant nos hæretici, dum nos putant sua comminatione terreri, nec in facie nos deijciunt, sed magis erigunt, & accendunt, dum ipsam pacem persecutione peiorem fratribus faciunt.* Sic armatus inuictè perſiſtebat Cornelius à Cypriano cohortatus, adamantinam in retinendo depoſito fortitudinem præſeferentem, minis rebellium reſiſtentem.

13 At

13 At vbi minę non prępaluerunt,& timor humilians, blanditiæ,& concupiſcentia inflammans, imò vtraque iunctis dexteris, rurſus audaces manus vim inferebant Summis Pontificibus, vt depoſitum immutarent. Ad Liberium Pontificem contra Athanaſium, ſacri depoſiti defenſorem acerrimum, inſtigandum, Imperatoris Eunuchus Romam ab eo miſſus eſt, vt donis adblandiretur,& litteris minacibus terrefaceret, vt ſcribit Sozomenus lib. 4.c. 14. *Spado primo incitabat Liberium, vt contra Athanaſium ſcriberet,& cum Arianis communicaret; id enim Imperatorem velle, & pro imperio iubere. Deinde munera oſtentans, verbis inſtabat, manuq; Liberij apprębenſa, ita locutus eſt. Obtempera Regi, & iſta accipe.* Vna manu, vt dicitur, lapidem proferens, alteram panem. Sed cum reluctaſſet Liberius damnare virum orthodoxum, eam reddidit rationem: *Non ita ſe habet Eccleſiaſticus Canon, neque vnquam accepimus talem à PP. traditionem, quam ipſi à B.& magno Apoſtolo Petro acceperunt.* Additque omnia contra ipſum Athanaſium ſcripta, delenda. *Synodum longe à Palatio celebrandam, vbi non ſit praſtò Iudex, vel Comes, vel Imperator, vbi ſolus timor Dei ad omnia ſufficit, & Apoſtolorum inſtitutio. Ibidemque ante omnia fides catholica aſſeratur, quæ Niceæ definita eſt. Deinde iudiciũ de Athanaſio fiat.* Sed non multò poſt (vt ſcribit Athanaſius epiſt. ad ſolitariam vitam agentes) *trahitur Liberius ad Imperatorem: quò cum perueniſſet, magna quoque & ibi libertate dicendi vſus eſt.* Nam, & ea (vt ibidem pręmiſit Athanaſius) *ſecum impij cogitarant: ſi Liberium in noſtram ſententiam traxerimus, omnes breui ſuperabimus.* Quid ergo reſpondit? *Define perſequi Chriſtianos: ne tenta per me hæreticam impietatem*

in

in Eccleſiam introducere. Ad omnia potius ſuſtinenda parati ſumus, quàm nos Chriſtiani eò deueniamus, vt Ariani appellemur: ne coge nos fieri perduelles. Quo nõ impetrato (vt ſcripſit Ammianus Marcellinus lib. 15. c.16.) *ægrè populi metu, qui eius amore flagrabat, cum magna difficultate, noctis medio potuit aſportari.* Igitur (vt dicit Damaſus in Pontific.) *à Conſtantino deportatur in exilium, eò quod noluiſſet hęreſi Arianę conſentire,* Et, vt dicit Sozomenus; *in hac parte*, nempe cuſtodiæ depoſiti Sacroſanctę fidei, *infractus Liberius: licet poſtea metu mortis,* ſolum ad ſubreptionem contra Athanaſium inductus, ſubſcripſerit. Verùm idem Athanaſius, quantum illibatè cuſtodierit Liberius depoſitum, teſtimonium dat apertiſſimum: ad Conſtantium enim Auguſtum ſic reſpondiſſe (cum de depoſito tradendo vrgeretur) enarrat. *Nunquam mea ſtatuta, ſed Apoſtolica, vt eſſent firmata, & cuſtodita perfeci, ſecutus morem ordinemque maiorum. Nihil addidi Epiſcopatui Vrbis Romæ, nihil minui paſſus ſum: & illam fidem ſeruans, quæ per ſucceſſionem tantorum Epiſcoporum cucurrit, ex quibus plures Martyres extiterunt, illibatam cuſtodiri ſemper exopto.*

14 Amplius cum Oratores Teopompus, & Seuerinus ab Anaſtaſio Imperatore, cum pleniſſima confeſſione fidei Chalcedonenſis Synodi, ad Horſmidam deſtinati eſſent (vno capite, quod erat exceptum, poſtulato à Pontifice, nempè de Acacio e diptychis non eradendo, quod iudicio Pontificis in futura Synodo diſcutiendum remittebat) amicabiliter, & cum laude recepti ſunt. Verùm, cum conarentur Pontificem non leui conatu ad ipſorum partes trahere (iam enim erant detecti hęreſis Euthychianę fautores) Sacroſan-

ctum

ctum depoſitum imminui Horſmida non patiens, eos vrbe diſcedere iuſſit, ne orthodoxa fides (communicata cum Acacio communione) pollueretur, periculum enim erat in promptu, ne fraudulentis aduerſariorum technis in communionem erroris, cum communicatione perſonæ traheretur.

15 Sed & Vigilius per vim Pontificatum adeptus eſt, è Petri ſede deturbato Siluerio, Theodoræ Auguſtæ, & Beliſsarij Ducis potentia, ea conditione, & pacto, vt in eorum gratiam, Anthimi, & Seueri, & Theodoſij, Eutychianorum firmaret fidem, Anthymumque, ob hęreſim eiectum à Conſtantinopolitana Sede, rurſus inauguraret. Quod, & ſi Vigilius promiſerit, & nonnulli hæreſi Eutychinianæ, tunc intruſum Vigiliū viuente Siluerio ſubſcripſiſſe autument (quamuis id ſuppoſititium Annalium ſcriptor doctiſſimè exiſtimet) Verum à Clero poſt mortem Siluerij intruſus prius, legitimus paſtor Vigilius effectus, cum de adimpletione pacti, de reſtituendo Anthimo à Theodora vrgeretur (ò rem admirabilem) repentè gleba in ſaxum mutata, & leuis palea grani firmiſſimi naturam adepta eſt; nam ad Theodoram in hūc modum reſcripſit. *Abſit hoc à me Domina Auguſta. Prius locutus ſum malè, & inſipienter: modo autem nullo modo tibi conſentio, vt reuocem hominem hæreticum, & anathematizatum, paratus magis mori, quàm viuere*; imò vt ſcribit S. Gregorius ep. 36. contra Theodoram tunc Auguſtam & Acephalos, damnationis promulgauit ſententiam. Idem Pontifex de tribus illis Capitulis, quæ prius Occidentales Patres, Concilio Chalcedonenſi deferre putantes, defendebant (continebant autem ea ſcripta Theodoreti aliquot errores veritati immixtos) & ſi nō

ſiniſtrè iudicaſſet, cum Orientem eadem damnantem aſpexiſſet,ſententiam tamen mutauit, & Patribus V. Synodi,in eorundem damnatione conſenſit. Verùm quia alia erat quæſtio de perſonis,alia de fide,à recto itinere dogmatum Vigilius non deflexit,ac proinde de fide nihil immutauit. Nam (vt egregiè S. Gregorius Papa eadem epiſt.ponderauit.) *In Synodo, in qua de tribus capitulis actũ eſt,apertè liquet,nihil de fide concluſum eſſe,vel aliquatenus immutatum ,ſed ſicut ſcitis, de quibusdã illic ſolummodo perſonis eſt actitatũ, quarũ vna,cuius ſcripta euidenter à rectitudine catholicæ fidei deuiabant,non iniuſtè damnata eſt.*

16 Egregia ſanè exempla poſteris relicta, quæ ſemper ſeruarunt,atque ſeruabunt Romani Pontifices , videlicet non propter gratiam Imperatorum , vel Regum, non pecunias,minas,promiſſiones, deflexos, nec conniuiſſe,nec conniuendum, vt depoſitum in aliqua , & ſi tãtilla re,lęderetur,vel in dubietatis anguſtias redigeretur; ſciebant enim (quod ſapienter à S. Zenone Epiſcopo Veronenſi hom.de fide ſcriptũ eſt) quòd *miſera eſt fides,quam turbæ concinnant, debilis cuius quotidie diſſipantur varijs argumentationibus membra:Indefenſa,quæ Regum,Iudicum,diuitum,aliquoties gentiũ, etiam deſiderat per momenta patrocinia : Adultera,]quæ non cognoſcitur , quo authore ſit nata : præſumpta, quæ vult magis nouellæ traditioni ſuæ credi, quàm antiquitati,&c.*

17 Pueriliter ergo ſentiunt (vt verbis vtar antiquitatis ſcrutatoris, nobiliſſimi auctoris F.Thomæ Vualdenſis tom.2.c.64.de Sacram.Euchariſt.) *qui credunt, ac humana tantum imperioſa voluntate,pendere ſententiã decretalem,quaſi ſic,vel ſic poſſent, ſi vellent fidei rudimen-*

*menta[Pōtifices] conſtruere,& quaſi PP.in Concilijs ſuis agentes de fide dicerent prophetias Domini ad fauorem petentium,ſicut Sedechias filius Chanana, cum ſuis com plicibus: ita vt cum audiant à Nuncio Regis,quod dixit Micheæ.3.*Reg.22.*Ecce ſermones Prophetarum, ore vno bono Regi prædicunt;ſit ergo ſermo tuus ſimilis eorum,& loquere bona: nec poſſit,aut debeat Eccleſia reſpondere cum Michęa Propheta Domini,viuit Dominus, quia quodcunque dixerit mihi Dominus,hoc loquar, ſed cum aſſentatoribus Sedechiæ ſocijs,ſola proferre, quæ interroganti complaceant. Nempè ego exiſtimo, Matrem Eccleſiam ſiue Romani Cleri, vel Concilij Generalis multo conſtantiorem diuino Balaam, meliori, certiorique ſenſu dicere ſemper poſſe; Si dederit mihi Balaac domū ſuam argenti,& auri, non potero immutare verbum Do mini Dei mei,vt plus vel minus loquar: ideſt ſi quid dixerint Philoſophi iſta via v3. Impanationis, non tranſubſtantiationis*(de hac enim murmurabat Vvitcleph, tanquam difficiliori, & potuiſſe Eccleſiam proponere faciliorem,& plauſibiliorem populis,& ſenſibus) *iſta, inquam, via eſt vicinior ſenſui, pro accidentibus ſuſtinendis,aut iſta eſt leuior noſtris conceptibus, conſtitue nobis illam;fruſtra ſibi petunt,quod optant,ſenſibus ſcilicet ſuis fidem arctare,& non ad libitum peruertere veritatem. Quid ad hæc S.Eccleſia reſpondet? non potero immutare verbum Domini Dei mei, vt plus, vel minus loquar, quamuis dederis mihi domum auro plenam*, Sic fecit Liberius.*Ecce facilius eſſet noſtris conceptibus dicere Chriſtum purum hominem, & non Deum vt Arius, quàm ſupra omnem ſenſum Dei Filium æternaliter ſine mutatione,vel ordine temporis propagatum à Patre in identitate numerali eſſentiæ, & tamen viam primam*

abiiecit Sacrum Nicænum Concilium, & elegit ſecundã. Leuius eſset dicere cum Manichæo Chriſtum non fuiſſe verum hominem, ne immortalis Deus credi moriatur in Cruce, & tamen reiecta eſt, & via difficilior præelecta. Quare autem iſta electa eſt, illa reiecta, ſola ratio eſt, quia hæc eſt ſententia veritatis, illa non ſic. Iſtam ergo ſequebatur magnum Concilium, & inſequebatur illam, Sed quomodo, ſubdit, *iſta videbitur veritas, non illa? quia hoc ſemper in conſuetudine docere ſolebat animata fides Eccleſiæ, à tempore Apoſtolorum per ſucceſsionẽ Pontificum, & Plebium vſque ad tempora illa, quamuis non eſſet expreſsè definita, qualiter* Auguſtinus lib. de vtilitate credendi docet, *quòd in magnis Concilijs, cum dubium fidei ventilaretur, perpendebant PP. quid ſentirent de hac re, ante eos per communem fidem, rurſum vſque ad Apoſtolos, & hoc ſtatim decreuerunt eſſe tenendum.* Vnde ſubdit Auguſtinus lib. 4. contra Donatiſt. cap. 10. *Illa conſuetudo, quam etiam tunc homines, ſurſum verſus reſpicientes, non videbant, à poſterioribus inſtitutam, rectè ab Apoſtolis tradita creditur, &c.* Hæc tantus Doctor, magnus Eccleſiae defenſor, oſtendens contra Vvicleuiſtas (quos Nouatores ſunt imitati) Pontificem Summum, depoſitum ſacrum nullo modo immutantem, nec plus vel minus quàm accepit, conſignantem; puritatem eius oſtendentem, non propria cudentem; non vulgi ſenſibus, vel facilitati, aut principum ſubornationibus veritatem accommodatam, atque plauſibilem, decernentem, ſed eandem fidei veritatem promulgantem, quia veritas eſt reuelata, & ſacra quadam analyſi à poſterioribus ad priora ſecula ſurſum verſus, oſtendit canales ad fontes reduci Apoſtolicos; vt & eos ad Apoſtolos, ſurſum verſus deferri,

manifeſtiſſimè appareat.

18 Meritò illud Coronidis loco, de Summis Eccleſiae Praeſulibus vſque ad noſtra tempora, nos poſſumus afferre, quod Patres Occidentales 6. Synodi in act.4. non minus eruditè quam verè acclamarunt, & fidenter Conſtantino Imperatori inſinuarunt. *Lumen Catholicæ atque Apoſtolicæ fidei per Beatos Petrum, & Paulum Apoſtolorum Principes, eorumque diſcipulos, & Apoſtolicos ſucceſſores, gradatim vsque ad nostram paruitatem, Dei opitulatione seruatum est*, (quae metaphora depoſito accommodari poteſt) *nulla hæretici erroris tetra caligine tenebratum, nec falsitatis nebulis conſędatum, nec intermixtis hæreticis prauitatibus, velut caliginosis nebulis perumbratum, immune, atque syncerum, & suis radijs perlustratum, puriſſimis conatibus conseruare cupit, vestrum à Deo coronatum fastigium. In hoc enim tàm Apostolicæ Sedis, quàm nostri exigui famulatus prædeceſſores vsque hactenus, non sine periculis desudarunt; nunc decretali commonitione cum Apostolicis Pontificibus consulentes; nunc Synodali definitione, quæ veritatis regulam continebat, omnibus innotescentes; & terminos, quos transgredi nefas est, vsque ad animæ ipsius exitum, constanter defendentes, &c.*

19 Quamuis autem multa ſint de fide definita à poſterioribus Pontificibus, ac proinde in Symbolis addita, V.G. cum Conſtantinopolitanæ fidei ſymbolo addita eſt particula, *Filioque*, in proceſſione Spiritus Sancti, non perindè depoſito aliquid permixtum eſt, quod ad fidem nō attineat. Scitè Hugo AEtherianus lib.3.de hęreſ.cap. 10. ſatis ſuperque integritatis depoſiti apologeticam iſtam doctrinam, his aureis litteris deſcribendam poſteritati tradidit. *Nulla insimulatione*

tione, nulla reprehenſione, nullaque calumnia notandus eſt antiquioris Romæ Antiſtes, quod cauſa interpretationis dictionem vnam, dico autem [ex Filio procedere] Spiritum ſanctum; Sanctorumque plurium Epiſcoporum ſcientiſſimorum Cardinalium conſenſu habito, appoſuerit. Licuit enim ei, ſemperque licebit Fratres confirmare, decreta edere, cudere interpretationes, ſicubi aliquid obſcurè ſcriptum ſit & de voluntate ſcriptionis argumentari; iudicio voluntatis illius relicto facere, hoc perſuadente. Is enim eſt, cui oues, & agni commiſſi ſunt, & idcircò non ſolum ſcripti recitator eſſe debet, verum Interpres illorum, quæ adſcripta non ſunt, vt Caput ouium, & Dei Paſtor. Qua in re manifeſtum eſt antiquioris Romæ Præſulem poteſtatem in Petro accepiſſe, fidem renouandi (vt verbis Patrum vtar) habendi curam, & regimen omnium Sacerdotum; quin etiam omnium Chriſtianorum. Quare palam, & publicè ſit ex his, nequaquã licere cupiam calumniari Sãctiſſima & magnam, omniumque Principem Romanam Eccleſiam, quaſi aliam fidem conſcripſerit, aut compoſuerit, aut docuerit. Nam neque affert, neque perdocet, neque aliud tradit ſymbolũ, ſi editum a SS.PP. interpretetur, non perpetiens fidem labefactari, apud quos ſemper effulſit. Quæ licet primatum habeat, attamen humiliat ſeipſam, reſpondendo, quod Chalcedone celebrata Synodus quondam ſe calumniantibus, reſpondit. Iniuſte (inquit) *arguor, dum non fidem, ſed memoriam renouo, non appoſui, non ademi ſalutari Symbolo, ſi dictionem occultam manifeſtaui. Renouaui enim, vt Patres antedicti, fidem, & appoſui Nicenæ, Conſtantinopolitanæ, atque Chalcedonenſi Synodis, ſed nullo modo illis contraria; quia dum illorum PP. veſtigia perſequor, ſolummodo quæ tunc quæſita non ſunt, tempore*

poſt

poſt,per interpretationem, & appoſitionem verbi, quod non perſpicuè ab omnibus intelligebatur, enucleaui, Et poſtea, *Aequum eſt igitur ratum habere, quod tanta Eccleſia decernit quod tantus Pontifex enunciat. Qui autem primæ ſedis, imò totius Orbis Præſuli reſiſtunt, Chriſti diſpoſitioni reſiſtunt, & niſi reſipiſcant, contumaciæ iudicio plectentur. Quicunque nauiculam Chriſti ſpernit, incautè nauigat, & niſi plumbeas moles peruicacitatis reijciat, influent maria.* Hæc Hugo. Vides ergo tanti viri teſtimonio, nunquã contrariũ Symbolo additũ in editione decretorũ Pontificũ, nec nouã ſuperinductã fidẽ, & traditã fidem non innouari, ſed renouari, explicari, enucleari, & quod implicitè in prioribus Symbolis includebatur, explicatius tradi in poſterioribus, vrgente hæreticorum inſtantia. Vnde & Baſilius epiſt. 60. ad Eccleſiam Antiochenam dicit, quòd in Concil. Niceno, *De Spiritu ſancto doctrina indefinita eſt*; propterea quod tunc nondum *comparerent Pneumatomachi*. Cum vero bellum Spiritui ſancto indixerunt, eum ſeruilis naturae eſſe dogmatizantes, mox eius conſubſtantialitas cum Patre, in Synodo Conſtantinopolitana definita eſt. Eadem fuit perpetua praxis Conciliorum, & Pontificum, vt nouis exurgentibus erroribus, vetus fides nouiter traderetur, non nouum depoſitum promeretur.

CAPVT XIV.

In quo Calumniæ aduerſus fidelitatem Romani Pontificis, ab Aduerſarijs Hæreticis confictæ, euidenter repelluntur.

1 A Principe Apoſtolorum Petro auſpicantur aduerſarij, & depoſitum in duobus violaſſe contendunt. Ita Centuriat. lib. 2. cap. 10. col. 558.559. 560.Primò in Chriſti Domini abnegatione.Secundò,in legalium obſeruatione. *Persuasit* (addit Vvitakerus) *cęremonias legis non eſſe abrogatas,ſed ad ſalutem neceſſarias: Errauit in cibis,* (ſubdit) *& vocatione Gentium, & diuinitùs cæleſti viſione admonitum, parere noluiſſe*. At hae merae calumniae. Nam & ſi Petrus negauit,fidem nõ perdidit, nec in depoſitum peccauit, non enim è cathedra negationem Eccleſiae credendam praeſcripſit. Nec verbo Gentes iudaizare coegit, ſed factum, & exemplum (quod ſe à Gentilibus ſubtraxerat, & Iudęis ſe coniunxerat, pręter tamen intentionem ſuam) coactio viſa eſt,quodammodo ad imitandum. Propter quod à Paulo repręhenſus, quaſi ſuo exemplo ad legalia ſeruanda inuitaret.Vnde ſi quis exceſſus fuit, (vt dicit Tertull.de præſcript.cap.23.) *Conuerſationis fuit*

vi-

vitium,non prædicationis, numquam enim decreto fideles abſtrinxit, ad credendum legalia eſſe ſeruanda, ſed potius oppoſitum decretum eſt in Concilio Apoſtolorum.c.15.Act.Et ſi autem in viſione dicta, reluctaretur S. Petrus, de tempore reluctabatur, quando ſcilicet Gentilibus eſſet praedicandum: numquam tamen decreto cauit, Gentiles non poſſe pertinere ad Regnum Dei, vel illis non eſſe Euangelij praedicationem demandandam. Inſignis ergo calumnia eſt aduerſariorum.

2 Opponunt Lino 2.col.627.c.10.à depoſito deuiaſſe, dum iuſſit capita fœminarum velanda. Iocatur etiã Franciſcus Iunius, *Lino* (dicens) *fuit nomen, ideoque in nominis ſui monimentum, in capitibus fœminarum eſſe voluit, vt non niſi è Lino velarentur*. At non propter Lini nomen, ſed propter illas cauſas, quas recenſet Paulus 1.Cor.11. & aſſignant Patres, velandas, conformiter ad Apoſtolum, decreuit Linus. Nec aliud, niſi quod Paulus ſanciuerat, inculcauit, & ſeruandum voluit. Certè aduerſarius (vt in veteri eſt Prouerbio apud Chryſip.in Plat. Euthydemo) *Linum lino nectit*, hoc eſt, friuola ſua, friuolis Centuriatorum texturis connectens.

3 Anacletum impetunt, quòd Sancti Petri memoriã extruxerit.Centuriat.l.2.col.628.& Danęus criminanatur, ob id, Anacletum ieciſſe ſemina ſuperſtitionis, & idololatriae.Nugae.Sanctorum enim venerationem Anacletus, ex depoſito Apoſtolicæ traditionis didicerat; & eam exemplo, & praxi demonſtrauit. Suſpirant aduerſarij ea templa expilare non potuiſſe, quæ ornatiſſima, & celeberrima, etiam in perſequutionum procellis Caius, & alij poſt Euſeb. lib. 2. c. 25. ex Ruffini

ver-

verſione, teſtantur. Certè, vt dicitur, *Clauis ligna findere, & ſecuri fores* aperire tentaſſent, ad theſauros depredādos, vt fecerunt Caluinicolæ, eorum Symmiſtæ, cum templa, & ſacras aedes Galliarum expilarunt.

4 Thelesphorum, ſeptem Hebdomadibus ante Paſcha ieiunia indicentem, trium Miſſarū ſollemnia in die Natiuitatis præſcribentem, ſuper plebem, & laicos clericorum Ordinem efferentem, & ab eorum iuriſdictione eximentem, aggrediuntur: *ſuperſtitioſum* (addit Danæus) *& ſuperbum* inclamando. *Vnicum* (conclamat etiam Iunius) *eſſe verbum Dei*, ab hoc diſcrepare illas Telesphori conſtitutiones. Sed *compluræ veteris licentia, de plauſtro loquitur hæreſis*, ex Hieronym. ad Ruſt. Monach. O ſuperbiam, ne dum primates, ſed Deum (vt dicebat Ariſtophanes) carpentem: nec enim tàm Theleſphorum criminantur, quàm Apoſtolos ipſos, qui omnia pęnè hęc in depoſito, familiari traditione repoſuerunt; Imò Chriſtum Dominum, qui ſanciendi leges, & Canones Petro, & ſucceſſoribus tradidit poteſtatem.

5 Victorem olim Theodorus, & Victor alius traduxerunt, quaſi Chriſtum Dominum faſſus eſſet, eſſe purū hominem, apud Euſeb. lib. 5. c. 28. Sed męra fuit impoſtura, & mentitos contra Victorem, ſcribit idem Euſebius. Caluinus etiā 4. Inſt. c. 7. ſect. 7. *Irenęus* (inquit) *Victorem grauiter corripuit, quòd temerè, ob rem nihili, pernicioſo diſſidio turbarit Eccleſiam, paruit, non reclamauit.* Haec ille. Vel hinc cognoſcat aduerſarius Pontificis Romani primatum. Nam Irenęus intercedebat, ne tot Eccleſiæ Aſiaticæ à corpore Chriſti ſepararentur. Ea autem cauſa, quae fortè leuis Irenęo videbatur (putabat enim in ſolam, & nudam conſuetudinem

pec-

peccari) grauis in ſe erat, quod implicitè aduerſarius fatetur, & fatebatur Irenęus, quando cauſa talis putabatur, quòd in contradictores poſſet Pontifex Romanus gladium exerere cēſurarum, & ne exerceret, rogabatur. Quarè immerito Mornęus Sanctum Pontificem *proteruum* vocat, oppoſit. 1. pag. 8. myſt. iniquit. & iterum, progreſſu 2. pag. 10. *vſurpatorem tituli Pontificij*, cum Tertull. Victoris hoſtis, adhuc Montanizans, *Epiſcopi Epiſcoporum* titulo eundem cohoneſtarit. lib. de pudic. cap. 1. Sed, *quid Pygmęis cum Hercule?* dicebat ille.

5 Zepherinus notatur, quod Montaniſtis pacem dederit, & quòd peius eſt (ait Vvitakerus) Prophetias Montani agnouerit, & approbarit, & Tertullianum eſſe huius rei teſtem. A quo impoſturam hanc mutuatus ſit Nouator agnoſcimus, nempè à ſuis veteribus Symmiſtis, & Prodromis, Auctoribus harum sycophātiarum. Iam Tertullianus ab Eccleſia Romana fuerat eliminatus, & vt ſe iniuſtè ſeparatū eſſe ſuaderet (lib. aduerſus Praxeam) Zepherinum ſui erroris patronū facit. Sed familiaris hæreticorum mos fuit, & impoſtura, Romani Pontificis patrocinio, mendaciter confictо, ſuas hæreſes ſubornare. Falſis rumoribus deceptus eſt Pontifex, circa perſonas falsò informatus, quòd hæreſim non cōmiſerint, vel talia dogmata ſeminaſſent (nēpè Tertullianus cum ſuis) vel quod callidè ſub verbis catholicis hæreſes abſconderent; quare pacem & litteras communicatorias dedit ſontibus, innocentibus exiſtimatis. Numquam tamen in illis impoſtoribus hęreſim agnouit, vel eandem approbauit Zepherinus. Adeò infirma hæc ſunt tela aduerſariorum, *vt Volſellis pugnare videantur, non gladijs*, vt in veteri eſt prouerbio.

7 Eo

Eo etiam titulo veluti depoſiti inuerſor accuſatur Vrbanus,quod, (aiunt Cent. 3.c.10.col.277.) Confirmationem inſtituerit : eamque dixerit Chriſti baptiſmo ſanctiorem,vt addit Danęus.Sed ſatis ſuis ſe depingunt coloribus aduerſarij , dum antiquitatis teſtimonio, quae Vrbanum praeceſſit, in Eccleſia adminiſtratam Confirmationem,euincitur,vt ex Dionyſ.Tertull.& alijs apertè demonſtratur , qui fuerunt Vrbano antiquiores . Vtrumque autem magnum Sacramentũ eſt,Confirmatio tamen augumentum praeſtat ad gratiam.de conſec.diſt.5.c.3.

8 Pontiano notam erroris Centuriat. imponunt col. 278.quod docuerit(aiunt) Sacerdotes conficere Corpus,& Sanguinem Chriſti , & à peccatis poſſe abſoluere. At non mirum , quod homunciones, maximis viris oblatrent , nam & Aquilam Cornix prouocat . Errant verò,peiùs quàm Sadducęi,non intelligentes,& *neſcientes ſcripturas*,& *virtutem Dei*, qui talem poteſtatem dedit hominibus , quam fateri ex Verbo Dei ſcripto aſtringuntur. *Hoc facite in meam commemorationem* Matth.22.& Ioan. 20. *Accipite Spiritum ſanctum,Quorum remiſeritis peccata,&c.*

9 Cornelio imponunt , quòd aquam ſolam in Calice adhibendam voluerit tempore ſacrificij,*Quia* (inquiũt c.6.col.145.& 7.col.165.) Cyprianus ad Cornelium de ea re ſcripſit . O bellos homines , qui ex alienis ad alienos ſcriptis litteris , placita auctorum diuinant. Certè eorum oculus dexter tũc ſaliebat, pruritu enim oculi ſuperſtitioſè diuinare mulieres ſolebant. Falſum omen. numquam enim de ea re Cyprianus ſcripſit ad Cornelium,ſed ad Cęcilium,nec eius ad quem ſcribit, ſed aliorum eſſe hunc errorem pronunciat.Ibi quoque

vino

vino aquam admiſcendam tradit Sanctus Martyr. Quòd verò addit Mornęus progreſſu 2. pag.10. Cornelium à quodã Baſilide fuiſſe deceptum, quæſtio illa facti fuit, vt ſedi ſuae reſtitueretur, mentiendo ſe catholicum: *Vndè nec culpandus eſt* (ait Cyprianus 1. ep. 4.) *cui doloſè obreptum eſt, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepsit.*

10 Stephanum ab Apoſtolica traditione defeciſſe conclamant alij, eò quod haereticos non eſſe rebaptizandos ſanciuerit, nec Paſcha celebrandum more Iudaico. His applaudere viſus eſt Mornęus opp.3.pag.15. dum quaeſtionem de anabaptiſmo haereticorum facit adiaphoram. Verùm iſti Nouatores magis Iudaei, & haeretici, dum Donatiſtarum, & Iudęorum patrocinium ſuſcipiunt. In Cœlum ergo expuunt, & ſuis laqueis capiuntur, & ſe haereticos probant, dum haereſim falsò obijciunt Sedi Apoſtolicae, & ex Petil. apud Auguſt. de vnico bapt. confutantur c.14. vbi per ordinem Petilianus Romanae Eccleſiae recenſens Epiſcopos, *Inter eos commemorauit, & Stephanum, quos Epiſcopatum illibatè geſſiſſe, confeſſus eſt.*

11 Marcellinum depoſiti traditorem, & inuaſorem occinunt communiter Nouatores; idolis quoque ſacrificaſſe, & ſi non verbis docuiſſe, tamen factis aliquid contra fidem (ait Vvitakerus) ſtatuiſſe: nec referre (ſubdit) qua cauſa id fecerit, nec factum iſtud negari poſſe. Sed hoc eſt iam acta agere, ſiquidem (vt dicit S. Auguſt. contra Petil. c.16. & cap. 16. de vnico bapt.) id obiectum fuit à Donatiſtis, nec vmquam probatũ. Sed nedum eripimus arma haereticis iſtis, quibus pugnent, ſubminiſtremus alijs materiã inficiandi, & proteruiendi; admiſſo facto (ex Breuiario Romano allegante

gante Concilium Sinueſſanum) certum eſt Marcellinum nunquam aliquid docuiſſe contra fidem : nec niſi tormentorum metu, infidelitatis actum externũ exercuit, cuius grauiter pœnituit, illuſtri poſtea agone triumphans. Vndè nihil contra fidem docuit, nec factis, nec verbis. Aſſiſtentiam verò Spiritus ſancti promiſſam ſcimus, ne è Cathedra Papa fidei contrarium dogma doceat, non quod in externum infidelitatis actum prorumpere non poſſit, nec à gratia, & charitate excidere.

12 De Liberio triumphum oſtentant, illum traducendo (mendaciter) circa fidem naufragaſſe. Vnde *Arianum* conclamat Heshuſius: *ſubſcripſiſſe Arianorum hęreſi*, occinit Sutliuius; & etiam, ſi ſoli damnationi Athanaſij ſubſcripſerit, *idem eſt*, (ait Sibrandus) *ſubſcribere hæreticæ confessioni, & in damnationem Orthodoxi Episcopi:* Imò & *Syrmienſi* (aiunt) *confeſſioni, & Autiochenæ ab Arianis editæ ſubſcripſit, in quibus nulla habebatur mentio conſubstantialitatis*, ὁμόυσιον. Verùm inſignis eſt calumnia haereſeos inſimulare orthodoxum Pontificem, quem etiam inter Sanctos Patres recenſent Ambr. 3. de Virg. Epip. hęreſ. 27. Baſil. epiſt. 74. & alij. Certè Liberij lapſus, non fuit contra fidem, ſed fidei confeſſionem. Numquam hęreſi Arianæ ſubſcripſit, ſed metu victus cõica ſſe cum Arianis viſus eſt, ſubſcribendo in Concilio Syrmienſi, & damnando Athanaſiũ. Quãquã re vera in d. Conc. Syrmienſi formulae illae, etſi ab Arianis conditae, & (vt dicit Hil. de Synodis) carentes voce, *Conſubſtantialis*, vt ſuſpectae tamen habitae non ſunt ab eodem Hil. & pium ſenſum habere poſſe demonſtrat (quamuis ab hęreticis ad prauum ſenſũ vocula *Homiuſion*, vſurparetur.) Cogebat

gebat (ait Sozomenus lib.4.c.4.) Conſtantius Imperator Liberium, confiteri Filium non eſſe Patri Conſubſtantialem, non tamen habetur (ex eodem) Liberium ei conſenſiſſe, imò ex repudiatione oppoſitum colligimus. Vndè ex iſta conſtantia Eudoxius cum ſuis ſparſit per calumniam, Liberium profeſſum eſſe, Filium Patri diſſimilem; pro fundamento aſſumentes Athanaſij damnationem, & ſuffragium in Conci.Syrmienſi. Confeſſiones ergo illae in recto ſenſu intellectae ab Hilario, cùm nullam hęreſim continerent, certum quod nulli hęreſi ſubſcripſit Liberius: & Athanaſij damnationi ſubſcribens, non fuit hęreſim approbare, vel fidē Cōcilij Nicęni eierare, ſed hominē orthodoxum ex timore iniuſtè expellere, & ablegare. Fuit ergo peccatum in exteriorem fidei confeſſionem, nullo modo contra fidem, quam ſemper orthodoxè profeſſus eſt. Cuius ſignum apertiſſimum, nam priuſquam è Syrmio diſcederet Liberius, fidei profeſſionem edidit, anathematizando eos, qui negaſſent Filij conſubſtantialitatem, & Macedonianos recipere noluit, eò quod (ait Socrat. lib.4.cap.11.) eſſent ſectæ Arianae, vtpotè qui fidem Concilij Nicęni abnegaſſent.

13 Felix II. (vt obijciunt aduerſarij ex Hieron.) *Arianus in locum Liberij ſubſtituitur. Etiam Arianis addictum* vocat Socrates lib.2.cap.25. ſic clamant alij, & Heshuſius 1. de Ecc.c.9. & cum eo Vvitakerus, Sutliuius, & Danęus, Mornęus oppoſ.5.pag.3. ſed numquā hæreticum fuiſſe, etiam Aduerſarij fatentur, ait .n. Iunius. *Felix II. numquam Arianus fuit mente, ſed pacis ſtudio longiùs prolabens, qua bona fide poterat, Arianos, & ad miniſterium ſacrum, & ad communionem admiſit, teſte Sozomen. ex quo fortaſſè factum, vt licet ab Aria-*

Arianis diſſentiens mente, Arianus tamen reſpectu partium, quibus conſultum volebat, ab Hieronymo diceretur, nempè οὐκ ἀρειανὸς ἀλλ᾽ ἀρειανίζω *ſpecie Arianus*. Ergo non re, ſed ſpecie, à Hieronymo vocari potuit Arianus, maximè quod opera Arianorum, præſertim Acacij, Cęſarę Epiſcopi in ſede locatus eſt, vnde per vim intruſum Felicem multi veteres clamant. Arianis verò *addictum*, Socrates dicit Felicem, non Arianum, ex communione quam inibat cum Arianis ante Pontificatum, & ſi catholicus eſſet; ceſſante verò intruſione Felicis, mox legitimè idem Felix Papa factus (etiã viuente Liberio, à quo Romanus Clerus ſuper ſuſpicionem exterioris infidelitatis ſupra tactae, & ob pacem cum Arianis factam receſſerat, eum à Pontificatu abdicando) non modo ipſorum communionem eſt execratus, ſed Arianorum capita, ipſumque Conſtantium anathemate percuſſit, manens in ſede legitimè, donec martyrio vita fungeretur, quo defuncto, iterum euocatus Liberius, nebula illa externæ ſuſpicionis infidelitatis, quam tempori ſeruiens incurrerat, penitùs effugata.

14 Calumnioſè verò ab eodem Mornæo traducitur Damaſus oppoſ. 6. pag. 41. quod fuerit, ait, *immerſus luxui, & dormitans*, cum à Theodore. lib. 5. cap. 10. vocetur, *vir, omni genere laudis florentiſſimus*, & iterum c. 2. *Propter vitæ præstabilis ornamenta, inſignis*. Qui adeò vigilauit pro depoſito, vt Apollinarem, Auxentium, &c. damnaret, Concilium Conſtantinopolitanum aduerſus Macedonianos, Eunomianos indixerit. Item traducitur tamquam maſtix Baſilij, quòd eum hæreticum exiſtimauerit. At quo decreto? quibus litteris? oſtendat Mornæus. Solùm, ex falſis rumori-

moribus calumniantium, Baſilius apud Damaſum traductus eſt, & familiaritas cum eodem Damaſo ad tempus refriguit, numquam tamen à Pontifice hæreticus habitus.

15 In Siricium continentiæ vindicem, & aſſertorem ſalaces Nouatores calamum acuunt. Illi affingunt, quod matrimonium pollutionem vocarit. Ita Caluinus lib.4.c.12.§.24.cui adſtipulantur Iunius,& Sibrãdus. Vvitak.lib.7.contra Duræum pag. 460. ait, quòd *primus cęlibatum Sacerdotibus impoſuit.* Sub eodem Siricio *corruptam diſciplinam, quia primus legem cęlibatus ſanciuit*, ait Mornæus in oppoſit. 8. pag. 51. At numquam matrimoniũ damnauit Siricius, ſed ſolùm Nicolaitarum reliquiarum ſuſcitatores, nempè Iouinianum, Auxentium,&c. qui non obſtante ſacro ordine, quo inſigniti erant, incæſtas nuptias celebrabant; quas meritò pollutiones appellabat Sanctus Antiſtes. Vndè & Mornæus oppoſ.40.pag. 238. Ambroſium à Siricio plectendi tales incæſtuoſos clericos auxilium poſtulaſſe, ſcribit. Immeritò tamen Siricium eius legis de cælibatu authorem facit, cum iampridem, Conc. Neocæſar. Ancyranum, Siricio antiquiora eius legis in Eccleſia vſitatae, ab Apoſtolorum traditione antiqua deſcendentis, meminerint. Aerem ergo verberant iſti homunciones, impura, & ſacrilega carnis mancipia, qui continentiae leges audent corruptionem diſciplinae appellare, & ne caſtigent corpus ſuum, plagas innocenti intentant.

16 De tribus criminibus à Magdeburgenſibus accuſatur Innocentius primus. Primò, quod Nouatianum dogma fouerit, negans Virgini lapſae abſolutionem epiſt.2. Secundò, quod docuerit in baptiſmo dato ab

hæreticis non dari Spiritumſanctum epiſt. 18. Tertiò, quod cæremonias Moyſis inuexit, dum legis veteris auctoritate (prout etiam Sibrandus proponit) iubet Clericos,& Epiſcopos ducere in vxorem,virgines, non viduas. Vndè è culice camelum faciens Danęus, exclamauit,*errores Innocentij eſſe Sole clariores*. Sed quis niſi cęcutiens,non videt Innocentium, non abſolutè impartiendam abſolutionem Virgini lapſae denegaſſe, ſed impęnitenti, & in peccato perſeuerandi affectæ? Baptiſmi verò,vel Ordinis Sacramenta,cum ab hæreticis ſuſcipiuntur, & ſi character in illis imprimatur, gratiæ tamen fructu carent. Et propterea meritò dixit, tunc non dari Spiritum ſanctum. Pleni ſunt libri Sanctorum,præſertim Auguſtini contra Donatiſtas, hanc doctrinam è depoſito enucleantium. Numquam autē voluit Chriſtianos,Innocentius,legi Moſaycae adſcriptos eſſe. Locum verò quem ex lege Moyſis adduxit, non ideo allegauit,vt eo comprobaret conſtitutiones Eccleſiaſticas, ſed vt à minori ad maius argueremus, vt ſi Sacerdotem veteris legis ducta vidua indecens erat fieri bigamum, multò magis clericos in noua lege,& Epiſcopos indecorum,eſſe bigamos. Numquam tamē præcepit clericos,& Epiſcopos Virgines ducere, qui ex Apoſtolica traditione, continentiae votum Sacro miniſterio Euchar. ſciebat annexum.

17 Splendidiſſimum porrò mendacium eſt Mornęi pag. 57.opp.10.conclamantis Zoſimum ab Hæreticis Pelagianis fuiſſe deceptum. Sed quae deceptio? num dogma ipſius Pelagij approbatum? an perſona haeretica iuſtificata? nihil aliud in hac cauſa interceſſit, niſi quod(vt ait Auguſtinus de pecc.original.cap.8.)cum poſtulaſſet Cęleſtius Pelagij diſcipulus, ab Apoſtolica

Sede

Sede audiri, à Zozimo admiſſus, & fidem orthodoxam confitendo, & paratus erudiri, hæreſi nondum detecta, dimiſſus eſt (nondum probatus nocens) & voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt. Sed Iuliani Pelagiani pullus demonſtratur Mornæus; nam eo titulo Zoſimum perſtrinxit, quod Cęleſtium non damnaſſet.

18 Mentitur autem in caput ſuum Grammatulus ille Laurentius Valla, in declaratione de falſa donatione Conſtantini, dum Cęleſtinum Pontificem facit Neſtorianum. O bellum hiſtoricum. Volens enim dicere Cęleſtium Pelagij diſcipulum, quē conſtat Neſtorianis erroribus imbutum, Cæleſtinum, loco Cæleſtij, appoſuit, Tātum verò abeſt, vt Neſtorianis erroribus fuerit inuolutus Cæleſtinus Papa, vt prophanum Neſtoriū, (vt patet ex geſtis Concilii Epheſini) ſua authoritate confoderit.

19 Sixto imponebant Neſtoriani, & Pelagiani, quod à partibus ſuis ſtaret, multa ſub nomine eius euulgantes, & Ruffinus præcipuè venditauit, opus Sixti Pythagorici, ſub nomine Sixti. ſed impoſturam detexit Hieronymus ad Cteſiphontem, & Auguſtinus ſimiliter 2. retract. c. 40.

20 Centuriatores cent. 5. c. 10. fol. 1260. Leoni Primo imponunt, quod ep. 79. ad Nicetum, matrimonium ſcripſerit diſſolui poſſe. Sed ibi loquitur de ſeparatione quoad thorum, non autem quoad vinculum. Mornæus verò oppoſ. 11. pag. 68. imponit Sancto Pontifici, quod in ep. ad Anatolium, Synodum Conſtantinopolitanam eierarit. Sed Sanctus Pontifex ibi conqueritur, congregatam Synodum, ſtudio Imperatoris, in rationem ambitus trahi.

21 Simplicium mordet Morneus oppoſ. 12. pag. 77. quòd Canonibus Concilij Chalcedonenſis acquieſcere detrectaret. Sed quãti fecerit Canones Chalcedonenſes, patet ex epiſtola 4. Simplicij, vbi Zenonem Imperatorem adhortatur, ne eiuſdem Synodi decreta violari permitteret.

22 Gelaſio impanationem in Euchàriſtia attribuunt libro ſcripto contra Eutychetem, & canon. *cõperimus*. de conſec. diſt. 3. non poſſe ſumi vnam ſpeciem abſq; altera. Cent. lib. 5. cen, 4. c. 4. de cœna Dñi c. 10. quos ſequuntur Vvitakerus, & Iunius. Sed author eius libri ad Eutychetem non eſt Gelaſius Papa, ſed vel Gennadius, aut Gelaſius Cęſarçę Epiſcopus, de quo Hierony. lib. de ſcript. Eccleſiaſticis. Locus verò Gelaſij in canon. *comperimus*, de ſacrificante Sacerdote exponitur, qui vtramque ſpeciem ſumere tenetur.

23 Anaſtaſium II. valde flagellant Nouatores, Centuriatores enim cent. 6. cap. 10. inſimulant, quòd Acacio communicauerit, & nomen eiuſdem in Dyphticis repoſuerit, ac proinde fulmine ictus interierit, vnde Morneus Acacianum non eſt veritus appellare, opp. 12. pag. 77. Sed Acacius antè Anaſtaſium iampridem obierat (ex Euag. lib. 3. c. 18.) idemque Pontifex ad Anaſtaſium Imperatorem ſcripſit, vt iubeat nomen Acacij taceri in Eccleſia, cum fuerit iuſtiſſimè à Felice III. prædeceſſore ſuo condemnatus. Eiuſdem farinae eſt, mendacium communicationis Anaſtaſij cũ Photino. Sed eſto communicarit, an Acacij errores approbauit? Fędiſſimè verò prolapſi ſunt de morte Anaſtaſij, nec enim Papa Anaſtaſius, ſed Imperator Anaſtaſius fulmine percuſſus, ſublatus eſt. vide Couar. 4. varia. reſol. c. 13. Baron. &c.

24 Sym-

24 Symmachus, cum de errore Manichæorum falsò traduceretur ab Anaſtaſio epiſt. contra eundem; ex depoſiti cuſtodia mendacium retundit. *Roma*, ait, *mihi teſtis eſt, & ſcrinia teſtimonium perhibent, vtrum à fide catholica (quam in Sede B. Apoſtoli Petri veniens ex paganitate, ſuſcepi) aliqua ex parte deuiauerim. Procedat aliquis, & qualibet ratione conuincat, alioquin conuitia iſta ſunt, non criminum probamenta.*

Vigilius inſimulatur Eutychianorũ errorũ patronus à Centur. & à Mornęo progreſſu 18. pag. 92. ex promiſſione facta Theodorae Auguſtae, ſi Pontificalem Sedem obtineret; vnde Epiſtolam ſcripſiſſe referunt, ex Liberato, vbi Eutychianam haereſim confirmare videtur. Sed facilis eſt ſolutio, quod quamdiu vixit Syluerius, Vigilius fuit intruſus, quod ei exprobat Silueriu ep. 1. to. 2. Concil. & to. 1. epiſtolarum. Dicitur ſecundò, & melius, quòd illa epiſtola fuit conficta ab hæreticis. Vnde in 6. Synodo Act. 15. anathema dicitur libellis, qui dicuntur facti à Vigilio ad Iuſtinianũ, & Theodoram. Suppoſititia quoque ea epiſtola, nam ibi Imperatores, Pontifex Vigilius, Patres, & Dominos vocat, cum filij ſolitum ſit à Rom. Pontif. appellari. Liberatus verò non eſt mirum, ſi talem epiſtolam Vigilio affixerit. Falſo enim rumori per hæreticos ſparſo, credere potuit. At detur, quòd fuerit Vigilij illa epiſtola ad Theodorã, vbi promittebat Anthimo ob hæreſim depoſito, ſuæ ſedis reſtitutionem: pœnituiſſe eum conſtat, cum ſcripſerit. *Abſit hoc à me Domina Auguſta, prius locutus ſum malè, & inſipienter, modò autem nullo modo tibi conſentio, vt reuocem hominem hæreticum, & anathematizatum.* Et tentatus ſæpius de eiuſdem reſtitutione inuictum robur oſtendit, & contra

Theodoram, & Acephalos, damnationis ſententiam promulgauit. Videndi Gregorius lib. 2. indict. 10. cap. 36. ad Epiſcopos Hiberniae, &c. Paulus Diaconus in Iuſtiniano.

25 Horſmidae pag. 84. oppoſit. 15. illud attribuit Mornęus, religionem potius imperaſſe, quam contuliſſe, quando Conſtantinopolitanam legationem, Ennodio, Fortunato, & Vitali data illis fidei formula, iniunxit. Sed haec Mornæana, hoc eſt, temeraria impoſtura, nec enim aliam formulam legatis praeſcripſit, praeter acceptam à ſacris Concilijs, & praedeceſſoribus, nec conferendum, vel conſultandum amplius remanebat, cum aliàs definita ſeruari, traderetur.

26 Nec Magno Gregorio parcunt; nam & Danęus de graui errore notat Sanctum Pontificem, quod permiſerit Presbyteris Sacramenti Confirmationis adminiſtrationem. Sed ſi diſtinxiſſet ordinarium ab extraordinario miniſtro huius Sacramenti, iampridem errorē exuiſſet, laruata iſta Simia. Tumultuatur etiam Mornęus progreſſ. 24. pag. 125. de Gregorio, & alijs ſucceſſoribus, quod non ad Euangelij promulgationem, ſed ad nugamenta propaganda cęremonias, & ritus induxerit, ſcilicet, altaria, cęreos. At nunquam iſta Euangelio aduerſantur, & haec iampridem in Eccleſia exercebantur, ex Hierony. epiſt. 17. & 18. ad Marcellam (quę omnia ad cultum Dei, & deuotionem, & myſticas etiam ſignificationes, vt Patres tradunt) merito adhibebantur. vide Durantem de ritibus Eccleſiae.

27 Ad ſubſellia Geneuenſia prouocatur Bonifacius V. quod Epiſtola ad Eduinum Regem Angliae ſcripſerit, Filium Dei miſſum, vt nos ab originali peccato eriperet. Cui loco addunt Centuriatores cent. 7. c. 10. col.

482.

482.voculam,*à ſolo*, ſed quod peccati originalis meminerit Papa,non excludit alia,conformiter ad Euangelium ; nam vbi legimus, *Ecce,qui tollit peccata mundi*,Grçci Codices,ad quae nos prouocāt , in ſingulari habent *peccatum mundi* , nempe originale , quod eſt fons,& origo omnium peccatorum . Siſtitur quoque idem Pontifex à Danço,quòd voluerit Bonifacius tēpla Chriſtiana eſſe aſyla furibus , & homicidis . Quaſi immunitas eccleſiaſtica multo ante non fuerit ante Bonifacium introducta, à temporibus videlicet Conſtantini,cuius meminerunt Nazian.oratione 20. Ambroſ.epi.33.Chryſoſt.to.5.S.Auguſt.epiſt.187. Concil.Tolet.11.can.10. Et Innoc. III. c.*inter alia*,de immun.ſtatuta Canonum,& Regum allegans : & in templi,& loci ſacri reuerentia rationabiliter fundatur.

28 Honorium verò I. Monothelitarum haereſi infectum Centuriatores clamant cent.7.c.10.& 11.col. 553.& 482. *vnam namque* (aiunt) *voluntatem Chriſti in Epiſtola aſſeruit,& eius memoria damnata eſt, atque proſcripta in 6. Synodo, & 8. & in epiſtola Agathonis.* Sed iam pridem Sanctus Maximus Martyr, Sanctum Pontificem ab haereſi Monothelitarum falsò iactata, vindicauit, in diſputatione cum Pyrrho. De humana tantum natura Honorius loquebatur, vnam in eodem homine Chriſto ponens voluntatem , ad confutandū aduerſarios,qui duas, contrariaſq; voluntates humanas in eodem homine Chriſto aſſerebant. Vetuit etiā ne vnam,vel duas dicerent in Chriſto voluntates , ne vel Euthychetis,vel Neſtorij impietati anſā debacchādi miniſtrarent,& pro pacis bono ſilentium huiuſmodi indictum eſt quantum ad voces , cçterum re ipſa vnum ſuppoſitum,cum duabus naturis (in quibus in-

cludebantur duae operationes) apertè confitendas mandauit. Adulterata autem verba Honorij ab aduerſarijs (qui hunc errorem ex dicta occaſione Honorio affixerunt) patet, ex ordinario Græcorum ſtylo, nam in eadē 6. Synodo Act. 12. & 14. plurimae corruptiones factae in 5. Synodo deprehenſae ſunt, & act. 3. eiuſdem 6. Synodi in Vigilij ſcriptis, ijſdem Monothelitis reperientibus, & obijcientibus, *cum vna perſona Chriſti* iſtud additamentum, *& vnam operationem*. Nonne in eadem 6. Synodo pro Honorio legati Synodi decertaſſent, ſi illud obiectum eſſet Honorio, vt fecerunt pro Vigilio? Imò & Agatho in epiſtola, quae lecta fuit Act. 4. apertiſſimè nullum ex ſuorum Praedeceſſorum à recta fide deuiaſſe luculenter oſtendit; ibidemque Monothelitarum Duces, Cyrum, Sergium, &c. nulla Honorij facta mentione, condemnat. Sed cōcedatur aduerſariis Honorii impoſtura: litterę illae, vt dicit Torrenſis, qui errorem in Honorio fatetur) priuatae fuerunt, non de cathedra, vel maturo fratrum conſilio iudicialiter tranſmiſſae. Perſonalis ergo fuiſſet error, non iudicialis, nullo modo cathedrae Petri, nec fideli cuſtodiae depoſiti repugnans, ita Turrecr. 2. de Eccleſ. cap. 93. Satis fila calumniarum ſtruxerunt, nec opus erat veridicae probationis aranearum tela.

29 Sanctum Martinum primum ſugillant Cent. 7. col. 486. quod dixerit non eſſe dandam veniam iis, qui poſt ordinationem laberentur. Sed inglomerabilia glomerant mendacia. Numquam lapſis Martinus veniam denegauit: lapſos ad ſacras functiones ordinum exercendas reſtitui noluit. *Superbum* quoque Mornęus opp. 23. pag. 121. *& audacem Eccleſiaſticæ libertatis oppreſſorem vocat*. Sed quid mirum, ſi Pauli Epiſcopi

Con-

Conſtantinopolitani Martini aduerſarii, & calumniatoris veſtigia ſequitur, cui in haereſi, & ſchiſmate, odio in Summos Pontifices per omnia Mornæus ſimilis. Audax ne & ſuperbus, quia Sanctus Papa iura ſua tuetur, & in omnes Eccleſias iuriſdictionem exercet? ſi eum non vult vt Sanctum, & Martyrem venerari cum Eccleſia Latina, ſaltem cum Græca recipiat, quae ex Gennadio 13. Martii tantum Pontificem digna memoria, veneratur, & colit.

30 Diuortium conceſſiſſe infirmitatis cauſa Gregoriū III. rurſumque ordinatos reconſecraſſe Cent. 7. c. 690. opponunt. Si hoc vt malum, vt reuera malum eſt, reprehendunt quinti euangelij, & libertatis aſſertores, & vindices, Mahometani ſpiritus haeredes; imò iudaicae ſalacitatis aemuli, repudium permittentes, cur à Polygamia non abhorrent? Sed non repudia conceſſit Gregorius, non reordinationes, ſed matrimonium illud annullat ex impotentia perpetua naturali praecedente, & poſtmodum cognita. Reordinari quoque voluit, quae ab illegitimis miniſtris poteſtate carentibus initiati eſſent. Verè parietem impietatis ſuae luto mendacii liniunt.

31 Stephano imponunt rurſus Centuriatores Regna mundi per fas, & nefas Romanae Sedi acquirere licere. Mendacium, vt rectè contra eos, & Mornæum aduertit Coquetius in Antimorn. pag. 382. Nonne Pontifex iniuſtè ab Arnulpho vexatus, iuſtā aduerſus eum cauſam habuit à Pipino Francorum Rege auxilium implorandi? Nonne iuſtè Pipinus Exarchatum, & Pentapolim, debellatis hoſtibus B. Petro, & ſucceſſoribus ex ſua deuotione obtulit? ergo ne iniuſtè poſſident, iuſto titulo delatas ſibi ditiones? an oculus eorum ne-

quam

quam, quia pius, & deuotus Pipinus? quantò modeſtiùs Anaſtaſius Bibliot. tantò veriùs dixit de Stephano, quòd erat *traditionem eccleſiaſticam conſeruans*, &c.

32 Ab Adriano Primo damnatam imponunt ſeptimã Synodum, quæ & Nicęna 2. vbi tractatum, & definitũ eſt pro ſacris imaginibus. Aſtiterunt autem in ea Synodo Francfordienſi Legati Adriani Papæ, ait Mornæus opp. 28. pag. 182. Sed deceptus eſt Mornay: nam & ſi praeſentes fuerũt Legati, in ea Synodo, loco Adriani, non conſenſerint, vt fatētur etiã Centuriatores 8. c. 9. col. 639. & Papa nedũ approbauit, ſed expreſsè reprobauit Francfordienſe decretũ, vt patet ex lib. Adriani de imaginibus ad Carolum. Aliud autē quoq; eſt aliquid damnatum eſſe in Concilio, aliud per Cõcilium: primum factum exprimitur, ſecundum cum facto interuenire debet authoritas, quæ hic deſideratur. Illud etiam dici poteſt, neque ex intentione, & formaliter Francofordienſem Synodum damnaſſe vniuerſalē Synodum, ſed materialiter deceptã in quęſtione facti, ex impoſtura, librorum Carolinorum, mentientium decretum illud Nicęnum fuiſſe factum à Græcis Romano Pontifice inconſulto: & ibidem ſtatutum imagines Sanctorum adorandas cultu latriæ, vnde Synodus illa non formaliter, ſed materialiter errauit, nec mirũ, quia Legati etiam diſſenſerunt, vt dictum eſt.

33 Nicolaus quoque Papa ſubmordetur à muribus Aquilonaribus, quòd definierit baptiſmum in ſolo Chriſti nomine collatum eſſe validum. Nunquam hoc Pontifex definiuit, ſed ſententiam multorum Pontif. aſſeruit, Ambroſij primo de Spiritu ſancto, c. 3. Bern. ep. 240. &c. Nec è cathedra pronunciauit, hãc diſſol-

uendo

uendo quæſtionem : definiuit tantum baptiſmum legitimè datum, etiam à Iudęo, vel Gentili, rectè adminiſtratum. Imponunt quoque eidem Centuriatores, quod contra Dei inſtitutionem diuortia approbauit, Lotharij, & Thiehtbergae, matrimonium diſſoluens. Sed contrarium apparet ex c. 27. q. 2. c. 26. nũquã enim aſſentiri voluit Summus Pontifex ſolutioni connubij, ſed ſolum poſſe fieri ſeparationem quoad thorum, & cohabitationem, diuini amoris intuitu, mutuo conſenſu, docuit. Legatur ep. 50. ad Carolum Regem, & ep. 11. ad Lotharium Regem. vide Coquęum in Antimornęo p. 440. eoſdem impetentem.

34 Ioannes VIII. traducitur à Mornęo, quòd dixerit, Martyres eſſe, qui ſtipendijs ipſius militãtes, in bello caderent. Numquam id Pontifex docuit: nam & ſi pro fide occumbant militantes pro fide, non habentur ab Eccleſia vt martyres; vndè & pro eis orat, nec eorum reliquias veneratur. Solùm conſultus Pontifex an conſequerentur veniam peccatorum huiuſmodi cadentes, ſtatum Chriſtianorum tuendo, reſpondet, quod *requiem æternæ vitæ ſuſcipient, contra Paganos, atque infideles ſtrenuè dimicantes.* Photium quoq; à praedeceſſoribus damnatum, reſtitutum à Io. 8. conqueritur Mornæus: ſed non praeiudicat animi imbecillitas Pontificiae dignitati, vnde propter hoc exiſtimat Baronius emanaſſe fabulam, quòd hic Papa fuerit fœmina, contumeliae enim loco (quod tamen modeſti Eccleſiae filij quidam, ſubticere debebant) mulier dicta eſt, quòd cum eſſet Ioannes vir, à ſemiuiro Eunucho victus ſit, ad reſtituendum Photium, cum tamen multa ſint, quae Pontificem ad id faciendum impulerint, nempè Græcorum potentia in Italia, promiſſio

Im-

Imperatoris Baſilij, de liberanda Italia, bonum pacis, & vnionis Eccleſiarum. Numquam autem damnata eſt à Ioanne Papa VIII. Synodus celebrata ſub Adriano; litterae enim illae in Photiana Synodo productae ſub nomine Ioannis Papae falſatae ſunt, authoritatē Photii, vt procedente tempore apud Schiſmaticos haberent auctoritatem.

35 Stephanus VI. à Magdeburgenſibus 9. c. 10. col. 511. pungitur, quòd decretis hominum conſcientias obligarit, & Romanae Eccleſiaè decreta, ab omnibus neceſſariò obſeruanda primus decreuerit, diſt. 19. *Enimuerò*, quos ſecutus Mornæus, ijſdem pænè verbis ſubſcripſit progreſſu 37. pag. 198. dicens, tale ſtatutum ſuperbiam redolere. Sed quid mirum ſi velint eſſe iſti nebulones onagri liberi, & vinculis ſuauiſſimis Eccleſiae non alligari, vt illis non coerciti ad omnem impietatem praecipites ferantur? Sed non primus fuit Stephanus, qui ſanctiones eiuſmodi condidit, nam Agatho, Nicolaus, & alii Pontifices venerabiliter ab omnibus, ſuſcipienda decreta Apoſtolicae Sedis pronunciarunt. Legantur alia Cap. eiuſdem diſt. 19.

36 Stephanus VIII. aculeato perſtringitur ſtylo, quod cadauer Formoſi praedeceſſoris mutilarit, & in fruſtra conciſum in Tyberim proiecerit, & ordinatos à Formoſo reordinari praeceperit. Addit Vvitakerus à Stephano, & Sergio adiudicatum eſſe Formoſum hæreticum, & hæretico peiorem. Sed non fuit Stephani error in fide, ſed violentia in facto, quae non fidem Chriſti euacuauit, ſed firmauit, dum aſſiſtentiam in non errando, non in factis, ſed in doctrina promiſſam, adimpletam videmus. Inexaturabile quoque odium fuit, vt qui Formoſo adhæſiſſent, & ab eo ordinati, iterum ordi-

ordinarentur. At nec decreto iudiciali debere ordinari, id ſtatutum eſt, ſed ex violenta paſſione, de facto, & non de iure procedente. Numquam autem poſſunt oſtendere decretum, aut aliquod autographum, quo à Stephano Formoſus ſit hæreticus adiudicatus, quare mendacibus, vt mordacibus verbis, in opp. 39. pag. 200. perſtringitur immeritò Stephanus à Mornęo, quòd haereſis Stephani, *imo Romanæ*, ait, *Synodi, non exigui momenti fuerit, eum Formoſum, nec eſſe potuiſſe, nec eſſe Pontificem decernunt*. Sed non deſunt qui fabulam exiſtiment, quae in cadauer Formoſi patrata ſunt, ex Panuinio. Etiam Sanderus lib. 7. viſibilis Monarchiae nu. 678. non legitimam Synodũ in Formoſum congregatam ſcripſit.

37 Sergius III. eadem cenſura, qua Stephanus perſtringitur, quia enim Ioannes IX. eius prædeceſſor, Stephani acta irritauit, & geſta contra Formoſum; in Ioannem, & Formoſum Nouator inuehitur. Et ex hoc facto in progreſ. 37. pag. 207. cauſam debacchandi aſſumens Mornęus dicit de Pontificibus, quòd, *Pia illis omnis impietas, & vitium, cum iam ab ipſis ſola vtilitate definiantur*. Sed immeritò, nec enim Catholica fides vitia cum pietate, peccatum cum poteſtate confundit, imò talia facta ſi vera ſunt, deteſtatur Eccleſia, poteſtatem reueretur, vnde etiam Ioan. IX. Stephanum praedeceſſorem, ſibi tamen infenſum, piae recordationis virum appellat, ex Baron. anno 404 nu. 4. Diuino autem iudicio haec permiſſa ſunt, vt diſcernamus quid ex poteſtate Pontificum proueniat, quid ex humanitate, & fragilitate deſcendat. Magis Eccleſia certè tunc oſtenditur, non eſſe humanum figmentum,

quan-

quando moribus iniquis, vt immobile perſiſtit fundamentum. Nec mirum, ſi tunc Eccleſia tales ſortita eſt luctuoſiſſimos Præſidentes, quia Tuſculanorum Principum ambitu, & potentia in cathedram Petri aſcendebant. Sed eſto monſtra talia in Sede Apoſtolica ſediſſent (ſic per ludibrium ea vocat Spalatenſis 4. de Repub. cap. 7. nu. 34.) Angelis, nedum hominibus ex maieſtate, & poteſtate reuerenda fuiſſent, non traducenda, & infamanda, vt faciunt, haeretici fæces, & folles, & alimenta gehennæ.

38 Sed & totius Orbis theatro illudendum exponunt Centuriatores Io. XIII. vel XIV. Sydera cœli, & terrã aduocat Danæus ad ſpectandum immane ſacrilegium; quid? Ioannes cœpit baptizare campanas. Non diſtinguunt luſci iſti, ſyllabarum aucupes, & vocum cenſores proprium ab impropriè dicto baptiſmate. Non dixit Pontifex iſte, baptizari campanas baptiſmate, quo peccata lauantur, ſed quod lauantur, & vnguntur in ſignum dedicationis Diuino cultui. Quae formula nec tunc primò à Ioanne incœpit, ſed antiquior inuenitur, cum ſit in antiquiſſimo Ordine Romano deſcripta. Non mirum, ſi bellum campanis inducunt hæretici, nam Saracenis, & Turcis familiare eſt campanas frangere, earumq; vſum ablegare. ſi nomen diſplicet baptiſmatis, diſpliceat phraſis Dominica, cũ dixit *Baptiſmo habeo baptizari, &c.*

39 Syluestrum II. Magiæ deditum diffamant Centuriatores. 10. c. 10. p. 548. Necromantiae ope viam ſibi feciſſe ad Pontificatum ſcribit Mornæus p. 224. prog. 40. addens, in tempore iſto effæminato malis artibus intento, illud impletum: *Sicut populus, ſic & Sacerdos.* pag. 226. Sed hæc fabella à Bernone ſchiſmatico con-

ficta

ficta eſt(teſte Pāuinio) & occaſionem miniſtrauit Syl-ueſtri eruditio,Mathematicis enim ſcientijs, & Arithmetica inſtructus erat, vnde praeſtigijs, à bardis illius ſeculi hominibus,deditus putabatur. Quamuis autem (Sylueſter primo vocatus Gerebertus) ante Pontificatum,Pontificatui eſſet infenſus, ad Pontificatum aſſumptus,iura Eccleſiae,& depoſitum accerrimè defendit;vnde meritò non vt Magus, vel impius (vt blaterant hęretici) ſed tamquam ſapiens,& pius, à Sergio quarto viro Sancto, ſit meritò laudatus, & commendatus.

40 Benedictum VIII. & IX. Ioannem XXI. Sylueſtrū III. Gregorium VI. *Vna fidelia dealbandos, omnes Magiæ crimine deditos*, pronunciat Morn.pag.226. At non omnes atro lapillo notandi ſunt. Verum eſt,quod inter hos Benedictus IX. impuber Tuſculani Comitis filius indigna perpatrauit;tamen vita ſua peſſima reſipiſcens Pontificatui ceſſit, & priuatam vitam egiſſe teſtantur Leo Hoſtienſis 2. Chron. Caſſin. cap.80.& author vitae S.Bartholomęi Abbatis Cryptae Ferratae,& ſi eiuſdem ſedis inuaſor, poſtea habitus ſit,dimiſſam repetendo cathedram,quare vt intruſus habēdus eſt. Benedictum verò VIII. praeclara facinora egiſſe oſtendit Annalium conditor ad annum 1024. Sylueſter vero III. cum in locum viuētis creatus fuerit,pro non Pōtifice habitus eſt.Gregorius vero VI. à Glabero eiuſdē tēporis ſcriptore hoc titulo cohoneſtatur. *Poſt Benedictum IX. conſenſu totius populi Romani electum,loco eius ſubrogatus eſt,vir Religioſiſſimus, ac ſanctitate perſpicuus Gregorius, natione Romanus, cuius bona fama quicquid prior fędeuerat in melius reformauit*. Vbi Magia à Mornęo oppoſita? Sed quid opus

opus eſt Aethiopem dealbare,hoc eſt, mendacem conari, vt vera fateatur?Ioannes vero XX.aliàs XXI.primo ferale monſtruũ habitum ex intruſione, ſed facta abdicatione denuò electus, legitimus Pontifex agnitus eſt.vide Baron.ſup.cit.

41 Gregorium VII. adoriuntur,eundemque Necromanticum,& nedum ſimoniae labe pollutum,ſed etiã hæreticum vocant Centuriat.11.Cent.10.col.535.& Tilman.Heshuſ.lib.1.cap.9.de Eccleſia,& alij,& in ſpecie Berengarij hæreſim defendiſſe impij mentiuntur.Sed hæc maxima laus eſt (vt ſcripſit in ſimili Sanctus Hieronymus de Auguſtino) quòd *hæretici tantum virum inſectati ſint,& quem gladijs nequiuerunt, voto interfecerunt*. Iam pridem à Bennone Pſeudocardinali ab Henrico Quarto (à quibus veluti aſpides à rubeta,venenum mutuati Magdeburg.& alij eiuſdem farinae homines) hęc crimina obiecta, ſed meritò à talibus calumnijs orthodoxi eum liberauerunt,& quidem in Simoniaca labe Sanctus Anſelmus Epiſcopus Lucenſis,de alijs obiectis ab Henrico ſuam innocentiam, populo præſente, Gregorius ipſe demonſtrauit. Porrò tantum abeſt, vt Berengarianam hęreſim defenderit, vt idem Pontifex,cum eſſet Archidiaconus, Romanae Sedis ſub Leone in Concil.Turonenſi,Berengarium conuicerit,& vt Legatus Apoſtolicae Sedis, damnauerit (ex Guitmundo 3. de Euchariſtia) & Romæ iterum anathematis mucrone Pontifex factus, eandem hæreſim transfoderit,ex Vvaldenſ.2.de ſacr.cap.43. Meræ ergo impiorum impoſturæ, & calumniae.

42 Paſchali II. hęreſim quidam impij calumnioſè olim impegerunt,eò quod Henrico IV. (dicebant) inueſtituras Eccleſiaſticorum conceſſiſſet: ſed quod per

vim

vim extorſerat Henricus Imperator, poſtmodum (ex Othone Phriſingenſi) Synodo congregata tale priuilegium reuocauit. Et longè intereſt ex Sandero 7. de viſibili Monarchia, inter facta huiuſmodi, & decreta Pontificum. Malè fecit Marcellinus (ſi verum eſt) thurificando malè Liberius Athanaſium damnando; ſed fidem Chriſti non euacuarunt: nunquam enim decreta pręiudicialia contra cathedram ediderunt, ſic & Paſchalis, malè fecit etiam iurando, inueſtituras promittere, vt ſe redimeret, at nunquam id, vt licitum ſtabiliuit, atque decreuit, imò potius illud priuilegium extortum, tanquam contrarium canonicis ſanctionibus intrepidè eſt reuocatum. lege noſtrum doctiſſimum annalium eccleſiaſticorum deſcriptorem P.F. Abrahamum Bzouium Magiſtrum in lib. Roman. Pontif. p. 328. c. 26.

43 Accuſatur Alexander Tertius, quòd in c. *cum eſſet, de teſtamen.* determinauerit, tres teſtes ſufficere in teſtamentis, & iuris ſanctionem vocat, alienam à Dei, & Eccleſiae ſanctionibus. Verum non alienam, aut quaſi aduerſam iuri Diuino, & Eccleſiaſtico vocauit Alex. ciuilem legem; ſed, non eidem conformem, cum non ſeptenarius numerus, ſed duorum, vel trium teſtium ſufficiat. in c. negotijs, ob quod allegat etiam diuinam ſcripturam: *In ore duorum vel trium ſtet omne verbum.* Quod ſi potuit Imperator augere teſtiũ num. vſq; ad ſeptenarium, cur non potuit conformiter ad Diuinas leges, pro ditione Eccleſiaſtica ſaltem, vel pro tota Eccleſia, quantum attinet ad pias cauſſas, Alex. reſtringere? Vnde non eſt niſi ciuilis legis abrogatio, facta per Pontificem, & ſanctum decretum exiſtimandum, in quo, etiam ſi in ratione reddenda (nempè, quòd nõ

ſit conformis ſanctio Imperatoris diuinæ legi,&c.) erratum eſſet,non infirmatur fides, cum rationes decretorum,Pontifices,non,vt credendas, proponant. Alterum verò,quod obijcitur,eſt, matrimonium per verba de præſenti contractum, ſi non ſit conſummatum, non poſſe diſſolui per Rom.Pontificem,etiam ſi quidã prędeceſſores aliter iudicauerint.c.*licet*. de ſpõſa duorum.Si Alexander id definiſſet,obiectio militaret.Nũc vero cum nihil Alexander credendum pręſcribat; ſed ſuam ſententiam explicet, nullum eſt in tali Canone definitionis veſtigium. Coaxent ranae Vvitakerus, & Iunius,& dicant eſſe has tergiuerſationes, cum Alex. dixerit *à prædeceſſoribus aliter ſit iudicatum*. Nec.n. illa particula:*iudicatum*,definitionis notam importat, ſed facti,& propriæ opinionis,non è cathedra determinationis ſententiam. *Statuam colare faucibus conantur*,ex veteri Prouerbio,Pontificiam Maieſtatem præpotentem, iniuſtè conantes opprimere.

44 Sed en altera nauigatio, inter quos non impiger, ſed fruſtra, remos,& vela adaptat Vvitakerus. *Cœleſtinus*,ait,*huius nominis III.* docuit matrimonium poſſe diſſolui,ex glo.c.quanto de diuortiis, quod tamen ab Innoc. 3. in dicto cap.& in Trid. Concil. damnatum eſt.Sed non quidquid in decretalibus poſitum eſt,id ad documenta fidei pertinet: ſępe enim conſulti Pontifices, quæſtionibus reſpondebant, ſua placita, vel DD. afferendo,non definiendo: vnde ſi errauit Cęleſtinus in ſententia,materialis error fuit, non formalis, quare numquam probatur intẽtum, depoſitum iudicialiter à Pontificibus per prauam doctrinam pertinaciter defenſam,vel eſſe perturbatum,vel adulteratum, ſed nauem calumniarum plenam nec remige, vel

vento

vento poſſunt impellere.

45 Iudaizantem faciunt Innocentium III.(quibus admiſcetur Vuitakerus) quia in cap. *per venerabilem,qui ſint filij legitimi*, legem veterem nondum abrogatam eſſe docuit.Sed non litteraliter, verum myſticè, & figuraliter in ſuo tamen figurato, ideſt, in lege noua veterem legem ſeruari docuit,typus enim quodammodo ſeruari videtur,cum id quod per typum repręſentatur, obſeruari videmus. Voluit etiam ſignificare Deuteronomium,ex vi verbi,ſecundam legem appellatum,quod in figura plurima contineret,quæ in Euãgelio perficiuntur. Vnde & in hunc ſenſum Chriſtus Dominus dixit,quod non venit *ſoluere legem, ſed adimplere.*Viget autem lex illa,non in ſe;ſed in ſuis ſignificatis.*Paternas vellent iſti canere cantiones*, vt eſt in Prouerbio, ſi Iudaiſmum poſſent introducere, cum Lutherus,& Caluinus omnia legalia, nũc ſeruari poſſe ſalua Religione, atque conſcientia dogmatizarint, & multi Luthericolae circumciſionem ambierunt. Propterea pallium quærunt in noſtris, quo obtegantur;ſed fruſtra laborant.

46 Impetunt vno impetu in Nicolaum IV.& Ioannẽ XXII. contra paupertatem Chriſti Domini, & Apoſtolorũ,contrarias conſtitutiones,vt aiunt,edentes,inter quos, Vvitakerus, & Sutliuius ſuam quoque occinunt cantiunculam.At nullo modo inter ſe ſunt contrariae dictorum Pontificum conſtitutiones: Ioannes enim definit eſſe hæreticum docere Chriſtum Ieſum nihil habuiſſe nec in communi,nec in particulari. Nicolaus exquiſitiſſimam paupertatem docuit, habuiſſe Chriſtum Dominum,vt ex ſtipe collatitia vitam pauperrimam tranſigeret.Sed conciliantur iſti Pontifices,

quod Chriſtus interdum verbo, & exemplo rigidiſſimam illam paupertatem docuerit, quandoque autem minus rigidam exemplo monſtrauit, loculos enim habebat Apoſtolorum Collegium. Primum docuit Nicolaus. Secundum de fide Ioannes pronunciauit. In alia autem quæſtione, an poſſit vſus à dominio in rebus vſu conſumptibilibus ſeparari, tanquam de re non ſpectante ad fidem, affirmauit vnus, negauit alter. Quamquam non deſint DD. qui hos duos Pontifices in concordiam redigant. Vide Turrecrem. in ſumma de Eccleſ. lib. 2. c. 112. ad vltimum.

47 Funeſtius traducitur Io. 22. à Caluino 4. inſt. c. 7. §. 28. quòd docuerit, ait, animam humanam eſſe mortalem. Accuſatur rurſus, quod docuerit iuſtorum animas nõ videre Deum, niſi poſt iudicium. Ita Okam in opere 93. dierum, quem ſequitur Mornęus pag. 442. progreſſ. 17. dicens: *Per Minoritam vnum, Dominicanum alterum, Lutetiam miſſos à Papa, qui hanc opinionem de ſugeſtu docerent, & Sorbonam ad eam opinionem approbandam, cohortarentur*, & Vvitakerus ſuperinducit Ioãnis opinionem, damnatam ſono buccinarum, & tubarum, coram Philippo Rege, per Theologos Pariſienſes: ſed dolis nati manducones iſti, & angulares bombyces de ſuo cerebro hæc confingunt. Fuit in ea ſententia tanquam priuatus Doctor Ioannes, quem amicè quoque, & beneuolè Philippus admonebat, vt ab illis opinionibus caueret, nunquam tamen eam definiuit vt Pontifex, vt etiam ſcripſit Ioannes Villanus lib. 10. c. 230. eius ætatis ſcriptor, quinimo curabat, vt Prælati, & Theologi deliberatè dicerent, quid in ea re ſentirẽt (ad definitionem enim ſe accingebat) vnde idem Villanus 11. hiſt. c. 19. refert, pridie quam è vita migraret,

grareت

graret, opinionem reuocaſſe, proteſtans,nullam habuiſſe fidem, quam totius Eccleſiae ſententiam, nec aliud curaſſe, quàm vtrinque quęſtio agitaretur, vt ſopiri,& terminari poſſet,quae poſtea à ſucceſſore terminata, & definita eſt, nempè à Benedicto 12.& demum in Cōcilio Florentino.Vnde nedum criminatores aduerſarij deprehenduntur,ſed etiam hęretici, cū impoſitam falsò Ioanni ſententiam falſam, & hęreticam,Caluinus poſtea expreſsè docuerit 4.inſt. c.25.§. 6.contra Eccleſiæ definitiones.*O canes,quos Apoſtolus foras expellit, latrantes in Deum veritatis.* (dicam cū Tertulliano lib.2.contra Marcio.c.5.) dum infallibiliter à Deo aſſiſtentiam promiſſam definitiuae ſententiae Pontificum, eludere contenditis: *hæc ſunt argumentationes*,verius calumniarum *oſſa,quæ roditis.*

48 Ioannes quoque XXIII. producitur, quòd duos ſymbolicos articulos negauerit, *carnis reſurrectionē, & vitam æternam*,& de hoc in publico Orbis theatro in Concilio Conſtantienſi fuiſſe conuictum. Fuerunt Ioanni alia multa crimina, vt hæc etiam obiecta, at nunquam probata fuit dictorum articulorum abnegatio, ſolus rumor vulgi de diſſoluta vita Ioannis aures multorum occuparat.Vnde in ſeſſ.12. recitatur diffinitiua ſententia depoſitionis Ioannis, nulla hęreſis (quæ potiſſima ratio fuiſſet depoſitionis) mentione facta.Sed errarit: nullum præiudicium afferret veritati catholicæ,quando eo tempore non conſtabat de legitimo eius Pontificatu, cum alij duo cum ipſo,Benedictus XIII. & Gregorius XII. ſe Pontifices aſſererent,Eccleſiam ſchiſmate crudeli diuexante.

49 Innocentius VIII. inſimulatur, quod Nortuuergis conceſſerit,vt ſine vino ſacrificium conficerent. Sed

Volaterrani hęc eſt fictio, nec enim in vllo diplomate, nec alio authentico ſcriptore tàm grauis, tàm inſignis mutationis veſtigium reperitur. Sed ea admiſſa, conceſſio facti fuit, non legis, vel dogmatis pręſcriptum.

50 Tandem Leo X. à tenebricoſis miniſtellis Luthericolis infamatur, quod animam mortalem docuerit, vitamque futuram abnegauerit, & totam Chriſtianam Religionem pro fabula habuerit: ſed iſtorum nebulonum mendacium, ea facilitate refellitur, qua aſſeritur & pura Pontificis fides, ex Lutheranorum damnatione, & proſcriptione per Leonem facta ſatis elucet. Nūquam ergo probare poterunt inuerſum depoſitum à Pontificibus noſtris, niſi (vt ſcripſit Athanaſius in oratione prima contra Arianos) *In falſitate ſibi conſentiant, & copulentur, vt faciunt, neque id mirum, cum vnum habeant auctorem, qui ipſis cuilibet mendacia ſemínet: vnde* (vt idem dicit) *quæcumque ſcribunt, non vera veritatis ſcribunt, ſed ludi cauſa ad impoſturam hominum.*

51 In cuſtodia autem ſui depoſiti à prioribus hęreticis per manus accepti Nouatores ipſi (vt demonſtrauimus) nūquam ſibi deprehenſi ſunt, quotidie dogmata ſui depoſiti plumbei variantes, truncantes, caſtrantes, vt in confeſſ. Auguſtana millies variata libet inſpicere. Vnde idem Athanaſius ſcitè pronunciauit, *Neque vel ita in ſuis decretis acquieſcunt; & quotannis conueniunt fœdi, & ridiculi, cum ſcripta eorum non modo ab alijs, ſed etiã ab ipſiſmet explodantur* (vt oſtendunt Coccius, & Barlcius) *& cum inſidijs ſtudent, ſe ſimulant de fide ſcribere, & dum videntur manus lauare cum Pilato, maiores errores confingunt, & docent, & ſuam incertam fidem demonſtrant, vel potius certam*

tam infidelitatem, dementiamque oſtendunt. Quis eos ſcribentes iure non auuerſetur? Quis non damnauerit eorum audaciam? Hac ille; nedum præſentes Arianos confodiens, ſed futuros Nouatores horum temporum prȩnũncians, & antequam orirentur, tranſfigens.

CAPVT XV.

Numquam Romani Pontifices nouos articulos fidei condunt, vel noua dogmata cudunt, ſed quæ in depoſito continentur conſignant, & ſua authoritate obſignant.

1 VT impunitatẽ ſuæ apoſtaſię coloret Spalat.c.7.pag.16.ſui Conſilij imponit Rom. Eccleſ. quod *nouos articulos obtrudat, qui manifeſtam*, ait, *in ſe continent falſitatem, & ad necem perſequatur, qui contra mutire audeāt*. pag.ead. ait, *ad fidei articulos Romæ reducuntur, quorũ nullam habuimus à Chriſto inſtitutionem, quibuſq; inſuper animæ fidelium miſerè decipiuntur, & conſequenter cæci, ſimul cum cæcis ducto-*

ribus in barathrum perditionis ruunt,& præcipitantur. Hæc impius.

2 Agnoſcit autem Eccleſia Catholica Chriſtum Dominum fidei noſtrae authorem,Paulo dicente. *Aſpicientes in authorem fidei, & conſummatorem Ieſum.* Heb.12.*Vnigenitus ſiquidem*,qui eſt in ſinu Patris ipſe enarrauit,Ioannis 1.*Chriſto namque* (ait Tertullian.de reſurr.carnis cap.1.) *ſeruabantur omnia retro occulta nudare,dubitata dirigere,prælibata ſupplere, prędicata reprę ſentare*,&,vt vnico verbo concludam, quæ à Patre acceperat,nota facere Apoſtolis, quos non vt ſeruos,ſed vt amicos adlegabat:Vnde & ipſi fuerunt (vt Lucas ait in procem.) *Miniſtri ſermonis*,qui Eccleſiae eandem fidem,& diſciplinam, Domini mandato conſignarunt.Quare ſicut eadem Eccleſia Apoſtolos, miniſtros prędicat,ita ſe cum illis fidelem cuſtodem profitetur.

3 Fons ergo ſapientiae,& reuelatae fidei eſt Verbum Dei: riui & fontes,atque canales Apoſtoli, concha vbi congregatae ſunt aquae, Eccleſia, vt eadem aquae identitas limpidiſſima aſſeruetur in ea, quam Chriſtus docuit,& per Apoſtolos accepit.

4 Quamuis autem Eccleſia ſit miniſtra obiecti fidei; ab Apoſtolorum miniſterio longè ſecernitur: ſiquidē illi electi ſunt teſtes oculares,dicente Ioanne 1. ep. c. 1. *Quod vidimus, quod audiuimus, quod manus noſtra contrectauerunt*,&c.*hoc annunciamus vobis*.Plura etiā myſteria agnoueiūt,pleniùs inſtructi,primitias Spiritus habentes,familiari,& immediata Spiritus ſancti reuelatione vtentes, qua euangelia, epiſtolas canonicas, atque catholicas conſcripſerunt: ad cuius Apoſtolicae quoque plenitudinem poteſtatis,quacunque illis

oblata

oblata occaſione,& ex tempore, prout à Spiritu ſancto mouebantur, de quocunque dogmate loqui potuiſſent,quãcunque controuerſiam de fidei rebus decidendo,vt nec in concluſione,nec in medijs vnquam hallucinari potuiſſent.Decens quippe erat, vt qui nationum Doctores adlegabantur,pleniùs deducerentur in omnem veritatem, quae ad fundationem Eccleſiarum neceſſaria erat: & ad perfectionem nouae legis, in cuius ſtatu multa de nouo reuelata, vinum nouum non in veteres,ſed in nouos vires immiſſum. Eccleſiae vero Paſtores, quibus Patres omnem doctrinam conſignarunt,& ſi diuinis chariſmatibus,infrà Apoſtolos, repleta,ijſdem Apoſtolis tanquam teſtibus à Deo pręordinatis,& de viſu,aures accomodare debebant,idq; ſolum annunciare,quod accepiſſent; proinde non nouos articulos condere poterant, ſed ſolum conſignatos,nihilque prętcr ſibi concredita tradere debebant. Cum enim ſub fide non cadat,niſi quod à Deo eſt reuelatum;quid vero reuelatum ſit, non niſi per Apoſtolos,qui prædicarunt, quibus reuelatio facta eſt ad ipſam tranſmiſſum ſit, conſequens eſt, vt auditus in viſum referatur,vt certi ſimus illudmet, quod ex auditu Apoſtolorum percepit Eccleſia, ab ijſdem eſſe prædicatum,& diuina reuelatione ſuſceptum.

5 Si ergo noua dogmata Eccleſia cuderet (vt traducunt Nouatores) prærerquam quod miniſterij ſui fines tranſgrederetur,illud proponeret, quod ad Apoſtolicum cenſum referri nequiret, nec ad Chriſtum Dominum fidei,& reuelationis authorem. Neceſſe igitur eſt,quod cum controuerſum aliquod terminãdum occurrit,vt illud *ad Dei regulas dirigatur* (vt in ſimile diſcurrebat Tertullianus lib.de anima c.1. Planiſſi-

niſſimum vero eſt, nullum authorem reuelatae fidei niſi Chriſtum, nullos legatos Chriſti niſi Apoſtolos ab Eccleſia agnoſci, ab his ergo Eccleſia edocenda erat circa credenda dicente Propheta Eſai. 14. *Ponam vniuerſos filios tuos doctos à Domino*, nempè Apoſtolorum magiſterio, & miniſterio. A quo ergo alio reuelationē expectare debebat Eccleſia, niſi à Deo per Apoſtolos ſermonis adminiſtros? *Quis* (ait Tertull. ſupr.) *reuelabit quod Deus texit? Vnde ſiſcitandum eſt? vnde & ignorare tutiſſimum eſt. Præſtat per Deum, neſcire quod non reuelauerit; quàm per hominem ſcire, quia ipſe præſumpſerit.* Quod ſi nouos articulos crederet Eccleſia, quae non reuelaſſet Deus proponeret, nec eſſet antiquae, & traditae fidei promulgatio, & obſignatio, ſed nouellae adinuentionis præſumptio.

6 Erraſſet proculdubio Iſaias in limine, ſi non ex Sion, ſed ex Lycęo, vel Athenis, Gręcis, vel Latinis, diuina doctrina iterum prodire debebat: & tamen clamat c. 3. *De Sion exibit Lex, & verbum eius de Hieruſalem.* Cumque Eccleſia eadem dogmata prædicet, non recentia, ſed vetera prædicare fatendum eſt, alioquin recentium dogmatum prædicationem extraordinaria miſſione, & peculiari legatione (quam probare teneretur) obſignare neceſſe eſſet: & conſequenter dicendum eſſet, non ſucceſſiſſe Apoſtolis, Apoſtolicos, ſed poſt 12. Apoſtolos, alios Apoſtolos adlegatos, cum cōdendi nouos articulos facultate, & poteſtate. Quod ſi id adſtruatur, dicere neceſſe eſt, *Iterum Chriſtum deſcendiſſe, iterum ipſum docuiſſe, iterum crucifixum, iterum reſuſcitatum; ſic enim Apoſtolos ſolet facere.* Ex Tertull. de præſcrip. c. 33. Quæ omnia cum Oeconomiam Chriſti Domini irritam, & inanem efficiant,

per-

peruerſè ab impijs de tali, articulos nouos condendi, infamatur poteſtate. Apoſtolica ferula cum Corinthijs Eccleſia emendaretur, ſi articulorum nouorum autorem ſe faceret, reprehendente Apoſtolo Corinthios. 1.Cor.4. *An à vobis proceſſit verbum Dei, & in vobis ſolis permanſit?* Nec enim illi fontes erant reuelatae doctrinae, ſed tramites. Non ſunt rurſus reclamante Paulo Heb.3. iacienda *fundamẽta doctrinæ.* Et iterum. *fundamentum enim nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus:* 1.Cor.3. Fundamentum inquam primarium, ſunt enim Apoſtoli ſecundarium, ſuper quos ſuperędificandum docet Apoſtolus, *Superædificati ſuper fundamentũ Apoſtolorum, & Prophetarum; ipſo ſummo angulari lapode Chriſto Ieſu.* Eph.2.

7 Super Petrum ædificauit Chriſtus Eccleſiam, & ſuper eiuſdem fidei confeſſionem, quàm in perſona totius Eccleſiae profeſſus eſt, propter quam claues promeruit, & vt eadem fidei confeſſio cum poteſtate eadem ad ſucceſſores tranſmitteretur. Cur igitur quando fidei plenitudo Petro reuelata eſt, nouorum articulorum, quos de nouo (vt fingunt) ſucceſſores condere debebant, eidem Pater cœleſtis nõ manifeſtauit? *Inuidit credo* (dicamus cum S.Hilario de Trin. lib. 6. *huic Petro Deus, vt in tempora poſteriora diſſimulans, hæc nunc nobis,* nouis prædicatoribus, reſeruaret. Certò impoſſibile eſt, vt de nouo reuelentur, & condantur à ſucceſſoribus fidei articuli, vt blaterant Hæretici, cum de nouo claues, & Apoſtolarũ Eccleſia non recepit. *Sit* (diſcurrit idem Hil.) *fides alia, ſi aliæ claues regni cœlorum ſunt: ſit & fides alia, ſi Eccleſia alia eſt futura, aduerſum quam portæ inferi non præualebunt: ſit fides*

des alia, ſi alius erit Apoſtolatus, ligata, & ſoluta per ſe in terra ligans in cœlo, atq; ſoluens: ſit fides alia, ſi Chriſtus Filius Dei alius, præterquā qui eſt, prædicabitur. Sin vero hæc ſola fides confeſſa Chriſtum Dei Filium omniū beatitudinum gloriam meruit in Petro, nimirum vt claues antiquitus acciperet, & ſuper ipſum Eccleſia fundaretur, Apoſtolatus apicem ſortiretur, & indefectibilis fidei chariſmate dotaretur, vnicum Dei Filium, Fidei authorem, & inſtitutorem agnoſcens, *neceſſe eſt, vt ea*, quae, præter tradita, de nouo reuelata traderet Eccleſia, *Claues regni cœlorum non adepta, & extra fidem, ac virtutem Apoſtolicam conſtituta, nec Eccleſia ſit illa, nec Chriſtus*. Sed cum eadem ſit numero Eccleſia, ſuper ſucceſſores Petri, & ſuper humeros ipſius Petri fabricata, idemq; Chriſtus cum ſuis myſterijs, quē Petrus confeſſus eſt, ſucceſſores profiteantur, (ſicut & eadem poteſtas, & eędem claues) nouum portentum eſt ſomniare, Eccleſiam nouos articulos in dies poſſe cudere, & fabricare.

8 Ipſa quoque Eccleſia, per fidem, & ſacramenta conſtituitur, quare (vt rectè infert ingeniorum flos. S. Thomas Aquinas 3.p.q.64.ar.2.ad 3.) Romani Pontifices Petri *ſucceſſores, ſunt Vicarij Dei quantum ad regimen Eccleſiæ conſtituta per fidem, & fidei ſacramenta: vnde ſicut non licet eis conſtituere aliā Eccleſiam, ita non licet eis tradere aliam fidem, neque inſtituere alia ſacramenta*. Quod ſi poſſent, nouam quoque Eccleſiā condere poſſent, dum fidem nouam ex ſe poſſent. Sed numquid, vt gallina ſortita eſt de ſuo parere? aut vt volucres fęminæ, quæ ex ſe pariunt? quo verbi ſemine nouo fęcundata, vt pariat? iam vero ſi marem adiungas,

gas, Valentinianam illam, & portentoſam combinationem introducis, contra quam Tertullianus in Valent.c.10.ſcribens inuehitur) videlicet, *Hominem, & Eccleſiam*, nouam ſophiam, *Fidem, Spem, Charitatem*, fęminas; *Eccleſiaſticum, Macariotem*, mares parientē; tales enim ex Tertull. Valentiniani ſomniabant eſſe Eccleſiae partus. Verum tolerabilius Valentinianos ſophiae, fidei, Macariotis, &c. progenitores, nempè Eccleſiam, & hominem, humanæ conditioni ſeſe attemperantes, aſſignaſſe dicendum eſſet, quàm fingere, Eccleſiam ſeipſa ſola, nulla coniugij opera concepiſſe, & peperiſſe fœminam (vt ſophiam Valentiniani ijdem inconſtanter fatebātur) hoc eſt, abſque noui ſeminiş ſuſceptione, & reuelatione cœleſti ſophiam, Fidem, Eccleſiaſticos, ab alia quoque noua Eccleſia progenitos. Sic ad Genealogias interminatas, & fabulas fingendi daretur occaſio, & ad principia fidei, quae certo iam ſtabilita ſunt, de nouo & nouè quærendi, & numquam inueniendi: vnde tędio victi Ethnici, inquiſitionis moleſtia, & ex incerto itinere fatigati, nullo modo ad ſacramenta noſtra ſuſcipienda properarent. Fabulas ſtruant hęretici: *Chriſtiano*, vt ſcripſit Tertullianus de anima c.3. *paucis ad ſcientiam huius rei opus eſt. nam & certa ſemper in paucis, & amplius illi quærere non licet, quàm quod à Deo diſcitur, quòd autem à Deo diſcitur, totum eſt.*

9 Quod ſi vt vidimus, Pſeudoctores aliqui inducere tentarent nouos articulos, & talia dogmata prędicare, quę Patres ignorarunt, & Apoſtoli non prædicarunt; tantum abeſt, vt Eccleſia per impoſſibile, illos reciperet, atque proponeret, vt potius exufflaret, & cum Hilario ſupra, quiuis fidelis exclamaret. Ab Apoſtolis,

quæ

quæ teneo edoctus ſum, his immedicabiliter imbutus ſum; & ignoſce Omnipotens Deus, quia in his nec emendari poſſum, ſed commori poſſum. Tardè mihi hos pijſſimos, quantum ego arbitror, Doctores ætas nunc huius ſæculi protulit. Sero hos habuit fides mea, qua tu erudiſti, magiſtros. Inauditis ergo omnibus his in te credidi, per te renatus ſum, & exinde tuus ita ſum. Qui igitur fieri poteſt, vt nouos, & inauditos articulos Eccleſia condat, quæ mori potius cum Hil. ſtatuit, quàm nouationem præſcribere aliquam, vel ab alijs innouata admittere?

10 Ipſa quoque vniuerſi pulchritudo, quae propter Eccleſiam facta eſt. (*Cœlum enim propter Eccleſiam conditum eſt*) ſcripſit Chriſoſtomus Hom. 4. de verbis Eſai. non in nouarum ſpecierum creatione, ſed in generatione, & procreatione rerum, per vim ſeminificatiuam, & earundem iugi conſeruatione, conſiſtit, *nouũ enim genus*, ait Auguſt. 5. de Geneſ. ad litter. *inſtituere credi non poteſt, quoniam tunc omnia conſummauit*. Requieuit Deus ab opere creationis, quod patrarat. Semel locutus eſt, dicens. *Fiat lux*, &c. Gen. 1. ſolùm portat nunc *omnia verbo virtutis ſuæ*. Heb. 1. per conſeruationem; etiam *& vſque modo*, hoc inquam modo, *operatur*. Ioan. c. 5. Multò magis in Eccleſiae diſpoſitione, à nouis articulis formandis quieſcere debebat, cum omnia locutus ſit nobis in filio. Conſeruationi tantum, & propagationi dogmatum, eiuſdemque culturæ inſiſtente, & inuigilante, nec dormiente, neque dormitante, qui cuſtodit Iſrael.

11 Bonum ſemen in ſua integritate, & menſura confecta, & coagitata, ſeminatum eſt à Patrefamilias Chriſto Domino in agro ſuo, prudentes, & fideles ſeruos

præ-

præfecit, triticam prędicationis ſementem tradendo, vt ſererent verbum Dei. Fides ſata, Dei agricultura eſt. Non ergo iterum ſerendum, nec arbores plantandae, augmentum, & fructificatio ſola expetenda, vnde creſcens, & fructificans fides ab Apoſtolo cap. 1. ad Coloſſenſes deſcribitur: quem locum ponderans Auguſt. de vnitate Eccleſiae c. 15. ſic dixit. *Numquam iterum ſeminandum eſt bonum ſemen, quando ex quo ſeminatum eſt, creſcit vſque ad meſſem?* Quomodo ergo ab Eccleſia expectari poſſunt, noua ſemina, noua fidei traditio? *Seuerunt*, ait S. Vincent. cap. 30. *maiores noſtri antiquitus in hac Eccleſia ſegete triticeæ fidei ſemina: iniquum valde, & incongruum, vt nos eorum poſteri, pro germana veritate frumenti, ſubdiditium eligamus errorem*, vel addititium ſuperinducamus frumentum. *Quin potius hoc rectum, & conſequens eſt, vt primis atque extremis, ſibimet non diſcrepantibus, de incrementis triticeæ inſtitutionis, triticei quoque dogmatis frugem demetamus, vt cum aliquid ex illis ſeminum primordijs acceſſu temporis euoluatur, &c. Nihil tamen de germinis proprietate mutetur: addatur licet forma, ſpecies, diſtinctio, eadem tamen cuiuſque generis natura permaneat.* Etiam vegetatiua facultas in ſenibus, & in pueris, iuuenibuſque deprehenditur, ſed diuerſis effectibus graduatur, in illis nutrimento ſoli, non augmento intendit; in iſtis nutrimentum, & augmentum ſubminiſtrat. Puerilem agebat ætatem Eccleſia ſub ſtatu legis, adoleſcentiam, Chriſti, & Apoſtolorum ætate, fas ergo erat, vt ſua incremēta ſuſciperet, & in augmēto magis proficeret credendorum, quæ de nouo reuelabantur in tempore gratiæ: audi Apoſtolum. *Alijs generationibus non eſt agnitum myſterium Chriſti, ſicut*

nunc

nunc reuelatum eſt Sanctis Apostolis eius,&c. Epheſ.3.
Amplius.*Ego*,dicebat Paulus, *plantaui,Apollo rigauit, Deus autem incrementum dedit.* 1. Cor. 3. Satis ergo eſt,vt in maturitate ætatis Eccleſię eadem poteſtas, quæ olim fuit ſoli nutrimento,& veteris fidei conſeruationi deſeruiat,quamuis incremēta nouarum reuelationum non miniſtret.Egregiè Cęleſtinus ad Neſtorium.*Planè etenim ac manifeſtè tradita ab Apoſtolis nobis,nec augmentum,nec imminutionem requirunt.*

12 Concluſi quidem prius tenebamur in ea fide, quæ reuelanda erat, & in illis figuris, & prædicationibus continebantur multa implicitè, poſtea explicatius reuelanda in plenitudine temporis,quando reuelationis plenitudo completa eſt: Lex etiam & Prophetę vſque ad Ioannem. Prophetis quoq; Apoſtoli ſucceſſerunt, per legem Euangelicam figuras implentes. Si igitur nouorum articulorum iam reuelatio ſupereſſet,nondum veterum fides in tempore gratiæ impleta eſſet. Et vbi quæſo perfectio Apoſtolicae cognitionis primitias ſpiritus obtinentis, ſi adhuc in dies præter illa, etiam alia de nouo reuelantur? Reddas ſi potes Eccleſiae,nunc in ætate grandeuae iuuentutis florem,quando illi chariſmata pleniſſimè collata ſunt, & tunc aſſigna denuò Chriſtum, vel Paracletum venire, & nouiter Eccleſiam immediatè,& nouiter edocere.

13 Iſtos appello,& interrogo,ex Hil.7.de Trin. ſi noua conduntur dogmata ab Eccleſia, an vna tunc & eadē fides ſit, an altera. Vna certè eſt,Apoſtolo dicente *Vnus Dominus,vna fides,vnum baptiſma*,Eph.4. Qui ergo de nouo reuelantur articuli, peto, an ſub fidei principijs continentur,vel non. Si continentur,iam non de nouo reuelantur,ſi quidem in illis veluti in

ſemi-

ſemine continentur, & ſicut effectus in cauſa, & tunc cum proferuntur, vel explicantur, non noua fides conditur, ſed explicatur, integra manente fidei ſubſtantia. Si alij de nouo reuelarentur articuli, qui in prioribus non continerentur, iam noua fides traderetur, bis fundamentum Chriſtus Ieſus collocaretur: non ſemel, ſed bis loqueretur Deus: noua agricultura induceretur: nouum ergo ſtatum in Eccleſia cum Ioachino Abbate expectare oporteret: reuelationes nouas, quæ Apoſtolos latuerunt, haberemus, contradicente Chriſto Domino, dum Apoſtolis promiſit Ioan. 14. quod Spiritus ſanctus docturus erat eos *omnem veritatem*, de credendis ſcilicet, & agendis (vt ibidem Angelicus interpretatur) Apoſtolica pariter graduatione obtinente, ſecundùm quam (Hil. 8. de Trinit. interprete) *quoſdã quidem poſuit Deus in Eccleſia. Primùm Apoſtolos, in quibus eſt verbum ſapientiæ. Secundo prophetas, in quibus eſt donum ſcientiæ. Tertio Magiſtros, in quibus eſt doctrina fidei.* Certum namque eſt, quod quanto ſapientia ſcientiam, & doctrinam excedit, tantò Apoſtolica cognitio poſteriorum omnium Paſtorum, & Doctorum ſcientiam, & doctrinam exuperat, vt nihil reuelari poſſe de nouo fingi poſſit, tanquam pertinens ad fidei doctrinam, quod reuelatum non ſit, & reconditum in Apoſtolicæ ſapientię theſauris. In hęreticis ipſis, dicit idem Sanctus, *Nec verbum ſapientiæ eſt, nec ſermo ſcientiæ, nec religionis fides, quia impietas, quæ non capit intelligentiam, extra ſermonis ſcientiam eſt, extra ſimplicitatem fidei eſt, nec enim quicquam quod ſapit loquitur, nec quod loqui non poteſt, poteſt credere.* Vnde non eſt mirum ſi inſipienter hęreticus loquitur ne credat, dum ſub prætextu innouationis fidei

quam in nobis comminiſcitur,veterem impugnat, quę velut aquila renouatur, indemutabiliter ſubſtantia fidei permanente, nouas tamen fidei explicationes admittentē,non tamen inauditum verbum, ideſt, nouum proponente,quicquid Nouitij obmurmurent.

14 Sed quid factioſi magiſtelli? quot nunc articulos decreuit Eccleſia credendos,qui nec ab Apoſtolis prędicati ſunt, nec à veteri Eccleſia agniti? vt patet de multis,inquiunt, libris canonicis, ſacramentorum numero,effectibus (& de charactere etiam exemplificauit nuper quidam Neotericus ab Eccleſia interdictus) & alijs. *Pertranſibũt plurimi* ſubdunt, ait Daniel c. 12. *& multiplex erit ſcientia*. Et Dauid pſalm. 118. *Super ſenes intellexi.* Quid ergo mirum ſi aſſeratur Eccleſiam hodiernam ſuper veteres ſapere, & maiorem ſcientiam obtinere,vt noua tradat, & prioribus ſeculis inaudita? Quod ſi aurora conſurgens eſt, vſque ad perfectum diem creſcere debet, vt clarius nunc multa tradat,quæ in aurora, hoc eſt primitiuo ſtatu agnita non ſunt. Hæc Nouelli.

15 Sed non diſcernit hæretica prauitas, vel argutula nouitas aliud eſſe diuerſum, & contrarium,extraneũ fidei, & depoſito obtrudere:aliud conſequens addere principijs fidei, & implicitum explicare, vel vetus & antiquum dogma nouo modo enucleare. A diuerſitate,contrarietate,extraneitate apoſtolica vox deterret. *Si quis euangelizauerit præter id,quod euangelizauimus vobis,anathema ſit.* & 2. Cor. 1. *Fidelis Deus, quia ſermo noſter,qui fuit apud vos,non eſt in illo eſt & non.* Et iterum Gal. 2. *Si quæ deſtruxi iterum reædifico, præuaricatorem me conſtituo* ad conſectaria principijs addenda,eademq; principia explicanda,ab eodē animamur

Apo-

Apoſtolo. 1.Cor.3.*Dei agricultura eſtis.* Vnde fas eſt, ait Lerinenſis cap. 30. *vt priſca illa cœleſtis philoſophia dogmata proceſſu temporis excurentur, limentur, polianur, ſed nefas eſt, vt commutentur, nefas eſt vt detruncentur, vt mutilentur. Accipiant licet euidentiam, lucem, diſtinctionem, ſed retineant neceſſe eſt plenitudinem, integritatem, proprietatem.*

16 Semper ergo eadem principia credita, non ſemper (exceptis Apoſtolis) ab Apoſtolicis omnibus omnia conſectaria agnita, vnde vt ponderauit S.Tho. 1.p.q. 33.ar.4. Propter hoc *multa reputantur nunc hæretica, quæ prius non reputabantur, propter hoc, quod nunc magis manifeſtum quid ex eis ſequatur*, & clarè apparet connexio concluſionum, quæ definitæ ſunt cum principijs, quæ prius agnita non eſt. Et quamuis hæc noua videantur, ad Apoſtolicum depoſitum pertinent, & doctrina Apoſtolica dicenda, quia in virtute in illa cõtinentur, nec ab Apoſtolis, qui primitias Spiritus acceperunt, fuerunt ignorata, non tamen ab omnibus Apoſtolicis agnita ſunt, quia non omnes concluſiones, & veritates tradiderunt Apoſtoli, ſed quæ neceſſaria erant tradiderunt, eaque ſublimiora tradita Apoſtolicis, progreſſu temporis apud aliquos vel in dubiũ reuocata, vel ignorata, vnde poſtea occaſione vrgente explicata, & enucleata, vt patet de hæreticorum baptiſmatis iteratione cauenda, cuius quæſtionis diſſolutio ex Apoſtolica traditione, quæ apud multos Epiſcopos obſcura reputabatur, lucem aſpexit ex Cyp. ep.7. & Auguſt. 5. de baptiſ. c.26. contra Donat. Vnde ſecundum has explicationes, ſuos profectus habet Eccleſia, vt explicatius, & multiplicius intelligat ſupra veteres, & in diem perfectum aſſurgat. Quare nouitates

dicendae non ſunt tales explicationes, quæ virtualiter,& implicitè in prioribus articulis continebantur, ſed antiquarum rerum nouae enucleationes, non noua, ſed nouè propoſitae. Sic mandatum nouum dilectionis (vt exponit Chriſoſtomus hom.71.) nouum dicitur à Ioanne,propter modum.Quare conſulto (ait Lerinenſis cap. 33.) non quæcunque noua, ſed prophanas vocum nouitates vitandas admonuit Apoſt. [Prophanas vocū nouitates deuita.] *Quid eſt pfanas? quæ nihil habent ſani, nihil religioſi, ab Eccleſiæ penetralibus,quæ eſt templum Dei,penitus extraneas,prophanas vocum inquit,ideſt dogmatum,rerum,ſententiarum nouitates,quæ ſunt vetuſtati, quæ antiquitati contrariæ.* Antiquitate autem earundem rerum retenta, exigente hæreticorum inſtantia, noua nomina adinuenta ſunt,vnde Auguſt. tract. 97.in Ioannem, & tract. 79. *Patres aduerſus impietatem Arianorum nouum nomen tali nomine ſignauerunt,hoc enim vocatur Homouſion, quod eſt,Ego,& Pater vnum ſumus.* Et ſic nouae videntur definitiones, & priſcis incognitae, ex noui vocabuli inuentione poſt antiquorum tempora,vnde Cyrillus 1.ep.ad Prǫsb.cum docuiſſet Virginem, *Deiparam* appellandam ſubdit.*Hanc nobis fidem diuini tradidere diſcipuli, & licet nullam fecerint dictionis huius mentionem,ita tamen ſentire à Patribus edocti ſumus.* Sic aduerſantium ora obſtruuntur, & nihil aliud probat obiectio,quam quod fidei profectus, & ſcientia Theol.creſcant, quantum ad explicationem,& modum,vt explicatum eſt.

17 Quantum ergo attinet ad dogmata, vt concludam cum Lerinenſi cap.32.*Chriſti Eccleſia ſedula,& cauta depoſitorum apud ſe dogmatum cuſtos,nihil in ijs vnquā*

per-

permutat, nihil minuit, nihil addit: non amputat neceſſaria, non apponit ſuperflua, non amittit ſua, non vſurpat aliena, ſed omni induſtria hoc vnum ſtudet, vt vetera fideliter, ſapienterque tractando, ſi qua ſunt illa antiquitus informata, & incboata accuret, & poliat. Si qua iam expreſſa, & enucleata conſolidet, & firmet; ſi qua iam confirmata, & definita cuſtodiat. Denique quid vnquã aliud Conciliorum decretis (vel Apoſtolicae ſedis definitionibus) *eniſa eſt, niſi vt quod antea ſimpliciter credebatur, hoc idem poſtea diligentius crederetur, quod antea Lentius prædicabatur, hoc idem inſtãtius prædicaretur? quod anteà ſecuriùs colebatur, hoc idem poſtea ſolicitius excoleretur? Hoc inquam ſemper, neq; quicquã præterea, hæreticorum nouitatibus excitata, Conciliorum ſuorum decretis, Catholica perfecit Eccleſia, niſi vt quod prius à maioribus ſola traditione ſuſceperat, hoc deinde poſteris etiam per ſcripturæ chirographum conſignaret: magnam rerum ſummam paucis litteris comprehendendo, & plerunque propter intelligentiæ lucem, non nouum fidei ſenſum, nouæ appellationis proprietate ſignando.* Si hæc documenta legiſſent Nouelli, noua non inueniſſent.

18 In ijs verò, quæ ad mores, & diſciplinam eccleſiaſticam pertinent, multa pro tempore aucta ſunt, vnde rectè ſcripſit Epiph. hæreſ. 75. *Non potuerunt Apoſtoli ſtatim omnia conſtituere, ſed Eccleſia accepit complementum diſpenſationis, pro locorum, & temporum opportunitate, nam ſingulæ res non ab initio omnia habuerunt, ſed progreſſu temporis, ea quæ ad perfectionem requiruntur, probantur.*

CAPVT XVI.

Conſequens eſt numquam euenturum, nec eueniſſe, quod contra depoſitum, vel contra ſenſum SS. Patrum omnium, vel grauiorum, ſuas priuatas opiniones ijdem Pontifices obtrudant.

1 EO autem nomine à Nouatoribus ſugillatur Romanus Pontifex, quod contra Patrum decreta, vel ſenſum, dogmata finiat, atque determinet, nouoſque ritus, & traditiones introducat aduerſus veterum diſciplinam. Sic paſſim Centuriatores, nam lib. 2. cap. 4. *quoſdam* (aiunt) *Epiſcopos rerum habenis potitos, ſimplicem, & vulgarem conſuetudinem immutaſſe, & ſi autem in alijs quoque Eccleſijs aliquæ acceſſerint cęremoniæ, & traditiones, tamen, nuſquam plures quã in Eccleſia Romana acceſſiſſe, reperiuntur*. lib. 4. cap. 6. *Hoc primum*, aiunt, *monemus lectorem, vt attentè conferat cum ſuperioribus ſeculis, & obſeruet, quantum hoc ſeculum à primitiuæ Eccleſiæ ſimpliciori ſtatu degenerauit, cumulatis, & in Eccleſiam inuectis, tum Gentilium, tum Iudaicis riti-*

bus,

*bus,&c.*Martinus quoque Kemnitius in ſuo examine Concilij Tridentini, Tridentinos Patres inſimulauit, quod contra SS. Patres decreta firmarint, apud Andrad.lib.de pecc.origin.Nouiſſimè Archiapoſtata Spalat.in Conſil.profectionis ſuæ cap.5.præ motiuo inter cætera ſuæ apoſtaſię aſſignat,quod *Eccleſiaſticæ diſciplinæ,regiminiſque ſpiritualis noſtrorum temporum normam,plurimum à veteri diſſidentem,non ſine admiratione*,ait,*intuebar*,& in libello Anonymo cap.10.dicit *Papam libidine dominandi in præceps abÿſſe, & contra mores maiorum,contra leges,cõſtitutiones condere exorſum, quibus Chriſtianos ligauit, &c.* Et quidem ſi de exteriori diſciplina,& regiminis forma morum directiua ſermo ſit,in multis fatemur orthodoxè,à veteri immutatam pro temporum,perſonarum, & locorum cõditione,quod prudentis legislatoris prudentia etiam in ciuitate,& terrena politia requirit. Si vero de fide diſciplina loquatur,per omnia conformis eſt præſens Eccleſiæ facies cum veteri, nec vmquam factum eſt, nec fit,nec fiet,vt contra maiores, & Eccleſiæ Proceres,Pontifex fidei conſtitutiones condat, & prædicet. Clamabat ex throno Apoſtolico Damaſus ad Epiſcopos Illyriæ apud Niceph.lib.13.cap.31. *Cauendum ne per eos,qui varias doctrinas comminiſcuntur, in lubricũ ſeducamur,ac potius quotieſcunque illi variantibus conſilÿs circumferuntur,Patrum noſtrorum à nobis ſententiæ ſunt retinendæ, &c.*

2 Et Horimida ep.67.ad Poſſeſſorem.*Fixa sunt à Patribus,quæ fideles ſectari debeant instituta,ſiue prædicatio,ſeu verbum pro populi ædificatione compoſitum, ſi cum fide recta,& doctrina sana concordet admittatur, ſi diſcordat aboleatur.Vnum est fundamentum extra*

quod qualibet fabrica ſi conſurgit infima eſt, ſuper illud quiſquis ſuperædificat, ſeu vilia, ſeu precioſa conſideret, errat autem is, qui à via quã SS.PP. electio monſtrauit, exorbitat.

3 Leo Papa ad Imperatorem ſcribens contra Euthychetem, ait. *Vt autem pietas tua cum Venerabilium Patrum prædicationibus nos concordare cognoſcat, aliquatenus eorum ſententias huic credidi ſubijciendas eſſe ſermoni, quibus ſi digneris attendere, nos non aliud prædicare reperies, quam quod SS. Patres noſtri toto orbe docuere, nec quicquã ab illis, niſi ſolos hæreticos diſcrepare.* Quid in Concilijs? Patrum teſtimonio, hæreſis Ariana depreſſa. Epiſcopi enim Nicęę congregati (ait Athanaſ. epiſt. ad Afros) *Non ſibimet ipſis adinuentionis verba inuenientes, ſed habentes ea à Patribus, conſcripſerunt.* In Concil. Epheſ. Neſtorius Patrum teſtimonijs confoditur. *Sequentes itaque* (aiunt Patres illius Concil.) *confeſſiones omnium SS. Patrum, quas loquente Spiritu ſancto protulerunt, & intentioni eorum, æquis veſtigijs inhærentes, profitemur, &c.* In ſexta Synodo Act. 12. can. 19. hæc regula præfigitur. *Si ad ſcripturas pertinens controuerſia aliqua excitata fuerit, non eam aliter interpretentur Epiſcopi, quam quomodo Eccleſiæ luminaria, & Doctores ſuis ſcriptis expoſuerunt.* In Concil. Niceno 2. Act. 7. aduerſus Iconomachos, teſtimonijs Patrum reportatus triumphus. *His* (inquiunt Epi- Epiſcopi) *ſic ſe habentibus, Regiam viam incedentes, & Sanctorum noſtrorum, & Diuinorum Patrum doctrinæ inſiſtentes, & catholicæ Eccleſiæ, in qua Spiritus ſanctus inhabitat, traditionem obſeruantes, definimus cum omni diligentia, &c.* Et in fine ſic acclamatum legimus. *Hęc eſt fides Apoſtolorum, hęc eſt fides Patrũ,*

hæc

hęc eſt fides Orthodoxorum, quod & Tridentina Synodus eſt imitata.

4 Ipſimet Patres ſecundum ſuorum temporum ſucceſſiones nouellis adinuentionibus vetuſtiores Patres opponebant,ſic Athanaſ.lib.de decretis Nicę. Synod. aduerſus Euſebium,dicebat.*Ecce nos quidem ex Patribus ad Patres, per manus traditam fuiſſe hanc ſententiam demonſtrauimus.Vos autem ò noui Iudæi, & Caiphæ filij, quos tandem nominum veſtrorum oſtendere poteſtis progenitores?* Et Baſilius de Spiritu ſancto, vbi aduerſus Pneumatomachos,plures SS.Patrum authoritates adduxiſſet,ait cap.29. *Qui fit igitur vt ego ſim innouator, & recentium verborum architectus, qui totas nationes, Ciuitates, & conſuetudinem omni hominũ memoria vetuſtiorem, inſuper & viros Eccleſiæ columnas,& omni ſcientia, & virtute ſpiritus venerandos, duces, & authores huius vocis exhibeam?* &c.Præterea In hæreticorum ſynagogis fidem ſubuerſam,idem Sanctus monſtrat cap.30.ob Patrum doctrinam ab impijs conculcatam.*Hæc vero tempeſtas Eccleſiarum,qua tandem marina procella non eſt atrocior? In qua vt tota Patrum ditio commota fuit,ita omne fundamentum,& ſi quod dogmatum munimentum,conuulſum eſt.* Auguſt. quoque cum teſtimonijs Sanctorum Pelagianam hæreſim impetiſſet,ſic concludit contra Iulianum lib.2. *Hoc autem probauimus Catholicorum authoritate SS.qui & hoc aſſerunt,quod de peccato originali dicimus,& illa quoque vera eſſe confitemur. Ac per hoc non eſt conſequens,quod hoc falſum ſit, quia vera ſunt illa: tales quippe, ac tanti viri ſecundum Catholicam fidem, quæ vbique toto orbe diffunditur,& hoc,& illa vera eſſe confirmant, vt veſtra fragilis, & quaſi argutula nouitas*

ſola

ſola authoritate conteratur illorum, præterquam quod, ea dicunt, vt ſe per eos loqui, veritas ipſa teſtetur.

5 Noui quoque Gabaonitae de ſua peruicacia erubeſcentes, ad noſtra præſidia interdum confugiunt, Patrumque monimenta ſe recipere callido ſtudio ſimulant, vt orthodoxa dogmata prædicare videantur, vel cum orthodoxis per omnia communicare mentiantur: de quibus loquens S. Martinus Papa dixit in Concil. Lateran. conſult. 3. *Qui ſpiritalem expugnant Hieruſalem, ideſt Catholicam Eccleſiam, imitantur eos, qui terrenam expugnauerunt Hieruſalem, & feſtinant ipſis paternis abuti quodammodo doctrinis, ſicut Rapſaces patria voce contra Iudæos abuſus eſt, vt difficile nequitia eius potuit ſentiri, ſicut & iſti propriè inſidiantur. Nec in honorem Patrum, ſed in ſimplicium, ſicut ille Iudæorum, hoc callidè peragere nituntur.* Talis fuit vox illa Lutherica in Commẽt. ad Gal. *S. Hilarius, Cyrillus, Ambroſ. Auguſt. Euangelium, & fidem in Chriſtum abſq; vlla hypochriſi, purè, & ſimpliciter tradiderunt, hæreticis reſtiterunt, & Eccleſiam ab innumeris erroribus repurgarunt.* Et Caluini vera fuit iſta confeſſio, epiſtola ad Sadoletum. *Statue tibi ob oculos veterem Eccleſię faciem, qualem Chryſoſtomi, aut Baſilij ætate apud Gręcos, Cypriani, Ambroſij, Auguſtini ſeculo apud Latinos extitiſſe, ipſorum monumenta fidem faciunt.* Inde permoti Caluinicolæ in diſputatione Albae Iuliae cap. 8. Trideitas, & Nearianos (Iuſtinum martyrem, Clementē Alex. &c. adducendo) euicerunt; ſicut & Anglocaluiniſtae Puritanos damnarunt, quòd Patrum teſtimonia abijcerent. Tanta eſt hęc vis veritatis, vt ab inimicis probetur, nec hęreſis ipſa in publicũ prodire neſciat, niſi aliam eſſe ſe ſimulet, & Patrum ſermonem, & idio-

ma,

ma, & noſtrorum amictum aſſumat, ad ineruditos ineſcandos.

6 Cum ergo Pontificalis Apoſtoli Petri ſedes, ſacrati conſeſſus, vniuerſalis Eccleſiae Patrum praxis, hęretica etiam æmulatio, hoc loco tanquam firmiſſimo ariete ad debellãda hęreticorum mœnia, vſi fuerint, quis niſi inſipiens, & totius religionis euerſor dicere audebit poſſe Romanos Pontifices contra ſcita Patrum, contra inſtituta maiorum, nouos ritus, noua dogmata, vel ſi ipſi quid melius (aiunt) inuenerint, fidelibus ad credendum præſcribere? ſi traditio in conſenſu Patrũ continetur, quis dicet, poſſe Romanum Pontificem contra Apoſtolicam doctrinam definire? clamat (ait Lerinenſis cap. 12.) Paulus Apoſtolus. Sed *licet aut nos, aut Angelus de cælo euangelizet vobis præterquam euangelizauimus vobis anathema ſit, etiã ſi Petrus, etiã ſi Andreas, etiam ſi Ioannes, etiam ſi poſtremo omnis Apoſtolorum chorus, euangelizet vobis, præterquam quod euangelizauimus, anathema ſit, &c. etiam*, inquit, *fiat, quod non poteſt fieri, quiſquis ille traditam fidem mutare tentauerit, anathema ſit.* Vnde meritò Thomas Vvaldenſis tom. 1. contra Vvitcleph. in præfat. dixit, quod, *maior pars Patrum à tempore Apoſtolorum ſucceſſiuè vſque ad nos ſenſit, & tradidit irrefragabile eſſe*. Subdens. *A qua profeſſione nullus ſub pœna perfidiæ poteſt declinare fidelis, nec Papa, nec generale Concilium, quia in articulis fidei eſt, vbi in Symbolo dicitur, Credo S. Eccleſiam Catholicam.* Fides autem Catholica in ſcriptura, & traditione fundatur, hæc vniuerſitate, conſenſione, antiquitate demonſtratur: ergo ſicut impoſſibile eſt, vt contra traditionem definiat Pontifex Rom. ita numquam fiet (vt numquam factum eſt) quod con-

tra omnium vel penè omnium, maiorem, vel grauiorē partem venerabilium Patrum aliquid ſtatuat, & decernat. An fortè ea, quæ ſuper fundamenta Apoſtolorum conſtructa ſunt demoliri poſſe contendes? Sed Apoſtolus te exterret dicēs. *Si enim quæ deſtruxi, iterū hæc ędifico, pręuaricatorem me conſtituo.* Gal. 2. Perfecta eſt Apoſtolicorum doctrina (propterea eorum manus tornatiles aureæ in ſacris epitalamijs deſcribuntur) Aequum igitur eſt, vt in eadem forma perfectionis ſeruentur, nec formam priſtinam immutent. Detur id arboribus Lacędemonum ex rotundis arte quadrari, nā & quadratas quoque fieri poſſe rotundas, dixit quidā ad Ageſilaum, quadrata tabulata in ædificio demirantem. Quod ſi in omnibus facultatibus, regulis artium, earundemque principijs poſitis, vel demonſtratis, ipſi quoque profeſſores, & artifices ſubijciuntur, vt ſecundum regulas, & principia non contra, vel præter illa procedant, etiam ſi ijſdem regulis pręſint, vt docendis, & quo ad alios manifeſtandis: multo magis id aſſerendum in doctrina reuelata, vt cum Pontifices Summi, & Concilia non pręſint illis ſecundum ſe, ſed quo ad alios, docendo ſcilicet, & adminiſtrando, & decernendo hæc, non illa, in iſto non illo ſenſu reuelata, pręſcriptis vtantur regulis, ijſdemque, in hoc ſenſu, ſubiciantur, vt contra illas docere non poſſint. Cumq; ſint ijdem Pontifices animati iudices, & *Critirion*, vt vocant, *quod*, & ſecundum leges pronuncient, ideſt, ſcripturam, traditionem, Patres, tanquam *critirio quo*, ijſdem ſubijciuntur pro directione iudicij, & ſi eadem quoad nos quantum ad propoſitionem, & manifeſtationem, ipſis, vt animatis iudicibus ſubiiciantur. Hinc egregiè Chryſoſtomus hom. 8. in epiſt. ad Heb. *Sicut*

enim

enim,ait,*qui regulas certas exhibent,non compellunt decem millia metra ſcrutari,ſed illud quod traditum cuſtodire debent*, *ſic & in dogmatibus*. Quomodo ergo aduerſus regulas artis definient, qui per eaſdem lineas rectas,errorum curuas,& obliquas lineas deprehendunt? Hac hypotheſi (quę impoſſibilis eſt) data, nempe,contra has regulas Eccleſiam poſſe ſentire, tũc ſi aliquis id hęreticis cõcederet, velut parta victoria,impoſito clariſſimis viris iugo,catenis ligatos, manibus poſt terga reuinctis,ad ſuum Capitolium captiuos traherent hęretici: per vicos,& compita,prodiret quiuis de media plebe Magiſtellus, & iudices ſuos ſubſannaret, audiens Doctores catholicos docentes, & admonentes Præpoſitos contra Patres inſurgere. Quos iocos non darent? quae ſcommata non eructarent aduerſus venerandam canitiem? iterum cum Cauſęo hic *delirum ſenem* appellabit Clementem Romanum,*Fanaticum* pronunciabit ille, Irenęum cũ Centuriatoribus.Hic cum Heshuſio *rudem in doctrina Chriſtiana* vocabit Alexandrinum Clementem; ille cum Luthero Cyprianum *infirmi Theologi* titulo decorabit. Et ne plura eorum impia dicteria congeram, Nouatorum colluuies theatris aptior, quàm templis, triclinijs quàm Academijs, immenſum ſyncophantiarum aceruum ſtruet, quibus voluptarias aures titillet, & omni cubito aptos puluillos extruat. Iam qui abſtinentiae repagulis coerceri non patiuntur, mox à Baſilio,Nazianz.Chryſoſtomo,Leone nõ euinci promulgabunt: Sanctorum reliquias execrantes, Auguſtini,Hieronymi,authoritate ſe non premi conclamabunt: Sacramentorum numerum ad duo vel tria reſtringentes,Dionyſij,Cypriani, Innocentij do-

ctrinis

ctrinis inſtrui non patientur; & quod maius eſt vnaquęque hæreſis, Patrum authoritate damnata, de ſuo funere euigilabit, nouam cutem ſuperinduet Arius, diſſoluta oſſa coniunget Macedonius, carnem reproducet Neſtorius, iniuſtè à Patribus exſibilatos quærētur, ad nouę ſubſellia prouocabunt, dum competentes tunc habitos iudices, progreſſu temporum (data illa falſa hypotheſi) vt incompetentes videant reprobari.

7 Cur ergo iſtam hypotheſim aſſerentes concorporales, & comparticipes gratiæ Chriſti (dicam cum Proſpero contra Collatorem initio) *de his armis quibus communis fides eſt defenſata cauſantur? Cur bellum confectum retractant, & munitiones ſecurę dudum pacis infirmant? An victores diſplicent, & victi placent? tantaque inſolentia damnati fouentur errores, vt prauitatis inuidia, & authores noſtri pulſentur, & iudices?*

8 At plures, inquies, Patres, multos ſacros libros de canone excluſerunt, quos poſtea recepit Eccleſia. Sed multo plures eoſdem in ſacro ſcripturarum albo repo ſuerunt, vt latè oſtendimus to. 2. pręſcrip. Nouatoris Bilſoni, ſuperintendentis Vintonienſis, in recognitione paſſionum Chriſti, ſatis, ſuperque teſtimonium ſufficiat. *Patres aliqui*, (ait) *q́ quaſdã ſcripturę partes negauerint, aut omiſerint eorundem authoritati, nihil derogat.* Præclarè ante definitionem Tridentinam ſcripſerat Sanctus Auguſtinus de doctrin. Chriſtian. lib. 2. c. 8. in recipiendis ſcripturis, *eas quæ ab omnibus accipiuntur Eccleſijs Catholicis, præponat fidelis, eis, quas quædam non accipiunt. In ijs vero quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas, quas plures, grauioresque accipiunt, eis quas pauciores, minoriſque authoritatis Eccleſiæ*

cleſiæ tenent. Si autem alias inuenerit à pluribus, alias à grauioribus haberi, quamquàm hoc inueniri non poſſit, æqualis tamen authoritatis habendas puto, &c. Hac regula Pontifices, & Concilia vſi ſunt, in ſcripturarum canone formando, vel alia dogmata finiendo, vt Eccleſias, vel Patres omnes, quibuſdam, plures, & grauiores, paucioribus, & minus grauibus præponerent: & in æquali lance poſitis hic pluribus, ibi grauioribus, prudentiſſimè iudicium ſuſpenderint, numquam tamen contra omnes vel pene omnes, vel plures, vel grauiores decreta formarint. Falſum ergo eſt, quod ſomniant moderni quidam, Eccleſiam contra plures Patres definiſſe, Spiritum ſanctum etiam procedere à Filio, nam fermè omnes PP. nedum Latini, ſed Græci hanc veritatem orthodoxam profeſſi ſunt, quos refert S.Doct.opuſ.contra errores Græcorũ, & in Synodo *Florent.ſeſſ.*7.& in oratione Beſſarionis cap.5 6.7.multo plures recenſentur. Pauciſſimi ſunt in contrarium declinantes, inter quos Theoph. in cap.3. Io, & S.Ioannes Damaſ.qui amicabiliter à S.Thoma p.p. q.36.ar.3.exponitur. Inconſideratum quoque, quod etiam obijcitur; magnam partem Patrum ſenſiſſe animam eſſe ex traduce, vel ſaltem addubitaſſe: Nam multo plures ijdemque grauiores apertè creari, faſſi ſunt, tam Græci, quàm Latini Patres. Legat, qui vult curioſitatem exercere Clem. in Conſtit. Apoſtolicis lib.5.c.6.Athenagoram de reſurrectione mortuorum, Clem.Alexã.4.ſtrom.Methodium apud Epiphan.hæreſi 3.aliosque innumeros diligentiſſimè recenſitos à Coccio in ſuo theſauro par.2.de natura hominis ar.1. Iam verò quam friuolum ſit, quod ijdem adducunt, in eundem lapidem iterum offendentes, plurimos Patres

aſſe-

aſſeruiſſe tàm Gręcos, quàm Latinos animabus iuſtis purgatione non indigentibus, non illicò cœlum reſerari, ſed vſque ad diem iudicij differri beatitudinis pręmium, ex innumeris enim Patribus id falſum eſſe euincitur, nam Orig. 2. Periarch. Cyp. in exhortat. martyrii, Baſil. oratione in 40. martyr. Nazianz. in funere Baſilij, Hieron. in obitu Bleſillae, Paulae, &c. Ambroſ. ep. 59. Auguſt. tract. 49. in Ioann. lib. 20. de ciu. cap. 9. Greg. 4. moral. c. 25. & alij, contrarium docēt, fuſeque Bellarminus de beatitud. SS. lib. 1. c. 5. oſtendit conſtantem tum Græcorum, tum Latinorum fermè omnium Patrum fuiſſe ſententiam, iuſtorum animas, quibus nihil purgandum reſtat, diuinam eſſentiam mox conſpicere, vbi à corpore fuerint abſolutę, & ſatis doctè à multis Doctoribus Patres in oppoſitum excuſantur. Sed *quid ſaluis infamia nummis?* dixit ille diues apud Iuuenalem; *quid mendacium, ſaluis veritatis teſtimonijs?* Illud vero quod, eadem penſatur chorda, intolerabilius, quod ijdem, & nouiſſimè Poza, eructarunt, nempè plurimos Patres à veniali culpa non feciſſe exemptam Dei Genitricem, & nihilominus Eccleſiam contrarium definiſſe. Bona verba quęsò, turpe eſt hoſtem fingere quem ferias, multo magis irreligioſum Patribus affigere, quod non ſomniarunt. Cauti eſſe debemus; ſiquidem hic fuit aſtus hæreticorum, & praxis ad probandum, quod prauè ſenſerint Patres, dubias authoritates afferre, obſcura, quae exponi poſſent, allegare, & vt ſcripſit Lerinenſis cap. 11. *Captant plerumque veteris cuiuſquam viri ſcripta paulò inuolutius edita, quę pro ipſa ſui obſcuritate, dogmati ſuo, quaſi congruant, vt illud neſcio quid, quodcunque proferunt, neque primi, neque ſoli ſentire videantur*, vel vt ipſos

quoque

quoque Patres traducant, quod praua ſenſerint, & paleas,& ſuos nęuos habeant. Proferuntur autem in medio, qui leuem culpam aſſerunt in Virgine Deipara agnouiſſe,ſcilicet Athanaſius ſermon.4.contra Arianos,vbi dicit Matrem Chriſti in nuptijs *increpatam*, addit cauſam Irenęus lib.3.cap.18. propter *intempeſtiuã eius feſtinationem*. Repręhenſam quoque Chryſoſt.hom.20.& Theoph.cum Euthymio aſſerũt, quod *humana ambitione* miraculum poſtularet. Verum Athanaſius increpationis nomine admonitionẽ, vel inſtructionem intellexit,non tàm propter Virginẽ, quàm ob circumſtantes,factam. Sic Irenęus integritatis virginalis, fidei, puritatis vindex apertiſſimus,eodem modo exponitur.Vnde & Iuſtinus martyr Reſpõſione ad q. 136.ad orthod. talis expoſitionis (ne eam nos comminiſcere videamur) author oſtenditur: ait enim *Illud quid tibi,& mihi eſt mulier? non ad obiurgationem dictum eſt matri à ſeruatore, ſed quaſi hoc demonstrare vellet, non nos ij ſumus,qui curam ſuſcepimus vini,quod in nuptijs conſumitur,tamen prę amore,si vis ne deficiat eis vinum, dic miniſtris,vt faciant quæ ego eis dixero, & videbis eis non deeſſe vinum, id quod etiam accidit.Non ergo verbis matrem obiurgauit, cum eam factis honorauit.*Chryſoſtomus exponitur à S.Thom.3.p.q.27.ar.5.vt intelligatur, in ea Dominũ cohibuiſſe non inordinatum gloriae motum,quantum ad ipſam,*Sed id quod ab alijs poſſet extimari.*Dicit etiã S. Thomas, quod *Chryſoſtomus exceſſit in illis verbis*. Exceſſerit quoque Irenęus cum Athanaſio, an Patres hi numero pauciores,vniuerſo Sanctorum choro prę-iudicare poſſunt? Pręſto ſunt Ignatius,Iuſtinus,Origenes,Gregor.Neocęſar. Athanaſ. Ephręm. Epiph.Na-

ziãz. Chryſoſt. Sophron. & alij Patres Græci. Ex Latinis. Cypria. Ambro. Auguſt. Arnobius, Chryſol. Euch. Sedulius, Fulg. Greg. Papa, Hidelphonſus, & alij, quorum verba leges in Coccio de Deipara art. 1. ne paginas oneremus. Hi omnes puriſſimam, peccati expertem vnanimi conſenſu profitentur Deiparam, vt opponentes, vel non attendiſſe horum teſtimonia, vel in calculis aberraſſe, vel melioribus lapillis ſua ſignare noluiſſe putandum ſit, &c. alia exempla adducunt, quibus reſpondemus 3. tom. cath. præſcrip.

9 Quantò præſtaſſet in his, & ſimilibus diſſidentes Patres illos pauciores, cum reliqua aliorum multitudine concordare, magis quàm, quæ ſilentio ſepeliri oportebat, rediuiua ventilatione iterum diffamare. *Sequentes omnino* (vt in hoc propoſito ſcripſit Lerinẽſ. c. 11.) *veſtigia authoris ſui Cham, qui nuditatem venerandi Noe non modo operire neglexit, verum quoque irridendam cæteris enunciauit*. Certè in hac parte modeſtior Georgius Maior, profeſſione Lutheranus, qui nuditatem illorum Patrum nec ſuis temerare oculis, neque alijs patere volens, hoc pallio contexit. *Quod matri vinum petenti reſpondet: Quid tibi, & mihi eſt mulier? id ideò facit, vt ipſius fidem exerceat. Non enim propter hæc verba fidem abijcit mater, quaſi repulſam paſſa à Filio, ſed fidem retinet, cum ipſius naturæ bonitatem, & omnes iuuandi ſtudium, & voluntatem nouerit*. Hæc Nouator. in ſecundã Dominicam poſt Epiph. Et ſi Patrum nuditas oſtendenda erat, & propalanda, non omnium erant, vel penè omnium, ſed eorum ſolum, qui errarunt, exceſſus manifeſtandi, non vero indiſcriminatim inculpabiles Patres, vi expoliare veracis eorundem confeſſionis tegumento, vt propterea duplo fiãt

rei,

rei,qui talia ſunt commenti, & quod verenda denudata eorum, qui exceſſerunt (piè illos etiam cum hoſtibus Eccleſiæ poterant interpretari) non texerint; & quòd cęteros vera ſentientes,denudare cum ignominia ſatagerunt; indeque (omnibus in ordinem, & orbem redactis) dignè Claramontana, & Tridentina diſciplina (vt dicunt) hoc eſt,eccleſiaſtica definitione vapulaſſe (immeritò tamẽ) euulgarint, & ad feriẽdos in poſterum abſque delectu, & collatione numeri ad numerum,& qualitatis perſonarũ, Eccleſiæ Proceres, his exemplis,in alijs controuerſijs(inaniter) procedere debere, ſint conati edocere.

10 Alij demum alias commenti ſunt vias ad poſitionẽ ſupra dictam tuendam; nempè cultu quidem poſſe aliquid ſtatui contra omnes,vel grauiores PP.non autem eccleſiaſtica definitione. Rectè id quidem,ſi pietas,quae reſpicit cultum, & religio à ſapientia, quae reſpicit fidem,poſſent aliqua ratione ſeiungi.Præclarè ſcripſit Lactantius 4.inſt. c. 4. quod *non poteſt religio, aut à ſapientia ſeparari,nec ſapiẽtia à religione ſecerni, quia idem Deus,& qui intelligi debet,quod eſt ſapientiæ, & honorari, quod eſt religionis; ſed ſapientia præcedit, religio ſubſequitur,quia prius eſt Deum ſcire,conſequens colere.Itaque in duobus nominibus,vna vis eſt, quamuis diuerſa videantur. Alterum enim poſitum eſt in ſenſu,alterum in actu. Sed tamen ſimilia ſunt duobus riuis vno fonte manantibus,fons autem ſapientiæ,& religionis Deus eſt,à quo ſi duo riui oberrauerint, areſcant neceſſe eſt,quem qui neſciunt,nec ſapientes eſſe poſſunt, nec religioſi.*Cultus certè (qui eſt in ſollemnizandis diuinis myſterijs, qui fidem conſequitur) & ipſa quae præcedit fides,duo riui ſunt,hoc ordine incedentes,vt

in controuerſiis de aliquo myſterio, prius ex depoſito inſpiciatur fides, & inueſtigentur monumenta maiorum, mox quod religionis eſt, & cultus tractetur, ne perturbetur fidei, & religionis ordo; & qui nolunt prius ex ſapientia erudiri, nec religioſi deprehendi poſſunt.

11 Accedit, quod religio, quæ reſpicit cultum, & ſi à Theologicis diſcernatur virtutibus, eiuſdem nihilominus actus, fidei dirigentis adminiculum poſtulat, prius enim in cultus ratione requiritur actus, quo cognoſcamus id, quod colendum eſt (quod pertinet ad virtutē fidei) mox proceditur ad exhibitionem cultus, quod pertinet ad religionem, quae à fide dirigitur. Vnde vera eſt hæc cauſalis. Quia hæc cognitio falſa eſt, & erroribus mixta, ideo falſus cultus eſt, qualis eſt Iudæorum, Ethnicorum, Hæreticorum. Quia vera eſt Catholicorum cognitio, & ſapientia, verus eſt noſter cultus, veraque religio; & ſi dubia pariter eſſet cognitio, (vt apud Ethnicos, Iudęos, hæreticos; vel etiam apud noſtros per impoſſibile) dubius quoq; cultus, ac ſuperſtitioſus cultus induceretur, in dubia (data hypotheſi) cognitione fundatus. Vnde D. Paulus Apoſt. Act. 17. Athenienſes, eo titulo ſuperſtitioſos nuncupauit, quòd aram cum dubia illa inſcriptione, *Ignoto Deo* erexiſſent. Quia. n. vt ibidem notauit Chryſoſt. in eum locum, *Deos etiā extraneos ſibi in tutelares adſciuerūt, timentes forſan ne alius eſſet, quē ignorarent, ipſis quidē nōdum cognitus, qui tm̄ alibi coleretur, propter maiorem ſecuritatē etiā illi altare erexerunt*. Chriſtus quoque Dn̄s Io. 4. ob dubiā, ac falſam cognitionē, Samaritanā de ſuperſtitioſo cultu conuincit, dicens. *Vos adoratis,*

quod

quod neſcitis, nos adoramus, quod ſcimus, ideſt, (vt exponit Gloſſa) *nos Iudæi, non omnes, ſed electi adoramus, quod ſcimus, quia nobis cognitio Dei, teſtamentum, propbetia commiſſa*.

12 Cum ergo recta cognitio, quae per ſyncerã fidem, ex Patrũ quoq; doctrinis ſuſcepta habeatur, verique cultus ſit directiua, fieri nequaquã pôt, vt nec falſus, vel dubius cultus, ipſorũ repugnante ſapientia, introduci poſſit, cũ non minus depoſitũ inuadatur, ex errore ſapientiae contradicenti, quàm ex falſo incertoq; cultu religioni obſiſtenti, vt impoſſibile exiſtimetur inducendus alicuius myſterij dubius cultus contra Patrum ſapientiam pugnaturus. An fortè putamus contra venerandam Sanctorum caniciem, eorundemque conſonans Magiſterium, vel magiſtralem cathedram, diuinam Petri cathedram, altare erecturam? quis niſi diſſenſionis ſpiritus id imaginari poterit?· Irridebat magnus ille Auguſtinus lib. 6. de ciuitate Dei cap. 5. Gentiles, quod Ioui, Veneri adulteris ſacrificarent, vnde perſtrictus Ethnicus, cum M. Varrone triplicem Theologiam diſtinguebat, fabuloſam, Thęatralem, & Ciuilem, hanc ad Philoſophos, & Sacerdotes, illas priores ad Poetas, & populares pertinere aſſeuerans. Sed quid Auguſtinus cap. 7. *Numquid* (ait) *barbatum Iouem, & imberbem Mercurium Poetæ habent, Pontifices non habent? an aliter ſtat adorandus in locis ſacris, quàm procedit ridendus in theatris?* exiſtimabat vir Sanctus, impoſſibile eſſe pro vero Deo coli poſſe in Templo, quem Poetæ, & theatra dehoneſtabant, vnde Lactant. lib. 5. cap. 21. clamat. *Qualis hæc religio, aut quanta maieſtas, quæ adoratur in Templis, & illuditur in thęatris?* Ergo ne poſſibile erit, vt idem

myſterium in catholica Eccleſia (quæ eſt columna, & firmamentum veritatis) repellatur è Patrum conſenſione, & Magiſterio, & ſtatuatur colendũ in templo? cum Petri cathedra non aliunde, quàm ex traditione dogmata firmet, quibus Patres teſtimonium perhibent, ipſamque definiendi, & depoſiti tradendi poteſtatem Patres tueantur: vnde non niſi ex Patrum magiſterio Sacramentorum numerum, librorum canonicorum catalogum, ipſam quoque Pontificis thyaram, &c. aduerſus impios defendimus, &c.

13 Rationabile ſemper eſt, & erit, Eccleſiæ obſequium in diuino cultu, propterea non formidandum, quod contra Patrum chorum, fideique traditionem ex Patribus manifeſtatam, aliquid ſtatuatur. Scit enim Eccleſia, quod perbellè ſcripſit Chryſol. ſerm. 109. quod *quantum placet obſequium, quod ratione ſubnixum eſt, tantùm quod rationem non habet, exacerbat. Rationabile obſequium* (ſubdit) *eſt, quod non præſumptione turbatur, non temeritate confunditur, non violatur illicitis, non ſimulatione fucatur*, & de irrationabili dicit, quod *feruor eſt, furor eſt, quod ratione non frenatur. Hinc Iudaicus populus dum ſibi præter rationem quærit Deũ, Deum cui cum ratione ſeruiebat, amiſit, &c.* Et quõ, vt ſcripſit Clemens Alexand. 7. Strom. *In bello non eſt deſerendus ordo, quem dedit Imperator militi; ita non deſerendus ordo, quem dedit verbum vitæ, & Apoſtolica diſciplina* de ſeruando depoſito. *State*, ait Apoſtolus, *& tenete traditiones, quas didiciſtis, ſiue per ſermonem, ſiue per epiſtolam noſtram*, 2. Theſſal. 2. & ſubdit Clemens, *Vulgus autem, ne hoc quidem examinauit, an ſit ſequendus aliquis, & quiſnam hic, & quemadmo-*

dum.

dum. Quare ſpernentibus veterum magiſterium, & gloriam quoque aucupantibus quibuſdam nouitiolis, (qui ſuper ſenes ſapere gloriantur, & primas Patrum cathedras ambientes, nec dedignatur eſſe ſecundi) illud dici poteſt, quod quidam Philoſophus dixit Megarenſibus, ex Clemente Alexandrino, videlicet, *Vos autem Megarenſes*, inquit Theognis, *neque tertij, neque quarti, neque duodecimi eſtis, neque in ratione, nec in numero. Sed tamquam pulvis quam proijcit ventus à facie terræ, & tamquam ſtilla à cado.* Hæc Strom. lib. 7. in fine.

CAPVT XVII.

In explicatione, vel definitione dogmatũ, non expectant Romani Pontifices nouas, & immediatas reuelationes, ſed ex depoſiti inſpectione, Spiritu ſancto aſsiſtente, illuſtrante, dirigente, tanquàm legitimi iudices, & Critirion quod, decernunt, & definiunt.

1 IN dirimendis verò religionis controuerſiis, conſtans eſt orthodoxorum ſententia, Summum Pontificem ſpiritu Prophetico non afflari, nec immemediatas reuelationes expectare. Quare impiè ſugillatur, quòd nouis reuelationibus inſtructus, decreta fidei condat, quęſtiones fidei dirimat; ſemel enim hoc admiſſo, difficilè Gentilis, vel noſtrorum temporũ Enthuſiaſta de Anabaptiſtarum caſtris, Enthuſiaſmis abrenunciabit, putabit enim denuò introduci *horrenda, & caliginoſa Hecatæ ſpectra, Trophonijque ſubterraneas impoſturas, & vaticinia, aut Dodonęæ quercus deliramenta, aut Delphicæ tripodis pręſtigias*, aut fatidicos Caſtalij fontis latices, & ſimilia, quae omnia, *hoc vnum* (vt ſcribit Nazianz. oratione in ss. lumina) *vaticinari minimè potuerunt, nimirum forè, vt inperpetuum conſilerent.*

9 Verum

2 Verum tamen eſt,& nullum ſacrarum litterarum peritum effugit,Iſraeliticam gentem ad Deum confugere ſolitam ad illum conſulendum,& oracula poſtulandum,vel per viſiones,& ſomnia,vel per Prophetas, vel per Sacerdotes, ſeu per Pontificem, qui indutus Ephod,conſulebat Deum Num.17.cui vel dabantur reſponſa per Angelum humana voce loquentem, vel per ſchedam,vel per gemmas,quas geſtabat in pectore,coloris immutatione,vt tradit Ioſephus.Sed diſtinguendum eſt de rebus,& negotiis gerendis,& de cauſis legalibus, & religionis. In his enim immediatè ab ore Sacerdotis pendebant abſque alia reuelatione: vnde ſub capitali pœna in eiuſdem religionis controuerſiis, Sacerdotem adire tenebantur Iſraelitæ, de ore eius deciſionem expectando,& iudicium Sacerdotis non detrectando,Deut.17. vbi dicitur, *Qui autem ſuperbierit,nolens obedire Sacerdotis imperio,ex decreto iudicis morietur homo ille,&c.* Vnde Malach.2.dicitur. *Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent de ore eius, &c.* In illis verò accedebant ad Pontificem, res tamen gerendae Deo proponebantur,& ex diuino reſponſo,vel impediebantur,vel executioni demandabantur:vnde Num.27.dicitur.*Pro hoc ſi quid agendum erit Eleazar Sacerdos conſulet Dominum: ad verbum eius ingredietur, & egredietur ipſe,& omnes filij Iſraelcum eo, & cętera multitudo.* Solus Moyſes, qui Pontifex extraordinarius erat, in deſerto omnes controuerſias in populo ortas terminabat, poſtea ad leuamen additi ſunt Tribuni,Centuriones,Quinquagenarii,Decani minora iudicantes, maiora ad Moyſem remittentes. Ad maiorem decorem quoque 70. Seniores electi, qui in grauioribus cauſis illi aſſiſterent,

rent, Spiritu Moyſis iiſdem impertito, ad gubernationẽ populi,& controuerſias dirimendas. Num. 11. Et præter hęc ſolus Moyſes multas cõtrouerſias ad religionem ſpectantes, Deo conſulto, & reſponſo eius accepto, terminabat. Talis fuit quæſtio, quid faciendum de ijs, qui propter immunditiam legalem non poterãt celebrare Paſcha, Num. 9. Qua pœna plectendus, qui ligna die Sabbato colligeret, Num. 15. An filię Salphadad poſſent habere hereditatem. Cæteri verò Sũmi Sacerdotes, ex lege. l. traditione, abſque noua reuelatione, legis controuerſias dirimebant, diuina aſſiſtentia illos ad infallibilem deciſiónem dirigente. Quid ita? quia Moyſes legislator cõſtitutus eſt à Deo, & Spiritu prophetico dotatus: vnde, ſicut & cęteri Prophetæ, & ſcriptores Canonici, immediata reuelatione Dei illuſtrabatur; omnes enim huiuſmodi reuelationes ad fidei firmamenta pertinebant, quae collocare debebant, quotquot miniſtri ſermonis, & verbi reuelati à Deo deſtinabantur. Vnde Hier. in Ezech. 40. dicit de Eccleſia, quòd *cęmentarij ſunt Angeli, imperio Dei miniſtrantes, Item Moyses, & omnes Prophetæ, & Apoſtoli, qui in ædificatione Ciuitatis Dei adiutores & miniſtri ſunt voluntatis Dominicę, vnde, & Apoſtolus. Dei agricultura, Dei ædificatio ſumus.* Cęterum Sũmi Sacerdotes, qui ex lege, vel arcana traditione, cõtrouerſias religionis, abſque nouo oraculo, ſed diuinitus directi, terminabant, ædificio ſuperextruentes. Ad publicarum verò rerum vſum, in ijſdem conſulendi Dominum authoritas remanſit, & iuxta decretum tunc editum (cum Magiſtratus, & miniſtrorum ratio in Arabiæ montibus conſtituta fuit) vt nihil magni, ac noui ad Rempublicam ſpectantis negotij ſtatueretur,

tur, niſi diuinum de eo conſilium Summo Sacerdote oratore, & interprete haberetur. Ad eundem Pontificem, maximè in bellicis expeditionibus, oracula diuina præſtolantes Iſraelitæ confugiebant.

3 In his autem Politicis negotijs, tales conſultationes conceſſit diuiniſsimo conſilio diuina maieſtas, vt auferretur ab idololatra populo occaſio idololatrãdi, & ſuperſtitiones exercendi; ſi enim ijs conſultentibus de temporalibus, & ſenſibilibus bonis, (quibus populus ille carnalis auidiſsimè inhiabat) non eſſet diuinitus reſponſum, Ariolos, diuinos, & phythones conſuluiſſet, ſicut propter hanc ipſam cauſam (ait Iuſtinus dialog. contra Triphonem) *dum Deum de Sabbathis, & oblationibus*, eiſdem, *ſanctiones tuliſſe*, ſcriptura demonſtrat. Accedit quod Iudæorum ætas ex Chryſoſtomo pueritiæ aſsimilata eſt (homil. 4. in c. 1. ad Coloſſenſ.) ſenſibilibus ergo vocibus Iudaicus populus inſtruendus erat, & viſibilibus oraculis in officio detinendus, qui ſenſibilia bona iam tenaciter, velut puerulus affectabat. Ob hæc (ait ſanctus Chryſoſtomus) *Quomodo pueris ſolet præfici litterator, ita Iudæis Moyſem præpoſuit, & his quæ pueris ſolent, illis fecit adumbrans ac pingens, vt nos ſolemus elementa. Nam vmbram, inquit, futurorum bonorum lex habens, non ipſam imaginem rerum; & quemadmodum pueris placentas emimus, & pecuniam damus, vnum hoc ab ipſis exigentes interea, in diſciplinam vt eant; ita, & Deus tum fecit, & diuitias dedit, & delicias, vnum ab ipſis dumtaxat per multam remiſſionem, & indulgentiam mercatus, vt Moyſem audirent, propterea tradit eos præceptori, ne ſe, tanquam beneuolum, & indulgentem patrem, contemnerent.*

4 Quia

4 Quia verò non ſumus iam ſub pędagogia, in lege gratiæ, ſed multa (vt ait idem S.) *iam tractabilitas, multa vbique plantata virtus, ideò abſtulit huiuſmodi delicias; nec eiuſdem virtutis eſt viris imperare iam philoſophantibus, & pueris praeeſſe, rationis induſtriam non dum conſecutis*. Ablactandus ergo erat ſub lege gratiæ Dei populus, & intelligibilibus, nõ ſenſibilibus oraculis à ſummo Sacerdote, in ijs quæ diuina concernunt (cæteris negotiis politicis prudentiæ humanę, & diuinæ prouidentiæ commiſsis) infallibiliter erudiendus.

5 Sed & huius rei altera non leuis eſt cauſa, quòd ob honorem ſui Vicarij non illum ad templa, ad oracula ſuſcipienda deſtinat, ſed in ipſo tanquam in templo, occulta inſpiratione, fidei oracula dictat, vt non per Angelos, per quos Deus hominibus loquebatur, homo erudiretur, ſed homo per hominem. Certè (ait S. Auguſt. lib. 1. de doctrina Chriſtiana in proemio) *abiecta ſatis eſſet humana conditio, ſi per homines hominibus verbum ſuũ Deus miniſtrare nolle videretur: quomodo enim verum eſset quod dictum eſt; Templum enim Dei ſanctum eſt quod eſtis vos, ſi Deus de humano templo reſponſa non redderet, & totum quod diſcendum hominibus tradi vellet, de Cœlo atque per Angelos perſonaret*? multò magis, vt Pontificis maieſtatem decoraret, non per Angelos, per quos factus eſt antiquus ſermo, ſed ſe ipſo inuiſibiliter docente, per ſuum Vicarium, hominem ſimilem nobis in conditione naturæ, in dono, & priuilegio ſuper excedentem, voluit homines erudiri; *Et nunquid Angelus de Cœlo veniens, erat neſcius docere Cornelium, quem videlicet, vt id quod ſibi agendum eſſet ediſceret, deſtinauit ad Petrum. Poterat*

rat planè, ſ. Angelus docere hominem Gentilem, quid ſibi opus eſſet ad ſalutem (ait Maximus Conſtantinopolitanus epiſtola ad Orientales) ſed ob honorem humanæ naturæ, id nequaquam prçſtitit: propterea (ait Auguſt. ibidem) *Centurionem Cornelium, quamuis exauditas orationes eius, eleemoſynaſque reſpectas, ei Angelus nunciauerit; Petro tamen traditum imbuendum, per quem non ſolum Sacramenta perciperet, ſed etiam quid credendum, quid ſperandum, quid diligendum eſſet, audiret*; & vt dicit idem Maximus. *Angelus eius nolebat vſurpare officium, cui docendi magiſterium fuerat commiſſum.* Vide Petrum Damian. opuſc. 30. c. 1. eandem rationem reddentem.

6 Accedit, quod S. Petrus Princeps Apoſtolorum in ſua confeſsione, non ab hominibus, neque ab Angelis fuit inſtructus; ſed vt dicit S. Leo homil. 1. de Transfiguratione, *per reuelationem Summi Patris corporea ſuperans, vidit mentis oculis Filium Dei viui, & confeſsus eſt gloriam Deitatis, quia non ad ſolam reſpexit carnis ſubſtantiam, & ſanguinis, vnde audiuit. Beatus es Simon Bariona, quia caro, & ſanguis non reuelauit tibi*: hoc eſt (ex eodem Leone ſerm. 3. de die anniuerſar. aſſumptionis ſuæ ad Pontificatum) *Pater meus te docuit, nec terrena opinio feſellit, ſed inſpiratio cçleſtis inſtruxit*. Vnde in Concilio Hieroſolymitano, nõ immediata reuelatione per Angelos facta vſus, ſed Spiritus ſancti ſuggeſtione decretum firmauit, ne oracula ab Angelis ſuſciperet, iiſque ſubijceretur, qui erat Vicarius illius, qui om̃nia ſibi ſubiecerat. Vnde ait: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis.* Similiter (vt dicit Euſeb. in Eccleſiaſtica Hiſt. lib. 2. c. 13.) *Cum Petrus Apoſtolus diuina Spiritus ſancti reuelatione ſuggerente intel-*

intelligeret, Euangelium Marci editum eſse, ferunt eum propenſo, & acri illorum hominum ſtudio, magnopere fuiſse delectatum, hancque ſcripturam authoritate ſua ratam feciſse, quæ in Eccleſijs paſſim prælegeretur. Vide quod nec in proponendis ſcripturis Eccleſię Catholicæ Angelorum miniſterio, vel oraculis ab ijſdem delatis vſus ſit; normam ſucceſſoribus tribuens, non oportere Angelos pręſtolari, quos Deus admirabili inſpiratione inſtruit, & illuſtrat: Propterea S. Maximus ad orientales, ait, quod, *Omnes Catholici in poteſtatem Romanorum Pontificum, tanquam in ſolem, reſpiciunt, & ex ipsa lumen Catholicæ, & Apoſtolicæ Fidei recipiunt: nec immeritò, quia Petrus legitur primo perfectam fidem eſſe confeſſus, Domino reuelante.* Vnde tantæ dignitatis virum non ab alio cęleſtis myſterij arcana requirere fas erat, *niſi ab eo potiſſimum, quem non potuit caro, & ſanguis inſtruere, ſed cui Dominus ipſe, ſua ſecreta dignatus eſt aperire;* & poſtea. *Hunc enim de cæteris mortalibus ex toto terrarum orbe conditor orbis elegit, cui Cathedram magiſterij principaliter poſſidendam tenere, perpetuo priuilegij iure conceſſit, vt quiſquis diuinum aliquid, aut profundum noſſe deſiderat, ad huius præceptionis oraculum doctrinamque recurrat, nec illi humiliter referre quod ſoluendum eſt erubeſcat, etiam ſi ipſe, quod quæritur, non ignoret.* Vt ergo ſatis ſuperque Petrus illuſtratus, & à Deo illuminatus Angelis non eſt traditus erudiendus, ſed interius à Deo edoctus eſt, & *conſtitutus* (vt dicit Baſilius Seleuc. ſerm. 4. in Dauid) *Eorum quæ à Patre reuelantur, interpres diligentiſſimus;* ſic, & ſucceſſores eius non oportet Angelos expectare, vel populos eoſdem ad Angelos deſtinare, cum eadem ſit præfectura

Petri,

Petri,& magiſterium eius,& ſucceſſorum. Vnde non opus eſt reuelationes quærere,ſed his (vt dicit Chryſol.ep.ad Eutychetem) *Quæ à Beatiſſimo Papa Romanæ Ciuitatis præſcripta ſunt, obedienter attendere,quoniam B.Petrus qui in propria Sede, & viuit, & præſidet,præſtat quærentibus fidei veritatem.*

7 Præterea reuelationes factę Patribus, & Prophetis per Angelos,ad ipſa fundamenta fidei pertinent, ſicut & in lege gratię ea quæ vnigenitus Dei Filius Apoſtolis enarrauit,& Spiritus ſanctus,quę Apoſtoli portare non poterant,eiſdem ſuggeſſit, & reuelauit: cum ergo rurſus fidei fundamenta non ſit conſtruenda, nouas reuelationes per Angelos factas, vel immediatas, & expreſſas, nullo modo dicendum eſt Pontificem expectare.

8 Ad hęc: etiam dubitatio oriretur,quę in examen vocaretur à perfidia, num verę, vel falſę ſint reuelationes,num ab Angelo lucis,vel à dęmone ſint, trāſfigurato in Angelum Lucis. Prętterea opus eſſet reſpectu Pontificis reuelationem habentis, ponere in eo aliud donum diſcretionis ſpirituum, & ſic multiplicare Spiritus ſancti dona ſine neceſsitate. Pręterquam quod,ex huiuſmodi reuelatione cauſaretur euidentia in atteſtante,ſicut facta fuit Prophetis,&Apoſtolis, quę omnia gratis, & ſine fundamento in Pontifice ponerentur. Accedit quod huiuſmodi donis afflati Prophetę miraculis comprobabant ſe eſſe miſſos, vt patres fidei haberentur. Ergo neceſſe eſſet id quoque miraculis comprobari, quod nouas reuelationes Pontifices habeant. Tandem ex S.Tho.2.ſent.d.11. a.1. ad. 6. apparitiones viſibiles Angelorum eò quod ſunt ſupra curſum naturę, *Stuporem quendam incutiunt,*

tiunt, & quodammodo violenter incutiunt ad conſenſum, in quo perit aliquod bonum hominis, quantum ad conditionem naturę, quod eſt inquiſitio rationis: at in definiendo magna fit conquiſitio, vt facta eſt in Hieroſolymitano Concilio Actorum cap. 15. nec enim excluduntur diſcurſus in definitionibus fidei; & prætere a fiunt ad confirmationem fidei (ait S. Doct.) huiuſmodi reuelationes, & de diffinitione fidei tractatur, quæ ad poſitionem fidei pertinet, non confirmationem; non ergo ad reuelationes nouas miniſterio Angelorum factas confugiunt Pontifices, ne ab hoſtibus fidei Gentilibus, & hęreticis illudamur. Infallibilitas verò iſta definiendi, à quo fonte dimanet operoſius diſcutiendum eſt, vt infidelium inquiſitioni ſatisfiat.

9 Trepidandum certè eſſet, quod vnus homo ſimilis nobis, de fide definiat, *niſi non dormitaret neque obdormiret qui cuſtodit Iſrael*, (vt loquar cum S. Leone PP. ſermon. de natali ſuo) *& qui diſcipulis ſuis ait, ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſumationem ſęculi; niſi dignaretur non ſolum cuſtos ouium, ſed ipsorum etiam paſtor eſſe paſtorum, qui corporeo quidem intuitu non videtur, ſed ſpiritali corde ſentitur, abſens carne qua potuit eſſe conſpicuus, præſens deitate, qua vbique ſemper eſt totus*; Et mox. *Adeſt igitur dilectiſſimi quod non temerè, ſed fideliter confitemur, in medio credentium Dominus Ieſus Chriſtus, & quamuis ad dexteram Dei Patris ſedeat, donec ponat inimicos ſuos ſcabellum pedum ſuorum, non deeſt tamen Pontifex Summus à ſuorum congregatione Pontificum; meritò illi totius Eccleſiæ, & omnium Sacerdotum ore cantatur. Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum, tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech*. Ipſe enim

verus

verus *eſt antiſtes, cuius adminiſtratio nec commutationem poteſt habere, nec finem,&c. cuius Sacerdotium Pater non ſecundum ordinem Aaron cum legis tempore traditurum, ſed ſecundum ordinem Melchiſedech, perenniter celebrandum, cum firmamento inſolubilibus iuramentis inſtituit*; Et mox. *Piè, & veraciter confitemur, quod opus miniſterij noſtri in omnibus, quæ recta agimus, Chriſtus exequitur, & non in nobis qui ſine illo nihil poſſumus, ſed in ipſo, quod poſſibilitas noſtra eſt, gloriamur*. Hæc S.Leo. Chriſti Domini aſſiſtentiam in Eccleſia diuinis eloquijs manifeſtatam profitendo, nedum generaliter fidelibus, & vniuerſę Eccleſię communem (vt ponderauit Aug. ep.80. ad Heſychium) ſed Pontificibus ſpecialem, quę aſſiſtentia, nedum ſe habet, vt remouens prohibens, & in extrinſeca ſolum manutenentia (ſicuti extrinſeca quadam aſsiſtentia, & gubernatione dirigit Deus confirmatos in gratia) &c. ſed in Pontifice aliquid operando, ſicut principale agens operatur in inſtrumento, vnde merito S.Leo Chriſtum Dominum principalem agentem agnouit, *paſtorem paſtorum* appellando, eundemq; in Romano Pontifice *exequi opus miniſteriale* pronunciauit. Sicut ergo Chriſtus Dominus eſt, qui principaliter baptizat, ipſe eſt qui principaliter definit, & ſicut vt docet Aug.3. contra Donat c.10. in Sacramento ſuo diuina virtus aſsiſtit; ita in miniſtro ſuo, Romano Pontifice, ne à ſcopo ſuo aberret, diuina virtus aſsiſtit, & operatur. Coniungit etiam Leo diuinæ protectioni, & aſsiſtentię vigilantiſsimam Petri curam erga Romanam Eccleſiam eodem loco dicens. *Cernitur non ſolum Apoſtolica, ſed etiam Epiſcopalis Beatiſſimi Petri dignitas, qui Sedi ſuæ præeſſe non deſinit, & inde-*

ficiens obtinet cum æterno Sacerdote conſortium: ſoliditas enim illa, quam de Petra Chriſto etiam ipſe Petra factus, accepit, in ſuos quoque ſe transfundit hæredes, & vbicunque aliquid oſtenditur firmitatis, non indubiè apparet fortitudo Paſtoris. Differentia tamen apertiſsima cernitur inter Chriſti vigilantiam, & aſsiſtentiam, &, erga Eccleſiam, Petri ſollicitudinem. Petri namque vicaria eſt morales terminos non excedens, nempè per merita, & orationes: Chriſti vero Domini nedum interpellando iugiter pro Eccleſia, & merita communicando, ſed etiam efficienter mouendo Pontificem ad Hierarchicas actiones exercendas. Vnde de Petro ſubdit Leo. *Nam ſi omnibus ferè vbique martyribus pro ſuſceptarum tolerantia paſſionum, hoc ad merita ipſorum manifeſtanda donatum eſt, opem periclitantibus ferre, morbos abigere: quis gloriæ B. Petri tam imperitus erit, aut tam inuidus æſtimator, qui vllas Eccleſiæ partes non ipſius ſollicitudine regi, non ipſius ope credat augeri? &c.* De ſummo vero Hierarcha Deo, etiam dicit Dionyſius, lib. de Eccleſiaſtica Hierarchia, quod Sacerdotibus vtendum virtutibus Hiararchicis, prout diuinitas eos mouerit.

10 Quis vero ſit motus iſte, diſcutiendum eſt, an ſit ex parte intellectus, an vero ex parte voluntatis. Si ex ſola illuſtratione diuina ſit iſta infallibilitas, aliquod donum ex parte intellectus meditari oportet, quo Pontificis in definiendo fiat infallibilis iſta directio. Sciendum ergo ex Apoſtolo Eph. 4. in Eccleſia dari gratias, & dona Spiritus ſancti, iuxta *menſuram donationis Chriſti*, vnde, & propter hoc ait *aſcendit in altum, &c. Dedit dona hominibus*, & mox, *& ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophe-*

tas,

tas, quoſdam verò Euangeliſtas, quoſdam autem Paſtores, & Doctores, quod exponens Auguſt.15.de Trinit. c.19. ait: *ecce quare dicta ſunt dona, quia ſicut alibi dicit. Nunquid omnes Apoſtoli? nunquid omnes Prophetæ, &c. hic autem adiunxit: ad conſumationem SS. in opus miniſterij, in ædificationem Corporis Chriſti*, interpetratio ergo ſermonum, ſermo ſciētiæ, ſermo ſapientiæ, &c. dona ſunt Eccleſiæ collata, & ad hunc effectum, inſtituti Apoſtoli, Prophetæ, Paſtores, & Doctores, vnde alia gratia eſt Apoſtolorum, alia Prophetarum, alia Paſtorum, & Doctorum. Vnde (vt rectè Anſelmus, vel quicunque ſit author eius commentarij) aduertit quatuor regentium ordines poſitos, Petrum, & Andream, viroſque tales, qui omnibus alijs maiores erant, habentes officium prædicationis, & per ſe tradentes alijs, quorum nunc locum Apoſtolicum Primates, & Archiepiſcopi tenent in Eccleſia; Prophetas qui ventura prædicarent etiam ſub nouo teſtamento, ſicut Agabum, ſibique ſimiles, quorum nunc locum tenent qui ſcripturas interpretantur. Euangeliſtas, ſicut Lucam, &c. qui Euangelium ad poſteros ſcriptum tranſmiſerunt, vel etiam qui Euangelium prædicabāt. Paſtores, & Doctores, Epiſcopos vel præsbyteros ſibi inuicem ſuccedentes (ait inferius) vſque ad conſumationem miniſterij. Quare cum Summus Pontifex Petro ſuccedat, & ſit Epiſcoporum Epiſcopus, ſapientię, ſcientiæ, interpretationis gratia authoritatiuè, præceteris donatus eſt inferioribus paſtoribus, ex Chriſti menſura, quæ ex fine nempè vnitate fidei, eiuſdemque ſtabilitate hęc omnia admirabili ſymmetria ordinauit. Dixi authoritatiuè, nam quantum ad priuatam intelligentiam poteſt eſſe exceſſus in inferioribus, vz. in

Doctoribus Eccleſiæ qui multis Pontificibus fuere doctiores.

11 Eandem authoritatem Apoſtoli exponēs Tertull. 5. contra Marcionem c. 5. ait, ex Aſcenſione Chriſti data filijs hominum *Donatiua, quæ chariſmata dicimus*, & cum plenitudine prius in Chriſto conſediſſe, & ad hoc propoſitum citat Eſaiam Prophetam dicentem c. 11. & *Requieſcet ſuper eum Spiritus Domini, Spiritus*, (vt ipſe legit) *Sapientiæ, & intelligentiæ, Spiritus conſilij, & valentiæ, & Spiritus agnitionis, & religionis; Spiritus eum repleuit timoris Domini*, & poſtea. *Compara denique ſpecies Apoſtoli, & Eſaiæ. Alij, inquit, datur per ſpiritum ſermo ſapientiæ: ſtatim Eſaias ſpiritum ſapientiæ poſuit. Alij ſermo ſcientiæ, hic erit ſermo intelligentiæ, & conſilij: alij fides in eodem Spiritu, hic erit Spiritus religionis, & timoris Dei: alij donum curationum, alij virtutum; hic erit valentiæ Spiritus: alij prophetia: alij diſcretio Spirituum: alij genera linguarum; hic erit agnitionis Spiritus. Vide*, ſubdit, *Apoſtolum, & in diſtributione facienda vnius Spiritus, & in ſpecialitate interpretanda Prophetæ conſpirãtem*; Et vbi requieuit in Chriſto, & per Chriſtum in Eccleſia, videmus (vt idem eodem Cap. obſeruauit) *Conceſſare, & finem facere, quantum ad Iudæos, ſicut & res ipſa teſtatur, nihil exinde ſpirante pœnes illos Spiritu creatoris, ablato à Iudæa ſapiente, & prudente architecto, & Conſiliario, & Propheta, vt hoc ſit: lex, & Prophetæ vſque ad Ioannem*: permanentibus nihilominus Apoſtolorum ſucceſſoribus, Paſtoribus, & Doctoribus vſque ad conſumationem ſeculi, &c. vnde idem Tertull. ibidem *eleganter* chariſmata *filijs hominum* data, non *paſſim hominibus, ideſt verè hominum Apoſtolorum, hæc ille c. 8.*

12 Per-

12 Permanentibus ergo à Chriſto diffluentibus donis in ſuis miniſtris, vſque in finem, nempè, ſpiritu conſilij, intelligentiæ, & ſapientiæ, in capite præſertim viſibili Summo Romano Pontifice, vbi reſidet plenitudo Eccleſiaſticę poteſtatis, ſuperexcellenter, omninò dicendum eſt reſidere, cum ex inſpectione Apoſtolici depoſiti pronunciat, & ex fidei ſuperexcellentia (qua Chriſtus rogauit ne deficeret) ex ſapientia, & ſcientia, & interpretationis dono moueri; non prout hęc, quę recenſet Eſaias ſeptem dona, ſint dona Spiritus ſancti (quę gratię gratiam facienti coniunguntur, ſecundum quę anima eſt mobilis à Spiritu ſancto, vt homo ſequatur inſtinctum diuinum in ordine ad finem ſupernaturalem ex. 1.2.q.78.) ſed pro ut (Tertull. interprete) correſpondent gratijs gratis datis, ſecundum quas, etiam diuinitus mouetur Pontifex ad quęſtiones fidei dirimendas, & ſcripturas interpretandas.

13 An vero Prophetię dono Pontifex illuſtretur in deciſione controuerſiarum religionis, differendum eſt. S.Thom. in quodlibet. 9. a. 16. ſic dicit, *magis ſtandũ eſt ſententię Papa, ad quem pertinet determinare de fide, quàm in iudicio profert quã quorũlibet Sapientũ hominũ in ſcripturis opinioni; cum Caiphas, quãuis nequã, tamen quia Pontifex legatur etiam inſcius prophetaſſe*, vnde videtur docere tangi Pontificem inſtinctu prophetico ad huiuſmodi definitiones, arguens à minori ad maius, à Synagogæ Pontifice ad Hierarcham Eccleſiæ; & ne videatur doctrina S.Thomę patrocinio SS.Patrum deſtituta, audi quid dicat Chryſoſt. homil. 64. in Ioan. *Vides quanta ſit Pontificalis poteſtatis virtus. Os tantum gratia, non etiam ſceleſtum cor at-*

tigit, & licet venales facti eſſent tunc principatus, & annuum factum Sacerdotium: *Verũtamen* (ait Chryſ.) *etiam ſic aderat adhuc Spiritus. Poſtquam autem in Chriſtum manum extenderunt, tunc eos dereliquit, & abijt ad Apoſtolos*, & S. Aug. 16. contra Fauſt. c. 22. vbi cum de Moyſe dixiſſet, quod prophetãdo de Chriſto erat *Fideliſſimus diſpenſator prophetici Sacramenti, id eſt illius Sacerdotalis chriſmatis, vnde Chriſti nomen agnouimus*, ſubdit. *In quo ſacramento, quamuis homo peſſimus Caiphas, etiam neſciens potuit prophetare. Hoc quippè in eo egit propheticum chriſma, vt prophetaret, hoc autem vita impia, vt neſciens prophetaret*; & in tractat. 49. in Ioannem explicans ea verba: *Cum eſſet Pontifex anni illius* ſic dicit. *Hic docemur, etiam homines malos prophetare, Spiritu futura prædicere: quod tamen Euangeliſta diuino tribuit Sacramento, quia Pontifex fuit.*

14 Sed quid Caluinus in Romanos Pontifices debacchatur in Harmonia hunc locum exponens? *pluſquam ridiculi ſunt Papiſtæ, qui ex hoc Caiphæ exemplo colligunt, habendum eſſe pro oraculo, quicquid Romanus Pontifex effutire libuerit.* Quis Catholicus hoc ſomniauit? ſolum colligunt ex Patribus, diuino inſtinctu regi, ne in iudicio erret os eius, Deo promittente, qui in Cathedra vnitatis poſuit doctrinam veritatis, faciendo plebem ſuam ſecuram de malis paſtoribus in qua etiam malos bona dicere cogit, vt dicit Auguſt.

15 Addit, & impius calumniæ, inſulſas, & falſas ratiocinationes. *Primum, vt illis demus, Prophetam ſemper eſſe quiſquis eſt Summus Sacerdos, probare tamen neceſſe eſt Romanum Pontificum mandato Dei creari: nam Sacerdotium vnius hominis, Chriſti Aduentu abolitum fuit,*

fuit, neque vſquam legimus diuinitus præſcriptum fuiſſe, vt vnus quiſpiam toti Eccleſiæ praeſſet. Non accipimus quod non damus, non enim dicimus Summum Sacerdotem in rigore Prophetam eſſe, ſed ſpiritus inſtinctu prophetico, vera dicere concedimus; mandato verò Dei creari, vel ipſis ſcripturis manifeſtis agnoſcat, & euincatur ijs verbis Euangelicis. *Paſce oues meas.* Vbi Prępoſitus etiam Apoſtolorum, Petrus agnoſcitur à Patribus, &c.

16 Proſequitur impoſtor & alias calumnias. *Vt hoc quoque ſecundo illis demus, ius, & honorem Pontificis ad Romanos Epiſcopos translatum eſſe, videndum quid Sacerdotibus profuerit, quomodo Caiphæ vaticinium amplexi ſunt: vt ſubſcribant illius ſententiæ, conſpirant in mortem Chriſti. Procul verò,* ſubdit, *à nobis faceſſat talis obedientia, quæ nos ad horribilem apoſtaſiam, Filium Dei abnegando, impellat. Eadem voce blaſphemat, & ſimul prophetat Caiphas. Qui eius dicto obſequuntur cõtempta prophetia, blaſphemiam arripiunt. Idem ne contingat nobis cauendum, ſi Romanum Caipham audiuerimus, aliàs ſimilitudo claudicaret, &c.* Sed errat impius, non diſcernendo quid ex Dei inſtinctu, quid ex humana malitia factum eſt, & adeo etiam hebes ingenio, vt eius ratio neſciat diſtinguere, quod natura coniungit. In Chriſti enim Domini morte, actio, & paſſio diſtinguuntur, vnde Sanctus Leo Papa ſer. 16. explicans illud Act. 4. *Conuenerunt aduerſus puerum tuum Ieſum, quem vnxiſti, Herodes, & Pontius Pilatus cum gentibus, & populis Iſrael, facere quæ manus tua, & conſilium tuum decreuerunt, fieri,* ait, *Multũ diuerſum, multumq; contrarium eſt, id quod in malignitate Iudęorum eſt præcognitum, & quod in Chriſti eſt paſſione diſpoſitum,*

non inde proceſſit voluntas interficiendi, vnde moriendi, nec de vno extitit ſpiritu atrocitas ſceleris, & tolerantia Redemptoris, &c. Nihil ergo profuit Iudęis, quòd conſpirarint in mortem Chriſti, & Caiphę obſequerētur, nam iniquitati conſenſerunt. Cęterum, in eo, quod eſt diuino conſilio diſpoſitum Caiphas diuinitus motus eſt, qui, & diuini decreti extitit promulgator. Vnde diuerſa ratio eſt audire Caipham perſequentem, & venerari ſententiam in Conciſtorio Sanctiſs. Triadis ab eodem promulgatam, expedire pro ſalute generis humani, *vnum mori hominem pro populo*, &c. Quare non per omnia ſimile eſt, quod in decretis Rom. Pontificis promulgatur, diuino inſtinctu, & quod in Iudęorum Concilio factum eſt. Propterea non neceſſe eſt doctrinam Pontificis facto Caiphæ per omnia aſſimilari.

17 At inſulſiora profert. *Quæro præterea, an quia ſemel prophetauit Caiphas ſingula Pontificis verba totidem ſint Prophetiæ?* At qui *paulo poſt, ſummum, ac præcipuum fidei noſtræ caput blaſphemiæ damnauit. Vnde colligimus, quod nunc Euangeliſta refert, extraordinarium fuiſſe, ac præpoſterè in exemplum trahi.* Non extraordinariè, ſed ex ſacramento Pontificalis ordinis propheteaſſe dixerunt Patres citati, & cauſalem ſatis apertam reddit Euangeliſta, dicens, *Cum eſſet Pontifex prophetauit.* Non extraordinaria erat Sacerdotis functio. Sacerdos enim requiſitus dubijs legis infallibiliter reſpōdebat Deut. 17. vbi dicitur, *ſi difficile, & ambiguum apud te iudicium eſſe proſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam lepram, & non lepram, &c. Surge, & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad Sacerdotes Leuitici generis, &*

ad

ad iudicem qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem, &c. vbi nota quod in iudicio lepræ, ait S.Thom.p.2.q.103.ar.2.ad 3. Sacerdos conſtituebatur iudex lepræ mundatæ, non autem emundandæ, & ſubdit. *Dicunt tamen, quod quandoque ſi contingeret Sacerdotem errare in iudicando, miraculosè leproſus mundabatur à Deo, virtute Diuina, non autem ſacrificiorum*, puto ne redderet irritum verbũ Sacerdotis, ne error promulgaretur, aliorum præiudicio. Sed & Malachiæ c.2. abſolutè dicitur, *Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt de ore eius, qui Angelus Domini exercituum eſt*. Taceat ergo impius, qui ex nequitia Caiphæ, lepram, & errorem vult impingere Summo Pontifici Romano, & ex Caiphę caſu cum ſua ſynagoga, totius Eccleſiæ Catholicę defectionem ſibi, & ſuis aſſeclis fumos vendens, inaniter nititur ſuadere.

18 Quamuis autem prophetaſſe dicatur Caiphas, tamen non ſequitur, quod fuerit Propheta, ſicut nec ſequitur, quod Pontifex infallibiliter à Spiritu ſancto motus definiens, propterea Propheta ſit, quod & aduertit Origenes apud S.Thom. cap. 11. in Ioannem lect.7. Vnde ſciẽdum ex eodem S.Doctore 2.2.q.173. ar.4. tunc eſt aliquis Propheta, cum cognoſcit ſe moueri à Spiritu ſancto ad aliquid æſtimandum, vel ſignificandum verbo, vel facto, hoc enim propriè ad prophetiam pertinet: cum autem mouetur, ſed non cognoſcit, non eſt prophetia perfectè, ſed quidam inſtinctus propheticus. Vnde idem S.Doctor dicit, quod infimus gradus eſt prophetiæ, cum aliquis ex exteriori inſtinctu mouetur ad aliqua exterius facienda, ſicut de Samſone dicitur, quòd *irruit Spiritus Domini in* *eum.*

eum,& ſicut ſolent ad ardorem ignis ligna conſumi, ita, & vincula quibus ligatus erat, diſſipati ſunt, & ſoluta. ita & milites, qui diuidentes veſtem Chriſti, non intelligebant quid ſignificaret: ſimiliter, & Caiphas, quæ dixit non cognouit, ex eodem S. Thom. in arg. ſed contra, & ex Patribus citatis. Et in definitionibus rerum ſpectantium ad religionem (ait S. Tho. loco allegato in 9. quodlib. ar. 16. Papa certificatur ex inſtinctu Spiritus ſancti, *Qui ſcrutatur omnia etiã profunda Dei.*

19 Ad penetrandum verò naturam huius inſtinctus ſupernaturalis, ex inſtinctu naturali manuduci nos oportet. Eſt autem huiuſmodi inſtinctus (ex Philoſopho de bona fortuna) naturalis impetus, ſiue impulſus factus in anima hominis, non directi aliqua humana ratione, vel prudentia ad aliquid operandum, ſeu opertum vel abditum aliquod conſequendum, vnde nec ſolum impetus bene fortunatorum reducuntur in Deum vt primam cauſam, ſed & omnes primæ intellectiuæ conſiliationes, & volitiones, (ne detur progreſſus in infinitum, in intellectionibus, conſilijs, & volitionibus) ad eundem reducuntur, tanquam primum eorundem principium. Eodem modo inſtinctus ſupernaturalis, eſt impetus, ſiue vis ſupernaturalis, quæ reſpicit primam cauſam inſtigantem, & inducentem mentem ad aliquid agendum, non directam humana ratione, & prudentia, licet hæc ſint præ requiſita (vt dicetur poſtea) & propterea ſicut in naturalibus intellectus non eſt primũ principiũ, vt primae intellectiones, & volitiones inſurgãt, ſed aliquid nobilius intellectu, ad quod ſe habent intellectus noſter, & voluntas, velut organum motum ab iſto nobiliori: ita in definitionibus fidei non eſt ratio, vel conſilium

ſilium primum principium definitionis, ſed aliquid nobilius,quod eſt Deus, cui tanquam organum,mens, & voluntas Pontificis ſubijciuntur.

20 Verum quia moti ex ſolo inſtinctu,potius agi quã regi videntur,& ex doctrina S.Auguſtini lib. de geſtis Pelagij contra aduerſarios gratiae diſputantis,plus eſt agi quam regi,qui enim regitur aliquid agit, & à Deo regitur,vt agat,qui enim agitur aliquid agere vix intelligitur,tamen quia (vt ibidem ſubiungit Auguſtinus) tam præeſt voluntatibus rationis gratia Saluatoris, vt non dubitet Apoſtolus dicere, *Quotquot Spiritu Dei aguntur,hi ſunt filij Dei*,nedum regi, ſed & agi dicendum eſt Romanos Pontifices definiendo. Regi quidẽ, quia aliquid agunt,ſuppoſito primo inſtinctu ad conſiliandum,ad intelligendum. Ad volendum vero definitionem aguntur quoque, vt agant, eo modo, vt Auguſt.explicat hũc locum Apoſtoli de motis à Deo ad rectè operandum,quod aguntur,non vt nihil agãt, ſed vt cum ipſo aliquid agant.Vnde duplex datur Pontificibus Roman. auxilium,vnum ex parte intellectus mentem illuſtrando, aliud ex parte voluntatis eam inclinando: & vtrumque comprehenditur ſub nomine diuinae inſpirationis; nam (vt notat Caiet. 2.2.q. 172.ar.2.) duplex eſt inſpiratio,vna eſt ex parte obiecti,quae ab Angelo etiam fieri poteſt, alia eſt inſpiratio, quæ ab ipſo vocatur *efficax*, quæ eſt ſolius Dei, *cuius eſt* (ait) *efficaciter mouere voluntatem*. & mox ſubdit, *ea non eſt ab Angelo, ſed à Deo immediatè, non per impreſſionem alicuius formæ in voluntatem, ſed per actualem motionem interiorem, qua ſolus ipſe creator voluntatis poteſt eam cum vult, & quo vult mouere, iuxta illud, ſicut diuiſiones aquarum cor regis in manu*

Domini , & quocunque voluerit vertet illud . Hæc Caietanus .

21 Illuſtratur vero mens Pontificis ex propoſitione obiecti, quod proponit non ſolum ab hominibus, & conſultoribus, aut ab Angelis,quorum munus eſt illuminare homines, & pręcipuè Proceres Eccleſię, ſed, cum ſit cauſa Dei,quę tractatur, ab ipſo Deo. Et quidam dixit,ex participatione viſionis Dei,fidei Pontificis (eſt autem fides in intellectu) communicari intrinſecè quandam perfectionem, cuius eſt participatio, & vicaria,ratione cuius eſt indefectibilis , aliàs inquit nihil magis intrinſecum haberet fides eius,qui in fide confirmatus eſt,quam fides alterius, qui non eſt confirmatus, perſeuerat tamen in fide . Et hęc perfectio, ſubdit, eſt quidam mōdus intrinſecus ipſiuſmet fidei cōfirmatę, nō vt eſt fides ſingularis perſonę, ſed vt eſt fides capitis,quia eſt fides Summi Pontificis definientis,à quo pēdet fides totius Eccleſię,qualis eſt Cōcilij legitimè definientis aliquam veritatem : ſimile afferūt de gratia Chriſti, quę vt eſt gratia capitis, habet aliquam intrinſecam perfectionem (quam tamen nō habet gratia ſingularis hominis)habet enim influere in alios,&c.Et ſi ſequamur hanc dicendi viam,quod illuſtratio iſta ſit ex fidei hàc perfectione intrinſeca,dicēdum eſt : quod cum ab Apoſtolo recenſetur inter gratias gratis datas *fides in eodem ſpiritu* , non quidem illa, quę eſt virtus Theologalis, quę eſt communis omnibus fidelibus,ſed (vt dicit S.Thom.in 1.ad Cor. cap.12. lectione 2.) ea, quę eſt ſermo fidei,prout homo poteſt proponere, quę fidei ſunt , vel certitudo fidei,quā quis habet excellenter, vt dicitur Matth.15. *ò mulier magna eſt fides tua;* quod donum multo ma-

gis

gis in Summo Pontifice datur ſermo videlicet fidei, quem præponere debet fidelibus,cum ſuperexcellenti certitudine,cum ſit confirmator fratrum.Et ſicut omnibus fidelibus,vt credant, & accipiant credenda, datur vnctio ſpiritus,vnde ſcripſit Ioannes 1.ep. 2. *Vnctio docet vos de omnibus* (nam ex Auguſt. in Ioannem c.6.tract.26.magiſteria forinſecus fiunt,& adiutoria quędam ſunt, & admonitiones, cathedram in cœlo habet,qui intus docet,ſecundum quam inſtructionem ex eodem lib.de agone chriſtiano, fidelis decipi non poteſt, *& quamuis hæreſes neſciat, tamen hæreticis reſpondere poteſt*,nempè ex notiſſima regula fidei)multo magis Pontifex vnctione docetur,qui fidem tradere debet, & hęreticis reſpondere poteſt, ex inſtructione diuina per gratiam gratis datam ſuperexcellentis fidei, intellectus,ſcientię, vel ſapientiæ, vel interpretationis. Quod ſi eos Spiritus ſãctus inſtruit,cum reſpõdendũ eſt tyrannis perſequentibus Chriſtum,*dabitur*, inquit, *vobis in illa hora quid loquamini*, multo magis dabitur ſapientia tradentibus Chriſti myſteria, quod primum Romano Pontifici attribuitur. & ſi ſcriptum eſt Prou.10.*Diuinatio in labijs Regis, & in iudicio non errabit os eius*; ex tot cumulatis donis, id tribuendum Pontifici indubitanter eſt,vt in iudicio fidei nequaquam aberret.

22 Quod ſi efficacem voluntatis motionem attendamus, ille idem qui habet quocunque voluerit inclinandorum hominum cordium poteſtatem, & corda Regum, quę maximè liberrima ſunt, quocunque voluerit vertere, ſicut diuiſiones aquarum, qui cor Aſſueri ex ira in lenitionẽ (vt dicit Auguſt.2.con.epiſt. Pelag.cap.20.) occultiſſima, & efficaciſſima poteſtate

con-

conuertit;in conſignatione depoſiti multo magis occultiſſima, & efficaciſſima poteſtate ad rectam definitionem inclinat ſuauiter,& fortiter ſcopum veritatis attingendo, vt meritò fideli non ſit dubitandum, quod in conſignatione depoſiti ſuppoſitum numquam ſit plumbum pro auro; nam vt ſcripſit Sanctus Baſilius epiſt.69.(ad Pontificis Romani authoritatem alludens) *Re vera namque ſuprema felicitate reputandum, quod pietati veſtræ à Domino, quæ adultera ſunt à probato, & ſyncero diſcernere, Patrumque fidem, ſine aliquo metu prædicare, datum eſt.*

CAPVT XVIII.

Magna ſolicitudine,& diligentia curarunt Romani Pontifices controuerſias definire ex ſacro depoſito, oſtendendo, & præſcribendo quid in depoſito recondendum, quid abijciendum.

1 AB initio naſcentis Eccleſię id curę fuit Romanæ Sedi, vt cũ ad eandem fieret prouocatio in cauſis fidei, per reſponſa Apoſtolica quæſtiones ſopiret, & terminaret, ad depoſitum accurrens: *Sic Paulus pręco veritatis*, ait Theod. epiſtol.ad Leonem, *ad magnum Petrum cucurrit*, vt ijs qui *Antiochię de inſtitutis legalibus contendebant, ab ipſo afferret ſolutionem*, illud inferens, *multo magis hi, qui abiecti ſunt, & puſilli ad Apoſtolicã Sedem debent accurrere*, vt Eccleſiarum vlceribus *medicinam, è Petri ſucceſſore accipiant*. Clemens eius ſucceſſor Corinthios ad fidem inſtruxit depoſitum oſtẽdens. Victor controuerſiam *Paſchatis* ex eodem depoſito quantocyus terminare curauit. In cauſa lapſorũ Cyprianus ad Lucium,& Cornelium Rom. Pontifices

ex depoſito ſolutionem accepit; ſicut à Stephano ſolutionem de anabaptiſmo hęreticorum. Sic à Concilio Sardicenſi, Nicęno, &c. Summus Pontifex interpellatus eſt, vt ex depoſiti inſpectione eorum decreta confirmaret. Idem apparet in Concilijs Prouincialibus, præſertim Diaſpolit. Arauſic. & Mileuit. &c. quæ in cauſa Pelagij ad Innocentium, Zoſimum, &c. ſcripſerunt; eam laudem reportantibus Patribus, quòd antiquæ regulę normam ſecuti, maiores Eccleſiæ cauſas ad Sedem Apoſtolicam retuliſſent. Quis omnia numeret? Sed, & cum nouas (contra prædeſtinationē, & gratiam præſertim) profanasquę voces introduceret Petrus Abailardus, & de Trinitate loquens ſaperet Arium, de gratia Pelagium, de Chriſti perſona Neſtorium, tantummodo Capitula aliquot (honorem deferentes vltimo iudicio Apoſtolicæ Sedis) Bernardus cum aliquibus Epiſcopis Gallicanis, à Sanctis Patribus damnata, medicinali neceſſitate, impia quoque, & ipſi adiudicauerūt, ne morbus ſerperet. Quia vero Sedem Apoſtolicam, verſutus ille hæreſum nouarum ſator, interpellarat, & multitudinem interim traheret poſt ſe, & populum ſibi credentem, & inani iactantia Cardinales, & Clericos Curię diſcipulos habuiſſe gloriaretur, ad accelerationem definitionis ex perſona Rhemenſis Epiſcopi, his verbis Innocentium Papam flagranti zelo interpellauit. *Oportet* (ait) *ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quaque, & ſcandala emergentia in Regno Dei, ac præſertim quæ de fide contingūt.* Et poſtea. *Cui enim alteri aliquando dictum eſt. Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua? Ergo quod ſequitur à Petri ſucceſſore exigitur, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Id quidē modo neceſſariū.*

Tem-

Tempus eſt, vt veſtrum agnoſcatis, Pater amantiſſimè, principatum, probetis zelum, miniſterium honoretis. In eo planè Petri impletis vicem, cuius tenetis & fidem, ſi veſtra admonitione corda in fide fluctuantia confirmetis, ſi veſtra authoritate conteratis fidei corruptores. Epiſt. 190.

2 Neceſſitatem vero eiuſmodi definitionis idem Sanctus ad tria capita reducens ad Cardinalem Guidonem (qui poſtea Papa Cęleſtinus) expreſſit, dicens. *Expedit vobis, quibus poteſtas data eſt à Domino: Expedit Eccleſię Chriſti: Expedit illi etiam homini, vt ei ſilentium imponatur.*

Primo decet Pontificis Maieſtatem, ad quem in rebus fidei fit prouocatio, conſultationibus fidelium reſpondere, cum ad ipſum velut Angelum Domini exercituum cõfugiunt, legem eius, & mandata exquirentes; ſic Euariſtus Papa epiſtola ad omnes orthodoxos tom. 1. Concil. *Cogitantibus nobis metum diuini iudicij (fratres chariſsimi) & poſt vitam hanc vnumquemque prout geſſerit recepturum, quid veniat in querelam tacere non licuit, ſed nobis, vobis loqui, neceſſitas imperauit, dicente Propheta. Exalta vt tuba vocem tuã. Et cui Eccleſiarum commiſſa eſt cura, ſi diſſimulem, audiam, Domino dicente, reieciſtis mandatum Dei, vt ſtatuatis traditiones veſtras.*

3 Agnouit ſui muneris neceſſitatem Soter, qui in epiſtola 2. ſic ſcripſit. *Diuinis præceptis, & Apoſtolicis monitis informamur, vt præ omnium Eccleſiarum ſtatu impigro vigilemus affectu: Et ſi quid vſque reprehenſioni inuenitur obnoxiũ, cęleſti ſolicitudine ab ignorantiæ imperitia, & præſumptionis vſurpatione reuocemus.* Fabianus Papa ab Orientalibus conſultus in negotio

Chriſmatis, idem faſſus eſt, dicens. *Exigit dilectio veſtra Sedis Apoſtolicæ conſulta, quæ vobis denegare non poſſumus. Hoc autem, & prædeceſſores noſtros multarum regionum Epiſcopis egiſſe liquet; & nos qui in eadem Sede Domino largiente, collocati ſumus, agere debere paterna charitas, & obedientia debitum compellit.* Anaſtaſius quoque cum de rebus fidei à Germaniæ, & Burgundię Epiſcopis conſuleretur, in eam formam reſpondit. *Exigit dilectio veſtra, vt ex authoritate Sedis Apoſtolicæ veſtris debeamus reſpondere conſultis, & quamuis ſuccinctè hoc agere feſtinaremus, denuò tamen ob has vel illas neceſſitates, quaſi ad caput mittere charitatiuè non dubitetis.* Idem, ab Africanis Epiſcopis in cauſa Donatiſtarum conſultus, quod nihil diſſimulandum eſſet in eo negotio, diſertis verbis tradidit. Sic ergo loquuntur Epiſcopi. *Recitatis literis Reuerendiſſ. Fratris, & Conſacerdotis noſtri Anastaſij Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi, quibus nos paternæ ac fraternæ ſollicitudine charitatis, & ſynceritate adhortatus eſt, vt de hęreticorum, & ſchiſmaticorum Donatiſtarum inſidijs, & improbitatibus, quibus Africanam Eccleſiam Catholicam grauiter vexant, nullo modo diſſimulemus; Gratias agimus Domino noſtro, quòd illi optimo, ac Sancto Antiſtiti ſuo, tam piè curam pro membris Chriſti, quamuis in diuerſitate terrarum, ſed in vna compage corporis conſtitutis, inſpirare dignatus eſt.*

4 In cauſa Neſtorij Cęleſtino ſcribens Cyrillus, hæc inſinuauit. *Digneris proinde quid hic ſentias aperire, quò liquidò nobis conſtet communicare ne nos cum illo oporteat, an verò liberè eidem denunciare neminem cum eo communicare, qui eiuſmodi erroneam doctrinam fouet, ac prædicat.* Reſcripſit Cęleſtinus hoc ad ſe perti-

nere,

nēre,*vt fideles in vnitate fidei perſiſtant*.Subdēs. *Interim noſtrarū partiū eſt,vt illum (Neſtoriū) in præcipitio proximè adductū,vel in ipſo præcipitio,vnde eum prolabi neceſſe eſt,iam constitutum, ſi qua ratione poterimus à lapſu prohibeamus,ne ſi opem non tulerimus,ipſi ad caſum impuliſſe videamur*. Vnde præcepit, vt reſipiſcat, quodſi in pertinacia perſtiterit ab Eccleſia eliminetur,&c. Agathoni Papæ his verbis etiam ſupplicatum eſt ex epiſt.ad Imperat.|ſcripta,quæ in 6.Synodo recitata eſt to.1. Concil. *Porrigere dignemini clementiſſimam dexteram Apostolicæ doctrinæ, quam, cooperator piorum laborum veſtrorum,B.Petrus Apostolus tradidit, non vt sub modio condatur,ſed tuba clarius in toto orbe prædicetur, quia eius vera confeſſio à Patre de cælis est reuelata, &c. cuius adnitente præſidio hęc Apostolica eius Eccleſia,numquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est*.

5 Sed quid Agatho Pontifex Imperatori Conſtantino Pogonato. *Conſideret etiam veſtra tranquilla clementia, quoniam Dominus, & Saluator omnium, cuius fides eſt,qui fidem Petri non defecturum promiſit confirmare eum fratres ſuos admonuit,quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis prædeceſſores confidenter feciſſe semper cunctis est cognitum. Quorum & puſillitas mea licet impar,& minima,pro ſuscepto tamen diuina dignatione miniſterio,pediſſequa cupit exiſtere. Vę enim erit mihi,ſi veritatem Domini mei, quam illi syncериter prædicarunt,prædicare neglexero.*

6 Gelaſius eandem obligationem agnoſcit ad Anaſtaſium Imperatorem,ſcribēns. *Diſpoſitione enim diuini sermonis mihi iniuncta. Vę mihi est,ſi non euangeli-*

zauero, quod cum Paulus vas electionis formidet, & clamet, multò magis me tuendum eſt, ſi diuinitus inſpiratum & paternè tranſmiſſum ſubtraxero.

7 Hadrianum vrgebant Irenes, & Conſtantinus, vt Iconomachorũ impietatibus occurreret ad Synodum inuitando, vel Epiſtolas cum legatis ad Synodum deſtinando, his verbis. *Debitum enim illi eſt hoc facere, agnoſcit verò Sanctitas V. quia ſcriptum eſt. Conſolamini, conſolamini populum meum Sacerdotes*, dicit Dominus. *Et, labia Sacerdotum cuſtodiunt ſcientiam, & de ore eius egrediatur lex; quando Angelus Domini exercituum eſt. Et iterum diuinus prædicator Apoſtolus, qui ad Hieruſalem, & circuitu vſque Illyricum prædicauit Euangelium, ſic mandauit. Paſcite gregem Domini diſciplina, quem acquiſiuit proprio ſanguine, &c.*

8 Secundo. Ex parte Eccleſiæ ad tollendas diſſenſiones, quę ex definitionibus potius extinguuntur, quàm quod vltra progrediantur. Id agnouerunt Patres Concilij Mileuitani aduerſus verſutum Pelagium, cum cõfirmationem definitionis ab Innocentio poſtularent. *Arbitramur adiuuante miſericordia Chriſti, qui te, & regere conſulentem, & orantem exaudire dignetur, authoritate Sanctitatis tuæ, de ſanctarum ſcripturarum authoritate depromptæ, facilius eos, qui tam peruerſa ſentiunt, eſſe ceſſuros.* Idque rei exitus comprobauit, nam nec Cęleſtius, & ſi ſubdolo animo, B. Innocentij Papæ literis obſiſtere non ſit auſus, imò ſe omnia, quę ſedes illa damnaret damnaturum eſſe promiſerit (ex Auguſt. lib. 6. cap. 7. contra Pelag.) tamen vt ſcripſit Proſper contra Collatorem, & in Chronic. Pelagianorum *machinæ fractæ ſunt, quando Beatæ mem. Innocentius nefandi erroris capita Apoſtolico mucrone percuſſit.*

cuſſit.Vix quoque poſt tot diſſenſiones de anabaptiſmo hæreticorum (vbi teſtium grauitate, veriſimilitudine rationum penè Eccleſia ſcindebatur) à Stephano *P*apa illud Apoſtolicæ dignum grauitate, atque conſtantia prolatum eſt, *nihil eſſe nouandum: quod ſemel traditum eſt, eſſe ſeruandum*, quòd (vt ſcripſit Dionyſ. Alexan. apud Baron. tom. 3. annalium anno 258.) omnes Orientales Eccleſiæ, quę antea fuerunt propter errorum peruerſitatem nonnulla diſtenſione diſtractę, ad concordiam redactæ ſunt, audi ad eundem Stephanum, Dionyſij teſtimonium. *Iam ſcito, frater, omnes Eccleſiarum Præſides, qui vbique locorum ſunt, ſummo animorum conſenſu conſpirare, & ob hanc pacem, pręter omnium expectationem, constitutam, incredibili lętitia affici Demetrianum dico Antiochiæ Episcopum, Teodictist. Cęsareę, Morabanem Aelię, Maximum Tyri, Heliodorum Laodiceæ, Helenem Tarsi, & cunctas Ciliciæ Eccleſias, Firmilianum etiam, & totam Cappadociam, &c. omnes vbique gaudio exultant, & vno animorum conſenſu, ac fraterna charitate, Deo gloriam impertiunt, &c.*

9 Ad Nicolaum I. ſcripſit Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus. *Ab olim, & priſco tempore in exortis hæreſibus, & præuaricationibus, eradicatores, & interemptores malorum zizaniorum, & tabefactorum, & penitus inſatiabiliter ægrotantium membrorum, multi multoties facti ſunt eorum, qui ſanctitatem, & ſummam fraternitatem tuam illic præceſſerunt, ſucceſſores ſcilicet Principis Apoſtolorum, & illius zelum in fide, quæ ſecundum Chriſtum eſt, imitantes, & nunc noſtris temporibus beatitudo tua dignè tractauit, datam tibi diuinitus poteſtatem*. & poſt multa concludit propoſitum

noſtrum, & *fluctum, qui hic inerat, diſſipaſti, & tranquillitatem Eccleſijs contuliſti.*

10 Amplius neceſſarium eſt, ne fideles fluctuent, neſcientes quid ſit amplectendum in rebus ad ſalutem neceſſarijs, ſi viderint errores tolerari. Hoc argumento vſus eſt Marianus Archimandrita ad Agapetum Papam. *Non poſſunt* (dicebat) *duo contraria ſimul vera eſſe. Si hæreticis facultas datur hæreſis prędicandi, iſtud ipſum fateri eſt apud ipſos veritatem eſſe, à nobis autem illam penitus defeciſſe. Si autem eam apud nos eſſe iure firmamus; illos ab ea deficere, & vt mendaciorum textores Deo, & hominibus execrabiles, eſſe abijciendos; dicere neceſſe eſt, cum prẹſertim in eo ſtatu res modo poſitæ eſſent, vt tolerare iſta, & ſi non iubere, patique ſaltem ipſum Principem ſub pacatiſſimo, & florentiſſimo Imperio, cum vbique terrori eſſet, etiam longe poſitis Barbaris, indecens eſſet, atque propemodum eiſdem conſentire, ac patrocinio ipſos fouere ſuo.*

11 Sergius Cypri Epiſcopus ad Theodorum Papam ſcribebat. *Tu prophanorum hæreſum depoſitor exiſtis, at princeps, & doctor orthodoxæ, & immaculatæ fidei. Igitur ne deſpicias Patrum tuorum, ſcilicet antiquiorũ Pontificum Pater fidem ęſtuantem, & ab aliquibus hęreticis ventis violentatam, nec non periclitantem reſolue nebulam inſipientium, lumine ſapientiæ tuæ, ò Sanctiſſime abſcinde blaſphemias, &c.*

12 Neceſſarium Eccleſiæ, ne inimici ex diſcordijs noſtris nobis inſultent, quod agnoſcens Conſtantinus Pogonatus Donum Papam ſic ſolicitabat. *Acerba quædam nouitatis intromiſſa ſunt: aliquibus quidem ex imperitia hęc introducentibus: aliquibus verò incongruè ſcrutantibus incomprehenſibilia opera Dei, & quia ex*

quæ

quo hęc moueri cęperunt, & vſque hactenus vtraque ſedes inter ſe minimè conuenerunt, vt inquirentes ſibimet ſatisfacerent pro veritate. Propter viles igitur inquiſitiones non ſit infinita contentio, ne nobis inſultent Pagani, & Hæretici, neque in nobis vſquequaque locum accipiant ſemina aduerſarij, &c.

13 Amplius ne ijdem fidei hoſtes in ſuo magis errore firmentur. nam vt ſcripſit S. Gregorius Nazianz. oratione 46. ad Nectarium loquens de Apollinariſtis, qui à quibuſdam tolerari cęperant; *Si illis vt piè ſentientibus, & quæ ſentiunt docere, liberèque promulgare permittitur, quis non videt Eccleſię doctrinam condemnari, perinde ac veritate ab illorum partibus ſtante? neque enim fert duas de eadem re contrarias doctrinas veras eſſe. Quomodo igitur excelſus, & pręſtans animus tuus, ad tanti mali correctionem, conſueta libertate non vti ſuſtinuit?*

14 Ne errores etiam vltra progrediantur: vnde Innocentius Papa ep. 12. ad Laurentium de Bonoſiacis loquens, ait. *Ne vlterius debacchandi habeant facultatem, &c.* tuum eſt, *frater chariſſimè, quæ pręcepta ſunt non ſegnius agere, ne plebem tibi creditam diſſimulatione deperdas, & incipias Deo de perditis reddere rationem.* Et ad Concil. Carthaginenſe epiſt. 31. *Sanandum eſt celerius, ne longius execrandis animis morbus inſerpat; auellendi ſunt longius, & ab Eccleſia procul remouendi.* Vnde Petrus Damianus, Nicolaum II. Papam inſtigat ad malorum morum quorundam exciſſionem his verbis. *Tu autem Domine mi venerabilis Rex, qui Chriſti vice fungeris, qui Summo paſtori in Apoſtolica Sede ſuccedis, noli peſtem hanc per ignauiam ad incrementa producere, noli conniuendo, & diſſimulando*

graſſanti luxurię fręna laxare. Quanto magis falſæ doctrinæ. *Serpit hic morbus vt Cancer, vt vitioſa propago ad infinita porrigitur; niſi Euangelica falce, quod malè pullulat, amputetur. Abſit igitur, vt ſanctum cor veſtrum ſegnis Heli torpor emolliat, ſed potius ad ſceleris vltionem ingenuus Phinees zelus accendat.*

15 Epiſcopus poſſeſſor ad Horſmidam ſic dicit. *Decet & expedit ad capitis recurrere medicamentum, quoties agitur de ſanitate membrorum. Quis enim maiorem circa ſubiectos ſolicitudinem gerit, aut à quo magis nutantis fidei ſtabilitas expectanda, quàm ab eius Sedis Pręside, cuius primus à Chriſto rector audiuit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meã? arbitror veſtram beatitudinem non latere quantis in Conſtantinopolitana vrbe Eccleſia laboret inſidijs, & ad morem veteris morbi in ſaniem vulnus iterum quęrat erumpere, quod obductum fuerat cicatrice, inſanabilis poſt error increſcat. Si enim diu fuerint in hac impunitate verſati, neceſſe eſt multos in hanc ſuę prauitatem mentis inducant, decipiantque innocentes, vel potius imprudentes, qui fidem catholicam non ſequuntur. Putabunt enim eos rectè ſentire, quos adhuc viderint in Eccleſia perdurare. Separetur ergo à ſano corpore vulnus inſanum, remotoque morbi ſęuientis afflatu, cautius quę ſunt ſyncera perdurent, & grex purior ab hac mali pecoris contagione purgetur.*

16 Marianus Pręsbyter, & alij Orientales ad Agapetũ Papam ſcripſerunt de quibuſdam errantibus. *Iſti enim paſcunt non oues, ſed ſeipſos, & iudicium abominantes, & omnia rectè peruertentes ad nihilum poſuerunt inſidias, quæ fiunt contrà Eccleſiam, & blaſphemiam contra Sanctos Patres, quam defendentes Beatiſſime, ſuſcipite no-*

noſtram ſupplicationem , & poteſtatem vobis à Deo datam in ipſos mouentes , purgate Dei Eccleſiam,& à lupis liberate , immittentes ipſis non paſtoralem, ſed diſciplinatiuam virgam veſtram.

17 Ad ſolationem fidelium , vt de veritate inuenta gaudeant & exultent. Sic Hadriani II. PP. reſcriptum, voluit in ſuis Canonibus Lateranenſis Synodus retineri. *Dignum eſt,& à ratione non diſcordat, quòd ea quę inter ſe dubietatis ſcrupulum videntur continere ad Apoſtolicæ Sedis iudicium referantur, vt inde Chriſti fideles in dubijs certitudinem ſe gaudeant inuenire, vnde noſcuntur magiſterium fidei ſuſcipere.* Et S. Athanaſ. ob infeſtationes Arianorum ad Felicem Secundum recurrens, ſic reuerenter eum allocutus. *Præfatam Apoſtolicam,& ſummam expetiuimus , iuxta Canonum decreta, ſedem, vt inde auxilium capiamus , vnde prædeceſſores noſtri ordinationes,& dogmata , atque ſubleuationes cęperunt. Ad eam quoque quaſi ad matrem recurrimus, vt eius vberibus nutriamur , quoniam non poteſt mater obliuiſci infantem ſuum; ſic & vos nolite obliuiſci nos vobis commiſſos.*

18 Præterea vt verum à falſo diſcernatur,& pij ab impijs, nam (vt ſcripſit S. Epiphanius hęreſi 27. contra Carpocratianos) *Indiderunt ſibi ipſis cognomen Chriſtianorum, ad hoc, vt gentes per ipſas offendantur, & S. Eccleſiæ Dei vtilitatem,& veram prædicationem propter illorum nefaria facta , & incomparabilem improbitatem auerſantur; & vt gentes ipſorum aſſiduò nefaria opera conſiderantes,* putant etiam *Sanctas Dei Eccleſias tales eſſe,& auertant, velut dixi, aures à Dei, ac veritatis doctrina , vel vbi vident ſaltem aliquos ſimiliter blaſphemias præferre ; & hac de cauſa plures ex gentibus*

bus vbicunqu ..derint tales, ne accedunt quidem ad nos ob communionem accip...dæ doctrinæ, aut audiendi verbi diuini, & neque aures admou...t improbis, ſceleſtorum illorum factis conſternati, &c.

19 Hinc Baſilius ad Athanaſium ſcribens, exhortatur eundem vt ad Pontificem ſcribat pro hæreticis compeſcendis, & damnandis. *Viſum eſt mihi conſentaneum vt ſcribatur Episcopo Romæ, vt quæ hic geruntur, conſideret, detque conſilium, &c.* & mox infra. *Itaque ne occaſionē habeant, qui occaſionē quærūt ex eo, quod Sāctit. Tuæ coniunguntur, qui fide ſani ſunt, manifeſtandi ſunt omnibus, qui ad veram fidem claudicant, vt & poſt hoc cognoſcamus conſentientes, & non perinde atque in nocturna pugna inter amicos, & inimicos ſine diſcrimine verſemur.* Vnde eandem rationem ſcripſerunt diuerſorum Conciliorum Africani Epiſcopi ad Theodorum Papam dicentes; *In honorem Beatiſſimi Petri, Patrum decreta* [Pontifici] *omnem decreuere reuerentiam, in Dei rebus, quæ omnino, & ſollicitè debent, maximè vero, iuſteque ab ipſo Præſulum examinari vertice Apoſtolico, cuius vetuſta ſolicitudo eſt, tam mala damnare, quam probare laudanda*, cuius iudicij decretiui cenſoriam virgam agnoſcens Victor Chartaginenſis contra Monothelitas ad eundem Theodorum hęc quoq; ſcripſit. *Veſtrum eſt, frater ſanctiſſime, Canonica diſcretione, ſollicitè contrarijs catholicæ fidei obuiare.* Et eo magis accelcranda tunc eſt definitio, quando ſub ſpecie boni impietas graſſare conatur; & tunc opus eſt, vt verū à falſo diſcernatur. Vnde Greg. Nanziāz. de fide, quē imitatus eſt S. Ambroſ. 1. lib. de fide c. 1. cōt. Ari. *Multas*, ait, *quidem, & graues hæreſes nouimus à pluribus ebullire, & veneni vice ad intimum pectus cancri ſui*

virus

virus infundere. Sed vinci, vel facile poßunt, vel facilè vitari, quarum prima propoſitione omne conſilium pectoris proditur: at vero hi quibus multa nobiſcum paria ſunt, facilè poſſunt innoxias mentes, & ſoli Deo debitas fraudulenta ſocietate percutere; dum malorum ſuorum virus per bona noſtra defendunt. Nihil enim periculoſius his hæreticis eſſe poteſt, qui cum integrè per omnia decurrant, vno tamen verbo ac ſi veneni gutta, veram illam, ac ſimplicem fidem Dominicam, & exinde Apostolicæ traditionis inficiunt. Vnde vehementer vobis cauendum eſt, ne ſe vel ſenſibus, vel auribus noſtris huiuſmodi aliquid latenter insinuet. Quia nihil tale cogit in mortẽ, quàm ſub obtentu fidei, integritatem eiuſdem fidei violare, vt enim gypſum aqua permixtum lactis colorem mentitur, ita hic per verisimilem confeſſionem, traditio inimica ſuggeritur. Qua de re non similitudo confeſſionis, ſed ſenſus mentis eſt ponderandus, quia confeſſio ipſa firmatur. Aurea verba, diligenter memoriæ mandanda.

20 Etiam definitiones ea ratione acceleratæ, quia difficilius poſtea euellitur, quod radicitus diuturnitate temporis confirmatum eſt, vnde Iuſtinianus Imperator poſtulans definitionẽ fidei, hãc rationem aſſignat. *Quoniam nec difficilia ſunt, quæ ceciderunt in ambiguitatem, nec expedit diutius cauſam vitæ protrahi ſempiternæ, ne dilatis temporibus aliquid naſcatur incertius.*

21 Tertio ex parte mouentium quęſtiones, & litigia, expedit definitio, tunc magis quando quæſtiones non tàm ab hæreticis ab Eccleſiæ corpore ſeparatis, quàm ab intus latentibus mouentur, & ſub ſpecie pietatis, vel perſonarum grauitate, & exiſtimatione recta doc-

cere

cere exiſtimantur. Tales erant multi tempore Baſilij, de quibus epiſt. 74. ait, *quod hæresis manifestè ab Eccleſię corpore diuulſa, proprio immoratur errori, parumque nos lædit: propterea quod illius impietas oĩbus nota eſt: qui verò ouinam pellem induti manſuetudinem, ac placiditatem externè quidem ſimulant, internè verò gregem Chriſti crudeliter lacerant, & hoc nomine, quod ex noſtro gremio progrediuntur, ſimpliciores facilè lædunt, ij ſunt pernicioſi illi, & qui non ita facilè caueri poſſunt, quos per veſtram diligentiam, omnibus Eccleſijs Orientis publicari, & manifeſtari petimus.* Tales quoque erant quidam Pręsbyteri Gallicani, qui contra doctrinam S. Auguſtini in materia prędeſtinationis, & gratiæ errores prędicabant, teſte S. Proſpero lib. 1. cõtra Collatorem initio. *Quorum*, dicebat, *intus interſtrepens domestica malignitas, non minus ſpernenda eſſet, quàm foris loquens hęretica loquacitas, niſi eiectis extra ouile Dominicum lupis, ſub nomine ouium ſuffragarentur, eſſentque huiuſmodi, vt nec ordo eorum in Eccleſia, neque ingenia deſpicienda videantur. Si quidem habentes ſpeciem pietatis in ſtudio, cuius virtutem diffitentur in ſenſu, trahunt ad ſe multos ineruditos, & non habentia ſpiritum diſcretionis corda conturbant, atque in eum ſtatum deducere cauſam Eccleſiæ moliuntur, vt dum noſtros affirmant non veraciter pro gratia locutos, inimicos gratiæ perſuadeant iniustè eſſe damnatos*, & concludit pro acceleratione definitionis. *Non ergo negligendum eſt hoc malum, quod ab occultis, prauisque ſeminibus augetur quotidie, & ab ortu ſuo, longiuſque distenditur,* (quod pertinet ad rationem mox ſuperius tactam) *ſed ſtudendum eſſe in quorum Dominus adiuuat, vt fallaciũ calumniatorum hypocriſis detegatur, qui ex iniuriæ magni-*

gnitudine, quam in vno cunctis, & pręcipuè Apostolicæ Sedis Pontificibus intulerunt, ab indoctis, & parum cautis excellentioris ſcientiæ iudicantur, & miſero, peruerſoque ſucceſſu, facilem mendacio cenſenſum eliciunt, quia reuerentiam ſibi præsumptione pepererunt. Idem S.Proſper in fine ait, quod, *eorundem, dum adhuc non sunt à fraterna societate diuisi toleranda magis est intentio, quàm deſperanda correctio, donec Dominus per Ecclesiæ Principes, & legitimos iudiciorum suorum ministros, hæc, quę per paucorum superbiam, & quorundã imperitiam sunt turbata, componat,* & per hanc quam optabat definitionem componendas controuerſias ſperabat, dicens. lib. contra Collatorem, *confidimus Domini protectione præstandum, vt quod operatus est in Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Cęlestino, operetur & in Xisto, & in custodia Dominici gregis hęc sit pars glorię huic reseruata Pastori, & sicut illi lupos abiecere manifestos, ita hic depellat occultos.* Hæc S. Proſper verſus finem.

22 Horſmida quoque Pontifex ad accelerationem definitionis magis accenſus eſt propter quoſdam Monachos Scythas, qui Triſagio addere auſi sũt, ſub ſpecie pietatis, nempè, *qui crucifixus es pro nobis,* quorũ vafriciem his verbis depinxit, quod *eorum vna pertinacis cura propositi, rationi velle imperare, non credere. Contemptores autoritatum veterum, nouarum cupidi quæſtionum, ſolum putantes ſcientiæ rectam viam quamlibet concepta facilitate ſententiam, eiusque tumoris elati, vt ad arbitrium ſuum vtriuſque orbis putent inclinandum eſſe iudicium: nec in numero fidelium deputantes ſequaces traditionis paternæ, ſi ſuæ viderint cedere nolle sententiæ: docti crimina ſerere, obtrecta-*

tionum

tionum, venena componere, integrum Eccleſiæ corpus odiſſe, ſeditiones inſtruere, inuidiam concitare, & pro obedientia, quæ in Cœnobijs Principatum regularis obtinet diſciplinæ, obſtinationem pertinacis amare ſuperbiæ. Iſta in Monachos illos. Hæc autem ad Iuſtinum Imperatorem Papa ſcribebat. *Cauenda eſt ſubtilium magna circumſpectione calliditas, qui ingerunt difficilia, dum nituntur labefactare compoſita.* Vnde ex definitionibus eccleſiaſticis frenum imponendum docet, vt nihil amplius *quamlibet curioſus ſcrutator inquirat, aut opere, aut inſtitutione perfectus. Niſi fortè maluerit quiſpiam dubitare, quàm credere, certare quàm noſſe, ſequi dubia, quàm ſeruare decreta.* Hæc Iuſtino Pontifex ſcripſit.

23 Eodem motiuo inſigniti Archimandritæ, & Monachi ad Agapetum ſcripſerunt pro acceleratione definitionis contra hæreticos. *Quoniam igitur ex hac cauſa in multas domos eorũ, qui in excellentia ſunt, intrãt, & indecentia faciunt, captiuantes mulierculas quaſdã peccatis oneratas, quæ varijs ducuntur deſiderijs, & ſemper addiſcunt, & nunquam ad cognitionem veritatis venire poſſunt; verum etiam in ipſis proprijs domibus, & ſuburbijs altaria, & baptiſteria erigunt in oppoſitum veri altaris, & ſancti fontis, & omnia ſimul contempſerunt propter attributum eis patrocinium ab his, qui in domo Domini, & aliquo modo potentes ſunt: Nolite pati Beatiſſime, non vti ſolita fiducia ad refrenandum tantũ malum, ſed ſicut prius contra Anthimum inſurrexiſtis, & lupum, qui conabatur per pellem ouis, etiam tranſcendere oſtium eccleſiaſticorum ordinum, ſanctionum, & canonum, & qui latrocinanter mandram ouium tranſcenderat, pelle denudaſtis, & ipſummet demonſtratis, & procul à mandra expuliſtis, (vt inquit diuinus Gregor.)*

ſtudio

ſtudio reliquo ſuo circa Eccleſias,ſi tale malum in deſtru ctionem ſacræ fideiper ipſorum fiduciam prævalebit, & permittantur adhuc iſti ad corruptionem Eccleſiæ nidificare in domibus Dominorum,& in proprijs, & iniqua in ipſis facere.Hæc quidem dumtaxat portamus,licet incredibilia, & à diris doloribus incuruati, ſpem habentes ad clementiſſimum Deum, qui in tempore opportuno veſtrum aduentum nobis oſtendit.Quod ſicut Petrum, magnum Apoſtolorum Principem,his qui erant Romæ in depoſitionem Simonis Samaritani miſit ,ſic & vos miſit in depoſitionem Seueri,Petri, & Ioannis,& eorum qui ſimilia eis ſapiunt,& qui omnigenis honoribus circumfouentur ad inhonōrationem Dei,blaſphemiaſque, ac hæreſes, dabit vobis poteſtatem,coopitulante vobis piiſſimo,& à Deo cuſtodito Imperatore noſtro,iſtos expellere,de omni Eccleſia,tanquam inſidiatores, & violatores non ſolum ſanctiſſimarum Eccleſiarum,ſed & Politiæ ipsius. Nam cum hos ad ſuam malitiam conuenientia organa inſidiator boni diabolus inueniſſet, totum orbem terrarum commotum fecit, & SS.ſanguine terram contaminauit, & Ciuitates iugulationibus,& tumultibus turbauit. Vide quomodo etiam POLITIAE conducat quæſtionum fidei terminatio.

24 Accedit quod (vt ſcripſit Epiph.hær.64.ex Methodio de Origeniſtis) cum ſint interdum eloquentia prędiciti,inſipientium corda ineſcare poſſunt, niſi illis occurratur,*Nihil in ipsis ſanum eſt,ac firmum,ſed imaginatio ſolum decore verborum ad stupefaciendum auditores,& perſuasione inſtructa, non veritatis,neque vtilitatis gratia,ſed vt coram præſentibus orationem ſapiētem oſtentent. Hinc itaque orationes aliquando veriſimiles ad pulchritudinem,& voluptatem variegatæ præ-*

ſtan-

ſtantiores putantur his, quæ ad ſynceram veritatem expenſa ſunt, dum illarum DD. neque ad bonitatem, ac pietatem contendunt, ſed ad hoc, vt placeant, & ſucceſſum habeant, quemadmodum Sophiſtæ, qui mercedem ex orationibus exigunt, ſapientiæ laudibus vili precio cœpti, & ſequitur. *Antiquitus igitur valdè pauci expoſitores erãt, cũ hi qui tũc erant conarẽtur, non delectare, ſed iuuare praesentes. Ex quo autem deinceps ad leuitatem res deuenit, vt omnibus liceat interpretari ſcripturas, & omnes ad faciendum quidem bonum hebetati ſint, opinione referti; circa racionandum vero profectum fecerunt iactantes ſe, velut qui omnia cognoſcere poſſint, doceri quidem ſibi opus eſſe, confiteri erubeſcentes, contendere vero potius, ac prosilire velut Doctores aſſueti*, Et poſtea. *Sunt hi qui verborum prætextibus tragico more conati ſunt, velut mulieres, quæ forinſecus de induſtria ad fraudẽ ornantur, niſi quis cautè, & ſobriè fidem reſpiciat in his, quæ adhuc ſunt iuniores. Quare cauendum eſt, vt talem ſermonem in cor admittamus, antequam exactè consideremus, præoccupant enim ſępè impoſtores veros Doctores. Quemadmodũ etiã Syrenes vocis iucunditate, odium erga homines procul occultant, & fugientes ipſas alliciunt*. Et aliud ſimile affert. Quod ſint veluti pictores, *nam et hi nauium ſtructores, & nauigia imitati, conantur fabricare naues, & gubernare neſcientes, quare opere prętium eſt, quod deradentes colores, perſuadeamus pueris eiuſmodi pictores admirãtibus, quod neq; nauis, eſt nauis, neq; gubernator, ſed paries forinſecus ad delectationem coloribus ac picturis exornatus, & quod imitatores ſimulacri nauis ac gubernatoris ſunt tales, qui à coloribus, & non naui hæc expreſſerunt*, &c. *Verba enim diuinitus inſpiratarum ſcriptura-*

pturarum,quibus hi gloriam ſuam ad fraudem colorantes depingunt, iuſtitiam ac veritatem contumaciter nominantes,& iuſtitiam omnino non ſcientes,ſi quis auferat,quantum ipſos talibus nominibus denudatos,ſubſannandos eſſe putas? Ergo ne Eccleſiæ Catholicæ Nouatores illudant, detegendi ſunt per Eccleſiaſticas definitiones,vt hucuſque ſemper factum eſt, atque ſeruatum.

25 Hinc eſt,quod ne denudentur,& turpitudo oſtendatur,& conſtituantur iuxta diem natiuitatis ſuæ,veritatem Dei in iniuſtia detinẽtes, definitiones ſemper retardari procurarunt impij,& rebelles,cupienres in tenebris deliteſcere,& non ad lucem properare, ne eorum opera arguerentur. Sed rectè Ambr.lib.1. de Abrah.cap.2.*Latere crimin:ſæ conſcientiæ eſt, qui enim malè agit,iuxta Saluatorem,odit lucem,vt non arguantur opera eius.* Et vt idem dicit. *Semper perfidia nox eſt,qui lucem Chriſti nebulas obducere*, & quantum in ipſis eſt,fuſcare conantur.& Hier. ad Cteſiphontem. *Sola hæreſis eſt,quæ publicè erubeſcit loqui*, & aduerſus Pelagianos ediſſerens,contra eos tale dilemma elaborauit.*Aut bona ſunt quæ docent,aut mala.Si mala quid occulto miſeros iugulatis errore? Si bona, cur non proferenda in lucem?* Si vera ſunt, cur refugiunt iudicium?

26 Ad definitiones autem eius retardandas, varij varios prætextus commenti ſunt.Quidã definitiones retardabant,vel eorundem publicationẽ,quia politicis rationibus ſeditiones,& ſchiſmata fore ſuadebant. Hi fuerunt Eutychiani,qui Baſiliſcum,& Marcum Imperatores vrgebant, ne definitiones Chalcedonẽſis Synodi publicarentur,his verbis. *Nolite alia decreta*

 con-

contra literas veſtras generatim ſcriptas decernere. pro certò perſuaſi, mundum, ſi id feceritis, ſeditionibus euerſum iri, & mala à Concilio Chalcedonenſi orta, ob quæ quidem infinitę cędes factæ, ſanguisque ortodoxorum iniuſtè, & iniquè fuſus eſt, exigua admodum videri. Quæ ſuaſio Baſiliſcum attraxit, vt literis datis hæreſim Eutychianorum foueret. Verum poſtea contrarias litteras, ad depoſitum oculos dirigens, ſcripſit. *Apoſtolicam, & orthodoxam fidem ab initio in Eccleſijs conſeruatam, & ad noſtrum vſque imperium, & nobis iam regnantibus cuſtoditam, & in perpetuo cuſtodiendam, in qua baptizati ſumus; & credimus ſolam integram, firmamque retinendam, retentamque in omnibus Apoſtolicis orthodoxorum Eccleſijs, perpetuo continuandam decernimus, nullamque præterea quærendam eſſe.* Et Gelaſius Papa ad Anaſtaſium Imperatorem apud Baron. ann. 494. n. 6. *Nũquid nã, cũ ab aliquibus infeſtata religio eſt, quantacunq; potuit nouitate ſuperari? & nõ magis hoc inuicta permanſit, quo exiſtimata eſt poſſe ſuccumbere? Deſinant ergo, quæſo te temporibus tuis, quidã per occaſionem turbationis eccleſiaſticæ, pręcipitanter ambire, quæ non licet, &c.*

27 Non turbat Eccleſiaſtica definitio, ſed hæreſis potius, vnde tanto magis, ne turbationes oriantur, obuiandum. Conquærebatur quondã Theodoſius Epheſinus hęreticus Iconomachus cum Stephano Cęnobita, quòd ab eo in numero hęreticorum fuiſſet repoſitus, ac proinde aſſerebat Eccleſiam conturbatam. *Quonam tandem modo* (dicebat) *homo Dei animum induxiſti, nos omnes in hæreticorum numero reponere? teque ſupra Imperatorem, ſupra Patriarchas, ſupra Epiſcopos, ac cæteros Chriſtianos ſapere iudicaſti? an*

nos

nos omnes id molimur, vt noſtrarum ipſimet animarum iacturam faciamus? cur omnem Eccleſiam conturbaſti? Quid verò Stephanus? *Aduerte quid de Elia Propheta Scriptura prodiderit, nimirum quemadmodum ad Achab dixerit. Non conturbo Iſrael, inquit, ſed tu, & domus Patris tui. Neque enim ego ſum qui conturbo, verum hi qui contempta, veterum Patrum eruditione, nouum quidem dogma in Eccleſia inuexerunt. Nam ſi quicquid antiquitate præſtat, veneratione dignum eſt* (vt Baſilius dixit) *recentia vtique hæc, & adſcitita vehementer abſurda, atque imbecilla ſunt, vt quæ perſpicuè adulterini Eccleſiæ Catholicæ fœtus facti ſint, ac proinde non intempeſtiuè Propheticum illud mihi dicere in mentem venit, Reges terræ, & Principes cum mercenarijs paſtoribus, ac Regis proditoribus conuenerunt in vnum, aduerſus Chriſti Oeconomiam inania meditati ſunt.*

28 Sed in hoc emicuit Apoſtolicæ ſedis fortitudo, quod pſeudopoliticas rationes deſpiciens, poteſtatem ipſi traditam, & diuinã protectionem agnoſcens, à munere ſuo non deuiauit. Vnde S. Chryſoſt. ep. ad Innocentiũ ſic eum laudat, quod in Dei cauſis, nec cultum potentum, nec minas, & huiuſmodi formidauerit. *Animi oculis videmus veſtram illam fortitudinem, & ſynceram affectionem, conſtantiamque non mutabilem, & quod vos conſolari nos plurimum, & perpetuo cupiatis, quanto enim fluctus extolluntur ſublimiùs, & plures latent ſcopuli, vehementioreſque ſunt venti, & tempeſtates, tantò, & vigilantia veſtra augetur. Neque vos tanta prolixitas, neque tantum temporis interuallum, neque cauſarũ difficultates ſegniores reddidit: ſed perſeueranter imitamini optimos gubernatores, qui tunc maximè vigiles ſunt, quando eleuati fluctus, & mare intumeſcere,*

re, & multas aquas in nauim inundare, grauiſſimamq; interdiu nauem ingruere videntur.

29 Verum illam, & ſecuram regulam ab Auguſt. & Ambroſio traditam, nedum in praxi Pōtifices ſeruarunt, ſed, & in regulis iuris repoſuerunt in 6. *Vtilius ſcandalum naſci permittitur, quàm quod veritas relinquatur.* Quæ vnquam hęreſis potentium fauori innixa orbem non perturbauit? vnum ex multis exemplum profero. Ex Ariana perfidia, per quam nedum affinitates, cognationes (vt ſcribit Lerinen. cap. 6.) verum etiam vrbes, populi, Prouinciæ, nationes, & vniuerſum poſtremo Rom. Imperium funditus concuſſum eſt, emotum eſt, an propterea definitio contra Arium diſſimulata? certè vt ſcribit idem Sanctus. *Sacros Antiſtites à defenſione fidei maiorum, nulla vis depulit, non minæ, non blandimenta, non vita, non mors, non palatium, non ſatellites, non Imperator, non Imperium, non homines, non dęmones, quos pro religioſæ vetuſtatis tenacitate, tanto munere Dominus dignos iudicauit, vt per eos proſtratas repararet Eccleſias, extinctos ſpiritales populos viuificaret, deiectas Sacerdotū coronas reponeret, nefarias illas nouellę impietatis non litteras, ſed lituras infuſo cęlitus Epiſcopis fidelium lacrymarum fonte deleret, vniuerſum poſtremo iam penè mundum, ſęua repentinæ hęreſeos tempeſtate perculſum, ad antiquam fidem à nouella perfidia, ad antiquam ſanitatem à nouitatis vęſania, ad antiquam lucem à nouitatis cęcitate reuocaret.* Vnde tantum abeſt vt ſcandala creuerint, quod celerrimè ex definitione Nicęna fuerint depreſſi. Quod agnoſcēs Cōſt. Imperator, in 6. Synodo eā reddit rationē accelerationis definitionis fidei à Sacerdotibus ſūmis, quia Imperij pax, ex fidei cauſarū terminatione manabat.

In

In pace namque fidei compactam à Christo dilectam rempublicam confidimus. Hęc ille. *Licet ergo in Regno Italico ſurrexerit alter Acab* (dicebat Iuuo Carnotenſis epiſt. 18. ad Hugonem creatũ legatum à Papa Vrbano, diffidentem tamen non poſſe rumoribus Italicis ſubueniri) *vel in alio Regno hęreſis nouella oriatur prę-ſumptio, in Gallia autem, vel Germania altera Iezabel quærentes altaria ſuffodere, Prophetas occidere, non eſt tamen dicendum Eliæ, relictus ſum ſolus, & quærunt animam meam, nę diuinum dicat ei reſponſum: reliqui mihi ſeptem millia virorum, qui non curuauerunt genua ſua ante Baal. Licet ad placidum Herodis ſaltet Herodias, petat caput Ioannis, concedat Herodes, dicat tamen Ioannes, non licet tibi vxorem tuam exordinatè relinquere, & contribulis tui coniugem, vel pellicem in coniugiũ habere. Licet Balaam doceat Balac edere, & fornicari, Phinees tamen non parcat Iſraeli, cum Madianita fornicanti. Licet ad perſuaſionem Simonis Nero Petrum liget, incarceret, non minus tamen Petrus Simoni dicat, Pecunia tua tecum ſit in perditione. Quantum enim ſtudioſius peruerſorum temeritas, & audacia rectitudinis ſtatum labefactare conatur, eò vehementius eſt eorum improbitati reſiſtendum, & religioni Chriſtianæ conſulendum, & lamentabilibus Eccleſiæ ruinis obuiandum. Non hęc,* ſubdit Iuo, *quaſi ignoranti ſcribo, ſed perſuaſum eſſe vellem tuæ paternitati, vt iterum manum ad aratrum mitteres, & de agro Domini ſpinas quoque poſſes, euellere, & ſemina quæque meſſem latura ſuperſeminare non differres.*

30 Alij definitiones retardarunt, quod ſe Catholicos eſſe mentiebantur, & præ pietate bellum ſuſcipere, per omnia exactèque defendere. Sic ſcribit Baſilius

epiſt.74.*Iam ad defenſionem mutui belli, & diſſidij excogitatus eſt, quibuſdã hic prætextus, vt ſimulent ſe ortodoxiam vlciſci, & quò proprius contegant inimicitias, pietatis ſe gratia hoſtes nobis factos videri volunt. Alij verò quò caueant ne de erroribus, & commeatis hiſce turpiſſimis argui poſſint, plebem ad mutuam contentionẽ inſtigant, veſanamque reddant, & publicis poſtea malis, ſua ipſorum delicta obſcurent. Quocirca, & inconciliabile eſt hoc bellum propter quod, qui malè egerunt; veram pacem ſuſpectam habent, ac metuunt, vt quæ turpitudinis ipſorum ábſcondita in lucem productura ſit. Interea rident nos infideles, nutant qui modica ſunt fidei, fides ipſa in ambiguum vocatur, ignorantia offunditur mentibus, propterea quod formam ac ſpeciem veritatis prętexunt, qui ſermonem verſutè adulterant. Silent enim piè docentium ora, reſoluta eſt quauis blaſphema lingua,* &c. Vnde propter hęc componenda ep.52. ad Epiſcopum Romanum ſcribendum, vt hæc omnia componeret, Epiſcopis ad quos ſcribebat, perſuaſit.

31 Interpellatus quoq; eſt Zoſimus à Cęleſtio, ne ab Apoſtolica Sede doctrina eius damnaretur, qui taliter librum ſuæ doctrinæ hęreticè concinnarat, vt ortodoxè ſentire videretur, adiungens: *Si forte, vt hominibus quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit, veſtra ſententia corrigatur.* Vnde factum eſt, vt *lenius egerit*, vt ait Auguſt.2.con.epiſtolas Pelag.c.3.*quã ſeuerior poſtulabat Eccleſiæ diſciplina*. Sed non reprehendendus Zoſimus, quia Cęleſtium audiri poſtulantem, eius iudicio reſiſtentem, Apoſtolicæ cenſuræ ſua dicta ſubijcientem, ad audientiam recta ratione admiſit, qui etiam ſuauiter medendum exiſtimabat, vnde librum confeſſionis probauit, & damnationem inculpabiliter diſtulit;

nam,

nam,vt dicit Auguſt.*Libellus Cęleſtij Catholicus dictus eſt, quia catholicæ mentis eſt; ſi qua fortè aliter ſapit, quàm veritas exigit,non ea certiſſimè definire, ſed detecta,& demonſtrata reſpicere:*& breuius,ex eodem,*voluntas emendationis*,nempè Cęleſtij, *non falſitas dogmatis approbata eſt*,& vt dicit inferius: *Quicquid interea lenius actum eſt cum Cęleſtio,ſeruata dumtaxat antiquiſſimæ, & robuſtiſſimæ fidei firmitate, correctionis fuit clementiſſima ſuaſio, non approbatio exitioſiſſimæ prauitatis*,Illo autem hęretico detecto,repetita ſentētia Innocentij,à Zoſimo damnatus eſt, *& quod ab eodem Sacerdote poſtea Cęleſtius, & Pelagius repetita authoritate damnati ſunt, paululum intermiſſa, iam neceſſariò præferenda ratio ſeueritatis fuit, non præuaricatio prius cognitæ,vel noua cognitio veritatis.*

32 Alij verò definitionem Eccleſiaſticam eludebant, quòd dicerent,quęſtiones controuerſas ad fidem non pertinere,vt deprehenſi non criminaliter,ſed ciuiliter erraſſe viderentur. Sic Pelagiani cum vrgerentur, ex Auguſt.2.con.duas ep.Pelag.lib.3.cap 10.quęſtiones de gratia,& libero arbitrio ad fidem pertinere non putabant,contra quos Auguſt.lib.2.cap. 23. oſtendit alias eſſe quæſtiones,quæ fidem concernunt, alias in quibus ſalua pace,Catholici tractatores inter ſe diſſentire poſſunt: quam partitionem S.Gregor.Niſſ agnouit lib.de vita Moyſis.Et Hęretici recentiores eo prętextu definitiones eccleſiaſticas traducūt,qđ nō reſpiciāt (aiunt) fundamētales (quos dicūt) articulos,ſed adiaphoros,qui citra ſalutis diſpēdiū credi,vel nō credi poſſunt.Vnde M.Antonius de Dominis in ſuo conſilio p.29.ſic ſcripſit. *Paratus ſum communicare cum omnibus, quamdiu in eſſentialibus noſtræ fidei articu-*

lis,& Symbolis antiquæ Chriſti Eccleſiæ conuenimus: ſi tamen nouos articulos, ſiuè ſacræ ſcripturæ apertè contrarios ſiuè à Symbolis prædictis alienos, ſimul omnes deteſtemur. Vaſta certè, & vaga hęreticorum profeſſio, quæ hac via cunctas ſectas ferè amplectitur, paucas excludit.

33 Diſtulit quandam definitionem Victor de die Paſchatis celebrando proximè poſt 14. Lunam Martij Irenęo adhortante Victorem, ne tot Eccleſias Aſiaticas, cum quibus prædeceſſores eius communicauerāt, à Chriſti corpore ſepararet; prudentia ergo ſumma fuit (ſicut præceſſorum) Victoris non definire, ſed tolerare, fortè ne ſi zizania euulſa eſſent, eradicaretur ſimul, & triticum; vel fortè quia, vt dicit Bellarm. de obſeruatione quæſtio erat, non dogmate, quod colligitur ex Euſebio 5. Hiſt. cap. 24. dicente, quòd, *Irenęus Victorem, ne tam multas Eccleſias omnino propter traditionis, ex antiqua conſuetudine, inter illas vſurpatæ obſeruationem, à corpore conuerſæ Chriſti Eccleſiæ penitus amputet, cum pleraque alia, tum iſta appoſitè, & conuenienter admonet*. Verum cum ex Blaſtj dogmate, diuerſitas obſeruationis Iudaico more, ſecum etiam afferret hæreſim Iudaicam, maturè illi occurrendum duxit Victor definiendo contra Quartadecimanos, cuius decretum Nicęni Patres ſecuti ſunt, ex Euſeb. 3. de vita Conſtantini cap. 17. & hæretici deinceps habiti ex Ephiph. hæreſ. 50.

34 Euulgarant quoq; Romæ Origeniſtæ libros Periarchon Origenis (vt ſcribit Hieronymus ep. 18.) vt *Sacerdotes quoque, ac nonnullos Monachorum, maximè ſeculi homines in aſſenſum ſui traheret, ac ſimplicitati illude-*

luderet Epiſcopi,nempè Siricij, qui *de ſuo ingenio cæteros extimabat*.Vnde à Ruffini dãnatione abſtinuit.*Sed excuſandus etiam Siricius*,ait Baronius anno 397. nu. 22.*Ruffinus.n.verſionẽ Periarchon ſuam eſſe negabat, tum quia Origeniſtæ ſe Catholicos eſſe mẽtiebantur,vnde ex ſimplicitate,& innocentia ſua tales eſſe exiſtimãs, gladio mucronis non ſe accinxit,ad eos de corpore ſeparandos*.Verum idem annalium conditor aduertit,quãcitius Siricium è viuis exceſſiſſe, & ſucceſſiſſe Anaſtaſium,magnum Origeniſtarum oppugnatorem, & ſubdit dignam tanto Cardinali obſeruationem.*Sæpe quidem atque pauendis eſt demonſtratum exemplis,vt Pontifices illi,qui cauſam fidei paulo ſegnius tractauerunt, ac remiſſius certauerunt,à Chriſto primario omnium paſtore,quàm celeriter ex hac vita ſubducti, adeo vt manifeſtè fuerit declaratum,ſummo,iugique ſtudio,ſpecialique diligentia ſemper inuigilaſſe ſuper Romanam Eccleſiam Diuinam prouidentiam, ne qua vel leui ſaltem ſuſpicione hæreticæ ſuſpicionis aſpergatur.*

35 Sed eo etiam nomine alij definitiones eccleſiaſticas retardare contendebant,quod dicerent Eccleſiam non ſe intromittere debere de ſubtilioribus,& difficilioribus quæſtionibus, quæ magis videntur ex ingeniorum contentione exoriri, quàm ex ſtudio veritatis.Sed hæc fuit Arianorum quærela,quam Imperatore Conſtantino ſuggeſſerunt,ſic enim Imperator Cõſtantinus apud Euſ. lib.2.de vita Conſtant. vbi Arius in Alexandrum inſurrexiſſet,vtrique litteras deſtinauit,inter cætera, dicens,quòd *tales quæſtiones, quales nulla lex canonuè eccleſiaſticus neceſſariò præſcribit,ſed inanis diſſoluti ocij certatio proponit, licet ad exercendi*

in-

ingenij acumen inſtituantur, tamen interiore mentis cogitatione continere debemus, & neque in publicos populi conuentus temerè efferre, neque vulgi auribus inconſultò concredere. Quotus quiſque enim, qui rerum tam grauium, tantaque obſcuritate inuolutarum vim, vel ſatis accuratè peruidere, vel pro dignitate explicare valeat? Et Cęleſtius eiuſque aſſeclæ Zoſimum Papam à definiendo retardare putabant hac eadem ſuggeſtione. Vnde Zoſimus ad Epiſcopos Africanos ſic ſcripſit apud Baron. anno 417. num. 22. *Ipſum quoque ſane Cęlestium, & quoſcunque, qui eo tempore regionibus aderant Sacerdotes admonui, has tendiculas quæstionum, & inepta certamina, quæ non ædificant, ſed magis deſtruunt, ex illa curioſitatis contagione profluere, dum vnuſquiſque ingenio ſuo, & intemperanti eloquentia ſupraſcripta abutitur; cum in hoc etiam magnorum virorum nonnunquam cum ipſis authoribus ſcripta periclitantur; poſt, permultam temporis miſeriam interpretatus arbitrio.* Et poſtea. *Commoneo, & iam ingenia veſtra, ſanctarum omnium ſcripturarum, quæ ſecundum traditionem Patrum, & maiorum præcepta ſunt, præſcriptis obſeruationibus cuſtodire.* Hæc ille, antequam venenum detegeretur, & technæ aduerſariorum patefierent. Sed vbi compertum eſt eas quæſtiones quamuis difficiles ad fidem Catholicam pertinere, illico hęreſis damnata, fides Catholica aſſerta.

36 Cęterum præclarè Andradius lib. 2. de ſcript. & tradit. pag. 179. & 180. dicit, quod res abſtruſæ, & ad fidem impertinentes non definiuntur, nec definiri patietur Spiritus ſanctus: V. G. an materia cęli differat à materia inferiorum, nec (ait) ad hoc dari Spiritum ſan-

ſanctum, vt definiat tales quæſtiones naturales curioſas, fidem non tangentes. *Claues enim*, ait, hoc eſt, *ſummam*, Eccleſiæ *iuriſdictionem Romanis Pontificibus tributam eſſe à Chriſto, inquit S. Thomas propter bonum fidei, & pacis Eccleſiæ.* Subdit. *Hoc Pontificum dignitatẽ non ſolum deijcit, ſed etiam amplificat, eo namque illorum mihi dignitas ſanctior, & auguſtior eſſe videtur, quò fuerit Eccleſiæ rationibus, atque neceſſitatibus magis alligata; neque enim poteſt illum eſſe diuinum, & ſacroſanctum, quod ad Eccleſiæ ſuæ ſplẽdorem, & dignitatẽ tuendam Chriſtus Ieſus comparauit. Spiritus ſanctus verò Eccleſiæ moderator, non eſt curioſitatis inſtitutor, ſed neceſſitatis; non temeritatis fautor, ſed pietatis.* Et concludit, *cenſeo*, inquit, *in quæſtionibus pacandæ tamen, & inſtituendæ Eccleſiæ accommodatis, errare illos, ac falli, nunquam poſſe* [*admittens in impertinentibus poſſe*] ſed poſtea ſubdit. *Quod ſi quiſquam fieri poſſe neget, vt Põtifex, qui errare definiendo nequit, ea in animum inducat ſacris myſterijs adiungere, quę minimè ſunt Eccleſię rationibus neceſſaria, ſed eodem cenſeat afflatu ab inanibus definitionibus retardari, quò ad rectè definiendum inducitur, minimè tunc moror, dummodo ea tamen cenſeamus, à Romanis Pontificibus atque Concilijs definiri poſſe, quæ Chriſti ſunt Eccleſiæ aliqua ex parte neceſſaria, ſitque eo auguſtior, ſacroſancti illius iudicij maieſtas, quò grauioribus ſe cauſis ad ſententiam pronunciandam adiunxerit.* Hanc viam iudico magis dignitatem Pontificis illuſtrare, dicendo, quod Rom. Pontifex ab huiuſmodi quęſtionibus definiẽdis à Spiritu ſancto retardatur, quàm dicendo, ſi eas definiat impertinentes quęſtiones, à Spiritu ſancto deſtituatur.

nam

nam ſicut Pontificis diligentia ita peruigilat, vt dicit Gelaſius. *Vt nulla rima prauitatis, nulla prorſus contagione maculetur*, ita vigilat ne quid extraneum, etiam ſi contrarium non ſit admiſceatur. In rebus verò ad fidem Catholicam pertinentibus etiam difficilioribus non tacet, vt quod creditur ad fidem Catholicam non attinere, non promatur, vel adſtruatur. Prudentię tamen Apoſtolicæ Sedis reſeruata, & reſeruanda expedientia definitionum cum circumſtantijs temporis loci, &c. agentis enim vniuerſalis eſt altiorem vniuerſalem reſpicere, publicum videlicet Eccleſiæ bonum, & tranquilitatem.

CAP.

CAPVT XIX.

In huiuſmodi definitionibus non temerè, ſed maturè procedunt, depoſitum inſpiciendo ſcripturam Traditiones, Concilia, Præceſſorum decreta, Patrum ſensũ, atque conſenſum. Et calumniæ Spalatenſis confutantur.

1 CVm ergo, tot ſint prærogatiuæ Pontificis ſummi in conſignando depoſito, vt Spiritu Dei regatur, & agatur, poſſet alicui videri, nullo opus eſſe conſilio in definiendo, ſed inconſultis ſcripturis, Patribus, &c. propria authoritate definire poſſe. Primo, quia ſi bene fortunati (ex Ar. de bona fortuna) non expedit conſiliari, quoniam mouentur, & diriguntur ab authore naturæ, qui eſt melior omni intellectu, & humano conſilio, incertæ namque prouidentiæ noſtræ, diuinæ vero motiones infallibiles. Vnde qui minus vtuntur ratiocinationibus magis diuinos inſtinctus inſequuntur: multo magis videri poſſet in Pontifice definiente, non requiri conſilium, vel conſultationem, cum diuino moueatur inſtinctu.

2 Secundò, quia cum in eo reſideat ſpiritus ſapientiæ, & conſilij, vt dictum eſt, ad quem pro conſilijs, & conſultationibus omnes fideles recurrunt, abſurdum

eſt,

eſt,vt aliena conſilia expoſcat,qui conſilia petentibus tradit.Sed & cum ſit vertex, & princeps paſtorum,& Doctorum magiſter,abſurdum eſt Pontificem in eum ordinem redigere,vt ab inferioribus erudiatur.

3 Tertiò,quia Conſiliarij ſint Patres in Concilijs,Papa ſuperior eſt Concilio. Si Cardinales,non aſſiſtunt Papæ per modum limitationis poteſtatis illius,nec integrant vel faciunt vnum corpus cum Papa,ſicut Capitulum cum Epiſcopo,ſed aſſiſtunt per modum miniſterij. Si verò Doctores inferiores inſpicias, multo minus Conſiliarij dicendi ſunt. Quod ſi conſenſum eorundem Cardinalium,Epiſcoporum, DD.requirere non tenetur,quinimo,ne turbetur ordo Hierarchicus, poteſt illis quamuis inuitis reluctari,pari ratione conſilium non debet expoſcere.

4 Quarto,accedit,quod nullis legibus videtur conſtrictus Pontifex.Vnde ſi Princeps ſecularis legibus ſolutus eſt.l.princeps de legatis,multo magis ſũmus Princeps,cuius poteſtas à Deo illi attributa, vt nullis humanis legibus adſtricta ſit, ita nec legalibus conſilijs alligata.Et difficile eſt aſſignare quod de iure diuino, vel naturali conſilia petere teneatur. Et dato, quod conſilia expoſcat Pontifex, in definitionibus tamen, Doctores multi magni nominis ,in Papa non ad neceſſitatis, ſed congruitatis titulum reducunt,conſiliorum requiſitionem.

5 Vltimo.Si non peteret conſilium, non propterea actus nullus redderetur; ergo ſignum eſt non requiri conſilium de neceſſitate.Hæ ſunt ratiocinationes,quę conſultationem,& conſiliationem à Pontifice ablegare videntur.

6 Sed extra omnem controuerſiam eſt,Rom. Pontifi-

cem,

cem, in quacunque re decernenda ſecundum fidei regulas pronunciare, & iuxta illas examinare, quod rectum eſt, explodere quod adulterinum, ac proinde ijs teſtimonijs niti oportere, ex quibus veritas determinanda eſt, quod abſque conſultatione, & inquiſitione fieri non poſſe, mox manifeſtum apparebit. Sciendum ergo eſt, quod Pontifex in definitionibus non ſe habet, vt principale agens, ſed vt miniſter Dei, & miniſter obiecti fidei reuelatæ. Eſt autem de ratione inſtrumenti, vt non agat per propriam formam, ſed per formam ſibi ſuperadditam, vel virtutem, vel motionem, cum producat nobilius ſe, ad differentiam agentis, qui quando producit aliquod ſibi proportionatum, non requirit ſuperadditam virtutem, vel motionē, vt cum ignis producit ignem, vnde cū aqua maris circulariter mouetur, nihil ei imprimitur, ſed ad fluxum, & refluxum requiritur impreſſio Lunæ. Idem videmus in artificiatis inſtrumentis, poteſt enim ſerra ſibi effectum proportionatum facere, ſed non ſuperexcedentem, vt ſcindere, niſi ex motione agentis. Et in inſtrumentis quoque ſupernaturalibus poteſt aqua humectare, ſed non propria virtute producere gratiam, niſi eleuata virtute diuina, vt in baptiſmate, &c. Comparatur autem Pontifex Deo mouenti, ſicut agens inferius ſubordinatum ſuperiori, & tanquam inſtrumentum ad primam cauſam, non quidem inanime, vt eſt aqua in baptiſmate, quæ ita agitur, vt ſe non agat, vel mouetur; ſed veluti miniſter reſpectu Domini qui, & inſtrumentum animatum dicitur. Vnde, & Apoſtolus dicit ad Cor. 1. c. 4. *Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti*. Quare ad effectus ſibi proportionatos diſcurrendi, & ratiocinandi, nulla opus eſt virtute impreſſa cęte-

cęterum ad effectus ſupernaturales (cuiuſmodi eſt definitio de fide, qua ſcrutatur Pontifex profunda Dei) requiritur motio diuina, ſicut diuina illuſtratio, & huiuſmodi. vnde S. Maximus in ſerm. 1. de SS. Petro, & Paulo, cum dixiſſet, quod lingua Petri eſt *clauis cœli*, Subdit. *Non eſt ergo clauis mortalis artificis aptata manu, ſed data à Chriſto poteſtas iudicandi.*

7 Hęc autem diuina motio, & eleuatio propriam operationem non excludit, quæ eſt operari per rationem, & voluntatem. Vnde nec diſcurſus, vel conſiliatio humana excluditur. Propter quod dicitur, quod Eccleſiaſtica definitio facta à Pontifice in medijs eſt diſcurſiua, in concluſione autem eſt ex inſtinctu prophetico, eiuſque vox Diuina eſt, & ſi per homines exerceatur. Inde prouenit, quod hæreſis ſit manifeſtaria concluſioni definitæ reluctari: medijs verò, quia interdum non ſunt neceſſaria, ſed probabilia, ſub perfidiæ pœna aſſentiri non arctamur, nec vt indubitata recipere: & ob eandem cauſam fidelis definitæ concluſionis rationem, à Pontifice non expoſcit, quia diuinitus eſt dictata. *Habes* (dicebat Cicero relatus à Lactantio lib. 2. de origine erroris cap. 7.) *Balbè quid Cotta, quid Pontifex ſentiat, fac nunc, vt ego intelligam quid tu ſentias, à te enim Philoſopho rationem religionis accipero debeo, Maioribus autem noſtris etiam nulla ratione reddita, rationis eſt credere.* Propterea etiam nec ipſe Pontifex rationem ſententiæ diffinitæ reddere tenetur, quia quod definit eſt legislatio Spiritus, dicente Chryſoſtomo ſerm. 3. de prouidentia. *Neque legiſlator ipſe, cum de his doctrinam agit, & rationem adijcit, quæ docet non eſſe malam, ſed ſolum prohibet, &c.* Attamen ratione vtitur Pontifex, media decidendæ controuerſiæ, via, & ra-

& ratione inueſtigat, eaque humanitùs pręſtat, quæ ſunt præſtanda, vt eleuetur diuinitus, nam ſi vt credat fidelis rationem credendi exigere non debet, media non debet relinquere, definiens, vt faciendo, quod in ſe eſt, ex diuina motione eleuatus, arctet fideles ad credendum.

8 Et quis niſi Deo inimicus talem libertatem definiendi ſine maturitate, & conſilio Pontifici affiget? *Nihil certè*, vt ponderauit Cic. 1. de natura Deorum, *eſt temeritate turpius, neque quidquam tam indignum ſapientis grauitate, & conſtantia, quàm aut falſum ſentire, aut quod non ſatis exploratè perceptum ſit, & cognitum, ſine dubitatione defendere.* Quanto magis definire, & ad credendum velle aſtringere, diligētia huma na non prętermiſſa. Sed & cum Pontifex iudex ſit cōtrouerſiarum finiendarum, certum eſt, quod cum Iudex ſit lex, & regula animata, leges intueri debet, per quas dirigatur; omniaque præſtet, quæ ad normam iudiciariam pertinēt. Hinc orta controuerſia de legalium obſeruatione, quamuis S. Petrus Apoſtolorum Princeps, & totius Eccleſiæ Catholicæ caput, ex chariſmatibus diuini Spiritus, per quem etiam libros Canonicos, hoc eſt, epiſtolas condidit, & ex immediata reuelatione Spiritus Sancti decidere potuiſſet, formā tamen tradidit Eccleſiæ definiendi, quæ à ſuis ſucceſſoribus ſemper hucuſque ſeruata eſt, atque ſeruabitur. Nam antequam è tribunali ſententiam proferret, dicit Scriptura Act. 15. *Conuenerunt Apoſtoli, & ſeniores videre de verbo hoc; cumque magna conquiſitio fieret*, Petrus dixit, &c. *vide*, ait Chryſoſt. hom. 32. *primū inquiſitionem, & diſputationem fieri; & tunc ipſe dicit*, &c. Qui mos etiā in Cōcilijs ſeruatus eſt. Vnde Bullengerus

gerus hęreticus ſubſcribens in hoc,cum Caluino, veritati Catholicæ, ait, *Palam hoc loco admonemur ad Apoſtolicos viros pertinere,rerum ad fidem pertinentium quæſtionem.Non enim dicit Lucas* (Caluinus ait) *totam Eccleſiam congregatam,ſed eos,qui doctrina, & iudicio pollebant, & qui ex ratione officij huius cauſæ legitimi erant Iudices; fieri quidem poteſt,vt coram plebe habita fuerit diſputatio,ſed ne ad tractandum cauſam,vulgus promiſcuè fuiſſe admiſſum quiſpiam putaret, Lucas disertè Apoſtolos,& Presbyteros nominat,ſic vt magis idonei erant cognitores.Cæterum ſciamus formam hic & ordinem in cogendis Synodis diuinitus præſcribi, quum exorta eſt aliqua controuerſia, quæ aliter componi nequit.Hic etiam mos* (addit Bullingerus) *à Sanctis olim Epiſcopis,ad Apoſtolorum imitationem,diligenter cuſtoditus eſt verè,& ortodoxè.* Vnde & multa Cōcilia Prouincialia aduerſus hęreticos celebrata, & matura diſcuſſione hęreſes exploſę,Romę ſub Victore, Hieroſolymis ſub Narciſſo,&c.ex Niceph.lib.4.c.22. Etiam in Generali Concilio Nicęno, vbi & ſi de re minimè apud Orthodoxos controuerſa, Arius in materia conſubſtantialitatis Filij Dei cęcutiret; nihilominus, vt ponderauit Canus 5.de loc.c.5.ex Ruffino,*Per ſingulos dies agitabatur Conuentus, nec facilè aut temerè de re tanta ſtatuere audebant Patres.Vocabatur frequenter in Concilium Arius, & aſſiduo tractatu aſſertiones eius diſcutebantur,& quod aduerſus hęc teneri deberet, aut ſtatui ſumma cū deliberatione quærebatur*.Eadem iudicij forma in alijs Cōcilijs obſeruata eſt, vſque ad nouiſſimum Tridentinum, ad quod etiam hęretici ad diſputandum inuitati, & ſignanter, quòd cauſę controuerſę non temerè, & ex placito, ſed ſecundum

ſcri-

ſcripturam,Patrum ſententias,&c.finirentur.

9 Sed non ſemper pro quacunque hęreſi Concilia Generalia à Pontifice indicta. Vnde cum Pelagiani ſe iactarent,ideo ſe non eſſe victores, quia non illis datũ eſt,quale deſiderabant examen (gloriam enim hanc captabant,vt propter eos Orientis, & Occidentis Synodus cõgregaretur) illis reſpõdit S.Aug.ad Bonifaciũ ſcribens lib.4. cap. 12. *An verò congregatione Synodi opus erat,vt aperta pernicies damnaretur? quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit,cum potius rariſſimè inueniantur,propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit, multęque ſint,atque incomparabiliter plures,quæ vbi extiterunt, illic improbari,damnarique meruerunt,atque inde per cęteras terras deuitandæ innoteſcere potuerunt*; ibidemque dicit idẽ S.D. *Dedit vobis Eccleſia Catholica iudicium quale debuit,vbi cauſa veſtra finita eſt.* Sic multa Concilia Prouincialia congregata ſatis fuerunt, vbi Pelagius damnatus eſt,ſicut & contra alios diuerſos hęreticos, diligentia,maturitate præmiſſa; quæ Concilia à Pontificibus Rom.diligenti trutina expenſa,vel tacitè, vel expreſsè confirmata ſunt.

10 Verum nec ſemper Generalis, vel Prouincialis Cõcilij præmiſſis tractatibus, ſed ſola Pontificis definitione, diligentia tamen pręmiſſa, innumeræ hæreſes exploſæ, & ſacroſanctum depoſitum conſignatum, dogmata explicata,& quid credendum, vel non credendum,fidelibus præſcriptum. Talia deprehendes in epiſtolis decretalibus,& extrauagantibus, vt longum ſit modo omnia recenſere; idque rationabiliter, vel propter bellorum incurſus, vel alias rationabiles cauſas (vt dicetur infra) à ſolo Apoſtolico throno con-

trouerſiæ ſunt ſopitæ. Illud tamen ſemper ſolemne fuit Romanis Pontificibus, quòd in huiuſmodi fidei controuerſijs, non inconſultò, vel temerè, ſed ſumma grauitate, ac maieſtate proceſſerunt. vnde egregiè S. Leó epiſt. 8. ad Flauianum. *Nos qui Sacerdotum Domini matura volumus eſſe iudicia, nihil poſſumus, incognitis rebus, in cuiuſquam partis præiudicium definire, priuſquam vniuerſa, quæ geſta ſunt, veraciter audiamus.* Propter hęc, Columbus, &c. Primates, & Epiſcopi prouinciarum Africæ, Numidiæ, Bizaceni, & Mauritaniæ ad Theodorum Papam. *In fidei negotijs examinandis recurrentes*, aiunt illi, quòd R*omano Pontifici in honorem Beatiſſimi Petri, Patrum decreta, peculiarem, omnē decreuere reuerentiam, in requirendis Dei rebus, quæ omnino, & ſolicitè debent, maximè vero iuſtèque ab ipſo Præſulum, examinari vertice Apoſtolico, cuius vetuſta ſolicitudo eſt, tam mala damnare, quam probare laudanda.* Et Epiſcopi Terraconenſes ad Hil. ep. 2. ſic dicunt. *Nos Deum in vobis primitus adorantes, cui ſine quęrela ſeruitis, ad fidem reuertimus Apoſtolico ore laudatā, inde reſponſa quærentes, vnde nihil errore, nihil præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione præcipitur.* Et 35. q. 9. cap. *ad Apoſtolicæ*, ſic dicitur. *Apoſtolicæ Sedis ſententia, tanta ſemper conſilij moderatione concipitur, tanta patientiæ maturitate decoquitur, tantaque deliberationis grauitate profertur, vt retractari nō egeat, &c.* Sed & Auguſtinus cum alijs Epiſcopis epiſtola ad Innocentium (quæ eſt 92. inter ep. Auguſt.) pro definitione recurrens aduerſus Pelagianos, ſic dicit. *Sed arbitramur, adiuuante miſericordia Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui te, & regere conſulentem, & orantem exaudire dignatur, authoritate Sāctitatis tuæ, de Sanctarum*

ſcri-

ſcripturarum authoritate deprompta, facilius qui tam peruerſa, & perniciosa ſentiunt eſſe ceſſuros, &c. Cernis ergo non prętermiſſam diligentiam orantis, & conſulentis Innocentij, qui in Epiſtola ſua, vbi Africanos Patres laudaſſet, quòd quæſtiones fidei ad Sedem Apoſtolicam decidendas obtuliſſent, tandem Pelagianos tali definitione percuſſit. *Quare Pelagium, Cęleſtiumq; ideſt inuentores vocum nouarum, quæ ſicut dixit Apoſtolus, ædificationis nihilum, ſed magis vaniſſimas conſueuerunt parere quæſtiones, Eccleſiaſtica communione priuari, Apoſtolici vigoris authoritate, cenſeri.* Similiter cum ad Innocentium Secundum S.Bernardus ſcripſiſſet, pro damnatione doctrinæ perfidi Petri Abailardi, ſic reſpondet Innocentius epiſt. inter opera Bernardi 195. *Nos itaque, qui in B.Petri cathedra, cui à Domino eſt dictum, & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos, licet indigni reſidere conſpicimur, communicato fratrum noſtrorum Epiſcoporum, & Cardinalium conſilio, deſtinata nobis à veſtra diſcretione capitula, & vniuerſa ipſius Petri peruerſa dogmata, Sanctorum Canonum authoritate, cum ſuo authore damnauimus, eique tanquam heretico, perpetuum ſilentium impoſuimus.* Et Anſelmus in cap. 1. de Incarnat. Verbi ad Vrbanum. *Ad nullum itaque alium rectius refertur, ſi quid contra Catholicam fidem oritur in Eccleſia, vt eius authoritate corrigatur, nec vlli alij tutius, ſi quid contra errorem reſpondetur, oſtenditur, vt eius prudentia examinetur.* Alexander quoque eius nominis. 3. in Concil. Later. p.2.c.8. ſic Vigilienſi Epiſcopo reſpondit. *Cum Rom. Eccleſia ſit mater Eccleſiarum omnium, & magiſtra, cogimur ex debito ſuſcepti honoris, & regiminis, prout Dominus nobis dederit reſpondere conſultationibus ſin-*

gulorum, vt *dubia quæſtiones Apoſtolicæ Sedis prouidentia, enodentur*. Vide prouidentiam, & prudentiam in definiendo, tot teſtibus confirmatam.

11 Certè prouidentia, & prudentia humana (quæ finẽ aliquem pro medio aſſequendo reſpicit Ar. teſte 6. Eth.) conſilia ſupponit, prudentis enim (ait) eſt benè poſſe conſiliari: & electio mediorum ad finem, quam reſpicit prudentia, ab eodem definitur, quod ſit *appetitus præconſiliati*: & tantò altior eſt prudentia, & prouidentia, quantò altior eſt finis, quem reſpicit. Vnde ſicut prudentia politica, quę reſpicit bonum ciuitatis, vel regni, eſt ſupra prudentiam œconomicam, vt hęc illa, quæ ordinatur ad bonum proprium; ita prudentia Hierarchica Summi Pōtificis altior eſt politica. Propterea, ſicut prudentiæ ſimpliciter dictæ (ex Auguſt. lib. de moribus Eccleſiæ) ſunt, *excubiæ, atque diligentiſſima vigilantia, ne ſubrepente paulatim mala ſuaſione fallamur*; multo magis prudentię Pontificis, hę eędem Comites indiuiduę, adiunguntur.

12 Sicut autem in negotijs humanis in rebus manifeſtis non inquiritur. Sed ſtatim ratio iudicat, nec requiritur conſilij inquiſitio, ſed ſolum vbi eſt dubitatio; ita in multis dogmatibus iam manifeſtè definitis, non opus eſt pręconſiliari; quę enim ſemel definita ſunt, iterum ſub incudem non reuocantur. In illis autem, quę aliàs diffinita non ſunt, hic cum inquiſitione, & conſilio proceditur, de his. n. (ait S. D. 1. 2. q. 14. a. 4.) inquirere ſolemus, quę in dubium veniunt. Vnde, & ratio inquiſitiua dicitur, *argumentum rei dubiæ faciens fidem*: & ſecundum maiores, vel minores difficultates, vel alias circumſtantias, plures, vel pauciores conſiliarij adhibentur. Hoc autem librare pertinet ad Rom.

Pon-

Pontificem,à quo ſicut res decernenda dependet, ab eodem pendet modus determinationis,nempe vt cum Concilio,vel ſine Concilio definiatur, & ſi ſine Concilio, vel cum aliquo cętu Epiſcoporum, vel Conſiſtorio Cardinalium,vel Congregatione Theologorū. etiam ſecundum omnes iſtas vias videmus Pontifices definiſſe. Cum Concilijs quidem hac authoritate firmatis,ita per Nicęnum Arius damnatus eſt, per Conſtantinopolit.Macedonius,&c.Extra Concilia,vt cum Victor damnauit Aſiaticas quaſdam Eccleſias, circa celebrationem Paſchę. Fabianus, & Cornelius Nouatianum,Zepherinus Montaniſtas.Cum ſolis Concilijs Prouincialibus Romę habitis,& alibi. Item cum Conſiſtorio Cardinalium, ſępiſſimè, vt patet in damnatione Abailardi ſupra:Fraticellorum à Ioanne 22. in extrauag.[ad conditorem]Cum ſolis Theologis,vt cum à DD.Salmanticenſibus authoritate Xiſti 4. ab Alphonſo Carillo congregatis,errores Petri Oxomenſis damnati ſunt,probante cenſuras,eodem Xiſto,in bulla q̃ incipit. *Licet ea*,1448.4.idus Auguſti,& Propoſitiones Michaelis Baij à *Pio* V. & Gregorio XIII. Athea ergò vox eſt Spalatenſis,dum pag.24.ſui Cōſilij ſcribit, quod *eò noſtris temporibus redacta res eſt, vt eccleſiaſticæ controuerſiæ, non Theologis amplius,non Concilijs,ſed torturibus,ſed carnificibus,ſed ſanguinarijs,ſed parricidis,Romæ defendendæ,aut Romę committatur*,& ſatis, ſuperque confutatur ex dictis, quando non ſanguinarijs,& parricidis, ſed Theologis,Epiſcopis,Cardinalibus examinandas controuerſias, ſiue in Concilijs,ſiue extra,Romana Eccleſia ſemper commiſerit.

13 Perperam autem quidam Pontificem ab Apoſtoli-

ca Sede ſeiunxerunt,dicendo Pontificem ab Apoſtolica Sede ſeiunctum,hallucinari poſſe, quia diligentiam poteſt relinquere, quam non poteſt, ſi conſideretur procedens iudicialiter, & ſedens in Apoſtolico Throno,vnde Agatho diſt.19.dicit.Sic *omnes Apoſtolicæ Sedis ſanctiones accipiendæ ſunt, tanquam ipſius diuina voce Petri, firmatæ*, ſuper quo, dicit Archidiac. (quẽ ſequitur Turrecre.lib.2.de Eu.c.112. ad ſextam obiectionem) *Cautè*, ait,*dicit Apoſt. Sedis,& nõ Apoſtolici, Apoſtolicæ autem ſanctiones, ſiue ſententia in iudicio prolata,in Romano Pontifice intelligitur,non quæ occultè, malitioſè,aut inconſultè per ſolum Romanum Pontificẽ, aut etiam, quæ per ipſum, cum paucis ſibi fauentibus, alijs in fraudem contemptis, ſiue non vocatis, ad partem profertur,ſed quæ à Romano Pontifice maturo, & graui virorum ſapientum,& maximè Dominorum Cardinalium,primo concilio digeſta,maturata, & ſancita profertur.*

14 Et quis vmquam veterum, Apoſtolicum à Sede Apoſtolica ſeiũxit? nec.n.Apoſtolicus ſine Sede Apoſtolica,nec Sedes Apoſtolica ſine eo intelligi põt, vt nec Magiſter ſine cathedra, nec cathedra ſine Magiſtro concipi; imò magis Apoſtolicum,quàm Sedem Apoſtolicam inſpicere debemus,cum ſicut non eſt homo propter templum, ſed templum propter hominẽ; ita nec Apoſtolicus propter ſedem, ſed ſedes propter Apoſtolicum. Si per Apoſtolicum perſona,per ſedem Apoſtolicam officium deſignari poſſet,iam in eam diſtinctionem veram, indubiam,acceptatam à fidelibus, incurrimus,de Pontifice conſiderato,vt homo eſt ſingularis, & vt Papa eſt, & caput Eccleſiæ vniuerſalis. Sed dicere,quod etiam vt Papa niſi cum Conſiſtorio

de-

determinet,vel quod omnes debeat conuocare, vt infallibiliter,& prudenter decernat, eſt Pontificiam poteſtatem coarctare. Nam & ſi Concilia, Conſiſtoria, Theologorum congregatio, oculi ſint huius capitis in conſiliando,lingua tamen cœli,& interpres eſt lingua Summi Pontificis,*& os eius* elegit,vt credamus, dicente Petro Actor.cap.15.*Elegit per os meum,audire Gentes verbum Euangelij,& credere*.Etiam influxus, & vis regitiua in capite reſidet, quod omnibus præminet, & pro ſuo iure miniſterium omnium ſenſuum ſibi vendicat. Qui etiam,ſi non omnibus vocatis, ſed ſibi fauentibus,diligentiam præſtaret,inquirendo, differendo,vota auſcultando,ſatis ſuperque dirigeretur diuinitus,nam ad quoſcunque conſiliarios participatio diuini influxus extenditur;ſicut Moyſi ſenioribus,de ſpiritu prouiſum eſt, vt contra proprium ſenſum, veritatem demonſtrarent.

15 Sed quid ſi nullo vocato aliquid decerneret? Sunt qui dicunt adhuc infallibiliter diffinire; nam abſolutè dictum eſt,*Rogaui pro te Petre,vt non deficiat fides tua,* non autem ſub conditione, ſi diligentiam præſtaueris; ſi alios vocaueris conſultores.vnde non dictum eſt,rogaui,vt non deficiat prudentia tua. Vnde ſicut Sacerdos ſeruans,quæ de neceſſitate ſunt Sacramenti, licet non ſeruet cęremonias,peccat ſolum,ſed conficit; ita, & in propoſito verum definire,dicunt,Pontificem,ſed non prudenter tunc in illo caſu definire. Addunt tñ non permiſſurum Deum, quod diligentiam omittat.

16 Cęterum vt ſuauis ſit definitio fidei apud rebelles, non eſt neceſſe in has anguſtias metaphyſicas cogi, ſed dicẽdum eſt cum magni nominis Theologis, quod cum diuina prouidentia attingat omnia fortiter, & diſpo-

diſponat omnia ſuauiter, *fortiter*, ait Bernardus, *pro ſe, ſuauiter pro me*; mira fortitudo, mira ſuauitas in definitionibus interuenit. Suauitas in inſtinctu Pontificis eſt, vt vitaliter, & non tanquam inſtrumentum inanime determinet; ergo oportet, vt virtute intellectiua quoque vtatur. Verum (vt notat S.Th.3. contra Gent.c. 78.) in hoc ſuauitas prouidentiæ etiam elucet, quod mediantibus alijs creaturis intellectualibus homines regantur, vnde ait, quod illi, qui ſunt excedentes. V.G. in virtute operatiua, oportet quod dirigantur ab illis, qui in virtute intellectiua excedunt: ita, & in propoſito, & ſi in authoritatiua poteſtate excedat Pontifex, in virtute intellectiua plurium conſiliariorum conſilio dirigi poteſt, vt in ſcientia priuata excedi poteſt: dirigi autem, naturæ rationali eſt cõſentaneum; & Deus, qui aſſiſtentiam promiſit, ex parte ſua non excluſit, quod eſt rationabilis conditionis ipſius hominis, ſed incluſit: finem quoque promittens, media non excluſit. Vnde vt in iuſtificatione, facienti, quod in ſe eſt, adiuto tamen diuino numine, omnem noſtram induſtriam præueniente, Deus non denegat gratiam; ita facienti Pontifici, quod in ſe eſt (quod Dei ope quoque prẹſtatur) gratiam, & donum infallibilis definitionis, & interpretationis non denegat. Vnde Chryſoſtomus hom.33. in Acta Apoſtolica, Gentili fluctuanti quam fidem recipere debeat, ſic reſpondit. *Scis quæ facienda, & quæ non facienda, quare igitur facienda non facis, ſed & quæ non facienda? fac illa, & recta ratione quære à Deo, & ille omnino tibi reuelabit.* Et poſtea. *Non eſt poſſibile, quod is, qui abſque acceptione perſonarum audit, non perſuadeatur. Nam ſicut ſi regula eſſet ſecundùm quam omnes dirigi oportebat,*

non multo opus prætextu,ſed malè metientem facilè de-prehenderemus; ita & in propoſito,à fortiori faciẽs Ro. Pontifex quæcunque facienda ſunt, & ſecundum regulam fidei procedens à Deo ſolutionem accipiet cõtrouerſorum dogmatum,quę fidelibus ſunt conſignãda.Quare hęc conditionalis vera erit.Si præſtat Rom. Pontifex,quod in ſe eſt; illibatè depoſitum conſignabit: numquam tamen formidandum de conditionali oppoſita,quod ponatur in eſſe, ſcilicet quod non faciat,quod in ſe eſt,id enim falſum eſt,numquam enim permittet Deus,vt omittat facere,quod in ſe eſt, conſulendo regulam fidei, tum Doctores,& expertos in dogmatibus viros.Et quando dictum eſt Petro. *Rogaui pro te,ne deficiat fides tua*, media quoque definitionis impetrauit Chriſtus Dominus abſolutè,ne temerè definiret; & propterea etiam pro prudentia nunquam defutura rogauit.Et ſicut in Sacramentorum adminiſtratione voluit Deus,tanquam rem neceſſariò requiſitam, voluntatem, & intentionem miniſtri, ne eſſet inanime inſtrumentum, ita voluit adhiberi à Pontifice rectam rationem,quæ prudentiam includit,vt ſuo Põtifici aſſiſteret;ſicut aſſiſtit ſacramentis ſuis. Quare exemplum in oppoſitum allatum, magis propoſitum firmat,quàm deſtruat.

17 Habet autem humana prudentia, cum circa ſingularia verſetur,& contingentia,& in ijs,quæ fiunt à nobis,vt non ſemper procedat per determinatas vias ad determinatos fines,ſicut contingit in artibus,quę habent certas vias operandi, nihilominus id quod lege poſitum eſt (ex S.D.1.2,q.14.ar.3.ad.2.) quamuis nõ ſit ex operatione quærentis conſilium,tamen eſt directiuum eius ad operandum,quia iſta eſt vna ratio operandi,

randi,

randi, videlicet mandatum legis. Tamen in prudentia humana Pōtificis circa ea, quæ credenda ſunt (nā alia ratio eſt de quęſtionibus facti) oportet accipere, quod diuina lege poſitum eſt, hoc eſt Apoſtolicum depoſitum reſpicere, medijs conſiliarijs, & illud habere tanquam directiuum ad definiendum, quod cum accipit ſicut fit in artibus, eſt procedere per determinatas vias. Sapientes enim, & Theologi per ſcientiam Sanctorum, determinatas regulas proponunt inſpiciendas, per quas dirigi oportet ad controuerſa dogmata finienda, vnam, vel plures, iuxta qualitatem materiæ definiendæ; nec enim ſemper omnes adhibitæ viæ. Hę ergo ſunt viæ, Scriptura ſacra, Traditio, Decreta priora Pontificum, & Conciliorum, Patrum vnanimis ſenſus, Eccleſiæ conſenſus, Scholaſticorum doctrina concordis. His vijs iuxta ſubiectam materiam proceſſiſſe ſemper Pontifices, perpetua praxis in eiuſmodi definitionibus oſtendit. Illis inconſultis, numquam decretum ab Apoſtolica ſede manaſſe confidenter aſſerimus: quod ſi emanaſſe peruicaciter contendant, proferant aduerſarij (quod nunquam fiet) & tacebimus. Simul autem prudentia, & ars, in conſultatione Pontificum reſplendent: prudentia vt plures, vel pauciores conſiliarij aduocentur, hi non illi, vt hę, vel illæ viæ, vel regulę adhibeantur: ars verò, vt omnino per regulas fidei ad definiendum neceſſarias, eaſque determinatas procedatur.

18 Sed vt argumentis primo loco factis, reſpōdeamus. Diuerſa ratio eſt de inſtinctu benè fortunati; & inſtinctu Pontificali. Benè Fortunatus ſic agitur, vt nullam agendo præſtet diligentiam. Secus autem Pontifex ſic agi-

agitur,vt etiam agat,vt dictum eſt,ſic reſpondetur primæ inſtantiæ.

19 Nec vllum abſurdum eſt,vt qui diuino conſilio regitur, humana conſilia expectet: nam in actibus ſupernaturalibus, Angelus cuſtos, & homines etiam hominibus cõſiliantur per modum ſuadentis, & Deus quoque, nedum ſuadẽdo, ſed perficiendo operatur in hominis voluntate,& per modum perficientis 3. con. Gent.cap. 92. Ita & in caſu noſtro,Theologi per modum ſuadentis,Deus per modum perficientis,Pontifici conſilia ſubminiſtrat.Nec Principem,& Paſtorem Eccleſiæ ab inferioribus dedecet erudiri,nam nullum eſt inconueniens in potentijs ordinatis,vnam eſſe inſtructiuam alterius ſuperioris,quæ tamen eſt illius directiua,vnde virtus corporea,ſẽſitiua,intellectiuę materiã cognitionis ſubminiſtrat,& tamen ſenſus ab intellectu corrigitur.Sic ſoluitur ſecundum argumentum.

20 Sunt autem Cardinales Epiſcopi,Theologi,per modum miniſterij aſſiſtentes, & conſiliarij, vnde nõ per modum principalis agentis ſe habent, ſed vt miniſtri. Quare ſicut Theologia iure ſuo inferiores facultates ſibi aſſumit, tanquam ancillas, ſic *Theologiæ columen*, Summus Pontifex(ſic enim S.Petrus à Dionyſ.appellatur ep.ad Tim.) omnem ſibi intellectum ſubijcit, vt famuletur, propterea nõ requiritur neceſſario conſẽſenſus inferiorum,ſicut conſiliũ in deciſionib.fidei,nã cõſenſus,& approbatio quãdã ſuperioritatẽ importãt, & neceſſitatem vidẽtur imponere ad illud amplectendum.Vnde etiam,ſi Epiſcopi habeant in Concilijs votum deciſiuum, adhuc ſub Pontificis moderatione, & iudicio vltimo ſubduntur,eius enim eſt fratres confirmare,& multò magis alios doctos non Epiſcopos, qui

vt

vt conſiliarij aduocantur,edocere.Hęc eſt autem prę-rogatiua Petri,& ſucceſſorum,vt in altum ducat rete, hoc eſt,*in profundum diſputationum*, vt dicit S.Ambr. 5.in Luc.cap.5.& mox.*in hoc altum diſputationis, Eccleſia à Petro ducitur*. Cui Maximus videtur alludere Hom.4.de SS.Petro,& Paulo,qui loquens de S.Petro vocat eum *admirabilem piſcatorem*, non tam piſcium, quàm dogmatum,dicens. *Qui dum maris profunda rimatur, ad altiſſimum maieſtatis æternæ peruenit arcanum.*Et vt idem dicit.*Tantaque ei poteſtas attributa eſt,vt in arbitrio eius poneretur cęleſte iudicium*,Propterea primum eius miraculum recenſetur, quod claudũ ſanauerit,eius enim eſt fidelium baſes conſolidare, vt ſicut (dicit Ambroſ.ſerm.68.) in *Eccleſia, fidei fundamentum continet: ita & in homine membrorum fundamenta confirmet.*Currunt ad monumentum Petrus Paſtor, & Ioannes Theologus, præcucurrit tamen Ioannes citius Petro, verum Petrus primo monumentum ingreditur,nam & ſi interdum Theologus acrimonia feſtinet iudicij, ſubſequitur Petrus maturitate ſententiæ, honor tamen Petro defertur, primus enim intrat,cui datum eſt diffinitiua ſententia, vel ipſas cęleſtes ſedes,velut cęli ianitor introire.A legibus vero poſitiuis (quantum ad vim coactiuam) ſolutus eſt Princeps terrenę ciuitatis, cęterum non eſt ſolutus à iure naturali,& diuino. Similiter dicendum eſt de ſummo Hierarcha, quod ſubdatur iuri naturali, & diuino; quod ius etiam prudentiam,& conſultationem includit,& pręcipit.

21 Conſilia ergo auſcultare,nedum naturali,ſed & diuino iure tenetur. Vnde S.Chryſoſt.hom.19.ad Rom. explicans ea verba.*Quis conſiliarius eius fuit? dicit id-*

circo

circo dicerem,quia nullius indiget conſilio,cum ipſe fecerit omnia,nec neceſſe eſt,vt à quoquã accipiat,cũ propriũ Dei ſit non conſiliari,vt omnis alius homo à Deo, conſilio dirigi opus ſit. Cogitationes enim mortalium timidæ, incertæ prouidentiæ noſtræ, vnde propterea Spiritus S. ait Tobiæ 4. *Conſilium ſemper à ſapiente perquire*. Vnde & propter hoc Paulus, quamuis Spiritum Dei haberet,quamuis neque per hominem,neque ab homine Euangelium,ſed per reuelationem,accepiſſet, conſulit nihilominus Euangelium, ſeorſim autem eis qui videbantur aliquid eſſe, *ſuum iudicium,cum publico omnium iudicio coniungens*, vt ait Chryſoſt. ad Galat.in hunc locum.Ipſaq; diuina Sapientia noſtro modo loquendi nobis ſe accomodans,neceſſitatem quoq; conſilij inculcat,dicens. *Ego ſapientia habito in conſilio,& eruditis interſum cogitationibus*, vel vt legit Vatablus.*Ego Sapientia cohabito ſolertiæ,& ſcientiam conſiliorum aſſequor*. Quamquam hæc, ad aſſiſtentiam ſapientiæ cum conſilio res aguntur,planius referãtur. Sic patet ad 4. Quæ omnia (vt aliæ vltimæ obiectioni reſpondeatur) nedum cõgruentiam,ſed ex rerum natura ortam neceſſitatem cõſilij inducunt, vt ſi per impoſſibile conſilium deeſſet, illud (ex ſuppoſitione impoſſibilis antecedentis) ſequeretur, quod non aſſiſteret Spiritus ſanctus, quia tamen impoſſibilis eſt iudicialis error in Pontifice,impoſſibile eſt,vt diligentia, & conſiliariorum vota omittantur: & nunquã conditionalis, dicti impoſſibilis antecedẽtis, ponetur in eſſe.

22 Si verò illam opinionem ſequamur,quod abſque conſilio ſapientum põſſet definire,teſtimonium habemus,quo eam ſententiam defendamus, & hæreticis etiam obuiemus. Sic enim Nicolaus epiſt.18. ad Carolum

rolum Regem loquitur. *Sedes hæc ſancta, atque præcipua, cui Dominici gregis, & ſolicitudo, curaque commiſſa eſt, in omnibus mundi partibus, rectitudinis ſuæ diſpoſitione ſalubri, cuncta ordinare, perficereque, diuino freta procurat auxilio: Et quod ſingulari etiam authoritate perficere valet, multorum ſæpè Sacerdotum, decernit definire conuentu.* *Rectè ergo cum Hilario concludimus*, lib. 1. de *Trinit.* quod in conſignatione huius depoſiti, à Romano Pontifice, *Vnũ eſt hoc immobile fundamentum, vna hæc eſt felix petra, Petri ore confeſſa, Tu es Filius Dei viui; tanta in ſe ſuſtinens argumenta veritatis, quanta peruerſitatis quæſtiones, & infidelitatis calumniæ mouebuntur*, quas iam vidimus diſſipatas, oſtendendo Pontificem diuinitus afflatum infallibiliter decernere, depoſitum bona fide tradere filijs ſuis, non leuiter, ſed maturè procedere, vt hęc omnia hęreticorum ora oppilare ſufficiant, vt deſinãt reſticulas vltro nectere nouarum curioſitatum, & nouitatum. Sed benè ſcripſit idem Hil. 6. de Trinit. *Emendatio difficilis ſtultorum eſt, per quam primum, & ratio intelligentiæ non requiritur, & deinceps ab intelligente intimata, non capitur, &c.*

CAP.

CAPVT XX.

Ex ſola Patrum doctrina, ſæpe Proceres Eccleſiæ, Concilia, Romani Pontifices triumpharunt. Epheſina Synodus decem numero Patrum authoritate contenta, Neſtorium damnauit: minori numero etiam hæretici debellati: ex ſolo Auguſtino hoſtium acies profligatæ.

1 SOla autem Patrum authoritate, Veteres contenti, cum in ſcripturis, in Concilijs nõ haberentur expreſſa dogmata, vel cum ſubdolè extorquerẽtur à perduellibus hęreticis, eos euincebant. In Concilio Alexandrino cum de diuinitate Spiritus ſancti, & Chriſti anima aduerſus hęreſes diſputatum eſt, non aliter hoc factum, dicit Socrates 1. Hiſt. cap. 5. Quàm *ſicut antiquis viris viſum fuit. Non enim nouam aliquam religionem excogitare, inque Eccleſiam introducere, ſed quæ ab initio traditio eccleſiaſtica præſcripſerat, & ſapientes Chriſtiani, certis rationibus inquiſierant, ſtabilire voluerunt. Atque ad hunc modum veteres omnes de hac re diſputarunt, ſcriptiſque prodiderunt ad poſteritatem, Irenęus, Clemens, Apollinaris, Serapion, Ori-*

genes quoque, non quaſi primus eius ſententiæ author, ſed myſticā de ea Eccleſiæ traditionē interpretatus. Aduerſus Arium vocem conſubſtantialitatis à Patribus acceptam in Concilio Niceno, vt illum confutarent, vrgebant, ita docet Athanaſ. in epiſt. ad Afros; *Non ſuopte ingenio verba excogitantes, ſed à Patribus petentes teſtimonia ſic ſcripſerunt.* Idem vt ſcribit ad Serapionem dicebat. *Ego ſecundum Apoſtolicam à Patribus acceptam fidem iſta tradidi, nihil prorſus aliunde adijciens.* Sic in Epheſina Synodo triumphatum, quandoquidem ei viſum eſt, vt dicit Lerinenſ. cap. 43. *Nihil aliud poſteris credendum decernere, niſi quod ſacrata, ſibique in Chriſto conſentiens, Sanctorum Patrum tenuiſſet antiquitas.* Concilium Chalcedonenſe ad Patres cōfugit Act. 5. & *6*. In *6*. Synod. de duplici Chriſti voluntate, & operatione, catholicū dogma firmatum eſt Patrum teſtimonijs, *quibus*, vt dicit Cano lib. 7. c. 3. *Ea ſolum ratione reſpondere ſe poſſe exiſtimarunt, ſi libros deprauaſſent, & alia ex ijſdem Sanctis teſtimonia vel mutila, vel etiam conficta, in confirmationem erroris adduxiſſent.* Omnia Concilia recenſere ſuperfluum: & iterum de hac re ſupra tractatum eſt.

2 Rom. Pontificum clara teſtimonia. Patrum namque authoritate Leo magnus, Euthychem, eiuſque ſectatores proſcripſit, aſtruxitq; à Sanctis PP. conſentientibus, nullos niſi impios & hæreticos diſcrepare, ex *6*. Hiſt. tripart. cap. 20. Ioannes II. ſerie Patrum recenſita, Eutychianos reuicit. Innumera in epiſtolis Roman. Pontificum, & Conciliorum geſtis exempla miniſtrantur.

3 Quid Patres? Cum Eunomius pondus Patrum, quibus euinci videbat ſua dogmata, cerneret, illud effugium

gium meditatus eſt, vt authoritatem eorundem eluderet. *Ne velitis*, dicebat, *maiori parti*, nempè catholicorum, *plus tribuere, ac multitudine verum à falſo diſcernere.* Sic putabat vniuerſitatem peſſundare; & mox ad Patres repellendos, linguam armans, ſubdit. *Neque dignitati quorundam commoti, mentem offuſcare, vel plus his, qui præoccuparunt deferendo, poſterioribus aures obſerare.* At Baſilius primo contra eundem Eunom. *Quid tu narras? non dabimus plus antiquitati? non reuerebimur Chriſtianorum multitudinem, &c.* Ad Patrum vero conſenſionem confugiens, figit gradum, vt cum illis ad quos idem Eunomius, ſubdolè tamen, prouocarat, eundem confutaret. Subdit ergo. *Nullam rationem dignitatis eorum faciemus, qui omni ſpiritali gratia claruerunt, quibus tu omnibus inimicam hanc impietatis viam, & hoſtilem nuper excogitaſti? ſed claudentes ſimul oculos animi, exterminata cuiuſlibet Sancti viri memoria, otioſam atque omnino vacuam deceptionibus, atque cauillationibus tuis, mentem noſtram ſupponemus? magna profectò eſt tua potentia, ſi quæ multiplici artificio diabolus aſſecutus non eſt, ea tibi ſolo imperio aderunt. Siquidem omnes tibi perſuaſi, traditionem fidei, quæ præterito tempore ſub ſanctiſſimis viris euicit, cogitationibus veſtris impijs poſtponemus?* Verum cum eandem fidem Patrum, vi veritatis conuictus, admiſiſſet, & tanquã ad amuſſim, & regulam acceptaſſet Eunomius, ſui oblitus eãdem turpiſſimis probris affecit. Sed illum rurſus aggreditur Baſilius, quod pugnantia loqueretur Eunomius, quippe qui adamuſſim vocat, & *quo fidem laudat, eo conuenire cum pijs patribus videatur: quo autem rurſus ipſam carpit, eò aditum ſibi ad oppoſitionem eius ſubaperiat. Quapropter eandem Pa-*

trum fidem,& regulam appellat, & certioris indigere additionis, confirmat, quod ſummæ ignorantiæ ſignum dicerem, ſicuti gratũ fortè putarem etiam hoc ſuboſtendere. Regula enim, & amuſſis, ò doctiſſime tu, in quantum nihil eis deeſt, vt ſint huiuſmodi nullam acceſſionem ſuſcipiunt: nam cui aliquid deeſt, illi additio congruit: quæ vt imperfecta ſunt, nunquam rectè amuſſis, ac regulæ appellabuntur nominibus. Simpliciter ergo,& ad hominem,cum Patrum ſenſus ſit regula fidei, & critirion quo, & etiam ad hominem, vt fatebatur Eunomius, vbi ſcripturę teſtimonia non habemus, vel eius intelligentiam, ſolo Patrum conſenſu, veritatem conſequi poſſumus, & hęreticos reuincere, & debellare.

4 Hac amuſſi, quoquè contentus Nazianzen. 2. de Theol.dicebat.*Nobis ſatis eſt,quòd nemo ex his,qui diuino numine afflati ſunt ex Patribus illis,& Magiſtris noſtris,hanc ſententiam hactenus,vel pronunciauit,vel pronunciatam approbauit.*Hinc Auguſt.in ſola Patrum authoritate quieſcens,ſatis putabat(vt re veraerat)Pelagianos cõfundi,poſt enim allata teſtimonia Cypriani,Hil. Ambr.& c.con.dicta Iulian.ſic dicit. *Ego à tenebris Pelagianis,ad hac tàm clara catholica lumina prouoco.Tu reſponde quid facias, dic quo confugias? ego à Pelagianis ad iſtos* (nempè Patres) *Tu ab iſtis ad quos?* quaſi appellationem intercludens. Qui ſi à Patribus,iam appellent ad Eccleſiam, tanto magis firmatur Patrum authoritas ,cum Pontifex tanquam regula animata, & critirion quod, Patrum regula,tanquam critirio quo,decernat, & controuerſias finiat,& perduelles Nouatores proſcribat.

5 Quòd ſi *traditione vti opus eſt,non enim omnia accipi*

cipi poſsūt è ſcriptura, vt dicit Epiph. hęreſ. 61. cū ſola traditione multa dogmata accepta, & definita ſint, ſola quoque Patrum authoritate, definire Eccleſia poteſt, & de hęreticis triumphare, in quorum monumentis magna pars traditionum, exarata inſpicitur: tanto enim fœdere traditio cum ſenſu Patrum nectitur, vt qui vnum labefactare conatur, alterius fidem quatiat neceſſe eſt. Hinc Baſilius ille pœnitens in vij. Synodo Act. 1. anathematiſmo 1. ſic dicit. *Qui doctrinas SS. PP. & traditionem Eccleſiæ contemnunt, quique cauſātur, & voces Arij, Neſtorij, Eutychis, & Dioſcori iactant, dicētes, quod niſi ſatis ex veteri, & nouo teſtamēto inſtructi eſſemus, SS. Patrum, & Catholicæ Eccleſiæ traditiones ſequeremur, execratio.*

6 Compendioſiſſima ergo via eſt, cum inſurgunt hæreſes, ſolam Patrum authoritatem vrgere, cum ſcripturæ non ſuppetunt, vel ſcripturas extorquent, quando Eccleſiæ proceres, & Patres ea vti noſcuntur. Cum Imperatori Theodoſio à Nectario perſuaſum eſſet (vt refert Sozomenus lib. 7. cap. 12.) vt aduerſus hæreſum Principes quoſdam (iam enim celebranda erat Synodus Conſtantinopoli) diſputaretur, & ad illud munus Siſinius deligeretur, perbellè à Siſinio reſponſum eſt, inſtitutas cum Sectarijs diſputationes, rixarum, & pugnarum potius fomites fore, eo verò remedio vtendum, quod ignem extingueret, vt vocatis factionum authoribus quęreretur, reciperent ne eos, qui ante Eccleſiæ diſtractiones ſcripſerunt, videlicet interpretes, & DD.? vt ſi reieciſſent, ipſi quoque tanquam refractarij, & hæretici manifeſti excluderentur. Sin autem, ijdem in medium producerentur, & per eorum dicta, dogmata diſcuterentur. Propoſito igitur Secta-

rijs, num Patres recipiendi? cum olfacerent quid ſibi vellet Imperatoris percontatio, non modica orta eſt inter illos diſſenſio; quidam enim Patres recipiendos, alij non recipiendos voluerunt. Exploſis igitur repudiantibus Patrum authoritatem, & remanentibus, qui Patres acceptarunt, cuiuſcunque ſectæ libelli (poſtulantibus id Catholicis) producti ſunt, & conſtituta die, vbi libelli prælecti ſunt, ij probati, qui cum Patrũ doctrina conueniebant, ij exploſi, qui controuerſam, & aduerſam doctrinam continebant. Hoc modo ex ſola librorum SS. Patrum inſpectione, breui veritatis compendio de hoſtibus triumphatum.

7 Non diſſimilem praxim ſeruare voluit Theodora Auguſta, cupiens enim perturbationes ab Iconomachis excitatas ſedare, omnemq; operam impendiſſet, vt Conſtantinopolitana Synodus indiceretur, ad hæreticorum peruicaciam retundendam, id vnum poſtulauit, vt praxim veterem, tritaque veſtigia ſequerentur orthodoxi, nimirum vt Patrum authoritatibus, dogmata confirmarent, quas in eorum monumentis reperiſſent. Indicta igitur dies, vt per Patrũ documenta, controuerſiæ finirentur. Omnis igitur generis multitudo in Palatium, vbi cœtus congregandus erat, conuenit, tùm eorum, qui ſanam mentem conſeruarunt, & obſequium erga catholicam, & orthodoxam fidem, quàm eorum, qui cum pietatis hoſtibus conſenſerunt, & heterodoxis manus dederant. Patrum libelli producti, ex ijs ſacrarum probabatur imaginum cultus. eò res deuenit, vt qui ſanctarum imaginum cultum reijciebant; reiecti potius, & exſufflati, & anathemati ſubiecti fuerint, Hæc ex Theophane oratione in Sanctum Nicephorum.

8 Hinc

8 Hinc meritò, ſaluo conducto Proteſtantibus dato, ſacra, & œcumenica Tridentina Synodus, nedum ſolis ſcripturis, & alijs Conc. documentis, ſed etiam ex traditionibus, Patrum conſenſu, voluit controuerſias tractari, nec enim omnia ex ſcripturis accipi poterant, & multa non niſi ex traditione ſola, ſoloque ſenſu Patrum dogmata habentur, & prædicantur.

9 At ne in maiorum ſententijs perſcrutandis, & teſtibus adhibendis, in infinitum aberrare contingat, numerum quoque adhiberi ſolitum in iudicijs eccleſiaſticis, in medium proferimus, quo cōtenti Epiſcopi, in Concilijs legitimè congregatis, dogmata præſcripſerunt, errores proſcripſerunt. Exemplis res demonſtratur. In Concilio Epheſino, dum nouella Neſtorij præſumptio damnanda conſultaretur, producti ſunt teſtes ſubſequentes, ex Oriente S. Petrus Alexandrinus Doctor pręſtantiſſimus, & Martyr Beatiſſimus Sanctus Athanaſius eiuſdem Ciuitatis Epiſcopus conſubſtantialitatis filij Dei acerrimus Hyperaſpiſtes: duo illa lumina Cappadociæ, Gregorius Nazianzenus, & Magnus Baſilius: Gregorius quoque Niſſenus fidei integritate, & ſapientiæ merito, Baſilio fratre digniſſimus. Ex Occidente producti duo Summi Pontifices, quorum Epiſtolæ in Synodo illa lectæ ſunt, & ne tantum caput orbis, teſtimonium redderet veritati, latera quoque illi adiuncta ſunt; nam à Septentrione S. Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus, à meridie S. Cyprianus Epiſcopus, & Martyr glorioſiſſimus. *Hi omnes*, ait S. Vincentius Lerinenſis cap. 42. *Sacrato Decalogi numero, Magiſtri, Conſiliarij, teſtes, iudicesque producti, quorum beata illa Synodus doctrinā ſequens, credens teſtimonio, obediens iudicio, abſque tędio,*

præſumptione,& gratia,de fidei regulis pronunciauit. Quamquam multo amplior maiorum numerus adhiberi potuerit,ſed neceſſe non fuit,quia neque multitudine teſtium,negotij tempora occupari oportebat,& decem illos non aliud ferè ſenſiſſe, quàm cęteros collegas ſuos nemo dubitat. Decem ergo Patrum teſtimonium,ſatis, ſuperque ſufficere S. Synodus adiudicauit, tum ne tempus tereretur in euoluendis aliorum Patrum monumētis,nec enim id erat neceſſe, tùm etiam quia quod illi decem ſentiebant, argumentum certiſſimum erat, cęteros collegas,qui allegari poterant,ſenſiſſe, & in eodem Patrum decalogo totius Eccleſię ſenſus imago ſatis exprimebatur, & propterea non vnius, vel alterius Prouinciæ Patres adducti, ſed ex omnibus quatuor partibus orbis, vt omnes partes orbis idem ſenſiſſe in ſuis Pręſulibus, qui pro eis loquebantur, tanquam legitimis procuratoribus in illis comitijs maniſeſtiſſimè appareret: inſuper ne aduerſarijs calumniādi locus pateret, vnius, vel alterius prouincię, vel teſtes voluntarios,& ad gratiam loquentes fuiſſe productos.Vnde S.Auguſt. hanc viam criminationis Iuliano Pelagiano pręcluſit,qui conuictus teſtimonijs Patrum Occidentalium,ad Orientales quoque antiſtites prouocauit (quod etiam fecerunt Lutherani ad Gręcos confugientes, merito à Hieremia Patriarcha exploſi) quibus ſic reſpondit Auguſtinus 1. contra Iul. cap.2.*Non ergo eſt,quod prouoces ad Orientis Antiſtites, quia & ipſi vtique Chriſtiani ſunt, & vtriuſque partis terrarum fides iſta vna eſt,quia,& fides ipſa Chriſtiana eſt*: vnde illi condeſcendens, ad monſtrandum etiam Orientalium conſenſum, Nazianzeni, Baſilij, & aliorum quatuordecim produxit teſtimonia.

10 Satis quoque fuiſſet in eodem Concilio ſolius Iulij,vel ſolius Felicis Rom. Pontif.authoritatem adduci,ad monſtrandum Eccleſię vniuerſalis conſenſum, ex documentis S.Auguſtini,qui flagitanti teſtimonia Orientis,ſic eidem occurrit. *Puto tibi eam partem orbis ſufficere debere,in qua primum Apoſtolorum ſuorum voluit Dominus glorioſiſſimo martyrio coronare, cui Eccleſiæ prẹſidentem B. Innocentium ſi audire voluiſſes, iam tunc periculoſam iuuentutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Quid enim potuit vir ille S. Africanis reſpondere Concilijs,niſi quod antiquitus Apoſtolica Sedes, & Romana cum cęteris tenet Eccleſia?* Sed vt plauſibilior eſſet definitio,cum radice fidei, Romanorum Pontificum doctrina, cui vniuerſus Chriſtianus orbis communicabat, producti ſunt collaterales rami totius Orbis,vt oſtenderetur cum matrice Eccleſię coniunctos eadem teſſera,& conſanguinitate doctrinæ.

11 Ceterum,vt rectè aduertit egregius fidei defenſor noſter P. F. Petrus de Sotomaior in lib. defenſionis Catholicæ confeſſionis contra Brentium c. 19. *Non ſemper eſt neceſſe tali numero addici Patres in Concilijs, vel Summos Pontifices extra Concilia,ſed tunc(ait) cum duos,aut tres,ſiue plures Patres conſonè aliquid afferentes adducimus, ſatisfactum credimus ad probandum Eccleſiæ conſenſum,ex duorum, vel trium teſtimonio, præſertim cum alij non contradicant, aut quia de ea non loquuntur,aut quia obiter,& obſcurius.* Hęc ille, quæ doctrina tam celebris viri,(qui fidem illuſtrauit in Tridentino Concilio,eò miſſus,vt Pontificis Theologus, & dignus fuit Hoſiano calamo,ab impijs vindicari) ne maiorum exemplis deſtituta videatur diligenter ex Sanctorum authoritatibus munienda. In promptu eſt

auth.

auth.S.Augu.lib.de bono perſeueranti c.18.vbi cum pręmiſiſſet,contra prędeſtinationem Sanctorum, quā ſecundum ſcripturas ſacras ipſe Sanctus ex doctrina Eccleſię defendebat,neminem,niſi errando diſputare poſſe; ad probationem veniens,ſic dicit cap.19. *Puto tamen eis[hoc eſt Pelagianis]qui de hac re ſentētias tractatorum requirunt,Sanctos,& in fide,& doctrina Chriſtiana laudabiliter diffamatos viros, Cyprianum, & Ambroſium,quorum tàm clara teſtimonia poſuimus, debere ſufficere ad vtrumque,ideſt, vt gratiam Dei gratuitam, ſicut credenda,atq; prędicanda est, per omnia prędicent,* & infra. *Sed his duobus, qui ſufficere debuerunt,Sanctum Gregorium addamus, & tertium, qui,& credere in Deum,& quod credimus confiteri,donum eſſe teſtatur.*cap.vero 20.ſic concludit. *Quamobrem ſi & Apoſtoli,& Doctores Eccleſiæ,qui eis ſucceſſerunt,eoſque imitati ſunt,vtrumque faciebant.i.& Dei gratiam qua non ſecundum merita noſtra datur, veraciter prædicabant; & piam obedientiā præceptis ſalutaribus inſtruebant; quid eſt, quod inuicta violentia veritatis,rectè ſe iſti noſtri dicere exiſtimant?*

12 Cernis piè lector Auguſtinum docentem duos, vel tres grauiſſimos Patres ſufficere,vt legitimos teſtes ad Pelagianorum errores retundendos, & vt perpetuò in ea manſiſſe ſententia Auguſtinum agnoſcas,de eiuſmodi ſufficientia lege quę lib.1.cap.1. contra Iulianum inculcat,nam poſt adductas authoritates Gregorij,&Baſilij aduerſus Pelagianam hęreſim,negantes originale peccatum,ſic ait. *Vide iam vtrum ſufficiant tibi ex Orientis partibus,duo iſti tam inſignes viri, & tam clara præditi ſanctitate, &, ſicut fertur, etiam in carne germani.*Oriētis vero partes recenſet ad hominem

minem arguens,quia fortè auidius Orientales, quàm Occidentales Patres,Pelagiani recipiebant, quod etiā ex eodem S.Auguſtino colligitur;poſt enim allegationem multorum Patrum Latinorum, contra eoſdem Pelagianos ſic inuehitur. *An ideo contemnendos putas, quia Occidentalis Eccleſiæ ſunt omnes, nec vllus in eis est commemoratus Epiſcopus Orientis?* Propterea ex Oriente Gregorium, & Baſilium produxit, vt ex hoc binario numero Pelagianam hęreſim reuinceret. Et poſt adductam authoritatem Gregorij Nazianz. & aliorum Patrum, ad ſolum Gregorium ſe reſtringens dicit. *An tibi parua in vno Gregorio, Epiſcoporum Orientalium videtur authoritas? eſt quidem tanta perſona, vt neque ille hoc, niſi ex fide Chriſtiana omnibus notiſſima, diceret, nec illi eum tam clarum haberent, atque venerandum, niſi hæc ab illo dicta, ex regula notiſſima veritatis agnoſcerent.*

13 Ergo vbi ex notiſſima veritatis regula, Pater aliquis grauiſſimus dogma aliquid traderet, vel ex conſenſu Eccleſię loqueretur, vel per eius dicta Eccleſiæ eiuſdē ſenſum, atque conſenſum demonſtraret, tantę authoritatis eſſet, vt merito ab omnibus, vt incorruptus teſtis, atque ſufficiens ad faciendam fidem ſuſcipiendus, atque ſuſpiciendus eſſet. Sed & cum idem Pelagianus diceret, Eccleſiam Catholicam Filij Dei ſponſam in Africa conſtupratam, & à latrocinantibus proinde eruendam (ſic enim Catholicam ſugillabat impius) vt conſtupratores, & latrones potius Auguſtinus reuincit hęreticos, & vnius Cypriani clypeo ſe tuetur, dicens. *Ideò ne latrocinamur ex Africa, quia vnum martyrem hinc opponimus Cyprianum, per quem probemus antiquam nos defendere fidem, contra veſtri erroris vanam,*

nam, profanamque nouitatem? Et poſtea. *Vide quæ monſtruoſa, & furioſa dicas contra antiquiſſimam Catholicam fidem, non habendo quid dicas*, & mox oſtendens ex vno Cypriano eandem fidem probari, ait. *Sed quãtumlibet tergiuerſeris ò hæreſis Pelagiana, quæ contra muros antiquiſſimæ veritatis, nouas conſtruis machinas, nouas moliris inſidias, Pœnus diſputator, quod me contumelioſè, tuus defenſor appellat, Pœnus inquam diſputatur, non ego, ſed Cyprianus, Pœnus te hoc vulnere Pœnus; immolat & pœnam ſcelerato ex dogmate ſumit*, metrũ Virgilianum in Monomachię Aeneæ cum Turno ad Monomachiam Cypriani cum Iuliano, mira dexteritate, & concinnitate tranſmutans, Et ex hac Monomachia vnius tamen grauis Doctoris, proſtratum Iulianũ oſtendens Auguſtinus, ſequitur. *Quid ſi tot Epiſcopos ex Africa nominaſſem? quot ex alijs orbis partibus nominaui, aut quid ſi in eis plures Afri eſſent? Vnus hinc eſt, cęteri aliunde, quorum ab Oriente, & Occidente conſenſione confoderis, & tamen tanta obſtinatione cæcaris, vt non videas te potius velle corrumpere antiquum Eccleſiæ decorem. i. antiquam fidem, tanquam Saræ aniculam pulcherrimæ caſtitatem*. Item lib. 1. cõtra Iulian. Hieronymi teſtimonium vrget, non vt vnius hominis, dicens, *Hic vir omnes, vel pene omnes, qui ante illum ex vtraque parte Orbis de doctrina Eccleſiaſtica ſcripſerant, legitur, nec aliam de hac re tenuit prompsitq; ſententiam.*

14 Et S. Baſilius ſuam profitebatur eſſe Eccleſiæ fidẽ, Gregorij teſtificatione confirmans. *Fidei vero noſtræ, quæ poterit eſſe euidẽtior probatio, quàm quod à nutrice beata fœmina, quæ ex veſtro gremio progreſſa eſt. Macrinam dico illustrem illam educati ſumus, à qua & Bea-*

Beatiſſimi Gregor. verba, quæ memoriæ beneficio ad illius vſque ætatem ſeruata, ipſa retinuit, edocti ſumus. Quibus illa nos adhuc infantes, tanquam pietatis dogmatibus, finxit, ac formauit. Vide ſuffeciſſe Baſilio vnum patrem Deiloquum ad fidei Catholicæ probationem. In Concilio Florentino tres ſeſſiones habitæ ſunt, nempe 20. 22. 23. ad inueſtigādum vnius Baſilij ſenſum. In Concil. Chalcedon. Act. 1. vnius Cyrilli dictum diligenter expenſum: in 6. Synodo Act. 7. vnius Dionyſij Act. 9. alterum Cyrilli, & Act. 12. vnum Mennæ teſtimonium. In 7. Synod. Act. 3. vna Chryſoſtomi periodus appenſa, ibique dictum. *Sanctus Ioannes oris aurei talia dixit de Iconibus, quis audet dicere quidquā contra?* In Concil. Chalced. Act. 1. *Quis poterit noſtri Patris Cyrilli reprehendere voces?*

15 Vnum ex aduerſarijs pro noſtra veritate tuenda Caluinum adducamus, qui lib. 3. inſtitut. c. 3. ſect. 10. in materia de iuſtificatione, ſic dicit. *Neque opus eſt multum inueſtigando laborare, quando vnus Auguſtinus ſufficere ad id poteſt, qui fideliter, magnaque diligentia omnium ſententias collegit, ex illo igitur ſumant lectores, ſi quid de ſenſu ambiguitatis habere certi volunt.* Ergo quando vnus Pater teſtis eſt ſufficiens, & indubitatus antiquitùs traditæ fidei, firmiſſimum præſtare argumentum, vel ipſorum aduerſariorum iudicio nouimus. Ad vnius quoque Patris authoritatem ſe reſtrinxit Iuellus in concione ad Crucem D. Pauli habita, & apud Humfredum in eius vita impreſſa anno 1579. pag. 125. qui loquens de 27. articulis ab ipſo enumeratis, ait. *Quod ante dixi nunc repeto, libens me ſubmittam, & palinodiam canam, ſi modo vnus quiſpiā aduerſariorum noſtrorum eruditorū,* de nobis loquitur,

vel omnes ſimul ſumpti viuentes, proferre poſſint, vel vnam aliquam dilucidam ſententiam, ex veteri aliquo Patre, vel Doctore, vel generali Concilio, pro tempore 500. poſt Chriſtum, annorum, qua vel vnus aliquis articulus ex 27. à me propoſitis, probetur. Simul etiam proteſtatus eſt, ſe non hæc feruore aliquo percitum, ſed ſimplicis veritatis intuitu commotum, aſſerere. Vnde Vvitak. reſp. ad Campianum rat. 5. pag. 90. ſic dicit. *Audi Campiane quã, ea die, Iuellus vocem veriſſimam, & conſtantiſſimam emiſit, quo ad tẽpus ſexcentorum annorum prouocauit, vobisque obtulit, vt ſi vel vnicam ex aliquo Patre, aut Concilio claram, & dilucidam ſententiam aſſeretis, non recuſaret, qui vobis palmam concederet, & eſt noſtra omnium profeſſio: idem omnes pollicemur, fidem non fallemus.* Vni ergo Patri Deiloquo faſces ſubmittere, tanquam legitimo antiquitatis teſti, confitentur Nouatores, ſuisque cuniculis proprias munitiones infringunt, dum nedum per 600. annos, ſed per ſexdecim ſecula decurrentia pro vnoquoque dogmate, nedum vnum aut alterum, ſed myriades Patrum ſacrorum dogmatum teſtes, & conſeruatores, nedum noſtri, ſed & ſui recenſent Centuriatores, aliàs Patres proſcindentes, & reijcientes, & veluti calculorum ſubductione, & inuerſione imperitos oblectantes, atque fallentes. Par erat (vt in ſimili dicit S. Nazianz. aduerſus Apollinarium) *vt quod vel accuſant, non facerent, vel quod faciunt, non accuſarent, ſi modo ſibi ipſis ſaltem conſtare proponerent, ac non & ſua, & aduerſariorum dogmata commemorare. Talis nimirum eſt vecordia, & ſecum ipſa, & cum veritate pugnat, vt nec in ſe ipſos reuolui ſensiant, nec erubeſcãt,* ita vt ſi in arenam deſcendant, quoquaque verſus, vinci neceſſe

ſit,

ſit,ſiue fugam,reijciendo Patres,meditentur, ſiue in acie ſtando eos acceptent.

16 Quanti vero vnius Auguſtini authoritas in Eccleſia habita ſit,in materia dogmatica, præſertim in materia prędeſtinationis, & gratiæ,ex epiſtolis decretalibus Cęleſtini, & Hormiſdæ, & Gelaſij, cernere poſſumus;idem apparet ex decretis Conciliorum Mileuitani,Arauſicani,& nouiſſimè Tridentini, vbi doctrina Auguſtini in Canones redacta eſt, nec enim veluti priuatè loquentem,Pontifices,& Concilia deprehenderunt, ſed ex publica fidei regula diſſerentem, nec vnquam Orientales,& Occidentales Epiſcopi,ipſaque ſedes Petri,viuentis,& mortui Aug. authoritatem magnifeciſſent,ſi non ex publica regula edocẽtem agnouiſſent. Certiſſimũ vero eſt Romanam ſedem,nihil firmare,niſi quod cum cæteris tenuit,& tenet Eccleſijs. Quare vt impium reputatum eſt,& reputatur, Eccleſiæ Catholicæ ſenſum reſpuere, ſic Auguſtinum ex Eccleſiæ ſenſu loquentem, eiuſdemque calculo approbatam doctrinam reſpuere,ſecurum vero non contraire. Ceſſet ergo oppugnare,dicit S. Proſper lib. contra Collatorem, *Qui in hanc auſteritatem, ſupercilium tam tetricæ frontis ſe armauit, vt menſuras ſenſuum, pondera locutionum,numeros ſyllabarum tanquam inſidioſus ſcrutator euentilet, magnumque ſe aliquid conficere pręsumpſit,qui catholico prædicatori,notam erroris affigat? quaſi incognitum aliquod opus,& quod hactenus latuerit, impetatur,cum ille bis morſibus lanietur, qui nouorum hæreticorum commenta diſiecit, & diabolicum tumorem Pelagianæ elationis eliſit.* Sed de hac re redibit ſermo inferius, cum S.Auguſtini doctrinam ab impugnatoribus vindicabimus.

17 Interim pōderandum, quod quidam πατρημήτηρ (qui Patrimaternitatem, vel Matripaternitatem introduxit) ſcripſit, quod hoc ordine authores ſuſcipiendi. Primo ait; *Scriptura, Concilia, & decreta Sedis Apoſtol. recolantur. Secundo Patrum, & exempla Sanctorum. Tertio plurium Seniorum conſenſus vnius Prouinciæ examinetur. Quod ſi plerique ſeniorum Prouinciarum omnium conueniant, & conſpirent, pluris facienda eſt opinio, quæ ex illa concordia naſcitur, quàm quæ ex octo, vel decem Patrũ teſtimonio, oriri cõſueuit.* lib. 4. tract. 4. cap. 10. Elucid. Et quantum ad primum & ſecundum locum, nullus Catholicorum dubitat. Quantum ad tertium, expreſsè illi contradicit Epheſina Synodus loco ſupra citato, quæ decem Patrum authoritate tamquam ſacrato decalogi numero (ex Lerinẽſi ſupra allato) decreta formauit contra Neſtorium, nec illis contradixit, ſed ſecundum illos, de regulis fidei pronunciauit. Iudicent cenſores fidei, dato hoc principio, quantas gratias agerent Conſiſtoria Nouatorum vnius Prouinciæ, vel omnium, ſi daretur eis licentia contra octo vel decem concordes Patres, ſua placita defendere. Iam vero, vt ſcripſit idem Lerinenſis c. 4. *Si nouella contagio, non iam portiunculam tantum, ſed totam pariter Eccleſiam commaculare conetur*, quod nam remedium adhibendum? an ſenes Prouinciarum adhibendi contra Proceres Eccleſiæ? minimè. Nam & multos producebant Ariani, & alij hæretici: *Sed tunc,* ſubdit idem Sanctus, *prouidebit Catholicus, vt antiquitati inhæreat. Quod ſi tale aliquid emergat, vbi nihil huiuſmodi reperiatur? tunc dabit operam, vt collatas inter ſe Maiorum conſulat, interrogetque ſententias.* Non ergo ſenes quærendi Prouinciarum, aduerſus Patrum

trum venerandam caniciem. Clauis putei abyſſi, vnde teterrimæ errorum tenebræ poſſent exhalare, in profundum maris abijcienda.

CAPVT XXI.

Diabolus ſemper, funeſtius verò hoc ſeculo, in Patrum contemptu Atheiſmum fundauit, proinde à Catholicis magna cura adhibenda, in Patrum authoritate tuenda.

1 IAmuerò Patrum cõſenſus, cum Eccleſiæ ſenſum demonſtret, traditionem Apoſtolicam pandat, ſacram Scripturam interpretetur, canonicos libros ab apochryphis ſecretiori, & arcana Theologia ſeiungat, & per veneranda antiquitatis teſtimonia, tanquã media inueniendæ veritatis, Romani Pontifices, Concilia, controuerſias de fide exortas terminarint, hæreticorum ora oppilarint, etiam fatentibus aduerſarijs (ita Kemnitius par.1.exam.fol.64.) *Eccleſia ab Apoſtolis, & Apoſtolicis viris non modo textum, ſed etiam verum, & germanum ſenſum accepit*; fra-

ctas iampridem vires reaſſumens diabolus, Patrum firmamenta conuellere, audaciùs, quàm vllo tempore pręſtitit, nouiſſimè auſus eſt, venerandam caniciem craſſis ſcommatibus lacerans, de inſcitia, ſocordia, ſuperſtitione criminando taxare, vt vniuerſę fidei fundamenta quatiendo, ſi fieri poſſet, ſubuerteret. Quid inde? breui compendio in Atheiſmo gradus fixit, & per eoſdem profecit impietas. *A minimis enim plerunque incipit veterator malorum Diabolus*, inquit Chryſoſtomus in cap. 27. Matt. hom. 87. Nec enim (vt ibidem exemplificat) *Caim confeſtim cędem fratris illi ſuggeſſit, de magnitudine Dei commotus, tàm ſceleſtum facinus abominaretur, ſed prius perſuaſit deteriora offerre, nullum eſſe id dicens peccatum: deinde inuidiæ veneno ſuccendit, nihil etiã hinc mali ſecuturum perſuadendo: ita ſenſim in eum illapſus, ad cędem fratris, ad negationem ſceleris cõpulit, nec prius ceſſauit, quàm malorum omniũ verticẽ impoſuit.* Amplius ex eodẽ, *ſtudebat in Phytoniſſa deriſionẽ Regẽ detrudere iterum, quia non adhibuiſſet ille mentem, ad Phytoniſſas paulatim ipſum inducit. Nã quoniam Samueli non obtemperauit, & holocauſta offerri præparauit, illo abſente accuſatus, ait, neceſſitas hoſtiũ facta eſt maior. Cumque flere oportuiſſet, quaſi nihil mali feciſſet, lætabatur. Iuſſit deinde nonnulla de maledictis Deus, ea quoque tranſgreſſus fuit. Hinc aduerſus Dauid illum inſaniuit, ac ſic paulatim, atque paulatim labens, non ſtetit, quouſque ad ipſum perditionis barathrum ſe ipſum immiſit.* Et poſtea ſubdit infra. *Sic in Iuda maximum proditionis malum concreuit, niſi enim putaſſet paruum eſſe, pecuniam inopi ſurripere, in tantam proteruitatem non deueniſſet. Iudæi quoque, niſi putaſſent inanis gloriæ delictum minimum eſſe, vſque ad cędem Chriſti*

ſti,lapſi non fuiſſent.Hac via omnia ſcelera fieri videbis.Nemo enim repentè ad extremam improbitatem inſilijt: habet quippe inſitum quẽdam anima pudorem, atq; innatum,quem ſubito calcare, atq; proijcere non poteſt. Hoc pacto etiam idolorum cultus aditum inuenit, cum vltra quam oportet, viui, ac defuncti nonnulli honorarentur. Hoc pacto ſimulacra, & ſtatuæ adoratæ ſunt.

2 Sed & alius quomodo in Atheiſmum, ex paruo cõtemptu,ad abnegationem Dei velut alter Diagoras ſit prolapſus,ex Dorothęo audiamus ſerm.2. *Frater,* inquit,*quidam fuit,qui cum aliquid boni de fratre quopiã quiſquam prædicaret,ſtatim reſpuebat eum dicens.Quis eſt ille? non eſt,qui momenti ſit alicuius,niſi Zoſimas, & qui cum eo ſunt.Poſt cępit,& hunc contemnere, ac nihil pendere,dicens. Nemo eſt,qui quicquam valeat præter Macharium.*Et non multo poſt,ait. *Quid eſt Macharius? nullus quidquam est præter Baſilium, & Gregorium,atque paulo poſt, cępit & hos teruncij facere,* dicens. *Quid est Baſilius? Quid est Gregorius? nemo quicquam valet,niſi Petrus,& Paulus.Cui ego dixi.Certè frater,& hos etiam contemnes. Credite mihi, non mentior,non multò poſt dicere occepit. Quid eſt Petrus? Quid est Paulus? nemo eſt alicuius momenti, niſi Sancta Trinitas.Postmodum verò, & contra Deum ipſum ſuperbire cępit,& inſoleſcere. Denique ad eum modum delapſus eſt in perditionis, & impietatis barathrum.*

3 Non diſſimilis fuit progreſſus diſciplinæ Luthericæ,velut enim alter Iudas,Lutherus auaritiæ, & inuidiæ (vt alter Caim) ſtimulo percitus, cernens inuulcandarum indulgentiarum commiſſionem, à ſuis ad noſtros *Prædicatores* translatam, quaſi bolo culinario priuaretur, & Prędicatorum opera præferretur,

primo abuſum (vt prætexebat) mox omnem Indulgentiarum rectum,& pium vſum damnare cępit. Accurrunt Theologi,ex Scholaſticorum doctrina, Eccleſiæ poteſtatem defendere ſatagunt. Quid ille? Scholaſticos omnes pili non fecit, S. Thomam ingeniorum florem proſcindit. *Quid,ait,ad nos Thomas Aquinas? qui aliàs multa habet impia,abſurda,verboque Dei planè contraria?* diſput.de Miſſæ ſacrif. Tubing. par. 2. & S.Bonauenturam,& alios eidem adiungens,vocat *non ſinceros,non euangelicos ,ſed Dialecticos, Peripateticos, Pythagoricos,Temerarios,Scholaſticos,ideſt,*eo exponente,*illuſores Thomiſtas, Thomaſtros, impropriiſtas,* apud Catherin.apolog.contra Lutherum. Inde progreſſus Purgatorias pœnas abnegauit, Sacramentorum numerum truncauit, noua, & hęterodoxa dogmata publicauit,& Scholaſticis valè dicens, ad Patres prouocauit. Sed ſcriptis Patrum conuictus, non multo poſt iiſdem reiectis,ad ſcripturas confugit.*Iam* (inquit,in proem.aſſert.) *Quanti errores in omnium Patrum ſcriptis,inuenti ſunt? quoties ſibi ipſis pugnant? quoties inuicem diſſentiunt? quis eſt,qui non ſæpius ſcripturas torſerit? quoties Auguſtinus ſolum diſputat, nihil diffinit? Hieronymus in commentariis ferè nihil aſſerit.Qua autem ſecuritate poſſumus alicui niti, quem cõſtiterit ſæpius erraſſe,ſibi, & aliis pugnaſſe, ſcripturis vim feciſſe,nihil aſſeruiſſe, niſi authoritate ſcripturæ, nos omnia eorum,cum iudicio legerimus?* Et infra. *Nolo omnium doctior iactari,ſed ſolum ſcripturam regnare.* Sed Patribus relictis, fortè Lutherus in ſola ſcriptura recipienda modeſtior? Minime. Sed eadem machęra, qua Patres percuſſit,ſcripturam detruncauit. *Epiſtola,* inquit præfat.Germ.in eand. *ad Hębreos,neque Pauli*

eſt,

eſt, neque à quoquam Apoſtolorum ſcripta. Epiſtola Iacobi ſtraminea eſt, & nec eſt Apoſtoli, nec Apoſtolico ſcriptu digna, de cap.Bab.c.de extrem.vnct.Secunda ep.Petri incerti authoris eſt, apud Senēſ.lib.7.Bibliot. hęr.9.De ſecunda, & tertia Ioannis dubitat. Iudę epiſtola *Indigna qua canoni inſeratur*, ab eodem adiudicatur, Prę f.in epiſt.Iacobi.De Apocalypſi ait, *hunc librum vllo modo deprehendere poſſum, quod à Spiritu ſancto confectus ſit*. In prior. ędit.in Apoc. Librum Eſther extra canonem habet. In ſerm.conuiu. & colloq. lat. & German.Tobię, vt *poema iudaicum*, *exiſtimat*, Iudith *tragediam, vel fabulam*, in Germ.verſ.Machabęorum librum inter apochryphos, *t āquam*, inquit, *nimium Gētilium ſuperſtitionem ſapientem* ablegat. Sapientiæ librum inter apochyphas ſcripturas recenſet, In ſympoſiac.coll. Eccleſiaſticum *à iuriſta, non à Propheta compoſitum autumat:* inſtar *Talmud ex varijs libris cōſarcinatum*. librum Baruch diuina authoritate expoliat, tertio, & quarto libro Eſdræ aſſimilando. Hymnum trium puerorum, Suſannæ hyſtoriam, & Belis draconis, vt laciniosas partes, è Danielis Prophetia, cenſoria virgula expungit in Germ.verſ.

4 Abrogatis ijs (quos Deuterocanonicos vocandos contendunt aduerſarij) ad Protocanonicos eliminandos feſtinauit, dicens. *Moyſem cum ſua lege habere nolo, eſt enim Chriſti Domini hoſtis*. c. de legib. in ſerm. conuiu. collectis per Rebenſtork. lib. Paralippomenon *inferioris authoritatis eſſe, quam libros Regum*. Librum Iob eſſe velut *argumentum fabulæ, vel comędiæ ad patientiæ exemplum*, propoſitum. Authorem libri Eccleſiaſtes, *equitare in arundine longa, ſicut ipſe, dum eſſet in Monaſterio, nec ocreis, vel calcaribus eum*

librum indutum, hoc eſt nullam habere perfectam ſententiã. Cantica Canticorum nihil aliud continere, quam *amicabile colloquium inter Salomonem, & Hebręam Rempublicam.* Pſalmos nõ Dauidem, at *Aeſopum* deſcripſiſſe, Io. Mattheſ. apud Reſc. Pepercit fortè ſcripturis noui teſtamenti, quas etiam vt *Protocanonicas* accipiunt? nequaquam. Nam quantum ad Euangelia attinet, *Solum S. Ioannis Euangelium eſſe vnicum, verũ, & purum Euangelium*, ſcribit, *hoc ſolum habere naturam Euangelij.* Ex Cochle. 3. de auth. ſcript. Epiſtolas Pauli, nonne mutilat? In comm. 3. c. ad Gal. cum ait. *Nihil moror ſcripturæ locos, ſi etiam ſexcentos producas, pro iuſtitia operum:* quid tandem de vniuerſa ſcriptura. Poſt *Biblia nullus habetur in orbe liber elegantior, quam ſcripta Catonis, & Aeſopi fabulæ.* In colloquiijs apud Aurif. de diu. ſcript.

5 Quid ſupererat? vt Patribus reiectis, & canonicis ſcriptoribus exploſis, in Trinitatẽ debaccharetur, & inſoleſceret. Mentior, ſi non hæc in Luthero deprehẽdes. In enarratione Euãgelij de S. Trinitate ſic habet. *Tametſi vocula hæc, Trinitas, nuſquam in diuinis ſcripturis reperiatur, cęterum humanitùs tantummodo inuẽta ſit: Vndè omninò etiam frigidè ſonat, & multò probabilius foret, ſi Deus potius quàm Trinitas diceretur.* Etiam fidei definitio tradita ab ipſo in c. 27. Geneſ. ad Conſtant. non Apoſtolica, ſed Apoſtatica probabitur, ſi in medium proferatur, nimirum. *Fides eſt opinio, qua fertur in id, quod nihil, quod impoſſibile, & abſurdũ eſt.* Fides.n. Catholica funditus per eam eradicatur, cum, Luthero definiente, impoſſibilia, abſurda, non extantia, fateatur. Eoque iam ventum eſt, vt ex vno Luthero propemodum tanquam à fœcunda genitu-

ra, ducentis, & amplius ſectis exortis, (vt vtar Hilarij verbis, *Tot fides, vt volumus, aut ita volumus, intelligun tur, & cum ſecundum vnum Deum, & vnum Dominũ & vnum Baptiſma, fides etiam vna ſit, exceſſum eſt ab vna fide, quæ ſola eſt, & dum plures fiunt, ad id cęperunt eſſe, vt nulla ſit*. En quomodo à PP. contemptu, Atheiſmus in orbem introductus. Libeat etiam quæ S. Baſilius luctuoſiſſimo ſuo ſeculo expertus eſt, præſentibus temporibus adaptare, epiſt. 61. ad oriental. *Spreta*, ait, *ſunt Patrum decreta, Apoſtolicæ traditiones nihili fiunt, recentiorum hominum adinuentiones ad gubernandas Eccleſias vſurpantur, ex artificio denique iam loquuntur homines, non Theologicè. Sapientia mundi primas obtinet neglecta crucis gloria, pelluntur paſtores, ſubintroducuntur in illorum locum Lupi graues gregem Chriſti diſcerpentes, & ſeniores lamentantur vetera præſentibus conferentes, iuniores hoc ſunt miſerabiliores, quòd quibus boni priuati ſint, ignorant*. Et epiſtola 69: *ſubuerſa ſunt pietatis dogmata, turbati ritus pietatis, &c. Iam ad defenſionem mutui belli, & diſſidij, excogitatus eſt à quibuſdam hic prætextus, vt ſimulent ſe orthodoxiam vlciſci, & quò proprias obtegant inimicitias, pietatis ſe gratia hoſtes nobis eſſe factos, videri volunt. Alij verò quò caueant, ne de erroribus, & commentis hiſce turpiſſimis argui poſſint, plebem ad mutuam cõtentionem inſtigant, veſanamque reddunt, vt publicis poſtea malis, ſua ipſorum delicta obſcurent, &c. Interea rident nos Infideles, nutant qui modicæ ſunt fidei, fides ipſa in ambiguum vocatur, ignorantia offunditur mentibus; propterea quod formam, ac ſpeciem veritatis prætexunt, qui ſermonem verſutè adulterant. Silent enim piè docentium ora, reſoluta vero eſt quæuis blaſphema*

lingua.Hi fructus Lutherici, & Nouatorum aliorum ex Patrum doctrinæ ablegatione.

6 Cum ergo ex Patrum cõtemptu aditus ad Atheiſmum induci poſſit; vigilandum eſt, ne Diabolus diſſipando ſepē, poſſeſſionem diripiat. Vulpes paruulæ initio capiendæ ſunt, ne demoliantur vineā Domini. *Sũt* (ait Hieronymus) 17.comment.in Eſ.cap. 62. Patres, & Doctores Sancti, cuſtodes murorum Eccleſiæ, *qui cuſtodiũt muros Eccleſiæ, ne aduerſarius noſter Diabolus, qui quaſi Leo rugiens circuit, & quærit quomodo poſſit intrare, occaſionem arripiat ad gregem Domini deuorandum*, imo ipſimet metaphoricè muri excelſi ab eodem vocantur, *ne citò ciuitas deſtruatur, ne hoſtibus pateat, quia circundantur Eccleſiæ à Sapientiſſimis viris, & omni ratione firmantur, nè præualeant veritati Dei. Huiuſmodi muris Deus loquitur ad Hieruſalē, ecce ſuper manus meas depinxi muros tuos, & in conſpectu meo ſunt ſemper.*

7 Abſit tàm grande malum, vt ab aliqua Eccleſia, vel vniuerſitate muri deſtruantur, hoc eſt, vt Patrum Choro vale dicatur, & contradicatur, nam vt ſcripſit Hieronymus in cap. 9. Hier. *Cum Eccleſiaſtici viri Doctores quique defecerint, tunc datur Hieruſalem in tranſmigrationem, ſiue in aceruos arenæ, vt hæreticus in ea ſermo præualeat, & efficiatur cubile draconum, & ciuitates eius redigantur in ſolitudinem, nec ſit in ea diuini ſermonis habitatio, & ille, qui dicit: inhabitabo, & inambulabo in eis, & ero Deus eorum*. In promptu exempla adducũtur. Nonne Oriens, factus eſt in deſolationem, quando Ariana lues, à Patribus traditam conſubſtanlitatem Filij Dei criminata eſt, & ne dum vrbes, populos, prouincias, ſed etiam Romanum Imperium concuſſit?

cuſſit? Quid ex nouelli dogmatis, Sabellij, Eunomij, Manetis, Donati, & huiuſmodi miniſtrorum Satanæ inductione,& nouella contra Patres adinuentione? priuata omnia,& publica,ſacra,profanaque permixta, & tanquam de loco ſuperiori percuſſa.Quid ex ſubſequentium hęreticorum proprijs placitis,veterum Magiſtrorum ſpretis doctrinis? Summis ima permixta, Chriſto Belial,diei nox,dulci amarum, bonum malo horribili temperatura coniuncta, fides vniuerſa exulare à Prouincijs,à Regnis multis iuſſa eſt.

Tolle Patres,& vniuerſa moles ſacrorum dogmatũ per manus veterum, tranſmiſſę ad nos traditioni ſubnixa, corruet,nã exempli gratia, doctrina de iuſtificatione,Sacramentis,reali pręſentia corporis Chriſti in Euchariſtia, Primatu Summi Pontificis, Purgatorio, Monachis,Cœlibatu,& (ne ſingula controuerſa capita enumerem) totius Chriſtianæ religionis compendium,in Deiloquorum Patrum ſcriptis inſpicitur expreſſa,& impreſſa,vt nec adultero ſtylo falſari omnes codices potuerint,& illibata vſque ad hæc tempora perſeuerant. Tolle Patres,& vniuerſum hæreſum corpus in cineres, fauillaſque redactum, rurſum attollet caput, rurſus euigilans nouam cutem ſuperinducet, neque enim cuiuſq; ſeculi hęreſes eieratæ,primò ſunt conuictæ,niſi ex Patrum concordi ſententia, ſecũdum temporum ſuorum ſeriem, veterem traditionem poſteris bona fide conſignantium, & nouitias damnantium paraturas. Nonne Simonis Magi portentum, quod Deus ſit author peccati,noſtri libertas arbitrij à Manichęo extincta,à Iouiniano caſtitas, & cœlibatus proſtituta,& meritorum gradus ſolo ęquati, exorciſmi à Pelagiano Iuliano improbati, à Donatiſtis altariũ ſub-

ſubuerſio,& chriſmatis conculcatio, & ſexcenta huiuſmodi à PP. damnata, lucem iterum aſpicient, & (ſicut factum eſt) nouos patronos, & Magiſtros coaceruabunt, & ad nouas fabulas, nouaſque tragędias reperiendas, & effingendas inuitabunt?

8 Quare ſi vnquam locus à Patrum authoritate cordi, curęque fuit Orthodoxis, vt illęſus, & illibatus ſeruaretur, hoc luctuoſiſſimo ſęculo aduerſus Nouitates profanas, omni diligentia muniendus, nam vt ſcripſit de ſuo quoque tempore Caſſiodorus in inſt. c. 11. *Sunt nonnulli, qui putant eſſe laudabile, ſi quid contra antiquos ſapiant, & aliquid noui, vt periti videantur inueniant.* Superbiſſima certè, ac periculoſiſſima tentatio, quæ viam facit ſemitę iræ Dei, iuſto iudicio permittentis eiuſmodi homines paulatim ad hęreſis barathrum corruere. Quoties, clamat S. Hieronymus in Aggęum, *Vidi ego tàm in doctrina, quàm in conuerſatione de quibuſdam ſperata plurima, & poſtquam ventum eſt, vt haberent tempus meſſium, ideſt tempus docendi, vitamque ſuam in exemplum prabere populis, de excelſo pracipitatos, & minus inuentum in eis, quàm opinio ſibi omnium promittebat, vndè accidit, vt paulatim negligentia & ſuperbia, paruum quoque ipſum, quod videbantur perderent. Hoc autem idcirco perpeſſi ſunt, quia ſecuri fuerint in priſtinis domibus ſuis, nec aſcenderunt ſcripturarum montem, & Patrum doctrinam ædificationis de eo dominicæ ligna cedentes, nec extruxerunt in ſe domum Domini, ſed deſpicientes eius deſolationem, etiam id perdidere, quod ſe habere credebant.* Mira certè peruerſio, quòd proprio iudicio inhęrentes ad ſyluas Patrum, ad cedenda ligna pro obſequio domus Domini pergere recuſarint, ſua domo, hoc eſt

no-

nouella pręſumptione contenti, ędificantes ſibi velut tinea domum ſuam,& malunt nuperę inuentioni fidẽ adhiberi,quã,vetuſtis Patrum doctrinis aurem accommodare.*Conſiderare* debebant Patrum contemptores (vt in ſimili ad domicellam quandam ſcripſit Grego. epiſt.33.7.regiſtri) *Quanta multitudo fidelium in Matris Eccleſiæ ſinu conſiſtat, quantisque virtutibus Sacerdotes,qui in iſta fide defuncti ſunt,coruſcarunt,vel quãta ad corpora ſua miracula faciunt, atque illos non dijudicare,ſed plus tantis viris ac Sacerdotibus, quàm tibi credere debuiſti.* Si in iudicijs forenſibus nullus litigantium admittitur,ſi ſine teſtibus poſſeſſionem, vel fundum probet,etiam ſi multa quis ſcientia polleat. Qua temeritate poſſeſſionem dogmatum, quis priuatus poterit ſibi vendicare, ſi antiquitatis teſtes non producat? Hæc ipſa cauſa,ait Hieronymus,*Frequenter ſolet ſuperbiæ, in Dominum, & contemptus exiſtere,quod habeant ſcientiam Dei*,& neſciunt quod de ijs illud dici poteſt.*Prophetæ eius*,aliqui,licet ſcripturę interpretes, *πνευματόροι ideſt, portantes Spiritum, viri contẽptores*.Vide Hier. in hũc locũ. Poſſunt facilè qui Dei ſcientiam profitentur, ſi Patres non audiant, fieri contemptores ex ſcientię tumore, quæ inflat, ſi putent ſe eſſe Deucaliones orbis. *An tu ſolus Eccleſia es?* dicebat Hierony.epiſt.6.ad Pammach. *Et qui te offenderit,à Chriſto excluditur?* Et iterum. *Tibi ſoli licet Eccleſiæ iura calcare, tu quicquid feceris norma doctrinæ eſt?* Crede nouitatis amator,quod *non sunt ſuaues epulæ,quæ non placentam redolent, quas non condit Apicius, in quibus nihil de Magiſtrorum huius temporis iure ſuffumant*,dicebat idem S.ad Marcell.ep. 13. loquens de Patribus ſui temporis. Quæcunque apponã-

tur

tur pigmenta nouis epulis,ſi iure Patrum non condiantur,ingratæ erunt,imo & ſuffumigatio inęſtuans perturbata phantaſmata gignet. ex Baſilio epiſtol. 64.

9. Non eſt ſyncera fides in Deum, ſi Patres repudiemus. *Credidit populus Domino, & Moyſi ſeruo eius*, ait Scriptura Exod. 14. nam vt obſeruat Hieronymus in epiſt. ad Philem. *Vna eademque credulitas in Moysen refertur, & in Deum, vt populus, qui credebat in Deum, æquè credidiſſe ſcribatur in ſeruum. Hoc autem non ſolum in Moyse, ſed in omnibus Sanctis eſt, vt quicunque credit Deo, aliter eius fidem recipere non queat, niſi credat & in Sanctos eius. Non eſt in Deum perfecta dilectio, & fides, quæ in miniſtros odio, & infidelitate remurmurat.* Per Patres ergo veluti quoſdam ſcalæ gradus ad Apoſtolos, & ab illis ad Chriſtum aſcendimus, & à Chriſto ad Apoſtolos, ab Apoſtolis ad Patres deſcendimus, & acclamamus. *Verè non eſt hic aliud, niſi domus Dei, & porta cœli.* Geneſ. 28. Per has ſcalas incedens, illud meretur audire. *Iuſtum deduxit Dominus per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei, & dedit illi ſcientiam Sanctorum.* Sap. 10. Qui abſque ſcala cęlos aſcendere prǫſumit, Icaris exemplo collidetur, vel qui paulatim gigantum more Deum è ſolio nititur exturbare, Atheiſmo viam, & gradus à contemptu Patrum adaptando, in profundum Inferni præceps ruet, vnde ſcriptum eſt Prou. 21. *Vir qui aberrauerit à via doctrinæ, in cętu gigantium commorabitur.* Et tandem qui non per portas intrare contendit, fur, & latro deprehenditur. Portæ Prophetæ ſunt. Non recipientes vetus teſtamentum, ſine portis intrare contenderunt, vt Marcionitæ. Sed & alij hæretici acceptan-

tes

tes Prophetas, per illas intrare cupiunt, ſed ad deprę-dandum, multi enim fures ſunt, qui per portas intrare contendunt. Sed confortauit Dominus ſeras portarum Eccleſiæ domus, portarumque cuſtodiam. *O ſi mihi concederet Dominus, vt ſera eſſem de portis Syon,* vt cum Hieronymo in pſalm. 147. exclamem. *Si quis hæreticorum per illas in Euangelij diſpoſitionem vellet intrare, ego ſtarem in portis, & prohiberem illum, &c. Da mihi aliquem Eccleſiaſticum virum, ſcripturis cœleſtibus eruditum, ſi viderit venire Eunomium, venire Arium, velle tollere aliquid de Prophetis, contra nos, non ne ſtat quaſi ſera? nonne vincit quaſi ſera? Quoniam confortauit ſeras portarum ſuarum. Pulchrè dicit, confortauit, vt quando videres virũ eccleſiaſticum diſputātem, non putes eſſe illum, qui diſputat, ſed qui confortat eccleſiaſticum.* Ergo ſi Deus ſeras Doctorum ſtatuit, ſi eoſdem Patres confortat, fruſtrà aliunde quàm per portas intrare præſumunt hęretici, vel ſi per portas intrare contendunt ad furandum, fruſtra in ſeras irruunt, *Quoniam confortauit ſeras portarum ſuarum.* Certè vulnerata eſt caro Chriſti, oſſa tamen minimè confracta ſunt. *Oſſa Chriſti,* (ait S. Hieronymus in pſal. 21.) *Apoſtoli, quia ſicut caro ab oſſibus roboratur, ita & corpus Chriſti, quod eſt Eccleſia, ab Apoſtolis, & Doctoribus firmatur,* vulnerari in martyribus poterit Eccleſia, oſſa Patrum non confringentur. Vbi autem ſeræ confractæ, ſpecioſa quæque ſublata ſunt, & vbi oſſa confracta, manifeſto argumento, eam portionem, non ad Eccleſiæ corpus cernimus pertinere.

CAP.

CAPVT XXII.

Myſtici canes ex omnibus Ordinibus, Dominicani, ex ſui inſtituti ratione, ſuam operam latrando impenderunt, fures exterrendo, Paſtores excitando pro cuſtodia depoſiti, & Patrum doctrina tuenda.

1 AD tuendum quoque ſacroſanctum Fidei depoſitum, pręter Paſtores, vigiles canes Dei prouidentia excitauit, ad fures exterrendos, ne auro, argento, lapidibus pretioſis, plumbum ſcruta, & ęramenta permiſcerent, nouam ſcilicet antiquæ, & orthodoxę fidei formam ſuperinducerent, vel de theſauro Catholicorũ dogmatum aliquid prædarentur. Et ne inimicus homo Apoſtolicæ ſationi zizania interſereret, ſolertes ſeruos adlegit. Hi ſunt (Præter PP. & Scholaſticos, de quibus ſupra) diuinorum eloquiorum tractatores, Prædicatores diuerſorum Ordinum doctiſſimi viri, qui aduerſus lucifugas hæreticos, ſuę profeſſionis, & fidelitatis memores, velut in latrones inſilire nouerunt, & extraneorum acceſſus prohibere nocturnos, mori pro Domino, & cnm Domino præparati.

2 Detur

2 Detur hæc prærogatiua, ex ſui inſtituti ratione, illi catulo Caralogitano S. Dominico, qui in vẽtris ergaſtulo adhuc poſitus, aduerſus hæreticos inclamabat. Nondum Catulo dentes, & tanquàm habeat, ore proprio ſe quærit vlciſci. Nondum lucem aſpexerat, qua inſidiator poſſet diſcerni, & clauſis oculis, cęco vtero, lupos, & latrones indicabat. Scitè Quintus Catulus, in Senatu Romano increpatus, quòd corruptos hominum mores acriter increpaſſet, & ſub hac formula perſtrictus. *Quid latras Catule?* reſpondit (& quidem aptiſſimè) *Quia video furem.* At quomodo Dominice videbas, cuius pupillam lux non illuſtrabat? viſibili certè hac luce deſtitutus, clariori lumine intus colluſtrabatur, & admirabili ſolertia, iam hæreticos diſcernebat. Quid mirum? nam, & canes, ait S. Ambroſius in Hexamer. cap. 5. *Quòd vix homines prolixa compoſita artis meditatione componunt, hoc canibus ex natura ſuppetit, vt ante mendacium reprahendant; & poſtea falſitate repudiata, inueniant veritatem.* Quod in venatione exemplificat, dum ſagacitate odoris, velut ſyllogizando, hac, illac deflectentes, nec hanc, vel illam viam ingredientes, in iſtam tandem ſine dubitatione declinant: etiam necis illatæ euidentia, ijdem ad redarguendos propriorum dominorum interfectores, indicia prodiderunt, vt muto eorum teſtimonio plerunq; ſit creditum. Hoc autem prodigio (ait S. Antonius 3. p. tit. 23. cap. 4.) præfigurabatur naſciturus ille, qui ſedulæ prædicationis latratibus, lupos arceret à grege Dominico, & quoſlibet ouium Chriſti ſanguinarios prędatores. Exitus id comprobauit, inuadente enim Albigenſium hęreticorum colluuie, Eccleſiam Chriſti, mox latrauit Dominicus, in illis euertendis ſeptem

conſumpſit annos,duodecim eorũ millia extincta, centum verò millia,eierata hęreſi,corpori Chriſti adglutinata.Perbellè illi competit, quod Nazianz. de Herone conſcripſit.*Eo etiam nomine Canis, quia fidei domeſticos mulces,externos verò latrando inſectaris.*

3 Sui parentis Spiritum ebibens S. Petrus Veronenſis,Catharos,Manichęos, Patarenos, alioſque,eiuſdẽ panni caligas,prędicatione diuini verbi, diſputationibus,miraculis euicit,cruoris proprij effuſione, fidelitatem ſui miniſterij conteſtando.Stedingi hæretici, qui multa affinia cum Albigenſibus ſentiebant, à Germania tandem profligati; & plurimum aduerſus illos à noſtris fuiſſe decertatum,ſcribunt annales Prędicatorij, & eruditiſsimus P.M.Maluenda in annalib.Pręd. anno Dominĩ 1234.c.12. Vualdenſes, aliàs pauperes de Lugduno, euiſcerantes fidem,& iura pietatis impugnantes,ſub Gregor.IX.mixti Catharis, & Patarenis, 1232.rurſus ebulliunt.Aduerſus iſtos,verbo, & ſcripto ſe opponit F.Monetus, cuius opus inſigne contra ſingulos errores Catharorum in M. S. Codice in Bibliotheca S.Dominici de Neap.aſſeruatur,à me perlectum magna animi iucunditate.Paupertatis,& religionis hoſtes Gulielmus de S. Amore, & Gyraldus Doct. Pariſienſes Mẽdicantium,dicatorum Deo hominum, ſtatum impugnabant,ſed à Beato Alberto Magno,voce,coram Pontifice conuicti,à S.Thomę calamo proſtrati,atque confoſſi,& inſtante F.Humberto Generali,ab Alex.IV.damnati.Flagellantium ſecta quinquaginta hęreſes dogmatizans,Germaniam dementabat: aduerſus iſtam F. Germanus Eccleſiaſtes inſignis declamans,fortiſſimum depoſiti propugnatorẽ ſe oſtendit,dum ab improbis mactatus, Chriſti hoſtia effectus

eſt.

eſt.E puteo abyſſi prodijt Gerardus quidam Sagarellus anno 1296.fallaciarum artifex, veterum hęreſum confarcinator,vota,ſacra templa impugnans, qui nedum Parmam, ſed multas etiam Inſubriæ Ciuitates infecerat, Apoſtolicam vitam mentiendo, ſe, & ſuos ſectatores, Apoſtolicos appellando, multos ad ſuam naſſam pertrahendo: ſed opera noſtri F. Manfredi Inquiſitoris detectus, conuictus, exuſtus. Beghinæ, & Begardi in Germania exorti in ſeſſ.3. Concilij Viennenſis damnantur,cui Concilio interfuerunt F.Eymericus Placentinus, F.Berengarius cum alijs Magiſtris, & Epiſcopis noſtrę familiæ.Ibidem etiam hęreſes Templariorum militum,qui diuitiarum affluentia, & militari diſciplina inſtructi,Europę erant terrori,detectæ à F.Vvilielmo Pariſienſi,eieratę,atque damnatę,conſulentibus nr̃is F.Durãdo,F.Hęruęo,alijsq; noſtrę familię DD. Eorundem quoque de alijs criminibus cauſæ diſcuſſę, terminatę, in pluribus regionibus iuſtiſſimè combuſti,tota Europa proſcripti,bonis ſpoliati, ordine,& inſtituto extincto.

4 Luxu,& mollicie effęminatur Dulcinus, cum ſua Margarita (nulla enim hęreſis ſine ſua Philumela) in omnium flagitiorum cœno volutabatur,viros, & fœminas ad intempeſtiua conuiuia, nocturnosq; cœtus, & ad flagitioſos amplexus, & concubitus, luminibus extinctis, inuitabat. Propter quæ infanda Orgia, Eleuſina myſteria excedentia, mœritas pœnas dederunt,ducibus eiuſmodi infandę ſectę membratim conciſis, & oſsibus in fauillam redactis, cęteris in Ducatu Auſtrię,noſtrorum Inquiſitorum opera, captis, atque combuſtis.Caſtill.p. p. lib. 3.cap.14. Michaeli de Cęſena,Gulielmo Okam, Sagarelli hęreſis renouatoribus,

bus,nouis Dathan,& Abiron , aduerſus Petrũ,Cathedram erigentibus, pro tuendo Ioanne XXII. Romano Pontifice,Ordo S.Dominici occurrit,verbum Dei,ceù acutiſſimum gladium diſtringens (Durando, Ioanne de Neapoli Pontificiam poteſtatem tuentibus) illuſtria trophea reportans.

5 Militauit quoque pro ſacro depoſito contra Petrũ de Baldach,in Ciuitate Gerundenſi, Fr.Arnaldus Burguetus Inquiſitor, eũq; ignis abſumpſit,quem religio ab errore pertinaci remouere non valuit.*Diagus* lib. 1.cap.13.Petrus item Ioannis Bitterenſis, cum plures hęreſes diſſeminaſſet, (fatente etiam Mornęo Nouatore in ſuo myſterio oppoſ. 54.p. 428. quòd Romanã Eccleſiam , carnalem , & ſynagogam Satanę appellaſſet) hoc nomine ab Inquiſitoribus hęreſeos damnatur,& quem viuum comprehendere non potuerunt; mortuum è tumulo effoſſum , concremarunt. Deliria, & errores nonnulli apud Montem Album Regni Cataloniæ diſſeminabantur, a quodam Berengario de Montefalcone; verum à F. Nicolao Roſelio ſopiti, & extincti.tradunt annales Prędicatorij , P. Fernandez 1312.in concionatione Prędicatoria.

6 Sed & Archiepiſcopus quidam Armachanus , cum aduerſus Religioſorum mendicantium ſtatum , multa in fide erronea oblatraſſet , coram Innocentio Sexto damnata ſunt, inſtantibus , & conuincentibus authorem,noſtris Prdicatoribus; vnde errores abiurare,& anathematizare compulſus eſt. Idem Fernandez 1357.

7 In Anglia ex Inferorum antris erupit. Io.Vuitcleph 1360.lupus ferociſſimus.Ex Caſtill.2.p.lib. 2. cap.4. qui vlulatu ſuo,terrorem,& ſeditionem intonans, ob-

tutu malefico,& anhelitu fętido ſimplices animas faſcinans,impetuque rabido,feralique dente,innumeras ouiculas gregis Chriſti mactauit. Clamant noſtri pro fidei defenſione,Synodus Prouincialis Cantuariæ indicitur,& tredecim Epiſcopis, cum triginta Magiſtris in ſacra pagina, ibidem congregatis, omnibus fermè inſtituti Prędicatorij, Hęreſiarchæ commenta, vt palam hæretica adiudicata,atque proſcripta. At tantùm abfuit,vt reſipiſceret Vuitclephus, vt per irriſionem Synodum illam,*terræmotum* appellarit, *& fratres in illa confidentes,Anglicanum Regnum intoxicaſſe*, impiè aſſeruerit. Verùm poſtea, in Concilio Conſtantienſi iterum hęreſeos damnatur,atque proſcribitur.Cochlęus Hiſt.Huſit.1.c.8.

8 Anno 1375.F.Nicolaus Eymericus multos articulos Raymundi Lulli detexit,quos Gregorius XI. Auenione,Petro Cardinali Hoſtienſi, & alijs Magiſtris à Pontifice congregatis, vt erroneos hæreticos proſcripſit.Diagns lib.1.cap.25.Caſtill.2.p.lib.2.cap.4.Non multò poſt erupit de cauerna Satanę,regulus ille Ioannes Hus (falsò à ſuis Symmiſtis,pro canoro Cygno venditatus) cuius peſtifer halitus,Germaniam magna ex parte corrupit. Verùm,ne totum orbem inficeret, vinculis in noſtro Conuentu Conſtantienſi mancipatur,& vna cum impio Hieronymo illo Pragenſi, in erroribus ferendis fidiſſimo ſuo Achate, à Theologis magni nominis de hæreſibus euincebatur: qui tãdem in ſua pertinacia perſiſtentes,viui rogo exurendi traduntur,Concilij Conſtantienſis decreto. Quantum verò,aduerſus hæreſes in eodem Concilio damnatas, Prędicatorum ordo ſtrenuam operam nauarit, res ipſa loquitur; nã & ibi interfuerunt P.Leonardus Sta-

tius Generalis Ordinis.F.Ioannes Dominici Cardinalis,F.Dominicus Archiepiſcopus Tholoſanus, & alij, qui nedum hæreſum capita conculcarunt, ſed & illud trium Pontificum horrendum ſchiſmatis monſtrum, ex Fernan.1414.diſſiparunt.Idem quoque B.Ioannes Dominicus Cardinalis,in Aragoniam, Boemiam, & Poloniam Legatus à Pontifice deſtinatus, aduerſus hęreſim turpiſſimam Neognoſticorum (eo enim tempore Boemia Adamitas inſpexit nudos incedentes, & promiſcuos concubitus exercentes,ex Matthia Rege Hungariæ apud Bonfinium 4. Decad. lib. 2.) egregiè dimicauit. Sed cum argumentis hęretici vinci non paterentur,nec arma Imperatori Sigiſmundo,qui Cardinalem vocauerat,ſuppeditarent; ad tempus dimiſſi; mox vt fœnum velociter exiccati,& ad nihilum deuenerunt,ſicut aqua decurrens.In eodem quoque Bohęmiæ Regno (vt ſcribit Io.Cochlęus in Hiſt.Huſſit. lib. 4.p.742.& alij apud Fernandez anno 1418.) inualeſcente Huſſitarum ſecta, quæ in Adamitas, Thaboritas,Orebitas, Iacobitas, &c. diſſecta erat (Matthia Rege teſtante loco cit.) Fratres noſtri,intrepidè illi reſtiterunt: at eorum furor pertinax,nedum 20.& amplius noſtra monaſteria incenderunt,& ſolo æquarũt, ſed ducentos,& amplius fratres immaniter,pro fide trucidarunt. Contra eorundem Huſſiſtarum Hęreſes, Baſileę indicto Concilio (licet poſtea ob defectionẽ à Papa,meritò Conciliabuli nomen ſortitum ſit) pro vnitate Eccleſiæ,& hęreſum extirpatione: ibidem Fr. Nicolaus Texerius Generalis,F-Ioannes de Turrecremata,F.Ioannes Nider, F. Ioannes Raguſinus inuictè decertarunt,& ad diſputationem articulorum,ab ipſis, controuerſorũ,publica fide inuitati (noſtris id à Concilio

cilio antequam ab Eugenio defeciſſet, poſtulantibus) in noſtro Conuentu Prędicatorum, publica habita congregatione, quo etiam inuitati conuenerant, pręcipui nominis Huſſitæ (inter quos erat Ioannes ille dę Rockyzana Pſeudoapoſtolus Pragenſis) victi, & confuſi abſceſſerunt. Fernandez. 1431. & 1433.

9 In Concilio Florentino, aduerſus errores Gręcorũ; plurimum à noſtris deſudatum eſt. In ea namque auguſtiſſima Synodo, quę in Conuentu Prędicatorio S. Mariæ Nouellæ celebrata eſt, Fr. Ioannes Florentinus pluries declamauit, F. Ioannes à Turrecremata ad ſarciendam concordiam Latinorum, & Gręcorum, vigili cura cum alijs Fratribus ſatagebat. A Synodo, è quatuor, ad diſputandum, duo è noſtris aſſumpti Fr. Bartholomæus Lapatius Epiſcopus Coronenſis, & Fr. Ioannes de Montenigro Prouincialis Lombardiæ, qui cum Marco illo Epheſino congredientes, glorioſè eũ confutarunt, vt apparet etiam ex actis eiuſdem Concilij. vide Fernand. 1439.

10 Nouos autem errores comminiſcente Io. de Poliaco Doctore Pariſienſi circa confeſſionem ſacramentalem, à Fratribus Prædicatoribus de erroribus arguebatur, ijſdemque ad ſacram Sedem Apoſtolicam errores deferẽtibus, damnati, atq; anathematizati. Hęthe-rodoxa quędam Salmantino Doctore Petro Oxomẽſi diſſeminante, atque docente, ad Sixtum eius nominis quartum delata ſunt. Archiepiſcopo Toletano à Pontifice demandatur, vt aſſumptis Magiſtris in Theologia, & alijs doctiſſimis viris, propoſitiones Petri examinarentur, atque diſcuterentur. Inter hos aderant noſtri Fr. Petrus de Ochanna, Fr. Didacus de Betoño, qui Petri doctrinam, hęreticam, erroneam, &c. pronun

ciarunt; eorundemque cenſura à Sixto Pontifice approbata. Vnde Petrus, à Petri ſucceſſore hęreſeos notatus, doctrinam reuocare, & abiurare compulſus eſt, cathedra combuſta, ſchola, à Fratribus noſtris, aqua benedicta reſperſa, atq; purgata. Fernand. anno 1479. Aliæ quoque damnabiles propoſitiones contra fidei orthodoxæ depoſitum, Fr. Chryſoſtomus Galuez Inquiſitor Regnorum Aragonię, habito Theologorum conſilio diſcuſſit, & ad eundem Sixtum IV. deſtinauit, illi reſeruando finale iudicium, qui Inquiſitoris, & Theologorum cenſuram probauit, & roborauit. Ex Diago lib. 1. cap. 33. Hiſtor. Prouinciæ noſtrę Aragonię.

11 In Vrbe Mantuana nouum dogma diſſeminatum, & in Eccleſia inauditum, nunquam à Patribus in depoſito agnitum, nimirum corpus Chriſti iuxtà cor, nō in vtero B. Virginis conceptum, ex tribus guttulis ſanguineis. Verum F. Hieronymo Inquiſitore Fauentino inſtante, qui etiam eam nouitatem hæreticā (ab octo enim annis ſerpebat, eamque multi defendere contendebant) impugnauit. Tandem à Iulio II. vt hæretica damnata eſt. Ex Leandro lib. 4. de viris illuſtribus Ordinis Prędicatorum, & Paramo lib. 2. to. 3. cap. 4. orig. Inquiſ.

12 Vix Lutherus putei abyſſi clauſtra reſerauit, quòd illicò tàm denſa caligo orbem obſcurauit, tam horribilis errorum, ac hęreſum è tetris illis clauſtris erupit, vt multis in locis, penitus Euangelium ita ſit obſcuratum, vt nedum in eodem Regno, Prouincia, Ciuitate, ſed etiam in eadem familia, frater fratrem, ex diſſenſione, & tenebris nō poſſet agnoſcere. Vndiquè, tenebris circumfuſis, varij variè ad depoſitū inuadēdum

con-

conuolarunt,vt quod diuerſis temporibus perficere non potuerunt, vno, eodemque tempore,omnium hęreticorum pręcedentium dogmata renouãtes, poſſent perficere.Occurrunt noſtri F.Ioannes Tzelius, F. Syluester Prieras, F. Thomas Caietanus Cardinalis, Legatus à latere,ad audaciam Luthericam deprimendã inſtitutus, etiã à varijs ſcriptoribus ſatis impugnatus: in Concilio Tridentino tandem,(vbi Epiſcopi 19. Archiepiſcopi 7.Theologi plurimi è noſtris interfuerunt à Fernãdez 1562.recẽſiti) damnatus, & anathematizatus.Similiter aduerſus Lutheri ſobolẽ Anabaptiſtas,Trinitarios, Caluinicolas,indefeſsè à noſtris laboratum eſt,vt oſtẽdit idẽ *Fernãdez* ann.1564.& ſeq.

13 Sed,& *I*lluminatorum hęreſes, qui fingentes nouã lucem, errorum tenebris, oculos multorum perſtrixerunt,& ſub velamento Spiritus,carnis opera ſuadebãt,& religionem cum pudore exuentes, Veneris imperio ſubiacebant,promiſcuos concubitus exercentes, in Prouincia Extremæ oræ in Hiſpanijs,à Magiſtro F. Alphonſo de Fonte, *S*.Inquiſitionis cõſultore,mirabiliter detecti,mulctati, exufflati, amandati. Fernandez anno 1578.

14 Hęc eſt ergo Fratrum Prædicatorũ palmata veſtis, tali curru triumphamus,ꝙ nulla fermè orta ſit hęreſis, vel nouitas prędicata,quin omnibus viribus ꝓ tuẽdo ſacro depoſito,palam nõ ſit à noſtris,pro inſtituto noſtro,cõtradictũ. Nõ abibo longius.Tẽporibus noſtris, mulier quędam nedum Illuminatorum, ſed etiam impuriſſimorum Gnoſticorum ſpiritum ebiberat, & ſub impio dogmate actualis cum Deo,& minimè (vt dicebat) interruptę vnionis,ſpurcitias carnis cum ſimplicibus exercebat,quas vt media ad profectum ſpiritua-

lem vendicabat. At iam pridem (antequam naſceretur) à S.Thoma in opuſculo 64. vel ſi eius opus non eſt, ab aliquo eius diſcipulo, vel Fratre Prædicatore, vel alio antiquo ſcriptore, in alijs ſimilibus exceſſibus oſtenſa, & confutata. *Fuerunt* (dicitur in opuſculo) *aliquæ ſpirituales nomine, ſpiritu luxuriæ imbutæ, quæ in excuſationem ſuæ libidinis præſumpſerunt dicere, ſe habuiſſe in illis actibus impudicis magna ſentimenta de Deo, quòd nihil aliud iudico eſſe, niſi quodam incitamentum inductiuum? ad ſimilia ſecurius intrandum, & peiora perpetrandum. Dic mihi, qui talibus credis, & adhæres, ſi iſti ſunt verè ſpirituales, vt aſſeris, quid aliud loqui, aut facere deberent, niſi quod à Spiritu ſancto procedere poteſt, vel procedit? ab illo autẽ nihil procedit noxium, ſed ſolum quod vtile, & honeſtum. Quid enim ad Spiritum ſanctum de tactibus, & oſculis, aut qualem honorem de illis conſequitur Deus, & quæ vtilitas, aut quæ neceſſitas tibi ad ſalutem, vel alteri, vt hos tactus facias, vel patiaris? Quæ conuentio Spiritus ad libidinem carnis? Quæ igitur tua præſumptio, vt hanc contumeliam inferas, Spiritui ſancto, attribuendo ſibi, tuæ impudicitiæ fœtorem, quem vix dæmones patiuntur? Quæ inquam temeritas tua, mulier Hypocrita,* quaſi Iuliam de Marco digito oſtenderet, *à facie Dei proiecta,* vt dicas, *delectationem carnis libidinoſam, eſſe gratiam, & conſolationem diuinam? Recede ergo fera peſſima,* ait S.Thomas, *de finibus meis* Neapolitana ſcilicet Ciuitate, *quia dæmones nequeunt tuam præſentiam ſuſtinere.* Quæ etiã doctrina à reliquijs Illuminatorum poſtea inſtaurata, Hiſpali detecta; qui hæc, & multa ſimilia dogmatizabant, eaque refert Archiepiſcopus Brunduſinus Hieronymus à Falce p.2. artis methodi-

cæ

cæ ad diſſoluenda argumenta hæreticorum tract.7.c. 11.& ab eo ſatis ſuperque confutantur. In hæreticorum inquiſitione, ſingulari opera Fratrum noſtrorum S.Officij Tribunal,Hiſpali vti voluiſſe,res in aperto eſt; ſicut & Neapoli,multum inſudauit ex commiſſione ſpeciali F.Adeodatus Gentilis Nuncius Apoſtolicus, iampridem miniſter S.Officij in Regno Neapolitano, aduerſus Iuliam inquirendo.

§. 1.

Turres Sanctiſſimæ Inquiſitionis aduerſus eoſdem erectæ.

15 SEd ad facilius,& eminus diſcernendos fures,& latrones,eminentes Turres S.Officij erectæ, reſpicientes contra Damaſcum, hoc eſt hęreticam prauitatem. Vnde ſi olim impiè quidam Sacerdotes, *laqueus* facti erant *ſpeculationi,& rete expanſum ſuper Thabor*, vt dicitur Oſeę cap. 5. vt qũos ad templum Domini veros Iſraelitas relictis ſemitis,quę ad Idola inuitabãt, recta via progredi proſpicerent, eliminarent. Nonnè iure,ſuper turres Inquiſitionis, inſtituti ſacri Quæſitores,vt quos deprehenderent ad idola hęreſum confugere,& à Dei Eccleſia diſcedere,prehenderẽt, carceri manciparent,debitis pœnis animaduerterent,& è vita impœnitentes profligandos curarent?

16 Prima igitur turris à S.Dominico Primo Inquiſitore, authoritate Apoſtolica Innocentij III. ædificata eſt,hoc eſt, Sancti Officij Tribunal in Galliarum Regnis;nempe in Prouincia Tholoſana, vbi contra graſſantem hæreſim Albigenſium decertauit. Ibidem à

Gre-

Gregorio eius nominis IX. F. Lambertus, & Petrus Syllanus Inquiſitores creati, poſt quos F. Vuilielmus Amalte,& F. Pontius de S. Aegidio, & alij in Ciuitate Pariſienſi celebres Inquiſitores extiterunt. F. Vuilielmus Pariſienſis, F. Matthęus Ori, vt cæteros prętereã. In Prouincia Rhemenſi F. Petrus Floreus. Alij ſimiliter magni nominis, ſub Gregorio IX. in Delphinatu, & Sabaudia deſignati; inter quos celebres F. Petrus Ruffienſis. Auenionenſis Ciuitas ſuos habuit celebres quæſitores: inter quos noſtra memoria F. Sebaſtianus Michaelis, hęreticorum malleus, inſignis fidei defenſor exiſtimatus.

17 In Hiſpania velut Turris Dauid ædificata eſt Sancta Inquiſitio, vbi omnis armatura fortium, ad rebelles deprimẽdos. Eam erexit S. Raymundus de Pennaforti, ſub Gregorio IX. & Iacobo Rege. In Regno Aragoniæ celebres fuerunt P. F. Petrus Tonenes, & F. Petrus Cadrieta, & alij, qui à Prouinciali Caſtellæ, authoritate Apoſtolicâ tali muneri pręficiebantur, quod priuilegium poſtea F. Nicolao Roſelio communicatum eſt, videlicet, vt in Prouincia Aragoniæ, noſtros Inquiſitores crearent. Idem Roſelius poſtea generalis Inquiſitor inſtitutus eſt. Recenſentur pariter duo illi Inquiſitores inſignes F. Ioannes Lotgerius, & F. Arnaldus Burguetus, nec non & F. Vuilielmus à Coſta. In Regno Caſtellę (ante tempora Catholicorum Regum Ferdinandi, & Iſabellæ) noſtri munus Inquiſitionis, authoritate Apoſtolica exercebant, Generalis namq; Inquiſitoris titulo Caſtellæ inauguratur F. Vincentius Vlyſiponenſis, cui ſucceſſit F. Ioãnes de S. Iuſta. Inſtaurato verò in eodem Regno (ſub catholicis Regibus prędictis) ſancto Tribunali, Generalis Inquiſitor prę-

fectus

fectus eſt P.F.Thomas de Turrecremata, Catholicorum Regum confeſſarius,qui varios Inquiſitores, ad hoc munus (authoritate Apoſtolica) deſtinauit per varias Hiſpaniæ ditiones,quorum nomina curioſo legẽda exhibet F.Ioan.Lopez Epiſcopus Monopol.4.par. Chron. S.Dominici tract. de obſequijs Ordinis noſtri exhibitis Eccleſię Catholicæ cap.20. Eidem ſucceſſit F.Didacus Deza Ioannis Principis, filij dictorum Regum,à ſacris confeſſionibus. In Bethica, & Hiſpalenſi Ciuitate,Inquiſitores nominati F. Michael de Morillo,& F.Ioannes de S.Martino. Generalis quoque Inquiſitor totius Hiſpaniæ à Paulo III. F. Garſias Loayſa,poſtea Cardinalis,declaratur. Et noſtris temporibus Philippi III. confeſſarius, F. Ludouicus Aliaga eadem præfectura functus eſt. In Luſitania P.F.Emanuel à Vega Conimbrię,inquiſitionis munus exercuit. Vide Paramum lib. 2. t.2. Fernandez in concert.Prædicatorum.

18 Turris quoque alia eiuſdem Tribunalis in Germania,hęreſes propulſabat. Recenſentur inter Inquiſitores F.Conradus Maſpurgenſis,& alij poſtea,Friderico ſecundo opem ferente,ad fidei defenſionem ad tale munus euocati.Sub In. ocentio VIII.floruit F. Henricus Inſtitoris Inquiſitor Saxoniæ, & ſub Leone X. F.Ioannes Tezelius,qui aduerſus Lutherum (vt dictũ eſt) primus omnium inſurrexit. In Colonia,& Rheno celebris F.Iacobus Eſpenger. Et in eadem Colonia inſignis habetur noſtris diebus F.Coſmas Morelles à Paulo V.Inquiſitoris Coloniæ,Moguntię,& Treueris, titulo decoratus. In ſtatibus Hollandiæ, & Zelandiæ, clarus inter multos F. Ioannes Omach. In Boemia tanquam ſydus emicat F.Ioãnes Eſchemfeld, Inquiſi-

tor

tor Pragenſis.In Regno quoque Hungariæ,ex Lopez loc.cit.cap.18.non defuerunt, qui fidem, ſanguine confirmarunt. In Archiducatu Auſtriæ,Inquiſitores Ordinis noſtri (ſcribit Trithemius in Chronico Hirſaugenſi) Inquiſitionis Officio prçclarè functi ſunt. In Concilio Tridentino quoque interfuit F. Antonius Groſupto illius Prouinciç generalis Inquiſitor. Fernandez,Lopez loc.cit.

19 In Dalmatia,Boſina, Croatia, Raguſia, Inquiſitionis munus exercuerunt multi viri illuſtres. In eorum albo recenſentur F. Paulus, & F.Cornelius de Zara.Gonzaga in hiſt. Seraphica pag.438.aſſerit reſeruari Bullam Ioannis XXII.vbi de talibus inquiſitoribus mentio habetur,ſeruatur in Cçnobio Iaderç.In Polonia à tempore Ioannis XXII. Apoſtolici inquiſitores inſtituti, F. Petrus de Calmeis, & F.Matthias Cracouienſis: eiuſdemque Prouinciæ Prouinciali eſt iniunctum,vt per vniuerſum Regnum eiuſdem Ordinis religioſos viros,in Inquiſitores aſſumeret.Conſpicui in ea functione recenſentur, F. Vincentius Inquiſitor Vrislauienſis,F.Io.Chryſoſtomus,F.Petrus Cracouiēſis,& innumeri,qui ab eodem D.Epiſc.F. Io.Lopez.c.19.ſeriatim enumerantur, & diligentiſſimè ab annaliū deſcriptore F. Abraamo Bzouio in hiſtor. Prouinciæ Poloniæ.

20 In Prouincijs, & Regnis Armenorum, Georgianorum,Grçcorum,Tartarorum, &c. Inquiſitores inſtitutos demonſtrat Lopez loc. cit. & Fernandez in ſua Prçdicatoria concertatione, Paramus t.2.cap.29.lib.2.In Italia verò firmiſſimas Turres tribunalis erectas ad eaſdem inſidias detegendas, adeò manifeſtum eſt, vt à lippis etiam oculis cognoſci poſsit,nam vſque in hanc

hanc diem perſeuerant, Mediolanenſis, Comenſis, Mantuana, Parmenſis, Mutinenſis, Papienſis, Veronenſis, Foroliuienſis, Anconitana, Fauent. Bononienſis, Rauenn. Placent. Ianuen. Rhegienſ. Cremonen. Tortonen. Bergomen. Cremenſ. Brixien. Veronenſ. Veneten. Taurinenſ. Alexandrin. Montisregal. Aſtenſ. Vercellen. &c. in quibus ſtrenui Chriſti milites, die, noctuque vigilantes, à primęua ſua inſtitutione (vt per quadringentos annos factum eſt) diſcurrentes, hęreticorum fallacias detegunt, & eorundem errores olfacientes, vt venatici canes, mox latratus edunt, ex ſua fidelitate, paſtores ad capiendas vulpes, excitantes.

21 Præſto quoque eſt Hetruria, vbi primum S. Petrus Martyr Inquiſitor Manichęos euicit, in cuius rei beneficium quotannis vexillum idem, quod militibus dederat idem S. ad rebelles effugandos, per Ciuitatem Florentinam ſumma religione defertur, & in titulum ſtatua in honorem Sancti eiuſdem erecta. Sed in hac ditione ob honorem S. Franciſci etiam Patribus Franciſcanis inquiſitionis officium conceſſum eſt.

22 In Inſula Regni Siciliç inquiſitionis tribunal ante Vrbanum *VI.* apparet ex extrauaganti Ioannis 22. quç incipit, *Cum Matthæus de Pontiniano hæreticæ prauitatis in Regno Siciliæ, authoritate Apoſtolica deputatus* tit. de hęret. Sed dum Honofrius Panuinius Siciliç Inquiſitorem facit Nicolaum Miſnum Ordinis noſtri, quem Vrbanus 6. Cardinalem creauit, ad Nicolaum Moſchinum Caracciolum fortè alluſit: niſi vtriuſque Siciliæ Inquiſitorem generalem fuiſſe, rationabiliter dicamus, nam & Rex Neapolis, vtriuſque pariter Siciliæ Rex attitulatur.

23 Ante ea tempora Inquiſitoribus Siciliæ 1224. à Federico

derico *I*mperatore conceſſa ſunt priuilegia, *I*nquiſitores autem fuiſſe Prædicatores noſtros, ſcribit Fernãdez in ſua Concertat. Prędicat. & Annales Eccleſiaſtici 1222. n.53. *I*n Priuilegio *A*lphonſi Regis 1451. de F. Henrico Lugardo Panormitano, noſtri inſtituti, expreſſa mentio habetur. *I*n hac ergo nobiliſſima, & antiquiſſima *I*nquiſitione (ait Paramus lib.2.c.2.) plures fuerunt inſignes *I*nquiſitores, quorum memoria non extat, cum ſcripturę *A*rchiuij inquiſitionis incendio conſumptæ fuerint.

24 *I*n Regno quoq; Neapolitano Fratres Prędicatores inuigilarunt, vt illud, in eius finibus, hęreſum morbo perambulante in tenebris, antidotis pręſeruarent. *A*d hunc enim effectum, teſtante Petro *A*rchiepiſcopo, ex Maluenda in annal. anno 1231. Prędicatores Neapolim euocati. *Ne, inquit, hæreticæ labis morbus, tanquam fermentum ſe diffuſius diffundendo, Ciuitatem Neapolitanam inficiat, quæ ſolet vocari Parthenope, ideſt virgo*, & ſuffultus litteris Cęleſtini *IV*. domum, & Eccleſiam conceſſit, *vt exinde iuuentus fidelium, ſicut Aquila renouetur. confortetur fides, & perfidia confundatur*; vnde veriſimile eſt, quod ab hoc anno 1231. Sacroſanctum *I*nquiſitionis munus cęperint Fratres exercere; perfidia enim hęreticorum, nõ aptius retundi poterat (vt in alijs partibus totius orbis compertum eſt) quàm ſacri Tribunalis erectione. Vnde anno 1274. exercuiſſe illud munus *F*. Paulum *A*quilanum, ex prędicatoria familia, apertiſſimè conſtat ex vita S. Thomæ initio ſuorum operum præfixa, & ex *F*erdinando Caſtillo 1. par. Centurię lib.3.cap.33. & *I*oanne Lopez Epiſcopi Monopolit. 4.p. Centu. in cap. 5. obſequiorum religionis noſtrę erga Romanam Sedem. *I*s enim Paulus

fuit

fuit,cui obitus Angelici Doctoris, (qui hoc anno contigit) diuinitus eſt prænunciatus, vnde colligit Paramus de origine inquiſit.tit.2.c.10.ante obitum Sãcti Thomæ Neapoli tribunal S. Inquiſitionis erectum. Alios quoque Fratres ſucceſsiſſe in eodem Regno fidei quæſitores,ex eodem Ordine, apertè docet Fernãdez in concertatione Prędicatoria anno 1275. & ex ſequentibus demonſtratur, eam namq; præfecturam exercuit B.Guido Maramaldus filius Cõuentus S.Dominici de Neapoli, cuius imago antiquiſſima radijs circumfuſa in beatitatis ſignum, cùm in eodem Conuentu, tùm in clauſtro Conuentus Eugubini vſque ad hęc tempora cernitur, qui & multa paſſus perhibetur pro inquiſitionis munere. Claruit ſub Rege Roberto. Vide P.F.Michaelem Pio,meritiſſimum Inquiſitorem Mediolanenſem lib.4. de viris illuſtribus p.2. fol.348.F. Dionyſium Ocillum in Chronic.Prouinciæ Neap.M.S.

25 Anno vero 1378. in Regno eodem Neapolitano, etiam contra hæreticam prauitatem inquiſitionis munus exercebat F.Nicolaus Caracciolus ſub Vrbano VI.magno hęreticòrum damno, & fidei Catholicæ incremento, vt merito ob tot pro fide exantlatos labores,in Cardinalium numerum ſit cooptatus, ex F. Alfonſo Ciac.Vit.Pont.p.2.pag.771.Leandro Alberto lib.3.de vir. illuſtr.fol. 69. Fernandez in concertatione Prædicatorum.

26 Idem munus exercuiſſe F.Dominicum de Afragola de Stelleopardorum familia,ſcribit idem Ocillus in Chronico cit.cui ab Vrbano Sexto litteris Apoſtolicis mandatur, vt aduerſus ſchiſmaticos, qui adhæſerant PſeudoPontifici Clementi VII.prædicaret,eoſdemq;

eie-

eierato ſchiſmate, Eccleſiæ reconciliaret, extant apud eundem prædictarum litterarum copiæ, &c. Eiuſdem Stelleopardi opera manu ſcripta, extant in Biblioth. S.Dominici de Neapoli, meis oculis inſpecta.

27 Anno 1447. in eodem Conuentu S. Dominici *I*nquiſitor Dominicanus munus Sãcti Officij exercebat, cum enim Laurentius Valla, Neapoli quaſdam propoſitiones hæreticas aſſeruiſſet, res ad *I*nquiſitorem defertur, carceri mancipatur, ab ignis ſupplicio, Rege intercedente, liberatur, pœna in fuſtigationem commutata. *I*taque in Conuentu S.Dominici (vbi *I*nquiſitor degebat) manibus poſt terga reuinctis, ductus per clauſtra, & ſcapulas, & tergum ſcopis cędenda exhibuit. *P*oggius in 2. inuectiua, Param. lib. 2. to. 3. cap. 4. num. 31. *F*ernandez in concerta Prædicatorum, anno 1447.

28 *F*. Petrus Maſtrectis confeſſarius *I*ſabellæ Claramont, Reginę Neapolis, vxoris *F*erdinandi Primi, circa hęc tempora inquiſitionis munus exercebat, ad cuius inſtantiam (cum erat Duciſſa Calabriæ) multa prædia elargita *F*ratribus Prædicatoribus 6. Martij 1458. qui fructus etiam hodie percipiuntur. Ex inſtrumentis Archiuij S.Dominici, & *F*. Ocillo ſupra cit.

29 *F*. Barnabas Capograſſo nobilis Salernitanus *I*nquiſitoris munere fungebatur, & in Conuentu Salerni S.Marię de Porta ſuas cameras, cum carceribus conſtruxit, quæ vſque hodie perſeuerant, & dicuntur carceres, & camerę *M*agiſtri Barnabę, *P*iò lib. 1. de prog. Sancti Dominici pag. 4. claruit circa annum Domini 1480.

30 *A*b hoc ergo tempore, vſque ad 1490. (quando ceſſarunt *I*nquiſitores in hoc Regno, eſt etiã in Hiſpanijs

niis ceſſarunt tempore Catholicorum Regum Ferdinandi,& Iſabellæ (ex Pio loc.cit.) minimè interruptā ſeriem Inquiſitorum Neapoli pro fideliſſima Ciuitate tuenda, & fide catholica conſeruanda, euidenter apparet.

31 Poſtea cum Inquiſitionis Tribunal erigere tentaſſet Rex Ferdinandus, & ſuborientibus difficultatibus, res iſta non perficeretur, ſicut nec tempore Caroli V. proteſtantibus Neapolitanis Ciuibus ex Paramo cap. 10.num.5.loc.cit.hęreſum extirpationem ad Pontificem,& iudices Eccleſiaſticos pertinere,& (eodem teſtante Paramo) Paulus III.Pontifex Max. Apoſtolica bulla expoſuiſſet,ad ſe, ſuosque iudices, & non alium, Inquiſitores ſtatuere contra hæreticos pertinere; nihilominus Prorex Neapolitanus Inquiſitores, & officiales S.Officij conſtituit: ſed ad arma confugientibus ciuibus,talis inſtitutio effectum ſortita non eſt, & tribunalis nomen ſublatum eſt,paceque ſecuta, & venia data à Carolo irritatis animis,& à Iulio 3. Pontifice confiſcatione bonorum, Apoſtolica authoritate, remiſſa (ex Reuerendiſs. D.Paulo Acerrarum Epiſcopo in hiſtoria Clericorum regularium c.23.) per Ordinarium res S.Officij adminiſtrabantur, donec authoritate Apoſtolica,Miniſter S. Officij Carolus Baldinus Canonicus Neap.poſtea Archiepiſcopus Surrētinus, à Sixto V.deſignatus eſt: cui D.Benedictus Mandinus Epiſcopus Caſertanus,Cler.Reg.in eodem officio ſucceſſit (ex eodem Epiſcopo in ſupplemento eiuſdem hiſtoriæ cap.116.& in hiſt. cap. 72.) Sed iterum Fratrum Prędicatorum opera, Sedes Apoſtolica vti voluit, nam F. Deodatus Gentilis Epiſcopus Caſertanus, & Nuncius Apoſtolicus eidem quoque ſucceſſit

in eodem munere. Hunc F. Stephanus de Vicarijs Epiſcopus Nuceriæ inſecutus eſt, & intermedio D. Hieronymo Campanili Epiſcopo Laquedonenſi, in eodem officio inſtitutus eſt Generalis inquiſitionis Miniſter, noſter Reuerendiſs. Dominus F. Hyacinthus Petronius Epiſcopus Molfectæ. Hi omnes indefeſſo labore, cura, vigilantia aduerſus refractarios, fideique perduelles inuigilantes, fidei depoſitum ab inſultibus hæreticorum cuſtodierunt. Hæc eſt ſeries Neapolitanę Inquiſitionis, vt Diuina prouidentia erga Ciuitatem illam, quæ S. Thomam edidit hæreſum profligatorem, magnificetur, quæ non paſſa eſt fidei depoſitum à S. Aſpren S. Petri diſcipulo, vſq; ad præſētē Archiepiſcopum S.R.E. Cardinalem Illuſtriſs. D. Franciſcum Boncompagno Paſtorem vigilantiſſimum, & pientiſſimum, hęretica labe maculari; & fidelium canum labor appareat, qui aduerſus latrones depoſitum ſacrum adoriri volentes, oblatrarunt. Sed ad ſeriem inquiſitionum reuertamur.

32 In Vrbe autem Principe totius orbis Roma, tribunal illud ſupereminet, cuius primus, & finalis cenſor eſt Summus Pontifex, Generales vero totius Reipublicæ Chriſtianæ Inquiſitores, S.R.E. Cardinales ad id munus electi. Commiſſarij quoque Sanctę domus Inquiſitionis Fratres S. Dominici, qui à Pio V. vſque ad pręſentem commiſſarium F. Hyppolitum de Aquanigra, decem & ſex alij intermedij recenſentur. Ad hoc ſupremum tribunal ex omnibus inquiſitionum tribunalibus, omnia deferuntur, vt eius probentur, vel improbentur, reſtringantur, vel extendantur iudicio. Pro hac à Pio V. creata, inquiſitionis domo tuenda, multa Fratres Conuentus S.M. ſuper Mineruam paſſi ſunt,

post

poſt mortem Pauli IV. (qui Sãcti Tribunalis eam, quã nunc habet formam, cum Fr. noſtro Ioanne à Toleto Cardinali Paulo 3. perſuaſit) intrepidè pro Dei cauſa tuenda, vſque ad ſanguinem ſe opponentes.

§. 2.

Noſtrorum Inquiſitorum labores, & vigilantia.

33 AGe ſodes, quam ſtrenuè, & quanta vigilantia pro ſacro depoſito tuendo, ſacræ fidei quæſitores laborarint, videamus. Poſt igitur illuſtria trophęa primi, & generalis Inquiſitoris S. Patris Dominici, in eiuſdem labores ſubintrarunt eius filij: ab Honorio 3. in varijs Europæ partibus Inquiſitores electi, qui idem ſacrum depoſitum ab inſultibus latronum vindicarunt. Inter hos F. Conradus emicat, qui plurimos in Germania hęreticos conuicit, innumeros flammis addixit, fidem obſignans catholicam ſanguine, capitis obtruncatione, profuſo, Protomartyr noſtrę familiæ, ad cœlos euolando. In Gallia verò Ciſalpina, F. Guidotus deſignatus Inquiſitor ab Honorio 3. prepemodum infinitos hæreticos flãmis deuouit. Aduerſus verò Albigenſium reliquias ſopiẽdas, deſtinatur F. Gualla Mediolani, & Pannoniæ F. Ioannes Hungarus, poſtea martyr illuſtris; & per Italiam alij Inquiſitores, qui graſſantes hęreſes reprimerent, atque fugarent. Eodem tempore Gregorius IX. S. PETRVM Veronẽſem, Inquiſitorem creat, qui Catharos, Manichæos, Patarenos, Paſſaginos, &c. vita, verbo, miraculis, & proprio cruore deſtruxit. Noua quoque Achan, progenie excitata, quæ regulam auream Eccleſiæ, & Pa-

trum doctrinæ, ſurata eſt, in Terraconenſi ditione, Pōtificis authoritate, Sancti Officij Inquiſitores è noſtris creantur, qui vulpes, Dominicam vineam demolientes, caperēt, & propulſarēt: & in Prouincia Tholoſana F. Petrus Syllanus S. Dominici olim ſodalis. F. Lambertus, F. Pontius à Vico ab eodem Gregorio Nono Inquiſitores in Tholoſanam Prouinciam miſſi, vt teterrima hæreſum monſtra eliminarent, quod & perfecerunt indefeſsè, multis ad caulā Dominicam palabundis ouibus reductis, pertinacibus igne amandatis.

34 Sed & cum hæreticorum Condormientium impura hæreſis è Gnoſtico ſemine progenita, iterum repullularet (vt digna tenebris, infanda tamen conuenticula exercerent, promiſcuo virorum, & fœminarum quarumcunque concubitu) à F. Conrado Prouinciali Germaniæ Pontificia authoritate, depreſſa eſt. Eodem modo elaboratum eſt à F. Roberto, & tribus alijs Inquiſitoribus, Pontificis iuſſu, & Ludouici Regis fauore, reſiduos Albigenſium fœtus, exterminando. Sub eodem Gregorio Nono nedum milites Ieſu Chriſti, ſeu de Cruce ſignati, à S. Dominico inſtituti, aduerſus hæreticos decertarunt, verùm etiam F. Guidotus Inquiſitor, ſpirituali poteſtate armatus, immenſam hęreticorum turbam conculcauit, igne, ferro, flammis, pertinacibus abſumptis, reſiduis, ijsque pauciſſimis, in cubilibus, & cauernis collocatis.

35 In Comitatu Tholoſano F. Gulielmus Arnaldus, cū F. Petro Syllano deſignatur; apud Inſubres vero F. Ronaldus Cremonēſis, qui detectis vulpibus innumeris, vineam Domini ab earum incurſibus præſeruarunt. Fratri Guilielmo de Barbano, vt in Prouincia Tholoſana contra hęreticos inquireret, à Gregorio IX. ſimiliter

liter demandatum. Generalis item Inquiſitor in vniuerſo Galliarum Regno F.Robertus inſtituitur. Idem officium Inquiſitionis Priori Viterbienſi, & F. Rodulpho ab eodem Pontifice commendatum, cupiente funditus fidei hoſtes extirpari, & ſacroſanctam fidem illibatam conſeruari, quod & opere diligenter perfecerunt.

36 In Belgio hęretici, dicti Turpes, detecti, hi Albigenſes, ſeu Stadigenſes etiam vocati, eò quod concubitus prępoſteros, licitos exiſtimarent, à F. Ruberto igne proportionata eiuſdem pœna delicti, meritò concremati. Prouinciali quoque Lombardiæ iniunctum Inquiſitionis munus, à Gregorio IX. cum aliorum Inquiſitorum creandorum ampliſſima poteſtate, qui hæreticam ſobolem detegentes, à fidelium confinijs ablegarunt. Itidem in Regno Nauarræ ad profligandam Albigenſium hęreſim, quæ montes Pyrenæos penetrauerat, & vicinos Nauarrę populos infeſtare cęperat, Inquiſitores præficiebantur, authoritate Apoſtolica, à Prouinciali Hiſpaniæ, vel Aragoniæ, vberes fructus reportantes.

37 F. vero Gulielmus Amaltus, & F. Bernardus à Rupeforti & F. Garſias de Aura, pro depoſito ſacrę fidei tuẽdo (erãt hi Inquiſitores Prouincię Tholoſanæ) à ſatellitibus hęreticis cęſi, in cœlũ cõuolarũt, ipſorũ gloriã, viſionibus, & miraculis Deo cõteſtãte, & ſacro Card. Collegio (Sede tunc vacante) martyrium commendante, litteris ad Tholoſanos Fratres Prædicatores directis, id teſtificando, quòd impij, martyribus non ita beneficijs temporalibus ſeruire potuerunt, ſicut gladijs perſecutionis, & mortis profecerunt, referuntur à Fernandez in concer. Prędicat. anno 1242. & Mal-

uenda anno eodem cap 3.pag.645. in hanc formam. *Noſtis chariſſimi filij, qualiter Ordo veſter, ad defenſionem fidei, plantationem morum, conſolationem, & ędificationem fidelium, extirpandas hęreſes, ac cęterorum vepres, ac tribulos vitiorum, à Sanctiſs. P. DOMINICO in Tholoſanis partibus fuerit inſtitutus. Ne veſtrę ſanctitati poſſent inferre aliquid maculæ infidèles, poſſeſſionibus, ac cęteris mundi omnibus relegatis, ſubieciſtis ſpontaneè colla veſtra voluntarię paupertati; & ad legem, & teſtimonium magis, ac magis veſtros animos conuertentes, obtinuiſtis à Domino, vobis dari linguas cœlitus eruditas. At quidam, more phreneticorum inſanientium in ſuos medicos ſpirituales, quod intelleximus cum dolore, horrendam immanitatem in ſeruos Dei INQVISITORES, & eorum ſocios, & miniſtros exercuerunt. Quibus non potuerunt tantum officiendo proficere, quàm perſequendo gladijs profuerunt. Nam per hęc (vt credimus) effecti SS. Martyres Ieſu Chriſti, cohęrentibus, non ſolum mortis cauſa, ſed tempore mortis, & genere, & circumſtantijs vniuerſis.* Veneno quoque eodem tempore in Catalonia abſumitur, F. Pontius de Planedis Inquiſitor, ab eodem Gregorio creatus, cęlo funus cohoneſtante, Sol enim ſex horarum ſpacio ſtetit, quouſque debitis honoribus eidem eſt parentatũ, ex Maluenda in annalibus pag. 645. Sex item inquiſitores noſtri, iuſſu Tholoſani Comitis, eo titulo, quod, pro ſacri tuitione depoſiti, hęreticos arcerent, obtruncati, miracula S. Dionyſij Areopag. inſtaurantes, proprijs manibus capita abſciſſa deferentes (cęleſti illuſtrata ſplendore) in Conuentum Tholoſanum intulerunt, vbi condita requieſcunt. Ex eodem. *Prouincialibus* Hiſpaniæ, pro eiuſdem depoſiti ſacri cuſtodia, deman-

mandatur ab eodem Pontifice, vt in Regnis Aragoniæ, Galliæ Narbonenſis, & aliarum ditionum Regis Iacobi, Inquiſitores inaugurarer, qui eſſent prędicatoriç togæ. Horum ergo opera fides cuſtodita, horum periculis fures effugati, horum cruore veritas obſignata.

38 In Concilio Lugdunenſi ſub Innoc. IV. quantum fuerit, à noſtris depoſitum illuſtratum, res ipſa loquitur, nam errores Petri de Vineis, Prędicatorum eruditione, & diſputationibus (prędertim F. Hugonis de S. Theodorico poſtea Cardinalis) detecti, confutati, profligati. Idem Innocentius, per Lotharingiam, & Burgundiam, è noſtris Inquiſitores aſſumit, ad hęreticos clam pululantes extirpandos: & F. Vincentio committit, vt hęreticis in Lombardia renaſcentibus, conſtanter ſe opponeret. Prouinciali vero Hiſpaniæ, & S. Reymundo de Pennaforti conceſſit facultatem Inquiſitores creandi, in Aragoniæ Regno, vt in regione diſſimilitudinis hæreticos ambulantes, ad lucem veritatis reuocarent, quò factum eſt, vt nedum in Aragoniæ Regnis, verum in Gallijs, tanquam duces robuſtiſſimi, nefarios impetus repreſſerint gloriosè.

39 Circumcellionibus autem nouis, renaſcentibus in Germania, & aduerſus Romani Pontificis poteſtatem furentibus, à noſtris, pręſertim F. Ioanne Theutonico elaboratum. Sed non minus à F. Henrico Colonienſi, qui S. Ludouico Francorũ Regi ſuggeſſit, vt cùm contra diſtantes Saracenos in Syria, tùm vicinos hęreticos in Gallijs, vicinoque Belgio, arma ſuſciperet. Reſiduum poſtea in Belgica Gallia ab Inquiſitoribus noſtris perfectum eſt, nam apud Vrbem Cameracum plures hęretici (inter quos famoſus Aegidius, illius tem-

poſtor) flammis deuoti,& à F.Roberto alibi, alij etiã à fide extorres,concremati.

40 In Hollandia,& Zelandia ſanctum inquiſitionis munus,hac ætate noſtri exercebant, præ cęteris F.Ioannes Omacha, hęreticos comprimebat, ſicut & in Ducatu Sabaudiæ, pro auita maiorum fide decertans F. Petrus Ruffenſis,hæreticorum profligator inuictus, & pro fide occumbens,martyr glorioſus. Ea etiam tempeſtate idem Innocentius S. Petro Veronenſi, alios Inquiſitores adiunxit,pro Inſubribus, & Mediolanẽſi ditione,à lue hęretica pręſeruandis, & gladium inquiſitionis aduerſus hæreticos ſtringerent. A S.Raymundo Enzabbatorum hęreticorum agmen, quod magnã iacturam in Catalonia, & Terraconenſi Prouincia intulerat,profligatum eſt. Strenuam quoque operam ex Apoſtolica commiſſione, F. Stephanus Capellanus Legatus,& Prouincialis Prouenzæ impenderunt, pro hęreticis à Comitatu Tholoſano,& Pictauienſi regione eliminandis.Hæc ex Fernandez in concert. Prędicatoria.

41 Inuictiſſimo autem illo fidei pugile S. Petro martyre gladijs ab impijs confoſſo,totis viribus Innocentius ſatagebat, vt hæretica prauitas penitus aboleretur. Hinc per Lombardiam,Romandiolam,& Marchiam Triuiſanam,Inquiſitores deſtinati,ſui officij admonentur,facultates conceduntur opportunæ, & neceſſarię, in varijs diplomatibus exaratæ, indè hęreticorum vafricies,& impietas detecta,& conculcata. Sub eodem Pontifice,Generales Inquiſitores à S. Raymundo in omnibus Regnis Iacobi Regis Aragonum,inſtituti, F. Petrus de Tonenes, & F. Petrus à Cadireta, de quo infrà.

42 Poſt

42 ,Poſt ſacram B. Petri martyris apotheoſim, precibus,& miraculis eiuſdem, hęreſis incendium extingui cępit: auxiliares copias quoque ſubminiſtrauit F. Paganus Bergomenſis (qui ad Ordinem Prędicatorum à S.Dominico receptus erat) nam in Marchia Anconitana hęreticorum colluuiem effugauit. F.Pontius Spirenſis ab Albigenſibus,hac tempeſtate, multa paſſus, diuini verbi gladio, hęreticorum phalanges confodit, plurimis ab hęreſi ad Catholicam fidem reuocatis.

43 A F.Raynero Saccone,plurimi hęretici brachio ſeculari traditi ſunt,igne exterminandi: Gathæ oppidũ hæreticorum latibulum, ſolo aequatum: Nazarij,& Deſiderij corpora, quę ab incolis colebantur concremata. Induſtria Prioris Pariſienſis vſus eſt Alexander IV. Pontifex, ad inueſtigandos nouos errores Ioannis Parmenſis,quibus compertis, liber talibus hęreſibus confarcinatus,igne examinatus. Duo quoq; è noſtris Inquiſitores,F.Bernardus Vaſcus, & F.Franciſcus Toloſanus,adeò pro defenſione fidei hæreticis reſtiterũt, vt ille paſſus ſit ſpinis coronari, & ſagittis configi, hic in duas partes ſecari,& igne cremari, potius quam in leui,depoſitum ſacrum violari.

44 In Regnis Aragonię,& Valentię F. Gulielmus Sanctius conſtitutus Inquiſitor, hęreticos partim ſupplicijs extinxit,partim eieratis erroribus,ad tutiſſimum Eccleſię portum reduxit. In Ducatu Brabantino Gulielmus Cornelius hęreſiarcha amandatus, qui depoſito ſacro,illud intrudere volebat dogma,videlicet peccata omnia commiſſa, & committenda, ſola paupertate remitti. In exterminandis quoque hæreticis,non leuem operam adhibuit F. Pontius,S. Ludouico Regi coniunctiſſimus,ſemper impauidus, & indefeſſus pro

depoſiti cuſtodia. Mediolanenſis etiam Inquiſitor, eodem tempore caſtrum hęreticorum Monzanigum, nomine, ſolo æquauit, ſumpto de hęreticis, ex lege, ſupplicio. *P*ro eodem munere, dum laborat F. Ioannes Hungarus Cenſor fidei, Tholoſę lapidibus obrutus, lanceaque confoſſus, martyrij lauream ſortitus eſt. Guido Lacha, ſub ficta ſanctitate hæreſes occultans, Brixię ab Inquiſitore detegitur, rogo imponitur concremandus, ſed in ſublime à dęmonibus raptus, tamdiu ſuſpenſus ſtetit, quãdiu à dęmonibus ſubſtentabatur: ſed ad præſentiam Dominici corporis, quod ab Epiſcopo delatum eſt, à ſpiritibus immũdis derelictus, in flammas cecidit (non ſecus ac Idolum Dagon olim ad arcæ pręſentiam) & ambuſtus eſt. Quid non aduerſus hęreſes Gręcorum in Concil. ſecundo Lugdunẽſi, non eſt elaboratum? teſtes labores Alberti Magni, & F. Petri de Tarantaſia, cum aliorum Fratrum, & Epiſcoporum noſtrorum conſeſſu, qui ibidem laborarunt.

45 Memoria F. Petri Cadiretę Inquiſitoris in Catalonia, in Eccleſia celebris erit, qui cum viriliter hęreticorum verſutijs ſe opponeret, ab ipſis lapidibus obrutus eſt, in Cœnobio Vrgellenſi ſepultus, miraculis clarus. Similiter, & F. Pagani Bergomenſis fortitudo inuicta prędicabitur, qui plurimis vulneribus confoſſus, manibus in modum crucis compoſitis, die S. *S*tephani Protomartyris occubuit, ſanguine officium inquiſitionis illuſtrans. His adiungitur F. Germanus Eccleſiaſtes inſignis, martyrio coronatus, qui à Flagellantibus hæreticis (quos ſuis feruentiſſimis concionibus euertebat) necatus, religionem ſanguine obſignauit.

46 *P*armenſis conſpiratio, non minus noſtros *Præ*dicatores pro S. Officio laborãtes, præclaros reddidit, dum

enim

enim mulier impœnitens rogo tradebatur,ſeditioſorũ commotione facta,cœnobium expilatum,Fratres vulnerati,inter quos (teſtante Honorio IV.) poſt paucos dies,vnus ob illata ſibi vulnera)expirauit.*A* F.Guidone inquiſitore Ferrariẽſi,Hermannus,qui,vt *S*ãctus colebatur,hęreticus repertus,exuſtus eſt. A Bernardi verò Guidonis diligẽtia,eodẽ tẽpore,eradicabãtur zizania,ne tritico permiſcerentur.Gulielma item fœmina, quam vt ſanctam colebant Mediolanẽſes, ab Inquiſitore,hæretica detecta,cum ſuo viro Andrea Saramita combuſta eſt,huius exhumatis,& diſperſis oſsibus, illius flammis cadauere abſumpto.

47 Sub *P*ontificatu Benedicti XI. decem inquiſitores, authoritate Apoſtolica , in Lombardia ſtrenuè dimicabant.In Regnis Aragoniæ,& Valentiæ F.Bernardus Peregrinus hęreticus,à prædictis Regnis,ſicut,& à Ciuitate Bononienſi F.Ioannes Foſcherius, fidei zelator profligabant.Multa quoque hæreticorum millia in Cremenſi Vrbe,& alijs oppidis Archiducatus Auſtrię, vel comprehenſi, vel concremati à noſtris Inquiſitoribus.

48 Sub Ioan. 22. libri Arnaldi de Villanoua ſimiliter repreſſi : multi in Aragonia de hęreſi Beguina infecti, à F. Arnaldo Bugueto dignis ſupplicijs affecti ; & ab eodem,& F.Ioãne Lathegerio, Fraticellorum reliquiæ ab eodem Regno,Valentia,& Cathaloniæ Principatu eradicatę. A F.vero Bernardo Puigceros,plurimi errores detecti,& confutati, *P*etro Olerio Maioricenſi , & complicibus in vincula coniectis , & rogo examinatis; ſicut , & igne quoque exuſtus eſt. in ciuitate Gerundenſi,Petrus de Baldach,F. Arnaldi ſupradicti Inquiſitoris opera.A F.item Guillielmo Coſta Inquiſitore

gene-

generali,Bononatus inſignis hæreticus ambuſtus eſt, cum domo, vbi ad conuenticula mali corui oua fouebantur.

49 Sub Pontificatu Benedicti XII. F.Ioannes Vuitslauienſis,errores ſeminatos à Petro Ioanne,ſumma conſtantia, vitæque diſcrimine exterminabat. Similiter & F.Conradus in Boemia, à Rege pro fidei defenſione occiditur,miraculis illuſtris. Hoc eodem tempore Flagellantium ſecta,quæ per multos annos graſſata fuerat (Inquiſitoribus, in Galliæ, Italiæ, & Germaniæ prouincijs indefeſsè laborantibus) extincta eſt, nam, & hæreticorum plurimi patibulo ſuſpenſi, alij igni traditi.

49 Sub Clemente VI.pro depoſito F.Guarinus noſter Generalis, ad propulſandos rediuiuos Dulcini errores,in Boemia,cum Fratribus ab illo deſignatis, multum inſudauit.F.Bernardus in Ducatu Mazouiæ in Polonia Epiſcopus Ploſcenſis, pro peſte hęretica à finibus ſui gregis eliminanda, plurimas contumelias, & moleſtias paſſus eſt.In toto vero Regno Poloniæ F. Viceſlaus,& F.Io.Chryſoſtomus magnam diligētiam adhibuerunt,vt ab illius Regni limitibus, hęreſes exterminarentur. Plurimi item hæretici, Begardorum errores renouantes,debitis pœnis mulctati,à F.Nicolao Roſellio.Alios ſimiliter animaduerterunt, ſub Innocentio VI. in Regnis Aragoniæ. Valentiæ F.Ioannes Gomir,& F.Nicolaus Eymericus plures igni ſimiliter addixerunt,inter quos Nicolaus quidam,qui exauthoratus Sacerdotio, igni quoque traditus eſt. F. Ermengandus in eodem Regno,& Valentiæ,hęreticorum colluuiem abegit.

50 Sub Gregorio XI.F.Antonius Pauo Inquiſitor, dū

poſt

poſt incruentum ſacrificium, aduerſus praua dogmata conclamaſſet, ab impijs gladijs confoſſus, Chriſti victima effici meruit. Sub Vrbano VI. in Regno Aragoniæ, plures repululantes hęreſes obtruncauit Dei verbi gladio, & igne F. Ximenius de Nauaſſa: & F. Nicolaus Eymericus, Arnaldum Monteberricũ igni addixit. In Principatu Cataloniæ idẽ innumeros ſimili pœna mulctauit, per annos 40. Inquiſitionis habenas moderando, mala hęreſum gramina viriliter eradicando.

51 Sub Bonifacio IX. F. Vincentius Vlyſipponenſis, Generalis totius Hiſpaniæ Inquiſitor, adeò in hęreſum extirpatione laborauit, vt illud à Bonifacio IX. diploma obtinuerit, vt eius ſucceſſores in Hiſpania generales Inquiſitores, inferiores inſtituere, & amouere poſſent. Eodem tempore, & ſequentibus F. Petrus Stephanus Inquiſitor Cracouienſis 24. annorum ſpacio, pręclariſſimo Inquiſitoris munere fungens, plurimos hęreticos ad fidem reduxit, alios impœnitentes dignis ſupplicijs amandauit. In Germania vero, & Lombardia, adeò à noſtris Inquiſitoribus eſt decertatum, aduerſus apoſtatas, & Striges, vt ab anno 1404. vſque ad 1600. triginta millia, vt minimum, teſtante Paramo lib. 2. t. 3. c. 4. n. 27. fuerint concremata.

52 Sub Gregorij XII. tempore, & ſequentibus, in Aragonia, Valentia, Cathalonia, generales Inquiſitores F. Franciſcus Sala, & F. Sanctius de Beſaran (ad fuganda tetra inferorum monſtra hęreticę prauitatis) inſudarunt. Sub Ioanne 23. F. Petrus de Fonteluporum Inquiſitor Aragoniæ, F. Michael Segurra Inquiſitor Maioricæ, & F. Bernardus Pages ad perfidiam hęreticam retundendam, viriliter omnes neruos intenderunt. Simili-

militer,& F.Iacobus de Suſato in Germania,& F.Ioã nes de S.Iuſta Conimbricę.

53 Sub Martino V. in Prouincia Rhemenſi F. Petrus Floreus Inquiſitor, cauſas fidei diligentiſſimè tractauit,& quas ſecuritas torpidos reddebat, ne hæreſim deſererent,digna animaduerſio rebellium, quos ſuppli cio affecit, ad ſanandam mentem,extitit medicina. Ab eodem Martino V,F.Andreas Ros ſpecialis Inquiſitor,Valentiæ deſignatus eſt, qui ſolertiſſimè eo munere functus, Conuentus impiorum ſubuertit,fideles in officio catholicæ diſciplinæ ſeruauit.Non diſſimilem ſub Eugenio IV.operam impenderunt, in Polonia, F. Nicolaus de Lancicia, & F.Nicolaus de Pnieroy, plurimum ab Vladislao Rege commendati: & in Aragonia F.Michael Ferriz, & Valentię F. Martinus Trilles, hęreſim vt cancrum ſerpentem inurendo. In Poloniã, & Pannoniam F. Bartholomęus Lapatius miſſus,egregiè præſtitit Inquiſitoris officium, plures hęreticos ad veritatem conuertens.

54 Nicolai vero Quinti tempore,plures reliquias Fraticellorum ambuſtas, & diſſipatas ab Inquiſitoribus, ſcribit S.Antoninus 4 p.Theol.t.ij. c.7.§.2.Similiter Henricus Lugardi in Sicilia, Ioannes Colonienſis in Germania, Nicolaus Aduocati,& Iacobus Grimalius Poloniæ, Chriſtophorus Galuez Aragoniæ, Michael Iuſti Valentiæ,præ viribus, fidei cauſis incumbebant, hęreticos exterminabant. Idipſum, ſub Calixto III. Fr. Iacobus de Sancto Ioanne, in Catalonia F. Iacobus de Sancto Ioanne,& F.Ioannes Gomes, diligentiſſimè pręſtabant,magno Eccleſię bono. Similiter,& alij Inquiſitores inſtituti ſub Pio II. in diuerſis orbis prouincijs (quorum nomina recenſent Diagus lib. 1.

cap.

cap.33.35.38.& lib.2.c.94.Michael Pius 2.par.lib.3. Bzouius ſup.cap. 8.Varij etiam inquiſitores (quorum ẽt meminere ijdẽ locis cit.) ſub Paulo *II.* indefeſsè pro cuſtodia ſacrorum dogmatum inuigilabant.

55 Sixti *IV.* quoque tempore (apud eoſdem) alij ſtrenui Inquiſitores, pro hęreſum extirpatione certabant, pręſertim in Hiſpania, vbi clarus inter cæteros, erat inſignis *F.*Thomas à Turrecremata, à quo ille (inter alios eximios fructus reportatus eſt, quòd decẽ, & ſeptem millia hęreticorum, & apoſtatarum, hęreſi abiurata, catholicę Eccleſię ſunt incorporata, ex Param. lib.2.t.2.c.3.nu.7.& 8.Ab Vrbano vero IV.Pontifice, 1261. vſque ad Sixtum *IV.*1483. quando Turrecremata eodem munere fungebatur, aſſignatis quoque per alia Hiſpaniarum Regna Inquiſitoribus, per 230. annos in Regnis Aragonię, Valentiæ, & Cathaloniæ ſemper è Pręedicatoria familia deſignati ſunt. Et (vt idẽ Paramus loco cit.& tertia pars Hiſtor.Pręedic.c.76. & *F*ernãdez anno 1483. teſtãtur) his cẽſoribus ſex millia hæreticorum, vel in ſe, vel in ſtatuis ſint concremata, centum verò circiter millia, Inquiſitorum dictorum labore, Eccleſię reconciliata.

56 Sub Innocentio *VIII.* Hęretici *I*udaizantes combuſti in vrbe *A*bulenſi, actu fidei ſolemniſſimè celebrato, inde poſtea Turrecrematę opera, vſque ad ſexcentum millia Iudęorum ab Hiſpaniarum ditionibus expulſa, ex Caſtillo 1.p.lib.3.c.41.Ab Alex.*VI.F.*Didacus Deza generalis inquiſitor in Hiſpaniarum Regnis pręficitur; qui multa millia hęreticorum, & Apoſtatarum condignis ſupplicijs affecit, ne ſacrum depoſitum à perduellibus violaretur. Para.lib.1.t.2.c.6. In Polonia alij inquiſitores condignè ſacri officij munus admini-

miniſtrabant. Doctiſſimus P.M.Bzouius c.8.hiſt.Pol.

57 Sub Iulio *II.F.*Ioannes Paulus in Regnis Hiſpaniarum diligenter idem officium adminiſtrabat. Sub Leone X. Antonius Caſalenſis inquiſitor Nouocomenſis, acerrimus hęreticorum oppugnator, pro fide laborabat, hęreſi noua ſopita, quae in Lombardiæ partibus pullulabat, Leander Albertus lib.4.fo. 149. *A*duerſus Lutherum *F.*Ioannes Tezelius inquiſitor Germaniae inſurgit, & hęreſiarchae audacia, primo retruſa, & confutata. *A*b *A*driano *6.* Pontifice Inquiſitores Lombardię litteris *A*poſtolicis, fouentur, priuilegijs, & facultatibus aduerſus haereticam prauitatem. Clemens Septimus Inquiſitorem Brixienſem, pro diligentia officij aduerſus labem Lutheranam inſectandam, ſuo diplomate laudauit, & *F.*Hadrianus in Polonia *I*nquiſitor mirificè à ſcriptoribus commendatur, quòd illud Regnum à labe Lutherana prçſeruarit. Bzouius c.6.p.52.c.11.& 88.hiſt.Pol.

58 Sub *P*aulo *III.* in eodem Regno *F.*Hieronymus inquiſitor Cracouienſis, plures reduxit ad Eccleſiae gremium. Ex Bzou. cap.8.p.71. *S*ub eodem primo Sacrũ Tribunal Romæ introduci cęptum eſt, vbi inter cęteros ſupra Rempublicam Chriſtianam, generales *I*nquiſitores Cardinales inſtituti, inter quos renunciatus primo eſt cum Io. Petro Carafa, F. *I*oannes à Toleto. Commiſſarius quoque poſtea generalis inſtitutus eſt in eodem palatio, & è Fratribus *P*rædicatoribus vſq; ad præſens, à prima inſtitutione ſunt aſſumpti, ſummam diligentiam adhibentes in hæreticis cuſtodiendis, examinandis, aliaque præſtando, quae ad eorum extirpationem neceſſaria adiudicantur.

59 *S*ub eodem clarus extitit *F.*Garſias à Loayſa Generalis

neralis Inquiſitor Hiſpanicę ditionis. Per idem tempus F. Michael Ghiſlerius (poſtea, Pius V.) indefeſsè laborabat in inquiſitione Comenſi, murum validum ſe opponens pro domo Dei, multa incommoda, & perſecutiones pro fidei cauſa perpeſſus, in nullius faciem reſpiciens, qui fidei iura violaſſet. In Regno Angliæ ſub Iulio *III.* fides catholica reſpirauit, Fratris Petri de Sotomaior, & Bartholomęi Carranzæ opera, reſtitutis ibidē Academijs Theologię, cōbuſtis corporibus hęreſiar. Buc. Phagij, Thomæ Cranmeri Superintēdentis Cātuarienſis, & vxoris P. martyris Vermilij, & pluſquam triginta millia hęreticorum, vel flammis expoſita, vel exilio mulctata, vel Eccleſię Romanæ reconciliata. Sanderus de Schiſm. Anglic. Fernandez in Concertat. anno 1554. Lopez cent. 4. lib. 2.

60 Sub Paulo IV. Prędicatores noſtri in Polonia ſtrenuè pro conſeruando depoſito laborabant, aduerſus hæreſes decertando, ex Bzou. in ann. Pol. c. 8. F. Michael Ghiſlerius Commiſſarius, tunc pręfecturā Romę gerebat, cuius diligentia hæreſes profligabantur, maximè cum in purpuratorum Patrum conſeſſum cooptatus generalis Inquiſitor, vna cum alijs Inquiſitoribus Cardinalibus, annumeratus. In Regno Bohemiæ pro fidei cuſtodia Inquiſitor Pragenſis, F. Ioannes Enſcolfed, occiditur in die Paraſceues.

61 Sub Pio V. Inquiſitores, Concionatores, Doctores noſtri pro tuenda fide laborabant, plurimi præſertim in Gallia pro fide occiſi ſunt, inter cęteros viginti nouem eminent, quorū agon triumphalis 1567. & 1570. in Comitijs Prędicatorijs Romæ habitis, & pręſentia Pontificis cohoneſtatis, recenſitus eſt, ex Caſtillo 1. p. lib. 1.

lib.1.cap.63.Hiſtor.Sancti Dominici.

62 Euigilabant his temporibus noſtri aduerſus hęreſes,pręſertim in Polonia, inter quos inſignis habetur F.Cyprianus,vnde (ex Bzouio cap.6.p.13.c.8.p.73.) dicere ſolebat Petrus Epiſcopus Cracouienſ. *Si Fratres Prædicatores S.Dominici,in Regno Poloniæ,cum hæreſis omnia tecta peruadebat,non extitiſſet, vix aliquod veſtigiū fidei Orthodoxæ,in Polonia ſupereſſet.* Similiter in Lombardia F. Cyprianus Vbert. Inquiſitor plures pululantes errores deprimebat,noxios amandabat. In Gallia F.Ioannes Colonienſis inquiſitor, in Luſitania F.Hieronymus Oleaſter,& F.Emanuel à Vega eodem munere,maximo Eccleſiae adiumento,fungebantur.

63 Sub Gregorio *XIII.* in prouinçia Occitana,pro fidei depoſito conſtanter retinendo, plurimi è noſtris paſſi ſunt.Ex actis Cap. generalis 1580. Alij ſimiliter in Germania inferiori, pro depoſito illuſtre martyriū ſubierunt.Ex actis Cap. 1583. & ex Leone Belgio in annalib.1588.

64 Sub Xiſto V.F. Melchior Moſticenſis hęreticorum malleus adhuc viuebat,feruidis cōcionibus plurimos in Regno Poloniae hęreſi infectos,Catholicae religioni adiunxit. Hic iampridem ad Bernardinum Ochinū edidit Epiſtolam, vt eundem ad gremium Matris Eccleſię reuocaret,de qua Fernandez ſupra,anno 1590. Itidem alij ab hæreticis occiſi in Germania inferiori, & in Congregatione Gallicana. Ex actis Cap.generalis anni 1592.ſub Greg. *XIV.*

65 Sub Clemente *VIII.* in Regno Angliæ Rubertus Nuctures,ꝓ depoſito fidei cuſtodiēdo,paſſus eſt 1600. à F.Sebaſtiano Michaelis (qui poſtea inquiſitor Auenionenſis) hæreſes validè confutatę,ſontes puniti,pœniten-

nitentes innumeri Eccleſię reconciliati.

66 Sub *P*aulo V. à Fratribus *P*rędicatoribus, pręcipuè F. Seuerino Cracouienſi, & alijs, diſputationibus, concionibus, innumeri circa fidem naufragantes, in fidiſſimæ ſtationis portum eccleſiaſticæ communionis recepti ſunt. Similiter id pręſtitum eſt, in prouincia Germaniæ inferioris à Priore Friſacenſi, & à F. Seruatio *P*rouinciali. F. Coſmas Morelles Inquiſitor Colonienſis, fidei inſignem Hyperaſpiſtem ſe oſtendit in Germania, hęreticos ex depoſito confutando. Celebris eſt typis mandata diſputatio, pro valore operum aduerſus Caluiniſtas. In Gallia F. Nicolaus Coeffectau Epiſcopus deſignatus, Caluiniſtarum maſtix, plurimis etiam editis libellis, fidei Catholicæ depoſitum propugnauit, *P*hilippum Mornęum euicit, Archiapoſtatam Spalatenſem, egregio opere, pro Monarchia Eccleſiaſtica contra fictam Rempublicam confutauit, & Gregorio XV. eandem operam conſecrauit.

67 Sub Vrbano VIII. qui viuit, & regnat, vbique locorum peruigilant *I*nquiſitores, vt canes venatici aures erigentes, ne fur, vel latro ad inuadendum depoſitum inſiliat: depoſiti Apoſtolici fideliſſimi cuſtodes, à vigili cuſtodia zelantiſſimi Paſtoris, excitati.

68 Scriptores pro eiuſdem depoſiti conſeruatione enumerare, operis inſtitutum non patitur, & ne in recenſendis nominibus ambitioſus videar, ſat ſcire eſt, quod quæcunque ſcripſerunt noſtri, & aliorum ordinum viri doctiſſimi, quacunque diligentiam præſtiterunt, pro vulpibus exterminandis, & latronibus conſectandis, illud pro ſcopo ſibi profixerunt, vt ſacroſanctum depoſitum cuſtodirent: eamque nobis vnam fidem defendēdam exhibuerunt, pro qua laborarunt,

 & paſſi

& paſſi ſunt,& quam hodie Catholici profitemur. Depoſitum ergo ſacrum,quis temere reſignare , & inuadere audeat, quod, ne violarent fidei vigiles,confeſſores, & martyres extiterunt ? quomodo eorum poſſumus fidem denegare,perduellibus aſſentiendo, quorũ victorias prędicamus ? Hęc filiorum Eccleſię, & noſtrorum cura aduerſus manifeſtos refractariorum hęreſes,& errores.

§. 2.

Ne noua,& peregrinæ doctrinę euulgarentur,item elaboratum eſt.

69 PErgo eandem vigilantiam demonſtrare in fida cuſtodia,indicando nonnulla,quæ ſynceræ Theologiæ ,& ſanæ doctrinæ,noſtris temporibus,noua ſuperaddita ſunt,& tanquam peregrina ſuperinducta. [a] Hic dum extra fidei limites,identitas huius numero Summi Pontificis.V.G. Clementis *VIII*. impunè locari poſſe dogmatizatum , ſacroſancta fides in diſcrimen adducta. Ibi [b] ſacra exomologeſis in papyris deſcripta,ſacramentali forma obſignata, impigra cum mercatoribus excurrit ad Indos. [c] Hic carcer Senatorius,ad animas quaſdam purgandas,abſque pœna ſenſus extra Purgatorium conſtruitur : ibi [d] in Purgatorio flamma ex analoga ignis ſignificatione, nouo rore temperatur, ſolumque probabiliter locus obſcurus plenus pœnarum,abſque igne ſubſtituitur.Hic [e] Auguſtinus molliter de Pelagianiſmo triumphaſſe obmurmuratur : ibi recentes vię,quas ignorarunt Patres noſtri, tanquam pro tertio teſtamento ad Semipela-

gianos

gianos excuſandos, [f] Caſſianum quoque laudando, vendicantur.Hic [g] ſomnio, vel viſione probabili de connubio inſtructa,voto ſolemni Deo dicata perſona, religionem cum pudore exuens,incœſtas nuptias tanquam licitas appetit . Ibi [h] in materia venerea ſic laxantur habenæ,vt pudicitia vulneretur,dum ex paruitate materiæ,impudicitia voluntaria inter fœnum, & ſtipulas,hoc eſt veniales culpas recenſetur.Hic ipſa mollities emollitur, dum ſtillicidia ex parua delectatione ſtillantia, à lętali culpa vindicantur. Ibi in honorabili connubio,& thoro immaculato,antequam infirmiori vaſculo muliebri debitus impendatur honor,ad Pentapoleos fines inuiſendos vxor inuitatur: cum tamen,vt Tertullianus cecinit in carm.Sod.

Effera luxuries illic,inimica pudoris,

præpoſtera ſuppeditante materiam , paſſiuitate luxuriç,facileque de licito excęcante cupiditate , homines ſuaderi poſſent , ex huiuſmodi licentia, dum venialis culpa in his actibus ex ſe interuenire docetur. Duæ enim ſpecies cœcitatis (ex Tertullian. in apolog.) concurrunt, nimirum vt eis,qui non vident quæ ſunt, videantur quæ non ſunt: imò & facillimè Eleuſina, & Samothracia,infanda Orgia induci poſſent ,ſolent enim hæc,tanquam auenæ in fructus veterum Gnoſticorum matureſcere.Hæc pauca de multis.

70 Aduerſus hæc à noſtris , & à doctiſſimis omnium Ordinum Magiſtris conclamatum,ne Patrum depoſito,& Scholaſticorum doctrinæ, inuſitata, & noua admiſcerentur . Paſtores aduocarunt, digito authores demonſtrarunt,libros annotarunt, modeſtè manum à cenſura (quæ Paſtorum eſt) temperantes,nouarum rerum architectos euicerunt , & admonuerunt de hono-

re,& obſequio erga Patres, erga inſtituta maiorum, atque oſtenderent,ſi quæ ſuperinducerent, illis eſſe conformia,legitima oſtenſione panderent, ſi autem aduerſa euulgarent,gypſo,vel atramẽto obliterarent. Interim aduerſus ſuperinducta legẽdi ſunt [a] *Nunnez 3.p.q.20.in addit.a.3.diffiault.1.Suarez de fide diſp.10 ſect.9.* [b] *Aluarez p. 2.q 19.ar.6. diſp. 80. & Suarez 4.to.3.p.diſp.19.ſect.3.* [c] *Maluenda de paradiſo c. 92. & Suar.4.tom.diſt.46.1.ſect.* [d] *Coccius 2.p.theſau. lib. 7.ar.5.Valuedr.de igne purgatorij.Soto in 4.d.29.q.3. ar.2.* [e] *Bellarm.to.4.controuerſ.3.lib.2.c.11. Aluarez de aux.lib.diſp.2.* [f] *Maluenda in annalib. Ord. Præd. anno 1134.pag.39.* [g] *Cabrer.3.p.t.3.q.62.ar. 1. diſp. 3.§.8.Raphael de la Torre de religione 2. 2.queſt. 95. ar.3.diſp.2.* [h] *Rebellius p.2.de iuſtitia lib.3.q.19.ſect. 3.Sanchez ſeipſum corrigens,de præceptis tom.2. lib.5.c. 6.num. 12. Thomiſtæ, & omnes Summiſtæ communiter cum S.Thom.1.2.q.11.ar.1.2.2.q.154.ar.4.*hi authores prædictas poſitiones doctiſſimè impugnarunt.

71 Et quemadmodum(vt ſcripſit S.Petrus Chryſolog. ſerm.97.de parabol.zizaniorum)*Superſeminatis zizanijs,vigilantes ſerui expauerunt,metuentes ne zizaniorum germina,ad illorum rediret offenſam, quorum conſcientia, præter iacturam boni ſeminis, nihil habebat; Vnde,& auditum ſui Domini præuenerunt,ne ſecuri de innocentia,reatum de ſilentio ſuſtinerent;*ita ex propria inſtituti ratione,proles S.Dominici,cum cęteris Ordinum aliorum doctiſſimis viris, *ne vocaretur innocens ad reatum,dum purgari æſtuat,vrget,& ſtimulat cognitorem:*clamant enim ad Dominnm. *Domine nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? Seminaſti, non ſeminauimus.*Et ſubdit Sanctus Pater.*Nos quod per te fecimus*

mus TIBI ſemper aſſignamus authori, & tu quæ nobis facienda præcipis, ipſe operator aſſiſtis. Ergo ſi nos operis tui facis eſſe, pro tua dignatione conſortes, non nobis ſolis, quod zizania naſcantur adſcribas. Domine, aut tecum nos munit innocentia, aut nobiſcum reatus aſtringit. Nos noſtro operi non potuimus inuidere, magnis ſudoribus offenſam non potuimus non parare, tu quod vis, vndę vis, quando vis habes: Nos præter tuam gratiam nihil habemus, per quam ſtamus, viuimus, mouemur, & ſumus, & ſine qua iacemus, deficimus, & perimus. Ergo nos hæc nobis ſic laborauimus, vt pœniteat? Sed quis hoc fecerit, qui ſolus non dormis, nobis dormitantibus, eum vidiſti; Et ſi tu vidiſti, iuſte iudex, factum quis ſcit, ille, quì vigilat, non ille, qui dormit. Ergo tu prode eum, vt nos, quos ſic anxios conſpicis, facias ſic ſecuros.

72 Interim ijdem veluti deuoti ſerui, ſuas operas Chriſto, & eius Vicario Romano Pontifici offerunt. *Vis colligamus zizania?* promittunt (ait Chryſol.) *laborem, nec patiuntur Dominicæ meſſis videre, vel temporaliter fęditatem*, petentes humiliter tolli zizania de Regno Dei, maximè ſi id, quod latebat in herba manifeſtaretur in ſpica, & quod cęlatur in gramine aperiretur in fructu, & iudicij Eccleſiaſtici meſſis prodat, quod non eradicatum germen occultabat; ſicque non tàm hominum aſtus, quàm dęmonis reprimatur aſtutia, *quem legis*, ait Tertullianus de Anima cap. 16. *auenarum ſuperſeminatorem, & frumentariæ ſegetis nocturnum interpolatorem*, Apoſtolici depoſiti inuaſorem. Patrisfamilias, non cenſores, & iudices, ſed ſeruos ſe agnoſcunt, imo, & catellos fideliſſimos Apoſtolicæ Sedis, & quiſque eorum id quod Bernardus ſcripſit (epiſt. 229.) vſurpat. *Ego itaque, quod in*

me eſt, demonſtro lupum, inſtigo canes, iam quid interſit, veſtra, vos videritis; meum non eſt docere Doctores.

CAPVT XXIII.

Victrix palma de doctrinarum nouitate, in ſuo pariter gradu, vnitati, ſeù conſenſioni, vniuerſitati, & vetuſtati doctrinæ Auguſtinianæ, atque Thomiſticæ, tribuenda eſt, quæ depoſitum Apoſtolicum tuetur, & defendit.

1 FVgatis inimicorum copijs, exercitu Satanæ debellato, proſtratis, & deuictis hoſtibus, & in proprio cruore volutatis, nedum, triumphantium more, bullas, & baltheos Euangelici Prędicatores, ſed & pedes quoque tinxerunt in ſanguine, & lingua canum eodem ſanguine exaturata; *Vt intingatur*, dixit Pſaltes pſal. 67. *pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipſo. Lingua* dicitur, non *linguæ*, nam & ſi plures canes ſint in Eccleſia aduerſus lupos furentes, vna lingua eſt, ex vnitate Orthodoxæ doctrinæ, vna quoque lingua Dñi-

canorum, ex vna lingua doctrinæ S. Auguſtini, & S. Thomæ, quæ vna omnium eſt, ex conteſſeratione eiuſdem, quam profitentur, doctrinæ, etiam iuramento obfirmatæ, vt ne latum vnguem ab illa diſcedere glorientur.

2. Porrò ea eſt veritatis natura, vt ex conſenſione vna ſit, cum enim Deus, qui veritas eſt per eſſentiam, vnus ſit, vnitatem tribuit veritati createꝫ, vt vna ſit, vt ſi plures ſint, iam ab vnitate deficientes nullæ ſint, nempè, quando *diminutæ ſunt veritates à filijs hominum*. Vnica certè linea eſt, quæ à puncto ad punctum ducitur, quotquot vel in obliquum, vel in tranſuerſum ducuntur, ex multiplicitate, à rectitudine deuiant. Vnus ſcopus eſt, qui ſola recta linea attingitur, cęteræ iaculationes, quia variè, vel vltra metam velociori curſu tranſcurrunt, vel remiſsiori impetu, citrà ſignum retardantur. Vnum centrum, multæ lineę ab illo ad peripheram protractæ, tanto inter ſe, & à centro diſtãtes, quantò ab vnitate centri diſtare proſpiciuntur. Sapienter, lacteum illud Chriſtianæ ſapientię flumen Lactantius lib. 3. cap. 15. *Sicut vnus eſt mundi conſtitutor, & rector Deus, vna veritas, ita vnam eſſe, ac ſimplicem ſapientiam neceſſe eſt, quia quicquid eſt verum, & bonum, id perfectum eſſe non poteſt, niſi fuerit ſingulare*. Vndè Dionyſius de Diuin. nominibus cap. 4. veritatem vnitiuam vim habere, ignorantiam diuiſionẽ, elegantiſſimè pronunciauit. *Eſt* (ait) *perfectiua, & adhuc conuerſiua ad verè exiſtens, à multis opinionibus conuertens, & varias viſiones, vel (vt magis propriè dicatur) phantaſias, ad vnam veram, & vniformem congregans cognitionem, vno vnitiuo lumine complens*. Quod dictum exponens Angelicus Doctor ait, *Mani-*

feſtum

ſeſtum eſt, quòd circa vnum non contingit, niſi vno modo verũ dicere: at multipliciter errare à veritate contingit: & ideò illi, qui cognoſcunt veritatem, conueniũt in vna ſententia: ſed illi, qui ignorant, diuiduntur per diuerſos errores. Hinc initio Gentilium Philoſophomachia, iam pridem (vt ſcripſit Lactantius lib. 3. c. 4.) *ſuis armis confecta eſt, in multas ſectas Philoſophia diuiſa eſt, & omnes variè ſentiunt.* Et poſteà. *Vnaqueq; enim ſecta omnes alias euertit, vt ſe, ſuaque confirmet; nec vlla alteri ſapere concedit, ne deſipere fateatur. Sed ſicut alias tollit, ſic ipſa ab alijs tollitur omnibus.* De rebus enim cœleſtibus inter ſe diſſident, de Dei natura, animorum immortalitate, de elementis, de ſummo bono. Vnde perbellè S. Iuſtinus oratione ad Gentes. *Itaq; ſcire cõuenit, qui hęc noſtra, hęc in terris cognoſcere nequeunt, quod etiam de ijs inter ſe contendunt, non idoneos eſſe, vt de cœleſtibus verba facientes fidem mereãtur.* Et infrà. *In ſumma, confuſa quædam, & diſcors eſt apud eos opinio, quando vno ſaltem nomine, viris, recto iudicio præditis, laudanda videntur, quod eis illud propoſitum ſit ſeruandum, vt ſe alij alios hallucinari, minimeque vera afferre, arguunt, & conuincunt.*

3 Porrò eam quam aſſecuti ſunt Philoſophi veritatẽ (vt oſtendit Tertullianus aduerſus Gentes c. 46.) ex diuina litteratura ſcripturarum aſſecuti ſunt. *Quis .n.* (ſubdit) *Poetarum, quis Sophiſtarum, qui non omnino de Prophetarum fonte potauit?* *verum* (vt ibidem ſubdit) *à ſimplici veritate illa, quam inuenerant diuertentes, in multiplicitatem errorum lapſi ſunt. Siquidem homines gloriæ, & eloquentiæ ſolius libidinoſi, ſi quid in ſanctis ſcripturis offenderunt, digeſtis, pro inſtituto curioſitatis, ad propria opera verterunt, &c. Et ſi qua*

ſim-

ſimplicitas erat veritatis, eò magis ſcrupuloſitas humana fidem aſpernata, mutabat, per quod incertum miſcuerunt, etiam quod inuenerunt certum. Et de multis exemplificat. *Ex horum ſemine, & noſtram hanc nouitiolam paraturam viri quidam*, nempè hæretici, *ſuis opinionibus ad philoſophicas ſententias adulterarunt, & de vna via obliquos multos tramites, & inextricabiles ſciderunt.* Vides ergo à confuſione Babylonica Philoſophorum (qui & proprij hęreticorum Patriarchæ vocantur) ipſos hæreticos ſua dogmata hauſiſſe, vnde vt illi, pariter à ſimplicitate, & vnitate deuiantes in errorum multiplicitatem declinarunt.

4 De antiquis ergo Gnoſticis, S. Irenęus loquens lib. 2. c. 18. ſe ipſos dicit eſſe impugnantes, *aduerſus inuicem ſua propria indicantes*. addit Tertullianus de præſcript. cap. 42. *à regulis variant inter ſe, dum vnuſquiſque modulatur, quæ accepit*. Quia vt ſcripſit S. Cyprian. lib. de vnit. eccleſ. *dum conuenticula ſibi diuerſa conſtituunt, veritatis caput, atque originem reliquerunt.* & Athanaſ. oratione 1. contra Arian. *Illud* (ait, *prorſus admirabile, omnes quotquot ſunt hæreſes, in fingendo diuerſa pugnantia afferre, nec alibi niſi in falſitate ſibi inuicem conſentire, & copulari.* Et Hil. 7. de Trinit. *Omnes contra Eccleſiam veniunt, ſed dum hæretici omnes ſe inuicem vincunt, nihil ſibi vincunt, Victoria enim eorũ, Eccleſiæ triumphus eſt, dum in eo hęreſis contra alteram pugnat, quod in altera Eccleſię fides damnat.* Inductione id comprobatur in Valentinianis, qui ex Iren. lib. 1. cap. 7. vix in duobus articulis conueniebant. In Manichęis, qui ex Auguſt. de hęreſ. cap. 48. in varias factiones ſciſſi erant. In Marcione, à quo (ex Epiph. lib. 1. to. 3.) Lucianiſtæ, Apellitæ, Seueriani, veluti varia apum exami-

examina,vnoquoque ſuum principem habente,pullularunt:In Arianis,multipliciter diuiſis,diuerſaſque nedum annuales,ſed & menſtruas fidiculas concinnantibus,ex Hil.2.de Trinit.cap.6:In Eutychianis, ex Niceph.lib.18.c.45.qui in duodecim claſſes ſecabantur: demum in noſtri ſeculi Nouatoribus, in quibus, vt ſcripſit etiam Hil. de ſui temporis hęreticis loquens, *Tot fides exiſtunt,quot voluntates,tot doctrinæ,quot mores,tot cauſæ blaſphemiarum,quot vitia ſunt.* Sed non mirum,vt cum Theodoreto lib.2.de Gręcor.affect.diſcurſum claudamus,*quia oportet multifidas falſitatis ſemitas eſſe, ſi à veritatis regulis receſſeris,ac eorum, qui blaſphemijs gaudent,varios euneos, & diuerſa multa blaſphemiarum iacula;mendacium enim multiplex, & varium,ſed veritatis gratia ſimplex eſt.*

5 Non ergo veritas apud hęreticos eſſe poteſt, vbi vnitas & conſenſio, quæ ſunt veritatis nota, non noſcitur,vt in Babylonica turri factum eſt: meritoque illis illud aptatur,quod ſcriptum eſt.*Præcipita Domine, & diuide linguas eorum.*In ſola domo Heber vera lingua, fideique confeſſio permanſit, in qua ex Auguſt. lib.16.de ciuit.cap.12.*Cuſtodita eſt plantatio ciuitatis Dei:*& vnum idemque conſeruatum depoſitum,fidelique cuſtodia poſteris traditum,& conſignatum.

6 Suo ergo modo iſtam notam in Auguſt. & S.Tho. doctrina inſpicies,vnitatem videlicet, ſeu conſenſionē mirificam, in rebus Theologicis: vt verè vox Auguſt. ſit pręcedentium omnium Patrum, & S.Thomam audire,ſit Patres auſcultare in eo loquētes, nempè Hieronymum,Auguſtinum,Ambroſium, Gregorium, &c. Propterea quatuor facies vni,hoc eſt,quod S.Thomas Patres hoſce exprimat,quinimò plāta pedis vituli (bos enim

enim mutus à ſuis S. Thomas vocabatur) tanquam incesſus menſura, ſancta quatuor illa animalia incedere videātur, hoc eſt, Thoma exponente, intelligātur, & eorum ſemitę penetrentur. Quare dicere neceſſe eſt, vnitatem doctrinæ Auguſtinianę, & Thomiſticę ad vnitatem depoſiti venandam manuducere, vt maxima eiuſdem doctrinæ portio, maxima pars ſit depoſiti traditi, idemque depoſitum, ſed eliquatum, & expreſſum. Si enim traditio, ad depoſitum pertinet, traditio ex communi PP. ſenſu dignoſcitur. Cumque communis ſenſus PP. in ore S. Auguſt. & S. Doctoris habeatur, ſequitur quod doctrinæ eorum vnitas, & conſenſio, cū Patrum doctrina, cum ipſiſſima doctrina Patrum, ad depoſitum pertineat. Sed & hęc differentia inter S. Thomæ doctrinam, & Patres aſſignari poteſt, qualis inter pugnum, & palmam aſſignatur; quod ille ſtrictior, hæc apertior: vel qualis inter virgas aureas, & monetas publicas, atque currentes: quòd illæ originales ſunt, & monetarum materia; iſtæ commodiores ad cōmercia humana, peculiare autem quid inſpicitur in iſto numiſmate Thomiſtico, quod ijs Chriſti Domini verbis ſit obſignatum. *Benè ſcripſiſti de me Thoma*, pretium & valorem ex Dei extimatione obtinente, & ſi crepet ille, qui in viſionem iſtam auſus eſt muſſitare.

7 Ex vetuſtate quoque ſpectabilis S. Auguſtini, & S. Thomæ doctrina demonſtratur. Quanti vero antiquitas exiſtimāda ſit ex Ieremia cap. 6. accipiamus. *State ſuper vias, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea, & inuenietis requiem animabus veſtris*, vbi Hieronymus. *Interrogandum de ſemitis antiquis, ſiuè ſempiternis, quæ multorum ſunt tritæ veſtigiis.*

ſtigijs.& cap.18.*Oblitus eſt mei populus meus, fruſtra libantes, & impia agentes in vijs ſuis, in ſemitis ſeculi, vt ambularent per eas, itinere non trito*. Adeò autem fuit antiquitas veneranda, vt apud Cicer. ex Lactantio lib.2.cap.7.ſic dixerit Cotta Lucillo. *Maioribus noſtris, etiam nulla ratione reddita, rationis eſt credere.* Inde ipſa quoque Gentilitas, Dei æmulo inſtigante diabolo, vt ſuperſtitiones magis foueret (ſemper enim diabolus diuinarũ rerũ ſimia, & noſtrorum ſacramentorum æmulator) ex Tertull. de præſcript. Plato cum Ariſtotele (illo in lib. de legibus, iſto in Politicis) non eſſe temerandos ab antiquis poſitas leges, maximè in Deorum cultu, affirmarunt. Iamblicus in ſuis myſterijs. *Par eſt* (dicebat) *in Deorum cultu, ritus veteres tanquam ſacros, & optimos ſemper cuſtodire, eoſque intactos, & inuiolatos ſeruare, ne quid omnino addatur, aut etiam adimatur. Hinc enim factum eſt, vt numina ipſa, & vota comminuta, & debilitata appareãt*. Si hæc ſeruabat ſuperſtitioſa Gentilitas, quanto rationabilius vera religio in retinenda antiquitate, & explodenda nouitate tenacior? Hinc Apoſtolica vox profanos deterrebat inclamando 1. Tim. 6. *Prophanas vocum nouitates deuita*. Non enim aliunde hæreſes obortæ, niſi quod ad nouas, & abſurdas nouitates, & opiniones diſtrahebant. Quare cum Eudoxius, & Acacius (vt ſcripſit Nicephorus 9. hiſt. c. 46.) *hæreſim adinuenerunt, res nouæ tum laudabantur, paulatimque incrementa ſua capiebant*, & vt ſubdit, *eò demum præfractæ temeritatis peruenerunt, vt homines veteres, & patrias leges contemnerent, & nouas ſibi pro ſe quisque conderet: ac noua identidem dogmata comminiſcebantur, neque ſe ab alijs, ſuper alias nouis rebus inueniendis*

con-

continere poterant.

8 At ridet hęreticus, quòd antiquitatem ſectemur, & inueteratas conſuetudines, nihil enim (ait) magis Gẽtiles in errore obfirmabat, quòd patris ſuperſtitiones, prout ab antiquis acceperant, retinerent. Vnde Chryſoſtomus hom. 7. in 2. c. ad Corin. p. ait, *Gentiles cum nulla se poſſunt ratione defendere, Patres, Auos, Proauos in suam adducunt excusationem, propterea quidam scriptorum, secundam naturam, consuetudinem appellarunt. Quæ, cum in dogmatibus eſt, longe firmior efficitur, nam facilius omnia mutare quispiam poſſit, quam religionem, & consuetudinis reuerentiam.* Sed iam pridem huic obiectioni reſponſum, quòd non tam antiquitas, quam Patrum vetuſtorum, antiquam religionem tradentium, authoritas inſpicienda eſt. Vnde Lactantius lib. 2. ca. 7. *Videamus*, ait, *qui fuerint illi maiores, à quorũ authoritate diſcedẽdi neſas ducitur. Romulus Vrbem conditurus, pastores, inter quos adoleuerat conuocauit, cumque his numerus condendæ vrbis parum idoneus videretur, constituit asylum. Eò paſſim confugerũt ex finitimis locis peſſimi quique, ſine vllo conditionis discrimine. Ita conſtant ex his omnibus populum, legitque in Senatũ eos, qui ætate anteibant, & Patres appellauit quorum conſilio gereret omnia, de quo Senatu Propertius elegiarum scriptor, hæc loquitur.*

Curia prætexto, quæ nunc nitet alta, Senatu,
Pellitos habuit ruſtica corda Patres.
Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.
Centum illi in prato sæpe senatus erat.

Hi sunt Patres, ſubdit Lactantius, *quorum decretis eruditi viri deuotiſſimi seruiebant.* Et poſtea. *Est vere cur illorum authoritas tanti habeatur à posteris, quos nemo*

cum

cum viueret, neque ſummus, neque infimus affinitate dignos iudicauit. At Patres noſtros Apoſtolos elegit Chriſtus, viros ſanctiſſimos, Spiritu ſancto plenos, miraculis coruſcos, qui (vt dicit Chryſoſtomus ſupra) *Gentilium conſuetudinem, adeò antiquam, vetuſtate confirmatam, mutabant, & cum periculis huiuſmodi mutationem aggrediebantur*. Inſuper præcepta ſenſui, & carni repugnantia docebant, ſapientes conuertebant, mirabilia operabantur; vt ex his noſtra dogmata, credibilia facta ſint nimis. Apoſtolici verò Patres Apoſtolis ſuccedentes, in eadem conſignanda fide antiqua, ab Apoſtolis accepta, laborarunt, eo charactere hæreticos inurendo, quòd poſterius naſcentibus, à priſca Apoſtolorum, & Apoſtolicorum doctrina deuiarint. Indè tanto moderniorum doctrina verior, æſtimanda eſt, quãtò Apoſtolorum, & Apoſtolicorũ ſemitis eſt conformior. Propterea de caſto, & ſyncero doctore ſcriptum eſt. Eccli. 39. *Sapientiam omnium antiquorum exquiret ſapiens*.

9 Sed quis ſolertior Auguſtino, & Thoma in inueſtigandis ſemitis antiquis? quis docilior in Patrum doctrina ſequenda? quis in ipſorum verbis interpretandis acutior? quis in duriuſculis, & ambiguis dictis, ad bonum ſenſum trahendo, modeſtior? Euoluantur ſinguli Auguſtini aduerſus hęreſes tractatus, præcipuè aduerſus Pelagianos, & à ſententijs Patrum ne latum vnguem diſcedere deprehendes, & duriuſcula dicta beneuolè exponentem, inſpicies. Hinc meritò varijs elogijs cohoneſtatus, nam à Seuero apud Auguſt. ep. 37. *Artificioſa apis*, pręcedentium PP. dicta colligens, appellatur. *Fiſtula aquæ viuæ, & vena fontis æterni* à Paulino, ad fontes Apoſtolorum, & Apoſtolicos tra-

mites ſuum cenſum deferens. A Proſpero lib. 3. vitæ contemplatiuę c. 3. *acer ingenio, ſuauis eloquio, ſecularis litteraturæ peritus, in quotidianis diſputationibus clarus, in expoſitione ſua fidei noſtræ catholicus*, non ſuum, ſed Patrum ſenſum tradens: *in quæſtionibus diſſoluendis acutus, in reuincendis hæreticis circumſpectus: & in explicandis ſcripturis canonicis cautus*. & Hieronym. in epiſt. ad Auguſt. *Catholici, te conditorem antiquæ rurſum fidei venerantur, atque ſuſcipiunt, &c.* Etiam ſinguli articuli S. D. legâtur, & videbis quoque, nunquam S. Thomam Patribus pręire, ſed ſubſequi: non quò vult illos extorquere, ſed eorundem dictis intellectum captiuare: non ſua cudere, ſed accepta illuſtrare: non eos cenſoria virgula ferire (vbi etiam quandoque ſeueriori nota aliquid inurendum eſſet) ſed amicè, & beneuolè excuſare: nihil de ſuo proponere, niſi eorundem authoritatibns poſſet confirmari. Naturam depoſiti optimè agnoſcebat, nempè illud proponendum, quod Patribus erat creditum, non quod excogitatum: rem non ingenij, ſed doctrinæ: nō vſurpationis priuatę, ſed publicæ traditionis: rem ad ipſum perductam, non à ſe prolatam, vt S. Vincentius Lerinenſis cap. 27. edocebat. Beſeleelis munus exercebat, precioſas diuini dogmatis gemmas fideliter ſculpendo, coaptando, adornando ſapienter, adijciendo ſplendorem, gratiam, venuſtatem. Illud contendendo, vt ipſo exponente, non inueniente, illuſtrius explicaretur, quod ante obſcurius credebatur, conando, vt poſteritas de re intellecta gratularetur, quam antè vetuſtas non intellectam venerabatur: quæ didicerat ita docebat, vt cum NOVE diceret, non diceret NOVA, ſed quæ à Patribus edoctus erat, ea annunciabat. Hinc

factum eſt (vt aduertit Caiet.2.2.q.148.a.4. quòd S. Thomas ex venerandæ antiquitatis reuerentia, illud prꝺmium reportarit, *vt intellectum omnium Patrum adeptus ſit.*

10 Verè illi adaptari poteſt, quòd in laudem cuiuſdam Antiſtitis ſcripſit S. Baſilius Neocęſarienſi Eccleſiæ, videlicet, quòd eſſet, *Fulcimentum patriæ, Eccleſiarum decus, columna, & firmamentum veritatis, robur eius, quæ in Chriſtum eſt, fidei, ſuorum munimentum, aduerſarijs inexpugnabiliſſimus, cuſtos rituum paternorum, inimicus nouandarum rerum ſtudio, ita vt nihil de ſuo, nihil quod nouæ alicuius cogitationis inuentum caperet, in medium attulit hic vir, ſed iuxta benedictionē Moyſi, ex ipſis arcani cordis ſui, ac bonis theſauris, vetera veterum, & quæ ante faciem iuniorum vetera eſſent, proferre nouit.* Subdens. *Hac ſane ratione* (vide prꝺmiū) *& in ipſis conſortium* (quintus enim Doctor Eccleſiæ creatus eſt) *ac coæqualium conſilijs primo honore potitus eſt*, inter Scholaſticos Princeps habitus, & primus, nō ætate (vigintiquinque.n. annos natus, Magiſter eſt appellatus) *Sed quoniam omnes ſapientiæ vetuſtate ſuperabat, cum conſenſu, & condonatione primas obtinuit:* Omnes namque Academię orbis, illum, tanquā Theologorum principem meritò venerantur, & laudant.

11 Ex Vniuerſitate, & conſenſione quoque maximum argumentum pro doctrinę SS. Auguſtini, & Thomæ veritate, deſumitur: nam vt teſtimonium perhibetur doctrinæ Orthodoxæ, ſi perſonarum, & locorum vniuerſalitas demonſtretur, ita eadem locorum, & perſonarum vniuerſitas orthodoxę fidei per omnia conformem, Auguſtini, & Angelici Doctoris doctrinam comprobabit. Quantum enim attinet ad Auguſtinum, Cœleſti-

leſtinus Papa, Tantæ ſcientiç, dicit, fuiſſe Auguſtinũ, *vt inter Magiſtros optimos, etiam à meis deceſſoribus haberetur. Benè ergo de eo omnes in commune ſenſerunt, vtpote qui VBIQVE CVNCTIS, & amori fuerit, & honori.* Synodi Carthaginenſis PP. (cui Auguſtinus interfuit) à Proſpero 8. reſpon. ad obiecta Gallorum recenſentur, *quorum conſtitutiones contra inimicos gratiæ Chriſti, totus mundus amplexus eſt.* Vnde lib. contra Collatorem ait. *Vnam, cunctorum Sacerdotum manu, ſententiam ſcripſit.* Hinc ex vniuerſalitate iſta, a Paulino epiſt. 31. vocatur *Sal terræ,* lucerna, *latè catholicis vrbibus, de ſeptiformi ligno, paſtum oleo lætitiæ, lumen* effundens. & Caſſiodorus prol. in pſalt. Idcirco vocatur *litterarum omnium egregius Magiſter, eò quod in vbertate cautiſſimus diſputator: decurrit quippe tamquam fons puriſſimus, nulla fęce pollutus, ſed in integritate fidei perſeuerans, neſcit hęreticis locum dare, vnde ſeſe poſſint aliqua colluctatione defendere. Totus Catholicus, totus orthodoxus inuenitur. Et in Eccleſia Domini ſuauiſſimo nitore reſplendens, superni luminis claritate radiat.* Quantum vero ad S. Thom. in eo vniuerſitatẽ quoque deprehendes. Si enim ad religionem noſtri S. P. Dominici oculos conuertas (quæ per totum orbẽ diffunditur) in conſtitutionibus eiuſdem Ordinis d. 2. cap. 14. expreſsè ſtatuitur, ne vllus Fratrum Prædicatorum, audeat diſcedere à doctrina S. Doctoris. Et in Cap. generali Bononienſi 1564. ſtatutum fuit, quod *quicunque à ſolida doctrina D. Th. receſſerit, & verbo, vel ſcripto contrarium dixerit, officio lectoratus, & quocunque alio gradu, & dignitate in perpetuum priuatus ſit.* In Conſtitutionibns Illuſtriſſimæ Societatis Ieſu p. 4. cap. 14. §. 1. ſic dicitur. *Legatur doctrina ſcholaſtica*

D.Thomæ,& in Congregatione generali Can.9.*Sequā-tur noſtri DD.in Theologia scholaſtica,doctrinam Sācti Thomæ;nec deinceps ad cathedram Theol. promoueātur, niſi qui D.Thomæ doctrinæ benè affecti fuerint: ab ea vero alieni,docendi munere repellantur.*Religio Carmelitarum diſcalceat.2.p.Conſtit.cap.4.num.6.*Lectores Theologi operam dabunt sacram doctrinā à SS. Patrib. præcipuè à D.Thoma traditam edocere,idemque lectores artium obseruent,ſin minus officio lectorum priuentur.* Hoc idem, opere prçſtiterunt, nam iuxta mentem S. Thomæ curſum artium,maiora meditantes, in lucem omni eruditione confertum euulgarunt, prçdicti PP. ſapientiſſimi,& pijſſimi. In Cœnobio quoque S.Laurentij Matriti *el regal*,idem, mādato Philippi II.Regis, ſtatutum eſt.In multis alijs Religionibus,idem legibus cautum.

12 Nulla quoque vniuerſitas orbis eſt, in qua D.Thomas tanquam Magiſter non audiatur. Numera Orbis Academias,& me vera dicere comprobabis. Hinc ab Vrbano eius nominis V. illa admonitio ad Tholoſanos,tanto digna Pontifice,emanauit.*Volumus insuper & tenore præsentiū vobis iniungimus, vt B. Thomæ doctrinam tanquam veridicam,& catholicam sectemini, eamque studeatis totis viribus ampliare.* Nullus etiam eſt, qui ſe abſcondat ab huius lucidiſſimi ſyderis illuſtratione,& calore:in Oratorijs namque orat, in iudicijs iudicat,in Academijs diſputat, in Congregationibus conſulit,in Concilijs determinat. Præclarum illud Cardinalis Baronij in Rom.Martyrol.çncomium.*Vix*, ait,*quisquam enarrare sufficeret, quod vir Sāctiſſimus, atque eruditiſſimus Theologorum præconijs celebretur; quantumque illius illibata doctrina,à SS.Patribus,in*

sacro-

ſacroſancto Oecumenico Tridentino Concilio, conſidentibus, fuerit acclamatus. Orator quidam hæc de S. Thoma in eodem Concilio pronunciauit. *Non potuit D. Thomas Eccleſiaſticis intereſſe Concilijs, morte præuentus. Verum ecce ſuperstes, atque in æternum victurus vobis adest, bona, suæ spiritualis doctrinæ thesauros, hęreditario iure, vobis adlegauit. Nulla proinde Concilia ab eius felici tranſitu, ſine sacro Doctore celebrata sunt. Vt enim de cęteris ſileam, quod audiuimus, quod videmus, quod manibus noſtris contrectamus, quidni aperta voce ad eius laudem testemur? Vestra Comitia perpendite, ex plurimo eoque honorabili Patrum cœtu, quotuſquiſq; conſultor accedit, qui D. Th. authoritate ſplendenti gemma, ſuam ſententiam non exornet? At in conſultiſſimo PP. receſſu, Doctor hic ſententiam ſuam rogatus frequẽtiſſimè cenſet, ad quem, vt ad Lydium lapidem, ſi quid ambiguitatis, aut controuerſiæ fuerit exortũ, cõmunibus votis referendum exiſtimetis, & qui cum ſui placiti patronum obtinuerit, incertam iudiciorum aleam non ſit aditurus, quin ſecundum eum ſententia ferenda ſit.* Dydacus Payua in ſerm. S. Thomæ dixit. Multoties Concilium generale ſuſpendiſſe ſententiam, cum controuerteretur, an quod ſtatuebat, eſſet contra S. Thomæ mentem, id quod ſignanter accedit in ſeſſ. 22. nunquam enim decretum fuit, in cœna, Chriſtum Dominum Apoſtolos conſecraſſe, quouſque de S. Thomę mente conſtitiſſet, quæ in controuerſiam vocabatur. Quę omnia luculentius, quodam veluti ſigillo Pius V. obſignauit, dicens. *Omnipotentis Dei prouidentia factũ eſt, vt Angelici Doctoris vi, & veritate doctrinæ, ex eo tempore, quo cœleſtibus ciuibus S. Dom. adſcriptus eſt, multaque deinceps exorta ſunt hęreſes confuſæ, & conuicta*

diſſiparentur,quod & ante ſæpè,& liquidò nuper, in ſacris Concilij Tridentini decretis apparuit. Hęc in Bulla, cum inter Doctores Ecc.relatus eſt.

13 Igitur cum omnes characteres Apoſtolici depoſiti in doctrina Sanctorum Auguſtini, & Thomæ pariter deprehendamus,Antiquitatem, Vniuerſitatem, Conſenſionem; dubitandum non eſt, ex conſanguinitate doctrinæ Auguſt.& Angelici noſtri, cum Apoſtolorũ, & Apoſtolicorum Patrum depoſito, nedum illud illuſtrari, explicari, ſed & à furibus quoque, & latronibus mirificè vindicari, vt quibus veluti Cherubim Eccleſiæ tribuitur cuſtodia ligni vitæ, tribuatur pariter depoſiti defenſio. Quod ſi anſeribus Capitolinis laudes decantauit ſuperſtitioſa Gentilitas,eò quod vociferãtes,Romanos Penates.i. Capitolinos Deos clamando liberarint,vrbe à Gallis obſeſſa; ſpecioſa erit laus, & non ſuperſtitioſa,quæ dabitur his Sanctis Doctoribus, & cęteris catellis doctrinæ Auguſtini, atq; Thomiſticæ profeſſoribus, quòd ſemper clamando, & Paſtores excitando, depoſitum lædi ab hoſtibus paſſi non ſint, & ab incurſionibus liberarint, quod & ille agnouit de inuaſione ſecurus,ſublatis canibus,ſublato Thoma. *Tolle*,dicebat impius ille,*tolle Thomam,& ego Eccleſiam diſſipabo*.

CAP.

CAPVT XXIV.

Aduerſus doctrinam Sanctorum Auguſtini, & Thomæ, de Apoſtolico depoſito tàm benemeritam, Diabolus etiã num, varias machinas eſt meditatus.

1 V*Bi iam ſolatium Patres, vbi pręſidium genitores inuenient, ſi filios ſenſerint parricidas?* (clamauit Chryſoſtomus Homil. de Abſalone Patrem inſequẽte) *aut quando externa apta ſunt, ſi domeſtica nobis obſiſtũt? Beſtiæ & mutæ pecudes pietatis iura conſeruant, & quibus natura denegat rationem, non tamen denegat pietatem? innocentem perimere nefas eſt, patrem occidere ſcelus, Prophetam iugulare facinus inauditum, & ante hoc tempus mortalibus cunctis ignotum.* Multo maius certè periculum, in ſpiritales fidei Patres inſurgere, deſtabilius parricidium PP. de medio tollere, Eccleſiaſticos tractatores (qui & Prophetæ quoque vocantur) vt hæretici faciunt, quos qui imitantur ſectarij, ſpinæ vtique ſunt, ac tribuli ex radicibus emergentes, qualitatem ſuæ ſtirpis indicantes: ex ipſo quod ſunt, indicant vnde naſcantur, ſpinoſamque ſabuli fidem oſtendunt in germine, quod latitat in radice, ex Caſſian. 7. de Incarn. Verbi.

2 Nondum S. Auguſtinus è viuis exceſſerat,& aduerſus eius doctrinam murmurari,diabolus (vt aggrederetur depoſitum) procurauit, per diſcipulos Pelagij, inter quos Meſſalienſes etiam recenſentur. Alij quoq; damnata hęreſi Pelagiana,Ethniciſmi,&Manichęiſmi, Auguſtini doctrinam inſimulabant. Galliarum quidam presbyteri bellum rurſus inſtaurarunt. Eiſdem dedit manus Vincentius quidā, Camillus quoque,ac Theodorus Genuenſes presbyteri,nec ſolum in prædeſtinationis arcano,ſed in gratiæ aſſertione,eundem Auguſtinum infamabant. Procedentibus temporibus Ioannes quidam Scotus Erigeniſta,Pelagianorum ſuſcepit patrocinium: auxiliares copias adminiſtrauit Godeſcalcus, & qui Prędeſtinati,hęretici, ſic vocati. Hæc rebelles filij,aduerſus parentem optimum, tàm fidum Eccleſiæ,fidei,& depoſiti conſeruatorem.

3 Quidam vero de gremio Eccleſiæ,aliàs authores nō ignobiles hęc, de Auguſtino,axiomata pronūciarunt, quòd doctrina *Auguſtini plurimos ex fidelibus,ex ijs,qui in Gallia morabantur,non ſolum indoctos,ſed etiam doctos mirum in modum turbauit,ne dicam, illius occaſione ſalutem eorum fuiſſe periclitatam.*& quod *ſub ea quaſi caligine Auguſt. ad hoc non attendit, quæ* (ſubdit) *ſi ſemper data, & explanata fuiſſent* (ea tamen, quæ ab eo nouo authore traduntur) *fortè neque Pelagiana hæreſis fuiſſet exorta,neque Lutherani tàm impudenter arbitrij noſtri libertatem fuiſſent auſi negare,etſi neque Auguſtini opinione, concertationibusque cum Pelagianis, tot fideles fuiſſent turbati, atque ad Pelagianos defeciſſent.* Sed & alius auctor loquens de formali peccati originalis,dicit. *Verùm opinio Auguſt. hoc modo intellecta,Theologis ſcholaſticis iam non probatur, & meritò.*

Ex

Ex ea enim cogimur incedere in ſententiam Pelagij. In quibuſdam etiam ſcholis iam Auguſtinus, iam Thomas ablegabantur,nam cum eorum teſtimonia,in diſputationibus afferebantur, illud reſponſum reportabatur.*Tranſeat Auguſt.Tranſeat Thomas.*

4 Sed ſi vera ſunt,dicebat Proſper contra obtrectatores Auguſtini,*quæ contra Auguſtinum oblatrant, cur ipſi tam negligentes, ne dicam,tàm impij ſunt, vt tam abruptam perniciem non repellant? tum inſanis prædicationibus non reſiſtant? nec ſaltem aliquibus ſcriptis eum,à quo talis emanat doctrina,conueniunt? magnã enim gloria ſua,humano generi conſulerent, ſi Auguſtinum ab errore reuocauerint*. Iam vero ſi Auguſtinus fuit in caligine,licet argumentari cum Tertull. lib. de præſcriptionibus cap.29. *Ergo tamdiu regnauit error, quamdiu hæreſes*,dicas etiam, Pelagij, & Semipelagianorum,*non erant*. *Aliquos Marcionitas* [*adde Semipelagianos,vel alios Auguſtini æmulos*] *liberanda veritas expectabat; Interea perperam euangelizabatur, perperam credebatur,tot millia millium perperam tincta, tot opera fidei perperam adminiſtrata,tot virtutes, tot chariſmata perperam operata, &c. ante Chriſtiani, quàm Chriſtus inuentus,ante hæreſes quàm vera doctrinã*. Ergo iam Eccleſia de Pelagianis hucuſq; triumphum non reportauit,in tot definitionibns Conciliorum, & Summorum Pontificum,quę non niſi ex doctrina Auguſtini hæreticos debellarunt.Conſequens quoquẽ eſt, ex Proſpero cõtra Collatorem,quod *errarint Innocentius Zoſimus,Bonifacius: errarint orientales Epiſcopi: errarint Africana Concilia: errarit B.Petri ſedes damnans eos,qui contra Dei adiutorium humanam extulerunt libertatem.*Cum ergo inuictarum conſtitutio-

num

num regulis,tanquam Hierocontini muri ad Sacerdotalium tubarum concentum corruerint, non erat, cur rurſus inſtaurarentur.

5 Videant,quòd hoc etiam titulo Pelagiani proſcripti ſunt,quia contra doctrinam Auguſtini fuerunt quęruloſi,& ſcrupoloſi,ne dum fiunt conſortes obloquutionis,fiant pariter conſortes damnationis. Hæc autem erat Pelagianorum querela ex Hil.ep.ad Aug. *Fatigatis omnibus nobis* dicebat Hil.*ad id proſecutio eorum,vel potius quęrela conuertitur,conſentientibus etiam his,qui hanc definitionem improbare non audent,vt dicăt.Quid opus fuit huiuſmodi diſputationis incerto,tot minus intelligentiū corda turbari? neque enim minus viriliter ſine hac definitione,tot annis,à tot tractatoribus,tot præcedentibus libris,& tuis,& aliorum,tum contra alios,tum maximè contra Pelagianos,Catholicam fidem fuiſſe defenſam.* An non ſimilis poterit videri quærela, illius Neoterici,quòd Auguſtini ſententia, vt turbatiua habita eſt,ſua vero,vt quietatiua mentium filiorum Eccleſię? Sed eſto aliqui turbati ſint,aliqui etiam ad Pelagianos defecerint? *Nunquid incredulitas illorum fidem Dei euacuauit?* etiam ipſi aduerſarij detractores (ait S. Proſper) *nouerunt non ſolum Romanam,Africanamque Eccleſiam,& per omnes mundi partes, vniuerſos promiſſionis filios,cum doctrina huius viri,ſicut in tota fide, ita in gratiæ confeſſione congruere,ſed etiam in his locis, in quibus aduerſus eum quęrimonia concitatur, eſſe propitio Deo plurimos,qui ad perceptionem Euangelicæ, Apoſtolicæque doctrinæ, ſaluberrimis eius diſputationibus imbuuntur, & quotidie in membris corporis Chriſti, in quantum ea ipſe multiplicat, dilatantur.*

6 Sed ò rem deplorandam, quod hęretici huius temporis dicant, Auguſtinum tenebras diſpuliſſe, & illę de gremio Eccleſiæ eundem S. Doctorem fuiſſe ſub caligine aſſeueret. Audiamus Philippũ Melancthonẽ in declamatione de S. Auguſtino. *Ornatus eſt Auguſtinus miraculis quibuſdam, expulit dęmones, & quoſdam ſanauit ęgrotos, ſed hæc ſunt longe præſtantiora miracula, ſucceſſus in gubernatione, & hæc iudicij rectitudo, & fidei conſtantia, quòd vidit Pauli ſententiam de lege, de peccato, &c. tanta fuerat caligo, vt nec ſermonis genus in ſacris literis intelligeretur. Hęc ipſa vocabula, quę ſunt præcipua in Eccleſia, quas res propriè ſignificarent, ignorabantur, lex, euangelium, peccatum, gratia, fides, littera, ſpiritus. Hæ tantæ tenebrę depulſę ſunt Auguſtini opera, qui quidem illos tantas res perſpicere, iudicare non potuiſſet, niſi exercitia peculiaria ſpiritus non deguſtaſſet.* Et infrà. *Debetur etiam ipſi Auguſtino gratia, qui litteris mandauit veram interpretationem, vt poſteritatem admoneret.* Veram tamen, non qualem hęretici extorquent.

7 Certè in materia prædeſtinationis, & gratiæ, tanta eſt authoritas Auguſtini, vt etiam ipſi aduerſarij Semipelagiani libros de eo argumento tractantes, cogerentur recipere, excipientes libros quoſdam: vnde eos ſic Proſper euicit, ſimulq; authoritatem Auguſt. ſummam eſſe in hoc negotio, ex Eccleſiæ teſtificatione demonſtrat. *Agnoſcant calumniatores, ſuperfluò ſe obijcere, quòd his libris non ſpeciale, neque diſtinctum teſtimonium ſit perhibitum, quorum in cunctis voluminibus norma laudatur. Apoſtolica enim Sedes, quod à pręcognitis ſibi non diſcrepat, cum pręcognitis probat, & quod iudicio iungit, laude non diuidit. Qui ergo hos proximè*

ximè libros refutant, anterioribus acquieſcant, & in ijs, qui pro gratia Chriſtiana prius ſunt ſcripti, conſentiant. Sed non faciunt. Sciunt enim omnia Pelagiana ſibi eſſe contraria, & nihil ſibi poſſe competere ad conſequentium reſolutionem, ſi confitentur in præcedentibus conſiſtere veritatem, &c.

8 Probata vero tot teſtimonijs Pontificum, Auguſtini doctrina, quod nec Pelagiani, ſaltem aliquibus libris ab ipſis exceptis, pernegabant; ſi quis iam perfrictę frontis Auguſtinum impetere auderet, & libros, & authoritatem eius eluderet, non tàm Auguſtinum impeteret, quàm Dei Eccleſiam. Hoc argumento vſus eſt S. Proſper lib. contra Collatorem, contra quoſdā Galliarum Epiſcopos, qui ipſo referente, dicebant. *Gratiā Dei à ſanctæ mem. Auguſtino Epiſcopo, non rectè eſſe defenſam: libroſque eius, contra errorem Pelagianum conditos, immoderatis calumnijs impetere non quieſcunt*. Et quod magna ſit talis iniurię magnitudo, *quam in vno* nempè Auguſtino, *cunctis ac præcipue Apoſtolicæ Sedis Pontificibus intulerunt*, agnoſcit; propterea, ait. Inuigilandū, *vt fallacium calumniatorum hypocriſis detegatur*, quamuis (vt idem dicit) *ab indoctis, & parum cautis excellentioris ſcientiæ iudicentur, & miſero, peruerſoque ſucceſſu, facilem mendacio cōſenſum eliciunt, quia reuerentiam ſibi præſumptione pepererunt*. *Sufficienter* ergo concludam cum eodem S. Proſpero *demonſtratū eſt, reprehenſores S. Auguſt. & vana obijcere, & recta impugnare, & praua defendere, peremptorumque armis inteſtinum bellum mouentes, diuinis, atque humanis conſtitutionibus rebellare, quorum tamen, dum adhuc non ſunt à fraterna ſocietate diuiſi, toleranda magis intentio, quàm deſperanda correctio: donec Dominus, per Eccleſiæ*

cleſiæ principes, & legitimos iudiciorum ſuorum miniſtros, hac quæ per paucorum ſuperbiam, & quorundam imperitiam ſunt turbata, componat: nobis Deo adiuuante, ſit ſtudium, quieta, modeſtaque patientia odijs dilectionem reddere, & impiorum vitare conflictus, veritatem non deſerere, nec cum falſitate certare. Semperque à Deo petere, vt in omnibus cognitionibus, ſermonibus, atque actionibus noſtris, ipſe teneat primatum, qui dixit ſe eſſe principium, &c. Hęc Proſper contra ſui temporis Pelagianorum defenſores, & Auguſtini reprehenſores.

§. I.

Alia ſpicula intorſit diabolus contra S. Thomam, ſed feliciter, clypeo veritatis, eluſa.

9 BEllum quoque rurſus contra depoſitum, alia via adoritur Dei ęmulus, zizaniorum ſator, & catholici ſeminis intercluſor, aduerſus Sanctum Thomam, Cherubim paradiſi, ambidexterum Eccleſię, inſurgendo. Excitauit quondam ſuos emiſſarios diabolus, Gullielmum de S. Amore cum ſuis complicibus, vt S. Thomam cum S. Bonauentura è cathedra Pariſienſi exturbarent: ſed Dei ope, deuictis illis hoſtibus, authoritate Apoſtolica, Alex. IV. iterum duo illa mundi lumina reſtituti, veluti poſt nubila Phœbus, eandem Academiam illuſtrarunt.

10 Fractas iterum reaſſumens vires, per alios atro lapillo, nonnullos Angelici articulos ſignandos, & vt erroneos cenſurandos, procurauit. Verum à Stephano Pariſienſi Epiſcopo, eorundem articulorum temeraria, & iniuſta damnatio iuſtiſſimè, ac ſapientiſſimè reuocata

cata

cata eſt, & ex contrarietate, Doctoris noſtri doctrina magis illuſtrata, talique elogio Angelicus cohoneſtatus. *Fuit* (dicebat Antiſtes ille) *S. Thomas, vniuerſalis Eccleſiæ lumen præfulgidum, gemma radians Clericorũ, fons Doctorum, Vniuerſitatis noſtræ Pariſienſis ſpeculum clariſſimum, & candelabrum inſigne, ac lucens, per quod omnes, qui veræ vitæ, & ſanctæ doctrinæ vias ingrediũtur, lumen vident, claritate vitæ, famæ claræ, & ſcientiæ lucidæ, velut ſtella ſplendida, & matutina refulgens:* ibidemque ab Vniuerſitate decretum eſt, S. Thomam Dei gratia nihil *ſenſiſſe, vel ſcripſiſſe, quod ſanæ fidei, vel moribus eſſet aduerſum.* Extat articulus ſpecialis, in ſexto quodlib. F. Ioannis de Neapoli. m.s. S. Thomã ab impoſturis illius temporis egregiè vindicantis.

11 Dilatata verò S. Thomæ doctrina, & hæreſes inſurgentes diſſipante, per emiſſarios ſuos hæręticos, diabolus ad eam proſcindendam rurſus anhelauit. Vix monſtruoſa illa bellua Lutherus Eccleſiam cępit impugnare, & eodem momento doctrinæ Thomiſticæ telis F. Ioannes Tzelius Dominicanus noſter, feram illam arundineam increpare, & configere cœpit. Sed quid, exulcerata, non effutiuit in Angelicum Doctorem? audiamus belluam ſua verba reſonantem. *Thomas,* dicebat, *eſt veræ fidei corruptor, & ſcripturarum dilacerator, Diuinique verbi peruerſus interpres, veræque adulterator Theologiæ: hæreſum, atque falſitatum plurimarum inuentor, & qui Chriſtum ad mundi doctrinã, non mundum ad doctrinam Chriſti trahat.* Et iterum. *Thomas præcipuè ſine Patribus, ſine canonibus, ſine ſcripturis, ſine rationibus plerunque loquitur.* Et ad Syluestrũ Prieratem. *Per omnia fermè ſcripta ſua, nihil aliud facit, quàm diſputat, & quod grande eſt, etiam ea, quæ ſunt*

fidei

fidei, in quæſtiones vocat, & fidem vocat in Vtrum. Sed virulentiora effudit Vvormatiæ, quod oppidum à ſuis Cacangelicis Pathmos eſt appellatum. *Thomas Aquinas multa hæretica ſcripſit: quid ad me, quod Bullarum Epiſcopus eum canonizauit?* & lib. de abroganda Miſſa priuata, S. Doctorem vocat *aſinum, mulum*, & officiũ de Sacramento, non niſi *à ſummo Dei hoſte conflatum*. Alia enumerare non eſt neceſſe. Plena ſunt huius nebulonis ſcripta huiuſmodi dicterijs, & ſcommatibus. Suſcepit, aduerſus Lutherũ, patrocinium pro S. Thoma, imo pro tota Eccleſia Henricus eius nõis VIII. antequam concupiſcentiæ illecebris dementatus, circa fidem naufragaret, aduerſus eundem ſcribens. At quid blattero ille? *Vt redeam ad egregiam Thomiſtitatem, qua me damnat, pugnantia ſcribentem, &c. Qua fide hoc faciat, hinc exiſtimabit bonus lector, quod laruatus Thomiſta, ne vnum quidem locum profert.* Et iterum. *Viuens Papatus hoſtis ero: exuſtus bis hoſtis ero. Facite porci Thomiſtę, quod poteſtis. Lutherum habebitis Vrſum in via, & Lęenam in ſemita.* Hæc bellua. At quanti his temporibus doctrina Angelici æſtimata ſit, ipſa decreta Concilij Tridentini, in quo Lutherus cum alijs Symmiſtis damnatus eſt, abunde teſtantur: omnes Academiæ orbis in doctrina eiuſdem conſpirãtes (vt ſupra monſtratum eſt) planè confitentur.

12 Reaſſumpto quoque anhelitu, diſſipatis veteribus querelis, rurſus diabolus depoſitum aggreditur, ſperãs facillimam aggreſſionem depoſiti, ſi defenſionem, perfecto magiſtro reuelatam, hoc eſt, doctrinam Thomiſticam à Chriſto Domino approbatam, eneruaret, nam ſi eius Sancti authoritas infirmaretur, facilis eſſet via, vt & depoſitum contemneretur, cum ea doctrina hæ-

hæreſes omnes palam deſtruat, & ſuperſtitiones omnes euincat, etiam laudantibus, vel fatentibus aduerſarijs. Vnde colliſa lancearum fragmenta colligens, rurſus per quendam Anonymum, S. Doctorem ad pugnam expoſtulando, probare niſus eſt (quod non perfecit) nempe nedum in ſcriptis Angelici nęuos & paleas, ſed manifeſtos errores contineri.

13 Primo ergo erroris arguitur à dicto Anonymo (cui alter ille conniuere videtur) Doctor Angelicus, quod dixerit ſi B. Virgo primigenia labe non eſſet notata, non fore Chriſtum vniuerſalem eius redemptorem, &c. Videant opponentes, ne dum liberam, & voluntariam cenſuram in Sanctum efferunt, in foueam anathematis incurrant, dum contra Apoſtolicas ſanctiones Pauli V. Gregorij XV. pręiudicium inferunt opinioni S.D. quam non reprobauit Eccleſia, nec de ea, in eius pręiudicium, agi quicquam voluit, vel tractari: teſtãte quoque Eccleſia, nihil in hoc articulo eſſe deciſum, ſolum opinioni affirmatiuæ ſilentium indicente. Quare nobis ſat eſt, & Angelico Doctori ad probandam fidelitatem noſtram, quod Dominicana religio, vt canis tacet, & latrat, ad imperium Summi Paſtoris. Tacet ad pręſcriptum eius, ob rationabiles cauſas ſupremo fidei cenſori cognitas, latrat aduerſus eorundem decretorum tranſgreſſores. In qua fidelitate, vexillum virtutis fidelitatis, & obedientię erexit. Quod ſi ſilentium erroneum dicant, ab hac loquacitate de errore non excuſantur, vbi laudem in tacendo, & obediendo in modeſtia canis reportat, Eccleſia ſuſpendente, in hac re, iudicium, & rem tacitè conſiderante. Alij quoque ſuum furorem augentes, iterum multa euulgarunt, quę cõtraria an ſint decretis dictis,

iudicet

iudicet Eccleſia. Quidam etiam (inter cętera) facetè luſit, quòd S. Doctoris ſententia propter dicta decreta, cum eſſet olim ciuis, modo nedum ſit relegatus in inſulam mentalem, ſed etiam deportatus, atque etiam obſcuro ſilentij carceri mãcipatus, propediem fulmine vel capite plectendus. Sed non oportet laborare, aut eſſe ſolicitum de huius dicterijs, iam enim eſt in Indice ſuſpenſus.

14 Secundo, quòd Angelicus Doctor humanitatem Chriſti non eſſe adorandam adoratione latriæ dixerit. O quanta fuiſſet impoſtoris gloria, ſi aliquem locum adnotare potuiſſet, vbi id aſſereret S. Doctor, ne de ingenio ęmulationis deſcendere probaretur obiectio. Proferunt ergo locũ 3.p.q.25.ar.1.& 2.ad 3. ſed qua frõte? cũ in argumẽto, ſed cõtra, oppoſitũ habeatur, ex doctrina quintę Synod.Can.9.& Epheſin.Can. 8.& 9.29.de verit.a.4.ad 4. 3.ſent.d.9. 1.a.2. Fortè illud pro materia obiectionis eos offendit, quod Angelicus dixerit, Chriſtum eſſe adorandum adoratione latriæ, ratione diuinitatis, & non ratione humanitatis. Sed hoc magis adorationem firmat, quàm euertat, ijs enim verbis ſignificatur, quod humanitas Chriſti, non ſit adoranda abſolutè, & per ſe ipſam, ſed propter vnionem hypoſtaticam. Sed hęreticorum Pelagianorũ characterem aſſumpſit Anonymus, dum quę non dixit S.Thomas S.Doctori affixit. Sic fecit quondam Iulianus, cui S.Aug.reſpõdet lib.4.c.8. *Tu autem vir honeſtus, & verax abſtuliſti verba, quæ dixi, & dixiſti quę finxiſti, &c. redde verba mea, & euaneſcet calumnia tua.* Vere qui talibus mendacijs ſcatent, & Doctoribus ſacris, quæ non ſomniarũt, imponũt, illud adaptari poteſt, quod ſcripſit Hieron. lib. 4. comment. in

Ierem.cap.23. *Sunt quidam, qui epiſtolas, vel libellos, & huiuſmodi, plenos mēdaciorum, & fraudulentiæ, atq; periurij in orbem dirigunt, vt aures polluant audientium, & æſtimationem ſimplicium lędant, quod impleatur in eis, quod ſcriptum eſt, à Hieruſalem egreſſa eſt pollutio in omnem terram. Non enim eis ſufficit iniquitatem propriam deuorare, & proximos lędere, ſed quos ſemel oderunt per vniuerſum orbem infamare conantur, & vbique ſeminare blaſphemias.*

15 Tertio affinem huic de adoratione crucis, aliam ſtruũt calumniam, dicunt enim, quod docet S.D. 3.p. q.25.a. 3. imagini Crucis deberi adorationem latriæ, expreſsè reprobari in 7. Synodo act. 7. & loquuntur de adoratione Crucis, etiam vt imago eſt. Verum mens 7. Synodi, aliàs Nicęnę ſecundę declarata eſt à Concil. Trid. ſeſſ. 25. vbi definitur, imaginibus Chriſti Domini, & B. Virginis *debitam venerationem impertiendam*. Quod ergo 7. Synodus reprobat, eſt adoratio, qua creditur in imagine, ineſſe aliquid numinis, cum hoc tamen ſe compatitur, vt abſque eiuſmodi credulitate, vno, eodemque adorationis motu, feramur in imagiginem, & exemplar, quare in act. 4. eiuſdem Synodi ex teſtimonio Baſilij dicitur. *Non eſſe duas adorationes, ſed vnam imaginis, & primi exemplaris*. Et poſtea. *Chriſtiani imagines Chriſti, & martyrum tenentes, & oſculantes, animo videntur nobis Chriſtum ipſum, aut martyres amplecti.* Talibus nęnijs reſpondere etiam pudet: nam iſti etiã obtrectatores, & oblocutores, etſi videantur latrare, mutos appellat Hieronymus 4. in Ierem. *Qui latrare neſciunt, habentes quidem voluntatem, & rabiem mentiendi, ſed artem fingendi, & latrandi non habentes.*

16 Quar-

16 Quarto comminiſcitur Anonymus,quod S.Thom. 2.2.q.vlt.ar.2. ad primum dicat,*vota ſimplicia non facere religioſum*, at contrarium definitum eſt à Gregorio XIII.in bulla,quæ incipit, *Aſcendente Domino*,vbi decernitur Religioſos Societatis Ieſu eſſe verè, & propriè Religioſos,qui tamẽ biennio probationis expleto,ſolum emittunt vota ſimplicia. Sed nõ intelligit Anonymus, neque quod loquitur, vel affirmat. Certè ſi votum ſimplex conſideretur ex ſui natura,rectè S.Thom. pronunciauit,ex propria ſimplicis voti natura, atque virtute,non fieri hominem talia vota emittentem,religioſum. Cęterum in ordine ad ſtatutum,vel inſtitutum ab Eccleſia approbatum, poteſt eſſe, & de facto eſt religionis materia, de quo loquitur Gregorius XIII.Sed ſi littera S.Thom. diligenter attendatur, ibi S.D.ponit differentiam inter votũ ſollemne religionis,& votum ſimplex,quo quis ſe obligat ad religionis ingreſſum: quis autem non videt, per eiuſmodi votum ſimplex aliquem non fieri religioſum? fit tamen per profeſſionem,vota ſollemnia emittendo (quod ſolum tempore S.Thom. erat in vſu,) & etiam per vota ſimplicia,per conſtitutionem Eccleſiæ, & iuxta eiuſdem pręſcriptas conditiones (factas poſt tempora S.Thomæ) cui nunquam contradixit. Sed miſceant contradictores veritati mendacium,certè,vt perbellè dixit S.Hieronymus in cap. 12. Oſeæ. *Oleum aquis,& cęteris humẽtibus, & liquentibus rebus, non poteſt copulari.ſemper veritas ſupra eſt,deorſumque mendacium.*

17 Quinto,pergit quoque Anonymus alia ſpicula in S.Thom.intorquere.docet namque, ait, 2.2. q.88.a. 7.ſolemnitatem voti conſiſtere in quadam conſecra-

tione ſpiritu ali,ex Apoſtolica diſciplina, & de iure diuino deſcendente, vnde infert, nec poſſe à Summo Pontifice,ſuper voto ſolemni diſpenſari; cum tamen Bonifacius VIII. extra de voto,& voti redemptione, & Greg. XIII. in Bulla cit.dicant, *ſollemnitatem voti ſola Eccleſiæ constitutione inuentam.* ℞.Non contrariari S.Thomã,Bonif.& Gregor. vota enim antiqua monachalia,ex natura rei, & ab intrinſeco, ſunt de iure diuino.Cęterum (ſicut eſt in voto ſolemni Clericorum, cum ordine ſacro inſigniuntur) ab extrinſeco, ſcilicet à ſtatuto Eccleſię,vota Religionis Clericorum approbata,vim habent: Gloſ.cap.*rurſus,qui cler. vel vouentes.* Sed vbi dixit Angelicus Doctor,ſollemnitatem voti eſſe de iure diuino,etiam ſi dicat de Apoſtolica traditione deſcendere? Porrò non quicquid ex Apoſtolica traditione deſcendit,eſt de iure diuino,vt annotauimus noſtro primo tom. de prę ſcript. cum de traditionibus Apoſtolicis ageremus, ieiunium enim Quadrageſimæ de Apoſtolorum traditione deſcẽdit,nec ideò eſt de iure diuino.Nec propterea,quia dixit votum ſolemne indiſpenſabile à Summo Pontifice, ſequitur; quod ſit de iure diuino, ſed ſolum (exponunt Thomiſtę aliqui,quod ſtante Monachi ſtatu) non poteſt fieri diſpẽſatio,ſicut nec calix conſecratus, manente integritate,poteſt ad alios vſus deſtinari,iuxta illud, *Quod ſemel conſecratum eſt Domino, non poteſt in alios vſus commutari.* Sed demus S. Thom. aſſeruiſſe hæc vota eſſe diuini iuris,non tamen contradicit hęc doctrina S.Thom. doctrinæ Pontificis: venerabilium enim Patrum Societatis Ieſu, ſimplicia vota reſcinduntur, & irritantur,eâ namque conditione profitentur, ſi religioni placeat,& quãdiu placeat,nunquam vero diſpẽ-

ſantur.

ſantur.Certè aliud eſt irritatio,aliud diſpenſatio. Adde, quod nec Bonifacio Papę S.Thom. aduerſatur, ſi diſtinguamus in tali voto,ſubſtantiam, & circunſtantias.Subſtantia ſiquidem votorum ſollemnium eſt de iure diuino, ex mente S.Doctoris, modus verò,quod his conditionibus, vel circunſtantijs fiat, ex inſtituto Eccleſię. Exemplum eſt de matrimonio, quod inter legitimas perſonas eſt de iure diuino, tamen quæ ſint habiles, vel inhabiles etiam diſpoſitioni Eccleſię eſt relictum:ita etiã in noſtro propoſito dicas.Vel dicendum,quod ſecundum ſubſtantiam eſt de iure diuino, quantum ad ſollemnitatem cęremonialem, & extrinſecam,eſt de iure Eccleſię.Certè Anonymus eos imitatur, de quibus ſcripſit Lactantius lib.3.cap.24. *Qui cum ſemel aberrauerint, conſtanter in ſtultitia perſeuerant,& vanis vana defendunt: niſi quod eos interdum puto,ioci cauſa,philoſophari,aut prudentes, & ſuos mendacia defendenda ſuſcipere,quaſi vt ingenia ſua in malis rebus exerceant,vel oſtentent.*

18 Sexto. Illud quoque lepidum, quod obijciunt. S. Thomas docet 2.2.q.186.a.3.in corpore cum rerum dominio,incompoſſibile eſſe votum paupertatis. At per eandem Bullam Gregorij XIII. id reuocatum eſt, ait Anonymus. At ſi attentè Bulla legatur,Papa, non de profeſſis ſollemniter,ſed de ijs loquitur, qui ante profeſſionem ſollemnem, in Societate faciunt vota ſimplicia,quod poſſunt habere dominium: cęterum poſt ſollemnem profeſſionem eſſe dominij incapaces. Incapacitas ergo cum rerum dominio,de mente S.D. eſt,quando quis abſolutè,& irreuocabiliter votis ſollemnibus Deo ſe conſecrat, conformiter ad cap. *cum ad monaſterium*, cęterum in votis tribus ſimplicibus

Societatis, poteſt eſſe capacitas dominij in illis religioſis. Quandoquidem (vt explicant nonnulli) fit per ea tranſlatio dominij in ipſam religionem, non abſolutè, & perpetuò, ſed quamdiu, & quomodo eidem placuerit, vt ſupra dictum eſt. Sed rectè ſcripſit Chryſoſtomus hom. 43. in Matth. Quòd *calumniator, non aliter ſe ipſum prius interficit, quam qui ignem accendit prius concaleſcit, vt qui duros ſilices manus cedit, ipse, non lapides, vapulat. Qui ad ſtimulos calcitrat ſe ipſum ferit.*

19 Septimo Inter errores quoq; numerat Anonymus, quod Sanctus Thomas docuit, Epiſcopatum non eſſe ſacramentum 4. d. 24. q. 2. in corpore, & ſolut. ad p. cũ contrarium, ait, definitum ſit in Concilio Trid. ſeſſ. 23. cap. 4. Sed quid ibi definiuit Concilium? ſcilicet, in Eccleſia eſſe *Hierarchiam ex miniſtris, presbyteris, & Epiſcopis conſtitutam*. Amplius *Epiſcopos eſſe presbyteris ſuperiores*. Quid inde? ergo quia Epiſcopatus diſtinctus ordo non eſt à presbyteratu, Eccleſiaſtica Hierarchia corruet? ſuã ſuper presbyteros Epiſcopi non habebunt authoritatem? Certè quantum attinet ad conficiendam diuinam Euchariſtiam, eadẽ poteſtas, idem character eſt in Epiſcopo, & ſimplici Sacerdote in ordine ad corpus Chriſti verum, idemque Sacramentum Ordinis; in ordine verò ad corpus Chriſti myſticum, & adminiſtrandum Sacramentum Confirmationis, & Ordinationis, habet Epiſcopus ſupra ſimplicem Sacerdotem facultatem, non ita diſtinctam, vt nouus character in cõſecratione *Epiſcopi* acquiratur, ſed vt prior Sacerdotalis, per nouum modum extẽdatur ad hęc adminiſtranda. Quis eſt iſte Anonymus, vt prę verecundia, ſuum nomen voluit occultare? Quis

tam

tam grandis homunculus, qui vno linguæ rotatu Sole clarius coruſcare cõtendit? & Solẽ verũ, mẽdaciorũ, & impoſturarum nube contegere? Bene de his Hieronymus in cap. 9. Eccleſiaſt. *Quòd prudentum virorum dicta non capiunt, ſed ſe ad diſputationes contrarias præparantes, & initium, & finem loquendi, vanitatem cum multo errore commutant, & cum nihil ſciunt, loquuntur plura quàm norunt.*

20 Octauo. Vrget amplius Anonymus, & dicit, quod S.Th. docuit 3.p.q.78.a.1.ad 1. Chriſtũ Dominũ non fuiſſe vſum in Cœna alijs verbis benedictionis, quàm conſecrationis. Hoc autẽ (ait Anonymus) expreſsè eſt contra Trid. Concil. doctrinã ſeſ.13.c.1. Sed S.Thom. quod docet, ex Innocentio III. docet, qui ſub nomine benedictionis, verba intellexit cõſecrationis, vt nõ alijs verbis benedixerit; alijs conſecrarit, ſed benedicẽdo conſecrarit, & conſecrando benedixerit. An fortè putat obijciens, de ratione benedictionis eſſe, vt verba proferantur? non ergo populus erit benedictus, cũ ſolo ſigno crucis ab Epiſcopo benedici, & ſignari ſolet. Nonne Sacerdos etiam ante conſectationem hoſtiam benedicit, abſque formula aliqua benedictionis, ſed ſolo ſigno? id ne imponent Concilio, vt docuerit alijs verbis benedixiſſe, alijs verbis Chriſtum Dominũ conſecraſſe? quaſi non ſatis ſit ad benedictionẽ, quòd Chriſtus dominus ante conſecrationem ſine verbis panem potuerit benedicere, ſicut cum pueros benedicebat ſigno crucis, & huiuſmodi, vel ſatis non ſit dicere, quòd ipſiſſima conſecratio fuerit benedictio? ſi hoc durum videtur opponenti, diſcat à Dialecticis Euãgeliſtarum verba accipienda cum concomitantia, ideſt, cum reſpectu præcedentium verborum, vt ſenſus ſit,

cum dominus Ieſus benediceret,frangeret,&c.dixerit, *Accipite,& comedite. Hoc eſt corpus meum,&c.*vt rectè S:Doctor exponit. Et tunc, nec benedictio à prolatione verborum, nec prolatio à benedictione ſeiuncta ſunt,imo pro eodem vſurpantur à Paulo 1.Cor. 10. cum dicitur.*Calix benedictionis,cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt.* Hoc eſt ex S.Thoma,*quem nos Sacerdotes conſecramus.* Cõſecratio autẽ verbis Domini perficitur, Hoc eſt, &c. vnde Irenęus. 5.aduerſ. Hæreſ. cap. 2. tractans hunc locum Apoſtoli dixit.*Quando ergo mixtus calix,& fractus panis percipit verbum Dei,fit Euchariſtia ſanguinis, & corporis Chriſti.*Vnde Concilium dicit,quod,*poſt panis, vinique benedictionem*,ideſt conſecrationem *ſe ſuum ipſius corpus illis præbere,ac ſuum ſanguinem diſertis, ac perſpicuis verbis teſtatus eſt*. Nunquam tamen dixit, quod poſt benedictionem panis,& vini aliam fecerit benedictionem conſecrationis.*Sed nolui*, vt dicebat Hieron. 3.in Ruffin.cap.11.*mordere mordentem* S.Thomam, *nec vicem talionis implodere,maluique inſaniam excantare furibundi*, & hanc doctrinam, veluti *antitodum venenato pectori infundere*; ſatis enim furere videtur Anonymus:ſed peius quidã cum Anonymo fœderati, qui auſi ſunt dicere,etiam Theologos cathechiſmi Pij V.in quo S.Doctoris prædicta doctrina ponitur, emẽdandos: fortè in illis Pium V. & Eccleſiam conſequenter dixiſſent, ni flammas timuiſſent.

21 Nono.In orbem eundem quoque ſe voluens naſutulus Anonymus.S.Doctorem ſugillat,quod 4.d. 41. q. 1.q.4.ar.3. dixerit,quod quando ſponſalia ſunt irrita,& nulla,non oriatur impedimentum publicæ honeſtatis,cuius contrarium per Alex.3.cap. cum ad audien-

dientiam de ſponſalib. deciſum habeatur. Malè citatur S. Thomas, ait enim, *non ſequitur alia affinitas, quia ſponſalia nulla ſunt, nec aliquis affinitatis modus*, & pro verbo *affinitatis*, Anonymus (plectendus, l. Cornelia de falſis) ſubſtituit *impedimentum publicæ honeſtatis*, quod longe diuerſum eſt. Sed dixerit S. Tho. quod ei imponit Anonymus, an hæc doctrina eſſet falſa? Vereor ne Anonymus Synodo Tridentinæ contradicere velit, vbi ſic dicitur ſeſſ. 24. de reformat. cap. 3. *Iuſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum, vbi ſponſalia quacunque ratione valida non erunt, S. Synodus prorſus tollit.* Nec Alexandro III. S. Thomas, vel Synodus contradicunt, non enim Alexander prohibet fieri matrimonium ex ea ratione, quia ſponſalia (de quibus eo capite ſermo eſt) nulla fuerunt (illud ſiquidem impedimentum à contrahentibus, & alijs multis neſciebatur) ſed ex ſcandalo, quod ſuboriri poterat, ſi vni fratri promiſſa mulier, alteri matrimonio iungenda traderetur, quod à populo reliquo cognoſcebatur. Idem quoque Alex. de deſponſ. impuberum. *cap. acceſſit*, docet ſponſalia nulla, ex defectu conſenſus, non creare publicæ honeſtatis iuſtitiam, aliqua tamen ſpõſalia ſic, & ſi ea legitimè poſtea diſſoluta: quã doctrinam docet S. Thom. loco cit. q. 3. ad primum. Sed non opus eſt ad confutandum Anonymum alia meditari: nam rectè ſcripſit Chryſoſtomus hom. 25. ex varijs. *Sicut ignis quanto magis ligna ſuſceperit, in maiorem flammam erigitur: ſic animus malus quanto magis veritatem audierit, tantò amplius in malitiam excitatur.*

22 Decimo. Pergũt Anony. & alij S. Doctorẽ ſugillare, nec enim ſiſtit malitia. nam quemadmodum ex Chryſoſt. loc. cit. *Si aliquis claudere voluerit aquæ meatum, ſi ex*

ſi ex vna parte clauſa fuerit aqua violentia, aliunde ſibi ſemitam rumpit, ſic & malignitas ex vna parte cõſuſa, alium ſibi aditum adinuenit. Dicunt ergo, quod S.Doctor 2.2.q.64.a.7.ad 3. dicat, clericum ſe defendentem, & ſine peccato alium occidentem irregularitatem incurrere, cum contrariũ ſtatutũ ſit in Clementina. O bellam oppoſitionẽ. Ergo ne S.Thom. debebat contradicere Nicolao Pontifici, qui illum Canonem ſtatuerat, & nondum reuocatus, in viridi erat obſeruãtia, S.Thomæ ætate? ſed ſi canon ille Pontificis reuocatus eſt, doctrina S.Thomæ in hoc quoque reuocanda erat, quę vt in obſeruantia Canonis perſiſtebat, in abrogatione vim non habet. Dicant nobis iſti belli homines Nicolaum erraſſe, quia Clemẽs aliud ſtatuit. Niſi dicere velint pro loco, & tempore non eſſe leges reuocandas, atque mutandas, quod eſſet ne dum Politiam, ſed Eccleſiaſticam Hierarchiam inuertere, imo & Sacramenta ſubuertere, illico enim aſſurgent Manichęi cauſantes veterum Sacramentorum abolitionẽ, nouorum inſtitutionem. Nouatores mox calamum in Pontificũ conſtitutiones ſtringent, quod poſteriores editæ ſint Conſtitutiones, quantum attinet ad regimẽ Eccleſiæ, quæ priores immutabant, vel moderabant, vel etiam annullabant. Quod ſi ita ſentiant, dicamus Anonymo, & complicibus, eique annuentibus, vel cõniuentibus, vt vnica veſte, tam in hyeme, quam in æſtate ſint contenti, eadem pręcepta diſciplinæ ſeruent, nunc ſenes quæ ſeruarunt & pueri. Præclarè ſcripſit S. Aug. ep. 5. ad Marcell. quod *mutato præcepto,* Deus, nõ *mutat inſtructionem, nam magnus ille noſtrorum temporum medicus Vindicianus, conſultus à quodam, dolori* cuiuſdam *adhiberi iuſſit, quod in tempore congruere videbatur*

debatur:adbibitum ſanitas cōſecuta eſt . Deinde poſt aliquot annos,eadem corporis cauſa commotus,hoc idem ille putauit adhibendum,adhibitum vertit in peius. Miratus currit ad medicum,indicat factum,& ille vt erat acerrimus,ita reſpondit. Ideo malè acceptus es,quia ergo non iuſſi,vt omnes,qui audiſſent,parumque hominem noſſent, non eum arti medicinali fidere , ſed neſcio qua illicita potētia putarunt. Vnde cum eſſet à quibus poterat ſtupētibus interrogatus,aperuit,quod non intellexerant,videlicet illi ætati, iam non hoc ſe fuiſſe iuſſurum . Tantum igitur valet (ſubdit Auguſtinus) ratione, atque artibus non mutatis, quid ſecundum eas, ſit pro temporum varietate mutandum. Sanandus ergo Anonymus ad Vindicianum mittendus eſt, cuius ſi conſilium & reſponſum reſpuat,helleboro etiam purgandus.

23 Tandem S.Thom.arguunt,quod 1.2.q.102.a.4. ad 6.ſcripſerit propitiatorium eſſe tabulam lapideam, cū Exod.25.& 27.dicatur fuiſſe ex auro puriſſimo. At S. Thom. in hac re lapſum non fuiſſe, ſunt euidentiſſima argumenta.Primo,quia in tabula operum S. Doct. vbi referunt verba S.Tho.hęc dicuntur. *Erat autem tabula ſuper alas Cherubim.* vbi non eſt particula addititia *lapidea*.Magiſter Medina loco cit.p.2.quęſt.103. initio in m.s. Codice antiquo Salmantino ſolum ea verba haberi affirmat . *Erat autem tabula*.In vetuſtis Vaticanis.*Et ſuper arcam erat quædam tabula,quæ dicebatur propitiatorium*(iuxta quæ exemplaria operum *D.*Thomæ à Pio V. correctio facta eſt) In Colonienſ. m.s.dicitur.*Et ſuper arcam erat quædam tabula aurea.* Ipſeque S.Thom.in cap.9.epiſtolę ad Hebręos lect.p. explicans eundem locum Exod.25.ait,*Inter autē alas*, nempè Cherubim , *quibus tangebant ſe , erat tabula*

aurea

aurea. Errore ergo librariorum, vel ſciolorum, illud verbum, *lapidea*, adiunctum eſt. *D*abit ergo ne *A*nonymus maius priuilegium ſcriptis *S*. Thom. quam habuerint *D*iuina oracula ſcripturarũ, & tamen mẽda huiuſmodi paſſa ſunt adſcititia, vt emaculatione opus fuerit, & expunctione. *D*emus neceſſe eſt in 70. interpretibus errata reperta (vt dicit Hierony. in cap. 5. Ezech.) & quod *per multa ſecula ſcriptorum, atque lectorum vitio illa editio deprauata eſt*; & rectè Hieronymum in emaculatione inſudaſſe, nouã verſionem faciẽdo. Vtinam Cenſor, & cribator doctrinæ Thomiſticæ, ſicut (teſte Medina) à Burgenſe hanc obiectionem furatus eſt, reuerentiam Burgẽſis eſſet imitatus, qui ex Iudęo factus eſt Chriſtianus, S. Thomæ doctrinam legendo 1.2.q. 102. & 103. & fatendo, quod nunquã Moyſaicæ legis naturam intellexit, quouſque ex S. Thom. didicerit: timeat ſi malo animo Doct. *S*. impugnauit cenſor, ne in noua lege cęcutiat, & in Iudaiſmum declinet, in ſuperbię pœnam, & redeat in naturam ſuę formæ. Iam verò aduerſarij ſi non habent ſolidiora, quæ proferãt, vt ſuis obtrectatoribus dicebat Hieron. in c. 11. Oſeæ. *Deſinant rugare frontem, adducere ſupercilium, criſpare nares, digitis concrepare.* In hoc ſolum (vt idem dicebat in cap. 4. Ionæ. de quibuſdam impoſtoribus idẽ Sanctus.) *Timendi Grammatici, ne inueniant licentia cõmentãdi, vt vel beſtia Indica, vel Beotiæ, aut iſtiuſmodi portenta confingant*, cum talia monſtra in S. Tho. ſcriptis, ab ipſis nouiter detecta, euulgent, atque de ſuo cerebro confingant.

24 *Talibus* ergo *ne es* Anonyme *inſtitutus diſciplinis* (dicam cum S. Hierõnymo 3. contra Ruff.) *vt cui reſpondere non potueris*, nempe doctrinæ S. Thomæ, *caput*

auſe-

auſeras, & linguam, quæ tacere non poteſt ſeceſt nec magnopere glorieris, ſi facias, quod ſcorpiones, poſſunt facere, & Cantharides. Fecerunt. hoc Fuluia in Ciceronẽ, & Herodias in Ioannem, quia veritatem non potuit audire, & linguam veriloquam diſcriminali acu confoderunt. CANES LATRANT pro dominis ſuis, & tu non vis me, Thomam, *latrare pro Chriſto?* Et poſtea. *Iſta machina* (dicebat Hieronymus Ruffino, dicam ego Anonymo) *Hæreticorum, ideſt magiſtrorum tuorum ſunt, vt conuicti de perfidia, ad maledicta ſe conferant*. Verendum, & ſuſpicandum, dum Anonymus ſuum nomen occultat, & Sanctis Eccleſię inſultat, ne de grege ſit hęreticorum, & pertineat ad caſtra rebellium. Quod ſi ita eſt, iam hęreticus, ait Hierony. 3. in Hierem. *Qui mutus latrat*, deſignatur *per Alpinum canem grandem, corpulentum, & qui calcibus magis poteſt ſęuire, quam dentibus, habet enim progeniem Scoticæ gentis, de Brittanorum vicinia, qui iuxta fabulas Poetarũ, inſtar Cerberi ſpiritali percutiendus claua, vt æterno, cũ ſuo Plutone, ſilentio conquieſcat*. Multa ex dictis, & alia, ab alijs citatis ab authore Elucidarij lib. 5. cap. 3. obijciuntur, quibus hac vrbana excuſatione, & ſolutione putauit occurrere: dicens. *Nolo decernere an vniuerſæ propoſitiones, quas huius 3. ſolutionis DD. adducunt, mereantur cenſuram, & quæ tandem illa eſſe debeat*. Sed hęc maior cenſura, quòd ſi non omnes propoſitiones S. D. dicat Elucidiſta, ſe decernere, an mereantur cenſuram, aliquas ſaltem indicat, ſe cenſore, dignas eſſe cenſura, qui tamen meruit cenſurari, & interdici, Sãcti Thomæ doctrina illibata permanente. Vanus quoq; augur deprehẽditur tenebrio, dum eclypſim paſſurum pronunciat, micans ſydus Eccleſiæ, hoc eſt, quædam

pronunciata S. Doctoris à Chriſtiana doctrina eliminanda fore, cum viſiones ſui cordis loquatur, & ſomnia ſomniet. En Nouus *Tolumnius augur* fortè dum elucidiſta hæc dictabat,

Ipſe suas artes, sua munera lętus Apollo
Augurium, cytharamque dabat, celeresque sagittas
Ille, vt depoſiti proferret fata parentis.&c. Aen. 12.

Quantò modeſtius idem cum Anonymo ſupradicto, cenſurę S. Thom. normam imitatus eſſet, in duriuſculis PP. ſententijs recenſendis, certè in cenſuram non eſſet vocatus. Si non aduertit, diſcat, & de S. Thoma pronunciet, quod Thomas de Nazianz. ſcripſit 1. p. q. 61. ar. 3. eam namque ſententiam, dicentem Angelos fuiſſe creatos ante mundum corporeum, non auſus eſt S. *D. erroneam* vocare, *pręcipuè,* ait, *propter sententiam Gregorij Nazianz. cuius tanta est in doctrina Christiana authoritas, vt nullus vnquam eius dictis calumniam inferre præsumpserit, ſicut nec Athanaſij documentis,* vt Hieronym. dicit. Hæc S. Thom. Sed ſi iſto exemplo inſtrui non patiatur, audiat Hilar. 7. de Trinit. *Proficit autem semper contradictio stultorum ad iustitiæ demonstrationem, quia quæ ingenio inſipientur, aut peruersæ intelligentiæ aduerſus veritatem coaptantis, dum inconcuſſa, & immobilis eſt, neceſſe eſt, vt quæ è diuerſo ſunt, & falſa intelligantur, & ſtulta.*

CAP.

CAPVT VLTIMVM.

Meritò à viris Catholicis diaboli nouæ artes,aliaq; ſophiſmata detecta,præſertim à florentiſsimis Vniuerſitatibus Louanienſi,Duacenſi,& ab inſigni Salmanticenſi Academia,quæ in verba,tàm inſignium orbis Magiſtrorum, Sancti Auguſtini, & S.Thomæ, pro ſacri depoſiti cuſtodia,iuraſſe gloriatur.

1 SEd ne quis honeſto ſapientiæ nomine inductus, vel inanis eloquētiæ ſplendore deceptus nouellis potius crederet adinuentionibus,quàm antiquæ vetuſtati; pluſuè recentibus ſe traderet Magiſtris imbuēdum, quàm Theologię Ducibus, & anteſignanis Auguſtino, & Thomæ, ſacrati depoſiti fidiſſimis cuſtodibus;doctiſſimi viri ſtratagemmata varia detexerunt,& machinas,ad anthoritatis arcem tantorum Magiſtrorum euertendam fabrefactas,omneſq; rationes,quas argutula nouitas meditata erat pro nouis paraturis inducendis, velut vitreas acies confregerunt.

2 Id egregiè pręſtiterunt florentiſſimarum Academiarum

rum Louanienſis,Duacenſis, & nuper Salmanticenſis DD. in ſolidiſſima Patrum doctrina fundati, in Auguſtini,& Thomæ ſapientia verſati,in catholicis dogmatibus inſtructi,in depoſito Apoſtolico inſpiciendo aſſidui, in ſcholaſtica palęſtra exercitati: in diſputando acuti,in inuenienda veritate ſolertes, in propoſitionũ qualificatione æqui cenſores,qui videntes in Auguſtinum,& Thomam tela contorqueri, murum ſe oppoſuerunt pro decore domus Dei,& depoſiti ſacri conſeruatione:omnes neruos intẽderũt, ne proſtratis veteranis ducibus, noui, recentesque ſubſtinuerentur Scholaſticorum ductores, ad eorum defenſionem occurrerunt, non patientes de eorum gradu, & ordine, iam tot luſtris legitimè præſcripto, vel tantillum deturbari.

3 Agnoſcebant Eccleſię Catholicæ murum firmiſſimum,& antemurale eſſe doctrinam Auguſtinianam, atque Thomiſticam,propterea acclamarunt. *Si murus eſt, ædificemus ſuper eam propugnacula argentea*,vel vt Pagninus legit,*Palatium argenteum*,ſuam vniuerſitatem veluti palatium ſuper hęc ſolidiſſima mœnia conſtructam cupientes;ſatis, ſuperque intelligentes, ſacrũ palatium,& vniuerſalem Eccleſiam ſuperędificatam ſuper fundamentum Apoſtolorum, & Prophetarum, & Apoſtolicorum Patrum doctrinæ inniti, quorum interpretes, & quinta eſſentia Auguſtinus cum Thoma,mundo,& Eccleſia applaudente meritò exiſtimantur,quibus etiam ſeorſim illud adaptari poteſt.

In te omnis domus inclinata recumbit.

Oſtium quoque agnoſcebant,per quod introire debebant modeſti Eccleſiæ filij,& non irrupto muro,tanquam fures,& latrones ſupergredi; propterea tabulis cedri-

cedrinis compactum curabant, fidiſſimorum interpretum Aug.& Thomæ lucubrationibus, nedum ad oſtij munitionem, ſed ad bonæ doctrinæ odorem diffundēdum, vt Chriſti eſſemus bonus odor in omni loco. Quare illud Cant.vltimo occinerunt. *Si oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis*. Agnoſcebant pariter Auguſtinum, & Thomam eſſe collum Eccleſiæ, & veluti turrim Dauid ædificatam *cum propugnaculis*, vel vt legit Pagninus *ad docendum tranſeuntes*, vnde mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium: propterea omnem operam nauarūt, vt munitiones extruerentur, ne à Iebuſæis arx Sion, imò Ciuitas Dei à prę-ſumptuoſis ſcilicet ingenijs obſideretur; & diſciplinam militarem imitantes, pro ſecuritate turrium, & męniorum, aggeres, & propugnacula fabricarūt, hoc eſt, conſtantem voluntatem ſectandi horum Sanctorum doctrinam, iuramentum de non diſcedendo ab eorundē doctrina, & intelligentia, per fidos eorundem interpretes explorata: videbant enim facillimè męnia ab hoſtibus occupari poſſe his præſidijs deſtituta: in turrim quoque arietari non difficilè, idcircò propugnacula extruxerunt, & antemurale, vt qui iam armamenta, & alias machinas parabant aduerſus proceres Eccleſię (ij ſcilicet, qui contradicendi ſtudio inſaniunt, vt ſua quoq; falſa defendant) ab impugnatione deſiſterent, & conuerterent gladios in vomeres ad doctrinarum antiquarum volumina aranda, & ſulcanda, & lanceas in falces, à maioribus cœleſtis diſciplinę prius ſatam, frugem demetendo, & in horrea dominica congregando, vnde poſtea fidelibus populis diuina cibaria, populorum pręceptores fideliter miniſtrarent.

4 Perbellè in hac propugnaculorum ſtructura iura-

mento, vallata adaptari poteſt ſuo modo, & ex parte quod ſcriptum ab Eſaia cap 19. poſtmodum impletū eſt. *In die illa erunt quinque ciuitates in terra Aegypti loquentes lingua Chanaam, & iurantes per dominum exercituum: ciuitas Solis vocabitur vna.* Qui locus ad Gentilitatem multiplici ſectarum varietate loquentē, deinde lingua ſanctę vnitatis, & religionis, vnicam, & veram religionem profitentem, non amplius per Deos falſos, ſed per Deum verum iurantem, ab interpretibus refertur. Inter alias autem ciuitates Chriſtianam fidē amplectētes Heliopolis, Ciuitas Solis dicta, ſpecialiter recenſetur, nam in ea Vniuerſitas erat, ab oraculo Apollinis, qui & Sol, principatum ſuper alias obtinēs, ex multiplici varietate ſectarum, quæ ad eam confluebant. Vna porrò dicta eſt, quando à vero Sole illuminata vnitatem religionis profeſſa eſt, vna quoque appellata, quia tantò mirabilius fuit diſcordantes ſectas inter ſe copulare, quanto difficilius erat gratiæ diſcipulum, cum negotiatore famæ, verborum nundinatorem, & factorum operatorem, ſeculi ſapientem cum ſimplici Chriſtiano, eieratis erroribus, adglutinare. Vna tandem, quia vni Eccleſiæ incorporata, eiuſdem vnitatis vinculo colligatur. Vna ergo ex oraculo prophetico Eccleſia deſcribitur, vna lingua loquens in toto orbe ex vnitate, & conſenſione, vniuerſitate, & antiquitate doctrinæ Catholicæ: iurans in profeſſione fidei, per Deum cœli, eandem illibatam ſeruaturam vſque ad extremum vitæ halitum. Verè Ciuitas Solis, quia in ea fixit tentorium ſuum, illam illuminans à montibus æternis, ſplendoribus veritatis, & ſanctitatis.

5 Pro hac fidei Eccleſiaſticæ vnitate zelans noua

Helio-

Heliopolis ſcilicet Academia Salmãticenſis, verè Ciuitas Solis, ad quam nedum ex Hiſpaniarum Regnis, ſed ex vniuerſis mundi oris confugiunt, conſultationes, oracula, & reſponſiones Solis, videlicet doctrinæ Auguſtinianæ, & Thomiſticæ expectantes, per Deum cœli iurauit pro hac doctrina ſequenda; rata ſecurius depoſitum ſacrum cuſtodiri, & firmiorem cęterarum Vrbium Hiſpaniarum vnitatem fore, ſi in Ciuitate Solis, vnde Reges, Principes, populi deciſiones accipiunt, vnitas maximè iuramento firmata, ſeruaretur.

6 Huius autem vnitatis vincula tanta moderatione, religione, prudentia, ab his ſapientiſſimis viris nexa, & propugnacula, friuolis, & apparentibus rationibus diſſoluere, vel euertere, non aliò tendit, quam Ciuitatem Sôlis obſidere, & poſt hanc, alias in diſcrimen adducere. Obſederat quondam Ioab Ciuitatem Abela, in qua Vniuerſitas, & Academia inſignis Iſrael magnam ex ſapientia ſibi autoritatem compararat. Sed quibus armis ab obſidione liberata? non alijs, quam Academiæ illius elogio, à muliere quadam ſapiente his verbis promulgato. 2. Reg. cap. 20. Sermo, inquit, dicebatur in veteri Prouerbio. *Qui interrogat, interroget in Abela: & ſic proficiebat. Nonne ego ſum, quæ reſpondeo veritatem in Iſrael, & tu quæris ſubuertere Ciuitatem, & euertere matrem in Iſrael?* Obſident etiam num aliqui Salmanticenſem Academiam, eandemque impugnant, quod iuramenti propugnacula fabricarit, noui operis nunciationem ſignificant, contra eam, vt factum eſt contra Abela, obſidionem obiectionum ordinarunt. Verum ad eandem propulſandã, ſufficeret Academiæ ſolius authoritas, hoſtilibus oculis reprçſentata. Quis enim vnquam interrogauit de

aliqua difficultate,niſi Abela conſuleret? Quis in religionis materia, Politiæ gubernatione,morum informatione, conſcientię directione, tam ſyncerè,& caſtè veritatem reſpondit Hiſpaniarum Regnis, imò & toti Orbi, niſi Academia Salmanticenſis reſponſa à Sole, Ciuitas Solis accipiens? Quid ergo quęrunt ſubuertere Ciuitatem, & euertere matrem in Iſrael,contendo illicitè quodlibet opinandi ſibi licentiam permiſsã auferri,nec arctari debere, etiam ſi Principes Theologiæ ſint Auguſt.& Thomas,vt in eorum verba iuretur? Cur in matrem inſurgunt,in cuius vberibus alimenta purę doctrinę horum Sanctorum ſuxerunt. Quis tyronum huius matris lac non deguſtauit? Quis Magiſtrorum,Laureatorum,& Iubilatorum,in huius matris ſinu non eſt educatus? certè quotquot Theologię,& reliquarum facultatum ſunt profeſſores,non aliunde, quam ex his fluentis, copiosè ingenij ſui areolas rigauerunt,vt illud in ambobus impleatur. *Rigans montes de ſuperioribus tuis, de fructu operum tuorum ſatiabitur terra:* & modo quęritur, vel canales, & fontes iſtos obſtruere,vel frangere cum Holoferne,vel repurgatos,horum labore Sãctorum,puteos,cum Allophylis,exhauſtis ijſmet purgamentis opplere,vel ad propria curioſitatis fouendę (tanta eſt titillatio nouitatis, & ambitio principatus) fontes inuertere, imo peruertere, & limpidiſſimæ aquæ fluenti cœnum admiſcere, hoc eſt, quæ ſimplex veritas abſque fuco edocebat, humana ſcrupuloſitate mutare,incertum admiſcentes in eo,quod certum inuenerant,vt periculũ ſit, vt in Philoſophicis vetus Academia,& aliorum aberrãtium placita introducantur,in Theologicis quoque inteſtina bella inducantur, quæ tandem in Theomachiam de-

deſiſcant,indeque nedum ad Academię,& matris ſubuerſionem,ſed ad inuaſionem regnorum,& Ciuitatis Dei, ſubminiſtratis arietibus, viam ſternant, propugnaculis ſublatis,& rupto defenſionis muro.

7 Sed ne ſapientiſſimi viri leuitate ducti, vel temeritate,aut pro ſola voluntate,hos Principes,velut ouiũ arietes,quos ſequerentur, adlegiſſe exiſtimentur, & inaniter propugnacula ſtruxiſſe denotentur, firmiſſimas,ipſis quoque edocentibus, accipe lector rationes.

§. I.

Prima ratio,cur SS. Auguſt.& Thomæ doctrinæ, nobiliſſima Salmantic.ingenia ſe alligarint.

8 PRima ergo ratio generalis eſt,ex cęterarum quoque facultatum vſu, & praxi. Nulla ſiquidem,& ſi exigua,facultas eſt, quæ ſuum,quem ſequatur Principem,& Ducem non habeat,ad cuius amuſſim eiuſdẽ placita facultatis dirigenda non deferat:ſic Rhetorica apud Gręcos Demoſthenem, apud Latinos Ciceronẽ, Philoſophia Ariſtotelem,Medicina Galenum,&c.Principes agnoſcũt. Quid? quidam Socratis diſcipuli,adeo illius doctrinæ fuerunt addicti, vt referente Apuleio lib. 10.nedum,vt ait, *Sanctiſſimam eius ſectam peroptarint, ſed ſummo beatitudinis ſtudio, in eius verba iurarint*. Vnaquęque dixit Auguſt.ad Honorat.cap.17. *Diſciplina, quamquam vilis, & facilis,vt percipi poſſit Doctorem,aut Magiſtrum requirit*. Et iterum cap.7. *Nulla poetica imbutus diſciplina,Terentium ſine Magiſtro attingere non auderes: Aſper, Cornutus,Donatus, & alij requiruntur,vt quilibet Poeta poſſit intelligi: tu*

in ſanctos libros irruis, & de ipſis, ſine praeceptore audes ferre ſententiam? Si hoc meruerunt infimæ facultates, vt magni nominis viri, quos vnaquæque ætas idoneos iudicabat, principes eſſent in Vniuerſitatibus; non merebitur Ciuitas Solis, vt pro principibus habeat Auguſtinum, & Thomam, quos Vrbs, & orbis tot elogijs venerantur, & vt Doctores populorum, imo & interpretes cœleſtium dogmatum ſuſcipiunt, atque ſuſpiciunt? Indignum certè eſt, vt opponentes, qui Ariſtotelem adeo ſequuntur, vt nefas putent, vel in minimis eius authoritatẽ eludere, ipſius Ariſtotelis ne dum vocem, ſed mentem, fidumque Peripateticæ doctrinæ interpretem, & Hyperaſpiſtem Aquinatem repellant.

9 Peripatetica diſciplina euagabatur quondam, ceù Agar ancilla, eiecta à Domina ſua, Theologica ſcilicet facultate, per huius ſeculi deſertum; à priſcis namque *DD.* Irenęo, Clemente Alex. & alijs, in multis, Ariſtoteles contra fidem ſenſiſſe, & contra Dominam inſurrexiſſe putabatur, vnde magis Platonicis, quam Peripateticis dogmatibus imbutos priſcos Patres reperies. Inuenit eam vagantem Angelus, Thomas videlicet Angelicus, eidemque tale conſilium miniſtrauit. *Reuertere ad dominam tuam, & humilia te ſub manibus eius, & multiplicando multiplicabo ſemen tuum.* Humiliauit ſe ancilla dominæ ſuę, captiuans intellectum in obſequium Chriſti; vnde nedũ Angelici Doctoris conſilio, ſed, & illius ope, vides nunc Ariſtotelem potius Chriſtianum, quam Philoſophum Ethnicum aduerſus hęreticorum verſutias detegendas, & dogmata ſacri depoſiti explicãda, mirabiliter fidei Catholicę, & Sac. Theologię deſeruientem, quod etiam agnoſcens, furẽs

illa bellua, Lutherus ſcripſit lib.contra Latomum. *Thomas eſt author regnantis Ariſtotelis,&c.* Inde magis Ariſtotelicum ſemen multiplicatum cernis Sancti Thomę laboribus,& iam non Platonicam, ſed Peripateticam,vbiq; gentiū florere diſciplinam,nullumque eſſe, S. Thoma interprete, qui iam audeat Ariſtoteli refragari. Solus ille, qui ad matripaternitatem defendendendam lib.2.elucid.tract.5.cap. 6. cuius initium eſt, *Quanta ſit authoritas Ariſtotelis, regnantis nunc in ſcholis,* Ariſtotelem ablegat,& inuiſum reddit. Si ergo hoc meruit contumax, ſed reconciliata ancilla, quid nō promerebitur Angelus conſilians,adiuuans, & exponens? certè magis recipiendæ angelicæ conceptiones,quando Ariſtoteles fidem, Angelici Doctoris ſenſibus,ſibi promeruit.Et ſi reformatus, & reſtitutus in tam ſublimi arce authoritatis in Academijs Philoſophorum conſtituitur, quid reſtituens,& Reformator Thomas non promerebit?

10 Illud quoque commodum ex determinatione Ducis, & Magiſtri in vnaquaque facultate reportatur, quod philautiæ morbus præciditur, quo vnuſquiſque cupit ſe regulam conſtituere veritatis:inconſtantia doctrinę tollitur,fluctuatio animorum ſedatur, facillimè diſciplina percipitur,ab vno ſiquidem Pręceptore explicata principia melius intelliguntur,hiſque annexæ concluſiones lucidius deducuntur;cum verò à diuerſis etiam diuerſa proponuntur, nec cauſas rerum, nec conſequentias penetrant tyrones,ſed rudis, indigeſtaque moles abſque mente in animis eorum inſpicitur,& alias poſt alias non ſibi cohęrentes,ſed potius diſſidentes conceptiones efformantes,nec progreſſum, nec originem inueniunt veritatis.Pręclarè ſcripſit Se-

neca epiſt.43.loquens de determinati Magiſtri diſciplina,& lectione. *Lectio certa prodeſt,delectat: qui quò deſtinauerit peruenire vult,vnam viam ſequatur, non per multa vagetur,non ire iſtud errare eſt*. Et iterum ep.1. *Vitam in peregrinatione agentibus hoc euenit, vt multa hoſpitia habeant, amicitias nullas. Idem accidit his,qui nullius ingenio ſe familiariter explicăt,ſed omnia curſim,& properanter tranſeunt. Non prodeſt cibus, qui ſtatim ſumptus emittitur. Nihil ita ſanitatem impedit,ſicut remediorum crebra mutatio, non conualeſcit planta,quæ ſæpe transfertur: nihil ita vtile eſt,quod in tranſitu proſit. Sed modo hunc librum euoluere volo, modo illum,faſtidientis ſtomachi eſt multa deguſtare, quæ vbi varia ſunt,& diuerſa,inquinant,non alunt*.Hi effectus ex mutatione lectionum, & docentium Magiſtrorum. Sed & Hugo de S.Victore 3.Didaſcal.quęrens. *Quid eſt,quod ex tanta turba diſcentium, quorũ multi, & ingenio pollent,& exercitatione vigent, tam pauci inueniantur, quibus ad ſcientiam peruenire contingat?* Reſpondet his verbis. *Sciendum eſt,quod in quolibet negotio duo ſunt neceſſaria, opus videlicet, & ratio operis,quæ ita ſibi annexa ſunt; vt alterum ſine altero,aut inutile ſit, aut minus efficax. Sic nimirum in omni ſtudio, qui ſine ordine, & diſcretiore operatur, laborat quidem,ſed non proficit,& quaſi aerem verberans vires in ventum fundit*. Certè ſine ordine, & diſcretione laboratur, quando Magiſtri ſunt indeterminati, cum diuerſa à diuerſis etiam diuersè traduntur, vel ſine ordine, & methodo, abſque ſubſequentium cum præcedentibus cohęrentia edocentur tyrones,ex multiplicatione inutilium quæſtionum fatigati,ex opinionum etiam fictarum (fingunt enim interdum hoſtem

qui-

quidam magiſtelli, quem vulnerent) relatione hebetati, ex irreſolutione dubiorum perplexi, vt in triuio ſectandarum ſententiarum relicti, neſciant quam eligant viam, vt ad terminum perueniant. Vnde merito quidam Iuriſconſultus ſcripſit, Corat. tract. de elect. opin.tit.auth.DD.nu.12.quod *Antiqui non ſolum ſunt eximiæ authoritatis, propter effectum temporis decurſi, ſed etiam, quia verè doctiſſimi erant, nam vſi ſunt bonis libris, cum tantummodo viderent textus, vel gloſſas, vel textum ſolum, & ſic omnia in fonte. Hodie vero cum ſit tanta librorum copia, vt labori parcatur, datur opera libris facillimis, in quorum lectura nihil addiſcitur.* Quid? hodie nec libris impreſſis grauiorum authorũ ſtudent multi diſcipuli, & non pauci Magiſtri, ſed in albeolis, vel manuſcriptis, ſcribendis, vel reſcribendis, inani cura laboratur, nec fontes inſpicere ſatagunt, nec text. S.Thomæ, vel vnam pagellam legere dignãtur. Vtinam vel eoſdem Doctores Sanctos, vel de limine ſalutaſſent. Incurri in aliquos exteros, qui totum curſum Philoſophicum, atque Theologicum abſoluerant, nec Summam S.Thomę viderant, ſolum ijs contenti, quæ de ore pręceptoris effuſa in papyris, excipiebant, quęue tanquam oracula de Apollinis tripode eructata, vel de folijs Sybillæ exarata, venerabantur; pro ijſdem, tanquam pro aris, & focis decertantes; ignorantes meliora eſſe vbera ſponſæ Theologicæ facultatis, vino: in proprio enim fonte, vt creſcat paruulus, lac epotatur, vinum in alieno vaſe ebibitur: quinimo ipſum quoque lac, ſi non in viuo fonte vberum, ſed in vtre, hoc eſt (exponente Hugone Cardinali in Cantic. 1.) Si non in Sanctorum lectione, ſed in mortuis membranis, id eſt, vt dicitur cartapacijs, ſugatur,

tur,in illud malum incurri poteſt,vt ſugẽs vel inebrietur, vel cum Siſara mortem inueniat. Nonne ergo ad hęc inconuenientia pręcauenda, eximia prudentia determinatos Magiſtros Auguſtinum, & Thomam Salmantina vniuerſitas,quos ſequeretur adlegit?

11 Accedit,quod cum oporteat addiſcentem credere, vt dicit in Poſt.Ariſtoteles,& vt idẽm ſcripſit 6.Ethic. *Oporteat quoque attendere expertorum,& ſeniorum,atq; prudentium indemonſtrabilibus enunciationibus; & opinionibus,non minus quam demonſtrationibus,propter experientiam enim vident principia*; optimos præceptores ex melioribus eligere debemus, quibus credamus,eoſque ſeniores,& expertes,quibus ingenioli noſtri faſces ſubmittamus,& ſic proficiamus. Ipſa etiam rerum graduatio id requirit, vt quo intellectus ſublimior eſt, atque celſior,maiorem ſibi fidem præſtandã expoſcat,& vt inferior obſequiũ pręſtet. Hinc intellectus ruſtici,quia non poteſt capere, quæ Philoſophus. Philoſopho docẽti, atq; dicẽti credere debet;intellectus vero hominis,quia nõ capere põt,quæ Angelicus penetrat,Angelo, & vterque *Deo* primo, & ſuprẽmo intelligenti,& infinita cognoſcenti, ſubdatur neceſſe eſt.Quid ergo mirum,ſi Auguſtinum,& Thomam ſublimes intellectus Schola Salmanticenſis elegerit, quibus crederet, cum magis poſteriorum intelligentias, quam Philoſophi ruſticorum mentes excedant? vt ſicut ruſticitatis nota notandus eſt inſipiens, ſi Philoſopho non credat,ſic inurbanitatis nota inurendi,ſi moderniores antiquioribus,Auguſtino præſertim,& Thomæ non cedant. *Et ſanè* dixit Seneca 3.ep.90. *natura hoc requirit,vt melioribus, & potentioribus deteriora ſubmittantur: ita ſcilicet multis gregibus, aut maxi-*

ma

ma corpora præſunt, aut velociſſima: non degener taurus armenta præcedit, ſed qui magnitudine actoris cęteros mares vincit. Elephantorum gregem excellentiſſimus ducit, inter homines pro ſummo eſt optimus, ac rectior animo eligendus. An ex hoc gloriola comparanda expectatur, quod Pygmęi gigantes ad pugnandum prouocent, & impetant? maior celebritatis fama acquiritur, ſi victum in hac Monomachia ſe fateatur impugnans, quam ampulloſis verbis ſe victorem pronunciet. *Non eſt turpe*, dicebat Velleius Paterculus lib. 2. *ab eo vinci, quem vincere nefas eſt, nec ei inhoneſtè aliquem ſubmitti, quem fortuna ſuper omnes extulit.* Si ergo ſuper cęteros, Eccleſia hos peculiaribus elogijs cohoneſtauit, & voluit habere Magiſtros, damnabitur ne imprudentię Salmantina Vniuerſitas, vniuerſalis Eccleſię delectum ſequens? Videat, qui cum Angelico luctari vult, ne claudus remaneat. Pręſtat cum ſuperiori intellectu paucis ſpeciebus multa cognoſcere, quàm multis pauca intelligere. Melius cum Auguſtino, vel Thoma aberrare, quam cum nouitijs nonnullis Doctoribus ſapere, exemplo Bernardi, qui de Hieronymo, & Auguſtino loquens, dicebat. *Ab his columnis difficilè auellor, cũ his vel errare, vel me ſapere fateor.* ep. ad Hug. 77.

§. 2.

Secunda ratio aſſignatur, cur Auguſtinum, & Thomam, Duces, quos ſequerentur, DD. Salmanticenſes concluſerint.

12 SEcunda ratio ad tollẽdum principatus ambitum, qui nouas cathedras contra Patrum cathedras cri-

erigere poſſent,cum iniuria vetuſtatis, & libera licentia nouitatis, ſcriptum namque eſt Iacobi 1. *Nolite plures Magiſtri fieri fratres mei, ſcientes quoniam maius iudicium ſumitis.* Quæ verba exponens S. Auguſt.in prol.retractat.dixit. *Magiſtros autem plures tūc fieri exiſtimo, cum diuerſa, atque inter ſe diuerſa ſentiunt.Cum verò idipſum dicunt omnes,& verum dicunt, ab vnius veri magiſterio non recedunt,offendunt autem, non cum illi multa dicunt, ſed cum addunt ſua,ſic quippe incidunt ex multiloquio in falſiloquium:* ergo Auguſtino interprete, non plures Magiſtri prohibentur, ſed diuerſa loquentes, & à prioribus Magiſtris Eccleſię diſſidentes, qui ex multiplicitate contrarietatis, & deſpectu vetuſtatis ſcindere poſſent cathedram,& Magiſterium vnitatis,vt magiſterium amplius non vnum ſit,ſed multiplex,ipſęque Cathedræ,etiam Doctoribus multæ ſint,qui vnum eſſe debent in vnitate doctrinæ, ex quo fit, vt addentes ſua, deſtruentes aliena,verum non dicant, & ab vnitate ex multiplicitate deuiantes, in multiloquium inclinent, & ex illo in falſiloquium incidant.

13 Sed erigatur noua cathedra, nouus ibi ſedeat Magiſter ſine magiſtro in rebus grauioribus, quem ſequatur docens,imo contra veteres Magiſtros, præſertim Auguſtinum,& Thomam nouas phantaſias enuncians;quis quæſo auditorum præſtabit fidem, cum de ſuo loquatur, nec ſuæ doctrinæ habeat teſtimonium? Certè hoc modo loquens, tantæ authoritatis erit diſcipulus addiſcens,quam præceptor docens. Amplius ex horum Magiſtellorum veteres contemnentium turba,nihil certi deprehendi poſſet,tam ex deſtitutione auctoritatis,quam ex contrarietate doctrinæ, cum

enim

enim aſpicient audientes, nihil à fontibus veterum deſcendere,ſed ab exigua ingenioli concha aquam ſapientiæ propinari, nec ſolidis fundamentis, ſed potius omnia coniecturis, nouellis inuentionibus, interminabilibus phantaſiæ conceptionibus res tradi; inſipientem eſſe,ipſi quoque miriones,eum adiudicabũt, qui relicto trito veterum Doctorum calle nouas, eaſq; deuias ſemitas eliget ad incedendum; eoque magis, quę tradentur vera ne,an falſa ſint, in dubitationem cadent,quò minor,& inferior veteribus comparata, iuniorum authoritas apparebit:& infirmior ratio nouitiam opinionem fundãs, antiquorum ſoliditati, imo & veritati non cohęrere deprehendetur. Quanto modeſtiores Nazianzenus, & Baſilius (poſteris normam tradentes, erga veteres, modeſtiæ & obſequij) qui ex Ruff.lib.2.cap.9.*Cum adoleſcentes eſſent,& ſacris ſtudijs operam dare cœpiſſent,earum intelligentiam,non ex propria præſumptione, ſed ex maiorum ſcriptis, & authoritate hauriebant,&c.* Intelligebant enim modeſtiſſimi Eccleſiæ filij,& Patres populorum,maiorem gloriam eſſe poſterorum diſcipulos eſſe veterum, quam nouorum diſcipulorum nouos pręceptores, dictorumque pręcedentium beneuolos potius excuſatores,quã eorundem aculeatos cenſores, quod egregiè præſtaſſe ſcripſit Niſſenus in Hexamerõ. *Nemo igitur expectet à nobis,vt quæſtionibus,quæ,vel ex ſcriptura ſancta, vel ex his,quæ à præceptore noſtro ſtatim declarata;quæque in communem opinionem cędere videntur, implicemur. Nobis enim eſt propoſitum,vt ea conciliemus, quæ protinus apparent eſſe contraria.*

13 Quod ſi meliorẽ rationẽ,vel intelligentiam nactum eſſe dicet modernus,eo incertior erit noua via ad pro-

me-

merendam fidem, quò veteribus inſultans, alijs contradicendi viam parat: videntes enim poſteri nouos veteribus præferri, magis ad contradicendum inſtructi erunt nouitati, quò ipſi promptiores fuerunt ad contradicendum vetuſtati; vnde Athanaſius epiſtola ad Epiſcopos Africanos, eos laudans, qui veteribus non contradicebant, ait, *quod quiſque eorum ſibi perſuadebat, ſi ſoluerit aliquid ex decretis maiorum, occaſionem ſe daturum poſteris, vt quod ipſi egiſſent, reſcinderent. Sed quomodo* (proſequar cum eodem Athanaſio) *eos, quibus ſucceſſere, Patres ſuos appellabunt, quorum ſententias ipſi culpant? aut quomodo veraces apud ſuos diſcipulos habebuntur, quibus perſuadent præceptoribus nõ credendum?*

15 Dicet quis, in multis, quæ ipſi probant, cum his Ducibus Auguſtino, & Thoma conſpirare: in cęteris, quę non probant non eſſe mirum, ſi contradicant. Verum (vt dicebat Lactantius) id quoque in Philoſophorum ſectis prętexebatur. Nulla ſiquidem, ait ille lib. 7. c. 7. *Tam inanis, vel deuia eſt, quæ non viderit aliquid ex vero;* & proptetea docet inſaniam eſſe, *quod cum aliqui aliquam ſectam probauerint, eique ſe addixerint, cęteras damnant tanquam falſas, & inanes, armantque ſe ad prælíandum, nec quid defendere debeant, ſcientes nec quid refutare, incurſantque paſſim ſine delectu omnia, quæ afferunt, quicunque diſſentiunt.* Verè, & ſapienter dictum. Propterea non quodcunque, quod à contradictoribus Sãcti Auguſtini, vel Thomę dicitur, tanquam falſum reſpuitur, ſed ſolum illud, ex aliorum Symmiſtarum teſtimonio, improbabile quoque adiudicatur, multa ſiquidẽ ſunt, quæ à ſingulis impugnantur, quæ ab alijs propugnantur, vt ſi quis veritatem

ſpar-

ſparſam per ſingulos, per ſectaſque diffuſam,in vnum colligeret(vt idem de Philoſophis dicebat Lactantius) contradictores non diſſentirent à nobis, quando veritas particulatim à toto contradicentium corpore comprçhenſa eſt. Coaceruetur ergo in vnum quicquid à ſingulis contradictoribus edocetur.Certè in vnoquoque dogmate Auguſt.vel Thomç oppugnando non omnes conueniunt, ſed vnus in vno, alter in altero oppugnando occupatur,& plerunque huic vni,vel alteri contradicentium,cçteri ſodales in hoc ipſo,cui hi contradicunt,cum S.Thom.conſentiunt, & ab ijſdem diſſentiunt.In tota igitur collectione contradicẽtium, ſi nõ alijs teſtimonijs probabilitas, & veritas Auguſtinianç, & Thomiſticç probaretur,ſe ipsã veritas eo lumine colluſtraret,quòd ſparſim pro ſe, ex dictis contradicẽtium poſſet apologiã efformare, velut teſtimonijs horum Sanctorum doctrinæ adfauentibus;& oſtendere,totam doctrinam eorundem contradictorũ, collectiuè attigiſſe,quod tamen ſinguli, & diuiſiuè non agnouerunt, vel quia ſingulis eius,quod impugnabatur ratio non quadrabat,vel quia in ſummã,id quod à ſingulis impugnabatur,& in tota collectione à cçteris firmiſſima ratione defendebatur,redigi poſſe non aduerterunt. Quid ergo obeſt ſingulis,Sancto Doctori conſentire,cum in omnibus collectio contradicentiũ conſpiret? Cur magis affectant ſinguli in hoc, vel illo dogmate Auguſtiniano,atque Thomiſtico impugnando occupari,prurigine nouitatis, vel libertate contradicendi,& ſupra Magiſtros ſapiendi allecti, cum integra communitas eiſdem teſtimonium perhibeat?

16 Si hæc non moueant, moueat auditorum profectus, quamdiù enim viderint hanc contradictionem

San-

Sanctis illatam,penduli,& hęrentes erunt, neſcientes cui credant,nam ſi illud iudicium forment,Sanctis, & eorum contradictoribus credendum, ad contrarias,& contradictorias ſententias diſtrahentur. Si vero nemini,iam Academia in Theologica ſchola inducta.Quid ſupereſt? vt Libertinitas paulatim induci poſſit,& per fragroſa pręcipitia ruere neceſſe eſſet.

17. Sed detur campus in abſtruſioribus, & perplexis quęſtionibus, vt contradicatur ſermonibus Sanctorũ, an fortè dabitur in moralibus? Non eſſet certè expediens libera,& quandoque temeraria opinandi licentia.*In diſponendo vitæ ſtatu*, dicebat Lactantius in lib. 3.cap.7.*formandiſque moribus,periculo maiori peccatur,quare maiorem diligentiam neceſſe eſt adhiberi, vt ſciamus quomodo nos oporteat viuere;Illic*,ideſt,in Phyſicis,de quibus diſſerebat,*poteſt venia concedi, quia ſiuè aliquid dicunt,nihil proſunt, ſiue delirant,nihil nocẽt*, vt cum diſputatur de punctis, vacuo,infinito: *Hic vero*,in moralibus,*nullus locus diſſidio, nullus errori locus eſt.Omnes vnum ſentire oportet,ipſamque Philoſophiam moralem vno quaſi ore percipere, quia ſi quid fuerit erratum,vita omnis euertitur: in illa*,nempe Phyſica,vt *periculi minus ita plus difficultatis eſt, quod obſcura rerum ratio cogit diuerſa,& varia ſentire;hic, vt periculi plus,ita minus difficultatis,quod ipſe vſus rerum,& quotidiana experimenta poſſunt docere quid ſit veriùs, & melius*. Cum ergo in moralibus,in infinitum ſententias,& libros excreſcere poſſe videamus, contraria, & diuerſa edocentes,quos ſequemur? quibus credemus, vt nos informãdos tuto poſſimus committere? omnes apud ſe eſſe veritatem ſuadebunt,par omnium authoritas à ſectatoribus exiſtimabitur. Quibus autem,maximè

xime Tyrones aures accomodabunt ? ſi deligere poſſent quod melius,ad ſcholas non properarent , quando iam virgula cenſoria poſſent de ſententijs iudicare. At quomodo poſſunt,qui nondum ſapere didicerunt. Si verò diſcernere non poſſunt,facillimè à nouo Academico in ipſo ſcholę veſtibulo pallio tyronem retrahente, atque docente , nemini credendum, perplexi redderentur,vt nec veteribus credant,ex ſuaſione noua,nec nouo,cum nec certum afferre poſſit, vt ſequelam mereatur . Supereſt igitur,vt omiſſis contradictoribus, & litigatoribus , illis aurem præbeamus , qui nos ſimplici,antiqua ſapientia, informent, & in vnum iter adducant. Pręſto autem eſt authoritas Sapiẽtum, ad quorum ſectanda veſtigia,ſuadet eorum vetus magiſterium,priſcæ ætatis morum reformatio. Ad idem inuitat altiſſima eorundem ſapientia,ad ſubijciendum ſe ijſdem modeſtia ſtimulat. Securitas etiam allicit,vt tutius eos ſequamur Magiſtros,quos ad ſubueniendũ inſipientiæ noſtrę diuina prouidẽtia deſtinauit, quiuè ex vetuſtate, & conſenſione populorum, primas præoccuparunt,tantamque ſibi reuerentiam , & authoritatem compararunt, vt etiam ſi in vna re probabili, quę à parte rei falſa eſſet ſpeculatiuè, eis aſſentiremur in praxi, ex prudentiali iudicio nullum ſubeſſet periculum,cum rationabilius ſit,rectęque rationi conſentaneum probatis Doctoribus,omnium gentium teſtificationibus, credere, quàm nouis præceptoribus, tot diuerſa , & improbabilia tradentibus, etiam ſi in hoc, vel illo non hallucinarẽtur (& de quo nec conſtat, nõ hallucinari) aſſentiri.Præſtetque inuincibiliter,prudẽtialiter tamen operando, in vno,vel altero decipi, in neceſſarijs autem à regia via non aberrare, quam pro-

 pter

pter vnum, vel alterum opinantium placitum, de quo nec certi ſumus, quod verum ſit, & tamen tanquam certum apud ſuos venditatur, vel re vera certum ſit nobis neſcientibus, à recto, & trito tramite declinare, & exoticas opiniones amplecti, & peregrinas commendare.

§. 3.

Tertia alia ratio aſſignatur, cur tales Principes doctrinæ Theologicæ Salmanticenſis ſchola ſibi adlegerit.

18 TErtia ratio. Pro fidei vero defenſione meritò Salmanticenſis ſchola hos Principes Auguſtinum, & Thomam ſibi Magiſtros adlegit, quia hi nihil magis curarunt, quam retinere vnitatem, explodere diuerſitatem, ſectari antiquitatem, nouitatem vero repellere. Quod ſi fides vna eſt, Theologia quoque vnã eſſe debere fas erat, & Theologiæ Magiſtros amicos vnitatis, ac proinde veritatis. Gentilitatis Academiæ proprium fuit paſſim ſine vllo iudicio, vt ſcribit Auguſtin. libro 18. de ciuitate. cap. 4. *confuſeque habere in gremio ſuo tot controuerſias hominum diſſidentium non de agris, vel domibus, vel quacunque pecuniaria ratione, ſed de his rebus, quibus aut miſerè, aut beatè viuitur. Vbi & ſi aliqua vera dicebantur eadem licentia dicebãtur, & ſalſa prorſus, vt non fruſtra talis ciuitas myſticum vocabulum Babylonis acceperit, Babylon quippe interpretatur confuſio.* Eandem in Hæreticis agnoſcit confuſionem Lutherus (qui librum, cui titulus de captiuitate Babylonis, etiam conſcripſit) ſuis

Sym-

Symmiſtis potius, non orthodoxiæ adaptandus) exponens enim pſalm.quintum,dixit. *Sic regnum in ſe ipſum diuiſum deſolatur,neque vlli vnquam hæretici victi ſunt vi,aut aſtu,ſed mutua diſſenſione, neque aliter cum eis pugnat Chriſtus, quam mixto inter eos ſpiritu vertiginis,& diſſensionis,ſicut inter Sichimitas, Iud.9. & inter Babylonicæ turris operarios*. Ne ergo Academiæ Chriſtianæ,atque Catholicę mutuis altercationibus ſcinderentur, & rurſus Babyloniæ mœnia deſtructa iterum reædificarentur, dum petulantia ingenia in dies noua comminiſcerētur, improbabilia pro probabilibus venditando, etiam in fidei doctrina,& dogmate, ſapienter à Salmanticenſibus prouiſum, ne vnitas Scholaſtica ſcinderetur.

19 Quid ergo,inquies, licuit antiquæ ſcholæ Theologiæ habere Thomiſtas,Scotiſtas, Nominales, & modo alios nouos opinatores,quaſi ſit Theologiæ præfixus terminus,habere non licet? Licerer, ſemperque licebit in ijs,quæ ſalua fide,& compage charitatis diſputari poſſunt,inter ſe Theologos conflictari, vt egregiè Auguſtinus,& Niſſenus demonſtrant, ſed ea tamē lege,vt veterum diſſidiorum inſtauratores, nō peiores ſciſſuras faciant, nec vinum nouum nouarum opinionum mittant in vtres veteres, hoc eſt, antiquatos, & exploſos à ſchola Doctores; & ſuus veteribus deferatur honos,ne noua contra cęteros in dies adinueniatur,ne Theologia,quod deplorabat Nazianz. in argutatricem facultatem deſiſcat, & ad omnia liberè opinandi materia miniſtretur. Laudabilis fuit quondam Scholaſticorum, ſed tamen Claſſicorum, iſta partitio,atque diſſenſio,concordia diſcors potius appellanda,qui diſtinctas quoque cathedras in Academia pro-

meruerunt. Mirificè effulgebat iſta Academia, atque refulget, in veſtitu deaurato circumamicta varietate, ſed admirabili textura fabrefacto, nam vides *DD*. earum moderatores cathedrarum conſequenter loqui, è diuerſis opinandi principijs, diuerſas concluſiones opinabiles deducere, & diuerſis ſemitis ad vnum compitum tendere, nec à veritate aberrare. At ſi daretur licentia noua, & peregrina ſuperinducendi, & doctrinarum hircoceruum efformandi (hoc eſt, vt ſomniaretur doctrina Thomaſcotica, vel Scotothomaſtica, vel Durādoſcotica) quis confuſionē vitandam non deprehenderet? facilius eſſet atomos Democriti, vel Anaxagoræ diſtinguere, quàm (ſi formaretur) opinantium mixturam, opinantium etiam adſiſtente mente, cognoſcere: tàm chimęricum eſſet e diuerſis conceptionibus vniuocam quandam ſapientiam efformare, quam belluam ex diuerſis naturis compactam, qualem Naziāz. depinxit, introducere. Auem potius illam Aeſopicam formare poſſent, alienis plumis amictam, quę in publicum, ſi exponeretur,

Mouebit cornicula riſum,
Furtiuis nudata coloribus. an fortè, *auis diſcolor* Dei hæreditas inducetur?

20 Potuerunt quoque Principes ſuæ ſcholę, ſine periculo diſſentire, nam ea opinandi libertas, ſuis terminis contenta erat. At multi ſunt, quibus Gregorij dictum adaptatur 5. moral. cap. 18. *Communem ſententiam habere refugiunt, ne cęteris æquales exiſtimentur, & quædam noua ſemper requirunt, quæ dum alij negant, apud imperitorum mentes, ipſi de ſcientiæ ſingularitate gloriantur.* Hinc in oculis ſuis, & ſibi ſolis ſapientes, & placentes, multi ſuæ mentis conceptus, velut idolum

quo-

quodam proponere poſſent,quod ne deforme appareret,ſub colore liciti,pennicillo probabilitatis ciruſſatũ, ad ſpectandum proponerẽt,opinionemque improbabilẽ pro probabili venditarẽt;magna fidei,& Theologię ſanę iactura.Cum enim,quę dici poſſunt, iam ſint *ab ingenio occupata meliori*,ex Hiero.ad Ctheſiph. ac proinde ſeruandum ſit illud Poeticum,*in ſyluam ne ligna feras*,ex gloriolę captandę titillatione exulcerabitur animus nouitates amans, ad peregrina inducenda,ad libros vncialibus litteris deſcriptos euulgãdos, vt grandia docere videantur,& multa (vt in hoc quoque antiquos ſe ſuperaſſe glorientur) neſcientes, vt dixit Callimachus, non eſſe ex Codicum multitudine ingenij ęſtimationem ponderandam,vel ex librorum ſtrue,ſed ex breui ſtylo,& grata facundia: & commendare librorum molem,potius eſt onera commendaſſe,quam codices.

21 Cauendum quoq; voluerunt Salmanticenſes Gentilium, & Hęreticorum offendiculum. nam, vt docet Auguſtin.lib.de ouibus. Gentiles non habentes quid contra catholicam religionem dicerent, *diſſenſionem Chriſtianorum,Chriſtianis obijcerunt.* Hęretici quoque Scholaſticorũ nomen infamant,& parum ſcholę deferendum volunt,ob diuerſitatem placitorum Thomę, Scoti,&c.ita Calui.4.inſt.c.23.n.14.Hoc eſt, dicebat Naziãz.orat.de pace.*Quod hæreticis ſecuritatẽ affert, nec præter id quidquam habent, quod nobis impingant.* Verum (vt eorum iniurias propulſemus, cum eodem Sancto) *Ipſi ſi vibices nobis obiectant,ipſi vulneribus affecti;qui offendicula noſtra exagitant, cum turpiter ipſi prolabantur,qui maculis noſtris gaudent, cum ipſi in cœno volutẽtur;qui feſtucas nobis proferunt,quæ facilè de-*

pelli, atq; afflari ex oculis poſſunt, cum interim trabium mole oppreſſi miſerè caligent. Quas calumnias non patietur Orthodoxia, ſi inſuper ſuperadditas vanas, contentioſas, indiſciplinatas opiniones per orbem euagari, (quod abſit) deprehenderet. Quare hæc ſubſannandi materia, à Salmanticenſi ſchola, ex determinatione, quam ſequeretur doctrinæ, præciſa eſt, *Ne muſcæ morientes, & vnguento imputreſcentes*, vt dicebat Nazianz. olei ſuauitatem perderent, etiam ſi illud non vitiarent.

22 Accedit, quod catholica religio eſt velut caſtrorum acies ordinata, Deo militans bonã militiam, in qua melior vnitas inſpicitur, quàm illius exercitus, de quo dixit ille

Adhęſit galea galęæ, adhæſit viro vir.

Quare non eſt æquum multiplicari priuatas rixas, ne acies diſſoluatur, & periclitetur. vnde rectè Boet. 4. de conſol. *Noſtine igitur, omne, quod eſt, tandiù manere, atque ſubſiſtere, quamdiù vnum ſit, ſed interire, atque diſſolui pariter, quando vnum eſſe deſierit.* Pręclarè Angelicus 2.2. quæſt. 39. ar. 1. *Vnitas particularis ordinatur ad vnitatem Eccleſiæ, ſicut compoſitio ſingulorum membrorum in corpore naturali ordinatur ad totius corporis vnitatem.* Quare ſicut vnitas œconomica vnitatem politicam cuſtodit, ſic Academiarum vnitas vnitatem dogmatum fouet. Et quemadmodum ex domeſticis pugnis, & ciuicis concertationibus, bellorum incendijs accenſis, Prouincię, & Regna exarſerunt, ſic ſufflante diabolo, domeſticorum Dei monomachia in pręiudicium Ciuitatis Dei, in funeſta bella poſſet terminari, ſicut tẽpore Gregorij Nazianzeni, factitatũ eſt, vt patet ex oratione de moderat. in diſput. ſeruanda

da.*Sic conflictamus*,dicebat Sanctus, *quaſi neceſſum eſſet,vt externis hoſtibus domitis,in noſmetipſos arma verteremus,mutuiſque vulneribus confoderemur,ac funeſtium ritu,ne proprijs quidem carnibus parceremus, tantùmque à miſeriæ noſtræ ſenſu abſimus, vt maiorem ex hoc malo,quam alij ex pace,& concordia voluptatem capiamus,calamitatemq; lucro deputemus, oppreſſioneq; noſtra,& euerſione cultum, obſequiumque Deo præſtari exiſtimemus,ac diuidamur,& incendamur,non laudabili,ac præclara,ſed flagitioſa diuiſione,nec incendio illo purgante,ſed funeſto,& exitiali. Non enim acutus ille, & penetrabilis ſermo,hoc eſt,Chriſti gladius,pios ab impijs diuidit,nec ignis iacitur, & accenditur, materiam abſumens,atque exhauriens:ſed cõtrario planè, ac prius modo ſcindimur, ac conſumimur*,& oſtendens exitum priuatarum eiuſmodi contentionum, ſubdit ad noſtrum propoſitum probandum.*Hoc Eccleſiam quæ vna eſt in multas partes proſcindit,atque diſiunxit,non in vnum Paulum,aut Cepham,aut quempiam plãtatorem, vel rigatorem,ſed multos Paulos, Cephas, & Apollines.* & huiuſmodi ſciſſionis rationem reddens ſubiunxit. *Quod,hæc omnia excitauit acrimonia,ſine ratione, & ſcientia præceps, & effrenata,fideique nauis gubernaculo carens*. Quare ne in præceps religio rueret, vel naufragaret in Academia Salmanticenſi, & in vniuerſis regionibus;meritò retinacula, & gubernacula pietatis ſtatuta ſunt ab eadem Academia, quia præcipitium,vel naufragium immineret, ſi relicta vnitate doctrinæ Theologicę Principum,vnuſquiſque,quod ſibi arridet,ſequeretur,veteri licentia, ſapientium Magiſtrorum totius orbis magiſterium aſpernando.

23 Antiquitatis vero tenaciſſimi Salmanticenſes,vt ex

eorum tractatu apparet,nihil aliud curarunt, quam nouitatibus viam præcludere. Facilè autem eſſet nouitates iſtas introducere, ſi impunè quælibet opinio venditata,vt probabilis ſuaderetur, quę improbabilis, imo inaudita in ſcholis eſſet, V. G. ſi diceretur, quod B. Virgo ſit matripater Ieſu Chriſti, vel patrimater eiuſdem (vt quidam ſcripſit) & inde daretur via, vt quis fingeret, quod pater in diuinis poſſet dici patrimater Verbi;ſolus.n.pater in cœlis præſtitit,quod mater,& pater in generatione filiorum in terris, & ſimilia portenta induci poſſent, quæ progreſſu temporis fidem labefactare poſſent.

§. 4.

Quarta ratio eiuſmodi electionis Magiſtrorum eiuſdem Academiæ proponitur.

24 QVarta ratio. Pro morum quoque reformatione,ſequelam horum *Do*ctorum Auguſt.& Thomæ,eadem Academia ſuis præſcripſit,in dies enim mundus fit deterior, & nunc propemodum loquitur occaſum ſui,per illa ſatis nota tria ſua prædicamenta,videlicet concupiſcentiam carnis,concupiſcentiam oculorum,ſuperbiam vitæ, propriæ vtilitati conſulens,Dei legibus non vult eſſe ſubiectus; vt proinde eos deleget,qui in tranſgreſſione, vel nullam culpam ineſſe ſuadeant,vel Dei leges extenuent,ſueſque velit eſſe præceptores: diſſimulant namque prauę,vitioſęq; mentes,& vera eſſe nollent, quæ diuinis legibus prohibentur, & à Doctotibus timoratis, quæ à carne, & ſanguine extenuantur, culpabilia demonſtrantur. Sed

non

non mirum ex Lactantio lib.7.cap.1. *Quia trahuntur à vitijs,& ſcienter malis ſuis fauent,quorum ſuauitate capiuntur,& virtutis viam deſerunt,cuius acerbitate offenduntur*,& ſubdit exemplificans per hæc tria prędicamenta . *Qui auaritia* oculorum concupiſcentia deſignata,*& inexplebili quadam ſiti flagrant, quia non poſſunt vẽditis,aut elargitis,quæ amant,tenui cultu vitã degere*,aut quod peius eſt,aliena bona reſtituere, ſine dubio malunt eſſe fictum , quod Scripturæ , Patres,*S.*Auguſtinus, quorum ſententiæ in decretis tam abundè recenſentur,& S.Thomas,de reſtitutione docuerunt,*quò deſiderijs ſuis renunciare coguntur*. *Item* ſubdit,*qui libidinum ſtimulis incitati (vt ait Poeta) in furias, ignemque ruunt,vtique incredibilia nos*,ideſt, veros Magiſtros dicas Auguſtinum,& Thomam,*afferre dicunt,quia vulnerant aures eorum præcepta continentiæ,quæ illos voluptatibus ſuis prohibent,quibus animam ſuam cum corpore adiudicarunt*. Vnde cupiunt nundinationem probabilium opinionum, imo improbabilium illicitam licentiam . Qui verò ambitione inflati,aut amore potentiæ inflammati,omne ſtudium ſuum ad honores acquirendos contulerunt, proportionatos ſibi eligunt conſultores , qui etiam audere audenda doceant,*vt ne ſi Solem ipſum geſtemus in manibus*,vel cum S.Thoma geſtemus in pectore , *Fidem accommodabunt ei doctrinæ , quæ illos iubet,omni potentia,& honore contempto,humiles viuere,atque ita humiles,vt & accipere iniuriam poſſint, & referre nolint , ſi acceperint.Ij ſunt homines,qui contra veritatem,clauſis oculis quoque modo latrant.Qui autem ſani erunt,ideſt, non ita vitijs immerſi,vt inſanabiles non ſint, & credẽt his,& libenter accedunt,& quæcunque dicimus aperta,*

& pla-

& plana, & ſimplicia, & quod maximè opus eſt vera, & inexpugnabilia illis videbuntur. Et poſtea. *Eo fit, vt pauperes, & humiles Deo,* & *Sanctis eius credant facilius, qui magis ſunt expediti, quàm diuites, qui ſunt impedimentis plurimis implicati, imo catenati, & cōpediti ſeruiunt dominæ cupiditati, &c. & multis, & ingentibus ſarcinis onerati per viam mortis incedunt, quæ latiſſima eſt*, ex conſcientiæ laxitate, *quoniam latè perditio dominatur. His acerba ſunt, his venena, quæ Deus ad iuſtitiā præcepit* per doctores ſuos, *qui Dei magiſterio, & veritate* Eccleſiam erudiunt. *Quibus ſi repugnare audebunt, neceſſe eſt hoſtes ſe eſſe virtutis, iuſtitiæque fateantur.*

25 Accedit, quod mundus iam non quęrit directores animarum, qui obiurgent, ſed adulatores potius, vt palpent, cumque timeant multi conſultores dicere, quæ diſpliceant, emolliunt, & condiunt nouis ſalſamentis, quæ placeant. *Prophetæ* (dicebat Hierem.) *prophetabant mendacium, & Sacerdotes applaudebant manibus, & populus meus dilexit talia.* Inde libertas, & corruptela ex impunitate, impunitas ex mellito conſilio eorum, qui non ſolum *non corrigunt, ſed laudant, atque ſuſtollunt, & beatos prædicant*, iuxta id, quod ſcriptum eſt. *Quoniam laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ, &c. iniquus benedicitur.* In c.4. Oſeę etiā *legimus*, ait Hieronym. *fuiſſe pſeudoprophetas in Iſrael, qui propter dona, pacem, quæ eis data non erat, prædicabant, & ſi quis munera non dediſſet, quamuis Sanctus eſſet, iram Dei nunciaret eſſe venturam.* Idem in 3. Micheæ. Erant quoque iuxta deſideria populorum, tales ductores, & Doctores, qui dicebant in Eſa. 5. Bonū malum; & malum bonum, ponentes tenebras lucem, &

lucem

lucem tenebras ponentes amarum in dulci, & in dulci amarum,iuſtificãtes impios,& ſtateras doloſas,hinc ponentes mendacium ſpem ſuam,& mendacio protecti,ſeipſos perdunt,& principatus. Quod ſi adhuc iactarent inuentores improbabilium opinionum,ſe eſſe Deucaliones orbis,& morum reparatores,videant, dũ ad vitia erudiunt,vel voluptates defendunt,aut ſi virtutem aſſerant,contrario tamen vitio pœnas non minentur,quod magis virtutis naturam euacuant,& mores ciuitatum corrumpunt.Nam qui verè ſunt (maximè Reipublicæ,& orbis *Patres*,vt dicebat Plutar.lib. de educ.liberis) *filios ſobrietatem monent*, *aſſentatores ebrietatem,illi temperantiam,iſti laſciuiam,illi parſimoniam,iſti luxus,& impenſas,illi labores appetendos,iſti ſocordiam*,& tandem,illi,*toleratu difficilia*,vt veros Sãctos decet,& quæ *auditores onerent*,licet his *nihil vnquam inuenitur ſuauius*, vt dicebat Chryſoſtomus in Eſ.c.5.iſti vero pſeudoprophetarum more, qui ad volũtatem meditata,& conſultata reportent. *Liberet nos Deus*,dicebat Origenes hom.3.in cap.13.*de manu talium Magiſtrorum,qui vbicunque fuerint ad voluptates audientium,loquentes,ſcindunt, ac diuidunt Eccleſiam, quia plures ſunt magis amatores voluptatis, quam Dei*, & latę vię,quæ ducit in perditionem,quam anguſtæ, quæ ducit ad vitam. Non eſt hoc humanę potentię, disrumpere puluillos ſub cubito manus,& ceruicalia ſub capite,hoc eſt,ex Origene,ab ijs cõſutas doctrinas, qui *iuxta gratiam, & voluntatem audientium prædicant*,ſed Dei virtutis opus,propterea promiſit tandem ea dirupturum, *dirumpam eos de brachijs veſtris, & dirumpam ceruicalia veſtra*,ideſt,exponente Origene, *Licet vos ſubuertatis animas per ceruicalia, & velamina*,

mina, ego iſta disrumpens liberabo populum, &c. Et ſcietis, quia ego Dominus, ideſt, ex eodem. *Si fecero ſilere mendacia prædicatorum, tunc ſcietis, quia ego Dominus.* Interim Academia Salmanticenſis prouidens, ne huiuſmodi portenta exurgant in mundo, de SS. Auguſt. & Thomę probata, & Eccleſiaſtica horũ Magiſtrorum doctrina defendenda, prouidit.

§. 5.

Vltima ratio aſſignatur, cur eadem Academia Salmantina in horum DD. verba iurarit.

26 QVinta ratio. Pro politię ſecularis, & Regnorum conſeruatione. Pulchrè certè non ignobilis autor Eduardus Veſtonus 2. thęar. vitę ciuil. 2. lib. cap. 13. n. 17. ſcripſit *Dogmatis communitas fons eſt pacis, & concordiæ inter ciues, ſicutè contrario nihil acrius ad tumultus ciendos inter eoſdem, quàm ſententiarum, præſertim in diuinis, pugnax quædã diſcrepantia. At quomodo conſpirabunt ciues in vnum dogma, ſi propriũ vnicuique iudicium, omnia apud eos fabricetur? Quam enim ſumus ab ingenio proni in varias opiniones, vel ipſi ſenſus noſtri quotidie deprehendunt, atque experiuntur, adeo vt Philoſophi non melius, quam horologia olim inter ſe conuenerint.* Propterea etiam ipſa Gentilitas diuersè ab antiquis, & nouè opinandi in cultu licentiam permiſſam, vt fomitem ſeditionum cauendã curabat. Vnde Mœcenas ſic Auguſtum alloquebatur apud Dionem lib. 52. *Diuinum illud numen omni modo, omni tempore ipſe cole, & vt illi colant affice. Eos verò, qui in diuinis aliquid innouant, odio habe, & coerce, non*

Deo-

Deorum ſolum cauſa (quos tamen , qui contemnit, nec aliud ſanè quicquam magnifaciet) ſed quia noua quadam numina hi tales introducentes, multos impellunt ad mutationem rerum, vnde coniurationes, ſeditiones, conciliabula, res profectò minus conducibiles principatui. Exempla tam ſacra, quam prophana innumera ſuppetunt. Vnum Gregorium Nazianz. ſui temporis calamitatum ocularem teſtem audiamus, qui de diſcordia noue opinandi in materia religionis loquens, dixit, de moderat. in diſput. ſeruanda, quod, *Ea membra lacerauit, atque diſtraxit, fraternam concordiam diuulſit, tranquillum vrbium ſtatum perturbauit, multitudinem furore præcipitem egit, gentes ad bellum armauit, Reges in mutuum exitium concitauit: Sacerdotes cum plebe, & etiam ipſis plebem rurſus non minus ipsam ſecum, quàm cum Sacerdotibus commiſit, parentes cum liberis, liberos cum parentibus, viros cum vxoribus, vxores cum viris. Hæc omnia beneuolentiæ nomina permiſcuit, atque confudit, ſeruos, & dominos, diſcipulos, & præceptores, ſenes, & iuuenes: conuulsaque, & proculcata pudoris lege, quo nullum maius adiumentum ad virtutem excogitari poteſt, cõtumaciæ, arrogantiæque legem indixit, factique ſumus non iam Tribus, & Tribus ſeparatim, quod olim Iſraeli obiectabatur, nec Iſrael, & Iuda, duo, inquã, illa vnius, eiusq; perangustæ gentis ſegmenta, ſed multo ſceleratius per domos, & familias, ſodalitiaque neceſſaria, ac veluti in ſe quiſque diuiſi ſumus, vniuerſus orbis terrarum, vniuerſum hominum genus, ad quos Dei verbũ, fideiq; doctrina peruagata eſt. Principũ quoque multitudo in peſtiferam licentiam recidit, atque oſſa noſtra ſuper infernum diſſipata ſunt.* Idem arg. proſequitur Ludouicus IV. in ſua bulla aurea.

26 Hinc

26 Hinc S.Thomas lib.1.de regim.princ.cap.vlt.principem inſtituēs,dixit inter cętera,ad inſtituendam, & in officio retinendam multitudinem,neceſſarium eſſe, *Vt multitudo in vnitate pacis cōſtituatur, ſicut enim homo nihil bene agere poteſt,niſi præſuppoſita ſuarum partium vnitate: ita hominum multitudo,pacis vnitate carens, dum impugnat ſeipsam, impeditur à bene agendo.* Porrò ex Phil. *Nihil magis vnanimes facit, quam religio.* Nihil magis diſcordes facit,quam diffidia,& ſchiſmata.vnde,& ille *ſcinditur incertum studia in contraria vulgus,* multaque exinde ſeditionis excitentur incendia:quare operepretium eſt tantorum malorum initia præcidere, idipſum ſentiendo, ne ſint in nobis ſchiſmata, & tantarum nouarum opinionum varietatem (ex Naz.ſerm.3.de pace) pacis perturbatiuam comprimere.Hoc agnoſcens Theodoſius,ex actis Concilij Epheſini,ſciſſuras imperij reparare curabat,& diſcordiam dogmatum,tanti mali cauſam extitiſſe diſertè pronunciauit. *Contentio hæc, & diſcordia adeo nos cōturbat,vt exiſtimemus primam,præcipuamq; omnium noſtrarum calamitatum occaſionem, vel hanc vnam præbuiſſe.* Nunquam impijs deeſt animus horribiles in Republica Tragœdias excitandi, & regnorum habenis potiti: propterea turbata volunt omnia, diſcordias excitari,velut maritimas tempeſtates,vbi ex ventorum contrarietate clamor nauticus intonat, fragor nauium concrepat, & aeris ipſius confundit vniuerſa mugitus,vt nec virtuti tempus, nec conſilio locus ſit. Et ſicut in nocturna pugna omnia miſcentur, vt nec ſociorum, nec hoſtium vlla ſit agnitio,vlla diſcretio. Sic tenebris errorum, & inuentionum ſuper terram circumfuſis,turbæ congregantur, conſpirationes attexuntur,

xuntur;rebelliones in Principes meditantur, iugum etiam Magiſtratuum abijcientes,qui iam pridem religionis iugum confregerunt.Vide Nazianz.in Apolog. Famigeratiſſima ſunt ſeditioſorum exempla. Ennius ille *Deæ Syriç*(apud Florum lib.1.cap.9)laxatis ad libertatem ſexaginta millia armatorum,ad arma concitauit, vniuerſam Siciliç inſulam,& Regnum, ſuç fanaticç dominationi, & tyrannidi ſubiugando. Quid Libertini, noſtrorum temporũ memoria, in Reges, Principes,Magiſtratus,Cimmerijs tenebris omnia obfuſcãtibus, & varijs doctrinarum procellis mare turbantibus,non ſunt machinati? illud funeſtius quando,Luthero ſeditionis ſemina iaciente, illudque Apoſtoli malè extorquendo,*in Chriſto Ieſu neque eſt ſeruus,neq; liber*,Muntcero eius diſcipulo impij exercitus ductore,cẽtummillia ruſticorum relicto vomere armauit, & aduerſus Dominos nobiles,Principes,Magiſtratus,concitauit,vt pene orbis cũ Imperio ſit periclitatus. Caluinianos quoq; milites in coniuratione Ambianenſi, in Regis, & Reginæ vitam conſpiraſſe deſcripſit Raymundus lib.de Antichriſto cap.3.

28 Sed alia, inquies, Libertinorum,alia domeſticorum filiorum Eccleſiç ratio. Alia in controuerſijs dogmatum,alia in opinabilium diſcordijs,& contentionibus. Fateor. Illud quod curarũt Salmanticenſes,cauendũ, ne ex libertate opinandi in vno,vel altero genere improbabilia meditando, ingenium luxuriet, & pietatis iura tranſiliat,niſi amputetur curioſitas, & nouella improbabilium ſententiarum adinuentio, & ſuper cçteros ſapiendi ambitio,principatus in ſcholis affectatio.(hç enim ſolent eſſe hçreſum ſemina) & intellectus retinaculis doctrinarum veterum detineatur, quibus ſubmo-

ſubmotis, velut Onager liber per campeſtria aberrat, in Libertinitatem deſinens. Modicum certè eſt fermẽtum, ſed totã maſſam corrumpit. Ab vna quoq; ſcintilla augetur ignis. Oua aſpidũ ruperunt, & quod confotum eſt erupit in Regulum. Hæc ſcala malorum in libertatem terminata, & regnorum perniciem, vt petulans ingenium, nouitiũ aliquod ouum, ſcilicet falsã opinionẽ cõcipiat: in ſcholis pariat, foueatur eloquentia, veriſimili ratione fœtus membra lineentur, potentum auxilio obſtacula moueantur, rumpatur, demũ, vt in lucem prodeat regulus, peſſima ſcilicet hęreſis, quæ nedum regna inficiat, & conturbet, ſed inclinet, & peſſundet. Arius è Platonicis conceptionibus, quas fouit, regulum illum produxit, qui totum etiam turbauit Imperium, vnaque ſcintilla fuit, & quia non ſtatim oppreſſa, totum orbem eius flamma populata eſt. Sic & alia eruperunt hæreſum monſtra, de quibus Chryſoſtomus in cap. 1. ad Gal. *Si qui à diuinis præceptis reſilire conabantur, paulum quiddam ſecus, quam oportet tentabant, mox ab initio fuiſſet adhibita conueniens increpatio, nequaquam fuiſſet nata hæc peſtis, haudquaquã tanta tempeſtas Eccleſias occupaſſet.*

28 At ingeniorum tyrannidem dices, permiſſam diuerſimodè opinandi libertatem, in ijs, quæ religionem nõ tangunt, adimere velle; nec ex iſta timendę imaginatæ ſeditiones. Non abnuo. Verũ, vt dixit Chryſolog. ſer. 27. *In præcinctu belli ſemper vigiliæ ſunt militum diſtributæ; vt inſidijs nihil liceat, nihil pateat dolis. Pernicioſus eſt nimis repentinus hoſtis, nam aut inſcios præuenit, aut incautos præoccupat, aut opprimit dormientes.* Etiam pyratæ lumen accẽdunt, & nauigãtes ad illam, putantes eſſe prorſus fidiſſimam ſtationem, captiuant,

contra

contra Chriſtum,ſigna Chriſti portantes, graſſantur hęretici,ex Auguſt.ep.90.*Nibil*, dicebat ille Ethnicus ſup.lib.39.*in ſpeciem fallacius,quam praua religio eſt, vbi Deorum numen prętenditur ſceleribus*.Nulla hæreſis ſine opinionis velamine . *Huiuſmodi diaboli fraus eſt*,dicit Chryſoſt. ſupra,*baudquaquam nudos proponere laqueos,quibus venantur homines:etenim ſi dixiſſent*, Galatarum ſeductores,*Deſciscite à Chriſto,Galatæ vitaſſent, eos velut impoſtores, & corruptores: nunc vero ſinentes eos in fide manere,& interim prætexentes Euãgelij nomen,impunè,ſummaque audacia perfodiebant domum,videlicet ijs,quæ dixi, velut obtentis velamentis, per hæc nomina*, videlicet Euãgelij, celantibus parietũ percuſſores.Etiam alij à Pſeudoapoſtolis decepti libertatem tãquam velamen prætexebant,quos Petrus Apoſt.1.c.2.cõmonuit,dicẽs.*Quaſi liberi,& non quaſi velamen habentes malitiæ libertatem, ſed quaſi ſerui Dei*.Eodem libertatis velamine detectę multę hęreſes, ad ſeditionem oculos dirigentes. Tales fuerũt Zelotæ tempore Ioſephi,lib.5.de bello Iudaico,qui ſub prætextu communis boni,patriæ ſcilicet libertatis,Romanis tributa negarunt, à publicis ritibus ſacrificiorum, & precibus, iuxta priſcum morem,excluſis: ciues,& potentes trucidarunt, eorum bona diripientes, prætexentes cum Romanis, de tradenda Hieroſolimitana Ciuitate . Sed *hic finis fuit eius dementiæ, quod Zelotarum in populum dominatio*, quiue res nouas mouere tentarunt, *author fuit Hieroſolymitani excidij*. 7.cap.4.& 18.Quę ſub ſimilibus libertatis velamentis induci nõ poſſent ab impoſtoribus ſeditiones?quas, & ſi liberas opiniones (extra religionis cancellos) inuenientes,non facerent,ſemina ſaltem poſſent ſerere,

& oua apponere, quæ poſtea callidi, vel excolerent, vel fouerent in deſtructionem *Po*litię:nunquam enim deſunt nouitatum auidi, principatum ambientes, diſcipulos congregandi gloriam captantes, hęc enim omnia Pſeudoapoſtolos creant, ex Chryſoſtomo.

30 Multi quoque in regna,& principatus inſurgere non poſſunt,quia vel potentiæ voluntas, vel voluntati potentia deeſt;furore manifeſto facturi, ſi vel apparentibus rationibus,& improbabilibus probabilitatibus ſuaderentur, vel vires illis ſuccreſcerent. *Multorũ* dicebat Seneca ep.42.*quia imbecillia ſunt vitia latent, non minus auſura cum illis vires ſua placuerint, quam illa,quæ iam felisitas aperuit. Inſtrumenta illis explicãdæ nequitiæ deſunt. Sic tuto, ſerpens etiam peſtifera tractatur, dum riget frigore, non deſunt illi venena, ſed torpent. Multorum crudelitas, & ambitio,& luxuria, vt paria peſſimis audeat, fortunæ fauore deficit, eadem velle eos cognoſces,da poſſe quantum volunt;*da velle talibus quantum poſſunt, & omnia regna turbabuntur.Etiam *mare,* dicebat Polybius 11. Hiſtor. *natura ſua innoxium eſt rectè vtentibus, & firmum, ſi vero violenti flatus in illud irruerint,tale redditur vtẽtibus,quales ſunt venti,à quibus circumquaque impellitur, ita & multitudo talis reddetur vtentibus, quales habet duces,& conſiliarios.* Si ergo populi improbabilibus opinionibus velut ventis excitarentur,quas tempeſtates etiam in Politiam non commouerent?

31 Iterum dices has opinionum diuerſitates exercitamenta eſſe ingeniorum, & vias inueniendæ veritatis. Benè, ſi ingenia eas leges ſeruent, quas Gregorius Nazianz. adhibet, cum de moderatione in diſputatione ſeruanda ſcripſit. Cęterum, quæ à contentione, glo-

glorioła captanda,& huiuſmodi dimanant fontibus,in vtriuſque poteſtatis,& monarchiæ ſpiritualis, & temporalis perniciem machinari poſſet à verſipelli: nã ex Chryſoſt.in pſ.119.ſępè obtēto mãſuetudinis,& probitatis velamine virus occultatur, vt non deprehendi poſſint inſidię. *Si autem*,ſubdit, *à fraudulentis cauendũ, multo magis à peruerſis dogmatiſtis, qui & in virtute lædunt,& in vitium adducunt.* Tales fuerunt Iuliani Imperatoris technæ, qui impietatem in corde retinens, exterius tamen quandoque prorumpebat,diſputando in id,quod corde ſentiebat, illud pro velamento aſſumens contentiones illas exercitij gratia aſſumptas,donec religioni vale dicens,Imperium peſſundaret:id ſic traditur a Nazianz.oratione 1.in Iul. *Non iam amplius morbum penitus, quantus erat, celare poterat, neque omnino impietatis dolum in ſe ipſo tantum philoſophicè exercere valebat, ſed tanquam ignis in materia delitescens,& ſi nondum flammam claram emittat, è ſcintillis tamen quibuſdam micantibus, aut fumo è profundo emergente indicatur. Aut ſi mauis, quemadmodum fontes, qui per fiſtulas quaſdam vi ſpiritus ſub terra feruntur, poſtea nec ſpatium latum, neque exitum habent liberum, ſæpius terram inflant,& infernè ſubmurmurãt, impetu quidem ſpiritus impulſi, ſed vi supernè cohibiti, & interciſi. Ita & ille plurimum impietatis, ob temporis gratiam,& inſtitutionem Conſtantij Imperatoris abſcõdebat. Nondum enim tutum erat palàm impiè agere, nonnũquam tamen mentis detegebat arcanum acutioribus, impietate, quam intellectu, præcipuè in ſermonibus ad fratrem, pluſquam benè haberet, pro Gentilibus contendens, nempè ſub* PRAETEXTV, *tanquam ſermo-*

nem exerceret tenuem. Cęterum hęc potius contra veritatem erant EXERCITAMENTA, *cum omnibus gauderet, quibus impij denotarentur mores.* Ad hęc ergo omnia pericula præcauenda, Regnorum quoque perturbatiua, meritò Salmanticenſis ſchola antemurale fidei, & politiæ, Auguſtinianam, & Thomiſticam doctrinam proponendo, fabricauit.

32 Hæc omnia plurimum ponderare deberent Principes, & Reges populorum, eoſque cautos reddere, vt ſi quietem Regnorum exoptent, nedum ad fidei, ſed & Theologię vnitatē, eliminatis nouitatibus in religione, procurent Academias, & Vniuerſitates fouendas, earundemque ſtatuta pro illarum bono defendant, & ſua authoritate tueantur. Sapienter PAPA Cęleſtinus Theodoſio iuniori ſcripſit. *Maior vobis fidei debet eſſe cauſa, quam Regni, ampliusque pro pace Eccleſiarum Clementia V. debet eſſe ſolicita, quā pro omniū ſecuritate terrarum, ſubsequuntur enim proſpera, ſi primitus, quæ ſunt Deo cariora, ſeruentur: pro veſtri enim ſalute Imperij geritur, quicquid pro salute, vel ſanctæ religionis robore laboratur.* Cariora Deo ſunt antiquitas, vniuerſitas, conſenſio, quam nouitas, & cum paucitate diſſenſio. Cariores veteres Doctores, & Magiſtri, præſertim Auguſtinus, & Thomas modernis præceptoribus: Religionis robur ſunt ſecuritas doctrinæ, optimorum præceptorum prouiſio, Academiarum protectio, earundemque iurium, & ſtatutorum conſeruatio: cūq; debeant fideles Principes maximè ęmulari chariſmata meliora, ęquum eſt, vt quæ pro fide, & religione, ſanaque Theologię doctrina ſarta tecta conſeruanda, ab Academia Salmanticenſi ſtatuta ſunt, nulla ratione conuellantur, & contradictores potentiſſimi Hiſpaniarum

niarum Regis pręſidio conquieſcant. Experientia com pertum eſt, illibatam fidei cuſtodiam in Hiſpaniarum Regnis duabus turribus fortiſſimis, nempe Sancti Tribunalis Inquiſitionis, & Academię Theologię, conſeruari, illa ad compeſcendos rebelles, iſta ad inſtruendũ, & docendum, quomodo fides nutriatur, & aduerſus impios defendatur. *In qualibet Monarchia*, dicebat S. Doctor 2. de regim. Princip. cap. 16. *ab initio ſeculi tria ſe inuicem per ordinem comitata ſunt; diuinus cultus, ſapientia ſcholaſtica, & ſecularis potentia: quæ quidem tria ſe inuicem per ordinem conſequuntur, & in Rege Salomone ex ſuis meritis conſeruata ſunt: quia per diuinam reuerentiam, cum deſcendit in Hebron locum orationis, aſſumptus in Regem conſecutus eſt ſapientiam, & ex vtroque vlterius, in regali virtute, ſuper Reges ſui temporis excellentiam, &c.* Cumulatè hęc omnia in Hiſpaniarum Regnis ſe inſecuta ſunt; diuinus cultus ex fidei Catholicæ profeſſione; potentia, quę ad Antipodes ſe extendit; ſapientia ex Academiarum maximè Salmanticenſis, inſtitutione. Tamdiu ex documentis Cęleſtini, potentia Regni ſtabit, quouſque cultus, & ſapientia illibata permanebit; imò ſecura erit, nedum ab errore, ſed etiam ſeditione, quę cum religionis mutatione Principes mutat, cuius innouationis materia, ex leuiſſimis opiniunculis comparari poſſet, nam ex paruis ſemitis latę vię efformantur, & alluuione paulatim terra couſumitur.

33 Conſeruatur quoque Regnum, nedum religione, ſed & cęteris virtutibus, maximè Cardinalibus, quibus ſublatis Reſpublica corruit, at quę doctrina lucidius, clarius, verius, virtutum earundem notitiam, & vſum, cum oppoſitis vitijs cauendis aperit, & manifeſtat,

quam doctrina Auguſtiniana,& Thomiſtica? Nonne prudentia cum ſuis partibus perbellè à S.Doctore authoritate Auguſtini fulcita, actiones ſingulares hominum dirigit, Oeconomiam informat, ciuili præſcribit modum,quæ omnia conſeruandi Regni ſunt retinacula? nonne fortitudinis naturam Thomas cum Auguſtino exprimit, vt pro Regni conſeruatione propriam vitam exponere doceat, bello iniurias ab hoſtibus illatas propulſare,iuſtique belli cauſas examinans? Quis in tradenda doctrina de temperantia ad reprimendam Venerem,& vētrem Thoma cum Auguſtino modeſtior? Quis in tradenda iuſtitia cum ſuis ſpeciebus, & partibus Thoma cum Auguſtino iuſtior? veritatem puram annunciando,illud potiori iure pronunciando, quàm Balaam. *Si dederit mihi Balaac plenam domum suā argenti,& auri,non potero immutare verbū dn̄i Dei mei,vt vel plus,vel minus loquar.* Num.22. Vnde tā in materia commutatiua,vel diſtributiua iuſtitiæ,apertè, & clarè locuti ſunt: non duplici ſtatera, pondere, vel pondere vtentes;non in eo, quod eſt, vel non eſt, probabile,vel non probabile: manifeſtos, illicitoſque contractus damnarunt, vſurarum palliationes, teſtamentorum inuaſores,officiorum venditiones,priuatorum commodorum velamina,principatuum extenſionem violentam,vectigalium iniuſtas exactiones,& iuſtorum defraudationes. Non in varias formas,vt Prothei mutati, tempori occaſioni, propriæ vtilitati, magnatibus inſeruientes,& eodem ore calidum, & frigidum perflantes,ſed & veri diſcipuli illius, qui dixit [ſi hominibus placerem,Chriſti ſeruus non eſſem] veritatem non abſcondentes.

34 Ex oppoſito vero,qui nouas peregrinas, improbabileſque

bileſque opiniones contra iſtos Duces in Eccleſia inueherent,magnam confuſionem, nedum in conſcientia,ſed in Republica parere poſſent. Quę maior confuſio, ſi pro vera prudentia,prudentia carnis introducatur, pſeudopolitia contra ſimplicitatem Chriſtianam armetur,leges huius ſeculi cum retibus Apoſtolicis annectantur. Quę fortitudo, ſi virorum robur euiraretur, & timiditas fœminea audax fieret, & temeraria? Temperantia quoque lędetur, ſi in ieiunijs habenę laxētur,& modicę delectationis venereæ licētia permittatur. Salua ne cōſiſtet iuſtitia,ſi illiciti cōtractus approbarentur, vſurę iuſtificarentur, officiorū venditiones,ſi non procurarentur,ſuaderentur? Quid quęſo cupient imprudentes, niſi prudentię colores emere à nundinatoribus opinionum improbabilium, ad imprudentiam excuſandam? Quid audaces,vel timidi,niſi de fortitudine commendari? Quid molles, & delicati,quàm ne carnem crucifigant cum vitijs, & concupiſcentijs, non ieiunando, & deſideria carnis, etiam in maximis perficientes? Quid enim meretrix, vel impudica, niſi vt plurimum peccet? quàm plauſibiliter excepta fuiſſet ſententia facundi illius ſcriptoris, qui nuper auſus eſt obtrudere, abſque peccato mortali poſſe fideles in Quadrageſima,& Vigilijs comedere lacticinia,& oua,ni à ſapientibus *Doctoribus* repreſſa fuiſſet? Quid vſurarum patroni,niſi vt vſurę honeſtis pallijs amicerentur,alienis bonis grauati,niſi dilatorias licentias conſulentium pro reſtitutione retardanda? Quid potentes niſi vt populos varijs, & delicatis modis expilent? Quid demum omnes peccantes, niſi vt reperiantur excuſationes in peccatis, quæ texantur textoris radio conſuentis, probabilita-

tis filo, & hęc ſit veſtis candida, & innocens, quam perferant ad Tribunal Chriſti, & cum probabili opinione apertè improbabili ad cœlos euolent? At quę maior confuſio improbabilibus introductis opiniunculis, quàm hic, vt prudens imprudens relinquatur, ibi imprudens prudentis titulo honeſtetur: hic fortis, timidus, & audax reputetur, ibi audax, vel timidus de fortitudine commendetur: hic gulę, vel veneris titillatio grauiter arguatur, ibi vel excuſetur, vel extenuetur: hic mercator reſtitutioni obnoxius reputetur, ibi à reſtituendo penitus excuſetur: hic officijs onuſtus incompoſſibilibus alleuietur, ibi & alijs quoque oneretur: & demum iniuſtè poſſidenti abſolutio denegatur, ibi cum dilatione temporis pœnitens ſuo arbitrio relinquatur, vt periculum ſit, ne forenſia ſolum tribunalia (ſi horum conſulentiũ audirent exempla) iniuſtitias meditentur, ſed & animarum iudices in tremendo conſcientiarum tribunali, doctrinis peregrinis imbuti, probabilitates improbandas, & improbabiles tolerandas edoceant. Ipſa etiam malitia ex præſcriptione, & conſultatione vires acquiret, quando, vtcumque allegata iura, conſentirent (quod abſit) peccatis, & inciperet eſſe licitum, quod publicum eſt: & iam in tonſtrinis, officinis, quilibet cerdo, eodem colore conſulentis veſtitus, vanaque ratiuncula ſuffultus, iniuſtæ probabilitatis allegaret patronos, & ſicut nouacula acuta, facerent dolos, & impleretur, quod ſcriptũ eſt Pſalm. 54. de inordinata, & confuſa Republica. *Labor in media eius, & iniuſtitia, & non defecit de plateis eius vſura, & dolus.* Quæ ergo mala, quæ Reipublicæ, & Regnorum detrimenta ex laxatis conſcientiæ habenis, ex improbabilibus opinionibus non ſequẽtur?

35 At

35 At, inquies, nullus eſt tamen audax conſulens, qui aliquo probabili fundamento non innitatur, poſſumus autem interdum vnam opinionem probabilem ſequi, etiam relicta probabiliori. Quis neget? ſed videndum, & attendendum, ſi probabile ſit, quod nouum inauditum, contra Patres, & Scholaſticos veteres inducitur. Certè cum vitia manifeſta non ſint, nec poſſint vlla ratione defendi, aliquid probabile interdum poſſet, vel veriſimile inueniri, quod ſimile virtuti videatur, vt etiam ſcelus ex probabilitatis condimento imaginem, ſpeciemque iuſtitiæ, cæterarumque virtutum præſeferre videantur. *Quæ tamen* (vt dicebat Lactantius libro 6. cap. 6.) *non vtique virtutes, ſed virtutum ſunt euerſiones. In primis enim tollitur humanæ ſocietatis coniunctio, tollitur innocentia, tollitur alieni abſtinentia, tollitur denique ipſa iuſtitia, quæ diſſidium generis humani ferre non poteſt.* Et tunc magis in flammam erumpunt, in Regnorum, & publici boni perniciem, cum reperiuntur, *qui præcepta quoque dant ad iniuſtitiam*, *ne ſtultitiæ, ac malitiæ diſciplina, & authoritas deſit.*

36 Sed quomodo dicit idem Lactantius, diabolus eius *viæ præcurſor*, nempè iniuſtitiæ, & fraudis, &c. *Cuius vis, & poteſtas omnis in fallendo eſt, vniuerſos in fraudem poſſet inducere, niſi veriſimilia hominibus oſtentaret? Itaque illam perditionis, ac mortis viam multiplicem oſtendit, vel quod ſunt multa genera vitæ, vel quod Dij multi coluntur*, vel multæ opiniones, quibus conſcientia ſaluari poſſet. *Huius dux, & præuaricator ſubdolus, vt videatur eſſe diſcrimen aliquod falſi, & veri, mali, & boni, alia*, nempe via, & opinione, *ducit luxurioſos, alia eos, qui frugi appellantur, alia*

im-

imperitos, alia doctos, alia inertes, alia ſtrenuos, alia ſtultos, alia Philoſophos, &c. Et tamen ſubdit idem, *Illa omnia itinera, quæ ſpeciem bonorum oſtentant, non ſunt aliæ viæ, ſed diuerticula, & ſemitæ, quæ videntur quidem ab illa communi dextra verſum ſeparari, ad eundem tamen, & ad vnum exitum,* nempe mortis, *ſub ipſo fine referuntur, & vniuerſos vno mucrone iugulat.* Ecce quomodo videtur huiuſmodi via recta, nouiſſimè tamen deducit ad mortem, propter multos tramites, & varietates opinionum, & veriſimiles apparentias veritatis. Via tamen veritatis vna eſt, ſimplex eſt ad vnum inuitans: anguſta eſt, quia non Dei legem legibus ſęculi copulat: ardua eſt, quæ prohibet impura, licet rideatur ab ea doctrina, quæ extenuat dura, ac proinde ſcrupuloſior iudicatur, quia plerunque negatiua, cum emolliens in affirmatione conſiſtat. Securior tamen eſt, quia anguſta via eſt, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt, qui inueniunt eam. Quod vt veridico iſtud probemus exemplo, ponamus legentium oculis, quod vir Sanctiſſimus F. Henricus Suſonius noſtri Ordinis in tract. de Nouem rupibus c. 22. vtillimè ſcripſit, de quadam puella annos 14. nata, trahente poſt ſe è rupi altiſſima religioſum hominem, quem ſequebatur alius vir grauis ſęcularis, cum coniuge ſua, qui omnes è rupi cadentes, in diaboli rete inciderunt. Eius rei cauſa Sancto expoſita eſt, *quod puella ad nubiles perueniens annos, videns mundi fallacis fauſtum, & ſuperbiam, & vana gaudia, eadem velle habere, à parentibus expetiuit, quæ aliorum filiæ ſui ſimiles habebant. Atqui parentes iſti, ſuam à primis ætatis initijs ad ſuam capeſſendam originem Deum educare debuiſſent. Sed eo negle-*

neglecto, ad ſuum confeſſarium ſeſe contulerunt, eique rem ipſam exponentes, eius conſilium petierunt. Qui id eis permiſit eo fine, vt in eorum, nempe diuitum amicitia permãneat: atque illis ita nunc moris eſſe, atque idem etiam ipſorum progenitores feciſſe, affirmauitque non eſſe noxiam illam ſuperbiam. Hæc leuis puellæ culpa, directoris conſilio excuſata, tam ſeuerè punita. Quid erit exiſtimandũ, ſi in grauioribus laxarentur habenę? in quos laqueos non incident conſultores ex impunitate criminis? quod dum palliatur magis dum creſcit, dum extenuatur augetur, dum abſoluitur magis religatur, & dum venialia exiſtimantur, velut mortalia non damnantur, peccata intra pectus incluſa medicinam non habent vnde ſanentur, & in morem cancri ſerpens morbus inſanabilis fit, vt vix religio reprimere poſſit, cum nolint morbo affecti veriores Magiſtros audire, & ſub velamine probabilitatis ſe defendant: vt periculum ſit, ne religioni non obtemperantes, relicto Deo, nec Principibus pareant, & regna turbentur, & inclinentur.

38 His ergo malis obuiandis meritò Salmanticenſes, maxima prudentia, abdicando noua, retinendo antiqua, occurrendum putarunt. *Vt enim* ſcripſit Plutarchus in moralibus, *cicatrix admonet cauendum eſſe vulnus, ita memoria præteritorum malorũ, reddit cautiores.* Quod ſi aliqui his Sanctis Doctoribus nolint faſces ſubmittere (quod abſit) & ſynceritati doctrinæ detrahere audeant, ſciant potius hęc nobis adiumento, quàm nocumento fore, lędentium detrimento. *Magna enim,* ait Hilar. 7. de Trinitate, *vis eſt veritatis, quæ cum per ſe intelligi poſſit, per ea ipſa, quæ ei aduerſantur elucet, & in natura immobilis manens, firmitatem*

tem naturæ ſuæ, dum attentatur, acquirit.

39 Quibus ergo laudibus vos celebrē inuictos veritatis pugiles, ò Salmanticenſes Doctores? Sal terræ appellabo, nedum ob prçſeruationem, à putredine, & corruptione erroris populos ſaliendo, ſed ne reçdificentur rebelliũ vrbes doctrinæ catholicæ ſerendo. Lumē mũdi dicā: At non decipiar, cũ iam ſit deſcripta Academia V. ciuitas Solis, *Sale, & Sole, dixit ille: at nil vtilius:* At quid vtilius doctrina veſtra, quæ ex depoſito ſano déſcendit, qua condiũtur diſcipuli, vt ſpiritualiter ſapiant, & quod obſcurum erat, lucidum, & clarum appareat? Ciuitas, in monte tamen ſublimis intelligentiæ repoſita, quæ (vt verba Ruperti libro 4. in Matth. adaptem) *ad hoc ædificata eſt, ad hoc mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium, vt omnes, qui inter aduerſarios, inter Iudæos, Hçreticos pro fide agonizantur, recurrere ſciant ad ciuitatem iſtam, vt in ea communiri, de ea ſumptis armis, vt habeant, vnde animam, pro qua illis res eſt, defendere poſſint.* Probatos trapezitas, & nummularios depoſiti Apoſtolici nuncupabo, *quorum* (vt dicit Caſſianus collat. 1. cap. 20.) *summa peritia est, ac diſciplina, quod nam ſacrorum dogmatum,* tàm ſpeculationem, quàm praxim concernentiũ, *probare, quodnam aurum puriſſimum ſit, vt vulgo dicitur, obrizum, quoduè minus purgatione ignis excoctum, Aęreo quoque, vilique denario; ſi preciosum numiſma sub colore* [*seù indumēto*] *auri fulgentis, imitetur prudentiſſima diſcretione non falli; & non ſolũ numiſmata tyrannorũ vultus exprimentia ſapienter agnoſcere, ſed etiam illa, quæ ſunt veri quidem Regis imagine, ſed non legitimè figurata, peritia sagaciori diſcernere: deinde ne quid illis à legitimo pondere diminutum*

ſit,

ſit, cenſura trutina diligenter inquirere. Meritò doctrinam SS. Auguſtini, & Thomæ aurum obrizum antiquitate, vniuerſitate, conſenſione probatum, agnouiſtis: & ne pro auro depoſito, auricalchum ſupponeretur, inuigilaſtis; vel ne auri puriſſimi doctrinæ purioris metallum vile, indumento veſtitum, metalli pretioſitate nos falleret, prouidiſtis. Gratias inceſſantes agimus charitati, & prudentiæ veſtrę, rogantes (vt dicam cum Baſilio epiſt. 77.) *vt dilectionem erga nos ſyncerã cuſtodiatis,* PATRVMQVE *fidem infractam, ac ſanam ſeruetis, & apud Dominum, tanquam veritatis amici deprehendamini.* Creſcatis in millia, digni quos poſteritas imitetur, quæcunque alia Vniuerſitas ęmuletur, orbis demiretur: ijdemque Sancti Auguſtinus, & Thomas, orbis columnæ, meritorum cumulum impetrent, pro quorum doctrina laboraſtis, & laboratis, imo pro depoſito fidei Catholicę illibatè ſeruando deſudaſtis, & deſudatis; mihique ex veſtra ſapientia materiam huius ſcribẽdi operis miniſtraſtis, cui finem impono. Neapoli, die 2. Maij 1628. S. Antonini celebritati conſecrato, in noſtro Conuentu Montis Dei.

Ad ſolam Dei gloriam, Prędicatorum ſtemma.

NOs vero, fratres dilecti, modici quidem momenti ſumus, & humiles; ſemper tamen in eodem, per gratiam Dei, conſtantes, nunquam ad rerum innouationẽ conſenſimus. 1 Baſil. epiſt. 72.

Perora-

Peroratio ad Ieſum Chriſtum Dominum N.

HAEC, Bone IESV, pro depoſiti tui defenſione, te adiuuante, dictaui. *Magna* (dicam cum Hilario 12. de Trinitate.) *mihi erga res tuas religio*, ex gratia tua, magna mihi æmulatio, quod veneranda Patrum canities, Apoſtolicorum dogmatum teſtis, & cum ea depoſiti doctrina ab Apoſtolis conſignata, in diſcrimen à nouitatum architectis adducatur. *Conſerua* ergo (ſubdo cum eodem Hilar.) *hanc fidei meæ intemeratam confeſſionem*, vt depoſitũ illibatum (vt minimus catellus Gregis tui Dominici) ſeruem, & docendo, & ſcribendo, ne dum integrum ſemper cõſignem, ſed etiam pro fidei Cath Rom. proprio cruore obſignem, propitius elargiri digneris. Reſiſtentes corrige, & imprudentes, qui hoc, *quod errant, volunt* prudentiam ęſtimare. Et ſi quicquam dictãdo erratum eſt, vt dicebat tibi deuinctus Petrus Damianus opuſ. 5. in actib. Mediol. *ad Petri Magiſterium, Romanam ſcilicet Eccleſiam, libenter accedo, & retractationis opprobrium non verebor. Hæc eſt enim officina fabrilis, cui nimirum tu, qui fabri dicebaris filius, præſides: ad cuius regulam omnis meritò moneta reducitur, ad cuius retractationis lineam*, quicquid vſpiam deprauatũ fuerit, reformatur.

FINIS.

Pro ſincera lectione ad lectorem.

Si legendo in aliquod mendum incides, ad hunc erratorum indiculum recurrito, & prior numerus pagellam, ſecundus lineam, vel verſum indicabit.

Pag. 20. 13. ſemel, adde traditę. 23. 10. pro incedentes, lege incedente, & adde eccleſia. 43. 4. poſt verbum appareat, dele ſed, & lege ſæpe etiam. Ibid. v. 5. pro probanda, lege improbanda. 45. 27. ſed & iterum. 75. 4. Filium & Spiritum S. Dei. 83. 6. à Patribus, & sūmis. 85. 19. lege & 1. 2. q. 91. a. 3. dele cap. & verſ. 27. lege quodlib. 12. a. 26. pag. 89. 16. pro occaſionibus, lege viſionibus. 139. 5. poſt illa verba, putandum eſt, adde. Poſt Leonem Benedictus III. ſedit in cathedra, depoſiti vigil cuſtos. 142. 16. Theodorus Papa, qui poſt Romanum intruſum. 155. 21. pro Clemens 4. lege Cęleſtinus 4. p. 170. v. 14. 600. à Chriſto annis. 204. 22. Stephanus VII. 268. 22. non habet, vt gratia. 292. v. 3. pro Aug. & Amb. lege Gregorio, & Beda. v. 5. lege lib. 5. decret. 3. n. 41. vtilius. 299. v. 9. illud non eſſe diuinum. 296. 7. diſtulit quondam. 300. 11. in altiorem, adde finem.

Item 116. 25. trophęa, adde mendaciter. 122. 12. Romanum indicit. 133. 12. dictum eſt. 161. 10. erroneas. 204. 22. Stephanus 7. 231. 28. Hormiſda. 308. 20. recurrimus, pro reuertimus. 319. 15. Prou. 8. ego. 332. 11. dele in. ver. 31. eſt (Macrinam. v. 32. illam) 333. 21. antiquitatis, pro ambiguitatis. 358. 27. clauſtris, adde ſumus. 361. 2. in eorundem. 379. Peregrinus, hęreticos. 472. 16. 422. 13. lege q. 2. a. 1. q. 1. 430. 17. lege Hil. 8. de Trin. 462. 14. tantam. 463. 5. laxatis, adde, comis. 473. 1. eſt tām. 476. 6. verbes, Sal. v. 8. dele &c.

ANT 1741194

Minutiſsima errata. Numerus primus fol. ſecundus verſum deſignat.

Pag.7.15.dogmatum. 8.20.menſuretur. 15.32.vnus exitus. 26.15. inficitur;29.4.mirum eſt. 32.27.ſolas. 60.31.pertinentia.61.5. nimium. 63.8.inſequentis. 68.20.Solon. 73.4.Aufer.ibid.13. plerumque.ibid.15.imaginatione.77.25.Anacharſis. 80.19.cognoſcit. ibid.ignorabat. 89.29.primo. 91.13.innitamur. 95.24.legem. 96.3.Arthemonitæ.ibid.21.tempora.98.10.Petilia. 100.10.mulieres. ibid.promiſcuè. ibidem 19.hæretico.101.10. adoriri. ibid.Pſeudoapoſtolos.ibid.22.hæreſ.63. 102. 13.laboratur.105.11.pertinet. 106.3.cœca ſunt. ibid.5.ſancta. 107.16. aliquam.108.15.in cunabulis.112.4. terram.ibid.20. Thebutes. 116.14.Manete.ibid.15.adoriente. 117.21.Pontificis. 118.29. Synodus. 119.1.Siricius. 120.7.Chartaginenſis, & Vincentij. 121.9. Eutychetem. 123.13. permittenda. 153.28. exortos. 166.14.deprehenſum.187.31.voltellis.198.29.prouocatur. 202.11.non conſenſerunt, & verſ. 30. multorum Patrum. 204.5.authoritate.206.1.cum moribus. ibidem.etiam immobile. 208.3. monſtrum.

Item 217.10.nouos vtres.v.12.repleti.v.30.ſimili.218.12.cudere:. 219.8.fundamenta.v.14.lapide. 223.1.triticeam. 228.4.nouæ, ſed.231.5.pro. 237.24.Sycophantiarum. 251. n.2.haberetur; ad.v.8.conſulentibus.v.13. Dominũ Deum.256.8.at de.261.10. ſunt.266.14.animã.269.30.vertendi.273.28.pro. 277.4. Apoſtolica.v.9.diſsenſione.278.20.exiſtis,&c.280.7. Poſſeſſor. 186.14. inſigniti.288.17.fraudem.289.18.nebulis. 291.8. in Eccleſiam. 293.12. placitum. v.31. pro. 301.9.fortunatos. v.12.;vnde qui. 310.4.vel prudentia.v.21.;ſed ſtatim. 311.25.tortoribus. v. 27. committantur.312.8.de eccl.317.28.ad illum.318.32.dicit.322.24.Eutychetem.v.30.videbantur. 336.22. defendendi. 339.30. inuulgandarum.447.31.ſuffumat.ibidem.ep.130. 351. 15.nam vt ait.387.27.quodcunque. 390.9.diſput.

Item 393.15.variæ.v.18.peripheriam. 395 21.quotquot. 398.12. temerandas,& v.23.obortæ.399.4.patrias.405. 2. acclamatum. v.24 accidit.409.9.tàm.408.27.pro & ſi,lege,&c.410. 6. ſcrupuloſi.430.22.inſipiẽtis.v.23.coaptantur.436.7.contendendo.444.29.quantæ.447.14.Auguſtiniana,& Thomiſtica.

Si quæ alia diſcernes, per te corrigito.

3623

IX
D40